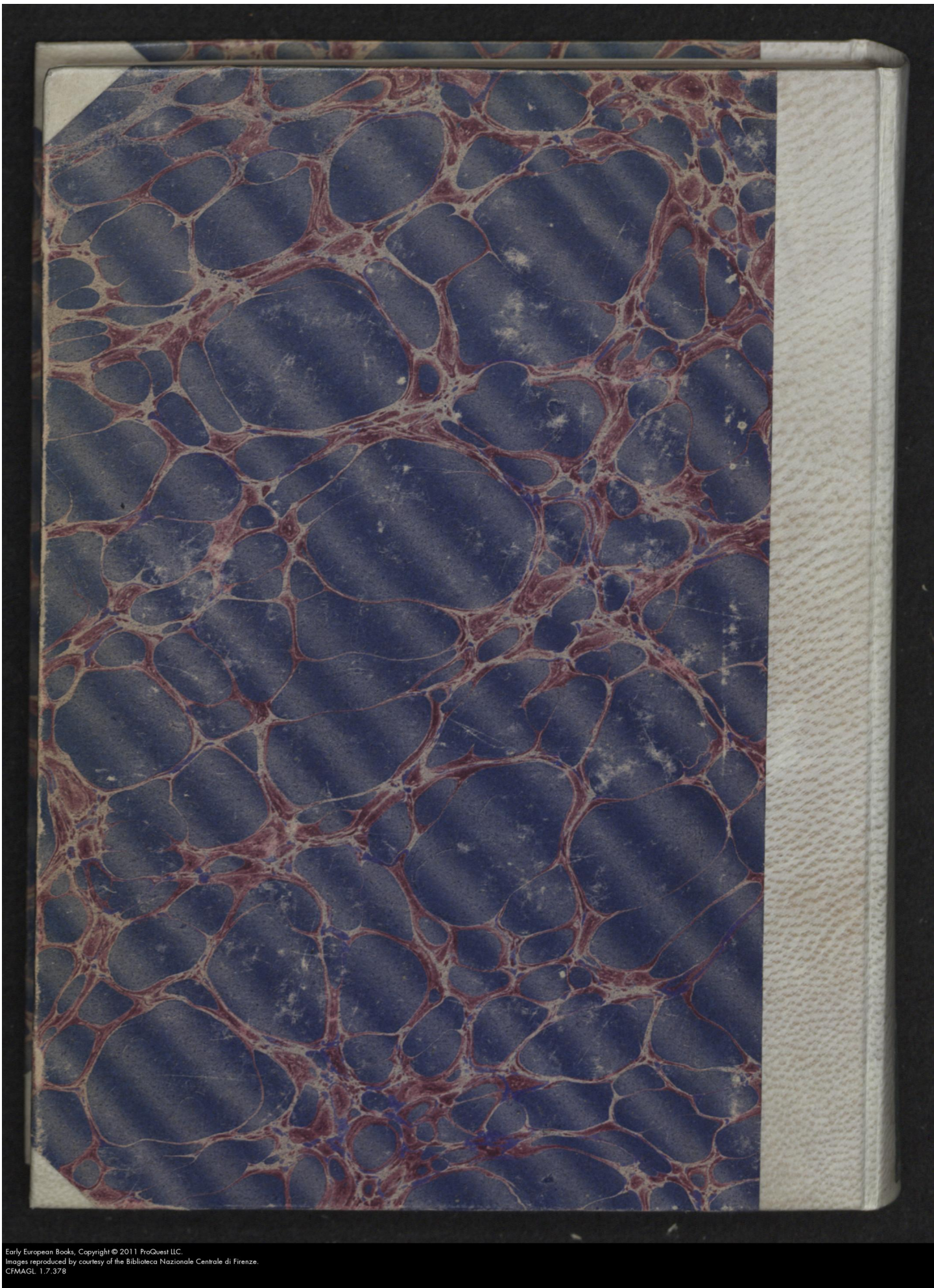

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CINAAGL 1.7.378

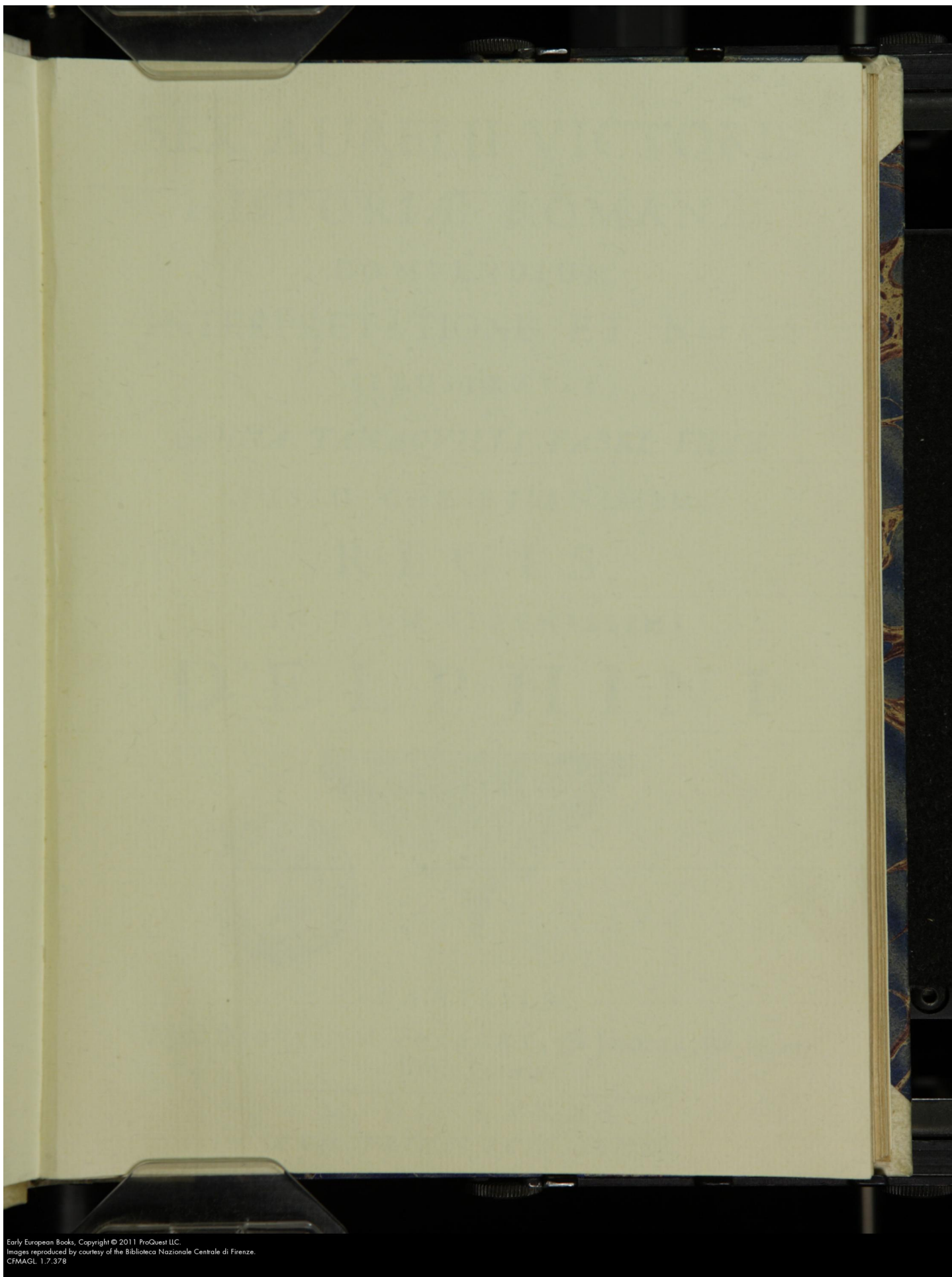
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

Early European Books. Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.378

SEX. AURELII VICTORIS

HISTORIÆ ROMANÆ

COMPENDIUM.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ^{1/7} 378

ILLUSTRAVIT

ANNA TANAQVILLI FABRI FILIA.

IUSSU CHRISTIANISSIMI

REGIS,

IN USUM SERENISSIMI

DELPHINI.

514

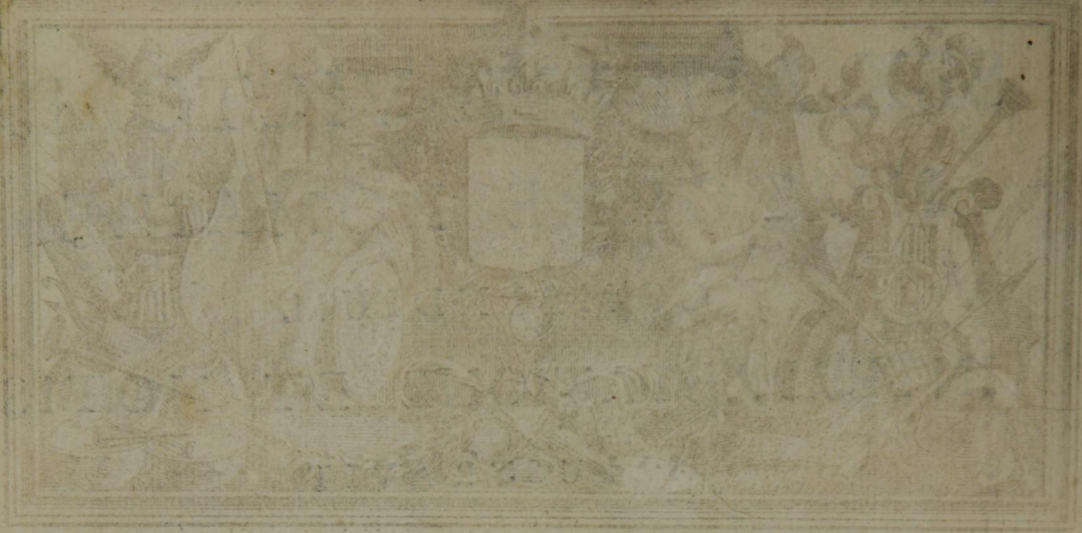
PARISIIS,

Apud DIONYSIUM THIERRY, viâ Jacobæâ, sub signo
Urbis Lutetiæ.

M. DC. LXXXI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

102

DELL' P. H. I. N. O.
SERENISSIMO

AL V. M. A. S. S. I. M. O. S. E. N. I. S. S. I. M. O.

AL V. M. A. S. S. I. M. O. S. E. N. I. S. S. I. M. O.
AL V. M. A. S. S. I. M. O. S. E. N. I. S. S. I. M. O.

AL V. M. A. S. S. I. M. O. S. E. N. I. S. S. I. M. O.
AL V. M. A. S. S. I. M. O. S. E. N. I. S. S. I. M. O.

1.7.378

SERENISSIMO DELPHINO

S. P. D.

ANNA TANAQUILLI FABRI FILIA.

*POSTQVAM ingenii tui
celeritate & maturitate fa-
ctum est, DELPHINE SERE-
NISSIME, ut studia mea vix jam stu-
diis tuis prodesse amplius possint,
illud mihi tantum superest, ut quos
Historia Romana Scriptores invi-*

ā ij

2a

EPISTOLA.

*Etissimi tui parentis jussu in usum
tuum Notis illustravi, eos Augusto tuo
nomini nunc inscribam, sub auspiciis
tuis Galliarum juventuti profuturos.
Tamen, DELPHINE SERENISSIME;
si Te subinde Aulicarum deliciarum
illecebris, quæ Te circumstant, eripere,
& Imperatorum, virorumque illustrium
factis perlegendis vacare non dedi-
gneris, multa invenias certe, quæ Te
mira quadam voluptate perfundant;
Quid enim tibi jucundius quam legen-
do cognoscere Te eo parente natum esse,
Quo nihil majus, meliusve terris,
Fata donavere, bonique Divi,
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.*

*Tum & illud voluptatis ex Histo-
ricis nostris percipies, quod legendo*

EPISTOLA.

cernes Te ab invictissimo tuo parente excitatum, fortissimi cujusque virtutes ante imitatum esse, quam eas lectione cognosceres. Sed ne Te blanditiis tantum allicere videatur Historia, multa erunt quæ pectus tuum omni eruditione imbutum egregie roborare possint, & prudentiam, quam jam assequutus es, alere. Imperatoria illa vere virtute nunc maxime Tibi opus est, DELPHINE SERENISSIME, ut expectationi, quam de Te ingentem commovisti, respondeas; nihil à Te nisi eximium, nihil nisi præter reliquorum omnium Principum consuetudinem postulatur, idque omne Te præstaturum spondet Rex Sapientissimus, qui Te in partem curarum suarum jam vocat, consiliorum-

EPISTOLA.

*que suorum omnium participem facit.
Felices itaque Gallias quæ Sapien-
tissimum Lodoicum Regem habeant !
Felices quæ Te, DELPHINE SERENIS-
SIME, jam-jam tanto oneri subeuntem,
eique parem aspiciant. Faxit modo
Deus Opt. Max. ut prole Tibi simili
sanctissima tua conjux Alma Victoria,
earum diuturnæ felicitati cito consul-
tet. Vale diu, DELPHINE SERENIS-
SIME, & vive.*

Parisiis Prid. Id. Jun. 1681.

A D

LECTOREM.

TILISSIMOS Aurelii libellos jussu In-
victissimi Regis jam pridem cura mea
multis locis & emendatos, & explica-
tos nunc habebis, Lector. Iis quidem
antehac Viri doctissimi, Schottus,
Gruterus, Machaneus, Vinetus felicem operam nava-
runt; sed dum multa vel negligunt, vel in aliud tem-
pus reservant, eos ita elucidare non potuerunt, ut
alienæ industriæ nihil reliquerint. Multa itaque vel
post illos inveni quæ non meam, sed doctissimorum
hominum diligentiam postulassent. Quare illis ego
tractandis quum me parum, & ab ingenio, & a do-
ctrina instructam cernerem, illud studium & cum labo-
rem adhibui, ut tuto gloriari possim hocce totius Hi-
storix Romanæ compendio vere aureo puerorum te-
neras mentes recte jam imbui posse, nihil enim mihi
prætermisisse videor quod ad rerum explicationem
faceret, vel ad locorum emendationem.

De tota autem hac nostra commentandi ratione
nihil est, quod tecum agam, Lector. Per totum or-
bem jam famâ percrebuit Sapientissimi & Invictissimi

42

P R Æ F A T I O.

Regis benignitate, Illustrissimique Montauzerii Ducis consilio Latinos omnes auctores, & in usum SERENISSIMI DELPHINI, & in Gallicæ juventutis gratiam Notis & Interpretationibus illustrari: tamen si plura desideras, ea tibi petenda sunt ex iis quæ Floro nostro præmisimus.

Nunc de quatuor libellis qui hoc volumine continentur, tecum paucis agendum est.

Jam olim viris doctissimis persuasum fuit libellum DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, non esse ejusdem Victoris qui scripsit DE VIRIS ILLUSTRIBUS, & DE CÆSARIBUS; sed alius cujusdam, sive ante, sive post Aurelium Victorem vixerit. Ante Aurelium vixisse existimant, qui eum Asconium Pedianum dicunt. Sed multa repugnare videntur: Primo stilus qui plane diversus est, secundo ipsum libelli argumentum; neque enim is mos fuit antiquis ita argumenta librorum suorum conficere. Deinde cum ipse Victor Afrum laudet, inde facile colligi potest eum Aurelii Victoris libellos legisse. Nam qui aliter potuisset prima fronte ipse se Historiam suam usque ad Consulatum decimum Constantii perducturum recipere. At, inquires, argumentum illud tantum adulterinum, & ab aliquo exaratum, ut non magis libello DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, quam reliquis duobus libellis DE VIRIS ILLUSTRIBUS, & DE CÆSARIBUS inserviret. Ipsum vero libellum DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ, genuinum Asconii fœtum esse. Quod enim Asconius Patavinus fuerit, & hic noster dicat se de Origine Patavina librum edidisse, inde probari Asconium utriusque libelli

PRÆFATIO.

belli auctorem habendum. Sed sic etiam nihilo plus agas, quamvis enim daretur Patavinum fuisse Asconium, non inde sequi posset nullum alium de Origine Patavina scribere potuisse. Neque etiam si daretur & Patavinum fuisse Asconium, & cum de Origine Patavina aliquid scripsisse, non ideo verum esset Asconium hunc libellum exarasse DE ORIGINE GENTIS ROMANÆ; sed illud utique, hujus libelli Auctorem, ut sibi fidem conciliaret, verum Asconii nomen falso sibi adscripsisse. Quod & sæpe alias factum est. Jure igitur eruditissimus Gerard. Voslius hunc nostrum Aurelio Victore recentiorum esse asseveravit. Eum tu, vel Asconium dicito, vel alium, ut lubet, modo constet eum post Aurelium Victorem natum esse, quod & plane indicat hic libellus. Fateor me olim in alteram partem ivisse; sed eo me impulerat locus iste ex pag. 24. *Horum omnium opinionibus diversis repugnat nostræ memoriæ proclamans Historia Liviana*: Dum enim verba illa *nostræ memoriæ proclamans*, idem valere censeo quam, *quæ memoriæ nostra, vel nostro tempore scripta est*; inde factum ut cum doctiss. Joanne Metello hujus libelli auctorem Asconium Pedianum crediderim. Nunc vero sententiam demuto, & verba illa interpretor, *Historia Liviana quæ memoriæ nostræ recens est, quæ memoriæ nostræ vocat clamant*. Nunc ad reliquos.

Libellus de Cæsaribus a Sex. Aurelio Victore vere scriptus est, qui sub Imperatoribus Constantio & Juliano Consul fuit cum Valentiniano, anno ab Urbe condita CIOCCXXI. Ipse plane sua tempora testatur, in Marco Antonino Philosopho, in Julio Philippo, in Constantino, &c.

P R Æ F A T I O.

At de libello DE VIRIS ILLUSTRIBUS, res plane incerta. Eum alii Cornelio Nepoti, alii Plinio Novocomensi, alii Suetonio vindicant. Nonnulli, & in iis Vossius, Aurelio Victori. Non exiguae molis est tantas lites dirimere, quare eas ne tentabo quidem. Illud tantum mihi monuisse sufficiet, libellum DE VIRIS ILLUSTRIBUS, alio stilo scriptum videri, quam illum alterum DE CÆSARIBUS, cujus dictio inæqualis, sæpe ferrea, & crebrioribus etiam sententiis aspersa, in quibus tamen eluceat iudicium Scriptoris eximium. Igitur, vel hinc suspicari saltem licet libellum DE VIRIS ILLUSTRIBUS, ab alio quam ab Aurelio Victore scriptum fuisse. Nam & eodem modo Marcus Terentius Varro genuinas Plauti fabulas ab adulterinis discernebat, ex stilo scilicet & jocis. Huc accedit etiam, in Viris Illustribus, & in Cæsaribus contraria legi, quippe Auctor Virorum Illustrium scribit Cæsarem Augusti nomine consecratum ob res gestas, postquam dictator perpetuus factus esset. Aurelius vero in Cæsaribus narrat eum Augusti nomen accepisse ob victoriam partium placide exercitam. Et hæc sane discrepantia me nunc etiam impellit, ut duos hosce libellos diversis auctoribus tribuam: etsi contra sentiant Viri docti. Pergamus igitur ad Epitomen.

Hujus libelli auctorem a superiori diversum, qui tamen & ipse Sex. Aurelius Victor dictus & Urbi præfectus fuerit ex hac inscriptione probare nititur doctiss. Vossius.

PRÆFATIO.

IERUM. PRINCIPUM. CLEMENTIAM.

ANCTITUDINEM. MUNIFICENTIAM.

SUPERGRESSO.

D. N. FLAVIO THEODOSIO PIO. VICTORI.

SEMPER AUGUSTO.

SEXT. AURELIUS VICTOR V. C. URBI PRÆF.

JUDEX SACRARUM COGNITIONUM.

D. N. M. Q. E.

Sed inde potius colligi posse arbitror hunc Aurelium Victorem, cujus in hac inscriptione mentio, eundem esse ac superiorem qui sic vitæ suæ tempus usque ad Arcadii & Honorii principatum perduxit. Illud tamen scrupulum tibi movere possit, cur si Aurelius Victor sub Arcadio & Honorio vixerit, idem in Cæsarum vitis ultra Julianum non pergat: verum multa etiam in causa esse potuerunt, cur Aurelius Victor in Juliano operi suo modum dederit. Nam fortasse reliquorum Imperatorum vitas non tam prætermisit, quam eas ad majorem scribendi diligentiam reservavit, quod de se scribit Eutropius. Ut vere dicam quod sentio, libellum DE CÆSARIBUS auctiorem olim fuisse reor, & Theodosii vitam amplexum. Sed paulo post quum aliquis ejusdem fere ætatis ex hoc libello, & aliis nempe Suetonio, Eutropio, Ammiano, Epitomen, vel in sui ipsius vel in aliorum usum texuisset, ita factum esse ut libellus DE CÆSARIBUS paulatim neglectus in manus hominum venerit, & multis mendis inquinatus & parte sui etiam mutilus. Hanc iniquam sortem per Abbreviatores suos multi alii experti sunt, ut Trogus Pompejus per Justinum, Livius per Florum, &c.

Hæc sunt, Lector, quæ tecum communicata volui.

ē ij

be

PRÆFATIO.

Æquo animoferam te aliter sentire, imo & omnino parata sum has partes deferere, ubi primum per te mihi datum fuerit tutiorem sententiam amplexari. De his utique certius pronuntiare potuisssem si mihi Vir Illustris & admodum Reverendus Huetius Abbas Alnetanus ea mihi communicare potuisset, quæ jam olim super auctoribus nostris accurate disputaverat. Sed ea fatali quadam sorte, quæ semper bellis rebus invidet, periere. Eorum jactura æque tibi mihiq̃ue dolenda est. Vale,

GERARDI JOANNIS VOSSII
DE
HISTORICIS LATINIS

LIB. II. CAP. VIII.

EXTUS AURELIUS VICTOR, qui beneficio Cl. Viri, Andreae Schotti, prodit in lucem, ætate vixit Constantii & Juliani imperatorum. Siquidem in M. Antonino Philosopho ait, *Constrata terra motu nostræ ætate Nicomedia, Cereali consule*. At Neratius Cerealis post ix. Constantii consulatum consul fuit. Ad hæc in Julio Philippo inquit, *Nostræ quoque ætate, post mille, centesimus, consule Philippo, excessit, nullis, uti solet, sollennibus frequentatus*. Denique in Constantino ait, *Ac memoriâ meâ Constantinum* (malim cum Schotto Constantium) *quamquam ceteris promptum virtutibus, ad usque astra votis omnium subvexere*. Quare nec dubium, quin hic sit ille Aurelius Victor, qui cum Valentiniano consul fuit anno Urbis clcxcxii. Ac longè minùs ambigo, quin idem sit Victor, de quo sic Ammianus Marcellinus lib. xxi. *Imperator* (Constantius) *revertitur Nassum, copiosum opum: quò inde expedire cuncta disponderet suis utilitatibus profutura: ubi Victorem apud Sirmium visum, scriptorem historicum, exinde venire præceptum, Pannonia secunda Consulare præfecit, & honoravit aeneâ statuâ, virum sobrietatis gratiâ multilaudum, multò post Urbi præfectum*. Atque eo ex loco simul cognoscimus, quò virtute, & honestarum artium studiis, pertigerit, licet rure ortus, tenuique & indocto patre, ut ipse de se Victor in Severo scribit. Exstant hujus Victoris libri duo. Prior est de Viris Illustribus à Proca usque ad Julium Cæsarem; qui vel Cornelio Nepoti, vel Plinio Novocomensi, vel Suetonio etiam falso tribui solet. Alter continet vitas Cæsarum usque ad Juliani tertium consulatum. His libellis præmittitur *Origo gentis Romanæ*. Sed cur commentatiuncula istæ minus credatur ejusdem esse Victoris, verisimile facit titulus ejus: quando istic legas, ex fontibus illis petutum esse, ex quibus sua hausere juniores ipsi, Livius, & Victor Afer. Quis enim sit Victor ille Afer, si non est historicus

ē iij

7a

ille Ammiano memoratus, ac cujus duo sunt libelli, quos dicebamus? Nec obstat Afri cognomen. Nam Aurelium Victorem natione fuisse Afrum, a vero non abhorret, quandoquidem multus est in ea laudanda, ac alicubi appellat *terrarum decus*. Quamobrem ita colligimus, libellum illum de Origine gentis Romanæ congestum esse ab aliquo, qui fuerit post Aurelium Victorem. Atque idem scripsit *De Origine gentis Patavinæ*: ut ipse initio libelli de origine gentis Romanæ testatur. Victorem fuisse hominem gentilem, vel inde constat, quod in Hadriani vita eo inclinatur, ut Antinoi sacrificium res fuerit pia, religiosaque. Alius ab hoc scriptore est Aurelius Victor, cognomento Primus, de quo sic Julius Capitolinus in Opilio Macrino. *Verba denique Aurelii Victoris, cui Primo cognomen erat, hæc fuerant: Macrinum, liberinum hominem, prostibulum a servilibus officiis occupatum, &c.* Nam Julius Capitolinus misit eam Macrini vitam ad Diocletianum Augustum: ut historicum istum laudare non potuerit, qui breviarium suum perduxit usque ad tempora Juliani. Adde quod ea de Macrino neutiquam in hoc Victoris breviario legantur. Alius quoque est Sex Aurelius Victor, cujus exstat opusculum de vita & moribus Imperatorum Romanorum usque ad Theodosii excessum: de quo postea dicemus. Imo nec semper satis convenit inter hosce Victores historicos: ut cum ille Schotti duos tantum; alter autem tres agnoscit Gordianos.

a Ita hunc locum distinguo, ut dicat, non hominem prostibulum, quod summus vir censet: sed prostibulum occupatum.

JOANNES METELLUS SEQUANUS STEPHANO

PYCHIO S. D.

ACCEPI a Clariss. Viro Cornelio Vaeto Gandavo antiquissimum scriptum Codicem. Continet Illustr. Virorum vitas, quæ Plinii titulo circumferuntur, & Victoris Aurelii Historiæ abbreviatæ, inquit, ab Augusto Octaviano, id est, a fine T. Livii usque ad consulatum decimum Constantii Augusti & Juliani tertium; de Caesarib. libellum. Ille Plinii, nullius adscriptum nomen habet: unde & in suspicionem venio, cum de eo quidam dubitent, (non desunt enim, qui eum Suetonio tribuant) ut Asconii Pediani esse censeam, non Cornelii, ut alii volunt, Nepotis. Est editio tertia parte completior. Initium facit ab origine urbis Rom. & finis sic habet. Explicunt nomina Principum Rom. Quamobrem hanc inscriptionem indidi: Q. ASCONII PEDIANI PATAVINI, DE ORIGINE PRINCIPIBUS QUE GENTIS LIBER. Dicitur in ejus anonimo titulo collectus & digestus, a quo vero, non scribitur: nimirum ex Verrio Flacco, Veratio, Fabio Pi-

Store, Licinio, Varrone, Casare, Tuberone, & omni priscorum historia. Proinde, inquit, ut quisque Neotericorum asseveravit, hoc est Livius, & Victor Afer. *Victorem* addit, non propter hunc librum: sed propter Aurel. Victorem, de quo diximus, qui hujus historiam, quæ desinit in Antonio & Cleopatra continuavit, inde in Juliani Consulatum tertium. Hi auctores laudantur hoc libro omnes, præter Varronem, Flaccum, Veratiumque, nec non Victorem Afrum. At ultra illos, etiam nominatim afferuntur, Ennius, Cassius, Pontificalium libri, Alexander Ephesius de bello Marsico, Lutatius, Vulcatius, Acilius Piso, Sempronius, Domitius, Octavius, nec non Cato de origine generis humani, A. Postumius de adventu Æneæ, Aufidii epitome, Vennonius, Annius, Sex. Gellius in origine gentis Rom. Qui libri non exstant. Ex his quos habemus, adducuntur, Virgilius sæpenumero, Salustius, Plantus, Homerus, ac Livius. Nullus autem horum omnium (ni fallor) post Asconium vixit. Atque hæc tantum priore libri parte, hoc est, ea, quæ originem urbis Rom. sive auctores & principes, Rom. generis conditores, qui ante constitutam remp. fuere, describit. Nam ea parte libri, quæ edita est, quæ habet principes generis Rom. qui post remp. fundatam extiterunt, nullius omnino liber, neque in Victoris epitoma refertur. Cur vero credam, hunc de Viris Illustrib. librum esse Asconii, moveor, quod paulo post ejus initium sic scribit. Quare autem addidit T U R U S (de Virgilio nimirum loquitur) suo loco plenissime adnotavimus in commentatione, quam occæpimus scribere, cognita ex eo libro, qui inscriptus est, de Origine Patavina. Erat n. Patavinus Asconius, ita ut coniectura sit eum potius, quam alium sue gentis originem scripsisse, quo eam illustraret, & suis gratum faceret. At vero quæ de origine urbis, sic quoque commentationem edidisse, quod & antiquitatis perscrutanda non solum esset studiosissimus, verum etiam scientissimus. Id quod ex eius in Ciceronem fragmentis luce clarius est. Quæ si quis, cum hoc libro conferet: equidem, agnoscet par in ea emendanda studium, & similis quadam scribendi, illi & huic consuetudo, sive dictionem spectes, sive quid excutienti rationem, inest & elucet. Eadem & inscriptio. Commentationes enim, appellat suas in Cic. explicationes. Efficitur præterea ut Asconium huius de Viris Illust. libri auctorem esse putem, quod Livium in eo æqualem scribit. Sed horum, inquit, opinionibus omnium diversis repugnat nostræ memoriæ proclamans historia Liviana, quæ testatur, quod auspicato Romulus ex suo nomine Romam vocavit. Et pro Cornelio. Sunt, inquit, tamen qui eundem illum duorum numerum, quem Cicero, ponant. Inter quos Tuditanus & Pomponius Atticus, Liviusque noster. Tum etiam quod in hoc de origine, principibusque Rom. libello, quemadmodum & illis, quæ supersunt, in Ciceronem fragmentis frequenter admodum Virgilii testimoniis utitur cum quid adstruit, & utrobique nonnunquam nostrum appellat. Fuit enim Asconius adeo Virgilii studiosus, ut librum contra Virgilii obrectatores, quemadmodum in vita eiusdem Virgilii Tit. Claudius Donatus adfert, ediderit. Nam Octavium Avitum & Poetilium Faustinum furta Virgilii, unde videlicet quæque carmina surriperentur, notasse, Servius refert. Asconium

itaque Neronis tempore, vixisse Eusebius ait, eique Fabius Lat. lingua cultum & auctoritatem attribuit. Plinius vero inter auctores suos eum enumerat. Etatem ad annum octogesimum quintum perduxit, adeo ut Virgilio notus esse potuerit & Livio. Quae cum ita sint, his fere coniecturis quinque, quas summam repeto, adducor, ut auctorem huius libri de Viris Illustrib. & origine urbis Asconium faciam. Primo quia sub initium capitis 1. auctor libri scribit in haec verba: Quare autem addidit T U R U S (de Virg. loquitur) suo loco plenissime adnotavimus in commentatione, quam occœpimus scribere, cognita ex eo lib. qui inscriptus est de origine Patavina. Ita cum eum librum de origine Patavina scripserit, potuit, & dum eam scriberet, una scribere de Origine gentis Rom. quod sit prope eiusdem argumenti. Saltem affinis propter Aeneam, a quo urbs initium duxit suum, vel non dissimilis quidem. De Patavina vero origine Asconium potius, quam alium quemvis, scripsisse ideo fit verisimile, quia Patavinus esset, quo suae gentis historiam illustrans, gratum iis faceret. At si Asconius eius de origine Patavina libri est auctor, necessarium est fateri ex his proximis superiorib. verbis eum huius auctorem esse libri. Secundo probatur a pari in genere eodem scribendi diligentia. Asconio enim consuetum fuit antiquitatis historiam perscrutari potissimum, uti ex eius in Ciceronem fragmentis constat. In aliis eius libris generalis argumenti particulares commentationes historicas discutiendi tractandique persimili cum libro nostro consuetudine ac diligentia: neque leviter, sed expensis variis auctorum de iis, ut his sententiis. Cuius antiquitatis fuit omnium sui temporis & doctissimus & diligentissimus: ita ut loca obscura propter ignorantiam antiquitatis abstrusa difficillima explicaret. Id enim ipsius est præcipuum, nempe summa diligentia ex variis auctorib. reconditas historias eruere intelligendo Ciceroni, quod ex parte in Virgilio fecisse, ut in Cicerone ex hoc superiore loco, quo clara faceret duo Latinae linguae lumina, credendum; indicatis in iis illis historiis, quae incognita illos aliquibus locis redderent non intellectos, imo impeditos tot etiam, ut historia veritas elucesceret. Atque uti his commentationem suam illam ille nominat, & illa quoque in Ciceronem sua Commentaria, ipse Commentationes (sic enim in vetustis libris legitur) vocat. Tertio non solum antiquitatem in specie enodandi studium & consuetudo, Asconium huius auctorem esse libri verisimiliter probat: sed etiam par eius scribendi cum hoc libro stylus, si quis diligenter attenderit. Quanquam necesse est dissimilitudinem esse quandam in nonnullis propter generis scribendi diversitatem. Nam in fragmentis in Ciceronem etiam Grammaticum agere cogitur: hic vero Historicum præcipue, quia vitas breviter ex professo describit, non autem aliquem auctorem, puta poetam vel oratorem exponit. Sed tamen animadverti hoc libro clausulas cum non recte incipere ab his particulis. At vero, Igitur, id quod in fragmentis illis non observavi fieri, nisi illud tribuatur historia diverso generi. At certe uti brevis illic est, & nihil in illis fragmentis, in dicendo redundat: ita hic quoque & quadam verba, quae Ciceronianis forte non placerent, ut hic usurpat veluti neotericus, &c. atque quosdam loquendi modos, qui delicatis auribus

duri

auri videri possint. Quarto, verisimile sit Asconium libri auctorem esse, quia hoc libro nullus citatur auctor posterior aetate Asconii; sed omnes ab eo citati, vel ejus aetatem praecesserunt, vel ei certe contemporanei fuerunt. Eum praecesserunt, quos sup. enumeravimus, ei vero equalis fuit Livius, & ejus quoque civis nimirum Patavinus. forte etiam Virgilium videre potuit. Atqui de Livio constant. Nam hoc lib. cap. de Roma condita: Sed horum, inquit, opinionib. omnium diversis repugnat nostrae memoriae proclamans historia Liviana, quae testatur, &c. At idem in Ciceronis fragmentis Livium appellat nostrum, uti hic. Unde merito conjicere liceat Asconium & hic esse, qui suum & hic Livium vel memoria sua historiam conscripserunt. Porro eo tempore & Livium & Virgilium vixisse, quo floruit Asconius, docere poterunt Fabius & Eusebius, qui Asconii mentionem faciunt. Cum igitur Livio is quam familiarissimus fuerit, idque hoc libro ostendat supra scriptis verbis, credi par est eum hujus lib. & alterius de origine Patavina auctorem existere. Et quod ad Virgilium attinet, & hoc libro, & in Cic. nostrum etiam adpellat: videlicet cap. de Hercule Recarano: Quam opinionem, inquit, sequi metuit noster Maro. & cap. de Saturno. Usque eo, inquit, ut etiam, cum aliis diis sacrificium, dato thure in altaria Jovis, prior nominetur, cognomento quoque addito Pater, secundum quod noster sic intulit:

Hanc Janus pater, hanc Saturnus condidit arcem.

Quinto, auctorum quos hic liber citat, in testimonium rei quam probare velit, quosdam Asconius etiam laudat in fragmentis in Cic. facienda fidei, maxime Livium, quem nostrum adpellat. Et Virgilium, quem sapissime citat, ac nostrum quoque vocat: Ergo hac ejus utrumque, sic & hoc loco, & fragmentis compellendi tanquam familiares & amicos non infrequens consuetudo, propemodum evincat ipsum auctorem hujus lib. credi debere. Citat & Sallustium, Plantumque, ut libet, nostri tamen omisso pronomine, adeo ut eo pronomine sibi Livium ac Virgilium familiares amicitia cum iis contracta, & contemporaneos fuisse satis indicet: Non autem nostros eos dixerit ratione communionis studiorum, vel alias amoris quo eos non visos complecteretur.

DE AUCTORE VIRORUM ILLUSTRUM.

S Olet in Methodo pertractanda haec primo Quaestio agitari; An sit, quae de rei natura, an subsistat, quaerunt differendi artifices: Eadem nos via prius, quam ad rem ipsam veniamus, de auctore hujus libelli Plinius ne, an Corn. Nepos, an neuter potius sit, breviter sumus disputaturi: de quo variae sunt doctiss. hominum, & discrepantes sententiae: Quidam enim C. Plinio Caecilio, alii Cornelio Nepoti: nonnulli Suetonio Tranquillo inscribere; nec defuere qui Emilio Probo. Nam qui C. Corn. Tacitum.

auctorem faciunt, toto cælo errare mihi videntur: stylus enim, dicendique ratio reclamationis; falsi fortasse, quod de Oratoribus illustribus scripsisse Tacitum audivissent: sed eum, qui vulgo circumfertur, libellum Fab. Quintiliano vero auctori nuper restituit in his litteris doctiss. Justus Lipsius noster. Qui Suetonium patrem legitimum affirmare non dubitant, nam illi iniqui familiarum Censores sunt, digni quibus ignominiae causa non equus adimatur, sed a Catonibus censura ipsa abrogetur. Quod enim D. Hieronymum in eo libro quem & ipse de Viris illustribus conscripsit, auctorem laudant, dicam libere, vere tamen, errant: nec sensum adsequuntur, verba ipsa apponam: *Hortaris, Dexter, ut Tranquillum sequens Ecclesiasticos scriptores in ordinem digeram: Et quod ille in enumerandis Gentilium litterarum viris fecit illustribus; id ego in nostris faciam.* Quibus ipsis, qui hæc objiciunt, refelli & tamquam suo gladio confodi, quis ita cæcus est, ut non videat? Illustres enim Suetonii Grammaticos, qui hodieque in manibus sunt, intelligit. Non infirior tamen Stemma illustrium Virorum Romanorum scripsisse Tranquillum, ut ex Suidæ collectaneis apparet: & de Ventidio Basso Suetonium scripsisse Agellius auctor est.

Qui Cornelio Nepoti attribuunt plures, iique doctiores; sed vereor ne fallantur, quod bona eorum venia dixerim. Sed age rationes dispiciamus: In primis Catulli illo carmine pugnant, quo Cornelio Nepoti Veronensi poema suum dedicat, utpote civi suo & municipi, vel, ut cum Plinio majori castrense vocabulum usurpem, conterraneo:

*Quoi dono lepidum, novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas,
Jam tum, cum ausus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis,
Doctis, Jupiter, & laboriosis.*

Fateor equidem de Viris illustribus scripsisse Nepotem: Nam & Agellius, magna scriptorum lavana, lib. xi. cap. iix. integrum inde caput transcripsit: & Fl. Sosipater librum xv. & xvi. Virorum illustrium citat: alique quos in eo lib. in quem Cornel. Nepotis librorum omnium, qui desiderantur, fragmenta conjecimus, & Corn. Valerio præceptori nuper dicavimus, recenseo. Nunc si quis inferat, libelli istius auctorem esse Nepotem, constanter negabo: nec enim magis consequitur, quam vel Suetonium, vel Æmilius Probum, vel Higinum, vel alium quemvis. Huc accedit; capita ipsa, quæ Agellius, Sosipater, Servius caterique ex Nepotis Illustribus recitant, ne vestigium quidem libelli nostri præferre. Unum de multis exemplum, quoniam ad rem facit, adferam. Agellius (vel si vett. librorum auctoritatem negligis, A. Gellius) Noct. Attic. lib. xvii. cap. xxi. non obscure hunc esse Nepotis partum negat. *M. inquit, Manlius Roma, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, son-*

dictus est consilium de regno occupando iniisse : damnatusque capitis e saxo Tarpeio, ut M. Varro ait, praeceps datus; ut Corn. autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. Noster vero disertim de saxo Tarpeio praecipitatum scribit. Sed nihil agit Catellianus Cotta, qui haec ad Chronica Nepotis detorquet: nec enim simile vero, tam praestantem historicum tam repugnantia in Viris illustribus dixisse. Verum ut symbolam quoque Graecus auctor conferat, non levis, sed καμικὸν μέγεθος Plutarchus, ut ipsi observavimus, de Lucullo longe aliter scripsisse Nepotem refert, atque adulterinus iste Nepos: sic enim ait: Post cum alienata mente desipere coepisset, tutela eius M. Lucullo fratri permissa est. Plutarchus vero: Νέπος δὲ Κορνελίου ὅς ἐστιν ὑπὸ γήρας φρεσὶν, ὃ δὲ νόσῳ παροξύνεται τὴν Λεύκωλον, ἀλλὰ φρεσὶ καὶ τὸ πᾶν ἀποδοῦναι Κασσιόπῃ διαφθαρίσθαι. Quae sic vertebamus: Cornelius Nepos neque senio, neque morbo, ait, alienata mente fuisse, sed a Callisthene Liberto venenis corruptum. Callisthenis nulla apud auctorem nostrum mentio, neque senii, morbi, aut veneni: Necessse est igitur alio Nepote usum Plutarchum. Idem quoque in Tiberio & Caio Gracchis: Νέπος ὁ Κορνελίος φρεσὶν ὃς Κερίος, βούλῃ δὲ θελήσειν ἀποδοῦναι τὸν Λυσιστράτον ἡγεμῶνα τῆς Ἰταλίας. i. Cornelius Nepos non Crassi, sed Bruti eius qui de Lusitanis triumphaverat, filiam in matrimonio Caium habuisse scribit. In Nepote vero isto subditio filiae, neque Crassi, neque Bruti ulla mentio exstat, nisi caecutiunt oculi. Rursus in noctibus Atticis est lib. xi. cap. viii. & Macrobio praefat. Saturn. Plutarcho in Catone M. Catonem iuste A. Albinum reprehendisse, quod homo Romanus Graeca oratione res gestas Romanorum cum componeret, veniam ante imperitiae praefatus esset. Porcii quidem Catonis noster meminit; de Albino vero verbum nullum. Unde relinquitur falli eos qui Nepoti hunc factum attribuunt. Porro ad stylum quod attinet, Nepoti is abjudicat, quod illustres viros copiosius scripsisse Nepotem apparet ex T. Pomponii Attici vita, & M. Porcii Catonis, quae dumtaxat ab injuria temporis reliquae sunt. Quod & libro, si modo illius est, de Vita Excellentium (vel ut M. SS. quidam legunt, Externorum Imp. probari possit. Noster vero ita concisus auctor est, ut Elogia potius Illustrium, quam vitas scripsisse videatur: qualia versibus quaternis Atticum contexuisse testis est Nepos ipse, & Plinius. Plura argumenta ex fragmentis nostris Nepotianis ingenioso cuique facile suppeditabunt: sed haec facient, nisi vehementer fallor, satis ei, qui non omnino pertinax falsi patronus defensorque esse voluerit.

*Nunc ordine de Plinio Nepote videamus, a quo etiam haec removen-
da injuria est, ne auctor ejus esse videatur, quem, si reviviscat, pro suo
agnoscere, scio, nollet. Non enim cadit in tam fecundum ingenium,
tam exile, & plusquam sordidum aliunde mutuandi studium. Verba il-
lius adscribere non pigebit ex epistola xx. lib. vi. ad Corn. Tacitum,
quibus hujus libelli auctorem quidam facere se posse confidunt, quod
annos natus duodeviginti, historiam se scribere coepisse affirmet: Age-
bam, inquit, duodevicesimum annum. Posco librum T. Livii & quasi per-*

otium lego, atque etiam, ut cœperam, excerpto. Vultisne igitur dari vobis, res gestas breviter e Livio decerpisse Plinium, eas, inquam, quæ nunc in manibus sunt? cur amabo, totiens, a Livio diversus abit, & pugnantia commemorat; Græcos in plerisque potius secutus, ut Dionysium, ut Dionem, ut Appianum, ut Plutarchum? His igitur illud Epicharmi occine, *quæ vivago cœmentis*. Quemadmodum ex lineamentis de legitimis liberis & spuris filiis *ἐκ τῶν τῶν* judicare solemus; idem hic sentio faciendum. Certe si quod in his judicium meum est, non sapit Plinium Cæcilium stylus. Ad hæc verisimile fit, si is verus auctor esset, cum aliorum maxime virtute bellica, togave Illustrum vitas persequatur; eorum qui Augustum sunt insecuti, ad Trajanum usque, Imperatorum hominumque illustrium non omisurum fuisse: propterea quod in epistolis viri, qui ceteris laude antistabant, omnes pæne paginas impleant. Venit in mentem conjectura fortassis vera, cur Nepoti aut Plinio inscripserint quidam: cum enim in M. SS. forte vidissent C. PLINII NEPOTIS (fuit enim C. Plinius Cæcilius alterius ex sorore nepos) oblitteratis nonnihil prioribus, parvaque facta immutatione, CORNELII NEPOTIS legi cœptum: aut vice versa, accidisse non admodum a vero abhorret. Sed libros, inquires, calamo exaratos, arbitros controversiæ deposco. Quinque nos quidem usus sumus, demptis antiquitus excusis quamplurimis, qui etiam vehementer nos adjuverunt: Quod a Theod. Pulmanno, erudito viro, accepi, longe optimum: Lectionum vero varietates aliquot ex Jo. Metelli Sequani doctiss. viri, codd. duobus, quorum alter 1600. abhinc annis, vel pluribus, scriptus est, communicavit nobiscum P. Silvius juvenis Græce Latineque doctus. Lutetiæ vero Franc. Pithæi m. f. & Bibliothecæ D. Victoris in suburbiis sitæ usus sum. Pulmanni exemplum hanc *ἐπιγραφήν* præfert: *Aurelii Victoris Historia abbreviata ab Augusto Octaviano, id est, a fine T. Livii usque ad Consulatum decimum Constantii Augusti, & Juliani Caesaris tertium*: Eratque in duos tomos sectus liber. prior de urbis Romæ orig. fragmentum, & Viros hosce illustres continebat: alter Cæsarum vitas hinc usque ab Augusto; qui tamen ab edito mire variat. quemadmodum nunc si cum vulg. Epitoma conferat, studiosus Lector cognoscet. Desinant igitur docti dubitare cujus Viri illustres sint, reperto vero auctore Sex. Aurelio Victore. Priore enim parte, tanquam Prolegomena sunt, quibus ea quæ a Livio dicta prolixius, summatim repetit prius, quam Impp. vitas aggrediatur.

DE AUCTORIBUS ANTIQUIS VIRORUM ILLUSTRIVM.

LIBET illustres aliquot de Viris domi militiæque illustribus scriptores quos Victor imitandos proposuit, recensere, eos potissimum quorum libri interciderunt. De Plutarcho igitur, qui Græcos & Latinos Impp. comparavit, non necesse habeo dicere, quod ipsius libros vere philosophicos in bibliothecis desiderari nefas putem. Julium Higinum de claris viris, seu de vita rebusque Illustrivm virorum laudat Agellius lib. i. cap. xiv. Noct. & Asconius in Pisonianam, qui *Lucium* appellat, commutata fortasse I littera in L, librariorum audacia; nisi forte *L. Julium Higinum* dictum videri placet. Suetonius C. Julium Higinum in Illust. Gramm. nominat; ejusdem exemplorum libros, forte eisdem, idem citat Agellius lib. x. cap. xvi. Alphæus Avitus Excellentium virorum libros reliquit Jambico dimetro, ut ex fragmentis quæ à Prisciano iix. xii. & xlii. libris Gramm. adferuntur, apparet: De quo æqualis ejus Terentianus Maurus:

*Ut pridem Avitus Alphius
Conscripsit Excellentium.*

T. quoque Pomponium Atticum de Viris illustribus carmine scripsisse; in ejus vita auctor est Nepos & Plinius lib. xxxv. cap. ii. Nat. Hist. atque versibus non amplius quaternis quinisque sub singulorum imaginibus facta, & magistratus eorum descripsisse. Plinii junioris æqualis Titinius Capito exitus Illustrivm virorum tradidit, in iis quorundam sibi charissimorum: auctor Plinius lib. vi. epist. xii. D. quoque Hieronymus in Catalogo eorum qui de Scripturis sanctis memoriæ aliquid prodiderunt, ad Dextrum Prætorio Præfectum aliquot enumerat; quorum nomina tantum, eaque vix integra, ad nostram usque ætatem pervenerunt: *Fecerunt, inquit, hoc idem apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus Caristius, Satyrus doctus vir, & longe omnium doctissimus Aristoxenus Musicus. Apud Latinos Varro, Santra, Nepos, Higinus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus.* De Varronis autem septingentis Illustribus, quos primos nominasse oportuit, vidend. Plin. lib. xxxv. cap. ii. Natur. Histor. Laetantius quoque, Christianorum Cicero, lib. i. cap. x. Divinar. Instit. Tarquitium quendam de Viris illustribus laudat auctorem, ubi

quis *Tranquillum* esse legendum coniciat, nisi aliud locus ipse suadet. Memini legere apud Trithemium, Prosperum Aquitanicum de Viris quoque illustribus scripsisse, sed sacris-ne, an profanis, non liquet; neque enim videre contigit.

VOSS. DE HISTORICIS LATINIS. LIB. II. CAP. XV.

*Aurelii Victoris junioris aetas, & unde sua excerpserit. Gesneri
παράγωγα. Victoris hujus lapis vetus: nisi historico potius Victo-
rio, aut Victorino, nomen fuit. Rutilii Claudii dignitas, carmen,
cui id dicarit, quando scripserit, cujusmodi dictio, ejusdem viru-
lencia erga religionem & Judaicam, & Christianam.*

SEXTUS AURELIUS VICTOR itidem vixit temporibus Arcadii, & Honorii: ac de Viris Imperatorum Romanorum epitomen fecit: eamque ad Theodosii usque excessum perduxit. Contexta hæc epitome est, cum ex Tranquillo, Eutropio, Ammiano, aliis: tum etiam Sexto illo Aurelio Victore, de quo superius dictum. At non audiendus doctissimus Gesnerus, cum in priori Bibliothecæ suæ tomo ait, Eutropium ex hoc scriptore potissimum hausisse, quæ refert. Nam Eutropius claruit tempore Juliani; ut Victor hoc sit vetustior. Suspicio autem historicum nostrum eum esse, cujus inter inscriptiones veteres hoc fragmentum habemus:

IERUM, PRINCIPUM. CLEMENTIAM.

ANCTITUDINEM. MUNIFICENTIAM.

SUPERGRESSO.

D. N. FLAVIO THEODOSIO PIO, VICTORI.

SEMPER AUGUSTO.

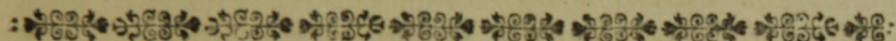
SEXT. AURELIUS VICTOR V. C. URBI PRÆF.

JUDEX SACRARUM COGNITIONUM.

D. N. M. Q. E.

Sane tempora conveniunt; cum Theodosii ætate vixerit; nec multo post Theodosium & ipse vita excesserit; ut qui in Theodosii morte desinat, uti diximus. Alius tamen fuerit, si historicus noster non Victor dicebatur: sed Victorius, aut Victorinus. Quod posterius in tribus Aurelii hujus codicibus MSS. is se reperisse scribit V. Cl. Andreas Schottus. Sane in Aurelia gente fuisse non Victores modo, sed & Victorios, liquet ex antiquo lapide, quem Romæ L. Lipsius exscripsit, ubi legas, M AURELIUS VICTORIUS. Mentio hujus historici fit apud Paullum Diaconum de gestis Longobardorum lib. II. cap. XVIII. his verbis: *Sunt qui Alpes Cot-*

tias, & Apenninas, unam dicunt esse provinciam: sed hos *Victoris* revincit *Historia*, quæ *Alpes Cottias* per se provinciam appellat. Locus *Victoris*, quem signat, est iste in *Nerone*: *Pontum* in jus provincia, *Polemonis* *Reguli* permisso, redegit, a quo *Polemoni* *iacus Pontus* appellatus est: itemque *Cottias Alpes*, *Cottio* rege mortuo. Sed veteres editt. in *Paulli* loco pro *Victoris*, ut est in MSSis, habent *Victorini*. Ut nec ex hoc loco liqueat de vero ejus *Historici* nomine.

PRIVILEGE DU ROY.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE
ET DE NAVARRE: A nos amez & feaux Conseillers, les Gens
tenans nos Cours de Parlement, Maistres des Requestes ordinaires de no-
stre Hostel, Prevost de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Ci-
vils, & autres nos Justiciers & Officiers qu'il appartiendra: SALUT. No-
stre bien amée la Damoiselle LE FEBVRE, Nous a fait remontrer qu'en-
tre differens Ouvrages auxquels elle auroit travaillé par nos ordres pour
faciliter à nostre tres-cher & amé fils LE DAUPHIN, la lecture & l'in-
telligence des anciens Auteurs, Elle auroit achevé les Livres d'*Aurelius*
Victor, & d'*Eutrope*, qu'elle a commentez & expliquez, dont les Gens
studieux & le Public peuvent pareillement tirer beaucoup de satisfaction
& d'utilité, lesquels elle desireroit faire imprimer & donner au public;
mais elle craint qu'en ayant fait la dépense, d'autres les voulussent im-
primer à son préjudice, s'il ne luy estoit pourveu de nos Lettres à ce necessai-
res, qu'elle Nous a fait supplier luy accorder. A CES CAUSES, Vou-
lant favorablement traiter ladite Exposante, Nous luy avons permis &
& accordé, permettons & accordons par ces Presentes, de faire imprimer
lesdits Livres d'*Aurelius Victor*, & d'*Eutrope*, & ses Commentaires, par
tel Libraire ou Imprimeur, en tel volume, marge, caractère, & autant de
fois que bon luy semblera, pendant le temps de six années consecutives, à
commencer du jour qu'ils seront achevez d'imprimer, iceux vendre & distri-
buer par tout nostre Royaume: Faisons deffenses à tous Libraires, Im-
primeurs & autre, d'imprimer, faire imprimer, vendre & distribuer lesdits Livres
& Commentaires, sous quelque pretexte que ce soit, mesme d'impression
estrangere & autrement, sans le consentement de ladite Exposante, ou de
ses ayans cause, sur peine de confiscation des Exemplaires contrefaits,
amende arbitraire, dépens, dommages & interests. A la charge d'en met-
tre deux Exemplaires de chacun en nostre Bibliotheque publique, un autre
en nostre Cabinet des Livres de nostre Chasteau du Louvre, & un en cel-
le de nostre tres-cher & feal Chevalier, Chancelier de France, le Sieur
LE TELLIER. A peine de nullité des Presentes: Du contenu desquelles

170

Vous mandons & enjoignons faire jouir l'Exposante, & les ayans cause, pleinement & paisiblement, cessant & faisant cesser tous troubles & empêchemens au contraires : Voulons qu'en mettant au commencement ou à la fin desdits Livres & Commentaires l'Extrait des Presentes, elles soient tenuës pour deuëment signifiées, & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conseillers & Secretaires, foy soit ajoutée comme à l'Original. MANDONS au premier nostre Huissier ou Sergent, faire pour l'exécution des presentes toutes significacions, deffenses, saisies, & autres Actes requis & necessaires, sans demander autre permission : CAR tel est nostre plaisir. DONNE' à Versailles, le quinzième jour de Juin, l'an de grace mil six cens quatre-vingt-un : Et de nostre regne le trente-neuvième. Signé, Par le Roy en son Conseil, LE ROUGE. Et scellé du grand sceau de cire jaune.

*Registré sur le Livre de la Communauté des Marchands Libraires
& Imprimeurs de Paris, le 23. Juillet 1681.*

Signé C. ANGOT, Syndic.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois, le dernier jour de Juillet 1681.

Les Exemplaires ont esté fournis.

SEX.

SEX. AUREL. VICTORIS ORIGO GENTIS ROMANÆ,

A JANO SATURNO CONDITORIBUS,

Per succedentes sibi met Reges , 1 usque ad consula tum
decimum CONSTANTII.

D Igesta ex auctoribus , 2 Verrio Flacco *Antiate* (3 ut quidem idem Verrius maluit dicere quam *Antia*) tum ex 4 *Annalibus Pontificum* , dein , 5 *Cnao Egnatio Veratio* , 6 *Fabio Pictore* , 7 *Licinio Macro* , 8 *Varrone* , 9 *Casare* , 10 *Tuberone* , 11 *Atque ex omni priscorum historia* , proinde ut quifque , 12 *neotericorum asseveravit : hoc est , & Livius , & 13 Victor Afer.*

NOTÆ.

1. *Usque ad consulum decimum Const.*] Ergo titulus iste non pertinet tantum ad hunc libellum qui inscribitur *Origo gentis Romana* , sed etiam ad duos illos sequentes qui de *Viris Illustribus* , & de *Cesaribus* inscripti sunt. Quorum posterior usque ad consulum decimum Constantii Augusti & Juliani Caesaris tertium perducitur. Unde liquet quartum illum de *vita & moribus Imperatorum Romanorum* , qui *Epitomes* nomine circumfertur ab alio Victore scriptum fuisse , quippe qui in Theodosii morte desinat. Sed de hoc postea dicetur , cum ad eum ventum erit.

2. *Verrio Flacco Antiate.*] Quid. an Verrium *Antiatem* vocat ? dubito. Neque satis liquet *Antias* - ne fuerit Verrius. Forlan sic distinguendum. *Verrio Flacco, Antiate.*

Ita ut per *Antiatem* Q. Valerius intelligendus sit qui *Antias* fuit , & *Annales* reliquit , quorum librum LXXIV. citat Priscianus in IX. & LXXV. Gellius lib. VII. cap. IX. ex quo etiam multa Livius.

3. *Ut quidem idem Verr. maluit.*] Verrius *Antiatem* maluit dicere quam *Antiam* : utinam ad nos pervenisset locus ille Verrii ubi de hoc disputabat : neque enim apud ullum usquam scriptorem me *Antias* , & , legisse memini , sed semper *Antias* , *Antiatis*. Liv. & al. ab *Antium* , quæ urbs est in Latio , est *Antias Antiatis* , ut ab Arpinum Hirpinorum urbe , est *Arpinas* , *atis* Ciceroni , Plinio , &c.

4. *Annalibus Pontificum.*] *Annales Pontificum* monumenta erant quæ dierum , & totius anni rerumque in eo gestarum de-

A

scriptionem continebant, à Pontifice Maximo scripta, quæ & ideo Annales maximi nominantur. Cic. de Oratore: *Erat initio historia nihil aliud nisi Annalium confectio. Cujus rei memoriaque publica retinenda causâ, ab initio rerum Romanarum, usque ad P. Mucium Pontificem Maximum, res omnes singulorum annorum mandabat literis Pontifex Maximus, referebatque in album, & proponebat tabulam domi, potestas ut esset populo cognoscendi, ii qui etiam nunc annales maximi nominantur.* Dicebantur etiam ii Annales, *Pontificalium libri, & indigitamenta, & Commentarii Pontificum.*

5. *Cnæo Egnatio Veratio.*] Aliis Cnæus Egnatius Verrinus; hic semel tantum in hujusce operis fine laudatur. *Contra*, inquit, *Egnatius libro primo, in ea contentione non modo Remum, non esse occisum, sed etiam, &c.* Quare male Joan. Metell. asseveravit Veratium in hoc opere non laudari, qui non vidit ibi Egnatium eum esse, qui hic Cnæus Egnatius Veratius dicitur.

6. *Fabio Pictore.*] Historico, qui Quintus Fabius Pictor dictus est. Annales scripsit & historiam, sed ejus Annales tantum laudat Victor. Hunc & Livius & Dionys. Halicarn. sequuti sunt.

7. *Licinio Macro.*] Qui C. Licinius Macer dictus est. Annales scripsit ex quibus multa Livius. Quædam etiam Nonius in voce *lues*; *Luculentum*, *patibulum*. In veteri libro scriptum erat *Licinio*, *Marco Varrone*, sed melius aliter.

8. *Varrone.*] Is est M. Terentius Varro, cujus libri sex de lingua latina, & de rustica libri tres ad nos pervenerunt. Multa alia scripserat; sed hic ejus Annales tantum, vel etiam librum de gente Populi Romani à Victore signari verisimile est.

9. *Cæsare.*] Quis sit iste Cæsar incertum videri queat, quippe qui in totius operis serie nunc *Cæsar*, nunc *Julius Cæsar*, nunc *Lucius Cæsar* dicitur. Dubitavit doctissimus

Vossius utrum pro *Lucio, Cæsar*, an pro *Cajo, Lucius* debeat reponi: Nam multi fuere Lucii Cæsares. Ut Lucius Cæsar Augusti ex Julia nepos; Item atavus Cæsaris dictatoris & atavi hujus pronepos, & pronepotis ejus filius, & alii quos à Victore signari non puto. Sed potius C. Julium Cæsarem dictatorem quem cum tam multa scripserit, ut vel ex Suetonio certum est, non mirum videri debet quædam etiam de origine gentis Romanæ edidisse, quando Julia gens ortum suum ducere credita est ab eodem Julio, sive Ascanio, à quo urbis conditor Romulus genus traxit. Pro hac sententia facit, quod hic modo Cæsar, modo Julius Cæsar dicitur. Nam de locis ubi *Lucius*, scriptum est, in iis *Julius* rescribendum esse me doctis probaturam puto, cum tam proclivis sit corruptio i. in l. & vice versa l. in i.

10. *Tuberone.*] Hic est Q. Aelius Tubero qui historiam conscripsit, quam hic signat, qui hæc scripsit. Ex ea quædam etiam Livius, lib. iv. & x. Charisius, Gellius, Nonius, &c.

11. *Atque ex omni priscorum historia.*] Velut ex Ennio, Cassio Alexandro, Ephesio, Lutatio, Vulcatio, Acilio Pisone, Sempronio, Domitio, Octavio Catone, A. Postumio, Aufidio, Vennonio, Annio, Gellio, qui omnes in hoc opere laudantur.

12. *Neotericorum.*] Id est *recentiorum*, vox Græca *Neotericus*, sed hanc in veteribus frustra quæras.

13. *Victor Afer.*] Querunt viri docti an ista scripserit Victor ille Afer, qui sequentes duos libellos de *Viris Illustribus*, & de *Cæsaribus* exaravit, qui se ipsum Victorem Afrum vocet, more Græcorum; sed multa repugnant: quare cum doctissimo Voss. cogitandum est argumentum istud & libellum de origine gentis Rom. ab aliquo congestum fuisse qui post Aurelium Victorem fuerit, sive is sit Ascon. Pedianus, sive alius quis.

PRI-MUS in Italiam creditur venisse Saturnus, ut etiam Maronis Musa testatur illis versibus:

¹ *Primus ab atherio venit Saturnus Olympo,*

² *Arma Jovis fugiens, & regnis exsul adeptis, &c.*

5. Tanta autem usque id tempus antiquorum hominum traditur fuisse simplicitas, ut venientes ad se advenas, qui modo consilio ac sapientia præditi, ad instruendam vitam, formandosque mores aliquid conferrent, quod eorum parentes, atque originem ignorabant; ³ Cælo & terra editos, non solum ipsi crederent; verumetiam posteris affirmarent. ⁴ Veluti hunc ipsum Saturnum, quem ⁵ Cæli & Terræ filium esse dixerunt. Quod cum ita existimetur, certum tamen est ⁶ priorem Janum in Italiam devenisse: ⁷ ab eoque postea venientem exceptum esse Saturnum. Unde intelligendum est Virgilium quoque ⁸ non ignoratione veteris historiæ, sed suo more *primum* dixisse Saturnum, non 13. ante quem nemo, ⁹ sed *principem*: ut

NOTÆ.

1. *Primus ab atherio.*] Lib. viii. Æneid. vers. 319.

2. *Arma Jovis.*] Qui cum regno fugaverat.

3. *Cælo & terra.*] Quos tantum Deos tunc noverant homines. Caterum non tantum apud antiquos illos homines rudes & agrestes invaluit mos iste ut eos quorum originem ignorarent, quique grande aliquod beneficium hominibus præstitissent, Deos & à Diis ortos esse crederent: nam idem Lystreni de D. Paulo & Barnaba; Idem & alii credere, ut ex sacris literis notum est.

4. *Veluti hunc ipsum Saturnum.*] Qui cum homo esset & à Creta veniret, ob vitæ integritatem & à Diis ortus, & à Cælo lapsus creditus est.

5. *Cæli & terra filium.*] Orpheus de Saturno.

Ταῖς τε βλάστησι καὶ τῷ γένει ἀσσεύοντες. Id est Terræque incrementum & Cæli Lucidi. Quamvis cum alii Oceani & Tethyos filium dicant.

6. *Priorem Janum in Ital. devenisse.*] Imo & ante Saturni adventum Janiculum condiderat. Vid. Ovid. lib. i. Fast.

7. *Ab eoque postea, &c.*] Ovid. loco supra laudato sic Janum loquentem inducit.

Hac ego Saturnum memini tellure receptum

Calitibus regnis ab Jove pulsus erat.

Inde diu genti mansit Saturnia nomen:

Dicta quoque est latium terra, latente Deo.

Ipse solum colui cujus placidissima lavum

Radit arenosi Tibridis unda latus.

Hic, ubi nunc Roma est, incadua sylva vivebat.

Tantaque res paucis pascua bubus erat.

Arx mea collis erat, quem vulgus nomine nostro

Nuncupat, hac atas Janiculumque vocat.

8. *Non ignoratione veteris historiæ.*] Nam & veterem historiam non ignorasse Virgilium testatur locus ille vii. Æneid. vers. 177. de Regia Pici, ubi veterum avorum effigies è cedro stabant ex ordine.

Italusque, paterque Sabinus
Vitifator, curvam servans sub imagine sal-
cem

Saturnusque senex, Janique bifrontis imago
Vestibulo astabant, alique ab origine re-
ges, &c.

9. *Sed principem.*] Hoc est, inter primos, eodem modo Græci dicunt *Δία πρώτων, σεβαστῶν θεῶν*, divina Dearum, prima Dearum, id est, inter primas Deas.

¹ *Troja qui primus ab oriis:*

CUM procul dubio constet ante Æneam ² priorem Antenorem in Italiam esse pervectum, eumque non in ora littori proxima, sed interioribus locis, id est, Illyrico ³ urbem Patavium condidisse, ut quidem idem Virgilius illis versibus ex persona Veneris, apud Jovem

5. de ærumnis Æneæ sui conquerentis:

⁴ *Antenor potuit mediis elapsus Achivis*

⁵ *Illyricos penetrare sinus, atque intima tutus, &c.*

Quare autem addiderit *tutus*, suo loco plenissime annotavimus in commentatione, ⁶ quam hoc scribere cœpimus, cognita ex eo libro, 10. qui inscriptus est, ⁷ De origine Patavina. Itaque nunc, *Primus*, ex ea quoque significatione est; è qua illud in secundo Æneidos, de enume-

NOTÆ.

1. *Troja qui primus.*] Initio lib. 1. Æneid. quanquam ibi *Primus* ad *Lavinæque littora*, referri posse videatur, ut Virgilius dicat Æneam primum venisse Lavinæ littora. Nam alio alii appulere. Sed melius primus, princeps inter primos, ut supra, sic eodem lib. vers. 27.

Id metuens veterisque memor Saturnia belli

Prima quod ad Trojam pro caris gesserat Argis.

Prima, id est, in primis, nam ante Junonem primus ad Trojam bellum gesserat Hercules. Sic semper Virg. & optime nosse supra dixit *more suo*.

2. *Priorem Antenorem.*] Neque tantum Antenorem, sed Capyn, Politem, &c.

3. *Urbem Patavium.*] Quam de suo nomine *Antenoriam* vocavit, civesque *Antenoridas*; sed mox *Patavium* & postremo *Padua* fuit appellata.

4. *Antenor.*] Lib. 1. Æneid. vers. 246. locum adj.

5. *Illyricos penetrare sinus.*] In mari Adriatico. Sinus autem pluraliter, quia mare illud ob diversa promontoria, in plures distribuitur sinus.

6. *Quam hoc scribere cœpimus.*] Mihi hic locus corruptus videtur: neque enim ita quemquam loquutum arbitror, *quam hoc scribere cœpimus* pro *antequam hoc*, &c. Fuere qui legerent *quam scribere occepimus*. Id est, *quam commentationem*. Sed quomodo cognitam commentationem diceret,

quæ tantum scribi cœpta sit? Diceret quis eam in plures partes dividi & primam vulgari potuisse, id vero nil aliud est quam se argutum facere. Suspicio scriptum fuisse: *Quum hoc scribere cœpimus*, &c. in commentatione illa cognita quum libellum hunc scribere cœpimus, ex eo libro, &c.

7. *De origine Patavina.*] Ex hoc loco conjecit Joan. Metellus hujus libelli autorem esse Asconium Pedianum. Erat enim Patavinus Asconius, quo nomine eum potius quam alium suæ gentis originem scripsisse verisimile est. Sed de his judicium suum ferre nimis periculosum est. Hoc unum dicam non satis liquere Patavinum Asconium fuisse. Nunc ut ad librum de origine Patavina revertamur, eum jam olim periisse necesse est cum nullam ejus ullibi mentionem factam reperias, ne apud Commentatores quidem Virgilii qui si librum illum vidissent nihil equidem de Commentatione illa quæ ad vocem *tutus* scripta fuerat, tacuissent. Nihilominus tamen cuiusvis in aperto est, cur Virgilius addiderit *tutus*, scilicet ad augendam invidiam quasi diceret: Antenor proditor ille patriæ, non modò sinus Illyricos & intima regna Liburnorum penetravit, sed & tutò penetravit. Æneas vero, ille pius Æneas non modò Italiam longe disjungitur oris, sed infandum, navibus amissis tempestate obnoxius huc & illuc misere vagatur. His similia in Commentatione illa scripta fuisse certum est.

ratione eorum qui ¹ equo Durio digrediebantur : ² Nam cum nominasset Tislandrum, Stenelum, Ulysslem, Achamanta, Thoanta, Neoptolemum ; post intulit, *Primusque Machaon*. De quo quæri potest, Quomodo potest *Primus* dici, post tantos qui supra dicti sunt ? Verum
³ intelligemus *primum* pro principe, vel quia is ³ [ad perfectum] illis temporibus circa peritiam medicæ artis ⁴ præcipuus fuisse traditur. Sed ut ad propositum revertamur, ⁵ ferunt Creusam Erethei Regis Atheniensium filiam speciosissimam, stupratam ab Apolline enixam puerum, eumque Delphos olim educandum esse missum : ipsam vero à patre
¹⁰ istarum rerum nescio, ⁶ Xipheo cuidam comiti collocatam. Ex qua cum ille pater non posset existere, Delphos eum petiisse ad consulendum oraculum, quomodo pater fieri posset : Tum illi Deum respondisse, ut quem postero die obvium habuisset, eum sibi adoptaret : Itaque supradictum puerum, qui ex Apolline genitus erat, obviam illi
¹⁵ fuisse, eumque adoptatum. Cum adolevisset, non contentum patrio regno, cum magna classe in Italiam devenisse, occupatoque monte, urbem ibidem constituisse, eamque ex suo nomine ⁷ Janiculum cognominasse.

Igitur Jano regnante apud indigenas rudes, incultosque ; Saturnus
²⁰ regno profugus ; cum in Italiam venisset, benigne exceptus hospitio est : ibique haud procul à Janiculo arcem suo nomine ⁸ Saturniam constituit : Isque primus agriculturam edocuit ; ferosque homines & raptō

NOTÆ.

1. Equo Durio.] Durio, id est, ligneo. *δ' ἔκαστος ligneus* depon enim lignum.

2. Nam cum nominasset.] Lib. 2. Æneid. *Latque cavo se robore promunt Tisandrus, Stenelusque duces & dirus Ulysses,*

Demissum lapsi per funem : Athamasque Thrasque.

Pelide/que Neoptolemus, primusque Machaon.

Et Menelaus, & ipse dolifabricator Epeus.

3. Ad perfectum.] Quid hoc ? Præcipuus ad perfectum circa peritiam medicæ artis ? dele modo ad perfectum.

4. Præcipuus fuisse traditur.] Nam & Aesculapii filius erat.

5. Ferunt Creusam.] Nescio sane unde hanc fabulam hausit Scriptor noster. Ea certe perquam ridicula est. Quis enim Eretheum Atheniensium regem & Apollinem ante Janum. Imo & Janum Apollinis filium, ferat. Quid ergo Janus apud Ovid. 1. Fast.

Me Chaos antiqui. nam res sum prisca, vocabant.

6. Xipheo cuidam.] Lege Xutho. Xuthus enim Hellenis & Orseidos Nymphæ filius, Creusam Erethei filiam duxit. Apollod. lib. 1. *Εὐχηνος δὲ καὶ Νυμφῆος Ὀρσηίδος, Δωρεῖ, Ἑσθῆος, Αἰόλος, αὐτὸς μὲν ἔνδ' αὐτῶν, τὸς καὶ μετέωρος Γραικὸς ἀποθηροβόουσαν Ἑκηνίαν. τοῖς δὲ παισὶν ἐμέγαλ' ἔχοντο τὰ χεῖρα. καὶ Ἑσθῆος μὲν λαβὼν πρὸς Πειλοπένησιν, εἰς Κρεῖσσης τῆς Εὐρυχλῆος Ἀχαιοῖν ἐγέννησε, καὶ Ἰωάν, ἀφ' οὗ Ἀχαιοὶ καὶ Ἰωνε καλεῖνται.* Id est. Ex Hellenē autem & Orseide Nympha nati sunt Dorus, Xuthus & Æolus. Is quidem de se Hellenas, qui postea Graci vocati sunt, nominavit : Filiis vero loca partitus est. Xuthus adeptus Peloponnesum ex Creusa Erethei filia Achæum genuit & Jonem, à quibus Achivi & Jones nuncupantur.

7. Janiculum.] In regione transiberina, ad lævum latus Tiberis.

8. Saturniam.] In regione cistiberina, A ij

vivere assuetos ad compositam vitam eduxit, unde Virgilius in octavo sic ait :

*Hæc nemora¹ indigenæ Fauni, Nymphaque tenebant,
Gensque virum² truncis, & duro robore nata :*

5. *³ Queis neque mos, neque cultus erat : nec jungere tauros
Aut componere opes norant, aut parcere parto :*

⁴ Sed rami, ⁵ atque asper victu venatus alebat.

Omissoque Jano, qui nihil aliud quam ritum colendorum deorum religionemque induxerat ; ⁶ se Saturno maluit annectere : qui vitam mortisque feris etiam tum mentibus insinuasse ⁷ [dicitur, &] ad communem utilitatem, ut supra diximus, disciplinam colendi ruris edocuit ; ut quidem indicant illi versus :

*Is genus indocile, ac dispersum montibus altis
Composuit, legeſque dedit ; ⁸ Latiumque vocari*

15. *Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris.*

⁹ Istum etiam usum signandi æris, ac monetæ in formam incutiendæ ostendisse traditur : in qua ab una parte ¹⁰ caput ejus imprimeretur ; altera navis, qua vectus illo erat. Unde hodieque aleatores ¹¹ posito nummo opertoque, optionem conlusoribus ponunt enunciandi quid pu-

NOTÆ.

in monte Tarpeio, Varr. lib. iv. de P. P. Antiquum oppidum in hoc monte Tarpeio fuisse Saturniam scribitur. Hic mons Saturnius etiam dictus fuit.

1. Indigena] *ἀρχαῖος*, id est. Ibi nati, geniti, nec aliunde advecti.

2. Truncis & duro robore.] Quod homines primum in cavis arboribus & speluncis habitarent Lucret. lib. v.

Nec dum res igni scibant tractare, nec uti Pellibus, & sfoliis corpus vestire ferarum : Sed nemora, atque cavos montes silvasque colebant

Et frutices inter condebant squalida membra. Inde eos Poëtæ arborum truncis & duris quercubus natos fabulati sunt.

3. Queis neque mos, neque cultus.] Lucret. Ibid.

Nec commune bonum poterant spectare, nec ullis

Moribus inter se scibant, nec legibus uti.

4. Sed rami.] Lucret. Ibid.

Quod sol atque imbres dederant, quod terra crearat

Sponte sua satis id placabat pectora donum.

5. Atque asper victu ven.] Junge victu cum alebat & alebat victu, nil aliud est quam alebat.

6. Se Saturno maluit annectere.] Quis se maluit annectere ? Gens illa virum truncis & duro robore nata ? vix hanc scribendi rationem probabunt eruditi.

7. Dicitur, &c.] Verba semicirculis inclusa in Mss. deesse significantur. Quare forte vera sit doctiss. Screverii conjectura qui legit. *Qui vitam moresque feris etiam tum mentibus insinuans ad communem, &c.*

8. Latiumque vocari.] Ovid. 1. Fast. Dicta quoque est Latium terra, latente Deo.

9. Istum.] Saturnum scilicet. al. legunt. *Is tum.*

10. Caput ejus.] Jani non Saturni. De hoc are ubi ab una parte forma Jani biceps, & ab altera ratis erat impressa, Ovid. 1. Fast.

*Sed cur navalis in are
Altera signata est, altera forma biceps ?
Noscere me duplici posses in imagine, dixit ;
Ni vetus ipsa dies extenuaret opus.
Causa ratis superest. Tuscum rate venit in amnem*

*Ante pererrato falcifer orbe Deus.
At bona posteritas puppim formavit in are
Hospitis adventum testificata Dei.*

11. Posito nummo opertoque.] Non solum

rent subesse, caput, aut navem: Quod nunc vulgo corrumpentes,
¹ navigandi dicunt. Aedes quoque sub clivo Capitolino, in quo pecu-
 niam conditam habebat; ² Ararium Saturni hodieque dicitur. Verum
 quia, ut supra diximus, prior illuc Janus advenerat cum eos post obi-
 tum divinis honoribus cumulandos censuissent; in sacris omnibus pri-
 mum locum Jano detulerunt; usque eò ut etiam cum aliis diis sacrifici-
 um fit, dato thure in altaria, ³ Janus prior nominetur, ⁴ cognomen-
 to quoque addito Pater, secundum quod noster cognomento sic in-
 tulit:

10. *Hanc Janus Pater; hanc Saturnus condidit arcem.*

Ac subinde:

Janiculum huic; illi fuerat Saturnia nomen;

⁵ Eique (eo quod mire præteritorum memor, tum etiam futuri) di-
 xerit:

15. ⁶ *Rex arva Latinus & urbes*

Jam senior longa placidas in pace regebat.

⁷ Quo regnante, ⁸ Trojanos refert in Italiam devenisse. Quæritur quo-
 modo Sallustius dicat. ⁹ Cumque his Aborigenes, genus hominum agreste,
 sine legibus, sine imperio, liberum atque solutum. Quidam autem tradunt

NOTÆ.

posito, & operto, sed & in altum jacto.
 Utroque modo hodieque fit. Ludum vo-
 camus, *jeuër à croix ou pile.*

1. *Navigandi dicunt.*] In al. Naviandi.
 Sed legendum *naviam*; est autem *navia*
 idem quod *linier*, ex uno ligno exculto ut
navis, quo utuntur alveo in vindemia.
 Fest. Pomp. hujus autem rei meminit Ma-
 crob. lib. 1. Saturnal. cap. vii. Janus cum
 Saturnum classe pervectum excepisset hospi-
 tio, & ab eo edoctus peritiam ruris, serum
 illum & rudem ante fruges cognitum victum
 in melius redegisset, regni eum societate
 muneravit. Cum primus quoque ara signa-
 ret, servavit & in hoc Saturni reveren-
 tiam, ut quoniam ille navi fuerat advectus,
 ex una quidem parte sui capitis effigies, ex
 altera vero navis exprimeretur, quo Satur-
 ni memoriam etiam in posteros propagaret.
 Aes ita fuisse signatum hodieque intelligitur
 in aëa lusu, cum pueri denarios in sublime
 jactantes capita aut naviam, lusu teste ve-
 rustatis, exclamant.

2. *Ararium Saturni.*] Cave credas ara-
 rium fuisse Saturni tempore, nam ejus ædem
 primus ararium fecit Valerius Publicola.

3. *Janus prior nominatur.*] Horat. Epist.
 xvi. lib. 4.

*Quandocumque Deos vel porco vel bove
 placat*

*Janus Pater, clare, clare cum dixit,
 Apollo,*

Labra movet metuens audiri

Vid. Ovid. 1. Fast. & Macrobi. Saturn. lib.
 1. cap. ix.

4. *Cognomento quoque addito Pater.*] Ut
 & Deos omnes PATRES appellabant.
 Quamvis Janum propria appellatione non
 honoris tantum gratiâ Patrem appellatum
 verisimile est cum ab eo omnia, initium
 duxisse crederentur. Imo & innuit Athe-
 naus, lib. ult. *Ἰανὸς, ὁ παῖς ἡμεῶν θεὸς, ὃν
 πάντες ἀποκαλοῦμεν πατέρα*, id est. Janus, qui
 nobis Deus est, quem Patrem vocamus.

5 *Eique, eo quod, &c.*] Quorsum hæc
 pertineant non video, nil tamen vel cor-
 ruptum, vel deperditum ausim pronuntia-
 re, cum de iis nihil Interpretes, quibus
 opinor prona omnia & facilia visa sunt.
 Videant acutiores.

6. *Rex arva Latinus.*] Lib. vii. Æneid.
 v. 45.

7. *Quo regnante.*] Latino.

8. *Trojanos.*] Ænea duce.

9. *Quæritur quomodo Sallustius, di-
 cat: Cumque his.*] Hoc est: quo tem-

- terris diluvio coopertis, passim multos diversarum regionum in montibus, ad quos confugerant, constitisse: ex quibus quosdam sedem quærentes, pervectos in Italiam, Aborigines appellatos. Græca scilicet appellatione, à cacuminibus montium¹ qui illi oræ faciunt: Alii vocant eos, quod errantes illo venerint, primo Aborigines, post mutata littera, altera adempta, Aborigines cognominatos. Eos advenientes² Picus excepit, permisos vivere ut vellent. Post Picum regnavit in Italia Faunus, quem à fando dictum volunt, quod is solet futura præcinnere versibus, quos Saturnios dicimus: quod genus metri in vaticinatione Saturniæ primum proditum est.⁶ Sed urbem Saturnus, cum in Italiam venisset, condidisse traditur. Ejus rei Ennius testis est, cum ait: *Versibus quos olim Fauni vatesque canebant.*⁸ Hunc Faunum plerique eundem Silvanum à silvis, Inuum deum; Quidam etiam Pana, vel Pan esse dixerunt.
15. Igitur regnante Fauno⁹ ante annos circiter sexaginta, quam Æneas in Italiam deferretur. Evander Arcas Mercurii & Carmentis Nymphæ filius, simul cum matre eodem venit: Quam quidam memoriæ prodiderunt, primo Carmentim dictam: post Nicostraten,¹⁰ de carminibus;

NOTÆ.

pore Æneas cum profugis Trojanis Italiam appulit, tum Aboriginum rex erat Latinus. Quomodo igitur Salustius dicere potuit, Aborigines sine imperio fuisse: Solutionem hanc dedit Zanchius: Quia, inquit, tunc Latinus prælio adversus finitimos Rutulos collato decesserat. Sed vix huic objectioni ita occurrendum esse iudico: Aborigines enim sine legibus, sine imperio, quippe genus agreste, nulli obtemperare suetum, sed pro libidine se cuicumque vellet addicere.

1. *Qui illi oræ faciunt.*] Vere Schottus, qua illi opn vocant. opn sunt montes. Sed ridiculum Aborigines dñi & opnos.

2. *Quod errantes.*] Ridiculum; idem tamen Festus Pomp. & Dionys. Halicarn. Aborigines qui ab origine ibi fuerunt, non ex stirpe adventitia.

3. *Picus.*] Saturni filius, Fauni Pater Virg. vii. Æneid.

Fauno Picus patr. isque parentem Te Saturne refert, tu sanguinis ultimus autor.

4. *Quem à fando dictum volunt.* Varro lib. vi. de LL. Fauni Dei Latinorum ita ut Faunus & Fauna sint in versibus quos vocant Saturnios; in silvestribus traditum est soltos fari, à quo fando Faunos dictos.

5. *Quos Saturnios.*] A Saturno versus Sa-

turnii dicti sunt: eorum lex adeo soluta fuit ut non metrum, sed simplex cum rythmo cantus fuerint.

6. *Sed urbem Saturnus.*] Quis non videt hæc malè suis sedibus mota fuisse. Ea igitur ex Gruteri conjectura sic ordinanda sunt: *Quod genus metri in vaticinatione Saturnia primum proditum est. Ejus rei testis est Ennius cum ait, versibus quos olim Fauni vatesque canebant. Sed urbem Saturnus, &c.*

7. *Versibus quos olim.*] Locus Ennii integer.

Scripsere alii rem

Versibus quos olim Fauni vatesque canebant

Cum neque musarum scopulos quisquam superarat.

Nec dicti studiosus erat.

Quæ satis indicant inconditos versus fuisse Saturnios.

8. *Hunc Faunum.*] Idem Livius lib. i. & Servius vi. Æneid.

9. *Ante annos circiter sexaginta.*] Si vere rationem putes, anni sunt 67. Evander enim colonos in Latium deduxit anno mundi 2698. Æneas vero Laurentium venit anno 2769.

10. *De carminibus.*] Carmentam dictam de carminibus. Ovid. i. Fast.

co qued

- eo quod videlicet omnium literarum peritissima, futurorumque prudens, versibus canere sit solita : adeo ut plerique velint, non tam ipsam à carmine Carmentam ; quam carmina, a qua dicta essent, appellata : ¹ Hujus admonitu transvectus in Italiam Evander, ob singularem eruditionem
5. atque scientiam literarum, brevi tempore in familiaritatem Fauni se infinuavit : atque ab eo hospitaliter benigneque exceptus, non parvum agri modum ad incolendum accepit : quem suis comitibus distribuit, exædificatis domiciliis in eo monte, quem primo tum illi ² à Pallante ³ Pallanteum, ⁴ postea nos Palatium diximus ; ⁵ Ibique Pani Deo fanum
10. dedicavit : quippe is familiaris Arcadiæ deus est, teste etiam Marone, qui ait :

⁶ *Pan Deus Arcadiæ captam te Luna fefellit.*

Et item :

⁷ *Pan etiam Arcadia mecum si judice certet.*

15. Primus itaque omnium Evander Italicos homines legere & scribere edocuit, ⁸ litteris partim quas ipse antea didicerat : Idemque fruges ⁹ in Græcia primum inventas ostendit, ferendique usum edocuit, terræque excolendæ gratia, primus boves in Italia, junxit. Eo regnante, forte ¹⁰ Recaranus quidam, Græcæ originis, ingentis corporis, & magnarum
20. virium pastor, quia erat forma & virtute cæteris antecellens, Hercules appellatus, eodem venit : Cumque armenta ejus circa flumen ¹¹ Albulam pascerentur, Cacus Evandri servus, ¹² nequitia versutus, & præter cætera furacissimus, Recarani hospitis boves subripuit ; ac ne quod esset indicium, averfas in speluncam attraxit : Cumque Recaranus vicinis regionibus peragratis, scrutatisque omnibus ejuscemodi latebris, desperaf-
25. gionibus peragratis, scrutatisque omnibus ejuscemodi latebris, desperaf-

NOTÆ.

Ipsa mone quæ nomen habes a carmine ductum.

1. *Hujus admonitu.*] Vid. Ovid. 1. Fast. v. 475. qui hanc historiam fusc persequitur.

2. *A Pallante.*] Evandri filio.

3. *Pallanteum.*] Virg. — *Et nobile Pallanteum.*

Item : *Pallantis proavi de nomine Pallanteum.*

4. *Postea nos Palatium.*] Solin. cap. 1. *Palatium nemo dubitaverit quin Arcadiæ habeat auctores. a quibus primum Pallanteum oppidum, &c. Sunt qui velint à Ballatibus ovium, mutata litera vel a Pale florali Dea ; aut, ut Silenus probat à Palanthe Hyperboreæ filia. Vide Festum in voce Palatium.*

5. *Ibique Panifanum.*] Fuit & sylva eisdem Pani consecrata.

6. *Pan Deus Arcadiæ.*] Lib. 3. Georg. v. 392.

Munere sic niveo lana (si credere dignum est.)

Pan Deus, &c.

7. *Pan etiam.*] Eclog. iv.

8. *Litteris partim quas ipse*] Partim, quia & ipse quasdam invenisse traditur.

9. *In Græcia.*] Athenis, Ideo eas frugum parentem vocat Florus.

10. *Recaranus quidam.*] De Recarano nil usquam me legisse memini. Neque scio, unde hæc hauserit Cassius. At Carani Heraclidæ meminere, Liv. lib. 45. Plutarch. in Alexandro : Solinus, cap. xv. Justin. lib. vii. Paternulus lib. 1. & Suidas.

11. *Albulam.*] Qui *Tibris* postea dictus est.

12. *Nequitia versutus.*] Mira locutio. Nequitia, in dandi casu.

B

- set inventurum; utcumque æquo animo dispendium ferens, excedere his finibus constituerat: At vero Evander excellentissimæ iustitiæ vir, postquam rem, uti acta erat, comperit, servum¹ noxæ dedit, boves restitui fecit. Tum Recaranus sub Aventino,² Inventori patri aram dedicavit,³ appellavitque Maximam, & apud eam, decimam sui pecoris⁴ profanavit. Cumque ante moris esset, uti homines decimam fructuum regibus suis præstarent; æquius sibi ait videri deos potius illo honore impartiendos esse, quam Reges; inde videlicet tractum, ut Herculi decimam profanari mos esset, secundum quod Plautus,⁵ *In partem*, inquit,* *Herculaneam*, id est, decimam. Consecrata igitur ara Maxima, profanataque
10. apud eam decima, Recaranus, eo quod Carmentis invitata, ad id sacrum non affuisset; sauxit ne cui fœminæ fas esset vesci ex eo quod eidem aræ sacratum esset:⁶ atque ab ea re divina, fœminæ in totum remotæ. Hæc Cassius lib. 1. At vero⁷ in libris Pontificalium traditur: Hercules Jove atque Alcmena genitus, superato⁸ Geryone, agens⁹ nobile armentum, cupidus ejus generis boves in Græcia instituendi; forte in ea loca venisse, & ubertate pabuli delectatus, ut ex longo itinere homines sui & pecora reficerentur; aliquamdiu sedem ibi constituisse: Quæ cum in valle,¹⁰ ubi nunc est Circus maximus, pascerentur; neglecta custodia, quod nemo credebatur ausurus violare Herculis prædam, latronem quendam regionis ejusdem, magnitudine corporis & virtute cæteris prævalentem, octo boves in speluncam, quominus furtum vestigiis colligi

NOTÆ.

1. *Noxa dedit.*] Noxæ dedere, est in delicti poenam dare.

2. *Inventori patri.*] Jovi.

3. *Appellavitque maximam.*] Sive quod ingens esset, sive quod maximæ dignationis. Serv. 8. *Æneid.* Ingens enim est ara Herculis, sicut videmus hodieque post januas Circi Maximi. Alii maximam ideo dicunt quia illo tempore omnibus erat honore potior.

4. *Profanavit.*] Id est, polluxit. Propalam exposuit. Varr. lib. v. de LL. *Profanatum quod in sacrario pollutum.*

5. *In partem*, inquit, *Hercul.*] Nullibi apud Plautum legitur *in partem Hercul.* Sed in Trucul.

———— *Mihi partem detraxi Herculanæam.*

6. *Atque ab ea.*] Legendum suspicatur Gruterus atque ab eo. Id est, ab eo tempore: notatur enim tempus ex quo remotæ mulieres ab Herculanæo sacrificio. Sed falli Gruterum puto. Nihil enim mutandum. Ait Victor ab ea ara Maxima scilicet, remotas mulieres re divina. Quippe cum duæ

essent aræ Herculis, altera in foro Boario, altera ad portam trigeminam in regione Circi Maximi, ab ista tantum mulieres prohibebantur. Plutarch. in Quæst. Rom. *διὰ τὴν τοῦ Ἡρακλέους ὄντων, ἧς μὴ λαμβάνουσιν γυναῖκες ὅδ' ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν ἐπὶ τῇ μισθῶν ἐνομένων;* Cum duæ sint Ara Herculis cur mulieres prohibentur participes eorum fieri quæ apud majorem sacrificantur? Et inde fortasse error eorum qui duas aras maximas esse contendunt, &c.

7. *In libris Pontificalium.*] Quos sequuntur, Virg. lib. viii. Ovid. 1. Fast. Liv. lib. 1. aliique.

8. *Geryone.*] Chrysaoris & Callirrhoeis filius fuit Geryone trium hominum corpore præditus. Habitabat Erytheam Insulam non procul ab Oceano, quam nunc Gadera nominant. Apollod. lib. 11.

9. *Nobile armentum.*] Quod fuit coloris punicej.

10. *Ubi nunc est Circus.*] Palatini latere Meridionali quod Aventino oppositum est. Non longe a Tiberi.

- posset, caudis abstraxisse: Cumque inde Hercules proficiscens, reliquum armentum, casu, præter eandem speluncam, ageret; forte quadam inclusas boves transeuntibus admugisse, atque ita furtum detectum: Interfectoque Caco, Evandrum, re comperta, hospiti obviam ivisse gratantem, quod tanto malo fines suos liberasset: Compertoque, quibus parentibus ortus esset Hercules, rem ita, uti erat gesta, ad Faunum pertulisse: Tum eum quoque amicitiam Herculis cupidissime appetisse. Quam opinionem¹ sequi metuit noster Maro. Cum ergo Recaranus² sive Hercules, patri inventori aram Maximam consecrasset; duos ex Italia, quos
10. eodem sacra certo ritu administranda edoceret: ³ adscivit, Potitium & Pinarium. Sed eorum Potitio, ⁴ qui prior venerat ad comedenda exta admissio; Pinarius eo quod tardius venisset, posterique ejus submoti: unde hodieque servatur: Nemini Potitio Pinariæ gentis in eis sacris vesci licet: Eosque alio vocabulo prius appellatos, nonnulli volunt.
15. Post vero Pinarios dictos ⁵ δῶτι & πιναῖ, quod videlicet jejuni, ac per hoc esurientes ab ejusmodi sacrificiis discedant: Isque mos permansit usque Appium Claudium Censorem, ut Potitiis sacra facientibus, vescentibusque de eo bove quem immolaverant, postquam inde nihil reliquissent, Pinarii deinde admitterentur. Verum postea Appius Claudius ac-
20. cepta pecunia ⁶ Potitios illexit, ut administrationem sacrorum Herculis, servos publicos edocerent, nec non etiam mulieres admitterent. Quo facto, ajunt, ⁷ intra dies triginta omnem familiam Potitiorum, quæ prior in sacris habebatur, extinctam: atque ita sacra penes Pinarios resedisse, eosque tam religione quam etiam pietate edoctos, mysteria
25. ejusmodi fideliter custodisse. Post Faunum Latino ejus filio in Italia regnante, Æneas, Ilio Achivis prodito ⁸ ab Antenore, aliisque principibus, cum præ se deos penates, patremque Anchisen humeris gestans,

NOTÆ.

1. *Sequi metuit noster Maro.*] Imo maluit & ita omnino legendum ut optime Schottus. His enim gemina sunt quæ apud Virg. leguntur lib. viii. Æneid. vers. 193.

2. *Sive Hercules.*] Quidam tamen non ipsum Herculem, sed Evandrum aram dicasse contendunt. Alii aliter: Neque convenit inter auctores.

3. *Adscivit Potitium & Pinarium.*] Sacrum Herculi, adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis ac Pinariis, quæ tum familia maxime inclita ea loca incolebant, factum. Liv. lib. i. Sect. 7.

4. *Qui prior venerat.*] Idem. Liv. Ibid. Forte ita evenit ut Potitiis ad tempus præsto essent, iisque exta apponerentur. Pinariis extis adfisis, ad ceteram venirent dapem. Inde

institutum mansit, donec Pinarium genus fuit, ne extis solemnium vescerentur.

5. *δῶτι & πιναῖ.*] Id est: A verbo πιναῖ esurire: sed ridiculum: illis enim & Potitiis & Pinariis nomen fuit ante Herculis sacrum institutum.

6. *Potitios illexit.*] Infra in libello de viris illustribus cap. 34. Potitios Hercules Sacerdotes pretio corripit, ut Sacra Herculeæ servos publicos edocerent: unde cecatus est: gens Potitiorum funditus perit.

7. *Intra dies triginta.*] Livius lib. ix. Sect. 29. intra annum omnes cum stirpe extinctos dicit.

8. *Ab Antenore.*] Antenorem patriæ proditorem fuisse scribunt Cornel. Sisenna & Servius. Sed contra Liv. lib. i. Sect. 1.

B ij

nec non & parvulum filium manu trahens, noctu excederet; orta luce cognitus ab hostibus, eo quod¹ tanta onustus pietatis sarcina erat, non modo à nullo interpellatus; sed etiam a rege Agamemnone quo vellet, ire permissus: ² Idam petit: ibique navibus fabricatis, cum multis
 5. diversi sexus, oraculi admonitu Italiam petit: ut docet³ Alexander Ephesius lib. 1. belli Marfici. At vero⁴ Lutatius non modo Antenorē, sed etiam⁵ ipsum Æneam proditorem patriæ fuisse tradit: Cui cum a rege Agamemnone permissum esset ire quo vellet, & humeris suis, quod potissimum putaret, hoc ferret; nihil illum præter deos pe-
 10. nates, & patrem, duosque parvulos filios, ut quidam tradunt, ut vero alii, unum⁶ cui Iulo cognomen, post etiam Ascanio fuerit, secum extulisse: Qua pietate motos Archivorum principes remisisse ut reverteretur domum, atque inde omnia secum quæ vellet, auferret. Itaque eum
 15. magnis cum opibus, pluribusque sociis utriusque sexus a Troja digressum, longo mari emenso per diversas terrarum oras in Italiam devenisse: Ac primum Thraciam appulsum, Ænum ex suo nomine condidisse:

NOTÆ.

1. *Tanta onustus pietatis sarcina.*] Vix quemquam ita locutum puto, de eo qui propter pietatem suam Patrem humeris ferat.

2. *Idam petit.*] Virg. lib. 3. vers. 5.

Classēque sub ipsa Antandro, & Phrygia molimur montibus Ida.

3. *Alexander Ephesius.*] Qui *Lycnus* fuit cognominatus. Historiam scripsit & carmina, Ovid. Strab. lib. xiv.

4. *Lutatius.*] Nescio cur Sylburgius legi voluerit *Vulcatius*. Id sane abunde refellitur ab iis Scriptoribus qui *Lutatii* non minus quam *Vulcatii* meminerunt. Hic autem *Q. Lutatius* diversus est ab illo *Q. Lutatio* cui cognomen fuit *Catulus* de quo Cicero in Bruto. Hujus opus *communes historias* vocat Servius ix. Æneid.

5. *Sed ipsum Æneam.*] Hoc refellit Liv. primulo initio lib. 1. ut supra dictum est.

6. *Cui Iulo cognomen post etiam Ascanio.*] Hic noster binominem vocat *Ascanium* Livium & Virgil. sequutus.

Ascaniusque puer cui nunc cognomen Iulo. Infra tamen Victor Iulum Ascanii filium facit. Cui Dionysius, Eusebius, aliique consentiunt. Ergo hinc etiam colliges libellum istum ab Aurel. Victore nunquam scriptum fuisse.

7. *Ænum ex suo nomine.*] Ænum oppidum littorale Thraciæ. Ubi sepultus Po-

lydorus. Sed falsum est Æneam Ænum urbem condidisse. Nec si condidisset, ab Ænea *Ænus* umquam vocata fuisset. Æneas non Ænum, sed *Ainejan* condidit. Quæ diversa est ab Æno. Sed utramque Veteres confuderunt. Ænus contra Cherroneson Thracicam in Melane sinu ad ostia Hebri fluminis, longe ante Æneam condita ut pote quæ auxilia ad Trojam miserit, Homero teste. Callimachus & Euphorion a socio Ulixis dictam scripsere illic sepulto, eo tempore quo missus est ad frumenta portanda, ut refert Servius. Hæc Ænos in propinquo Polydori tumulum habuit. Ænea vero urbs ab Ænea nominata, & ab eodem extructa in Cherroneso quæ Pallene vocatur ad Thermaum sinum haud longe a Thessalonica, ut luculenter testatur gravis auctor Dionysius. Græci scriptores discretim distinguunt *Αἶνος* & *Αἶνεια*, ut & duas illas peninsulas Thracicas quarum una ad Melana sinum; altera ad Thermaum quæ & Macedonica. Hæc discrimina latini Auctores strenue confundunt. Nam Virgilius *Aineadas* vel *Æneam* in eo loco condit facit ab Ænea profugo, ubi erat *Ænus*. Et Mela: *Eximia est Ænos ab Ænea profugo condita*. Perperam: diversa enim opida Ænus & Ænea. Sed Ænejæ apud Geographos nulla mentio, quia, ut Dionysius & Strabo testantur, cum aliis opidis vicinis contributa est a Cassandro in nomen Thessa-

se: Deinde cognita ¹ Polymnestoris perfidia ex Polydori nece, inde digressum, pervectumque ad insulam Delum, atque illinc ab eo ² Laviniam Anii sacerdotis Apollinis filiam in matrimonium adscitam, ex cuius nomine ³ *Lavinia littora* appellata. Postquam is multa maria per-

5. mensus, appulsus sit ad Italiæ promontorium, quod est in Bajano, circa Averni lacum; ibique gubernatorem Misenum ⁴ morbo absumptum, sepultum ab eo: ex cuius nomine ⁵ urbem Misenum appellatam, ut etiam scribit Cæsar Pontificalium lib. 1. Qui tamen hunc Misenum non gubernatorem, sed tubicinem fuisse tradit. Inde non immerito utram-

10. que opinionem secutus Maro sic intulit:

⁶ *At pius Æneas ingenti mole sepulcrum*

Imponit, suaque arma viro, ⁷ remumque, tubamque.

Quamvis ⁸ auctore Homero quidam asserant tubæ usum, Trojanis temporibus etiam tunc ignoratum. Addunt præterea quidam Æneam in eo

15. littore Euxini cuiusdam comitis matrem, ¹⁰ ultimo ætatis affectam, ¹¹ circa stagnum, quod est inter Misenum Avernumque ¹² extulisse, atque inde loco nomen inditum, qui ¹³ etiam nunc Euxinius sinus dicitur: cumque comperisset ibidem Sibyllam mortalibus futura præcinere,

NOTÆ.

Ionica cum ab ea conderetur. Ænus vero usque ad extrema Græciæ tempora permansit. Plura vide apud Salm. exercit. Plin.

1. *Polymnestoris perfidia.*] Polymnestor Thraciæ rex fuit, apud quem Priamus, periclitante Troja, Polydorum filium misit cum magna auri copia, ut ad meliora fata servaretur. Sed capto Ilio Polymnestor eum auri cupiditate trucidavit.

2. *Laviniam Anii Sacerdotis.*] Nescio quos hic autores noster sequutus sit, qui Laviniam non Latini regis, sed Anii Sacerdotis filiam facit, eamque in Delo non in Italia ab Ænea ductam.

3. *Lavinia littora appellata.*] Quidam tamen ea hoc nomen ante Æneæ adventum habuisse contendunt. Vide quæ de ea re Erythraus.

4. *Morbo absumptum.*] Imo: *Indigna morte peremptum*, qui scilicet sub aquis mer- sus fuit.

5. *Misenum urbem.*] Montem etiam, Virg. *Mors sub ærio, qui nunc Misenus ab illo*, &c.

Miseni urbis meminit Joseph. 19. antiquit.

6. *At pius Æneas.*] Lib. vi. Æneid. ver- su 233.

7. *Remumque, tubamque.*] Quod remex & tubicen fuerat. Male qui per *remum* lo- rum intelligunt quod continet tubam.

8. *Auctore Homero quidam asserant.*] Tubam priscis ignotam fuisse argumento est quod cum eam Homerus noverit, nunquam tamen Heroibus tribuat. Eustath. Iliad. 6. p. 1139. Edit. Rom. *φασι δὲ οἱ παλαιοὶ ὡς οἶδ' αὖτ' ὁ ποιητὴς σάλπιγγα ἢ ἥρωας δὲ οὐκ εἰσέχει ἡρωέϊους αὐτῇ, ὥδ' εἰδοτας.* Id est. *Alii autem veteres tubam novisse qui- dem Homerum, Heroas vero neque ea uten- tes, neque ejus usus peritos inducere.*

9. *Euxini cuiusdam.*] De Euxino Æneæ comite nil compertum habeo, de eo enim alii Scriptores tacent.

10. *Ultimo ætatis affectam.*] Id est. Ultima ætate domitam, senectute affectam dixisset Cicero.

11. *Circa stagnum quod.*] An Lucrinum lacum intelligit?

12. *Extulisse.*] Ad sepulturam, propriè.

13. *Etiam nunc Euxinius sinus.*] Tamen de Euxinio sinu nil usquam reperias. Dubitavit Ortel. num legendum sit, *Ausonius* quod fieri nequit nisi etiam supra pro *Euxini* legatur *Ausonii*. Quod nemini pro- batur.

in opido quod vocatur ¹ Cimbarionis, venisse eo sciscitatum de statu
 fortunarum suarum: aditisque fatis, vetitum ne is cognitam in Italia
 sepeliret ² Prochyta, cognatione sibi conjunctam, quam incolumem
 reliquerat. Et postquam ad classem rediit, reperitque mortuam ³ in in-
 sula proxima sepelisse, ⁴ quæ nunc quoque eodem est nomine, ut scri-
 bunt ⁵ Vulcatius, & Acilius Piso. Inde profectum pervenisse in eum
 locum qui nunc ⁶ portus Cajetæ appellatur, ⁷ ex nomine nutricis ejus
 quam ibidem amissam sepeliit. At vero Cæsar & ⁸ Sempronius ajunt,
 Cajetæ cognomen fuisse, non nomen: ex eo scilicet, inditum, quod
 10. ejus consilio impulsuque matres Trojanæ tædio longi navigii ⁹ classem
 ibidem incenderint, Græca scilicet appellatione *ἄρσις ἡ καίσις*, quod est in-
 cendere. Inde ad eam Italiæ oram quæ ¹⁰ ab arbusculo ejusdem generis,
 Laurens appellata est, Latino regnante, pervectum ¹¹ cum patre Anchi-
 se, filioque & cæteris suorum; navibus egressum, in littore accubuisse,
 15. consumptoque quod fuerat cibi, ¹² crustam etiam de farreis mensis, quas
 sacratas secum habebat comedisse. Tum Anchisa conjiciente illam esse
 miseriarum errorisque finem; quippe meminerat, ¹³ Venerem sibi ali-
 quando prædixisse, cum in externo littore esurie compulsi, sacratasque
 mensas invalissent, illum condendæ sedis ¹⁴ fatalem locum fore: *b* Scrofam

INTERPRETATIO.

b Porcam etiam parturientem quam cum e
 navi eduxissent ut eam mactarent, & ea se | ministrorum manibus subtraxisset, insequen-
 tum esse Æneam repentem quod illi quan-

NOTÆ.

1. *Cimbarionis.*] Nomen istud nullibi apud alios autores legitur, quare corruptum putavit Ortel. legendumque *Cimmerium* quod oppidum juxta lacum Avernum agnoscit Plin.
2. *Prochyta.*] De Prochyta muliere, Æneæ cognatione conjuncta nil reperire potui.
3. *In insula proxima.*] In sinu Puteolano.
4. *Quæ nunc quoque.*] Prochyta, melius alii Prochyta ab effusione dictam volunt, quippe quæ ab Ænaria sit profusa. Græcis *ἄρσις* a *ἄρσις* profundo, effundo. Vid. Plin. lib. 3. cap. 6.
5. *Vulcatius.*] Nescio an is sit *Vulcatius Terentianus*.
6. *Portus Cajetæ.*] Hodie *Gaieta*.
7. *Ex nomine nutricis.*] Virgil. lib. 7. Æneid. Initio.
Tu quoque littoribus nostris Æneia nutrix.
Æternam moriens famam, Caieta, dedisti.
8. *Sempronius.*] Sempronius Afellio, ut puto, qui rerum Romanarum libros scrip-

sit. Fuit & alter Sempronius, C. Sempr. Tuditanus dictus quem hic signari non puto.

9. *Classem ibidem incenderint.*] Virgilius tamen in Sicilia classem incensam, non in Italia, & hortatu Iridis, non Caietæ.

10. *Ab arbusculo ejusdem generis, Laurens.*] Laurens vel Laurentum a Laureia sylva. Varr. lib. iv. de l. l. *Laurentum ab eo quod ibi sepultus est T. Tati rex, qui a Laurentibus interfectus est, ab sylva laurea, quod ea ibi excisa & edificatus vicus.*

11. *Cum Patre Anchise.*] Quem longe ante vita functum tradit Virgil.

12. *Crustam etiam de farreis mensis quas sacratas.*] Mensas intellige quæ ex frumento confectæ Diis penatibus consecrabantur. Vid. Virg. Æneid. lib. 3. vers. 257. & lib. 7. vers. 114.

13. *Venerem sibi aliquando.*] Apud Virg. harpyarum una *Celano* nomine hanc famem prædicit lib. 3.

14. *Fatalem locum.*] Fatis destinatum.

etiam ¹ Incientem; quam cum e navi produxissent, ut eam immolarent, & se ministrorum manibus eripuisset, recordatum Æneam, quod aliquando ei responsum esset, urbi condendæ quadrupedem futuram ducem: ² Tum simulacris deorum Penatium, profecutum, atque illum ubi illa procubuit, enixaque est porculos triginta; ³ ibidem auspicatum; . . . postquam Lavinium dixit: ut scribit Cæsar lib. 1. & Lutatius lib. 2. At verò ⁴ Domitius non orbes farreos, ut supra dictum est, sed mensarum vice sumendi cibi gratia apium, cujus maxima erat ibidem copia, fuisse substratum, quod ipsum consumptis aliis eduliis eos comedisset: Ac post
 10. subinde intellexisse illas esse mensas, quas illos comesturos prædictum esset. Cum interim immolata sue, in littore sacrificium perageret, traditur forte advertisse Argivam classem, in qua Ulysses erat: cumque vereretur ne ab hoste cognitus periculum subiret: itemque rem divinam interrompere summum nefas duceret, ⁵ caput velamento obduxisse, at-
 15. que ita pleno ritu sacra perfecisse: inde posteris ⁶ traditum morem ita sacrificandi, ut scribit ⁷ Marcus Octavius lib. 1. At vero ⁸ Domitius lib. 1. docet sorte Apollinis Delphici monitum Æneam, ut Italiam peteret, ubi duo maria invenisset, prandiumque cum mensis comesset, ibi urbem uti conderet. Itaque egressum ⁸ in agrum Laurentem, cum paululum
 20. littore processisset, pervenisse ad duo stagna aquæ salis, vicina inter se, ibique cum se lavisset, ac refectum cibo cum apium quoque, quod tunc vice mensæ substratum fuerat, consumpsisset, existimantem procul dubio illa esse duo maria, quod in illis stagnis aquæ marinæ species esset, mensasque quæ erant ex stramine apii comestas; urbem in eo loco

I N T E R P R E T A T I O.

doque responsum esset quadrupedem ducem fore urbi condendæ, tum etiam monitum, simulacris Deorum Penatium, atque eum, ubi

illa jacuit, peperitque porculos triginta, ibidem incepisset urbem, postque eam Lavinium vocavit.

N O T Æ.

1. Incientem.] Inciens, propinqua parui, quod incitatus sit factus ejus. Fest.

2. Tum simulacris Deorum Penatium.] Hic certe aliquid videtur desiderari. Saltem horum verborum non alius esse sensus potest quam quem in Interpretatione posuimus.

3. Ibidem auspicatum: postquam.] Corruptum esse hunc locum quivis videt. Restituunt viri docti: Ibidem auspicatum urbem, postque eam Lavinium dixit.

4. Domitius.] Historiam scripsit. Grammatici cujusdam Domitii meminit Gellius lib. 18. cap. 7. Sed dubitari potest an idem sit qui hic laudatur.

5. Caput velamento obduxisse.] Ex precepto Heleni Virg. 3. Æneid. vers. 405.

6. Traditum morem ita sacrificandi.] Capite velato Diis omnibus sacrificabant excepto Saturno & Hercule quibus capite aperto.

7. Marcus Octavius.] Hujus Octavii nemo quod sciam, meminit præter hujus libelli auctorem, nisi idem sit Octavius Herfennius qui innotuit libro de saliaribus Tiburtium sacris. Quem memorat Macrob. lib. 3. Saturnal. cap. ult. eo sane inclinare videtur Voss.

8. In agrum Laurentem.] Vide supra.

- condidisse; eamque, ¹ quod in stagno laverit, Lavinium cognominasse. Tum deinde a Latino rege Aboriginum, data ei, quæ incoleret, jugera quingenta: At Cato in Origine generis Romani ita docet: Suem triginta porciculos peperisse in eo loco ubi nunc est Lavinium; cumque
5. Æneas ibi urbem condere constituisset, propterque agri sterilitatem metueret; ² per quietem ei visa deorum Penatum simulacra, adhortantium ut perseveraret in condenda urbe quam cœperat: ³ nam post annos totidem, quot factus illius suis essent, Trojanos ⁴ in loca fertilia atque uberiorem agrum transinigraturos, & ⁵ urbem clarissimi nominis in Italia
10. condituros. Igitur Latinum Aboriginum regem, cum ei nunciatum esset, multitudinem advenarum classe advectam occupavisse agrum Laurentem; adversum subitos inopinatosque hostes incunctanter suas copias eduxisse: Ac prius quam signum dimicandi daret, animadvertisse Trojanos militariter instructos: cum sui lapidibus ac sudibus armati,
15. tum etiam veste aut pellibus quæ eis integumento erant, ⁶ sinistris manibus involutis, processissent: itaque suspensor certamine, ⁷ per colloquium inquisito, qui essent, quidve peterent: utpote qui in hoc consilium auctoritate numinum cogeatur: ⁸ namque extis ac somniis sæpe admonitus erat, tutiorem se adversum hostes fore, si copias suas cum
20. advenis conjunxisset. Cumque cognovisset Æneam & Anchisen bello patrio pullos, cum simulacris deorum errantes, sedem quarere, amicitiam fœdere inisse, dato invicem iureiurando, ut communes quoque hostes, amicosve haberent: Itaque cœptum à Troianis muniri locum, quem Æneas ex nomine uxoris suæ, Latini Regis filia, quæ jam ante
25. desponsata ⁹ Turno Herdonio fuerat, Lavinium cognominavit: ¹⁰ At vero Amatam Latini regis uxorem, cum indigne ferret, Laviniam repudiato Turno ¹¹ consobрино suo, Trojano advenæ collocatam: Turnum ad arma concitavisse; eumque mox coacto Rutulorum exercitu, teten-

NOTÆ.

1. *Quod in stagno laverit.*] Supra: *Ibi que cum se lavisset.*

2. *Per quietem ei visa Deorum Pen.*] Hæc superioribus lucem dabunt. Tum simulacris Deorum Penatum. Ubi vocem monitum, vel aliam similem deesse non temere sum suspicata.

3. *Nam post annos totidem.*] Post annos triginta, nam trigesimo anno exacto post conditum Lavinium, Albam longam condidit Ascanius.

4. *In loca fertilia.*] Ubi Alba condita.

5. *Urbem.*] Albam.

6. *Sinistris manibus involutis.*] Scilicet ut pelles illæ sibi essent pro Clypeis.

7. *Per colloquium inquisito.*] Male quidam legendum contendunt *inquisisse*, est

enim *inquisito* ablativus absolutus. *Id est quum inquisisset.* Sic infra traditur autem non proviso quod propinquus flumini esset, &c.

8. *Namque extis ac somniis.*] Fauni patris oraculis & augurum responsis. Vide Virg. lib. 7. v. 254.

Et veteris Fauni voluit sub pectore soritem.

9. *Turno Herdonio*] Ab Herdonia Apulia urbe.

17. *At vero Amatam.*] Vide Virg. 7. v. 241.

10. *Consobрино suo.*] Hoc est sororis suæ filio: Turnus enim Venulæ, quæ Amata soror erat, filius fuit.

11. *Rutulorum.*] Rutuli populi in Latio, qui & Dauni dicti.

disse

disse in agrum Laurentem, & adversus eum Latinum pariter cum Ænea progressum, inter præliantes circumventum occisumque. Nec tamen amisso socero, Æneas Rutulis obsistere desiit, namque & Turnum interemit. Hostibus fufis fugatisque victor, Lavinium se cum suis recepit, 5. consensuque omnium Latinorum Rex declaratus est: ut scribit ¹ Lucatius lib. 3. Piso quidem Turnum ² matrualem Amata fuisse tradit: interfectoque Latino ³ mortem ipsam sibi met conscivisse. Igitur Æneam, occiso Turno, rerum potitum cum adhuc irarum memor Rutulos bello persequi instituisset; illos sibi ex Etruria auxilium Mezentii regis, ⁴ Agillæorum adscivisse, ac imploravisse, pollicitos si victoria parta foret, omnia quæ Latinorum essent, Mezentio cessura. Tunc Æneam quod copiis inferior erat, multis rebus, quæ necessario tuendæ erant, in urbem comportatis, castra sub Lavinio collocasse: præpositoque his filio ⁵ Euryleone, ipsum electo ad dimicandum tempore, copias in aciem produ- 10. xisse; ⁶ circa Numici fluminis stagnum: ubi cum accerrime dimicaretur, subitis turbinibus, infuscato aëre, repente cælo tantum imbrium effusum, tonitribus etiam consecutis, flammæ fulgoribus, ut omnium non oculi modo ⁷ præstingerentur, verumetiam mentes quoque confusæ essent: ⁸ cumque universos utriusque partis dirimendi prælia cupiditas 20. inesset, nihilominus in illa tempestatis subitæ confusione interceptum Æneam, nusquam deinde comparuisse. Traditur autem ⁹ non proviso quod propinquus flumini esset, ripa depulsus, forte in fluvium decidisse, atque ita prælium diremptum: Dein post ¹⁰ apertis fugatisque nubibus, cum serena facies effulsisset; creditum est vivum eum cælo ab- 25. sumptum. Idemque tamen post ab Ascanio, & quibusdam aliis visus affirmatur super Numici ripam, eo habitu armisque quibus in prælium procefferat. Quæ res immortalitatis ejus famam confirmavit. Itaque illi eo loco templum consecratum, appellarique placuit ¹¹ Patrem indige-

NOTÆ.

1. *Lucatius.*] Qui & *Lutatius* supra.
 2. *Matrualem.*] Matruelis ex matris fratre natus.
 3. *Mortem ipsam sibi met.*] Laqueo vitam finivit. Virg. 12.
 4. *Agillaorum.*] Ab Agilla Tusciæ urbe maritima, quæ & *Cære*.
 5. *Euryleone.*] Ascanio, qui & Euryleon dicebatur. Infra *Ascanius*, Idem qui *Euryleo*; quamquam hujus Ascanii nominis nemo quod sciam meminit.
 6. *Circa Numici fluminis stagnum.*] Virg. *Fontis stagna Numici.* Numicus vel Numicius Latii fluvius, non longe à Lavinio.
 7. *Præstingerentur.*] Hoc est, obscurarentur, a *præ* & *stinguo*; male vero qui *præ-*

stinguere confundunt cum *perstringere*. Istud enim longe aliud notat.

8. *Cumque universos.*] Certe legendum *universis*: neque enim dicitur *me inest*. Quod si *universos* retineas necessario legendum *incesset*, quod est *incessisset* quod Sylburgio & Grutero video placuisse. Tamen cum veteres dixerint *illum instat magnus exitium*. Amplius deliberandum est num etiam *universos inest cupiditas*, &c. dicere potuerunt.

9. *Non proviso.*] Ablativus absolutus, ut supra *per colloquium inquisio*.

10. *Apertis fugatisque.*] Apertis, quia dum fugantur nubes, eæ quodammodo videntur aperiri.

11. *Patrem indigetem.*] Solin. *Patrique*

tem. Dein filius ejus Ascanius, idem qui Euryleo, omnium Latinorum
 iudicio rex appellatus. Igitur summam imperii Latinorum adeptus As-
 canius, cum continuus praeliis Mezentium persequi instituisset, filius ejus
 Lausus collem Laviniae arcis occupavit. Cumque id opidum circum-
 5. fusus omnibus copiis regis teneretur: Latini legatos ad Mezentium mi-
 serunt sciscitatum, qua conditione in deditionem eos accipere vellet:
 cumque ille inter alia onerosa illud quoque adjiceret, ut omne vinum
 agri Latini aliquot annis sibi inferretur; consilio atque auctoritate As-
 canii placuit ob libertatem mori potius, quam illo modo servitutem sub-
 10. ire. ¹ Itaque vino ex omni vindemia Jovi publice voto, consecratoque,
 Latini urbe eruperunt; fusoque praesidio, interfectoque Lauso, Mezen-
 tium fugam facere coegerunt. Is postea per legatos amicitiam, societa-
 temque Latinorum impetravit; ut docet ² Lucius Caesar lib. 1. Itemque
³ Aulus Posthumius in eo volumine quod de adventu Aeneae conscripsit
 15. atque dedit. Igitur Latini Ascanium ob insignem virtutem non solum
 Jove ortum crediderunt, sed etiam per diminutionem, declinato paulu-
 lum nomine primo Jobum, ⁴ dein postea Julum appellarunt: ⁵ a quo
 Julia filia manavit; ut scribunt Caesar lib. 11. & Cato in Originibus. In-
 terim Lavinia ab Aenea gravida relicta, metu, veluti insecuturi se Asca-
 20. nii, in silvam profugit ad magistrum patrii pecoris, ⁶ Thyrrum, ibique
 enixa est puerum qui ⁷ a loci qualitate Silvius est dictus. At vero vul-
 gus Latinorum existimans clam ab Ascanio interfectam, magnam ei invi-
 diam conflaverat, usque eo ut armis quoque ei vim denunciaret. Tum

NOTAE.

indigetis ei nomen datum. Indigetes, qui ex
 hominibus Dii facti sunt ab indigitando,
 hoc est invocando, quod cum ceteris Diis
 invocentur. Vel Indigetes sunt qui certum
 aliquem colunt, ab *indu* hoc est, in, & ago,
 dego, maneo. Idque verum est. Aeneas
 enim non solum *Pater indiges*, sed Pater
 Deus indiges dictus. Quod probat *indiges*
 esse adjectivum & indigetein esse quasi
 incolam. Quare Dionysius nomen istud
 Aeneae ita Graece interpretatus est, *παιτήρ*
θεός ἰνδύιος. est ergo indiges, *ἰνδύιος* ἐπι-
χόριος, indigena. Indigetes, Dii topici &
 locales qui ad alias regiones numquam
 transeunt.

1. *Itaque vino ex omni vindemia Jovi.*]
 Hinc Fest. Pomp. *Rustica vinalia appella-*
tur mense Augusto quarto decimo Kalendas
Septembris Jovis dies festus, quia Latini
bellum gerentes adversus Mezentium omnis
vini libationem ei Deo dedicarunt.

2. *Lucius Caesar.*] Legendum puto Ju-

lius Caesar. Vide quae ad libelli argumentum
 notavimus.

3. *Aulus Posthumius.*] A. Posthumius
 Albinus qui Consul fuit cum L. Licinio
 Lucullo. Historiam Graecam scripsit, &
 Annales Latinos quos laudat Macrobius lib.
 11. Saturnal. cap. 16.

4. *Deinde postea Julum.*] Alii a prima
 barbae lanugine Julum dictum tradunt, quae
 Graece *ἰσλός* cum is Mezentium in singu-
 lari certamine occidisset. Cato apud Ser-
 vium.

5. *A quo Julia filia.*] Quis non videt le-
 gendum *Julia familia*.

6. *Thyrrum.*] Thyrrenum vocat Dionysius
 qui hanc historiam narrat.

7. *A loci qualitate Silvius.*] Liv. lib. 1.
Silvius deinde regnat Ascanii filius, casu
quodam in silvis natus. Ubi *Silvium* Asca-
 nii non Aeneae filium facit. Cum nostro
 consentiunt Dionysius. Eusebius. Servius qui
 Aeneae filium dicunt.

Ascanius jurejurando se purgans, cum nihil apud eos proficeret, petita
dilatione ad inquirendum, iram præsentem vulgi aliquantulum fregit;
pollicitusque est, se ingentibus præmiis cumulaturum eum qui sibi Lavi-
niam investigasset: Mox recuperatam cum filio in urbem Lavinium re-
5. duxit, dilexitque honore materno. Quæ res rursus ei magnum favo-
rem populi conciliavit, ut scribunt Cajus Cæsar, & ¹ Sex. Gellius in
Origine gentis Romanæ. At vero alii tradunt, quod cum Ascanius ab
universo populo ad restituendam Laviniam cogeretur, juraretque se ne-
que interemisse, neque scire ubi esset, Tyrrhum petito silentio in illa
10. concionis frequentia professum indicium, si sibi, Laviniaque, puero-
que ex ea nato fides incolumitatis daretur; tumque eum accepta fide,
Laviniam in urbem cum filio reduxisse: Post hæc Ascanius completis
in Lavinio triginta annis, recordatus novæ urbis condendæ tempus
advenisse ex numero porcorum, quos pepererat sus alba, circumspèctis
15. diligenter finitimis regionibus, speculatus montem editum qui nunc ab
ea urbe, quæ in eo condita est, ² Albanus nuncupatur, civitatem com-
munit: eamque ex forma quod ita in longum porrecta est, Longam; ex
colore suis Albam cognominavit. Cumque illuc simulacra deorum Pe-
natum transtulisset; postridie apud Lavinium apparuerunt: Rursusque
20. relata Albam, appositisque custodibus ³ nescio * quantis, se Lavinium
in pristinam sedem identidem receperunt: Itaque tertio nemo ausus est
amovere ea, ut scriptum est in Annali Pontificum iv. lib. Cincii &
Cæsar 2. Tuberonis 1. At Ascanius postquam excessisset e vita, ⁴ inter
Julum filium ejus, & Silvium ⁵ Postumum, qui ex Lavinia genitus
25. erat, de obtinendo imperio orta contentio est, cum dubitaretur an
Aeneæ filius, an nepos potior esset; permixta disceptatione ejus rei ab
universis rex Silvius declaratus est. ⁶ Eiusdem posterii omnes cogno-
mento Silvii, usque ad conditam Romam, Albæ regnaverunt: ut est
scriptum Annalium pontificalium lib. iv. Igitur regnante, ⁷ Latino Sil-
30. vio coloniæ deductæ sunt ⁸ Præneste, ⁹ Tibur, ¹⁰ Gabii, ¹¹ Tusculum,

NOTÆ.

1. *Sex. Gellius.*] Hujus nemo alius me-
minit: forsitan non *Sex.* sed *Cn. Gellius* le-
gendum sit qui annales scripsit & memora-
tur Gellio, Dionysio, Vopisco, Macrobio,
Prisciano.

2. *Albanus nuncupatur.*] Liv. lib. 1. no-
vam ipse aliam (urbem) sub Albano monte
condidit, quæ ab situ porrecta in dorso urbis
longa Alba appellata

3. *Nescio quantis.*] Istud puerile est. Le-
gebat Gruter. *Nescio quomodo.* Schottus
nescio quatenus ex membrana veteri quæ
habebat quat's forsitan nescio quis.

4. *Inter Julum.*] Idem Dionys.

5. *Postumum.*] Postumi, dicuntur qui

mortuo patre nascuntur, & qui post fac-
tum testamentum. Item postumus, qui post
alios omnes liberos ultimus natus est.

6. *Eiusdem posterii.*] Liv. lib. 1. *Mansit
Silviis postea omnibus cognomen, qui Alba
regnarunt.*

7. *Latino Silvio colonia deducta.*] Ab eo
(Latino Silvio) colonia aliquot deducta, Liv.
lib. 1.

8. *Præneste.*] Latii urbs Mediterranea,
hodie *Piastrina*.

9. *Tibur.*] Latii urbs ad Anienem hodie
Tivoli.

10. *Gabii.*] Inter Romam & Præneste.

11. *Tusculum.*] Latii urbs.

- ¹ Cora, ² Pometia, ³ Locri, ⁴ Crustumium, ⁵ Camena, ⁶ Rovillæ cætera-
raque opida circumquaque. Post eum regnavit ⁷ Tiberius Silvius, Silvii
filius. Qui cum adversus finitimos bellum inferentes copias eduxisset,
inter præliantes depulsus in Albulam flumen, deperiit; ⁸ mutandique
5. nominis extitit causa: ut scribunt ⁹ Lucius Cincius lib. 1. Lucatius
lib. 111. Post eum regnavit ¹⁰ Aremulus Silvius: qui tantæ superbæ non
adversum homines modo, sed etiam deos fuisse traditur; ut prædicaret
se superiorem esse ipso Jove; ac tonante cælo, militibus imperaret ut
telis clypeos quaterent: dictitaretque clariorem sonum se facere. Qui
10. tamen præsentis affectus est pœna: ¹¹ nam fulmine ictus, ruptusque tur-
bine in Albanum lacum præcipitatus est; ut scriptum est Annal. lib. vi.
& Epitomarum ¹² Pisonis 11. ¹³ Aufidius sane in Epitomis, & ¹⁴ Domi-
tius lib. 1. non fulmine ictum, sed terræmotu prolapsum, simul cum eo
Regiam in Albanum lacum tradunt. Post illum regnavit ¹⁵ Aventinus
15. Silvius: Isque finitimis bellum inferentibus, in dimicando circumventus
ab hostibus, prostratus est, ac sepultus circa radices montis, cui ex se
nomen dedit. ut scribit Julius Cæsar lib. 11. Post eum ⁶ Silvius Procas
rex Albanorum, duos filios Numitorem & Amulium æquis partibus
hæredes instituit. Tum Amulius in una parte regnum tantummodo, in
20. altera totius patrimonii summam atque omnem paternorum bonorum
substantiam posuit, fratrique Numitori, qui major natu erat, optionem
dedit, ut ex his, utrum mallet, eligeret. Numitor cum privatum omne
cum facultatibus regno prætulisset; Amulius regnum obtinuit: Quod

NOTE.

1. *Cora.*] Volscorum urbs.
2. *Pometia.*] Latii urbs non longe a
foro Appii.
3. *Locri.*] In Brutiis.
4. *Crustumium.*] Vel *Crustumerium* in
Latio.
5. *Camena.*] Camenam urbem ignorant
Geographi: legebat Ortel. *Capena* quæ Tus-
cia urbs est.
6. *Rovilla.*] Legendum *Bovilla*, ut opti-
me Gruter. *Bovillæ* in Latio.
7. *Tiberius Silvius.*] Lege *Tiberinus Sil-
vius*. Is autem Calpeti filius fuit.
8. *Mutandique nominis.*] Nam postea
Tiberis vocatus fuit. Liv. lib. 1. Ovid. 4.
Fast. & 14. Metam. & alii.
9. *Lucius Cincius.*] L. Cincius Alimen-
tus. Cujus sæpe meminit Livius. Eumque
maximum auctorem vocat. Multa scripsit.
Historias, libros de re militari, Fastos.
Quos hic signari suspicor.
10. *Aremulus Silvius.*] Hunc Livius &

Messala Corvinus *Romulum* appellant *Re-
mulum* Ovidius, Cassiodorus & Orosius
Aremulum. Is Agrippæ Silvii filius fuit,
Alladius vocatur Dionysio quem Fasti se-
quuntur.

11. *Nam fulmine ictus.*] Ovid. Dionys.
Euseb. Cassiod. anno Captæ Troiæ cccxxx.
regni sui xix.

12. *Pisonis.*] Is fuit L. Capurnius Piso
qui *Frugi* dictus est. Annales reliquit, quos
exiliter scriptos dicit Cicero.

13. *Aufidius.*] An *Bassus Aufidius*, vel
Aufidius modestus? dubito. Hic inter
Grammaticos, ille vero inter historicos re-
fertur.

14. *Domitius.*] Jam supra.

15. *Aventinus Silvius.*] Decimus-tertius
Latinorum rex. monti quo sepultus, Aven-
tino nomen imposuit. Liv. Ovid. Varro &
alii. Regnavit an. xxxvii.

16. *Silvius Procas.*] Regnavit annis
xxiii.

ut firmissime possideret, Numitoris fratris sui ¹ filium in venando interimendum curavit: Tum etiam Rheam Silviam ejus sororem ² sacerdotem Vestæ fieri jussit, simulato somnio quo admonitus ab eadem dea esset, ut id fieret: Cum re vera ita faciendum sibi existimaret, periculosum ducens, ne quis ex ea nasceretur, qui avitas persequeretur iniurias: ut scribit ³ Valerius Antias lib. 1. At vero ⁴ Marcus Octavius, & Licinius Macer tradunt Amulium patrum Rheæ sacerdotis, amore ejus captum, nubilo cælo, obscuroque aëre, cum primum illucescere cœpisset, in usum sacrorum aquam petenti insidiatum, in
 10. luco Martis compressisse eam: tum exactis mensibus, geminos editos. Quod cum comperisset, celandi facti gratia per scelus concepti, necari jussit sacerdotem; partum sibi exhiberi: Tumque Numitorem spe futurorum, quod hi si adolevissent, iniuriarum suarum quandoque ultores futuri essent, alios pro eis subdidisse, illosque suos veros nepotes
 15. Faustulo pastorum magistro dedisse nutriendos. At vero ⁵ Fabius Pictor lib. 1. & ⁶ Vennonius ⁷ solito, institutoque egressam virginem, in usum sacrorum aquam petitem ex eo fonte qui erat in luco Martis, subito imbribus tonitribusque, quæ cum illa erant, disiectis, a Marte compressam, conturbatamque: Mox recreatam consolatione Dei, nomen suum indicantis, affirmantisque ex ea natos dignos patre evasuros. Primum igitur Amulius rex, ut comperit Rheam Silviam sacerdotem peperisse geminos, protinus imperavit deportari ⁸ ad aquam profluentem, atque eo abjici. Tum illi, quibus id imperatum erat, impositos
 25. ⁹ alveo pueros circa radices montis Palatii in Tiberim, qui tum ¹⁰ magnis imbribus stagnaverat, abjecerunt: ejusque regionis subulcus Faustulus, speculatus exponentes, ut vidit relabente flumine alveum, in quo pueri erant, obhæsisse ad arborem fici, puerorumque vagitu lupam excitam, quæ repente exierat, primo lambitu eos deterfisse, dein levandorum uberum gratia mammas præbuisse: descendit ac sustulit, nu-

NOTÆ.

1. *Filium.*] *Ægestum* appellat Dionys. Plutarch. *Ænitem*: alii *Sergestum* nonnulli *Laustum* vocant.

2. *Sacerdotem Vestæ fieri jussit.*] Non tantum Sacerdotem Vestæ fieri jussit, sed & Vestæ Sacerdotio præfecit, ut optime, infra in Vir. Illust. In Proca, locum adj.

3. *Valerius Antias.*] Vide notata in argumento.

4. *Marcus Octavius, & Licinius Macer.*] Jam supra.

5. *Fabius Pictor.*] De quo supra.

6. *Vennonius.*] Male *Vennonius*, qui *Vennonius* dicendus est. Est enim id nomen a *Venox* factum ut optime Voss. hujus non semel meminit Cicer.

7. *Solito institutoque.*] Non solum solito

egressam Vestalem dicit, sed etiam *instituto*. Ubi morem & ritum notat. Vid. Plutarch. Ovid. 3. Fast.

Sacra lavaturas mane petebat aquas:
De Silvia.

8. *Ad aquam profluentem.*] *Pueros in profluentem aquam mitti jubet.* Liv. lib. 1. In profluentem Florus.

9. *Alveo.*] Hoc est, Nauigio rudi, Scapha.

10. *Magnis imbribus stagnaverat.*] Hoc est. Propter magnos imbres quietus factus erat & placidus, ut solet. Et hoc explicat Liv. lib. 1. Forte quadam divinitus super ripas Tiberis effusus levibus stagnis, nec adiri usquam ad jussu cursum poterat amnis: & posse quamvis languida mergi aqua in-

triendosque : Accæ Larentiæ, uxori suæ dedit; ut scribunt ² Ennius lib. 1. & Cæsar lib. 11. ³ Addunt quidam Faustulo inspectante, picum quoque advolasse, & ore pleno cibum pueris ingessisse : Inde videlicet lupum picumque Martiæ tutelæ esse; Arborem quoque illam, Ruminalem dictam, circa quam pueri abjecti erant, quod eius sub umbra pecus acquiescens meridie ⁴ ruminare sit solitum. At vero ⁵ Valerius tradit, pueros ex Rhea Silvia natos Amulium regem Faustulo servo necandos dedisse : sed eum a Numitore exoratum ne pueri necarentur, Accæ Larentiæ amicæ suæ nutriendos dedisse, quam mulierem, eo quod pretio corpus esset vulgare solita, ⁶ Lupam dictam. Notum quippe ita appellari mulieres quæstum corpore facientes : unde & eiusmodi loci in quibus hæc consistunt, Lupanaria dicta. Cum vero pueri liberalis disciplinæ capaces facti essent, Gabiis ⁷ Græcarum Latinarumque litterarum ediscendarum gratia commoratos : Numitore avo clam omnia subministrante. Itaque ut primum adolevisissent, Romulum indicio educatoris Faustuli comperto, qui sibi avus, quæ mater fuisset, quidve de ea factum esset; cum armatis pastoribus Albam protinus perrexisset, interfectoque Amulio, Numitorem avum in regnum restitutum. Romulum autem a virium magnitudine appellatum : Nam Græca lingua *ῥωμαῖος* virtutem dici certum est : Alterum vero Remum dictum, videlicet a tarditate; quippe talis naturæ homines ab antiquis ⁸ Remores dicti.

Igitur actis quæ supra diximus, re divina facta, eo in loco qui nunc ⁹ Lupercal dicitur, ludibundi discurrebant, ¹⁰ pellibus hostiarum occurrentes quosque sibi verberantes : utque ¹¹ solemne sacrificium sibi,

N O T Æ.

fantes, spem ferentibus dabat.

1. *Accæ Larentia.*] Optime Larentia, male qui Laurentiam dicunt. Fast. ELAR. NP. Larentinalia Nefastius primo.

2. *Ennius lib. 1.*] Quintus Ennius Poëta celebris qui Annales scripsit & Satyras, quorum fragmenta tantum supersunt. Perire etiam quæ huc pertinebant. In serie tamen ejus Annalium ex hoc loco Paulus Merula hoc quasi genuinum Ennii fragmentum reponit. *Accæ Larentia.*

3. *Addunt quidam.*] Ovid. 3. Fast. *Lacte quis Infantes nescit crevisse ferino, Et picum expositis sape tulisse cibos.* Vide Plutarch. in vita Romuli.

4. *Ruminare sit solitum.*] Melius Varro apud Fest. Ruminalis ficus dicta quod sub ea arbore lupa mammam dedit Remo & Romulo. Mamma autem rumis dicitur, unde & rustici appellant hædos subrumos qui adhuc sub mamnis habentur.

5. *Valerius.*] Valerius Antias, supra.

6. *Lupam dictam.*] Liv. lib. 1. *Sunt qui Larentiam vulgato corpore lupam inter pastores vocatam putent, inde locum fabula ac miraculo datum.*

7. *Græcarum Latinarumque litterarum.*] Contra al. Scriptores eos in montibus educatos tradunt. Vid. Liv. lib. 1. cap. 4.

8. *Remores dicti.*] A remorando. Inde & aves remores dictæ, quæ impediabant, remorabantur.

9. *Lupercal dicitur.*] In colle palatino.

10. *Ludibundi discurrebant.*] Luperci nudi per jocum & lasciviam discurrentes obvios quosque caprinis pellibus terrebant.

11. *Pellibus hostiarum.*] Caprarum, nam iis Fauno faciebant.

12. *Solemne.*] Scribo Solenne, id est, annum, Tibul.

Hoc solenne sacrum, cunctas hoc sumet in annos.

posterisque id esset, sanxerunt, separatimque suos appellaverunt, ¹ Remus Fabios; Romulus Quintilios: quorum utrumque nomen etiamnum ² in sacris manet. At vero lib. 11. Pontificalium proditur, missos ab Amulio, qui Remum pecorum pastorem attraherent: cum non auderent
 5. ei vim afferre, opportunum tempus sibi ad insidiandum nactus, quod tum Romulus aberat, genus lusus simulasse, quinam eorum, manibus post terga ligatis, ³ lapidem quo lana pensitari solebat mordicus sublatum, quamlongissime perferret: Tum Remum fiducia virium in Aventinum usque se perlaturum spondidisse: ⁴ Dein postquam vinciri se passus est, Albam abstractum. Quod postquam Romulus comperisset, coacta pastorum manu, eaque in centenos homines distributa; ⁵ perticas manipulis fœni variæ formatis in summo junctas, dedisse: quo facilius eo signo suum quisque ducem sequeretur. Unde institutum ut postea milites qui ejusdem signi essent, Manipulares dicerentur. Itaque ab
 10. eo oppresso Amulio, fratrem vinculis liberatum, avum regno restitutum. Cum igitur inter se Romulus & Remus de condenda urbe tractarent, in qua ipsi pariter regnarent, Romulusque locum, qui sibi idoneus videretur, in monte Palatino designaret, ⁶ Romamque appellari vellet; Contraque item Remus ⁷ in alio colle qui aberat a Palatio milibus quinque, eundemque locum ex suo nomine ⁸ Remuriam appellaret, neque ea inter eos finiretur contentio, avo Numitore arbitro adscito, placuit disceptatores ejus controversiæ, immortales deos sumere; Ita ut utri eorum priori secunda auspicia obvenissent, urbem conderet; eamque ex suo nomine nuncuparet, atque in ea regni summam teneret.

NOTÆ.

1. *Remus Fabios, Rom. Quint.*] Vid. Ovid. lib. 2. 3. *Julios* de suo nomine addidit Jul. Cæsar Dio lib. 44.

2. *In sacris manet.*] Romani enim in Sacris nomina quædam dicis causâ solebant proferre, in nuptiis *Caiam Caciliam* & *Talassionem*, in Vestali capiendâ *Amatam*, in Saliari carmine *Luciam Voluminiam* & *Mamurium Veturium*, sic in Lupercalibus *Fabios* & *Quintilios*.

3. *Lapidem.*] Lapidibus enim Veteres ad ponderandum utebantur, ut ex libris Sacris notum est & ita hodieque quibusdam in locis rustici.

4. *Dein postquam vinciri.*] Livius narrat Remo & Romulo Lupercalibus deditis latrones ob iram prædæ amissæ insidiosos, Romulum se vi defendisse, Remum captum & Amulio regi traditum.

5. *Perticas manipulis fœni.*] Nota mani-

pulorum originem ante urbem conditam. Ovid. 3. Fast.

Ille quidem fœno, sed erat reverentia fœno,

Quantam nunc aquilas cernis habere tuas.

Pertica suspensos portabat longa maniplos:

Unde manipularis nomina miles habet.

6. *Romamque appellaret.*] Non solum Romam appellari voluit; Sed & *Romam quadratam* vocavit. Vide Fest. in *Quadrata Roma*.

7. *In alio colle.*] Aventino. Infra.

8. *Remuriam.*] Festus in voce *Remurinus*, sed *Gr. locus*, inquit, *in summo Aventino Remoria dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus.* Unde patet ætate Festi *Remuriam* extitisse.

Cumque auspicaretur ¹ Romulus in Palatio, Remus in Aventino, ² sex vultures pariter volantes, a sinistra Remo prius visos: tumque ab eo missos qui Romulo nunciarent, sibi jam data auspicia, quibus condere urbem juberetur: Itaque maturaret ad se venire. Cumque ad eum Romulus venisset, quævissetque quænam illa auspicia fuissent dixissetque ille, sibi auspicanti sex vulturos simul apparuisse: At ego, inquit, Romulus jam tibi duodecim demonstro: Ac repente ³ duodecim vultures apparuisse subsecuto cæli fulgore pariter, tonitruque. Tum Romulus. Quid inquit, Reme affirmas priora, cum præsentia intuearis? Remus postquam intellexit sese regno fraudatum: Multa inquit, in hac urbe temere sperata atque præsumpta, felicissime proventura sunt. At vero Licinius Macer lib. 1. docet contentione illius perniciosum exitum fuisse, namque ⁴ ibidem obistentes Remum & Faustulum interfectos. Contra ⁵ Egnatius lib. 1. In ea contentione non modo Remum non esse occisum, sed etiam ulterius a Romulo vixisse tradit. Sed horum omnium opinionibus diversis repugnat nostræ ⁶ memoriæ proclamans ⁷ historia Liviana, quæ testatur quod auspicato Romulus ex suo nomine Romam vocavit: cumque muniret mœnibus, edixit ne quis vallum transiliret: quod Re-

NOTÆ.

1. *Romulus in Palatio.*] Ennius tamen in Aventino Romulum de Cælo servasse dicit lib. 1.

*At Romulus polcer in alto
Quærit Aventino, servans genus alti-
volantum.*

Quem videtur sequutus Ovid. iv. Fast.

*Alter init nemorosi Saxa Palati
Alter Aventinum mane cacumen init,
Sex Remus hic volucres bis videt ordine, &c.*
Sed historici omnes cum nostro consentiunt.

2. *Sex vultures.*] Avem tantum commemorat Ennius lib. 1.

Hinc Remus auspicio se devovet, atque secundam.

Solus avem servat. Sed ibi avem, pro avium auspicio, nisi ea avis fuerit sex vulturum prænuntia, ut infra de Romulo.

3. *Duodecim.*] Ennius lib. 1.

*Et simul ex alto longe polcerrima præpes
Lava volavit avis: simul aureus exoritur
Sol.*

*Cedunt ter quator de coilo corpora sancta,
Avium, præpetibus sese, polcrisque locis
dant.*

4. *Ibidem obistentes Remum.*] De Remo Liv. lib. 1. Inde cum altercatione congressi,

certamine irarum ad eadem vertuntur, ibi in turba ictus Remus cecidit.

5. *Egnatius lib. 1.*] De Egnatio supra dictum est, Ennius etiam Remum a Romulo non fuisse occisum videtur innuere quum ait.

*Nec pol homo quisquam faciet impune
animatus*

*Hoc, nisi tu, nam mi calido dabi sanguine
pœnas.*

Quare Paulus Merula pro Egnatius supra legebat Ennius. frustra quidem cum neque de Ennii vera Scriptura neque quo pertineat ejus fragmentum satis constet.

6. *Nostra memoria proclamans.*] An ad memoriam nostram pertinens? Imo potius qui memoria nostra, nostro tempore scripta est, qui a est écrite de nos jours. Auctor enim hujus libelli æqualis fuit Livio: unde non temere conjecit Doctiss. Joan. Metellus eum esse Asconium qui Livium suum dixit in fragmentis Ciceronis. Sed de hoc jam supra.

7. *Historia Liviana.*] Livii verba sunt. *Vulgatior fama est ludibrio fratris Remum novos transiluisse muros: Unde ab irato Romulo (quum verbis quoque increpitans adjecisset, sic deinde quicumque alius transiliret mœnia mea) interfectum.*

opus

mus irridens transilivit, & a ¹ Celere centurione, rutro, vel ² rastro fertur occisus ³ Romulus asylum convenis, &c.

NOTÆ.

1. *A Celere.*] A Fabio qui postea Celer dictus.

2. *Vel rastro.*] Imo *rutro* non *rastro*, *Rutrum* a ruendo, quod eo terram ruerent. Et longe aliud *rastrum*.

3. *Romulus asylum convenis, &c.*] Hic definit hujus libelli auctor ubi Viri Illustres exordium sumunt, is tantum quæ de Proca & Sylvia infra leguntur repetit quippe quæ

ad Remum & Romulum pertinerent. Unde augetur suspicio libellum hunc ab alio scriptore profectum. Quidni enim hic una serie pergeret si idem ambos scripsisset. Sed notarunt viri docti primum virorum illustrium caput de Proca a M. S. affuisse, sequebatur enim perpetua serie, *Romulus asylum convenis patefecit, &c.*

SEX. AUREL. VICTORIS
DE
VIRIS ILLUSTRIBUS
URBIS ROMÆ LIBER.
PROCA REX ALBANORUM.

PROCA rex Albanorum Amulium, & Numitorem filios habuit, quibus regnum annuis vicibus habendum reliquit; & ut alternis imperarent: sed Amulius fratri imperium non dedit: & ut eum sobole privaret, Rheam Silviam filiam ejus, ¹ Vestæ sacerdotem præfecit: ut virginitate perpetua teneretur: quæ a Marte compressa, Romulum & Remum edidit. Amulius ipsam in vincula compegit: parvulos in Tiberim abjecit: quos aqua in sicco reliquit. Ad vagitum lupa accurrit, eosque uberibus suis aluit: Mox Faustulus pastor collectos Accæ ² Laurentiæ conjugii educandos dedit. Qui postea, Amulio interfecto, Numitori
10. avo regnum restituerunt: ipsi ³ pastoribus adunatis ⁴ civitatem condiderunt; quam Romulus ⁵ augurio victor, quod ipse XII. Remus VI. vultures viderat, Romam vocavit: & ut eam prius legibus, quam mœnibus muniret; edixit ne quis vallum transiliret: quod Remus irridens, transilivit, & a Fabio Celere centurione rutro fertur occisus.

NOTA.

1. *Vestæ Sacerdotem præfecit.*] Non dicit *Vestæ Sacerdotem fecit*, *Vestæ Sacerdotem fieri jussit*, ut auctor libelli superioris; Sed, *Vestæ Sacerdotem præfecit*, Intelligit ergo ipsam fuisse virginem *maximam* quod hodie dicimus *une Abesse*, & sic virginem regiam decebat. Sed notavit Schottus *Vestæ abesse* in MS. Flor. Et certe Justinus lib. XIV. in Martis luco Sacerdotem fuisse dicit, & Plutarchus Junonis, diserte ex Aristide Milesio. Et infra noster ad Numam referre videtur.

2. *Laurentia.*] Melius *Larentia*, ut supra

dictum est. Hujus sepulcrum fuit via nova in Velabro. Varro lib. v.

3. *Pastoribus adunatis.*] Id est, in unum congregatis. In quibusdam legitur *coadunatis*.

4. *Civitatem condiderunt.*] Hoc mihi suspectum, nam falsum est Romulum antequam de carlo servasset; civitatem condidisse quam postea Romam vocaverit.

5. *Augurio Victor.*] Nota *augurio* pro *auspicio*. Idem Florus: *Sic Victor augurio urbem excitat*. Et Ennius.

Augusto augurio postquam inelyta condita Roma est.

D ij

ROMULUS ROMANORUM REX I.

ROMULUS ¹ asylum convenis patefecit, & magno exercitu facto, cum videret conjugia deesse, per legatos a finitimis civitatibus petiit. Quibus negatis, ² ludos Consualia simulavit: ad quos cum utriusque sexus multitudo venisset, dato suis signo virgines ³ raptæ sunt: ex quibus cum una pulcherrima cum magna omnium admiratione duceretur, ⁴ Thalassio eam duci responsum. Quæ nuptiæ quia feliciter cesserunt, institutum est ut omnibus in nuptiis Thalassii ⁵ nomen invocaretur. Cum fœminas ergo finitimorum Romani rapuissent, primi ⁶ Cæninenses contra eos bellum sumpserunt. Adversus quos Romulus processit, & exercitum eorum, ac ducem Acronem singulari prælio devicit. ⁷ Spolia opima ⁸ Jovi Feretrio ⁹ in Capitolio consecravit. [¹⁰ Antemnates ¹¹ Crustumini, ¹² Fidenates, ¹³ Veientes,] ¹⁴ Sabini etiam ob raptas bellum adversus Romanos sumpserunt. Et cum Romæ appropinquarent, Tarpejam virginem nacti, quæ ¹⁵ aquæ, ¹⁶ causâ sacrorum, hauriendæ descenderat,

NOTÆ.

1. *Asylum*. In Luco qui inter Capitolium & arcem fuit.

2. *Ludos Consualia*.] Proprie loquutus est, malim me ita loqui quam dicere *ludos Consuales*. Pater meus. Sic vetus Poëta apud Nonium.

Ibi pastores ludos faciunt cernui Consualia. *Consualia* autem, vel ut aliis *Consalia* a *Conso* in cuius honorem fiebant, qui Consus, Neptunus equester est, unde & *ludi equestres* dicti sunt.

3. *Raptæ sunt*.] Proprie. Inde factum ut virgines e matris gremio ad maritum raperentur. Catull.

Qui rapis teneram ad virum Virginem.

4. *Thalassio*.] Qui dubio procul certo mil tum numero præerat. Liv. lib. 1. *Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem a globo Thalassii cuiusdam raptam ferunt, multisque sciscitantibus cuinam eam ferrent, identidem, ne quis violaret, Thalassio ferri clamitatum*. Catul.

Lubet jam servire Thalassio.

5. *Nomen invocaretur*.] Vetus codex: *nomen iteretur*. Schot. Iterabatur ergo, *Thalassie*, *Thalassie*, ut, *Hymen*, *O hymenæe*.

6. *Cæninenses*.] Populi in Latio qui Cæninam urbem colunt.

7. *Spolia opima*.] Sic dicebantur spolia

quæ dux hostium duci a se interfecto detraxerat.

8. *Jovi Feretrio*.] A ferendo, vel a feriendo, vel etiam a feretro Feretrius dictus est, quia in feretro ea spolia ferebantur.

9. *In Capitolio*.] Nota *Capitolio* pro Capitolino monte. Tunc enim nondum erat Capitolium, sic Livius lib. 1. *Spolia ducis hostium casi suspensa, fabricato ad id apte ferculo gerens in Capitolium ascendit*.

10. *Antemnates*.] In Sabinis 40. stad. ab urbe Roma.

11. *Crustumini*.] In Latio. supra.

12. *Fidenates*.] In Latio sexto ab urbe milliaro.

13. *Veientes*.] In Latio xix. mill. ab urbe.

14. *Sabini*.] Inter Umbriam & Latium.

15. *Aquæ haurienda descenderat*.] Id est, ad aquam hauriendam, Sic Plautus, Salustius, Tacitus.

16. *Causâ sacrorum*.] Vox *caussa* in M.S. abest, & recte mea quidem sententia, irrepsit enim ex ora in contextum: solent enim Latini, teste Prisciano, eleganter hac pratermissione in generandi causâ uti, ut intelligatur *caussa* vel *gratia*: Unde hic ab aliis adscriptum fuisse suspicor. Salust.

ei T. Tatius optionem muneris dedit, si exercitum suum in Capitolium
 2 produxisset: Illa petiit quod illi in sinistris manibus gerebant, 2 vi-
 delicet anulos & armillas. quibus dolose repromissis, Sabinos in arcem
 perduxit, ubi Titus scutis eam obrui præcepit, nam & ea in lævis habue-
 5 rant. Romulus adversus Tatium, qui 3 montem Tarpeium tenebat, pro-
 cessit; & 4 in eo loco ubi nunc Romanum forum est, pugnam conferuit:
 ibi 5 Hostus Hostilius fortissime dimicans cecidit: cujus interitu con-
 sternati Romani fugere cœperunt. Tunc Romulus Jovi Statori ædem
 vovit, & exercitus seu forte, seu divinitus restitit. Tunc raptæ in me-
 10 dium processerunt: 6 & hinc patres inde conjuges deprecata, pacem
 conciliarunt. Romulus fœdus percussit, & Sabinos in urbem recepit: po-
 pulum 7 a Curibus opido Sabinorum, Quirites vocavit. Centum Sena-
 tores, 8 a pietate Patres appellavit. Tres equitum centurias instituit,
 quas 9 a suo nomine Ramnenses; a Tito Tatius, Tatienses: 10 a Lucu-
 15 mone Luceres appellavit. Plebem in triginta curias distribuit, 11 easque
 raptarum nominibus appellavit. Cum 12 ad Capræ paludem exercitum
 lustraret, nusquam comparuit: unde inter Patres & Populum seditione

NOTÆ.

Jugurth. Belli patrandi cognovit. Sic alii:
 Reip. defendenda laborat. Liv. Etiam lib. v.
 quod alii ante me monuerunt. In insulam
 igitur glossemā deportetur. Schot.

1. Produxisset.] Al. perduxisset. Ut mox:
 Sabinos in arcem perduxit: Nihil tamen
 mutandum, ita enim Sueton. frequenter.
 Quamquam promissio relationem, ut cum
 dialecticis loquat, sua vi significet. Utitur &
 in Scævula auctor noster.

2. Videlicet & annulos & armillas.] Vide
 notatā ad Florum pag. 6. Not. 26.

3. Montem Tarpeium.] Id est: Capitoli-
 num: nam & Tarpeius dictus est.

4. In eo loco ubi nunc Romanum forum.]
 Florus cap. 1. Ita admissi intra mœnia hos-
 tibus, atrox in ipso foro pugna. Per forum
 autem, forum Romanum intellige quod inter
 Palatinum & Capitolinum collem fuit.

5. Hostus Hostilius.] Liv. lib. 1. Princi-
 pes utrinque pugnam ciebant: ab Sabinis
 Mettius Curtius, ab Romanis Hostus Hos-
 tilius. Hic rem Romanam iniquo loco ad pri-
 ma cecidit, confestim Romana inclinatur
 acies, fusaque est ad veterem portam Palatii.
 Hic Hostus Hostilius Tulli Hostilii tertii
 Romanorum regis avus fuit.

6. Hinc Patres, inde conjuges.] Totidem

pene verbis Livius: Hinc Patres, hinc viros
 orantes, &c.

7. A Curibus opido Sabinorum.] Liv.
 lib. 1. Ita geminata urbe, ut Sabinis tamen
 aliquid daretur, Quirites a Curibus appel-
 lati.

8. A pietate Patres.] Alii, ab auctori-
 tate, alii aliter, vide Festum Pomp. in voce
 Patres. Schottus & Machaneus legebant ut
 in M. S. Centum Senatores ab ætate, a pie-
 tate Patres appellavit.

9. A suo nomine Ramnenses.] Sed quo-
 modo a Romulo, Ramnenses? Malim
 Romnes ut in aliis. Romulus Romulus,
 Romnus, Romnis. Sic cum de nomine suo
 urbem vocavit Romulus eam Romam, non
 Ramam dixit.

10. A Lucumone Luceres.] Idem Varr.
 lib. 1. De LL. Tatienses a Tatius, Ramen-
 ses a Romulo, Luceres, ut ait Junius, a
 Lucumone. Sed omnia hæc vocabula Tusca,
 ut Volumnii qui tragedias Tuscas scripsit,
 dicebat. Alii: a luci communione Luceres.
 Vide Festum.

11. Easque raptarum.] Idem Liv. lib. 1.
 Sed contra Plutarch. in Romulo & Diony-
 sius lib. 11.

12. Ad Capræ paludem.] Juxta urbem
 D iij

- orta, Julius Proculus vir nobilis, in concionem processit, & jurejurando firmavit, Romulus a se, in colle Quirinali visum² augustiore forma, cum ad deos abiret; eundemque præcipere, ut seditionibus abstinerent, virtutem colerent: futurum ut omnium gentium domini existerent.
5. Hujus auctoritati creditum est: ædes in colle Quirinali Romulo constituta, ipse pro deo cultus, &³ Quirinus est appellatus.

NOTÆ.

Ovid. & Florus *Caprea* vocant. Livius *Capra*, & utrumque dici Plutarch. auctor.

1. *In colle Quirinali.*] Sic dicta ab æde Quirini Ovid. II. Sed falsum est. Nam illa ædes post Romuli mortem dicata; mons autem antea Quirinalis dictus. Melius qui a Curibus Sabinis dictum tradunt idem & Agonius, vel agonalis dictus.

1. *Augustiore forma.*] *Augustiore*, quippe

Deus jam factus. Sic Florus lib. I. cap. II. *Visum a se Romulum affirmans augustiore forma quam fuisset.*

3. *Quirinus est appellatus.*] Hinc & Quirinalia instituta, alio nomine stultorum festa XIII. Kal. Mart. in vet. Calendario Rom. & Ovidio lib. II. Fast. In Apotheosi quoque nomina mutari solita Lactantius hinc docet lib. I. cap. XV.

NUMA POMPILIUS ROMANORUM REX II.

- POST consecrationem Romuli, cum¹ diu interregnum esset, &² seditiones orirentur, Numa Pompilius Pomponis filius, Curibus opido Sabinorum accitus, cum³ addicentibus avibus Romam venisset, ut⁴ populum ferum religione molliret, sacra plurima instituit; ⁵ ædem Vestæ fecit; virgines ⁶ Vestales legit; ⁷ Flamines tres, Dialem, Martia-

NOTÆ.

1. *Diu interregnum.*] Annuum fuit interregnum Liv. lib. I. Itaque rem inter se centum Patres, decem decuriis factis, singulisque in singulas decurias, creatis qui summa rerum præessent, consociant. Decem imperitabant, unus cum insignibus Imperii & Licioribus erat: Quinque dierum spatio fiebat Imperium, ac per omnes in orbem ibat: annuumque intervallum regni fuit. Id ab re, quod nunc quoque tenet nomen, interregnum appellatum.

2. *Seditiones orirentur.*] Seditiones vocat dissentiones plebis & Patrum de novo rege creando. Neque enim ullæ seditiones ortæ.

3. *Addicentibus avibus*] *Addicere* dicuntur aves cum aliquid vel garritu, vel volatu suo approbant & faciunt ratum. Idem & *admittere*.

4. *Populum ferum.*] Barbaros vocat

Florus lib. I. cap. II. multitudinem imperitam & rudem Livius lib. I.

5. *Ædem Vestæ fecit.*] Inter Capitolium & Palatium medio ferme spatio extra Romam quadratam. Forma rotunda.

6. *Virgines Vestales legit.*] Quatuor tantum legit Gegamam, Veraniam, Canuleiam, Tarpeiam. Duas addidit postea Tarquinius Priscus.

7. *Flamines tres.*] Quidam primam Flaminum institutionem ad Romulum referunt. Sed reclamatione Livius lib. I. Ubi de Numa.

Flaminum, inquit, *Jovi assiduum Sacerdotem creavit, insignique eum veste & Curuli regia sella adornavit, huic duos flamines adjecit: Marti unum, alterum Quirino.* Idem & Dionys. Flamines autem quasi *Flamines* quod caput cinctum habebant filo, vel *flamines* a *flameo* quod tegminis capitis genus est.

Ilem, Quirinalem: ¹ Salios Martis sacerdotes, quorum primus ² Præsul vocatur, XII. instituit. ³ Pontificem Maximum creavit. Portas ⁴ Jano gemino ædificavit. ⁵ Annum in XII. menses distribuit, additis Januario & Febuario. ⁶ Leges quoque plurimas & utiles [tulit:] omnia [quæ gerebat.] iussu Egeriæ nymphæ, uxoris suæ, se facere simulans. Ob hanc tantam iustitiam bellum ei nemo intulit. Morbo solutus in Janiculo sepultus est, ubi ⁷ post multos annos ⁸ arcula cum libris ⁹ a Terentio quodam ¹⁰ exarata: qui libri quia ¹¹ leves quasdam sacrorum causas continebant, ex auctoritate Patrum ¹² cremati sunt.

NOTÆ.

1. *Salios.*] A faliendo dictos, qui certis diebus per urbem armati ancilia ferientes cum tripudiis & saltu discurrebant.

2. *Præsul vocatur.*] Lucilius de Saliorum exultationibus.

Præsul ut amptuat, & inde vulgus redamptuat olli.

3. *Pontificem Maximum.*] Pontificem deinde Numam, Marcium, Marci filium, ex patribus legit, eique sacra omnia exscripta assignataque attribuit, quibus hostiis, quibus diebus, ad quæ templa sacra fierent, atque unde in eos sumptus pecunia erogaretur. Livius lib. 1. Pontifex, quasi potifex quia penes eum sacrorum potestas.

4. *Jano Gemino*] Qui clausus pacem, apertum bellum significabat. Geminus a Gemina facie, hac ortum, illa occidentem spectante.

5. *Annum in duodecim menses.*] Qui prius a Romulo in decem tantum distributus fuerat.

6. *Leges quoque plurimas.*] Inde Virgilius de illo.

Primus qui legibus urbem

Fundabit, Curibus parvis & paupere terra

Missus in Imperium magnum.

7. *Post multos annos.*] Post annos 490.

8. *Arcula cum libris*] Imo duæ lapideæ arcæ octonos ferme pedes longæ, quater-nos latæ, inventæ sunt. Literis latinis græcisque utraque arca inscripta erat, in altera Numam Pompilium sepultum esse, in

altera libros Numæ Pompilii inesse. Quæ titulum sepulti regis habuerat, inanis inventa, sine ullo vestigio corporis humani, aut ullius rei; per tabem tot annorum omnibus absumptis. In altera duo fascēs candelis involutis, septenos habuere libros, non integros modo, sed recentissima specie. Septem Latini de Jure Pontificio erant: Septem Græci de disciplina sapientiæ, quæ illius ætatis esse potuit. Vide Liv. lib. XI. cap. XXIX. Plin. lib. XIII. cap. XIII. Val. Max. lib. I. cap. I.

9. *A Terentio.*] Hunc etiam Terentium vocat Festus & Scribam dicit. Livius agrum Petilii cujusdam Scribæ.

10. *Exarata.*] Id est, arando effossa. Lex Numæ: *Si quis terminum exarassit, ipsius & boves sacri sunt.* Utitur & Cicer. 1. de leg. & alii.

11. *Leves quasdam S. C.*] Pro *Leves* Schottus legebat *Lavas*, id est sinistras; sed frustra, nam *leves* retinendum. Ideo autem cremati fuere quia leves quasdam, & futes sacrorum causas continentes ad dissolvendas religiones facere posse videbantur. Liv. lib. XI. cap. XXIX. *Lectis rerum summis quum animadvertisset* (Q. Petilius prætor) *pleraque dissolvendarum religionum esse.* L. Petilio dixit sese eos libros in ignem conjecturum esse.

12. *Cremati sunt.*] Septem Latini tantum combusti: septem Græci magna cura asservati: quippe de disciplina tantum sapientiæ tractabant.

TULLUS HOSTILIUS ROMANORUM REX III.

TULLUS Hostilius, ¹ quia bonam operam adversum Sabinos navaverat, rex creatus, bellum Albanis indixit, quod trigeminarum certatione finivit, & Albam ² propter perfidiam ducis Metii Fufetii diruit. ³ Albanos Romam transire iussit. ⁴ Curiam Hostiliam constituit. ⁵ Montem Caelium urbi addidit. Et dum Numam Pompilium sacrificiis imitatur, ⁷ Iovi Elicio litare non potuit, fulmine ictus cum regia conflagravit.

NOTÆ.

1. *Quia bonam operam adversus.*] Optime viris doctis annotatum hic legendum, quia avus ejus bonam, &c. Neque enim de Tullo Hostilio loqui potest Victor; sed de avo ejus Hostio Hostilio qui contra Sabinos fortissime dimicans cecidit: Liv. lib. 1. cap. xxii. Numa morte ad interregnum res rediit. inde Tullum Hostilium, Nepotem Hostilii cujus in infima arce clara pugna adversus Sabinos fuerat, regem populus iussit.

2. *Propter perfidiam.*] Vide infra Metius Fufetius, Varr. de vita Pop. Rom. lib. 1. Metium Fufetium propter perfidiam interfecit, &c.

3. *Albanos Romam transire.*] Flor. lib. 1. cap. 3. Albamque ipsam, quamvis parentem, amulam tamen diruit, quum prius omnes opes urbis ipsumque populum Romam transfulisset.

4. *Curiam Hostiliam.*] Ubi Senatus res humanas curabat. Varr. lib. iv. de ll. Curia duorum generum. Nam & ubi curarent Sacerdotes res divinas; ut Curia Veteres: Et ubi Senatus humanas; ut Curia Hostilia, quod primus edificavit Hostilius rex. Ante

hanc rostra, &c.

5. *Montem Caelium.*] Quem Strabo ab Anco-Marcio, Tacitus a Tarquinio Prisco urbi additum scribunt; sed cum Victore facit Livius lib. 1. cap. xxx. Caelius additur urbi mons, & quo frequentius habitaretur, eam sedem Tullus regia capit.

6. *Dum Numam Pompilium S. 1.*] Liv. lib. 1. cap. xxxi. Ipsum regem tradunt volentem commentarios Numa, quum ibi quadam occulta solennia sacrificia Jovi Elicio facta invenisset, operatum his sacris se abdidisse: Sed non rite initum aut curatum id sacrum esse; nec solum nullam ei oblatam Cœlestium speciem, sed ira Jovis sollicitati prava religione, fulmine ictum cum domo conflagrasse.

7. *Jovi Elicio.*] Dictus est Juppiter Elicius, quod cum Numa ope Deorum Fauni & Pici in Aventinum elicuerit. Ovid. III. Fast. vers. 327.

Elicium Cælo te Jupiter. Unde minores Nunc quoque te celebrant. Eliciumque vocant.

Et Varro lib. v. de ll. Sic Elicii Jovis ara in Aventino, ab Eliciendo.

HORATII ET CURATII. 4.

QUUM inter Romanos & Albanos bellum fuisset exortum, ducibus ¹ Hostilio & ² Fufetio, placuit rem paucorum certatione

NOTÆ.

1. *Hostilio.*] Tullo Hostilio Romano- rum rege.

2. *Fufetio.*] Metio Fufetio Albanorum duce.

finire.

finire. ¹ Erant apud Romanos trigemini Horatii, tres apud Albanos Curiatii: quibus fœdere iſto concurrentibus, ſtatim duo Romanorum ceciderunt, tres Albanorum vulnerati. Unus Horatius quamvis integer, quia tribus impar erat, fugam ſimulavit, & ² ſingulos per intervalla, ut vulnerum dolor patiebatur, inſequentes, interfecit. Et cum ſpoliis onuſtus rediret, ſororem obviam habuit, quæ viſo ³ paludamento ſponſi ſui, qui unus ex Curiatiis erat, flere cœpit: frater eam occidit. Qua re ⁴ apud Duumviros condemnatus, ⁵ apud populum provocavit: ubi patriis lacrymis condonatus, ⁶ ab eo ⁷ expiandi gratia ⁸ ſub
10. tigillum miſſus, quod nunc quoque ⁹ viæ ſuppoſitum, Sororium appellatur.

NOTÆ.

1. Erant apud Romanos.] Livius lib. 1. cap. xxiv. Horatios Curiatioſque fuiſſe ſatis conſtat, nec ferme res antiqua alta eſt nobilior. Tamen in re tam clara nominum error manet; Utrius populi Horatii, utrius Curiatii fuerint. auctores utroque trahunt: Plures tamen invenio qui Romanos Horatios vocent. Hos ut ſequar inclinat animus.

2. Singulos per intervalla.] Hinc intelligendus Florus lib. 1. cap. 3. Qui ſupererat Horatius addito ad virtutem dolo ut diſtraheret hoſtem, ſimulat fugam, ſinguloſque, prout ſequi poterant, adortus, exſuperat. Idem Liv. Ergo ut ſegregaret pugnam eorum, cepiſſit fugam, ita ratus ſequenturos, ut quemque vulnere affectum corpus ſineret.

3. Paludamento.] Paludamentum veſtis Imperatoria colore croceo, interdum etiam albo, cujus duo extrema longitudinis utrinque anguſta erant imis latioribus. Aliquando etiam paludamentum milites gerebant. Salluſt.

4. Apud duumviros.] Quos ea cauſſa tunc primum Tullus creavit.

5. Apud populum provocavit.] Latinum non eſt, legendum ad populum provocavit.

6. Ab eo expiandi gratia.] Ut Cades manifeſta aliquo tamen piaculo lueretur, Imperatum patri, filium expiaret pecunia publica. Is quibuſdam piacularibus ſacrificiis factis, qua deinde genti Horatia tradita ſunt, tranſmiſſo per viam tigillo, capite adoperto, velut ſub jugum miſit Juvenem. Id hodie quoque publice ſemper reſectum manet. ſerorum tigillum vocant.

7. Expiandi.] Nota paſſive poſitum, ut apud Virgil. Penuria edendi.

8. Sub tigillum.] Duo tigilla recta deſi- xit, tertiumque tranſverſum impoſuit. Sub quod filius, quali ſub jugum miſſus. Conſecraſiſque ibi aris Junoni Sororiæ & Jano Curiatio, liberatus omni noxiæ ſcleris eſt, auguriis approbantibus. Ex quo ſororium id Tigillum eſt appellatum. Feſt. in regione iv. ponit P. Viſtor.

9. Via ſuppoſitum.] Lege ſuperpoſitum, ratio & auctoritas probant.

METIUS FUFETIUS.

METIUS Fufetius dux Albanorum, cum ſe invidioſum apud civis videret, quod bellum ſola trigeminorum certatione finiſſet, ut rem corripere, Veientes & Fidenates adverſum Romanos incitavit. Ipſe ab Tullo in auxilium arceſſitus, aciem in collem ſubduxit, ut for-

NOTÆ.

1. Ipſe ab Tullo in auxilium.] Ex fœdere quod cum Albanis iſtum fuerat cum trigemini pugnare. Hinc Florus lib. 1. cap. 3.

Nec diu in fide Albanus, nam Fidenato bello miſſi in auxilium ex fœdere, medii inter duos expectare fortunam.

E

tunam ¹ [belli experiretur ac] sequeretur. Qua re Tullus intellecta,
² magna voce ait, suo illud jussu Metium facere. Quare hostes territi vic-
 tique sunt, Postera die Metius cum ad gratulandum Tullo venisset, jussu
 ipsius ³ quadrigis religatus, & in diversa ⁴ distractus est.

NOTÆ.

1. *Belli experiretur ac.*] Hæc verba femi-
 miculis inclusa optime in Mss. deside-
 rantur, ut viri docti notare.

2. *Magna voce ait.*] Scilicet ut suorum
 animos tolleret.

3. *Quadrigis.*] Duabus admotis quadri-
 gis, in currus earum illigatum Metium,

equis in diversum concitatis distraxit.

4. *Distractus est.*] Proprie. Varro de vita
 Pop. Rom. *Nam equis ad curriculum ex
 utraque parte deligatum distraxit.* Virg. VI.
Æneid. Turbatis distraxit equis. Florus:
Pernicibus equis distraxit.

ANCUS MARCIUS ROMANORUM REX IV.

ANCUS Marcius Numæ Pompilii ¹ ex filia nepos, æquitate & re-
 ligione avo similis, Latinos bello domuit: ² Aventinum & Jani-
 culum monteis urbi addidit: ³ Nova mœnia opido circumdedit. ⁴ Sil-
 vas ad usum navium ⁵ publicavit. ⁶ Salinarum vectigal instituit. ⁷ Car-
 5. cerem primus ædificavit. ⁸ Ostiam coloniam, maritimis com meatibus
 oportunitatem, in ostia Tiberis deduxit. ⁹ Ius feciale, quo legati ad res re-
 petundas uterentur, ab ¹⁰ Æquiculis transtulit: quod primus fertur
¹¹ Rhesus excogitasse. His rebus intra paucos dies confectis, immatura
 morte præreptus, non potuit præstare, qualem promiserat regem.

NOTÆ.

1. *Ex filia.*] Plutarch. *Ex sorore*, sed Li-
 vivius, Florus, aliique, *ex filia*.

2. *Aventinum & Janiculum.*] Legebat
 Schottus: Ex Mss. *Murcium & Janiculum*:
 nam per Murcium Aventinus intelligitur
 qui a Murcia Deæ Sacello Murcius dictus
 fuit. Fest. lib. II.

3. *Nova mœnia op.*] Hic nova mœnia,
 Romæ quadratæ circumdedit intelligunt
 viri docti. frustra equidem. Ancus Mar-
 cius muros quos Romulus aratro designa-
 verat, urbi circumduxit.

4. *Silvas.*] Ut Silvam Mæsiam quam
 Vejentibus ademit. Liv.

5. *Publicavit.*] In publicum redegit con-
 fiscavit.

6. *Salinarum vectigal.*] Salinæ sunt ta-
 bernæ Salis quas circa ostiam fecit Ancus.
 Liv.

7. *Carcerem.*] *Carcer ad terrorem in-*

*crescentis audacia media urbe, imminens
 foro, ædificatur.* Livius.

8. *Ostiam Coloniam.*] *Ostiamque in ipso
 maris fluminisque confinio coloniam posuit.*
 Florus.

9. *Ius feciale.*] Quo feciales utebantur
 ad res repetundas & bellum indicendum.
 Cum enim bellum indicare volebant Roma-
 ni, Fecialis ad fines eorum, unde res repe-
 tebantur, ibat, & inde res repetebat: quod si
 non dederentur, post tertium & trigesium
 diem, bellum indicebat & hastam ferra-
 tam aut sanguineam in fines eorum emitte-
 bat. Vide Liv. lib. I. cap. xxxii.

10. *Æquiculis.*] In Latio qui Æqui etiam
 dicti sunt. Antiquam gentem vocat Livius.

11. *Rhesus.*] Temporibus Troianis. Sed
 nescio unde hæc noster. Rhesus Strymonis
 Fluvii & Terpsichoræ Musæ filius fuit,
 Vulgati habent *Hesus*,

L. TARQUINIUS PRISCUS ROMANORUM REX V.

LUCIUS Tarquinius Priscus, ¹ Damarati Corinthii filius, ejus qui ² Cypseli tyrannidem fugiens, in Etruriam commigravit. Ipse Lucumo dictus, urbe ³ Tarquiniis profectus Romam petiit. Advenienti aquila pileum sustulit: & cum alte subvolasset, reposuit. Tanaquil
 5. conjux ⁴ auguriorum perita, regnum ei portendi intellexit. Tarquinius ⁵ pecunia & industria dignitatem, atque etiam Anci regis familiaritatem consecutus est: a quo tutor liberis relictus, ⁶ regnum intercepit, & ita administravit, quasi jure adeptus fuisset. ⁷ Centum Patres in Curiam legit, qui ⁸ minorum gentium sunt appellati. Equitum centu-
 10. rias ⁹ numero duplicavit: ¹⁰ nomina mutare non potuit, Accii Navii

NOTÆ.

1. *Damarati Corinthii.*] Livius lib. 1. cap. LIV. Damarati Corinthii filius erat, qui ob seditiones domo profugus quum Tarquiniis confedisset, &c. locum integrum adire juvabit.

2. *Cypseli.*] Corinthiorum Tyranni. Tyrannidem invasit circa Olympiadem xxxii. Id est, ante Christum natum 653. Damaratus autem Corintho abiit ann. ante Ch. N. 630.

3. *Tarquiniis.*] Urbe Tuscia ad Laertem fluvium juxta Aruntes Veteres. Vide Justinum.

4. *Auguriorum perita.*] Ut vulgo Etrusci. Liv. Etrusca enim erat Tanaquil.

5. *Pecunia & Industria.*] Eum enim, ait Liv. Romanis conspicuum novitas divitiarum faciebant & ipse quoque fortunam benigno alloquio, comitate invitandi beneficiisque, quos poterat, sibi conciliando, adjuvabat, &c. Notitiamque eam brevi apud regem, liberaliter dextreque obeundo officia, in familiaris amicitia adduxerat jura.

6. *Regnum intercepit.*] Imo cum ingenti consensu populus Rom. regnare jussit.

7. *Centum Patres in Curiam.*] Sic trecentos Senatores Roma habuit.

8. *Minorum gentium.*] Nam ducentos priores Majorum gentium Romulus appellavit.

9. *Numero duplicavit.*] Livius lib. 1. Numero (centuriorum) alterum tantum adiecit, ut mille & octingenti equites in

tribus centuriis essent, posteriores modo sub iisdem nominibus, qui additi erant, appellati sunt: Quas nunc, quia geminatae sunt, sex vocant centurias. Optime igitur noster, centurias numero duplicavit. Ut & Florus: Centuriis tribus auxit. Ibi enim Florus tribus vocat quas noster centurias; quem locum minus bene olim sum interpretata, ut nunc tandem percipio ex notis quas eruditissimus omnique politiori doctrina cumulatissimus Joan. Georg. Grævius in Florum edidit, mihi earum exemplar benigne transmisit. Notavit enim vir doctissimus Florum centuriis tribuum nomen dedisse; quia cum Romulus omnem populum descripsisset in tres tribus, & ex singula tribu selegisset centuriam equitum, sequenti tempestate nomina tribuum centuriis adhæserunt & Luceres, Ramnenses, Talienenses dictæ sunt equitum centuriæ. Cum autem dicit Victor Tarquinium Priscum centurias numero duplicasse, illud ita intelligendum non est, ut tribus illis centuriis a Romulo institutis tres alteras addiderit, illud enim tantum cogitavit; sed relicto trium Veterum centuriarum numero, capita tantum duplicasse ut singulæ quæ trecentorum hominum essent, sexcentorum hominum fierent. Et ita pro nongentis, mille & octingenti equites in tribus centuriis essent. Ut supra Livius.

10. *Nomina mutare non potuit.*] Centurias enim suas suo insignes nomine relin-

E ij

auguris auctoritate deterritus, qui fidem artis suæ¹ novacula & cote firmavit. Latinos bello domuit.² Circum maximum ædificavit.³ Ludos magnos instituit. De Sabinis &⁴ Priscis Latinis triumphavit.⁵ Murum lapideum urbi circumdedit. Filium XIII. annorum, quod in prælio hostem percussisset,⁶ prætexta &⁷ bulla donavit: unde hæc ingenuorum puerorum insignia esse cœperunt. Post ab Anci liberis, immissis⁸ percussoribus, per dolum regia excitus & interfectus est.

NOTÆ.

quere decreverat Tarquinius.

1. *Novacula.*] Quia interrogatus a rege fieri-ne posset quod ipse mente conceperat; ille rem expertus augurio, posse respondit. Cui Accius fortiter contradixit, hoc colore quod cum omnia Romulus auspicio gesserit, neque mutari, neque novum constitui, nisi aves addixissent, posse. Atqui hoc, inquit, agitabam an cotem illam secare novacula possem, tum ille potes ergo, inquit, & secuit.

2. *Circum maximum.*] Tunc primum circo, qui nunc maximus dicitur, designatus locus est. Liv.

3. *Ludos magnos.*] Qui & Romani dicti. Liv. *Ludicrum fuit, equi pugilesque ex Etruria maxime acciti, solennes deinde annui mansere ludi, Romani magnique varie appellati.* Magni autem quod magnis Diis Jovi, Junoni, & Minervæ fierent.

4. *Priscis Latinis.*] Nam triplex fuit Latium. Prisci autem Latini appellati qui in colonias à Latino Sylvio deducti sunt.

5. *Murum lapideum.*] Cujus exordium bello Sabino turbatum fuerat, devictis Sabinis perfectus fuit.

6. *Prætexta.*] Prætexta vestis cui purpura prætexta est, hoc est, quæ purpuram in ora habet. hac utebantur pueri ingenui usque ad annum decimum septimum, qui annus tyrocinii dicebatur. Ea utebantur etiam magistratus.

7. *Bulla.*] Insigne erat rotundum ad similitudinem ejus bullæ quæ spiritu in aqua excitatur, a collo dependentem præ se gerebant inclusis intra eam remediis quæ adversus invidiam artesque magicas valere opinabantur.

8. *Percussoribus.*] Duobus pastoribus. Vide Livium lib. 1. cap. xl.

SERVIUS TULLIUS REX VI.

SERVIVS Tullius P.¹ Corniculani, &² Ocrisæ captivæ filius, cum in domo Tarquinii Prisci educaretur,³ flammæ species caput ejus amplexa est. Hoc viso Tanaquil summam ei dignitatem portendi intellexit. Conjugi suavit ut ita eum,⁴ ut liberos suos, educaret. Cumque adolevisset, gener a Tarquinio assumptus est: Et cum rex occisus esset. Tanaquil (ex altiore loco) ad populum despiciens, ait Priscum

NOTÆ.

1. *Corniculani.*] Ab urbe Corniculo in qua princeps fuit.

2. *Ocrisæ captivæ.*] Servam vocat etiam Florus cap. vi. Vide quæ apud eum notavimus.

3. *Flamma species.*] Vide quæ apud Florum dicta sunt cap. vi.

4. *Ut liberos suos educaret.*] Id uno verbo latine dicitur liberaliter educare.

4. *Ex altiore loco.*] Ex superiore parte adium per fenestras in novam viam versas (habitabat enim rex ad Jovis statoris) populum Tanaquil alloquitur. Livius.

- Tarquinius gravi quidem, sed non letali vulnere accepto, petere ut interim dum convalescit, Servio Tullio dicto audientes essent. Servius Tullius quasi precario regnare cepit: sed recte imperium administravit. Etruscos saepe domuit: 2 collem Quirinalem & Viminalem & 3 Esquilias urbi addidit; 4 Aggerem, fossasque fecit 5 Populum in quatuor tribus distribuit, ac post plebi distribuit annonam: mensuras, pondera, 6 classes, centuriasque constituit. Primus omnium censum ordinavit, qui adhuc per orbem terrarum incognitus erat: 7 Latinorum populis persuasit, ut exemplo 8 eorum qui Dianæ Ephesiæ ædem fecissent, & ipsi 10 ædem Dianæ in Aventino ædificarent: Quo facto, bos 9 cuidam Latino miræ magnitudinis nata, & responsum somnio datum, cum populum summam imperii habiturum, cujus civis 10 bovem illam immolasset. Latinus bovem in Aventinum egit, & caussam sacerdoti Romano exposuit. Ille callidus, dixit prius cum vivo flumine manus abluere debere. 15. Latinus dum ad Tiberim descendit, sacerdos bovem immolavit. Ita imperium civibus, sibi gloriam facto consilioque vindicavit.

NOTÆ.

2. *Dicto audientes*] Id est, Imperio. Inde Dictator. Et Virgil. in vi. Æneid.

*Hic ego, namque tuas sortes arcanæque fata
Dicta mea genti ponam.*

Ubi dicta nihil aliud significant quam summum Imperium.

2. *Collem Viminalem & Quirinalem.*] Livius lib. i. cap. xlv. Addit duos colles, Quirinalem Viminalemque. Inde deinceps augeat Esquilias. Ibi quoque ipse ut loco dignitas fieret, habitavit. Ubi legendum videtur. Inde deinceps augeat Esquilias, id ratio & auctoritas suadent. Addit, inquit, urbi collem Viminalem & Quirinalem, Inde deinceps urbem augeat Esquilias.

3. *Esquilias.*] Mons Esquilinus dictus quod Excubia ibi agerentur. Primum Excubinus, postea mutata pronuntiatione Esquilinus: Et melioris soni gratia Esquilinus, & a Poetis Esquilias.

4. *Aggerem fossasque fecit.*] Aggere & fossis & muro circumdat urbem, ita pomerium profert, Livius.

5. *Populum in quatuor tribus.*] Tribus Urbanas intellige: quadrifariam enim urbe divisa regionibus collibusque, quæ habitabantur partes, tribus eas appellavit. Fuere autem Palatina, Esquilina, Suburana, Collina. Idem etiam totum agrum divisit in partes viginti sex, quas & tribus rusticæ appellavit, ita ut quatuor superioribus Urbanis additis, omnes numerum triginta

tribuum efficerent.

6. *Classes centuriasque.*] Sex classes fuerunt, quibus continebantur centuriæ centum nonaginta tres. Prima quidem classe conflata ex Equitibus & peditibus, nonaginta octo centuriæ: Secunda classe viginti & duæ una cum opificibus. Tertia, viginti & duæ centuriæ adjunctis Tubicinibus & Cornicibus: Quarta classe viginti centuriæ: Quinta classe triginta centuriæ: Sexta & ultima tota constante ex civibus egenis unica centuria. Vid. Halicarnass. lib. iv. cap. ii. qui hæc omnia distinctissime tradidit. Sic igitur singulas classes in centurias digessit. Hinc centuriata comitia, in quibus populus centuriatim conveniebat, & suffragia ferebat.

7. *Latinorum populis.*] Qui duodecim fuerunt.

8. *Eorum qui Dianæ Eph.*] Asianorum. Nam Dianæ Templum communiter a civitatibus Asiæ in Epheso urbe factum fuit.

9. *Cuidam Latino.*] Sabinum, non Latinum faciunt Livius & Plutarch. Sed hæc non pugnant. Sabini enim aliquando inter Latinos numerati.

10. *Bovem illam immolasset.*] Ratio & auctoritas probant legendum bovem illam Dianæ immolasset. Audi Livium: Et cecinere vates, cujus civitatis eam (bovem) civis Dianæ immolasset, ibi fore imperium.

E iij

TULLIA.

SERVIVS Tullius filiam alteram ferocem, mitem alteram habens, cum Tarquinii ¹ Prisci filios ² pari animo videret, ut omnium mentes morum diversitate leniret, ³ ferocem miti, mitem feroci in matrimonium dedit. Sed mites seu forte ⁴ seu fraude perierunt; feroces morum similitudo conjunxit. Statim Tarquinius Superbus a Tullia incitatus, advocato senatu, regnum paternum repetere cœpit. Qua re audita Servius, dum ad Curiam properat, ⁵ jussu Tarquinii gradibus dejectus, & domum refugiens, interfectus est. Tullia in forum properavit, & prima conjugem regem salutavit, a quo jussa e turba decedere, cum domum rediret, viso patris corpore, mulionem evitantes, ⁶ super ipsum corpus carpentum agere præcepit: unde vicus ille, ⁷ Sceleratus dictus est. Postea Tullia cum conjugine in exilium acta.

NOTÆ.

1. *Prisci filios.*] Nepotes dicit Dionys. Halicarnass. quem vide. Livius tamen pluribus auctoribus filios vocavit.

2. *Pari animo.*] Eodem animo, quo filia Servii scilicet, mitis alter, alter feroc.

3. *Ferocem miti, mitem feroci.*] Ex præcepto Platonis in vi. de legibus. Qui ingenia miscenda esse contendit, ut iracundis tranquillæ, incitatores sedatis hominibus applicentur.

4. *Seu fraude.*] Dionys. Veneno sublatos putat.

5. *Jussu Tarquinii.*] Imo ab ipso Tarquinio.

6. *Super ipsum corpus.*] Ita fere omnes Historici. Florus tamen ait Tulliam carpentum supra patrem egisse cum virum suum regem salutatum iret. Nisi potius, ut olim monui ibi, pro *salutaret*, rescribendum *salutarat*. neque enim adhuc ejus me pœnitet. Sed de hoc pluribus apud Eutrop.

7. *Sceleratus.*] Nihil aliud est quam *infelix*. Florus, Plaut. Terent. Ita inferius legas, *porta qua profecti fuerant, scelerata est appellata*. Sic scelus pro infelicitas apud Terent.

TARQUINIUS SUPERBUS ROMANORUM REX VII.

TARQUINIUS Superbus ¹ cognomen moribus meruit. Occiso Servio Tullio, regnum scelestè occupavit: tamen bello strenuus, Latinos Sabinosque domuit: ² Sueffam Pometiam Volscis eripuit: ³ Gabios per Sextum filium, ⁴ simulato transfugio, in potestatem rede-

NOTÆ.

1. *Cognomen moribus.*] Florus: *Cui cognomen superbo ex moribus datum.*

2. *Sueffam Pom.*] Volscorum caput. eam Volscarum urbium matrem fuisse memorat Strab. lib. v.

3. *Gabios.*] A sinistro Latinæ viæ latere, inter eam & Valeriam sunt Gabii in via Prænestina. Ea urbs latomias habet quæ Roma-

nis usu cæteris præstant: distat aequali a Roma & Præneste intervallo. Strab. lib. v.

4. *Simulato transfugio.*] Nam Sextus transfugit ex composito Gabios, saucius verberatusque virgis, patris in se sævitiam intolerabilem conquerens, & benigne ab Gabinis acceptus, dux tandem belli legitur. Sicque re Gabina in potestatem redacta

git : & ¹ferias Latinas primus instituit. ² Locos in Circo, & ³ cloacam maximam fecit, ubi totius populi viribus usus est. Unde illæ fossæ, ⁴ Quiritium sunt dictæ. Cum Capitolium inciperet, ⁵ caput hominis invenit : unde cognitum est, eam urbem caput gentium futuram : & cum ⁶ in obsidio ⁷ Ardeæ filius ejus Lucretiæ stuprum intulisset, cum eo in exilium actus, ad Porfennam Etruriæ regem confugit : cujus ope regnum retinere tentavit. Pulsus ⁸ Cumas concessit : ubi per summam ignominiam reliquum vitæ tempus exegit.

N O T Æ.

per nuncium patrem quid fieri vellet consuluit. Cui nihil pater respondit ; Sed cacumina papaverum virgula disjecit, eo capita primorum civium truncanda esse significans.

1. *Ferias Latinas.*] Has Dionysius Halicarnassus lib. iv. Omnium optime explicavit. Tarquinius, inquit, proposuit designare commune sanum Romanorum, Latinorum, Hernicorum, Volscorum, quo ad mercatum convenientes quotannis una epularentur, fruerenturque sacris communibus. Locus conventui præsitus est in Meditullio fere harum gentium mons altus Albanis imminens, ubi singulis annis feria celebrarentur. & eo temporis spatio propter loci religionem, legemque de hoc latam ab omni vi temperarent omnes : Sacraque communiter Jovi Latiali facerint, & vacarent epulis, constituto prius, quantum quisque populus in ea sacra præbere, quantumve portionem recipere debeat. Earum feriarum atque sacrificii participes fuerunt tribus minus quinquaginta populi, quas nostra quoque ætate Romani agitant, Latinas vocatas : conferuntque in eas populi sacrorum participes quidam agnos, quidam caseos, quidam lactis certum modum, quidam liba lactaria. Victimæ est iaurus unus communis omnium, de cujus visceribus cuique populo sua certa portio tribuitur, sacrificatur au-

tem pro omnibus, & Romani præsumunt sacrificio.

2. *Locos in Circo.*] Foros vocat Livius. Loca erant spectandis ludis fabricata. Unde & Spectacula etiam dicta.

3. *Cloacamque maximam.*] Livius, Foros in Circo faciendos, cloacamque maximam receptaculum omnium purgamentorum urbis sub terram agendam : quibus duobus operibus vix nova hæc magnificentia quicquam adæquare potuit. Erat hæc cloaca ad Jovis statoris in tres ductus divisa, quorum duo postmodum clausi sunt : tertius per lacum Curtium sub foro Romano, per Palatini montis radices in Velabrum aqua limpidissima fluebat, & inde canali e saxis quadratis extructo in Tiberim effluebat. Aliæ fuere item Cloacæ a Tarquinio Prisco structæ, in quibus naves grandiores ultro citroque libero cursu commovere poterant. Bene illas descripsit Vigener. ad Livium.

4. *Quiritium.*] Ad similitudinem fossæ illius Quiritium quæ Anci regis opus fuit.

5. *Caput hominis.*] Idem Liv. & Dionys. asserunt. Recens videbatur & integra facie.

6. *Ardea.*] Urbs Rutulorum fuit octavo decimo ab urbe milliario.

7. *Cumas.*] Livius de eo, Mortuus est Cumis quo se post fractas opes Latinorum ad Aristodemum Tyrannum contulerat.

L. TARQUINIUS COLLATINUS, ET LUCRETIA UXOR.

TARQUINIUS Collatinus ¹ sorore Tarquinii Superbi genitus ² in contubernio juvenum regionum Ardeæ erat : ubi cum forte

N O T Æ.

1. *Sorore Tarquinii Superbi.*] Hic Livio repugnat qui Egerii filium facit Tarq. Collatinum & Nepotem tantum Tarq. Prisci

ex fratre. Schottus.

2. *In contubernio.*] Dans la tente,

liberiores convivio conjugem suam unusquisque laudaret, placuit experiri. Itaque equis Romam petunt. Regias nurus in convivio & luxu deprehendunt, exinde² Collatiam petunt; Lucretiam inter ancillas³ in lanificio offendunt, itaque ea pudicissima judicatur. Ad quam corrumpendam Tarquinius Sextus nocte Collatiam rediit, & jure propinquitatis in domum Collatini venit,⁴ & in cubiculum Lucretiae irrupit, pudicitiam expugnavit. Illa postero die advocatis patre & conjugem, rem exposuit; & se cultro,⁵ quem veste texerat, occidit. Illi in exitium regum conjurarunt, eorumque exilio necem Lucretiae⁶ vindicaverunt.

N O T Æ.

1. *In convivio.*] Ovid. 2. *Fast.*
Ecce nulum regis sperso per colla capillo
Inveniunt posito pervigilare mero.
 2. *Collatiam.*] Latii opidum in via Tiburtina.
 3. *In lanificio offendunt.*] Quod castæ matronæ argumentum: Varro de vita pop. Rom. lib. 1. *Cum interea in lucubrando faceret juxta ancillas lanam.* De Lucretia inter ancillas lanam faciente sic Enn. lib. 3.
Deducunt habiles radios filo gracilento.

4. *Et in cubiculum Lucretia irrupit. p. ex.*] Pro his omnibus monuit Schottus herere tantum in Mss. suis: *Et jure propinquitatis in domum Collatini venit, & cubiculi pudicitiam expugnavit.* Qua Scriptura nihil excogitari queat venustius. Impudicum quidem deinde esse cœpit cubiculum Lucretiae; ipsa vero neutiquam. Gruter.
 5. *Quem veste texerat.*] Virg. *Aperit ramum quem veste regebat.*
 6. *Vindicaverunt.*] Ulti sunt.

JUNIVS BRUTUS I. ROMANORUM CONSUL.

L. JUNIVS Brutus: sorore Tarquini Superbi genitus, cum eandem fortunam timeret in quam frater inciderat, qui ob divitias & prudentiam fuerat ab avunculo occisus, stultitiam finxit² unde Brutus dictus.³ Juvenibus regiis⁴ Delphos euntibus⁵ deridiculi gratia comes
 10. adscitus⁶ baculo sambuceo aurum infusum⁷ Deo donum tulit. Ubi responsum est, cum Romæ summam potestatem habiturum, qui primus matrem oscularetur: ⁸ ipse terram osculatus est. Deinde propter Lucretiæ stuprum, cum Tricipitino & Collatino in exitium regum conjuravit.

N O T Æ.

1. *Sorore Tarquini Superbi.*] Hic Livium sequitur apud quem *L. Junius Brutus Tarquinia sorore regis natus.* Sed verissimilius Dionysius hanc amitam regis facit, Prisci Tarquini filiam.
 2. *Unde Brutus dictus.*] Brutus nihil aliud est quam tardus seu gravis, *qui a l'esprit pesant, lourd,* Græce βεβδδς, Terent. *Hoi tardus es.* Horat. *Bruta tellus.*
 3. *Juvenibus regiis Delphos euntibus.*] Titus & Aruns regii Juvenes Delphos missi ad oraculum consulendum de angue qui ex columna lignea elapsus terrorem fugamque in

regia fecerat regisque pectus anxii impleverat curis.

4. *Delphos.*] Urbs ad radices Parnassi.
 5. *Deridiculi.*] Plaut. in Amphit. *Quid obsecro, tu me deridiculi gratia sic salutas.* Et in Pseudol. *Verba per deridiculum dare.*
 6. *Baculo sambuceo.* Aliter paulo Livius. *Aureum baculum inclusum corneo, cavato ad id baculo tulisse donum Apollini dicitur, per ambages effigiem ingenii sui.*
 7. *Deo.*] Apollini.
 8. *Ipse terram.*] Quæ omnium mater. Quibus

Quibus in exilium actis, primus consul creatus, ¹ filios suos, fratrisque, quod cum ² Aquiliis & Vitelliis ad recipiendum ³ in urbem Tarquinius conjuraverant, virgis caesos securi percussit. Deinde in praelio, quod adversus eos gerebat, singulari certamine cum Arunte filio Tarquini ⁵ congressus est, ubi ambo mutuis vulneribus ceciderunt. Cujus corpus in foro positum, ⁴ a collega laudatum, matronæ anno luxerunt.

NOTÆ.

Virg. *Mater alit tellus*, Homer. & Pindar *μητέρα*.

1. *Filios suos, fratrisque.*] Vox *Fratriſque*, ut monent viri docti, non apparet in Mss. quare rejicienda. Livius ait Bruti filios una cum fororis liberis conjurasse.

2. *Aquiliis & Vitelliis.*] Aquilii filii erant fororis Collatini. Vitellii Sorori

erant Bruti. Sed vide Liv. lib. II. cap. IV.

3. *In urbem Tarquinius.*] E bona illa veteri latinitate.

4. *A Collega laudatum.*] Hinc natus mos viros præclaros & de republica bene meritos oratione funebris decorandi. Imo & prius idem Athenienses factitarunt.

HORATIUS COCLES.

PORSENA rex Etruscorum, cum Tarquinius in urbem restituere tentaret, & primo impetu Janiculum cepisset: Horatius ¹ Cocles, (illo cognomine, quod in alio praelio oculum amiserat) ² pro ponte sublicio stetit, & aciem hostium ³ solus sustinuit, donec pons a tergo ⁵ interromperetur, cum quo statim in Tiberim decidit, & armatus ad suos transnavit. ⁴ Ob hoc ei tantum agri publice datum est, quantum uno die circumarari potuisset: statua quoque ei ⁵ in Vulcanali posita.

NOTÆ.

1. *Cocles.*] Sic dictus quod esset unoculus altero in praelio amisso. *Cocles* corruptum a Græco *κωκυψ*. Ut vult Scaliger, alii *cocles*, *c* addito a voce *ocles*. Varro.

2. *Pro ponte sublicio.*] Pons sublicius pedes 600. a Palatino distans. Omnium Tiberinorum pontium primus, quippe ab Anco constructus, hodie nullus.

3. *Solus.*] Imo cum Sp. Lartio ac T. Herminio; sed eos Horatius post primam

periculi procellam exigua pontis parte relicta, in tutum cedere coëgit.

4. *Ob hoc ei.*] Grata erga tantam virtutem Civitas fuit: Statua in Comitio posita, agri quantum uno die circumaravit, datum. Livius lib. II. ubi obiter dicam pro *circumaravit* legendum *circumararet*.

5. *In Vulcanali.*] Quod in Comitio. supra ex Livio. Ibi Vulcanalia celebrabantur.

MUTIUS SCÆVOLA.

CUM Porfenna rex urbem obsideret, ¹ Mutius Cordus vir Romanæ constantiæ, ² senatum adiit & veniam transfugiendi petiit, necem

NOTÆ.

1. *Scævola.*] Post ustam manum sic dictus, a *Scava*, id est sinistra & *vola* id est concavitate quod manu sinistra uteretur.

2. *Mucius Cordus.*] C. Mucius adolescens nobilis. Liv.

3. *Senatum adiit.*] *Motuens, ne si consu-*

regis¹ repromittens. Accepta potestate, in castra Porfennæ venit, ibique² purpuratum pro rege, deceptus occidit. Apprehensus & ad regem pertractus, dexteram³ aris imposuit: ⁴ hoc supplicii a rea exigens, quod in cæde peccasset. ⁵ Unde cum misericordia regis abstraheretur, quasi beneficium referens, ait, trecentos adversus eum simileis coniurasse. Qua re ille territus, bellum acceptis obsidibus deposuit. ⁶ Mutio prata trans Tiberim data, ab eo Mutia appellata. Statua quoque ei honoris gratia constituta est.

N O T Æ.

lum injussu & ignavis omnibus iret, forte deprehensus a Custodibus Romanis retraheretur ut transfuga, fortuna tum urbis crimen affirmante, Senatum adiit. Livius.

1. Repromittens.] Pro simplici promittens vel potius valet. Pro Impetrata venia promittens.

2. Purpuratum.] Scribam qui cum rege pari ornatu sedebat.

3. Aris.] Nam Aræ in principiis Castrorum, ubi Aquilæ, &c.

4. Hoc supplicii a rea exigens.] Manum quæ erraverat, puniendam censuit.

5. Unde.] Ab aris.

6. Mucio prata.] Patres C. Mucio virtutis causa trans Tiberim agrum dono dedere, qua postea sunt Mucia prata appellata. Liv.

CLOELIA VIRGO.

PORSENNA Clæliam virginem nobilem¹ inter obsides accepit: quæ deceptis custodibus, noctu castris eius egressa, ² equum quem fors dederat, arripuit & Tiberim traiecit. A Porfenna per legatos repetita & reddita. Cuius ille virtutem admiratus, cum quibus optasset in patriam redire; permisit ³ illa virgines puerosque elegit, quorum ætatem iniuriæ obnoxiam sciebat. ⁴ Huic statua equestris ⁵ in foro posita.

N O T Æ.

1. Inter obsides accepit.] Absurdum & a pudore virgineo alienum videri queat obsides puellas datas, nisi Cornelius Tacitus idem scriberet libro de German. populis, efficacius obligari animos civitatum quibus inter obsides, puellæ quoque nobiles imperantur. Schottus.

2. Equum.] Hinc Florus cap. x. lib. i. Clælia per patrium flumen equitabat.

3. Illa Virgines puerosque.] Productis omnibus elegisse impuberes dicitur: quod & virginitati decorum, & consensu obsidum ipso-

rum probabile erat, eam ætatem potissimum liberari ab hoste, qua maxime oportuna injuria esset. Livius.

4. Huic statua equestris.] Pace redintegrata, Romani novam in sæmina virtutem novo genere honoris, statua equestri donavere. In summa sacra via fuit posita virgo insidens equo. Idem.

5. In foro.] Forum Romanum intellige quod juxta summam sacram viam fuit.

FABII TRECENTI SEX.

ROMANI cum adversum ¹ Veientes bellarent, eos sibi hosteis familia Fabiorum ² privato nomine depoposcit: & profecti ³ trecenti sex, duce ⁴ Fabio consule, fuerunt. Cum sæpe victores exstitissent, apud ⁵ Cremeram fluvium castra posuerunt. Veientes ad dolos conversi, ⁶ pecora ex adverso in conspectu illorum posuerunt: ad quæ progressi Fabii, in insidias delapsi, ⁷ ad unum occisione perierunt. Dies quo id factum est, ⁸ inter nefastos relatus. Porta qua profecti fuerant: ⁹ Scelerata est appellata. Unus ¹⁰ ex ea gente propter impuberem ætatem domi relictus genus ¹¹ propagavit ad Q. Fabium Maximum qui Anni-
10. balem mora fregit; ¹² Cunctator ab obrectatoribus dictus.

NOTÆ.

1. *Veientes.*] In Tuscia ad lævum latus Tiberis.

2. *Privato nomine.*] Ut privatis sumptibus bellum gereret.

3. *Trecenti sex.*] Sex & Trecenti milites, omnes patricii, omnes unius gentis. Livius.

4. *Fabio Consule.*] Fabio Cæsone cum Tito Virginio.

5. *Cremeram.*] Soranos a Veientibus determinat.

6. *Pecora.*] Operæ pretium erit adire Livium lib. II. cap. I.

7. *Ad unum.*] Hoc, etiam si ab aliis

omnibus sæpius positum fuerit, falsum est tamen.

8. *Inter nefastos.*] Quibus a Pratore nullum dabatur iudicium. Vide ad Florum.

9. *Scelerata.*] *Malheureuse*; Vide supra in Tullia.

10. *Ex ea gente.*] Sic oportuit scribere non *familia* quod factum in Eutropio in hac ipsa historia, & ab aliis quoque.

11. *Genus propagavit.*] Ducta uxore Numerii Otacilii Maleventani, &c.

12. *Cunctator.*] *Unus qui nobis cunctando restituit rem.* Virgil.

P. VALERIUS POPLICOLA.

PUBLIUS Valerius, Volusi filius, primum de Veientibus, ² iterum de Sabinis, ³ tertio de utrisque gentibus triumphavit. Hic ⁴ quia in locum Bruti collegæ Consulem non subrogaverat, & domum in Velia tutissimo loco habebat; in suspicionem regni affectati venit: ⁵ Quo cognito, apud populum questus, quod de se tale aliquid timuisset.

NOTÆ.

1. *Publius.*] *Publius Valerius Volusi filius.* Liv. Lucium Valerium vocant Eutrop. Plinius, &c. in Livio, Dionysio, & fragmentis Capitolinorum fastorum, prænomen *Publius* est, & in eisdem marmoribus æreisque nummis *Volusi filius* scribitur: est tamen Romæ lapis hac inscriptione: P. VALESII VALESI. F. POPLICOLA. Schor.

2. *Iterum de Sabinis.*] Idem Dionys.

3. *Tertio de utrisque Gentibus.*] Immo ejus frater, qui etiam Pub. Valerius a Livio dicitur. Aliis Marcus Valerius. Auctorem nostram fefellit nominum similitudo.

4. *Quia in locum Bruti.*] Livius: *Regnum eum affectare fama ferebat: quia nec Collegam subrogaverat in locum Bruti. & adificabat in summa Velia.*

F ij

sent; immisit qui domum suam diruerent. ¹ Secures etiam fascibus demisit, ² eosque in populi concione submisit. ³ Legem de provocatione a magistratibus ad populum tulit; hinc ⁴ Poplicola dictus. ⁵ Qui cum [quater consul] diem obiisset, adeo pauper exstitit ⁶ ut collectis a populo nummis publice ⁷ sepultus sit, & annuo matronarum luctu honoratus.

NOTÆ.

1. *Secures etiam fascibus.*] Instituit enim ut Consulibus cum extra urbem essent, secures; intus vero, fasces tantum præferrentur.

2. *Eosque in Pop. Concione.*] *Summissis fascibus in concionem ascendis. Gratum id multitudini spectaculum fuit: summissa sibi esse Imperii insignia confessionemque factam, populi quam Consulis maiestatem vimque maiorem esse,* Livius.

3. *Legem de provocatione.*] Ut si privato vim facere vellet Magistratus, privato illi ab eo Magistratu ad populum provocare liceret. A Dictatore tamen ad populum provocare non licuit.

4. *Poplicola.*] Quasi plebem colens, poplicola, *Poplicola.*

5. *Qui cum quater consul.*] Ex Mss. nostris ea explevimus quæ hic desiderata hactenus fuere, consul enim fuit anno V. C.

CCXLV. cum Bruto, iterum anno sequenti cum T. Lucretio Tricipitino: Tertium CCLXVII. cum P. Lucretio, vel, ut alii, M. Horatio Pulvillo II. Cos. Quartum CCL. cum T. Lucretio II. Valer. Max. lib. 4. Plutarc. in Poplic. tertii tantum consulatus meminere. Schott.

6. *Ut collectis a populo nummis.*] Eutrop. *Ut collatis a populo nummis sumptum habuerit sepultura.* Huiusmodi exempla in Veteribus historiis pene infinita sunt, verum id non inopia, ut omnes putant; sed honoris causa factum fuisse arbitror, ut scilicet viri magni de publico tumularentur, quasi patriæ parentes, id vulgo dicitur publice sepeliri, id est, ex arario.

7. *Sepultus.* Primus honoris causa in urbe sepultus, prope forum in Velia, idque posteris ejus etiam concessum.

A. POSTHUMIUS.

TARQUINIUS ejectus, ad Mamilium Tusculanum generum suum confugit, qui cum Latio concitato, Romanos graviter urgeret, A. Posthumius Dictator dictus, ² apud Regilli lacum cum hostibus conflixit. Ubi cum victoria nutaret, ³ Magister equitum equis frenos detrahi iussit, ut irrevocabili impetu ferrentur: ubi & aciem Latinorum fuderunt & castra ceperunt. Sed inter eos duo juvenes candidis equis insigni ⁴ virtute apparuerunt, quos Dictator quæsitos ut dignis muneribus honoraret, non reperit: Castorem & Pollucem ratus ædem ⁵ communi titulo ⁶ dedicavit.

NOTÆ.

1. *Mamilium Tusculanum.*] Mamilium Octavium qui a Tusculo Tusculanus dictus.

2. *Apud Regilli lacum.*] In agro Tusculano. Regilli lacus eodem modo dictum, ut flumen Rheni, herba lapathi, flos rosæ, &c. Regillus lacus Græcis *ῥεγίλλου λίμνη*.

3. *Magister equitum.*] *Coffum* vocat Flo-

rus. *T. Æbutium*, Livius. Alii aliter.

4. *Virtute.*] Id est, robore, sic Græcis *ἀρετή*.

5. *Communi titulo dedicavit.*] Nam cum Castori & Polluci dedicata esset, Castoris tantum communi nomine dicebatur. Et inde natus jocus M. Bibuli apud Sueton. in Julio cap. x.

6. *Dedicavit.*] Super foro, ubi visa fue-

L. QUINCTIUS CINCINNATUS.

LUCIUS Quinctius Cincinnatus filium Kæsonem ¹ petulantissimum ² abdicavit; qui & ³ a Censoribus notatus, ad ⁴ Volscos & Sabinos confugit, qui duce ⁵ Clælio Graccho bellum adversum Romanos gerebant, & ⁶ Q. Minucium Consulem in ⁷ Algido monte cum exercitu obsidebant. Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati: ⁸ nudum cum arantem ⁹ trans Tiberim offenderunt: qui insignibus sumptis consulem obsidio liberavit. Quare & a Minucio & ejus exercitu ¹⁰ obsidionali corona donatus est. Vicit hosteis: ducem eorum in deditionem accepit & triumphi die ante currum egit. ¹¹ Sexto-decimo die dictaturam, quam acceperat, deposuit: ¹² & ad agriculturam reversus est. Iterum post viginti annos Dictator dictus, ¹³ Spurius Mælium regnum affectantem a ¹⁴ Servilio Ahala Magistro equitum occidi iussit. Domum eius solo æquavit: unde locus ille ¹⁵ Æquimælium dictus.

NOTÆ.

erant Deorum simulacra, juxta fuit fons sacer.

1. *Petulantissimum*.] Nam illo duce saepe pulsæ foro Tribuni, fusa ac fugata plebs est. Qui obvius fuerat, multatus nudatusque abibat. Livius. Qui & ferocem juvenem vocat.

2. *Abdicavit*.] Abdicare verbum forense, & familia abjicere significat. Sed abdicatio moribus Romanis & legibus incognita, neque abdicavit filium Quinctius. Dicendum est igitur verbo juris abusum esse Victorem, ita ut per *abdicavit* e conspectu suo removit, intellexerit. Neque enim infcio patre in exilium profectus est Casio. Vide Liv. lib. 3. cap. 11. 12. 13.

3. *A Censoribus*.] Imo a Tribunis. Livius. Neque enim, ut optime viri docti, ea tempestate in Repub. erant, creati enim primum anno V. C. cccx. abiit vero in exilium Casio anno cccxii.

4. *Volscos & Sabinos*.] Æquos & Volscos ponit Florus cap. xi.

5. *Clælio Graccho*.] Is tum longe princeps in Æquis erat. Liv.

6. *Q. Minucium*.] Marcum vocat Florus lib. 1. cap. xi. Lucium Livius, Dionysius, & Capitolinæ tabulæ.

7. *Algido*.] Algidum Æquorum oppidum in Latio.

8. *Nudum cum arantem*.] Ex præcepto. Virg. 1. Georg.

Nudus ara, fere nudus.

Ex illo Hesiodi:

ζυγὸν τῶν ἰγῶν, ζυγὸν δὲ βοῶντων,
ζυγὸν δ' ἀμείδων.

*Nudum ferere. Nudum arare,
Nudum metere.*

9. *Trans Tiberim*.] L. Quinctius trans Tiberim contra eum ipsum locum, ubi nunc navalia sunt, quatuor jugerum colebat agrum, quæ prata Quinctia vocantur. Liv. lib. iii. cap. xxvi.

10. *Obsidionali corona*.] Quæ graminea erat, ex eo gramine ubi cives obsidione liberati fuerant. Sed præter hanc, & aliam auream accepit, quæ ad honorem triumphi.

11. *Sexto-decimo die*.] Idem Liv. Florus: Intra quindecim dies captum peractumque bellum.

12. *Et ad agriculturam reversus est*.] Flor. cap. xi. Sic expeditione finita, rediit ad boves rursus triumphalis Agricola.

13. *Spurius Mælium*.] Qui frumenti ex Etruria, privata pecunia coempti largitiones faciebat. Vid. Liv. lib. iv. cap. xiii.

14. *Servilio Ahala*.] Vide Liv. lib. iv. cap. iv.

15. *Æquimælium*.] Domum deinde dirui extemplo iussit, id Æquimælium appellatum est. Liv. fuit autem Æquimælium inter Velabrum & Capitolium ad tabernas laneas.

MENENIUS AGRIPPA LANATUS.

MENENIUS Agrippa, cognomento ¹ Lanatus, dux electus adversum Sabinos ² de iis triumphavit. Et cum populus ³ a patribus secessisset, quod tributum & ⁴ militiam non toleraret, nec revocari posset; Agrippa apud eum: Olim, inquit, humani artus cum ventrem otiosum cernerent, ab eo discordarunt, & suum illi ministerium negarunt. Cum eo pacto & ipsi deficerent, intellexerunt ventrem acceptos cibos per omnia membra ⁵ differere: & cum eo in gratiam redierunt. Sic Senatus & Populus quasi unum corpus discordia pereunt; concordia valent. Hac fabula populus regressus est. ⁶ Creavit tamen
 10. Tribunos plebis, qui libertatem suam adversum nobilitatis superbiam defenderunt: Menenius autem ⁷ tanta paupertate decessit, ut eum populus ⁸ collatis quadrantibus sepeliret, locum sepulchro Senatus ⁹ publice daret.

N O T Æ.

1. *Lanatus.*] Sic dictus a lanugine.
 2. *De iis triumphavit.*] Postquam P. Postumius Tubertus Collega magna clade repulsi fuit. Anno V. C. 251. Vide Dionys. lib. vi.
 3. *A Patribus secessisset.*] In sacrum montem. Vide Florum lib. i. cap. xxiii. Id Sicinio quodam autore factum.
 4. *Militiam non toleraret.*] Quidam expungunt illud non. Ut apud Saluit. lib. v. Historiar. *Quibus servitiis & maxime fœnoris onere oppressa plebes, cum assiduâ bellis tributum simul & militiam toleraret, armata montem sacrum atque Aventinum insedit:* Sed utraque lectio commodam interpretationem recipit.

5. *Differere.*] Male quidam *digerere*. *Differere, est disseminare.*

6. *Creavit tamen Tribunos.*] C. Licinium & L. Albinum. Livius. *Ascon. S. Licinium Bellutium, & L. Junium Paierculum.* Dionys. C. Sicinium Bellutium & L. Junium Brutum.

7. *Tanta paupertate decessit.*] Vide notata in P. Valerio Poplicola. cap. 15.

8. *Collatis quadrantibus.*] Extulit eum plebs sextantibus collatis in Capita. Liv. fuit autem quadrans Æreus nummulus Romani assis pars quarta. *Un denier tournois.* Sextans, sexta pars assis Romani, *les deux tiers d'un denier tournois.*

9. *Publice.*] Id est, ex arario.

C. MARCIUS CORIOLANUS.

CAJUS Marcius, a captis Coriolis urbe Volscorum Coriolanus dictus: ob egregia militiæ facinora a Postumo optionem munerum accipiens, ² equum tantum & ³ hospitem sumpsit, ⁴ virtutis & pietatis exemplum. Hic ⁵ Consul gravi annona, advectum e ⁶ Sicilia

N O T Æ.

1. *Cajus Marcius.*] Sic Vett. libb. optime. Male qui *Cneum Marcium*. vocant.

2. *Equum.*] Cum Phaleris.

3. *Hospitem.*] Captivum unum qui hospes fuerat.

4. *Virtutis & pietatis.*] Equum, virtu-

tis; equitem, pietatis.

5. *Consul.*] M. Minucius & Sempronius tunc Consules fuere, Coriolanus vero in petitione Consulatus repulsam passus fuerat.

6. *Sicilia.*] Quam annonæ pignus vocat Florus.

frumentum, ¹ magno pretio dandum populo curavit; ut hac injuria plebs agros, non seditiones coleret. Ergo a ² Tribuno pleb. Decio die dicta, ad Volscos concessit; eosque duce ³ Attio Tullo adversus Romanos concitavit, & ⁴ ad quartum ab urbe lapidem castra posuit. Cumque ⁵ nullis civium legationibus flecteretur, & a ⁶ Veturia matre, & Volumnia uxore matronarum numero ⁷ comitatus motus, omisso bello, ⁸ ut proditor occisus est, ibi templum ⁹ Fortunæ muliebri constitutum est.

NOTÆ.

1. *Magno pretio.*] Ut propter caritatem agros potius colerent, quam per secessionem coli prohiberent.

2. *Tribuno pleb. Decio.*] *Sicinium* vocant Livius & Plutarchus.

3. *Attio Tullo.*] *Longe is tum princeps Volsci nominis erat.* Liv. ejus hospitio utebatur Marcius.

4. *Ad quartum ab urbe lapidem.*] Imo ad quintum; nam ad fossas Cluiliæ quinque ab urbe millia passuum, castra posuit. Liv.

5. *Nullis Civium legationibus.*] Ter legati missi. Primum atrox responsum tulere. Iterum iidem missi in castra non recepti sunt. Sacerdotes deinde suis insignibus velati

nihilo magis profecere.

5. *Veturia matre & Vol.*] Idem Liv. Plutarch. Veturiam uxorem, Volumniam matrem dicit.

7. *Comitatus.* [Passive. Nam antiqui dicebant *Comito*. Unde *Comitatus*, Virg.

— *Atque uno graditur comitatus Achate.*

8. *Ut proditor occisus est.*] Apud Fabium (Pictorem) longe antiquissimum autorem, usque ad senectutem vixisse eundem invenio: refert certe hanc sæpe cum exacta ætate usurpasse vocem. Multo miserius seni exilium esse. Livius.

9. *Fortuna muliebri.*] Quoniam per mulieres illud impetratum fuerat ut Coriolanus omitteret bellum.

C. LICINIUS STOLO.

¹ FABIVS Ambustus ex duabus filiabus ² alteram Licinio Stoloni plebejo, alteram ³ Aulo Sulpicio patricio conjugem dedit: ⁴ quarum plebeja cum sororem salutarer, cujus vir Tribunus militum consulari potestate erat ⁵ fasces licioribus foribus appositos indecenter expavit. a sorore irrita, ⁶ marito quæstæ est: qui adjuvante ⁷ socero, ut primum ⁸ tribunatum plebis aggressus est, legem tulit, ut alter consul ex plebe crearetur. Lex, resistente Appio Claudio; lata tamen: & ⁹ primus

NOTÆ.

1. *Fabius Ambustus.*] M. Fabius Ambustus. Ambusti autem proprie dicebantur, qui fulgure contacti, nec interfecti fuerant, ut hic M. Fabius qui fulmine ictus in natus. Quare & Jovis pullus dictus, Ambusti cognomen habuit & toti familiæ dedit.

2. *Alteram Licinio.*] Minorem, C. Licinio Stoloni, Majorem, Aulo Sulpicio.

3. *Aulo Sulpicio.*] Ser. Sulpicium vocat Livius.

4. *Quarum plebeja.*] Vide quæ ad Florum dicta sunt lib. 1. cap. xxvi. Vide &

Liv. lib. vi. cap. xxxiv.

5. *Fasces licioribus.*] Alii sonum liciorum virgæ expavisse minorem Fabiam dicunt. Is enim mos erat, intrante domum aliquam magistratu fores per liciores virga percuti: Fasces etiam a licioribus foribus apponebantur.

6. *Marito.*] Patri. Livius.

7. *Socero.*] Fabio Ambusto.

8. *Tribunatum plebis aggressus est.*] Lege *Tribunatum plebis ingressus est.* Pater meus.

9. *Primus Licinius Stolo.*] Livius & Plu-

Licinius Stolo Consul factus. Idem lege sancivit, ¹ ne cui plebeio plus quingenta jugera agri habere liceret. Et ipse cum jugera quingenta haberet, & ² altera ³ emancipati filii nomine possideret, in iudicium ⁴ vocatus, & ⁵ primus omnium sua lege punitus est.

N O T A E.

tarchus L. Sextium, qui cum Licinio Tribunus fuerat, de plebe primum Consulem factum tradunt.

1. *Ne cui plebeio plus quingenta jugera agri.*] Liv. vi. cap. xxxv. *Alteram* (legem) *de modo agrorum, ne quis plus quingenta jugera agri possideret.* Hujus legis meminit Varro lib. i. de Rustica. *Nam Stolonis illa lex qua vetat plus quingenta jugera habere*

civem Rom.

2. *Alteram.*] Id est, altera quingenta.

3. *Emancipati filii nomine.*] Nam quos pater emancipaverat, ii sibi habebant, sibi quarebant, &c.

4. *Vocatus.*] A M. Popilio Lænatæ.

5. *Primus omnium.*] Vide Valer. Max. lib. viii. cap. vi.

L. VIRGINIUS CENTURIO.

POPULUS Romanus cum ¹ seditiosos magistratus ferre non posset, Decemviros legibus scribendis ² creavit, qui eas ex libris Solonis tralatas, ³ duodecim Tabulis exposuerunt. Sed cum ⁴ pacto dominationis magistratum sibi prorogarent; unus ex ipsis Appius Claudius ⁵ Virginiam, Virginii centurionis filiam, in Algidio militantis, adamavit: quam cum corrumpere non posset, ⁶ clientem subornavit, ⁷ qui eam in servitutem deposceret; facile victurus, cum ipse esset & accusator, & iudex; Pater re cognita, cum ipso die iudicii supervenisset, & filiam iam ⁸ addictam videret, ultimo ⁹ ejus adloquio impetrato, eam ¹⁰ in secretum abduxit, & occidit: corpus eius humeris gerens ad exercitum profugit, & milites ad vindicandum facinus accendit: ¹¹ qui creatis decem Tribunis, Aventinum occuparunt, Decemviros abdicare se magistratu coegerunt, eosque omnes aut morte aut exilio punierunt. Appius Claudius in carcere necatus est.

N O T A E.

1. *Seditiosos magistratus.*] Tribunos plebis.

2. *Creavit.*] Anno V. C. 303.

3. *Duodecim.*] Primo decem tabulis, sed postea duæ additæ.

4. *Pacto dominationis.*] Hoc est, dominatione pacta, hoc est inito consilio de dominatione in perpetuum retinenda. Flor. cap. xxiv. lib. i. *Traditos fasces regio quodam furore retinebant.*

5. *Virginiam Virginii Centurionis.*] Vide Liv. lib. iii. cap. xliv.

6. *Clientem.*] M. Claudium.

7. *Qui eam in servitutem deposceret.*] Dicendo eam e serva sua natam, demum Virginii furo abreptam fuisse.

8. *Addictam.*] Proprie, id est, in servitutem traditam.

9. *Ejus adloquio impetrato.*] Tanquam nutricem coram Virgine percontari vellet, quid hoc rei esset.

10. *In secretum abduxit.*] *Seducit filiam ac Nutricem prope Cloacina ad tabernas, quibus nunc Novis est nomen.* Liv.

11. *Qui creatis decem Tribunis, Aventinum.*] Imo tum demum Tribunos crearunt, cum Aventinum occupasset. Forssan scripserat Victor: *Qui Aventinum occuparunt, creatisque decem Tribunis, Decemviros, &c.* Id quod & Schotto placuit.

ÆSCULAPIUS

ÆSCULAPIUS ROMAM ADVECTUS.

ROMANI ² ob pestilentiam ³ responso monente, ad Æsculapium ⁴ Epidauro arcessendum decem legatos principe ⁵ Q. Ogulnio miserunt. Qui cum eo venissent, & simulacrum ingens mirarentur, anguis e sedibus suis elapsus, venerabilis, non horribilis, ⁶ per mediam urbem ⁷ cum admiratione omnium ad navem Romanorum perrexit, & se in Ogulnii tabernaculo ⁸ conspiravit. Legati Deum vehentes, ⁹ Antium provecti sunt, ubi ¹⁰ per molliem maris, anguis proximum ¹¹ Æsculapii fanum petiit, & post paucos dies ad navim rediit: & cum ¹² adverso Tiberi subveheretur ¹³ in proximam insulam desilivit, ubi templum ei constitutum: & pestilentia mira celeritate sedata est.

NOTÆ.

1. Romani.] Vide Ovid. lib. xv. Metamorph. Fab. I.

3. Ob pestilentiam.] Livius in fine lib. x. Multis rebus latus annus, vix ad solatium unius mali, pestilentia urentis simul urbem atque agros suffecit; portentoque jam similis clades erat. & libri aditi, quinam finis, aut quod remedium ejus mali ab Diis daretur. Inventum in libris Æsculapium ab Epidauro Romam arcessendum. Neque eo anno, quia bello occupati Consules erant, quicquam de ea re actum. Loquitur Livius de anno V. C. 461. Missus Ogulnius anno sequenti.

3. Responso.) Apollinis, Ovid. xv. Metam. Lactan.

4. Epidauro.] Urbe Epiri.

5. Q. Ogulnio.] Q. Ogulnius Gallus dicebatur.

6. Per mediam urbem.] Ovid. Mediamque per urbem

Tendit ab incurvo munitis aggere porius.

7. Conspiravit.] Hoc est, se in spiras convolvit, ut solent serpentes. Virgil. II. Georg. Squameus in spiram tractum se colligit anguis.

Quidam habent constipavit, non ita bene.

8. Antium.] Latinorum portum.

9. Per molliem.] Ex Mss. Cod. Schottus per malaciam; quod æque bonum est. Malacia, μαλακία, tranquillitas. In Cod.

Parisi scriptum per Sevicinam manifesto faviciam legendum. Et forsitan hæc sit vera lectio. Ex Ovid.

Et spissi litoris Antium.

Huc ubi Veliferam Nautæ advertere carinam

(Asper enim jam pontus erat) Deus explicat orbes,

Perque sinus crebros & magna volumina labens.

Templa parentis init, flavum tangentia litus.

Causam enim reddit cur legati portum Antii subierunt, nimirum jam mare læviebat.

10. Æsculapii fanum.] Imo Apollinis ex Ovid. supra.

Templa parentis init flavum tangentia litus.

11. Adverso Tiberi.] Quia Romam petebat. Per adversas undas. Ovid.

12. In proximam Insulam.] Insulam intellige quæ in Tiberi Romæ de Segete agri Tarquinorum a Romanis in Tiberim fusa, facta est, de qua vide Liv. lib. II. cap. v. hanc ita Ovid.

Scinditur in geminas partes circumfluit amnis.

Insula nomen habet: laterumque a parte duorum

Porrigit aequales media tellure lacertos.

M. FURIUS CAMILLUS.

FURIUS Camillus cum ¹ Faliscos obsideret, ac ² ludi litterarii magister, principum filios ad eum adduxisset, vinctum eum iisdem pueris in urbem ³ redigendum & verberandum tradidit. Statim Falisci se ei ob tantam iustitiam dederunt. ⁴ Vejos decenni obsidio domuit, ⁵ deque his triumphavit. Postmodum est crimini datum, ⁶ quod albis equis triumphasset, ⁷ & prædam inique divisisset, die dicta ab Appulejo Tribuno plebis, damnatus, Ardeam concessit. Mox cum ⁸ Galli Senones, relictis ob sterilitatem agris suis, ⁹ Clusium Etruriæ opidum obsiderent, ¹⁰ missi sunt Roma tres legati, qui Gallos monerent, ut ab oppugnatione desisterent. ¹¹ Ex his unus contra ius gentium in aciem processit, & ducem Senonum interfecit. Quo commoti Galli, petitis in ditionem legatis, nec impetratis, Romam perierunt, & exercitum Romanum apud ¹² Aliam fluvium cæciderunt, ¹³ die xvi. Kalend. Augusti, qui dies inter nefastos relatus, Aliensis dictus. Victores Galli urbem intraverunt, ubi nobilissimos senum in curulibus & honorum insignibus, ¹⁴ primo ut deos venerati, deinde ut homines despiciati, interfecere. Reliqua juvenus cum Manlio in Capitolium fugit, ubi obsessa Camilli virtute liberata est: qui absens Dictator dictus, collectis reliquiis,

NOTÆ.

1. *Faliscos.*] Quidquid dicant quidam e veteribus, *Falisci* non urbem significat, sed populum. Urbs dicebatur *Faleii* seu *Falerii*, unde *Falerisci*, *Falisci*.

2. *Ludi litterarii magister.*] Ludi magistrum vocat Florus cap. xii. lib. i. Vide Liv. lib. v. cap. xxvii.

3. *Redigendum.*] Ideo dixit *redigere* quod pueri magistrum præ se agebant ut pastores solent pecora.

4. *Veios decenni obsidio.*] Florus cap. xii. *Veientium quanta res fuerit indicat decennis obsidio.* Veii Tusciæ urbs ad Laronem fluvium.

5. *Quod albis equis triumphasset.*] Nam parum id, non civile modo; sed humanum etiam visum. Jovis Solisque equis equiparari Dictatorem in religionem etiam traherant: triumphusque ob eam unam maxime rem clarior quam gratior fuit. Liv.

6. *Et prædam inique.*] Prædam Veientanam quam publicando sacrandoque ad nihilum redegit.

7. *Galli Senones.*] Ab Utente flumine us-

que ad Æsim fines habuere.

8. *Clusium.*] Clusium verus intellige, mediterraneum Tusciæ oppidum ad Glanum fluvium qui non longe ab lacu Trasimeno.

9. *Missi sunt Roma tres legati.*] In Mss. *Missi sunt Roma tres Fabii.* Vere ex Livio, lib. v. cap. xxxv. *Legati tres M. Fabii Ambusti filii missi.*

10. *Ex his unus.*] Vide Liv. lib. v. cap. xxxvi.

11. *Aliam fluvium.*] Ad undecimum ab Urbe miliarium Crustuminiæ montibus in Tiberim defluit.

12. *Die xvi. Kalend. Augusti.*] Livius & Plutarchus, a. d. xv. Kal. Augusti. Tacit. Annal. 15. decimum quartum numerat. Vide Scaligerum de Emendatione temporum. Schot.

13. *Primo ut Deos venerati.*] Florus cap. xiii. lib. i. *Sedentes in Curulibus suis pretextatos senes, velut Deos gentisque venerati; mox eosdem postquam esse homines liquerat, alioqui nihil respondere dignantes, pari vecordia mactant, &c.*

¹ Gallos improvisos internecone occidit ² Populum Rom. migtare Vejos volentem retinuit. Sic & opidum civibus, & civeis opido reddidit.

NOTÆ.

1. *Gallos improvisos internecone occidit.*] Legendum: *Gallos improvisos internecone occidit.* Id est, *Ipse improvisus Gallos*; &c. Pater meus.

2. *Populum Rom. mig. Veies.*] Ejus orationem facundissimam. Vide apud Liv. lib. v. cap. 11.

M. MANLIUS CAPITOLINUS.

MANLIUS ob defensum Capitolium Capitolinus dictus, sedecim annorum voluntarium militem se obtulit. Triginta septem ¹ militaribus donis a suis ducibus ornatus, triginta treis cicatrices in pectore habuit. ² Capta urbe auctor in Capitolium confugiendi fuit. ³ Quadam nocte clangore anseris excitus, Gallos ascendentes deiecit. Patronus a civibus appellatus, & ⁴ farre donatus est. ⁵ Domum etiam in Capitolio publice accepit. Qua superbia elatus, ⁶ cum a Senatu suppressisse ⁷ Gallicos thesauros argueretur, & ⁸ addictos propria pecunia liberaret, regni affectati suspicione in carcerem coniectus, populi consensu liberatus est. Rursus cum in eadem culpa, & gravius perseveraret, reus factus; & ab conspectu Capitolii ⁹ ampliatus est. ¹⁰ Alio deinde

NOTÆ.

1. *Militaribus donis.*] Armillis, phaleris, coronis.

2. *Capta urbe.*] A Gallis.

3. *Farre donatus est.*] Liv. lib. v. cap. XLVII. *Manlius primum ob virtutem laudatus donatusque, non ab Tribunis solum militum, sed consensu etiam militari, cui universi se libras farris, & quartarios vini, ad ades ejus qua in arce erant contulerunt. Rem dictu parvam, ceterum inopia fecerat eam argumentum ingens caritatis, cum se quisque victu suo fraudans detractum corpori atque usibus necessariis ad honorem unius viri conferret.*

4. *Domum etiam in Capitolio.*] Imo & ante deicentum Capitolium ibi domum habebat Manlius,

5. *Publice.* Id est, ex ærario. Jam supra.

6. *Cum a Senatu suppressisse.*] Legendum omnino ut optime Gruterus & Machæus, *Cum Senatum suppressisse Gallicos Thesauros argueret.* Ipse enim Manlius aurum Gallicum a patribus occultari jaciebat. Liv. lib. VI. cap. XIV. *Ad hoc domi, concionantis in modum, sermones pleni criminum in patres: inter quos, cum omisso discrimine vera an vana jaceret, Thesauros Gallici auri occultari a patribus jecit.*

7. *Gallicos Thesauros.*] Thesauros intellige qui pro redemptione Capitolii a Romanis fuerant collati. Sive potius aurum omne Gallis ademptum & reportatum.

8. *Addictos.*] Qui cum solvendo non esset creditoribus addicebantur ut eis pro servis essent.

9. *Ab conspectu Capitolii.*] Venuiste, conspectus Capitolii Manlium ampliavit. Nam cum in Campo Martio populus citaretur & Manlius ad Capitolium manus tendens ab hominibus ad Deos preces avertisset, apparuit Tribunis, nisi oculos quoque hominum liberassent ab tanti memoria decoris, nunquam fore in præoccupatis beneficio animis vero crimini locum.

Ita prodita die in Petelinum lucum extra portam Flumentanam unde conspectus in Capitolium non esset, concilium populi indictum est. Livius.

10. *Ampliatus.*] Id est, nec condemnatus fuit, nec absolutus. Id cum fiebat, hanc vocem amplius pronuntiabant, intelligebant autem amplius deliberatum iri super illo aut illo negotio.

11. *Alio deinde loco*) In Campo Vimilani ad Peletinum lucum extra portam Flumentanā.

loco damnatus, & de saxo Tarpeio præcipitatus: Domus diruta: bona publicata. ² Gentilitas eius ³ Manlii cognomen eiuravit, ⁴ [ne quis postea Capitolinus vocaretur.]

NOTÆ.

1. *Domus diruta*.] Et latum ad populum fuit ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret. Liv.

2. *Gentilitas*.] Proprie gens plures familias amplectitur.

3. *Manlii cognomen eiuravit*.] Vel legendum prænomen; Id est, *Marcum*, vel pro eo cognomen satis nove noster posuit. Et constat enim *Marci* prænomen postea in

gente Manlia neminem tulisse, Manlis vero, & *Capitolini* plurimos. Liv. lib. vi. cap. xx. *Gentis Manlia decreto cautum est ne quis deinde M. Manlius vocaretur*. Vide Festum in *Manlia gentis*.

4. *Ne quis postea*.] Hæc verba sunt additamentum scioli alicujus qui istud *Manlii cognomen* pessime interpretatus est.

A. CORNELIUS COSSUS.

¹ FIDENATES ² Fidei Romanorum hostes, ut sine spe veniæ fortius dimicarent ³ legatos ad se missos interfecerunt: ad quos ⁴ Quinctius Cincinnatus Dictator missus Magistrum equitum habuit Cornelium Cossum, qui ⁵ Larrem Tolumnium ducem sua manu ⁶ interfecit. De eo spolia opima Jovi Feretrio secundus ab Romulo consecravit.

NOTÆ.

1. *Fidenates*.] In Latio sexto ab urbe milliario.

2. *Fidei Romanorum*.] Verisimile quod habet Schottus vocem *fidei* a similitudine *fidenatum* forsan esse. Scriptum fortasse fuerat *rei Romanorum hostes*. Sed non abeundum a Mss. in quibus constanter legitur *Fidenates veteres Romanorum hostes*. Nam revera annos amplius 324. assidue, jam septimum rebellando victi sunt.

3. *Legatos*.] C. Fulcinium, Cloclium Tullum Sp. Ancium, & L. Roscium.

4. *Quinctius Cincinnatus dictator*.] Ex Livio Marcus Æmilius dictator, Quinctius Cincinnatus filius Magister Equitum, Cornelius Cossus Tribunus militum fuit.

5. *Larrem Tolumnium*.] Veiensium regem, ad quem Fidenates defecerant.

6. *Interfecit*.] Anno ab urbe C. 318.

P. DECIUS PATER.

P. Decius Mus ¹ bello Samnitico sub ² Valerio Maximo & Cornelio Cossio consulibus Tribunus militum, exercitu in angustiis ³ Gauri montis insidiis hostium clauso, ⁴ accepto, quod postulaverat, præsidio, in superiorem locum evasit: hosteis terruit, ⁵ Ipse intempesta nocte

NOTÆ.

1. *Bello Samnitico*.] Anno mundi 3611. ante C. N. 367. ab V. C. 414. Vide Florum lib. i. cap. xvi.

2. *Valerio Maximo*.] Valerius Maximus Corvinus, five Corvus dicebatur.

3. *Gauri montis*.] In Campania.

4. *Accepto, quod postulaverat, præsidio*.] Unius legionis principes hastatosque petierat. Vide Liv. lib. vii. cap. xxxiv.

5. *Ipse intempesta nocte*.] *Intempesta nox dicta ab tempestate*. *Tempesta ab tempore*: *Intempesta nox, quo tempore nil agitur*.

per medias custodias somno oppressas incolumis evasit. Ob hoc ab exercitu ¹ civica corona [de quercu, quæ dabatur ei quæ civeis in bello servasset, ² obsidionali, quæ dabatur ei qui obsidione civeis liberasset] donatus est: ³ Consul bello Latino, collega Manlio Torquato, positus apud ⁴ Veferim fluvium castris, cum utrique consuli somnio obvenisset, eos victores futuros, ⁵ quorum dux in prælio cecidisset. Tum collato cum collega somnio, cum convenisset, ut cujus cornu in acie laboraret, dis se Manibus voveret, ⁶ inclinante sua parte, se & hosteis ⁷ per Valerium pontificem dis se Manibus devovit. impetu in hosteis facto, vi-
10. ctoriam suis reliquit.

NOTÆ.

Varr. lib. vi. L. L.

1. *Civica corona.*] Civicam coronam civis salutis sua causa servatus in prælio dabat qua erat ilignea, frondem habens perennem. Festus. Aurea tamen corona donatum fuisse Decium testatur Liv. lib. vii. cap. xxxvii. Consul advocata concione, P. Decii non captas solum ante, sed cumulas nova virtute laudes peragit: Et præter militaria alia dona, aurea corona eum, & centum bobus, eximioque uno albo opimo, auratis cornibus donat.

2. *Obsidionali.*] A legionibus. Liv. Eodem loco. Secundum Consulis donationem Legiones gramineam coronam obsidionalem, clamore donum approbantes, Decio imponunt.

3. *Consul Bello Latino.*] Anno Mundi 3614. ab urbe C. 417. ante C. N. 334. Vide Florum, lib. i. cap. xiv.

4. *Veferim.*] Prope montem Vesuvium. Liv. lib. viii. cap. viii.] Pugnatum est haud procul radicibus Vesuvii Montis. Qua via ad Veferim ferebat.

5. *Quorum dux in prælio cecidisset. Tum, &c.*] Hæc propter interpunctionem laborant. Removendum est punctum integrum quod post cecidisset positum est. Nam quæ sequuntur pendent ab antecedentibus. Hoc modo Consul Bello Latino, &c. Inclinante sua parte se & hostes per Valerium pontificem devovit. Quod ni ita sit quid fiet r^q Consul?

6. *Inclinante sua parte*] Laevo cornu.

7. *Per Valerium Pontificem.*] Nam Pontifex verba præbat & qui se devovebat, ea ipsa respondebat. Unde infra in Decio filio. Solennia verba respondens. Vide Liv. lib. viii. cap. ix.

P. DECIUS FILIUS.

PUBLIUS Decius Decii filius, ¹ primo Consul ² de Samnitibus triumphans, spolia ex his Cereri consecravit. ³ Iterum & ⁴ tertio consul, multa domi militiæque gessit. ⁵ Quarto consulatu cum ⁶ Fabio

NOTÆ.

1. *Primo Consul.*] Cum M. Valerio Maximo anno Mundi 3640. ab V. Cond. 443. ante C. N. 308.

2. *De Samnitibus triumphans.*] Consul uterque, & in tabulis Capitolinis & in inscriptionibus triumphasse dicitur. Quanquam Livius Decium ait ægrum Romæ mansisse, dum Valerius Samnitici Belli reliquias persequeretur. Illum vide lib. ix.

3. *Iterum.*] Tertio anno post primum Consulatum: Tunc Tarquinienfes subegit & Hetruscos coëgit pacem petere.

4. *Tertio.*] Decimo anno post primum Consulatum, Apulos devicit, & inde Samnium profectus.

5. *Quarto Consulatu.*] Anno Mundi 3655. ab V. C. 458. ante C. N. 293.

6. *Fabio Maximo.*] Q. Fabio Maximo Rulliano.

- Maximo; ¹ cum Galli, Samnites, Umbri, Tusci contra Romanos conspirassent: ibi exercitu in aciem ducto, & ² cornu inclinante, exemplum patris imitatus, advocato ³ Marco Livio pontifice, ⁴ hastæ insistent & ⁵ solennia verba respondens, se & hostes dis Manibus devovit. Impe-
 5. tu in hostes facto, victoriam suis reliquit. Corpus a collega laudatum, magnifice sepultum est.

NOTÆ.

1. Cum Galli Samnites, Umbri.) Vide Florum lib. i. cap. xvii.

2. Cornu inclinante.) Vide Liv. lib. x. cap. xxviii.

3. Marco Livio Pontifice.) M. Livium Pontificem quem descendens in aciem digredi venerat ab se, praire jussit verba, quibus se legionesque hostium pro exercitu populi Romani Quiritium devoveret. Liv. loco supra laudato.

4. Hastæ insistent.) Livius ubi de Decio Patre. lib. viii. cap. ix. Pontifex eum (Decium) togam prætextam sumere jussit, & velato capite manu subter togam ad mentum exerta, super telum subjectum pedibus stantem sic dicere, &c.

5. Solennia verba respondens.) Vide quæ supra in Decio Patre notata sunt. Solennia verba sic Livius. lib. viii. cap. ix. Latie Jupiter, Mars Pater, Quirine, Bellona, Lares, Divi Novensiles, Di Indigetes, Divi quorum est potestas nostrorum hostiumque. Manes vos precor, veneror. veniam peto feroque uti populo Romano Quiritium vim victoriamque prosperetis, hostis populi Rom. Quiritium terrore formidine, morique afficiatis. Sicut verbis nuncipavi, ita pro Republica Quiritium, exercitum, legionibus, Auxiliis Populi Romani Quiritium, legiones, auxiliaque hostium, mecum Diis Manibus, Telurique devoveo.

T. MANLIUS TORQUATUS.

- TITUS Manlius Torquatus ¹ ob ingenii & linguæ tarditatem a
² patre rus relegatus, cum audisset ei ³ diem dictam a ⁴ Pompejo
 Tribuno plebis, nocte urbem petiit. Secretum colloquium a Tribuno
 impetravit, & gladio stricto, ⁵ dimittere eum accusationem terrore mul-
 5. to compulit. ⁶ Sulpicio Dictatore tribunus militum ⁷ Gallum provocato-
 torem occidit. Torquem ei detractum, cervici suæ indidit. Consul ⁸ bello
 Latino filium suum, quod contra imperium pugnasset, ⁹ securi per-

NOTÆ.

1. Ob ingenii & linguæ tarditatem.) Quia infacundior esset & lingua impromptus. Liv. lib. vii. cap. iv.

2. Patre.) L. Manlio.

3. Diem dictam.) Diem alicui dicere, id est, aliquem accusare; quia tunc accusatores reis certum diem denuntiabant quo se ii coram populo sisterent ut criminibus diluendis vacarent.

4. Pompeio.) Lege Pomponio. Livius lib. vii. cap. iv. Q. Servilio Ahala, L. Genucio secundum Consulibus dies Manlio dicitur a M. Pomponio Tribuno plebis.

5. Dimittere eum accusationem.) Imo, præ-

se deinde tulit ea vi subactum se incepto destituisse Nec perinde ut maluisset plebes, sibi suffragii ferendi de tam crudeli & superbo reo potestatem fieri. Livius.

6. Sulpicio Dictatore.) Imo tunc T. Quintus Pennus dictator fuit. Liv. lib. vii. cap. ix. Paulo post C. Sulpicius Dictator creatus.

7. Gallum provocatorem.) Bello Gallico de quo Flor. cap. xiii. lib. i.

8. Bello Latino.) Vide in Decio patre.

9. Securi percussit.) Vide Liv. lib. viii. cap. vii.

cussit. Latinos apud ¹ Vesperim fluvium, Decii collegæ devotione superavit. ² [Consulatam recusavit, quod diceret neque se populi vitia, neque illum severitatem suam posse sufferre.]

NOTÆ.

1. *Vesperim.*] Supra in Decio Patre.
 2. *Consulatam recusavit.*] Hæc a Victore nunquam orta sunt; Ab aliquo Sciole huc intrusa qui non meminit hunc Manlium de quo hic noster, sæpe Consulatam gessisse, cumque eo posteriorem quemdam T. Manlium confudit qui ob valetudinem oculorum Consulatam repudiavit.

M. VALERIUS CORVINUS.

RELIQUIAS Senonum ¹ Camillus persequabatur, adversum ingentem Gallum provocatorem solus ² Valerius Trib. militum, omnibus territis, processit. corvus ab ortu solis galeæ ejus insedit, ³ & inter pugnandum ora oculosque Galli verberavit. Hoste devicto, Valerius Corvinus dictus. Hinc, cum ingens multitudo ære alieno oppressa, ⁴ Capuam occupare tentasset, & ducem sibi Quinctium ⁵ necessitate compulsam fecisset, ⁶ sublato ære alieno, seditionem compressit.

NOTÆ.

1. *Camillus.*] Vide Florum lib. i. cap. xiii.
 2. *Valerius Trib.*] Florus lib. i. cap. xiii. & Liv. lib. vii. cap. xxvi.
 3. *Et inter pugnandum ora.*] Sic noctua Turni cum Ænea dimicantis, & ora & Clypeum verberavit. Virgil. xii. Æneid.
 4. *Capuam occupare tentasset.*] Hanc historiam fusc, sed paulo aliter Liv. lib. vii. cap. xxxviii. xxxix. Et sequent.
 5. *Necessitate compulsam.*] Nam vi & minis Imperium accipere coactus fuit Quinctius.
 6. *Sublato ære alieno.*] Unde hæc? nil enim Livius.

Turni se pestis ad ora
 Ferique, referique sonans; clypeumque
 everberat.

SP. POSTHUMIUS.

TITUS Veturius, & Spurius Posthumius consules bellum adversum Samnites gerentes, a Pontio Thelesino duce hostium in insidias inducti sunt: nam ille ² simulatos transfugas misit, qui Romanos docerent, ³ Luceriam Apulam a Samnitibus obsideri, quo duo itinera ⁴ ducebant, ⁵ aliud longius & tutius, aliud brevius & periculosius: Festi-

NOTÆ.

1. *Titus Veturius & Sp. Posthumius.*] Anno Mundi 3631. ante C. N. 317. ab V. Cond. 434. Vide Flor. lib. i. cap. xvi. & Liv. lib. ix. initio.
 2. *Simulatos transfugas.*] Milites decem pastorum habitu misit, pecoraque diversos alium alibi haud procul Romanis pascere jussit præsidiis: ubi inciderint in pradatores, ut idem omnibus sermo constat: Legiones Samnitium in Apulia esse: Luceriam omnibus copiis circumsedere. Liv. cap. ii. lib. ix.
 3. *Luceriam Apulam.*] Ad distinctionem: erat enim & Luceria in Picentinis. Erat & apud Umbros: quin & alia etiam alibi fuit.
 4. *Aliud longius & tutius.*] Livius. ibid.
 5. *Dua ad Luceriam ferebant via, altera pra-*

natio brevius eligit. Itaque cum in insidias venissent, ¹ (qui locus Furculæ Caudinæ vocabatur) C. Pontius ² accitum patrem Herennium rogavit, quid fieri placeret. Ille ait, aut omneis occidendos, ut vires frangerentur; aut omnes dimittendos, ut beneficio obligarentur; utroque ³ improbato consilio, omnes sub jugum misit, ⁴ isto fœdere, quod a Romanis postea improbatum est. ⁵ Posthumius Samnitibus deditus, nec receptus.

N O T Æ.

ter oram superi maris patens aperta que, sed quanto tutior, tanto fere longior: altera per furculas Caudinas brevior &c.

1. *Qui locus Furcula Caudina.*] Circa Aufidum fluvium, ubi Caudium urbs.

2. *Accitum Patrem.*] Antequam Patrem acciret Pontius, bis eum per nuncium consuluerat. Vide Liv. cap. III. lib. IX.

3. *Isto fœdere.*] Sponsionem fuisse non fœdus ait Liv. cap. V. *Consules, inquit, profecti ad Pontium in colloquium, quum de fœdere Victor agitaret, negarunt injussu populi fœdus fieri posse: nec sine fecialibus ca-*

rimoniaque alia solenni. Itaque, non ut vulgo credunt, Claudiusque etiam scribit, fœdere pax Caudina, sed per sponsionem facta est. Vide Sigonium lib. I. de antiquo jure civium Rom.

4. *Posthumius Samnitibus deditus.*] Ut hac deditione turpitudinem fœderis dirimeret, populumque Romanum religione extolleret, ne quid divini humanive obstaret, quominus justum piumque de integro bellum susciperetur. Vid. Liv. cap. VIII.

5. *Nec receptus.*] A Pontio scilicet.

L. PAPIRIUS CURSOR.

LUCIUS Papirius, ¹ a velocitate Cursor, cum Dictatorem se ² adversis omnibus ³ contra Samnites profectum esse ⁴ sensisset, ⁵ ad auspicia repetenda Romam regressus, edixit ⁶ Fabio Rulliano, quem exercitui imponebat, ⁷ ne manum cum hoste confereret. Sed ille oppor-

N O T Æ.

1. *A velocitate Cursor.*] Idem. Liv. lib. IX. cap. XVI. *Præcipua pedum pernecitas inerat, qua cognomen etiam dedit victoremque cursu omnium ætatis sue fuisse ferunt.* Quasi vero hic Papirius primus *Cursoris* nomen habuerit, & non ante eum multi.

2. *Adversis omnibus.*] Non adversis; sed incertis, Livius lib. VIII. cap. XXX. *In Samnium incertis itum Auspiciis est. Cujus rei vitium, non in belli eventum, quod profectum gestum est, sed in rabiem atque iras Imperatorum vertit.* Namque Papirius Dictator a pullario monitus, quum ad auspicium repetendum Romam proficisceretur, &c.

3. *Contra Samnites.*] Anno Mundi 3628. ante C. N. 320. ab V. C. 431.

4. *Sensisset.*] A Pullario monitus.

5. *Ad auspicia repetenda.*] Nihil enim in auspiciis gerebant Romani. Quare si egressi

male pugnassent, vel etiam si ante pugnam, vitiose capta omnia meminissent, Romam revertebantur ad captanda rursus Auspicia. Idque dicebant, *Redauspicare & repetere omina.* Virg. II. *Æneid. Omina ni repetant Argis.* Et hoc servatum a ducibus Romanis donec ab his in Italia pugnatum est, propter vicinitatem. Postquam vero ministerium longius prolatum est, ne dux ab exercitu diutius abesset, si Romam ad renovanda auspicia de longinquo revertisset, constitutum ut unus locus de Captivo agro Romanus fieret in ea Provincia, in qua bellabatur, ad quem si renovari opus esset auspicia, dux rediret.

6. *Fabio Rulliano.*] Q. Fabius Maximus Rullianus vocabatur. Liv. male quidam *Rutillianus.*

7. *Ne manum cum hoste confereret.*] Sic Liv.

tunitate ductus, pugnavit. Reversus Papirius securi eum ferire voluit: ille in urbem confugit¹ nec supplicem Tribuni tuebantur. Dein pater lacrymis, populus precibus veniam impetrarunt. Papirius de Samnitibus triumphavit. Idem comis & jocorum studiosus; ² cum Prænestinum prætorem gravissime increpuiſſet; Expedi, inquit, licetor secures. Et cum cum metu mortis attonitum vidisset; ³ incommodam ambulantis radicem excindi jussit.

NOTÆ.

Liv. Ut sese loco teneret, neu absente se cum hoste manum confereret.

1. Nec supplicem Tribuni tuebantur.] Imò tuebantur, sed precarium, non justum auxilium ierebant, ut patet ex Livio.

2. Cum Prænestinum prætorem.] Ex Liv. lib. ix. cap. xvi. Prænestinus Prætor per timorem segnius ex subsidis suos duxerat in primam aciem. Quem quum inambulans ante tabernaculum vocari jussisset; Licetorem

expedire securim jussit. Ad quam vocem exanimi stante Prænestino, age dum Licetor, excinde radicem hanc, inquit, incommodam ambulantis; Perſuſumque ultimi supplicii meum, multa dicta dimisit.

3. Incommodam ambulantis] In hoc locus est, quod cum Licetorem securim expedire jussit quasi in reum animadversurus, præter expectationem ei radicem excindendam objecerit.

Q. FABIVS RULLIANVS.

QUINCTUS Fabius Rullianus, primus ex ea familia¹ ob virtutem Maximus: magister equitum a Papirio Cursore ob Samnitum victoriam² securi pene percussus, ³ primum de Apulis & ⁴ Lucerinis; iterum de Samnitibus; tertio de Gallis, Umbris, Marſis, atque Tufcis triumphavit. ⁵ Cenſor libertinos tribu amovit. ⁶ Iterum Cenſor fieri no-

NOTÆ.

1. Ob virtutem.] Quod forensem turbam in quatuor tribus conjecit, ideo ei *Maximi* cognomen datum dicit Liv. extremo lib. ix.

2. Securi pene percussus.] Superiori capite.

3. Primum de Apulis & Lucerinis.] Bis tantum triumphasse Fabium in tabulis invenio, semel cum primum Consul esset, Collega L. Furio Curvo. an. Mundi 3630. ante C. N. 318. ab. V. C. 433. Iterum de Hetruscis secundum Consul C. Martio Rutilio Cenſorio, duodecimo anno post priorem Consulatum: Apulos quidem vicit Fabius quartum Consul cum Pub. Decio Mure; anno Mundi 3653. Idem etiam Gallos, Tufcos, Marſos, Umbros devicit V. Consul anno Mundi 3655. Sed triumphasse non legitur.

4. Lucerinis.] Nucerinis alii. Livius scribit eum subegisse Nuceriam Alphenam.

Glareanus vero Luceriam scribit. Sigonius contra Nuceriam tuetur. Hæc in Picentibus seu Campania est ix. mil. pas. distans a mari, ut & Alpheni, auctore Plinio. Illa in Apulia est. Lubricus certe locus & in quo mihi aqua hæreat. nec pudet fateri cum nihil everſorum locorum veritate incertius. Schott.

5. Cenſor libertinos.] Hos forensem turbam vocat Liv. lib. ix. in fine Q. Fabius & P. Decius Cenſores facti. Fabius simul concordie causa, simul ne humillimorum in manu comitia essent, omnem forensem turbam exeretam in quatuor tribus conjecit, urbanasque eas appellavit. Adeoque eam rem acceptam gratis animis ferunt, ut Maximi cognomen, quod tot Victoris non pepererat, hac Ordinum temperatione pareret.

6. Iterum Cenſor fieri noluit.] Vide Valer. Max. lib. iv. cap. i.

H:

luit, dicens non esse ex usu reipublicæ eosdem Censores sæpius fieri. Hoc primus instituit, ¹ uti equites Romani Idibus Quintilibus ab æde Honoris, albis equis insidentes, in Capitolum trai srent. Morruo huic tantum æris populi liberalitate congestum est, ut inde filius ² viscerationem ³ & epulum publice daret.

NOTÆ.

¹ *Uti equites Romani.*] Quod *transue-*
ctio dictum fuit. Livius. De eodem. *Ab eo-*
dem institutum dicitur ut equites Idibus
Quintilibus transueherentur.

² *Viscerationem.*] Visceratio, largitio
carnaria, qua pecudes integræ populo da-

bantur. Viscera enim non solum intestina;
sed quidquid sub corio est. Servius.

³ *Et epulum.*] Sic fere semper epulum
cum visceratione conjunctim legas. Sueton.
in Cæsare: *Adjecit epulum & visceratio-*
nem.

MANIUS CURIUS DENTATUS.

MANIVS Curius Dentatus ¹ primo de Samnitibus triumphavit, quos usque ² ad mare Superum perpacavit. Regressus, in concione ait: Tantum agri cepi ut solitudo futura fuerit, nisi tantum hominum cepissem; tantum porro hominum cepi, ut fame perituri fuerint, ³ nisi tantum agri cepissem. ⁴ Iterum de Sabinis triumphavit. ⁵ Tertio de Lucanis ⁶ ovans urbem introivit. Pyrrhum Epirotam Italia expulit. ⁷ Quaterna dena agri jugera viritim populo divisit. sibi deinde totidem constituit, dicens neminem esse debere civem, cui non tantum sufficeret. Legatis Samnitum aurum offerentibus cum ipse in foco rapa torret: Malo, inquit, hæc in fistilibus meis ⁸ esse, & aurum habentibus imperare. Cum interversæ pecuniæ argueretur, ⁹ guttum ligneum quo uti ad sacrificia consueverat, in medium protulit, juravitque se nihil am-

NOTÆ.

¹ *Primo de Samnitibus.*] Anno Mundi
3660. ante C. N. 288. ab V. C. 463.

² *Ad mare superum.*] Adriaticum.

³ *Iterum de Sabinis.*] Eodem anno quo
de Samnitibus.

⁴ *Tertio de Lucanis.*] Hujus Triumphii
Annales non meminere. Inciderit forsan
an. Mundi 3666. ante C. N. 282. ab V.
C. 469. quo Curius Gallos, Lucanos, Brutios,
Samnites vicit. Quanquam dubito
cum de iisdem anno post hunc secundo
Fabricium triumphasse tabulæ notent. De
Lucanis quidem & de Pyrrho triumphavit
Curius anno Mundi 3675. Sed nullus temere
pulchrior in urbem aut speciosior
triumphus intravit. Tantum abest ut ovatio
triumphus ille fuerit.

⁵ *Ovans.*] Ovatio minoris triumphii
genus quo triumphantes nec trabeam nec
togam pictam induti, pedibus, interdum
etiam & equo urbem intrabant, exercitus
præeunte.

⁶ *Quaterna dena.*] Mss. *Quaterdena.*
Vulg. partim *Septenadena*, partim *Septem-*
dena. Unde colligi potest legendum esse
Septena; Nam & totidem Plinius lib. viii.
cap. iii. & Valer. Max. lib. iv. cap. iiii.
divisa fuisse docent.

⁷ *Esse.*] Comedere.

⁸ *Guttum ligneum.*] Guttum inter sa-
crificii vasa numerat Varro lib. i. De vita
populi Rom. *Guttum faginum* appellat Plin.
ex fago enim pocula. Ovid. V. Fast.

Terra rubens crater, pocula fagus erant,

plius de præda hostili in domum suam convertisse. ¹ Aquam Anienem de manubiis hostium in urbem induxit. ² Tribunus plebis ³ patres auctores fieri coëgit comitiis, quibus plebejus magistratus creabatur: ob hæc merita domus ei ⁴ apud Tiphatham, & agri jugera quingenta publice data.

NOTÆ.

1. *Aquam Anienem.*] Frontinus libro de aquæductibus: *Vetus Anio post annos 40. quam Appia perducta est, anno ab V. C. 481. M. Curius Dentatus, qui Censuram cum L. Papirio Cof. gessit, Anionis qui nunc dicitur vetus, aquam perducendam in urbem ex manubiis de Pyrrho captis curavit Cof. Spurio Carvilio Maximo II. L. Papirio Cursore II.*

2. *Tribunus plebis.*] An. ab V. C. 455.

3. *Patres Auctores fieri coëgit.*] Legem tulit ut Patres ante comitia Auctores fierent, hoc est, ut decreto suo eos Magistratus se probare dicerent, quos populus creasset. Ea lex a Curio, Curia dicta. Cic. de claris Orat. lib. 10.

4. *Apud Tiphatham.*] Locus in urbe fuit, quod de Campania dicunt viri docti, nugæ sunt ad hunc quidem locum.

APPIUS CLAUDIUS CÆCUS.

APPIUS Claudius Cæcus ¹ in censura ² libertinos quoque in senatum legit, ³ epulandi decantandique jus tibicinibus in publico ademit. Duæ familiæ ad Herculis sacra sunt destinatæ, Potitiorum & Pinariorum. Potitios Herculis sacerdotes pretio corrupti, ut sacra Herculeæ servos publicos edocerent: ⁴ unde cæcatus est: ⁵ gens Potitiorum funditus perit. ⁶ Ne consulatus cum plebeis communicaretur, acerrime restitit. ⁷ Ne Fabius solus ⁸ ad bellum initteretur, contradixit. ⁹ Sabinos, Samnites, Etruscos bello domuit. Viam ¹⁰ usque Brundisium lapide

NOTÆ.

1. *In censura.*] Quam gessit anno ab V. C. 443.

2. *Libertinos quoque.*] Sueton. in Claudio cap. xxiv. Etiam Appium Cæcum generis sui proauctorem, Censorem, libertinorum filios in senatum allegisse docuit: Ignarus temporibus Appii, & deinceps aliquandiu, libertinos dictos, non ipsos qui manumittuntur, sed ingenuos ex his procreatos.

3. *Epulandi.*] In æde Jovis. Tibicinibus enim antiquitus traditum erat ut in ea vincerentur. Et paulo post idem iis jus restitutum.

4. *Unde cæcatus est.*] Liv. lib. ix. cap. xxix.

5. *Gens Potitiorum.*] Bene *Gens*. Duodecim enim ea tempestate erant Potitiorum familiæ. Inde tamen quam hic Gentem di-

cit supra familiam vocat, *duæ familia*, &c. Autor libelli de Orig. Urb. Rom. *Familiam* dixit.

6. *Ne Consulatus.*] Hoc de Appio Cæco nullibi legisse videor; sed *ne auguratus cum plebeis communicaretur*, id vero apud Liv. legitur lib. x. cap. vii. Sic igitur legendum.

7. *Ne Fabius solus.*] Sed cum Decio Mure.

8. *Ad Bellum.*] Samniticum, quo se Decius devovit.

9. *Sabinos, Samnites.*] An. ab V. C. 456. quo Appius secundum Consul fuit.

10. *Usque Brundisium.*] Falsum est, Nam ea tempestate ex Veteris historiæ fide, ea via ad Brundisium usque perducere non potuit, *Pater meus*. A porta Capena usque ad Capuam stravit Appius,

- ¹ stravit : unde illa Appia dicta. ² Aquam Anienem in urbem induxit.
³ Censuram solus omni quinquennio obtinuit Cum de pace Pyrrhi ageretur , & gratia potentum per legatum Cineam pretio quæreretur : senex & cæcus lectica in Senatum latus , turpissimas condiciones ⁴ magnifica
⁵ oratione discussit.

NOTÆ.

1. *Stravit.*] An. ab V. C. 443.
 2. *Aquam Anienem.*] Quomodo *aquam Anienem* quam triginta & octo annis post in urbem producendam curavit M. Curius Dentatus Ut superiori capite : Cum Schot- to legerem *Appia*. Eam inventis quibus- dam venis Appius per duo milliaria in urbem duxit.
 3. *Censuram solus.*] Liv. lib. ix. cap. 29.

Appius jam inde antiquitus insitam perti- naciam familiæ gerendo , solus Censuram obtinuit.

4. *Magnifica oratione.*] Quam vide apud Plutarch. in Pyrrho. Ennius sic eum lo- quentem inducit.

Quo vobis mentes , recta qua stare sole- bant.

Antehac , dementes , sese flexere Viaj.

PYRRHUS REX EPEIROTARUM.

PYRRHUS rex Epeiorarum , ¹ paterno genere ab Achille , materno ab Hercule oriundus , cum imperium orbis agitare , & Romanos potenteis videret , Apollinem de bello consuluit. Ille ² ambigue re- spondit :

3 AJO TE 4 ÆACIDA ! ROMANOS VINCERE POSSE :

⁵ Hoc dicto in voluntatem tracto , auxilio Tarentinorum bellum

NOTÆ.

1. *Paterno genere ab Achille.*] Vid. Plu- tarch.

2. *Ambigue respondit.*] Quia incertum est. ab Æacida Romanos vinci posse , an ab Romanis Æacidam. Id Græcis αμφι-βολία dicitur , *Ambiguus sermo*. Cum vi- tio compositionis in ambiguo posita est sen- tentia : Sed aptissimum maxime fuit respon- so (Priscian. lib. xviii.) Etiam confusione or- dinis propriam oraculi obliquitatem ser- vare.

3. *Ajo te Æacida.*] Hoc de Pyrrho fin- xisse Ennium probat Cicero lib. 11. de Di- vinat. ut & Herodotum istud de Cræso.

Cræsus Halim penetrans magnam perveriet opum vim.

Cur autem , inquit , hoc credam unquam editum Cræso ? aut Herodotum cur veracio- rem ducam Ennio ? Num minus ille potuit de Cræso , quam de Pyrrho fingere Ennius ? Quis enim est qui credat , Apollini ex ora-

culo Pyrrho esse responsum ?

Ajo te Æacida ; &c.

Primum Latine Apollo nunquam loquutus est. Deinde ista sors inaudita Græcis est. Præ- terea Pyrrhi temporibus jam Apollo versus facere desierat. Postremo , quanquam semper fuit , ut apud Ennium est.

Stolidum genus Æacidarum Bellipotentes sunt magis quam sapienti- potentes.

Tamen hanc amphiboliam versus intelli- gere potuisset. Vincere te Romanos , nihilo magis in se , quam in Romanos valere. Nam illa amphibolia qua Cræsum decepit vel Cris- sippum potuisset fallere , hac vero ne Epicu- rum quidem.

4. *Æacida.*] Ab Æaco Jovis & Europæ filio , Achillis avo.

5. *Hoc dicto.*] Proprie dicto hoc est di- ctione quæ propria Apollinis oraculi vox est. Pacuvius in armorum judicio ,

Romanis intulit: ¹ Lævinum Consulem ² apud Heracleam elephatorum novitate turbavit. Cumque Romanos adversis vulneribus occisos videret. Ego, inquit, talibus viris brevi orbem terrarum subigere potuissem. Amicis gratulantibus; Quid mihi cum tali victoria, inquit, ubi exercitus robur amittam? Ad vicissimum ab urbe lapidem castra posuit: Captivos Fabricio gratis reddidit. ³ Viso Lævini exercitu, ⁴ eandem sibi ait adversus Romanos, quam Herculi adversus ⁵ hydram, fuisse fortunam. ⁶ A. Curio & Fabricio superatus, Tarentum refugit ⁷ in Siciliam trajecit. Mox in Italiam ⁸ Locros regressus, pecuniam Proserpinae avehere tentavit: sed ⁹ ea naufragio relata est. Tum in Græciam regressus, dum ¹⁰ Argos oppugnat, ictu regulæ prostratus est. Corpus ad Antigonum regem Macedoniæ delatum magnifice sepultum.

N O T Æ.

Aperta fatur dictio, si intelligas.
Dictio Aperta oraculum Apollinis qui *Aperta* dicebatur. Idem in Dulorese:

Sed incertat me dictio, quin rem expedi.

1. *Lavinum Consulem.*] Anno Mundi 3670. ante C. N. 278. ab V. C. 473.

2. *Apud Heracleam.*] Florus lib. 1. cap. XVIII. *Apud Heracleam & fluvium Sirim, Lævino Consule, prima pugna, &c.* Heraclea Urbs in extrema parte Italiæ cui magnæ Graciæ nomen est.

3. *Viso Lævini exercitu.*] Immo vel *Fabricii*, vel *Curii Dentati*. Lævinus enim semel cum Pyrrho manum conferuit.

4. *Eandem sibi ait.*] Flor. loco supra. *Video me, inquit, plane Herculis sydere procreatum, cui quasi ab angue Lernæ tot caesa hostium capita de sanguine sup renascuntur.*

5. *Hydram.*] Cui uno de centum capitibus amputato, duo renascebantur. Hæc nota sunt.

6. *A. Curio & Fabricio superatus.*] At-

qui Collegæ non fuere Fabricius & Curius. Ille Consul fuit an. ab V. C. 475. Collega Q. Emilio Papo. Hic autem anno 478. Collega L. Cornelio Lentulo. Sed hæc non ita sunt accipienda, neque ea de eodem tempore dixit noster Aurelius. Pyrrhum & Fabricius & Curius superarunt; sed diversis temporibus, suo scilicet quisque consulatu.

7. *In Siciliam trajecit.*] Postquam cum Fabricio pugnatum est, & antequam cum Curio pugnaret.

8. *Locros.*] In magna Græcia.

9. *Ea naufragio relata est.*] Valer. Maxim. de neglecta religione: *Cum onustus nefaria prada navigaret, vi subita tempestatis tota cum classe vicinis Dea litoribus elisus est. in quibus pecunia incolumis reperta, sanctissimi thesauri Custodia restituta est.*

10. *Argos.*] In Peloponneso. Vide Justin. lib. xxv. cap. v.

F A B R I C I U S.

PYRRHUS cum ¹ secundo prælio a Romanis esset pulsus Tarentum, ² interjecto anno contra Pyrrhum Fabricius missus est: ³ qui prius

N O T Æ.

1. *Secundo prælio.*] Quod P. Sulpitio Saverione & Pub. Decio Mure Coll. pugnatum est anno sequenti post Lævini pugnam. Sed illud Plutarch. Et alii verius in sequentem Fabricii consulatum rejiciunt.

2. *Interjecto anno.*] Imo anno sequenti.

Cæterum quæ sequuntur omnia apud Eutropium iisdem verbis leges lib. II. ita ut dubium sit an Eutropium Victor, vel Victorem Eutropius transcripserit.

3. *Qui prius inter legatos.*] Ait Fabricium, cum inter legatos a populo Rom. ad

H iij

legatōs sollicitari non poterat quarta regni parte promissa. Cum vicina castra ipse, & rex haberent, medicus Pyrrhi nocte ad eum venit, promittens se Pyrrhum veneno occisurum, si sibi quidquam pollicitaretur: Quem Fabricius vinctum reduci iussit ad dominum; Pyrrhoque dici, 5. quæ contra caput ejus medicus spondidisset. Tum rex admiratus eum, dixisse fertur; Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quam Sol a suo cursu averti posset.

NOTÆ

Pyrrhum ipse legatus etiam interesset, non | Pyrrho promissa.
potuisse moveri quarta regni parte illi a |

DECIVS MUS.

VOLSCINII, Etruriæ nobile opidum, luxuria pæne perierunt. Nam cum temere servos manumitterent, dein in curiam legerent, consensu eorum oppressi. Cum multa indigna paterentur, clam Roma auxilium petierunt. ² Missusque Decius Mus mox ³ libertinos omnes 5. superavit; in carcere necavit, aut dominis in servitutem restituit.

NOTÆ

1. *Volscinii.*] *Volscinii opulentissimi Etruscorum.* Florus lib. 1. cap. XXI. Illum vide.
2. *Missusque Decius Mus.*] Unde hic error nescio, nam certum est non Decium Murem, sed Q. Fabium Maximum Gurgitem missum fuisse an. ab V. C. 483. ergo & falsa est capitis inscriptio.
3. *Libertinos omnes.*] Posuit Libertinos pro libertis, sic & alicubi Plautus.

APPIUS CLAUDIUS CADEX.

APPIUS Claudius ¹ victis Volsciniensibus, cognomento Caudex dictus, frater Cæci fuit. Consul ad ² Mamertinos liberandos missus est, quorum arcem Carthaginienses & Hiero rex Syracusanus obsidebant. Primo ad explorandos hosteis fretum piscatoria nave trajecit, 5. & cum duce Carthaginiensium egit ut præsidium arce deduceret. ³ Rhegium regressus, quinquagemam hostium copiis pedestribus cepit: eo legionem in Sicilia traduxit. Carthaginienses Messana expulit. Hieronem prælio apud Syracusas in deditionem accepit: qui eo periculo territus, Romanorum amicitiam petiit, iisque postea fidelissimus fuit.

NOTÆ

1. *Victis Volsciniensibus.*] Hic transpositione peccatum est: lego ex Victoris genio & historiæ veritate. *Appius Claudius cognomento Caudex dictus, Frater Cæci victis Volsciniensibus Consul ad Mamertinos liberandos missus est.*
2. *Mamertinos.*] In Sicilia, urbem Messanam incolentes. Vid. Flor. lib. 11. cap. 11.
3. *Rhegium.*] In Brutiorum extrema parte e regione Messanæ. Quidam tamen Rhegium Siciliæ adhasisse, cum ea ab Italia disiluit, diligentissime annotavit.

C. DUILIUS.

¹ **C**Ajus Duilius primo Punico bello ² dux contra ³ Carthaginienses missus, cum videret eos multum mari posse, ⁴ classem validam fabrefecit: & ⁵ [quas corvos vocavere,] ⁶ manus ferreas ⁷ cum irrisu hostium primus instituit, quibus inter pugnandum hostium ⁸ naveis ⁹ XXX. apprehendit, XIII. merfit: qui victi & capti sunt. Annibal dux classis, Carthaginem fugit, & a senatu quæsit, quid faciendum censerent. Omnibus, ut pugnaret, acclamantibus: Feci, inquit, & victus sum: ¹⁰ sic pœnam crucis effugit. Nam apud Pœnos dux male re gesta puniebatur. ¹⁰ Duilio concessum est, ut prælucente funali, & præcinen-

te tibicine, a cœna publice rediret.

NOTÆ.

1. *Cajus Duilius.*] Sic scribendum, C. Duilius, non Duillus. Nam Græci auctores semper, Δούλιος vocant & columna rostrata aperte BILIOS per contractionem scilicet qua bis dixere pro duis; Bidentem pro duidentem & bigas, pro, duigas. Et bonum, pro duonum.

2. *Dux contra.*] Anno ab V. C. 493.

3. *Carthaginienses.*] Ita scribendum non *Chartaginienses*. Nempe *Chartaginienses* a tertio casu.

4. *Classem validam fabrefecit.*] In Codd. Bibliothecæ Palatinæ scriptum invenit doctissimus Gruterus, *Classem magis validam quam decoram fabrefecit*. Quam scripturam unice probavit. Ea tamen mihi, meo forsan vitio, vehementer displicet. Fuit illa classis centum sexaginta navium & intra sexagesimum diem quam cæsa sylva fuit, in anchoris stetit. Columna Rostrata: REMEGESQUE. CLASSESQUE. NAVALES. PRIMUS. ORNAVET. PARAVETQUE. DIEBOS. LX.

5. *Quas corvos.*] Semicirculis inclusa hinc fuganda sunt.

6. *Manus ferreas.*] Vide Frontin. lib. 2. cap. 3. Stratagem. & Polyb. lib. 1. Variis enim nominibus appellantur ferramenta illa quæ in proximam navem retinendi causa immituntur. Manus ferreas, uncus, harpagones, &c. Schot.

7. *Cum irrisu hostium.*] Flor. lib. 2. cap. 6. *Injecta enim ferrea manus machinæque*

alia, ante certamen multum ab hoste derisa: coactique hostes quasi in solido decernere.

8. *Naveis XXX.*] Ex Eutrop. hostium naves XXXI. apprehendit, XIV. Merfit. Columna Rostrata a Ciaconio suppleta: XXXQUE NAVES. CEPIT. CUM SOCIIS. SEPTEMRESMOSQUE DUCIS. QUINRESMOSQUE TRIRESMOSQUE NAVES. XX. DEPRESSET. Ita edidit Ciaconius Polybium sequutus qui omnes naves, quas hoc prælio Carthaginienses amiserunt, quinquaginta fuisse atque ex ipsis XXX. captas tradit. Unde etiam suspicabatur vir doctiss. & hic, & apud Eutrop. pro XIII, five XIV. scriptum fuisse XIX.

9. *Sic pœnam crucis effugit.*] Sed anno sequenti a Scipione victus in crucem actus est.

10. *Duilio concessum.*] Florus lib. 2. pag. 48. *Duilius Imperator, non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi a cœna rediret, prælucente funalia, præcinere sibi tibias jussit, quasi quotidie triumpharet.* Et Cato apud Ciceronem in lib. de senectute: C. Duilium M. Filium, qui Pœnos classem primus devicerat, redeuntem a Cœnâ sæpe videbam puer: delectabatur crebro funali & tibicine, qua sibi nullo exemplo privatus sumpserat, tantum licentia dabat gloria. Sed vide quæ notavimus ad Florum pag. 48.

A. ATILIUS CALATINUS.

ATILIUS Calatinus dux Romanorum adversus Carthagenenses missus, ² ex maximis & munitissimis civitatibus, ³ Enna, ⁴ Drepano, ⁵ Lilybæo, hostilia præsidia dejecit, Panormum cepit. ⁶ [Totam Siciliam pervagatus, paucis navibus magnam hostium classem, duce 5. Amilcare, superavit.] Sed cum ad ⁷ Camerinam ab hostibus obsessam festinaret, a Pœnis in angustiis clausus est, ubi ⁸ Tribunus militum Calpurnius Flamma, acceptis trecentis sociis in superiorem locum evasit, consulem liberavit: ipse cum trecentis pugnans cecidit: postea ab Atilio semianimis inventus est. Senatus magno postea terrori hostibus 10. fuit. Atilius gloriose ⁹ triumphavit.

NOTÆ.

1. *Atilius Calatinus.*] Anno ab V. C. 494.

2. *Ex maximis &c.*] Florus pag. 48. *Calatino Dictatore fere omnia præsidia Pœnorum, Agrigento, Drepanis, Panormo, Eryce, Lilybæo detraxit*

3. *Enna.*] Siciliæ Mediterraneum oppidum.

4. *Drepano.*] Drepanum Siciliæ Promontorium, & Urbs versus Occidentem.

5. *Lilybæo.*] Promontorium & Urbs non longe a Drepano Meridiem versus.

6. *Totam Siciliam.*] Hæc falsa sunt, & ad C. Atilium Regulum referenda qui post

Atilium Calatinum Consul totam Siciliam, &c.

7. *Camerinam.*] Siciliæ urbem.

8. *Tribunus militum.*] Florus pag. 48. *Semel trepidatum est circa Camarinensium saltum: sed eximia virute Calpurnii Flamma Tribuni militum evasimus, qui lætæ trecentorum manu infestum & infestum ab hostibus tumultum occupavit, adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet.*

9. *Triumphavit.*] Anno sequenti post Consulatum.

M. ATTILIUS REGULUS.

MARCUS Atilius Regulus consul, ¹ fufis Salentinis triumphavit: ² primusque Romanorum ducum in Africam ³ classem trajecit: ⁴ ea quassata de Amilcare naveis longas treis ⁵ & sexaginta accepit: ⁶ Opida ducenta, & hominum ⁷ ducenta millia cepit. Absente eo, cons. jugi & liberis ob paupertatem sumptus publice dati. ⁸ Mox arte Xan-

NOTÆ.

1. *Fufis Salentinis.*] Ann. Mundi 3683. ante C. N. 265. ab V. C. 486. Vid. Flor. lib. 1. cap. xx.

2. *Primusque Rom.*] Secundum Consul. anno Mundi 3694.

3. *Classem trajecit.*] Melius: *Classe trajecit.* Ut in Mss.

4. *Ea quassata.*] Nam xxii. naves amisit Regulus, & lxiv. hostium cepit. Eutrop.

5. *Et Sexaginta accepit.*] Lege: *Et sexaginta cepit.*

6. *Opida ducenta.*] Flor. cap. 2. lib. 2. *Et hæc (Clypea) & trecenta amplius castella vastata sunt.*

7. *Ducenta millia.*] Error videtur & e numerorum notis natus est. Forfan *tricena millia.* Nam Manlius xxvii. millia captivorum Romam reduxit.

8. *Mox.*) Anno sequenti.

thippi

thippi Lacedæmonii mercenarii militis captus in carcerem missus. Legatus de permutandis captivis Romam missus dato jurejurando, ut si non impetrasset, ¹ ita demum rediret; in senatu conditionem dissuasit: ² rejectisque a se conjuge & liberis, Carthaginem regressus; ubi ³ in arcam ligneam conjectus, clavis introrsum actis, vigiliis ac dolore punitus est.

NOTÆ.

1. Ita.] Hujus vocis frequens usus in jurejurando.

2. Rejectisque.] Vid. Cicer. 3. offic. Et

Horat. Od. III. lib. v.

3. In arcam ligneam conjectus.] Vide Gellium. lib. vi. cap. iv.

C. LUTATIUS CATULUS.

¹ CAJUS Lutatus Catulus primo Punico bello ² trecentis navibus adversum Pœnos profectus, sexcentas eorum naveis comitati- bus & aliis oneribus impeditas, duce Annone apud ³ Ægates insulas, inter Siciliam & Africam, ⁴ depressit, aut cepit, finemque ⁵ bello imposuit. Pacem petentibus hac conditione concessit, Sicilia, Sardinia, & ⁶ cæteris insulis intra Italiam Africamque (decederent) ⁷ Hispania citra Iberum fluvium ut abstinerent.

NOTÆ.

1. Cajus Lutatus Catulus.] Cos. cum A. Postumio Albino, ann. Mundi 3707. ante C. N. 241. ab V. C. 510. belli punici 23.

2. Trecentis.] Al. cc. trecentas Eutrop. Romanis, cccc. Pœnis tribuit. Et hic etiam quadringentas pro sexcentas legendum est. Nimirum cd. pro dc. & prona fuit mutatio.

3. Ægates insulas.] Quæ Ara a Virgilio dictæ. *Ægææ* appellantur Polybio.

4. Depressit aut cepit.] Demersit naves cxxv. cepit lxxiii. Eutrop.

5. Bello.] Quod duravit annis xxiv.

6. Cæteris insulis.] Æoliis, Balearibus.

7. Hispania citra Iberum.] Hujus fœderis hocce caput iisdem pene verbis Orosius lib. iv. cap. xi. Additumque ut pro impensis bellicis argenti puri tria millia talentorum Euboicorum æquis pensionibus per annos xx. penderent. Eadem Polyb. lib. iii. qui tamen in talentis mire variat, & L. lib. xxi. Nam xxii. millia & ducenta talenta Euboica stipendii loco imposita ait, & subjicit decem legatos tempus stipendii mutasse, ac mille talenta adjecisse. *in fluvium* hic ex Mss. superat. Legunt enim: *Ab Hispania citra Iberum ut abst.* Schot.

ANNIBAL CARTHAGINENSIS DUX.

¹ ANNIBAL Amilcaris filius, ² novem annos natus, a patre aris admotus, odium in Romanos perenne juravit, Exinde socius &

NOTÆ.

1. Annibal.] Hoc caput totum bellum Punicum secundum complectitur, de quo. vide Flor. lib. 2. cap. vi.

2. Novem annos.] Liv. lib. xxi. *Fama etiam est, Annibalem annorum ferme no-*

vem pueriliter blandientem patri Amilcaris ut duceretur in Hispaniam, quum perfecto Africo bello exercitum eo trajecturus sacrificaret, altaribus admotum tactis sacris jurejurando adactum, se, quum primum posset

miles in castris patris fuit. Mortuo eo, causam belli quærens, ¹ Saguntum Romanis fœderatam ² intra sex menses evertit. Tum Alpibus patefactis, in Italiam trajecit, ³ P. Scipionem apud ⁴ Ticinum, ⁵ Sempronium Longum apud ⁶ Trebiam: ⁷ Flaminium apud ⁸ Trasimenum: ⁹ Paullum & Varronem apud ¹⁰ Cannas superavit. Cumque Urbem capere posset, in Campaniam devertit, cujus deliciis elanguit. Et cum ¹¹ ad tertium ab urbe lapidem castra posuisset, ¹² tempestatibus repulsus, primum ¹³ a Fabio Maximo fractus, deinde a ¹⁴ Valerio Flacco repulsus, ¹⁵ a Graccho & Marcello fugatus, in Africam revocatus, a ¹⁶ Scipione superatus, ad Antiochum regem Syriæ confugit, eumque hostem Romanis fecit: ¹⁷ quo victo, ad ¹⁸ Prusiam ¹⁹ Bithyniæ regem concessit: unde Romana legatione ²⁰ per Titum Flaminium repetitus, ne Romanis traderetur, hausto, quod sub anuli gemma habebat, veneno, ²¹ absumptus est, positus apud ²² Libyssam in arca lapidea, in qua hodieque ¹⁵ inscriptum est, ANNIBAL HIC SITUS EST.

NOTA.

hostem fore populo Rom. Juravit Annibal an. Mundi 3713. ante C. N. 235. ab V. C. 516.

1. Saguntum.] Civitas ea longe opulentissima ultra Iberum fuit, sita passus mille ferme a mari. Oriundi a Zacyntho Insula dicuntur, mistique etiam ab Ardea Rutulorum quidam generis. Liv. lib. xxi. cap. vii.

2. Intra sex menses.] Liv. Plutarch. Orosius, Eutrop. Intra octo menses. Florus mense demum nono. Illum vide.

3. P. Scipionem.] An. Mundi 3732. Secundi belli Punici anno primo.

4. Ticinum.] In Gallia Transpadana.

5. Sempronium longum.] Qui cum Pub. Scipione Consul fuit eodem anno quo supra.

6. Trebiam.] In Gallia Cispadana ad Placentiam.

7. Flaminium.] Q. Flaminium secundum Cos. anno belli secundo.

8. Trasimenum.] Lacum in Hetruria intra Clavim fluvium & Tiberim Umbriam a Tuscia dividens.

9. Paulum & Varronem.] L. Æmilius Paulum & C. Terentium Varronem. Anno post initum bellum tertio.

10. Cannas.] Ignobilem Apuliæ vicum juxta Aufidum amnem.

11. Ad tertium.] Ad quartum Eutrop. Florus ad tertium, quod probat Liv. lib. xxvi. cap. x. Inter hæc Annibal ad Anionem

fluvium, tria millia passuum. Ab urbe Castra admovit.

12. Tempestatibus repulsus.] Tanta enim ad singulos illius motus vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem summoveri: neque Cælo; sed ab urbis ipsius mœnibus, & capitolio ferri videretur. Florus lib. 2. pag. 63. id accidit an. ab V. 542.

13. A Fabio Maximo.] Cunctatore. An. ab V. C. 536.

14. Valerio Flacco.] Imo a Fulvio Flacco an. ab V. C. 541.

15. A Graccho & Marcello.] Tib. Sempronium Gracchum, & M. Claudium Marcellum intellige, & refer ad an. ab V. C. 538. & suscepti belli quartum. Tunc Marcellus ab obsidione Nolæ Annibalem excussit. Gracchus vero, si Floro fides est, per Lucaniam eundem vadentem sequutus est. Florum adj. cap. 2. lib. 2. pag. 60.

16. Scipione superatus.] An. V. C. 551. suscepti belli xvii.

17. Quo victo.] A Scipione, an. ab V. C. 563.

18. Prusiam.] Nicomedis magni filium.

19. Bithyniæ.] Ad Pontum Euxinum & Propontidem.

20. Per Titum Flaminium.] Vide Titum Quinctium Flaminium.

21. Absumptus est.] An. Mundi 3767. ante C. N. 181. ab V. C. 670.

22. Libyssam.] Bithyniæ vicum.

Q. FABIVS MAXIMVS.

QUINCTVS Fabius Maximus Cunctator, Verrucosus a verruca in labris sita. ¹ Ovicula a clementia morum dictus: ² Consul de ³ Liguribus triumphavit. Annibalem ⁴ mora fregit, ⁵ Minucium magistrum equitum imperio sibi æquari passus est: nihilominus ⁶ periclitanti sub-
5. venit. Annibalem in agro ⁷ Falerno inclusit; ⁸ Manlium Statilium trans-
fugere ad hosteis volentem, equo & armis donatis retinuit: & Lucano
cuidam fortissimo, ob amorem mulieris ⁹ infrequenti, eandem emptam
dono dedit: ¹⁰ Tarentum ab hostibus recepit: ¹¹ Herculis signum inde
tralatum in Capitolio dedicavit. ¹² De redemptione captivorum cum
10. hostibus pepigit: quod pactum cum a Senatu improbaretur; fundum
suum ¹³ ducentis millibus vendidit, & fidei suæ satisfecit.

NOTÆ.

1. Ovicula a clementia morum.] Plutarch.
εὐκλειᾶς: οὐκ εὐκλείᾳ τὸ ἀνοβελτῆν: ἐπεὶ δὲ
ἀπὸ τοῦ ἀνοβελτῆν ἡ δόξα, ἐπὶ πλείους ὄφελος.
Ovicula, ovem significat. Illud autem ei
nomen impostum propter morum clementiam
cum adhuc puer esset. Ovis enim symbo-
lum ἀνοβελτῆς, ut & e sacris literis disci-
mus.

2. Consul] Cum M. Pomponio Ma-
thone anno Mundi 3717, ante C. N. 231.
ab V. C. 520.

3. Liguribus.] Qui ad Alpes Maritimas
siti sunt.

4. Mora fregit.] Unde Cunctator dictus.

5. Minucium.] Vide Liv. lib. xxii. cap.
xxvii.

6. Periclitanti subvenit.] Adi Liv. Ibid.
cap. 28. 29. 30.

7. Falerno] In Campania.

8. Manlium Statilium.] Marsum vo-
cat Plutarch. in Fabio.

9. Infrequenti.] Militare vocabulum est
Infrequens, & ita dicitur miles qui abest a

signis & militiæ assiduus non est. Vide
Festum.

10. Tarentum.] An. ab V. C. 544.
Tarentum in magna Græcia.

11. Herculis signum.] E captis enim op-
pidis signa Deorum transferebant, eisque
veleundem, vel ampliorem, quam habue-
rant, locum dicabant.

12. De redemptione captivorum.] Fa-
bium inter & Annibalem convenerat, ut qui
plures captivos acciperet quam daret; Is
singulum militem argenti pondo bina &
selebras præstaret. Et quum Fabius ducen-
tos quadraginta septem plures quam Pæ-
nus recepisset, argentum pro eis debitum,
sepe jactata in Senatu re, quoniam non con-
sulisset patres, tardius erogaretur, agrum
suum misso Romam Quinctio filio vendi-
dit, fidemque publicam impendio privato
exsolvit. Vide Liv. lib. xxii. cap. xxiii.

13. Ducentis millibus.] Sestertium scili-
cet. Quæ librarum nostratum quatuordecim
millia efficiunt.

P. SCIPIO NASICA.

PUBLIVS Scipio Nasica, a Senatu vir optimus judicatus, ² Matrem
deum ³ hospitio recepit. ⁴ Is cum adversum auspica consulem se a

NOTÆ.

1. Pub. Scipio Nasica.] Ejus filius qui in
Hispania perierat.

2. Matrem Deum.] Cybelem. lapis erat,
quem Calitus ferunt demissum in quendam
Phrygiæ agrum, cui Pessinunti nomen est.
Eum Romani ab Attalo Asiæ rege accepe-
runt. Vide Liv. lib. xxix. & Ovid. Fast.

iv. Romam advecta Cybele an. ab V. C.
549.

3. Hospitio recepit.] Secundum dictio-
nem Apollinis qua Romanos monebat cu-
rarent ut Deam, qui vir optimus in urbe
esset, hospitio acciperet.

4. Is cum.] Hæc de Scipionis Nasicæ fi-
ij

Graccho nominatum comperisset, magistratu se abdicavit. ² Censor statuas quas sibi quisque per ambitionem in foro ponebat, fustulit. ³ Consul ⁴ Delminium urbem Delmatarum expugnavit. Imperatoris nomen a militibus, & ab senatu triumphum oblatum reculavit: ⁵ eloquentia primus, juris scientia consultissimus, ingenio sapientissimus: unde vulgo ⁶ Corculum dictus.

NOTÆ.

lio vera sunt, & male filium cum patre confundit Victor.

1. *Magistratu se abdicavit.*] Ut & Collega ejus C. Martius Figulus an. ab V. C. 591.

2. *Censor.*] An. V. C. 594. quo Romæ clepsydra fieri jussit. Hoc anno mortuus Terent.

3. *Consul.*) An. V. C. 598.

4. *Delminium.*) In ea Illyridis parte quæ ad Macedoniam vergit.

5. *Eloquentia primus.*) Hic iterum confundit noster, sic & infra *Ingenio sapientissimus*: confundit etiam Valer. Max. lib. vii. cap. v. & Epitome Liviana. Quare en tibi Scipionum stemma pro ut illud e doctissimi Sigonii emendat. lib. ii. Schottus apposuit.

Pub. Scipio Nafica, qui adoptatus a Q. Metello Pio, Q. Metellus Scipio dictus est, Cos. an. V. C. 701. Cicero

6. ad Atticum, pro domo sua, & in Bruto.

Pater P. Scipio Nafica.

Avus P. Scipio Nafica, Orator, Cos. an. V. C. 542. Uxor Cæcilia Macedonici filia.

Proavus P. Scipio Nafica Serapio. Cos. an. 601.

Paternus C. Lælius Cos. an. 613. Abavus. . . .

Maternus P. Scipio Nafica Corculum Cos. an. 591. 598.

Proavus maternus Q. Mutius Scævola augur, Cos. an. 636. Ejus uxor Lælia filia C. Lælii.

Avus Maternus L. Licinus Crassus Orator, C. an. 658. Ejus uxor Mucia filia C. Lælii.

Mater Licinia filia Licinii Crassi.

6. *Corculum.*) *Corculum a corde dicebant antiqui solertem, & acutum.* Fest.

M. CLAUDIUS MARCELLUS.

MARCUS Marcellus ¹ Viridumarum Gallorum ducem singulari ² prælio fudit. [Spolia opima ³ Jovi Feretrio tertius a Romulo consecravit. Primus docuit quomodo milites ⁴ cederent, nec terga præberent. Annibalem] ⁵ apud Nolam, locorum angustia adjutus, vinci do-
5. cuit. Syracusas ⁶ per treis annos expugnavit. Et cum per calumniam

NOTÆ.

1. *Viridumarum.*) Sic Propert. Sed Viridumarum Livius & alii. Insubrium Gallorum dux fuit.

2. *Prælio fudit.*) An. V. C. 531.

3. *Jovi Feretrio.*) Virgil. tamen Quirino suspensa canit. vi. Æn. & 859.

Tertiaque arma Patri suspendet capta Quirino.

Et de Marte interpretatur Servius, ex Lege

Numæ Pompilii, quæ tamen Jano Quirino aperte docet tertia spolia suspendi debere, ut secunda Marti. adi Festum in *Opima*.

4. *Cederent.*) Id est, retrocederent.

5. *Apud Nolam.*) Supra in Annibalem Nola in Picentinis non longe a Neapoli.

6. *Per treis annos.*) Syracusas obsedit Marcellus anno V. C. 538. expugnavit an. 541.

¹ triumphus ei a senatu negaretur, ² de sua sententia in Albano monte triumphavit. ³ Quinques consul, infidiis Annibalis deceptus occubuit, & magnifice sepultus. Ossa Romam remissa a ⁴ prædonibus intercepta perierunt.

NOTÆ.

1. *Triumphus ei.*] Sed minor ei triumphus concessus est, nam ovans urbem intravit. Vide Liv. lib. xxvi. cap. xxi.

2. *De sua sententia in Albano.*] Prius de sua sententia, sine Senatus consulto in Albano monte, cum ei honos Romæ negare-

tur, triumphavit C. Papirius Mafso, quem multi alii postea sequuti sunt.

3. *Quinques consul.*] Cum T. Quintio Crispino. an. V. C. 545.

4. *Prædonibus.*] Numidis. Plutarch.

LIVIA CLAUDIA VIRGO VESTALIS.

ANNIBALE Italiam devastante, ex responso ¹ librorum Sibyllinorum, Mater Deum e ² Pessinunte arcessita: cum adverso Tiberi veheretur, repente ³ in alto stetit; & cum moveri nullis viribus posset, ⁴ ex libris cognitum, castissimæ demum fæminæ manu moveri posset. Tum ⁵ Claudia, virgo Vestalis, ⁶ falso incestus suspecta, deam oravit, ut si pudicam sciret, sequeretur: & zona imposita navem movit. Simulacrum Matris Deum, ⁷ dum templum ædificatur, Nasicæ, qui vir optimus judicabatur, quasi hospiti datum.

NOTÆ.

1. *Librorum Sibyll.*] De iis apud Florum, quæ vide ne actum agam. Repertum fuit in iis hoc carmen; *Quandoque hostis alienigena terra Italia bellum intulisset, eum peli Italia vincique possit, si mater Idea a Pessinunte Romam advecta foret.*

2. *Pessinunte.*] Phrygiæ oppido.

3. *In alto stetit.*] In alto ad augendum miraculum, nam mira res est navem in alto quasi in vado hære. Ovid. tamen iv. Fast. limoso vado pressam dicit.

Sicca diu fuerat tellus: sitis asserat herbas: Sedis limoso pressa carina vado.

4. *Ex libris.*] Simpliciter, pro libris Sibyllinis, ita sæpe Livius.

5. *Claudia.*] Claudiam Quintam vocant Cicer. Ovid. Liv. &c. Ejus statua in vesti-

bulo templi matris Deum posita; bis ea æde incendio consumpta in sua basi flammis intacta stetit.

6. *Falso incestus suspecta.*] Ovid.

Claudia Quinta genus clauso referebat ab Asia.

Nec facies impar nobilitate fuit.

Castia quidem: sed non credita, rumor iniquus

Laferat, & falsi criminis acta rea est.

7. *Dum templum ædificatur.*] Quod e fundamentis excitarunt M. Livius, C. Claudius censores. Dedicavit M. Junius Brutus, tredecim an. postquam Romam advecta. Vide Livium lib. xxxvi. cap. xxxvi.

M. PORCIUS CATO CENSORIUS.

MARCUS Porcius Cato, genere Tusculanus, a Valerio Flacco Romam sollicitatus: ¹ tribunus militum in Sicilia: ² quæstor sub

NOTÆ.

1. *Tribunus militum.*] An. ab V. C. 545.] Cornel. Nep. in vita Catonis.

2. *Quæstor sub Scipione.*] An. ab V. C. 549. Cicer. lib. de Rep. Quæstores autem I iij

Scipione fortissimus; ¹ prætor justissimus fuit: in prætura ² Sardiniam subegit, ³ ubi ab Ennio Græcis literis institutus. ⁴ Consul ⁵ Celtiberos domuit: & ne rebellare possent, literas ad civitates singulas misit, ut muros diruerent: cum unaquæque sibi soli imperari putaret, fecerunt. 5. ⁶ Syriaco bello ⁷ Tribunus militum sub ⁸ M. Acilio Glabrione, occupatis ⁹ Thermopylarum jugis, ¹⁰ præsidium hostium depulit. ¹¹ Censor ¹² L. Flammium Consularem senatu movit, quod ille in Gallia, ¹³ ad cuiusdam scorti spectaculum, eductum quendam e carcere, ¹⁴ in convivio jugulari ¹⁵ jussisset. ¹⁶ Basilicam suo nomine primus fecit. Matronis, or-
10. namenta erepta ¹⁷ Oppia lege, repetentibus, ¹⁸ restitit. Accusator assiduus

N O T Æ.

qui pecunias conquirebant & reponabant, Græcis *μυρία*, vulgo dicimus *Tresoriers*.

1. *Prætor*.] An. V. 555.

2. *Sardiniam subegit*.] Nullo modo subegit Sardiniam Cato. Quare doctiss. Schottus putabat reponendum, *Sortitus est*, vel *rexit*, vel potius *delegit*. Ego puto delendam tantum vocem *subegit*, quam e glossamate natam suspicor. Nempe scripserat Victor: *In prætura Sardiniam Elleipticos*, subintellecto *obtinuit, egit, habuit*, &c. Quod ut moneret Studiosus aliquis margini adscripsit *sup. egit*. Quod postea in textum receptum in *subegit* immutatum est.

3. *Ubi ab Ennio*.] Imo Ennium Poëtam inde deduxit, a quo multo post Græcis literis senex admodum institutus.

4. *Consul*.] Ann. V. C. 558.

5. *Celtiberos*.] Hispaniæ Taraconensis populos. Flor. lib. 11. cap. xvii. Cato ille Censorius Celtiberos, *id est robur Hispania, aliquot præliis fregit*.

6. *Syriaco bello*.] Quod contra Antiochum gerebatur. Vide Florum lib. 2. cap. viii.

7. *Tribunus militum*.] Idem Appian. Plutarch. Cicer. Livius verò *Consularem legatum* vocat.

8. *M. Acilio Glabrione*.] Consule cum P. Cornelio Scipione Nasica. an. V. C. 562.

9. *Thermopylarum jugis*.] Thermopylæ Oetæ montis angustia juxta Maliacum sinum. In iis iter est non latius quam sexaginta passus, hæc una militaris via est, qua traduci exercitus, si non prohibeantur, possunt, ideo *Pyla* (id est portæ) & ab aliis

quia calidæ aquæ in ipsis faucibus sunt, Thermopyla locus appellatur. *Id est calida porta*. Vide Liv. lib. xxxvi. cap. xv.

10. *Præsidium hostium depulit*.] Vid. Liv. lib. sup. cap. 15. 16. 17. &c.

11. *Censor*.] Cum L. Valerio an. V. 569. ætatis suæ 49.

12. *L. Flammium Consularem*.] L. Quintium Flammium Consularem. Liv.

13. *Ad cuiusdam Scorti spectaculum*.] Livius ad *spectaculum Scorti procacis*: Id est ut spectaculum Scorto fieret. Hanc historiam fuisse Liv. lib. 39. cap. 42. & 43.

14. *In convivio*.] Inter pocula atque epulas, ubi libare Diis dapes, ubi bene precarios esset, ad *spectaculum Scorti procacis in sinu Consulis recubantis mactatam humanam victimam esse, & cruore mensam respersam*. Liv.

15. *Jussisset*.] Alii narrant eum sua manu interfecisse, non per licitorem. Schott.

16. *Basilicam*.] Quæ Basilica Porcia dicta e quatuor tabernis quas emerat, facta.

17. *Oppia lege*.] De matronarum cultu tulit C. Oppius Tribunus plebis Q. Fabio Tito Sempronio Coss. anno V. C. 540. ne qua mulier plus semuncia auri haberet, neu vestimento versicolori uteretur, neu juncto vehiculo in urbe, opidove, aut propius inde mille passus, nisi sacrorum publicorum causa, veheretur. Liv. xxxiv. Tacit. lib. 3.

18. *Restitit*.] Sed frustra. Nam Oppii lex abrogata, & matronis ornatus concessus.

malorum, ¹ Galbam ² octogenarius accusavit; ipse ³ quadragies quater accusatus, gloriose absolutus. ⁴ Carthaginem delendam censuit. Post octoginta annos filium genuit; ⁵ imago hujus, funeris gratia produci solet.

N O T Æ.

1. *Galbam.*] Servium Sulpicium Galbam qui Prætor Lusitanos diripuerat. Cornel. Nep.

2. *Octogenarius.*] Liv. lib. xxxix. cap. xl. Nonagesimo anno Servium Galbam ad populi adduxit iudicium. Idem Plutarch. Sed falso ut ex Cicerone certum est, e cujus scriptis elicitur Catonem anno ætatis 84. denatum esse.

3. *Quadragies quater.*] Idem Plin. lib. vii. Vide & Liv. loco supra citato.

4. *Carthaginem delendam censuit.*] 3. Bello Punico Florus. *Cato inexpiabili odio delendam esse Carthaginem, & quum de alio consuleretur, pronuntiabat.*

5. *Imago hujus.*] Huic uni hoc honoris gratia tributum, ut ejus e Curia Imago in funus produceretur. Caterum de Imaginibus quæ comitabantur gentilitia funera lege Plin. lib. xxxv. cap. ii. & Tacit. lib. i. Annal. Schott.

C. CLAUDIUS NERO, ET ASDRUBAL FRATER ANNIBALIS.

ASDRUBAL frater Annibalis, ingentibus copiis ¹ in Italiam trajecit: ² actumque erat de Romano Imperio, si jungere se Annibali potuisset: Sed Claudius Nero, ³ qui in Apulia cum Annibale castra conjunxerat, relicta in castris parte, ⁴ cum delectis ad Asdrubalem properavit, & se ⁵ Livio collegæ ⁶ apud Senam opidum & ⁷ Metaurum flumen conjunxit: amboque Asdrubalem vicerunt. Nero regressus ⁸ pari celeritate qua iverat, caput Asdrubalis ante vallum Annibalis projecit. ⁹ quo ille viso, vinci se ¹⁰ Fortuna Carthaginis confessus est. ob hæc ¹¹ Livius triumphans, Nero ovans, urbem introierunt.

N O T Æ.

1. *In Italiam trajecit.*] Alpes transfierat ann. V. C. 546.

2. *Actumque erat.*] Idem Florus lib. 2. cap. 6. p. 3. *Actum erat procul dubio, si vir ille se cum fratre junxisset.*

3. *Qui in Apulia.*] Imo in Lucania ad urbem Grumentum.

4. *Cum dilectis.*] Sex millibus peditum & mille equitum.

5. *Livio.*] M. Livio Salinatori.

6. *Apud Senam opidum.*] In Brutiis juxta mare Adriaticum, a Gallis Senonibus conditum, unde & *Sena Gallica* dictum.

7. *Metaurum.*] In Brutiis non longe a Sena opido. De hoc Neronis ad Metaurum

prælio Horat. Od. iv. lib. iv.

*Quid debeat o Roma Neronibus,
Testis Metaurum flumen & Asdrubal
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris.*

8. *Pari celeritate.*] Nam die sexta post pugnam in castra rediit.

9. *Quo ille viso.*] Florus loco supra, pag. 64. *Certe Annibal re cognita, quum projectum fratris caput ad sua castra vidiſſet, agnosco, inquit, infelicitatem Carthaginis.*

10. *Fortuna.*] Nota in malam partem. *Le malheur.*

11. *Livius triumphans.*] Quia in propria Provincia rem gesserat.

PUBLIUS Scipio ¹ ex virtutibus cognominatus Africanus, ² Jovis filius creditur: nam antequam conciperetur, ³ serpens in lecto matris ejus apparuit, & ipsi parvulo draco circumfusus, nihil nocuit. In Capitolium ⁴ intempesta nocte eunti numquam canes allatraverunt. ⁵ Nec hic quidquam prius cepit, quam ⁶ in cella Jovis diutissime sedisset, quasi divinam mentem acciperet. Decem & octo annorum patrem ⁷ apud Ticinum singulari virtute servavit. ⁸ Clade Cannensi nobilissimos juvenes, Italiam deferere cupientes sua auctoritate compescuit. Reliquias incolumes per media hostium castra ⁹ Canusium perduxit. ¹⁰ ¹⁰ Viginti quatuor annorum Prætor in Hispaniam missus, ¹¹ Carthaginem novam, ¹² qua die venit, cepit. ¹³ Virginem pulcherrimam, ad cuius

NOTÆ.

1. *Ex virtutibus cog. Afric.*] A devicta Africa Africanus.

2. *Jovis filius creditur.*] Vide Liv. lib. xxvi. cap. xix.

3. *Serpens.*] Quem genium Jovis esse putabant. Vid. Gell. lib. vii. cap. i. Valer. Max. lib. i. cap. 3.

4. *Intempesta nocte.*] Jam alibi dictum est.

5. *Nec hic quidquam.*] Liv. 26. 19. *Ex quo togam virilem sumpsi, nullo die prius ullam publicam privatamque rem egit, quam in Capitolium iret, ingressusque ad eam consideret, & plerumque tempus solus in secreto ibi teneret. Ubi ad eam vocat Livius, quam noster cellam.*

6. *In cella Jovis.*] ἐν Δίῳ οὐκ οἶς Anacreon diceret. οὐκ οἶς proprie Septum ovium; Sed quia apud veteres simulacrum Dei, cui templum sacratum erat, in medio collocabatur, non autem ut hodie fit, in remotiori seu interiori ædium sacrarum parte; Et quia ille locus paulo editior erat & undique circumseptus, ideo οὐκ οἶς, quod per se nihil aliud est quam septum ovium, pro ea parte templi sumebant, in qua Dei simulacrum collocabatur, & hoc est quod cellam Jovis vocat Victor. Deorum autem simulacra in medio templorum fuisse illud Virgilii satis probat:

In foribus Diva media testudine Templi;
Quo enim modo in media testudine Templi fuisset Dido, si in foribus Divæ, Sed

fores Divæ, hoc loco sunt fores τῆς οὐκ οἶς; fores cellæ, loci nempe ejus in quo Divæ simulacrum. Inde etiam est quod alibi legas,

In medio mihi Casar erit.

Eo enim loco de templo struendo agitur. Sed res argumentis & exemplis non eget. Pater meus suis in Anacreontem notis.

7. *Apud Ticinum.*] Supra in Annibale. Vide Liv. lib. xxi. cap. xlv.

8. *Clade Cannensi nobilissimos juvenes.*] Sed Canusii erat Scipio cum juvenes illos compescuit. Sic igitur ordinanda verba sunt, ut & optime, Schottus & Machaneus monere: *Clade Cannensi reliquias incolumes per media hostium castra Canusium perduxit. Nobilissimos juvenes Italiam deferere cupientes, sua auctoritate compescuit.* Vide Liv. lib. xxii. cap. lxx. & lxxi. Ubi reliquias non a Scipione, sed a Sempronio Tuditano perductas dicit:

9. *Canusium.*] Opidum paulo infra Cannas, juxta Aufidum fluvium.

10. *Viginti quatuor annorum.*] Idem Livius lib. xxvi.

11. *Carthaginem novam.*] Ad maris interni littus.

12. *Qua die venit, cepit.*) Eodem quo obsessa est die, capta est. Florus. Vid. Liv. lib. xxvi.

13. *Virginem pulcherrimam ad se vetuit adduci.*) Imo ad eum adducta. Liv. lib. xxvi. cap. i. *Captiva deinde a militibus aspectum*

aspectum concurrebatur, ad se vetuit adduci, patrique eius ac ¹ sponso restitui iussit. ² Asdrubalem Magonemque, * fratres Annibalis, Hispania expulit: amicitiam cum ³ Syphace Maurorum rege coniunxit. ⁴ Massanissam in societatem recepit. Victor domum regressus, ⁵ consul ante annos factus, concedente collega, in Africam classe trajecit. ⁶ Asdrubalis & Syphacis castra ⁷ una nocte perripuit. ⁸ Revocatum ex Italia Annibalem superavit. Victis Carthaginiensibus leges imposuit. ⁹ Bello Antiochi legatus fratri fuit. ¹⁰ captum filium gratis recepit. ¹¹ A Petilliis ac Nævio Tribunis plebis ¹² repetundarum accusatus, ¹³ librum rationum in conspectu populi scidit: ¹⁴ Hac die, inquit, Carthaginem vici: ¹⁵ Bonum factum. in Capitolium eamus, & Diis supplicemus. Inde ¹⁶ in voluntarium exilium concessit: ubi reliquam egit ætatem. ¹⁷ Mo-

NOTÆ.

adducitur ad eum adulta Virgo, adeo eximia forma, ut quacumque incedebat, converteret omnium oculos. Scipio percunctatus patriam, parentesque, &c.

1. Sponso.] Cui Allucio nomen erat, Celtiberorum principi. Liv.

2. Asdrubalem Magonemque.] Asdrubalem fugavit, Magonem cepit. an. V. C. 546.

3. Syphace Maurorum rege.] Ejus Numidia partis rex erat ubi Masæyli Mauris affines degunt. Vide Liv. lib. xxviii. cap. xvii.

4. Massanissam.] Galæ Numidarum regis filium.

5. Consul ante annos.] Consularis annus erat xliii. vel certe xlii. quem satis erat attigisse. Ante annos igitur Consul fuit Scipio, quia vix tunc ad trigefimum annum pervenerat.

6. Asdrubalis & Syphacis.] Cave hunc Asdrubalem cogites Annibalis fratrem; nam eum supra capite truncatum vidimus. Hic alius Asdrubal qui post initum a Syphace fœdus cum Scipione, ejusdem Syphacis animum, Sophonisba filia ei in matrimonium data, a Scipione alienavit, ejusque amicitia per legatos renuntiare coëgit.

7. Una nocte perripuit.] Vid. Liv. lib. xxx.

8. Revocatum ex Italia Annibal.] Vide supra in Annibale.

9. Bello Antiochi legatus fratri.] Pub. Cornel. Scipio Africanus fratris sui L. Corneli Scipionis Asiatici, cui bellum Syria-

cum mandatum, legatus esse voluit. Florus cap. 8. lib. 2. Tum Consule Scipione, cui frater, ille modo Victor Carthaginis Africanus, voluntaria legatione aderat.

10. Captum filium.] Et hoc postea ei quasi crimen inimici objecere.

11. A Petilliis ac Nævio.] Anno V. 566. Liv. cap. 38. cap. 50. P. Scipioni Africano, ut Valerius Antias auctor est, duo Q. Petillii diem dixerunt. Et deinde cap. 56. Non de accusatore convenit. Alii Nævium. alii Petillios diem dixisse scribunt. Quare forte scripserat Victor: A Petilliis an Nævio.

12. Repetundarum accusatus.] Repetundarum accusari dicebatur is a quo focii pecunias sibi contra leges ereptas repetebant.

13. Librum rationum.] Livius hoc in senatu non in conspectu populi, a Scipione factum dicit cap. lv. lib. xxxviii.

14. Hac die, inquit,] Hac dixit Scipio, cum citatus reus ad rostra subiisset. Hoc, inquit, die Tribuni plebis, vosque Quirites, cum Annibale & Carthaginiensibus signis collatis in Africa bene ac feliciter pugnavi. Ego hinc extemplo in Capitolium ad Jovem Opt. Max. Junonemque & Minervam, ceterosque Deos qui Capitolio atque arci præsident, salutandos ibo, &c. Vide Liv. cap. li.

15. Bonum factum.] Bene precantis formula.

16. In voluntarium exilium.] Linternum littoralem urbem Campaniæ concessit.

17. Moriens.] An. V. C. 569.

K

riens ab uxore petiit, ne corpus suum ¹ Romam referretur.

N O T Æ.

18. *Romam referretur.*] Eum tamen quidam Romæ mortuum credidere. Et incertum ubi mortuus sit ait Liv. lib. xxxviii. Non de anno, inquit, quo mortuus sit: non ubi mortuus, aut elatus sit, alii Roma, alii Literni & mortuum & sepultum: Virobi- que monumenta ostenduntur, & statua. Namque & Literni monumentum, monu- mentoque statua superimposita fuit; quam

tempestate disiectam nuper vidimus & Ro- ma extra portam Capenam in Scipionum Monumento tres statua sunt: quarum dua Pub. & L. Scipionum dicuntur esse, tercia Poëta Q. Ennius. Sane illi Q. Ennius Epi- taphium posuit.

Hic est ille suus, cui nemo, civi neque hostis

Qui vit pro factis reddere opere pretium.

M. LIVIUS SALINATOR.

LIVIVS ¹ Salinator, ² primo consul ³ de Illyriis triumphavit: tan- dem ex invidia ⁴ peculatus reus ab omnibus tribubus, excepta ⁵ Metia, condemnatus. Iterum ⁶ cum Claudio Nerone inimico suo consul, ne resp. discordia male administraretur, amicitiam cum eo junxit, & ⁷ devicto Asdrubale triumphavit. ⁸ Censor cum eodem collega om- neis tribus, excepta Metia, ⁹ ararias fecit: stipendio privavit, eo cri- mine, quod aut prius se injuste condemnassent; aut postea tantos ho- nores non recte tribuissent.

N O T Æ.

1. *Salinator.*] Sic dictus quod novum vestigal ex Salaria annona statuerit. Liv. lib. xxix. cap. xxxvii. Neque tamen novum fuit illud vestigal, quippe jam olim ab Anco Martio institutum. Sed explosis regibus sublatum fuerat, & nunc a Salinatore restitutum, quasi novum videbatur.

2. *Primo Consul.* An. V. 534.

3. *De Illyriis.*] Illyrii sub extremis Al- pium radicibus inter Arsiam Titiumque flumen per totum Adriani maris litus ef- fusi, iis imperabat Demetrius Pharius.

4. *Peculatus reus.*] Qui ex pecunia sa- cra, religiosa vel publica aliquid abstulerat, is peculatus reus dicebatur. Peculatus, au- tem ut ait Festus *furtum publicum dici cœ- rum est a pecore, quia ab eo initium ejus fraudis esse cœpit, siquidem ante as aut argentum signatum ob delicta pœna gravis- sima erat duarum ovium & triginta boum.*

5. *Metia.*] Liv. Mæciam vocat & Festus:

Mæcia tribus a quodam Castro sic appellata.

6. *Cum Claudio Nerone Consul.*] An. V. C. 546.

7. *Devicto Asdrubale.*] Vide supra in Claudio Nerone.

8. *Censor.*] Liv. lib. xxix. cap. xxxvii. Deinde M. Livius (Salinator) in ararium venit & præter Mæciam tribum, qua se condemnasset, neque condemnatum aut con- sulem aut Censorem fecisset, populum Rom. omnem, quatuor & triginta tribus ararias reliquit. Quod & innocentem se condemna- sent & condemnatum Consulem & Censo- rem fecissent, neque infitiri possent, aut judicio semel, aut comitibus bis ab se pecca- tum esse.

9. *Ararias fecit.*] Ararium aliquem facere vel relinquere dicebatur censor, cum eum referebat in numerum capite censo- rum, ut pro capite statutam pecuniam solveret.

T. QUINCTIUS FLAMININUS.

TITUS Quinctius Flamininus ¹ [Flaminii, qui apud Trasimenum perit, filius,] ² consul Macedoniam sortitus, ducibus ³ Caropis principis pastoribus provinciam ingressus, ⁴ regem Philippum prælio fudit, castris exiit. Filium ejus Demetrium obsidem accepit: quem pecunia ⁵ multatum, in regnum restituit. A ⁶ Nabide quoque Lacedæmonio filium obsidem accepit: ⁷ Liberos etiam Græcos ⁸ Nemeæ per præconem pronunciavit, Legatus etiam ad Prusiam, ut Annibalem repeteret, ⁹ missus.

NOTÆ.

1. *Flaminii.*] Vel hæc a Victore non sunt, vel si sunt, in iis certe insigniter erravit. *Flamininus* enim de quo hic agitur e gente Quinctia patricia fuit, cujus *Flaminini* cognomen est. C. Vero *Flaminius* e *Flaminia* plebeia. Schottus.

2. *Consul.*] An. V. C. 555. decimo sexto post incæptum bellum. Vide Flor. lib. II. cap. VII.

3. *Charopis principis.*] Livius. Secunda inflexione *Charopus*, *Charopi*. Si locus mendo caret. Verum & sic recte *Charops*, *Charopis*. *χαροπία* Plutarch. & Polyb. Imo & sic melius quidquid Schottus & alii.

4. *Regem Philippum prælio fudit.*] Vide Livium lib. XXXII. & XXXIII.

5. *Multarum.*] Restitue, inquit, *Schottus* *Mulcatum*, quæ vox male apud Terent. Cicer. Liv. & alios in *multatum* mutata

est. *Mulare* quidem & *mulcare* non idem sunt. Illud de pœna pecuniaria, istud de verberibus, illud a Sabinis ortum, istud a *Mulcendo* deducitur. Sed & *Mulcare* aliquem pecunia venustius dicitur, nam & *tangere aliquem pecunia*, apud Comicos reperias.

6. *Nabide.*] Lacedæmoniorum Tyranno.

7. *Liberos etiam Græcos.*] Vide Florum lib. II. cap. VII. & Liv. lib. XXXIII. cap. XXXII.

8. *Nemea.*] In Peloponneso prope Argos.

9. *Missus.*] In Mss. sequebatur. *Idem postea proconsul Philippum bellum renovantem, & cum eo Thracas, Macedonas, Illyrios multasque gentes partium ipsius bello subegit.* Quæ cum prioribus gemina esse videntur. Schott.

M. FULVIUS NOBILIOR.

MARCUS Fulvius Nobilior, ¹ prætor Hispanos superavit: unde movans urbem introiit. ² Consul ³ Ætolos ⁴ Ambraciotasque, qui bello Macedonico Romanis ad fuerant, post ad Antiochum defecerant, præliis frequentibus victos, & in Ambraciam opidum coactos, in deditionem accepit: tantum ⁵ signis tabulisque pictis spoliavit: ⁶ de quibus

NOTÆ.

1. *Prætor Hispanos superavit.*] Liv. lib. 36. cap. 21. *Per eosdem dies & M. Fulvius nobilior, qui biennio ante (An. V. C. 560. ut ex Liv. conjicio) Prætor in ulteriorem Hispaniam erat profectus, ovans urbem est ingressus.*

2. *Consul.*] An. V. C. 564. Vide Flor. lib. II. cap. XX.

3. *Ætolos.*] Inter Ambracium & Corinthiacum sinum.

4. *Ambraciotasque.*] Supra Ambracium sinum Ambracia.

5. *Signis.*] Statuis. Ex Ambracia novem signa, omnium Camænarum ab eo Romam translata.

6. *De quibus triumphavit.*] Lege: *De-*
K ij

triumphavit. Quam victoriam per se magnificam, ¹ Quinctius Ennius amicus ejus, ² insigni laude celebravit.

N O T Æ.

que iis triumphavit.

1. *Quinctius Ennius.*] Quem secum in Ætoliam duxerat. Cicer. 1. Tuscul. *Cato objecit ut probrum Marco nobiliori quod is in Provinciam Poëtas duxisset. Duxerat autem Consul in Ætoliam, ut scimus,*

Ennium.

2. *Insigni laude celebravit.*] Lib. xv. Annal. cujus fragmenta quædam ad nos pervenere. In his

Fulvius nobilior stravit certamine crebre Aitolos.

L. SCIPIO ASIATICUS.

SCIPIO Asiaticus, frater Africani, infirmo corpore tamen in Africa virtutis nomine a fratre laudatus consul, Antiochum regem Syriæ, ² legato fratre, apud ³ Sipylum montem, ⁴ cum arcus hostium pluvia hebetati fuissent, vicit: & regni relictus a patre, parte privavit: hinc 5. Asiaticus dictus. ⁶ Post reus pecuniæ interceptæ, ne in carcerem duceretur, Gracchus pater Tribunus plebis, licet inimicus ejus, intercessit. M. Cato Censor ⁷ equum ei ignominia causa ademittit.

N O T Æ.

1. *A fratre laudatus Consul.*] Anno V. C. 565. & anno superiore Consul fuerat Scipio Africanus.

2. *Legato fratre.*] Vide supra in Scipione Africano.

3. *Sipylum.*] In Caria ad Mæandrum.

4. *Cum arcus hostium.*] Flor. lib. ii. cap. viii. *Sed hac omnia præpedita magnitudine sua; ad hoc imbre, qui subito superfusus mira felicitate Persicos arcus corruperat, primum trepidatio, mox fuga, dehinc triumphus fuerunt.*

5. *Post reus pecunia intercepta.*] A Petiliis

accusatus. Vide Liv. lib. xxxviii. cap. lvii. & lviii.

6. *Gracchus Pater.*] Tib. Sempronius Gracchus cui inimicitia cum P. Scipione intercedebant. Is cum Scipio in vincula duceretur, juravit; *Sibi inimicitias cum Scipionibus, quæ fuissent manere, nec se gratia quarendæ causa quicquam facere, sed in quem carcerem Reges & Imperatores hostium ducentem vidisset P. Africanum, in eum se fratrem ejus duci non passurum.*

7. *Equum ademittit.*] In transvectione Censores equum ignominia causa equitibus adimebant. Transvectio, vulgo *reventæ*.

ANTIOCHUS REX SYRIÆ.

ANTIOCHUS Syriæ rex nimia opum fiducia bellum Romanis intulit, specie ¹ Lyfimachia repetundæ, quam ² a majoribus suis in Thracia conditam Romani possidebant: statimque Græciam insulasque ejus occupavit. ³ In Eubæa luxuria elanguit. Adventu Acilii

N O T Æ.

1. *Lyfimachia.*] Juxta Propontida ad fauces Isthmi quem Hellespontus ab Asia dividit.

2. *A majoribus suis.*] Florus lib. ii. cap. viii. *Hic Lyfimachiam urbem, in littore*

Thracia positam a majoribus suis, Antiochus ut hereditario jure reposcebat. Conditam fuit a rege Lyfimacho.

3. *In Eubæa.*] *Eubæam Insulam conti-*

Glabrionis excitatus, ¹ Thermopylas occupavit: unde industria
² Marci Catonis ejectus, in Asiam refugit. ³ Navali prælio, cui An-
 nibalem præfecerat, a L. Emilio Regillo, superatus: filium Scipionis
 5. Africanus, quem inter navigandum ceperat, patri remisit: qui ei, pro
 reddenda gratia, suavit, ut amicitiam Romanam peteret; Antiochus
 spreto consilio ⁴ apud Sipylum montem cum L. Scipione conflixit: vic-
 tus, & ultra Taurum montem relegatus, ⁵ a sodalibus, quos temulen-
 tus in convivio pulsaverat, ⁶ occisus est.

N O T Æ.

menti adhaerentem tenui freto reciprocantibus
 aquis, Euripus abscidit. Hic ille positis aureis
 fericiisque tentoriis, sub ipso freto murmure,
 quum inter fluentia tibiis fidibusque conci-
 neret, collatis undique, quamvis per hiemem,
 rosis, ne non aliquo ducem agere videretur,
 Virginum puerorumque delectus habebat.
 Florus loco supra laudato. Vide Liv. lib.
 xxxvi. cap. 11.

1. Thermopylas.] Vide supra in M. Porcio
 Catone.

2. Marci Catonis.] Supra.

3. Navali prælio cui Annibalem] Florus
 lib. 11. cap. viii. Classis Regia Polyxenidæ,
 Annibalique commissa. Nam Rex prælium
 nec spectare poterat. Igitur duce Emilio
 Regillo, adremigantibus Rhodiis tota la-
 ceratur. Hoc factum puto anno sequenti

postquam ad Thermopylas pugnatum est.
 Vide Liv. lib. xxxvii.

4. Apud Sipylum montem.] Vide supra L.
 Scipio Asiaticus. Vide & Liv. lib. xxxvii.
 cap. xxxviii. &c.

5. A sodalibus.] Sodales proprie de con-
 vivis. Cicero in Catone Majore, *Epularum
 modice cum sodalibus*. Et Catul.

Mei sodales quarunt in trivio vocationes.
 Græce *πόσιτοι* dicuntur. Hinc *Sustitia* erant
 apud Lacedæmonios a Lycurgo instituta,
 hoc est, comestationes & socialia convivia.
 Teste Plutarcho & Strabone lib. x. Schott.

6. Occisus est.] Justinus concursu Insula-
 rium occisum dicit, cum nocte Templum
 Jovis Elymæi aggrediretur. Illum vide
 lib. xxxi. cap. 11. occisus fuit an. V. C.
 567.

CN. MANLIUS VULSO.

¹ C NÆus Manlius Vulso consul, missus ad ordinandam Scipionis
 Asiatici provinciam, cupiditate triumphi bellum ² Pisidis & ³ Gal-
 logræcis, qui Antiocho adfuerant, intulit. His facile victis, inter capti-
 vos ⁴ uxor regis Orgiagontis centurioni cuidam in custodiam data: a
 5. quo vi stuprata de injuria tacuit, & post impetrata redemptione, ⁵ ma-
 rito adulterum [centurionem] interficiendum tradidit.

N O T Æ.

1. Cn. Manlius Vulso Consul.] Cum M.
 Fulvio nobiliori. An. V. C. 564.

2. Pisidis.] Pisidæ Asiæ minoris populi
 supra Pamphyliam.

3. Gallogræcis.] Qui & Galatæ, in Asia
 minori ad Alim fluvium. Vide omnino
 Florum lib. 11. cap. xi. Vide & Liv. lib.
 xxxviii.

4. Uxor regis Orgiagontis.] Orgiagontis
 reguli uxor forma eximia custodiebatur inter
 plures captivos, cui custodia centurio præerat,
 & libidinis & avaritiæ militaris. Liv. lib.
 3. Sect. xxiv. ea *Chiomara* vocabatur.

5. Marito adulterum.] Imo avulsam ca-
 put ad maritum suum retulit. Vide Florum,
 præsertim Livium loco supra.

L. ÆMILIUS PAULLUS MACEDONICUS.

- L**UCIUS Paullus Æmilius, filius ejus qui apud Cannas cecidit, ¹ primo consulatu, quem post tres repulsas adeptus erat, de ² Liguribus triumphavit. Rerum gestarum ordinem in tabula pictum publice posuit. ³ Iterum consul Perſen Philippi filium, regem Macedonum, apud ⁴ Samothracas cepit, victum flevit, & ⁵ assidere sibi jussit: tamen in triumphum duxit. In hac lætitia ⁶ duos filios amisit: & progressus ad populum, gratias Fortunæ egit, quod si quid adversi Reipubl. imminabat, sua esset calamitate ⁷ decifum. Ob hæc omnia, ei a populo & a senatu concessum est, ut ⁸ ludis Circensibus triumphali veste uteretur. ¹⁰ ⁹ Ob hujus continentiam & paupertatem post mortem ejus dos uxori, nisi venditis possessionibus, non potuit exfolvi.

NOTÆ.

1. *Primo Consulatu*.] An. V. C. 571. Collega Cnæo Babio Tamphilo. Sed tunc de Liguribus non triumphavit, sed anno sequenti proconsul.

2. *Liguribus*.] De iis alibi.

3. *Iterum Consul*.] An. ab V. C. 585. Collega C. Licinius Crassus. Vide Florum lib. II. cap. XII. & Liv. lib. XI.

4. *Samothracas*.] Samothracia Insula in summo mari Aegeo Thraciæ opposita.

5. *Assidere sibi jussit*.] Florus: Sed nec reverentior capte majestatis alius Paulo fuit. Quum in conspectum venisset hostis, in selam recepit & convivii adhibuit, liberosque admonuit suos, ut fortunam cui tantum

liceret, revererentur.

6. *Duos filios*.] Quorum alter quinque diebus ante triumphum, alter post triumphum tribus mortuus est.

7. *Decifum*.] Decidere est verbum juris quod significat transigere, dirimere.

8. *Ludis Circensibus*.] De quibus alibi.

9. *Ob hujus continentiam*.] Sic optime e Mss. reposuit Schottus. Male antea legabatur ob hujus licentiam qua lectio plane inepta. *Continentia* & *abstinentia* idem, nempe vis avaritiam & libidinem coercendi. Cic. lib. I. Epist. ad C. frat. Quid est negotii continere eos quibus præsitis, si te ipsum contineas? Schott.

TIB. SEMPRONIUS GRACCHUS.

TIBERIUS Sempronius Gracchus, nobilissima familia ortus, Scipionem Asiaticum quamvis inimicum, ¹ duci in carcerem non est passus. ² Prætor Galliam domuit, consul Hispaniam, altero consulatu

NOTÆ.

1. *Duci in carcerem*.] Vide supra in Scipione Asiatico.

2. *Prætor Galliam*.] Nescio quos hic auctores Victor sequutus sit. Neque enim invenias Gracchum in Gallia rem gessisse, neque Consulem Hispaniam obtinuisse. Sed en tibi quæ Gracchus gessit. An. V. C. 574. Celtiberos in Hispania prætor aliquot præliis vicit, multas urbes cepit, & omnem Celtiberiam domuit. an. 576. Consul in

Sardinia hostes fudit, Castrisque exiit: eodem iterum anno sequenti proconsul devicit, iisque pacem concessit, & Romam reversus anno post triumphans urbem ingressus est. Idem iterum Consul an. 590. Quo eum Sardiniam rebellantem subegisse suspicor. Graviter ergo noster lapsus est, neque medicinam facere licet eum ea scriptura & in Mss. & in Editis adeo constans sit. Tentabar tamen doctiss. Schott. *Prætor Hispania*

Sardiniam: tantumque captivorum adduxit, ut longa venditione res in proverbium veniret, ¹ *Sardi venales*. ² Cenfor libertinos, qui ³ rusticas tribus occupant, in quatuor urbanas divisit: ⁴ ob quod a populo collega ejus Claudius (nam ipsum auctoritas tuebatur) reus factus est: & cum eum duæ classes condemnassent, Tiberius iuravit se cum illo in exilium iturum: ita reus absolutus est. Cum in domo Tiberii duo angues e geniali toro repisissent, responso dato, eum de dominis periturum, cuius sexus anguis fuisset occisus: amore Corneliae coniugis marem iussit interfici.

NOTÆ.

niam obtinuit, & altero consulatu Sardiniam, quam primum Consul domuerat, tantumque captivorum adduxerat. Vel pro Gallia affini voce Gallaciam obtinuit. Quod in Galliam postea depravatum.

1. *Sardi venales.*] Vide Plutarch. in problem. Vide & Fest. Pomp. Nam ii de hoc alia referunt. Sed verius puto noster.

2. *Cenfor libertinos qui rusticas tribus.*] Ex Livio tamen lib. 45. cap. 15. apparet libertinos qui jam inde usque a Servio Tulio rege in quatuor tribus Urbanas coniecti fuerant, & postea, cum se se in omnes tribus diffunderent, iterum in easdem quatuor a C. Flaminio & L. Emilio Cenforibus reducti, nunc a Tib. Sempronio Graccho in unam Urbanam, Esquilinam scilicet, fuisse coniectos. Verum & auctori nostro favere

videtur Cicero lib. 1. de Oratore. Sect. 9. Sed ut reliqua pratermittam. omnium mihi videor. exceptis, Crasse, vobis duobus eloquentissimos audisse Ti. & C. Sempronios, quorum pater homo prudens, & gravis haudquaquam eloquens, & sæpe alias, & maxime Cenfor, salutis reipub. fuit, atque verbo libertinos in Urbanas tribus transtulit: quod nisi fecisset, rempub. quam nunc vix tenemus, jamdiu nullam haberemus.

3. *Rusticas tribus.*] Nam Urbanæ minoris erant dignitatis quam rusticæ.

4. *Ob quod.*] Imo ob aliam causam, scilicet quod eorum censura tristis admodum atque aspera in recensendis equitibus fuerit. Sed vide omnino Liv. lib. XLIII. cap. XVI.

5. *De dominis.*] Vel Tib. Gracchum vel Corneliæ uxorem.

P. SCIPIO ÆMILIANUS.

PUBLIUS Scipio Æmilianus, Pauli Macedonici filius, ¹ a Scipione Africano adoptatus, in Macedonia cum patre agens, ² victum Persen tam pertinaciter persecutus est, ut media nocte in castra redierit, ³ Lucullo in Hispania legatus, ⁴ apud Intercatiam opidum provocatorem singulari prælio vicit. Muros hostilis civitatis primus ascen-

NOTÆ.

1. *A Scipione Africano.*] Non patre, sed filio: Africanus enim major huic avus fuit, ex adoptione filii. Flor. lib. 2. cap. xv. Hunc (Scipionem) Paulo Macedonico procreatum, Africani illius magni filius, in decus gentis assumpserat, hoc scilicet fato, ut quam urbem concusserat avus, nepos ejus everteret. Et Liv. lib. XLIV. cap. XLIV. Pub. Scipio is erat, Africanus & ipse postea, deleta Carthagine appellatus, naturalis

Consulis Pauli, adoptione Africani nepos.

2. *Victum Persen tam pertinaciter.*] Septimum decimum tunc annum agens. Vide Liv. loco supra laudato.

3. *Lucullo in Hispania legatus.*] An. V. V. 602. Coll. L. Licinio Lucullo, A. Postumio Albino.

4. *Apud Intercatiam opidum.*] Livii Epitom. XLVIII. P. Cornelius Africanus

dit. ¹ Tribunus in Africana sub M. Manilio imperatore, ² cohortes octo obsidione vallatas consilio & virtute servavit, a quibus corona obdionali aurea donatus. Cum ædilitatem peteret, ³ consul ante annos ultro factus, Carthaginem intra sex menses delevit. ⁴ Numantiam in Hispania, ⁵ correctaprius militum disciplina, fame vicit, hinc Numantinus dictus. ⁶ Caio Lælio plurimum usus: ⁷ ad reges adeundos missus, duos secum, præter cum, servos duxit. Ob res gestas superbus, ⁸ Gracchum iure cæsum videri respondit, obstrepente populo. Taceant, inquit, ⁹ quibus Italia noverca, non mater est: addidit, ¹⁰ Quos sub corona vendidi. ¹¹ Censor, ¹² Mummio collega segniore, in senatu ait, Uti-

NOTÆ.

Scipio Æmilianus, L. Pauli filius, Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit: & in oppugnatione Interactia urbis maius multo etiam periculum adiit; nam Murum primus omnium transcendit. Interactia Vaccæorum opidum.

1. Tribunus in Af. sub M. Manilio.] Anno quo tertium bellum Punicum initum est, de quo Flor. lib. II. cap. xv. tunc tribunum fuisse Scipionem declarat Cicer. in somnio Scipionis, ubi ipsum sic loquentem inducit. Cum in Africam venissem M. Manilio Consuli ad quartam legionem tribunus, ut scitis, militum, &c.

2. Cohortes octo.] Hoc sic narrat Epitom. Liv. XLIX. Obsideri oppugnarique cæpta est Carthago, ab L. Martio, Manio Manilio Consulibus. In qua oppugnatione, quum neglectos ab una parte Muros duo tribuni temere cum Cohortibus irrupissent, & ab oppidanis graviter caderentur, a Scipione Africano expliciti sunt, per quem & Castellum Romanorum, quod nocte oppugnabant, paucis Equitibus juvantibus liberatum est: Castrorumque qua Carthaginenses omnibus copiis ab urbe pariter egressi oppugnabant, liberatorum is ipse præcipuam gloriam tulit.

3. Consul ante annos.] Ann. V. C. 605. ætatis suæ xxxviii.

4. Numantiam in Hispania.] Ad flumen Duriam sitam Vid. Flor. lib. II. cap. xviii.

5. Correcta prius mil. dif.] Quæ a Mancino corrupta fuerat. Vide Florum.

6. Caio Lælio.] In Mss. ut testantur viri doctissimi, scriptum. Panatio plurimum

usus. Mirum unde tam discrepans scriptura, Sane utroque & Panatio & Lælio familiariter usus Scipio. De Panatio Stoicorum principe testatur Cicero de finib. lib. IV. Itaque homo, inquit, in primis ingenuus & gravis, dignus illa familiaritate Scipionis & Lælii, Panatius. Item alibi. Et Paterculus lib. I. cap. xiiii. Quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum omnisque doctrina & auctor & admirator fuit, ut Polybium Panatiumque, præcellentes ingenio viros, domi militaque secum habuerit.

De Lælio quis ignorat, cum Cicero dialogum nomine Lælii sive de amicitia scripserit, ubi Lælium cum aliis de amicitia differentem inducit.

7. Ad reges adeundos missus duos secum.] Quinque refert Athenæus lib. VI. Σκιπίων γὰρ ὁ Ἀφρικανὸς ἐπὶ πέντε ἐκπαιδευμένους καὶ τῆς συγχλήτης ἐπὶ τὸ κατεστησάτω τὰς κατὰ τὴν οἰκονομίαν βασιλείας, ἵνα τοῖς ἀποσπῆσιν, ἐγχειρῶσιν, πέντε μόνος ἐπὶ πᾶσι οἰκῆται, ὡς ἴσμεν Πολύβιος καὶ Παισιδάνιος. Scipio cognomento Africanus a senatu missus ad ordinanda & distribuenda regna quinque tantum servos duxit, ut refert Polybius & cum eo Posidonius.

8. Gracchum iure cæsum.] Tiberium Gracchum intelligo de quo vide Flor. lib. III. cap. xiv.

9. Quibus Italia noverca est.] Ergo perigrini sunt, non Romani, non Itali.

10. Quos sub corona vendidi.] Itaque non sunt Romani; sed captivi, sed servi. Vide Gellium lib. VII. cap. IV. Servi venales coronam gestabant.

11. Censor.] An. V. C. v. II.

12. Mummio.] L. Mummio Achaico.

nam

nam mihi collegam aut dedissetis, aut non dedissetis. ¹ Suscepta Agrariorum causa, domi repente exanimis inventus, obvoluto capite elatus est ne livor in ore appareret. Huius patrimonium tam exiguum fuit, ut ² XXXII. libras argenti, ³ duas & selibram auri reliquerit.

NOTÆ.

1. *Suscepta Agrariorum causa.*] Per agrarios, Fulvium Flaccum, C. Gracchum, & C. Carbonem intellige qui leges agrarias ferebant, ut agri a privatis occupati, plebi dividerentur. Contra hos causam suscepit Scipio qui cum pridie fortis ac validus domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est; suspecta fuit, tanquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor, hinc ma-

xime quod soror esset Gracchorum, cum quibus simulas Africano fuerat.

2. *XXXII. Libras argenti*] Quæ trecentos & viginti circiter nummos nostros argenteos efficiunt.

3. *Duas & selibram.*] Libra auri valet nummos nostros circiter 112. cum dimidio, Duæ igitur & selibra efficiunt numm. 281.

C. HOSTILIUS MANCINUS.

Cajus Hostilius Mancinus ¹ consul adversum Numantinos ventantibus avibus, ² & nescio qua voce revocante profectus, cum ad Numantiam venisset exercitum ³ Popillii acceptum prius corrigere decrevit: inde solitudinem petiit. ⁴ Eo die Numantini forte solempni nuptu filias locabant: & unam speciosam duobus competentibus, pater puellæ conditionem tulit, ut ei illa nuberet, qui hostis dextram retulisset. Profecti juvenes, ⁵ abscessum Romanorum in modum fugæ properantium cognoscunt: rem ad suos referunt. Illi statim ⁶ quatuor millibus, viginti millia Romanorum cæciderunt. Mancinus, ⁷ auctore Tiberio Graccho quæstore suo, in leges hostium fœdus percussit: quo per senatum improbatum, ⁸ Mancinus Numantinis deditus, nec receptus, ⁹ au-

NOTÆ.

1. *Consul.*] An. V. C. 616.

2. *Et nescio qua voce.*] Quæ in portu Herculis ei audita est dicens, *Mancine mane.*

3. *Popillii.*] M. Popillii Lænatis qui superiori anno proconsul a Numantinis fusus, fugatusque fuerat.

4. *Eo die Numantini.*] Ex Mss. Gruter. *Eo die Numantinis forte solempni, nuptum filias locabant* Sed recepta lectio magis placet. Et omnia plana. Eo die, *inquit*, forte solempni Numantini nuptu filias locabant. *Nuptu autem pro nuptui.*

5. *Abscessum Romanorum.*] Quia Mancinus solitudinem petebat, supra.

6. *Quatuor millibus.*] In al. Edit. *Quatuor millibus suorum.* Bene.

7. *Auctore Tib. Graccho.*] Vide infra in Tib. Graccho.

8. *Mancinus Numantinis deditus.*] De hoc more supra in Spurio Postumio.

9. *Augurio in castra deductus.*] Mancinus hostibus deditus, neque ab iis receptus, suis etiam desertus, castra repetere non audebat; sed tandem favente augurio in ea deductus est.

gurio in castra deductus¹ praturam postea consecutus est.

NOTÆ.

1. *Praturam postea consecutus est.*] At quomodo praturam qui Consul fuerat? hic facile solvi lis potest, nam aliquot exemplis patet Consulares viros probri causa ordine motos praturam alteram gessisse, ut iterum omnes honorum gradus implendo, ad alterum quasi novum Consularum pervenirent. Et sic non iidem omnino, sed alii fere & novi homines viderentur; sed infra in Metello Pio non ita te facile expe-

dias de quo Victor. *Adolescens*, inquit, *petitione pratura & pontificatus consularibus pralatus est.* Vides consulares in petitione Praturæ. Quid igitur an hic vocem *pratura* suspectam habeamus? at eam & Mill. omn. & Edit. constanter agnoscunt. Videant Eruditi; neque enim satis mihi perspecta est tota hæc magistratuum ratio ut de ea quidquam pronunciare audeam.

L. MUMMIUS ACHAICUS.

LUCIUS Mummius, devicta¹ Achaja, Achaicus; ² consul adversus Corinthios missus, victoriam alieno labore quaesitam intercepit. Nam cum illos Metellus Macedonicus apud ³ Heracleam fudisset, & duce Critolao privasset, cum licitoribus & paucis equitibus ⁴ in 5. Metelli castra properavit, & Corinthios ⁵ apud Leucopetram vicit duce ⁶ Diaeo, qui domum refugit, eamque incendit: conjugem interfecit, & in ignem præcipitavit: ipse veneno interiit. Mummius Corinthum signis tabulisque spoliavit: quibus cum totam repleisset Italiam; in domum suam nihil contulit.

NOTÆ.

1. *Achaia.*] Proprie dicta in Peloponneso. De hoc bello vide Flor. lib. II. cap. XVI.

2. *Consul.*] An. V. C. 607.

3. *Heracleam.*] Urbem Elidis supra Olympiam in Peloponneso.

4. *In Metelli Castra.*] Florus: *Sed, fata rerum! quum Metellus dimicasset, ad vic-*

toriam Mummius venit.

5. *Apud Leucopetram.*] *Sub Isthmi faucibus* Corinthiacum inter & Saronicum sinum.

6. *Diaeo.*] *Δίαιος* Græcis dictus, hunc sibi post Critolaum Achæi prætorem elegerant, Pausan. in Achaïcis *Δίαιος ο' Κερταίας διαδεχας.* Diaus Critolai successor.

Q. CÆCILIUS METELLUS MACEDONICUS.

QUINCTUS Cæcilius Metellus a domita Macedonia, Macedonicus: ¹ prætor ² Pseudophilippum, qui idem Andriscus est, vicit. Achæos ³ bis prælio fudit: triumphandos Mummio tradidit. Invisus plebi ob nimiam severitatem: & ideo post duas repulsas ⁴ consul

NOTÆ.

1. *Prætor.*] An. V. C. 605. Male hunc Consulem Florus lib. II. cap. XIV. & hinc firmabis quæ apud illum diximus.

2. *Pseudophilippum.*] Falsum Philippum,

ψευδής, falsus.

3. *Bis.*] Imo semel ad Heracleam. Flor. *Et uno prælio peractum erat bellum.*

4. *Consul.*] An. V. C. 610.

ægre factus, ¹ Arbachos in Hispania domuit. ² Apud Contrebiā opidum cohortes loco pulsas, redire & locum recipere iussit. Cum omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam quid acturus esset roganti: Tunicam, inquit, meam exurerem, si eam consilium meum
 5. scire existimarem. Hic quatuor filiorum pater, supremo tempore, humeris eorum ad sepulcrum elatus est: ³ ex quibus treis consulares, unum etiam triumphantem vidit.

N O T A.

1. *Arbachos.*] In Celtiberia, iidem qui *Arcuaci*.

2. *Apud Contrebiā.*] Celtiberorum urbem, alii vocant *Centobriam*.

3. *Ex quibus tres Consulares.*] Idem Cicer. lib. v. de fin. bon. & mal. Ergo, inquit, tibi Q. Metellus, qui tres filios Consules vidit, e quibus unum etiam & Censorem & triumphantem, quartum autem Prætorem, eosque salvos reliquit, & tres filias nuptas; cum ipse consul, Censor etiam, augurque fuisset, & triumphasset, &c. Ii quatuor filii sunt.

I. Q. Cæcilius Metellus Balearicus Cos. an. V. C. 630. Triumphavit an. 631. Censor. an. 633.

II. L. Metellus Dalmaticus Cos. an. V. C. 636. quo anno etiam, si Eutropio fides, triumphavit.

III. M. Cæcilius Metellus Cos. an. 638.

IV. C. Cæcilius Metellus, hunc sub Consulatu Metelli Dalmatici Prætorem fuisse conjicio. Cos. fuit an. 640. Sed anno superiori mortuus Metellus Macedonicus. Quare tres tantum filios Consulares, quartum tantum Prætorem vidit.

Q. CÆCILIVS METELLVS NUMIDICVS.

QUINCTUS Cæcilius Metellus, Numidicus: quia ¹ consul de Jugurtha, rege Nimidiæ triumphavit. ² Censor ³ Quinctium, qui Tiberii Gracchi filium mentiebatur, in censum non recepit. ⁴ Idem in legem Apulejam per vim latam jurare noluit, quare in exsilium actus,
 5. ⁵ Smyrnæ exsulavit. ⁶ Calidia deinde rogatione revocatus, cum ludis forte litteras in theatro accepisset, non prius eas legere dignatus est quam spectaculum finiretur. ⁷ Metellæ sororis suæ virum, ⁸ laudare noluit, quod is solus iudicium contra leges detractarat.

N O T A.

1. *Consul de Jugurtha rege.*] An. V. C. 644. Vid. Flor. lib. iii. cap. i.

2. *Censor.*] Cum C. Cæcilio Metello patruele suo an. V. 651.

3. *Quinctium qui se Tib. Gracchi.*] Ideo institutum Gracchum vocat Cicer. pro Sextio. Q. Metellus, inquit, Censor florentem hominem in populari ratione L. Saturninum notavit, & institutum Gracchum contra vim multitudinis incitata, censu prohibuit. Caium Gracchum vocat Flor. lib. iii. cap. xvi. hominem sine tribu sine nomine, qui subditi titulo in Gracchorum familiam ipse se adoptabat. Vide infra in Apul. Saturnino.

4. *Idem in legem Apuleiam.*] Quam ferebat Apuleius Saturninus qui Gracchorum leges asserebat. Vide Flor. lib. iii. cap. xvi.

5. *Smyrna.*] Imo Rhodi exulavit. Plutarc. Liv. Epitom.

6. *Calidia deinde rogatione.*] Quam tulit Q. Calidius tribunus plebis an. V. 654. Ut in civitatem Numidicus restitueretur.

7. *Metella sororis suæ virum.*] L. Lucullum intelligit, patrem Luculli qui cum Mithridate bellum gessit.

8. *Laudare noluit.*] Intellige de laudatione funebri.

Q. METELLUS PIUS.

QUINCTUS Metellus Pius, Numidici filius: ¹ Pius, quia patrem lacrymis & precibus assidue ab exilio revocavit, prætor ² bello sociali Q. Popedium, ³ Marforum ducem, interfecit. ⁴ Consul in Hispania ⁵ Herculejos fratres oppressit: Sertorium Hispania expulit. Adolescent ⁶ in petitione præturæ & pontificatus, consularibus viris prælatus est.

NOTÆ.

1. *Pius quia patrem.*] Nam & amor in parentes proprie pietas dicitur.

2. *Bello sociali.*] De quo vide Flor. lib. III. cap. XVIII.

3. *Marforum ducem.*] Popedius Marfos sub suis signis habebat. Flor. Marfi ad lacum Fucinum.

4. *Consul in Hispania.*] Errat noster: neque enim tunc Consul erat Metellus, sed pro Consule, ut & Cn. Pompeius anno post-

quam fuerat Consul quarto. An. scilicet V. C. 677.

5. *Herculejos fratres*] Sertorii legatos.

6. *In petitione Prætura & Pont. Conf. V.*] Vide quæ supra in Hostilio Mancino dicta sunt. Locus sane difficilis: Tentabat Schottus consularibus filiis pro consularibus viris, ut consulares filii, de consulum filiis intelligatur. Neque tamen ita sibi ipse satisfacit vir doctiss.

TIBERIUS GRACCHUS.

TIBERIUS Gracchus ¹ Africani ex filia nepos, ² quæstor Mancino in Hispania, fœdus ejus flagitiosum probavit. ³ Periculum deditionis ⁴ eloquentiæ gratia effugit. ⁵ Tribunus plebis [legem] tulit, ne quis plus quingenta agri jugera haberet. ⁶ Octavio collegæ intercedenti, novo exemplo magistratum abrogavit. Dein tulit, ut ⁷ ea familia, quæ ex ⁸ Attali hereditate erat, ⁹ ageretur: ut populo divideretur. De-

NOTÆ.

1. *Africani ex filia nepos.*] Nam Cornelia Africani filia Gracchorum mater fuit.

2. *Quæstor Mancino.*] Vide supra in Hostilio Mancino.

3. *Periculum deditionis.*] Ne cum Mancino hostibus dederetur.

4. *Eloquentia.*] Qua facile princeps, Flor.

5. *Tribunus plebis.*] Anno V. C. 620.

6. *Octavio Collega intercedenti.*] Flor. lib. III. cap. XIV. Sed ubi intercedentem legibus suis Cnaum Octavium videt Gracchus, contra fas collegii, jus potestatis, injecta manu depulit rostris: adeoque præsentis metu mortis exterruit ut abdicare se magistratum cogereetur. Vide quæ ibi notata sunt.

7. *Ea familia.*] Bene a viris doctissimis notatum vocem, familiam a veteribus juriconsultis usurpatam qua pecuniam & omnem bonorum substantiam significarent, ut in XII. tabulis proximus agnatus familiam habeto. Gentiles familiam eriscunt. Et apud Terent. Heavtontim. Act. v. Sect. I. Decem dierum vix mihi est familia.

8. *Attali hered.*] Attali heredem fuisse Rom. populum notum est.

9. *Ageretur.*] Ea familia ageretur, eleganter ageretur de ea familia. Sic Cicer. in Lælio: In quibus eorum aut caput agitur, aut fama. Et Terent. Heavtontim. Non nunc pecunia agitur. Frustra igitur doctiss. Gronovius de ea familia legere jubet in notis ad Senecæ controversiam XI.

inde cum prorogare sibi ¹ potestatem vellet, adversis auspiciis in publicum processit, statimque Capitolium petiit, ² manum ad caput referens: quo salutem suam populo commendabat: hoc nobilitas ita accepit, quasi diadema posceret: segniterque cessante ³ Mucio consule; Scipio Nasica sequi se iussis, ⁴ qui salvam Rempub. vellent, Gracchum in Capitolium persecutus oppressit. Cujus corpus Lucretii Aedilis manu in Tiberim missum, unde ille ⁵ Vespillo dictus. Nasica ut invidiæ subtraheretur, per speciem legationis in ⁶ Asiam ⁷ ablegatus est.

NOTÆ.

1. *Potestatem.*] Tribunatum. Tib. Gracchus, quod iterum tribunus plebis fieri vellet, occisus, Cicer. in Catil.

2. *Manum ad caput referens.*] Flor. ibid. Inde quum in Capitolium profugisset, plebemque ad defensionem salutis suæ, manu caput tangens, hortaretur, præbuit speciem regnum sibi & diadema poscens, atque ita duce Scipione Nasica, concitato in arma populo, quasi jure oppressus est.

3. *Mucio.*] Pub. Mucio Scævola.

4. *Qui salvam Remp. vellent.*] Solennis civium ad Remp. juvandam evocandorum formula.

5. *Vespillo dictus.*] Nam Vespillones dice-

bantur quibus corporum sepeliendorum cura.

6. *Asiam.*] Pergamum.

7. *Ablegatus est.*] In Mss. additum ut monent viri docti. Cum Comitiis die Gracchus seditiones populi accenderet, auctore Nasica, inflammata nobilitas fragmentis subselliorum plebem fugavit. Gracchus per gradus, qui sunt super Calpurnium fornicem, detractio amminiculo fugiens, ictus fragmento subsellii corruit, rursusque assurgens alio ictu clava cerebro impacta occubuit. Ducenti ea seditione interfecti, quorum corpora in Tiberim projecta. Sed ea ego Victoris esse non puto.

C. GRACCHUS.

Cajus Gracchus ¹ pestilentem Sardiniam quæstor sortitus, non veniente successore, ² sua sponte discessit. ³ Asculanæ & ⁴ Fregellanæ defectionis ⁵ invidiam sustinuit. ⁶ Tribunus plebis agrarias & frumentarias leges tulit. ⁷ colonos etiam Capuam & Tarentum mittendos censuit. Triumviros agris dividendis se, & Fulvium Flaccum, & ⁸ C.

NOTÆ.

1. *Pestilentem Sardiniam.*] Nam Sardinia pestilentem & insalubrem aërem fuisse notum est. Martial. Claudian.

2. *Sua sponte discessit.*] Contra leges: successorem enim expectare debebat antequam e Provincia exiret.

3. *Asculana.*] Asculum aliud est in Picenis, aliud in Apulis; de priore hic sermo est.

4. *Fregellana.*] Fregellæ in Latio.

5. *Invidiam sustinuit.*] Invidia est odium, crimen, exprobratio. Gall. Verteres, il fut

accusé seul de la revolte d'Asculum & de Fregelle.

6. *Tribunus plebis agrarias & frum.*] Vid. Flor. lib. 111. cap. xv.

7. *Colonos etiam.*] Egit. Liv. Effecit ut complures colonia in Italia deducerentur. Vide Plutarch. hac mente puto ut Colonis sibi delegatis & Italiam & Provincias repleret.

8. *C. Crassum.*] Imo C. Carbonem. Parisinus Codex C. Orosium. Colon. Corsum. Cum mendo uterque.

Crassum constituit. ¹ Minucio Rufo Tribuno plebis legibus suis obrogante in Capitolium venit: ubi cum Atilius, ² præco Opimii consulis, in turba fuisset occisus, in forum descendit, & imprudens concionem ³ a Tribuno plebis avocavit, qua re arcessitus, cum in senatum non venisset, armata ⁴ familia Aventinum occupavit. ubi ab Opimio victus, dum, a ⁵ templo Dianæ defiluit, talum intorsit, & ⁶ Pomponio amico apud ⁷ portam Trigeminam, P. Lætorio in ⁸ Ponte Sublicio persequentibus resistente, in lucum ⁹ Furinæ pervenit. Ibi vel sua, vel servi Euphori manu interfectus: caput a ¹⁰ Septimulejo amico Gracchi, ad ¹¹ Opimium relatum, auro expensum fertur, propter avaritiam infuso plumbo gravius effectum.

NOTÆ.

1. *Minucio Rufo.*] Flor. Obrogare auso legibus suis Minucio tribuno, &c.

2. *Præco Opimii.*] Licetorem vocat Plutarch.

3. *A Tribuno pleb.*] Minucio Rufo.

4. *Familia.*] De servis proprie dicitur.

5. *Templo Dianæ.*] Templum Dianæ Aventinæ intellige.

6. *Pomponio amico.*] Hunc non apud portam trigeminam, sed in ponte sublicio Gracchum persequentibus restitisse innuit Velleius lib. II. cap. VI. *Quo die*, inquit, singularis Pomponii equitis Rom. in Gracchum fides fuit, qui more Coclitus, sustentatis in ponte hostibus, ejus gladio se transfixit.

7. *Portam trigeminam.*] Per quam egressi trigemini Horatii, supra.

8. *Ponte sublicio.*] Jam alibi.

9. *Furina.*] De qua sic Varro lib. V. de L. L. *Furinalia & Furina, quod ei Dea feria publica dies is, cujus Dea honos apud antiquos. Nam ei sacra instituta annua & flamen attributus: nunc vix nomen notum paucis.*

10. *Septimulejo.*] Al. *Septimio Attio, Septimio Attilio: Septimio Asello.*

11. *Auro expensum fertur.*] Flor. *Et illud sacrosanctum caput Tribuni plebis auro pensatum est.*

M. LIVIUS DRUSUS.

¹ MARCUS Livius Drusus, ² genere & eloquentia magnus, sed ambitiosus & superbus, Ædilis munus magnificentissimum dedit: ubi ³ Remmio collegæ, quædam de utilitate Reipublicæ suggerenti: *Quid tibi inquit, cum republica nostra? Quæstor in Asia nullis insignibus uti voluit, ne quid ipso esset insignius.* Tribunus pl. ⁴ Latinis civitatem, plebi agros, equitibus curiam, ⁵ senatui judicia permisit. Nimis liberalitatis fuit: ipse etiam professus, nemini se ad largiendum præter cælum & cænum reliquisse: ideoque cum pecunia egeret,

NOTÆ.

1. *M. L. Drusus.*] Vide Flor. lib. III. cap. XVII.

2. *Genere & eloquentia magnus.*] Nobilissimum, eloquentissimum, & sanctissimum vocat Velleius cap. XIII. lib. II.

3. *Remmio.*] Multa in hujusce nominis scripturæ varietas, Al. *Rubrio*, Al. *Rubrico*, Al. *Reminio*.

4. *Latinis Civitatem.*] Imo jus civitatis iis tantum promisit Drusus.

5. *Senatui judicia.*] Quæ penes equites erant.

6. *Præter cælum & cænum.*] Flor. *Extæ vox ipsius, nihil se ad largitionem ulli reliquisse, nisi si quis aut cænum dividere vellet, aut cælum.* Cicer. pro Rabirio: *extæ*

- multa contra dignitatem fecit. ¹ Magulſam Mauritaniae principem ob regis ſimultatem profugum, accepta pecunia ² Boccho prodidit: quem ille elephantum objecit. ³ Adherbalem filium regis Numidarum obſidem domi ſuae ſuppreſſit: redemptionem ejus occultam a patre ſperans.
5. ⁴ Capionem inimicum actionibus ſuis reſiſtentem, ait ſe de ſaxo Tarpejo praecipitaturum. ⁵ Philippo conſuli legibus Agrariis reſiſtenti, ita collum in comitio ⁶ obtorſit, ut multus ſanguis efflueret e naribus: ⁷ quam ille, luxuriam obprobrans, muriam de turdis eſſe dicebat. Idem ex gratia nimia in invidiam venit. nam plebs acceptis agris gaudebat; ¹⁰ expulſi dolebant ⁸ equites in ſenatum lecti laetabantur; ſed ⁹ praeteriti querebantur: ſenatus permiſſis judiciis exultabat; ſed ſocietatem cum equitibus aegre ferebat. Unde Livius anxius, ut Latinorum poſtulatedifferret; qui promiſſam civitatem flagitabant, repente in publico concidit: ſive ¹⁰ morbo comitali, ſeu hauſto ¹¹ caprino ſanguine, ſemianimis domum relatus. Vota pro illo per Italiam publice ſuſcepta ſunt: & ¹² cum Latini conſulem in Albano monte interfecturi eſſent, Philippum admonuit ut caveret: unde in ſenatu accuſatus; cum domum ſe reciperet, immiſſo inter turbam percuffore, corruit. Invidia caedis apud Philippum, & Capionem fuit.

NOTA.

cranda illa vox in libera Rep. M. Drusi: Nihil ſe ad largitionem ulli reliquiſſe, niſi ſi quis aut cœnum dividere vellet, aut cœlum.

1. *Magulſam.*] Hoc in hiſtoria me legiſſe non memini.

2. *Boccho.*] Mauritaniae regi.

3. *Adherbalem filium regis Numid.*] Miſcipſae ſcilicet; quamvis hoc mihi etiam ſuſpectum eſt.

4. *Capionem.*] Servilium Capionem qui equites aſſerebat.

5. *Philippo.*] L. Martio Philippo.

6. *Obtorſit.*] Per viatorem hoc factum fuiſſe ait Flor. alii per Drusi Clientem.

7. *Quam ille.*] Legendum omnino: *quem ille*, ut optime doctiſſ. Schott. cum multus ſanguis efflueret e naribus, eum Drusus, ei luxuriam exprobrans, non ſanguinem, ſed Muriam de turdis eſſe dicebat. *Muria* autem liquamen fuit quod plerumque e Thynnis, interdum etiam ex aliis ſive avibus ſive piſcibus exprimebatur.

Turdos vero in deliciis fuiſſe notum eſt.

8. *Equites in Senatum lecti laetab.*] Hoc certe valde ſuſpectum eſt, neque adduci poſſum ut credam equites quae judicia ipſi poſſidebant, ea ad ſenatum aequa parte tranſmiſſa libenter vidiffe.

9. *Praeteriti.*] Praeteriti dicebantur ii quorum nomina Cenſores in recitando praeterierant.

10. *Morbo comitali.*] Morbo caduco, comitali dicto quod eo comitia dirimebantur.

11. *Caprino ſanguine.*] Vide Plin, lib. xxviii, cap. ix.

12. *Cum Latini Conſulem.*] Flor. lib. iii, cap. xviii, *Primum fuit belli in Albano monte conſilium ut feſto die latinarum Julius Caſar & Marius Philippus Conſules inter ſacra & aras immolarentur. Poſtquam id nefas proditione diſcuſſum eſt, &c.* Sed tunc Philippum admonere non potuit Drusus quem anno ſuperiori mortuum tabulae notant.

CAjus Marius septies consul, ¹ Arpinas, humili loco natus, primis honoribus per ordinem functus ² legatus Metello in Numidia, ³ criminando eum ⁴ consulatum adeptus. Jugurtham ⁵ captum ante currum egit. In proximum annum consul ultro factus, ⁶ Teutones in Gallias ⁷ apud Aquas Sextias, ⁸ Cimbros in Italia, in ⁹ campo Claudio vicit, deque his ¹⁰ triumphavit. ¹¹ Sexies consul per ordinem factus, ¹² Apulejum Saturninum Trib. plebis & Glauciam prætorem seditiosos, ¹³ ex senatus-consulto interemit. ¹⁴ Et cum Sulpicia rogatione provinciam Sullæ eriperet, ¹⁵ armis ab eo victus, ¹⁶ Minturnis in palude delituit. ^{10.} Inventus, & ¹⁷ in carcerem coniectus, immisum percussorem Gallum vultus auctoritate deterruit: acceptaque navicula ¹⁸ in Africam trajecit, ibi diu exsulavit. Mox ¹⁹ Cinnana dominatione revocatus: ²⁰ ruptis ergastulis, exercitum fecit: ²¹ cæsisque inimicis injuriam ultus, ²² septimo consulatu, ut quidam ferunt, voluntaria morte decessit.

NOTÆ.

1. *Arpinas.*] Sed is natus & omnem pueritiam Arpini altus. Salust. in Jugurth. Arpinum in Volscis.

2. *Legatus Metello.*] An. V. C. 644.

3. *Criminando eum.*] Criminosè de bello quod Metello commissum erat, loquebatur. Si dimidia pars exercitus sibi permitteretur, paucis diebus Jugurtham in catenis habiturum: ab Imperatore consulto trahi, quod homo inanis & superbia regia, imperio nimis gauderet. Salust.

4. *Consulatum adeptus.*] An. V. 646.

5. *Captum ante currum egit.*] An. V. C. 648.

6. *Teutones.*] Populi sunt ad mare Germanicum.

7. *Apud aquas Sextias.*] In Gallia Narbonensi ad mare: Flor. lib. III. cap. III. Prioresque Theutonios sub ipsis Alpium radicibus assequutus, Marius, in locum quem Aquas sextias vocant, quo, fidem Numinum! pralio oppressit.

8. *Cimbros.*] In Germania Theutonis vicinos.

9. *Campo Claudio.*] Legendum est omnino Raudio, non Claudio ut male quidam dubitavere. Campus Raudius est in Italia Gallica circa Veronam. At Claudium sive furculas Caudinas in Samnitibus ponunt veteres. Vide Flor. III. cap. III.

10. *Triumphavit.*] An. V. C. 652.

11. *Sexies consul.*) Quinque ultimos consularis per ordinem gessit ab anno V. 649.

usque ad an. 653. inter primum & secundum tres anni intercesserunt.

12. *Apulejum Saturninum & Glauciam.*] Vide infra in L. Apuleio Saturnino.

13. *Ex Senatus consulto.*) Nam Senatus-consultum factum fuit, viderent Consules ne quid detrimenti respub. cap. ret.

14. *Et cum Sulpicia rogatione.*] Hanc tulit Sulpitius Tribunus plebis an. V. 665. ut exules revocarentur & Marius adversus Mithridatem dux crearetur.

15. *Provinciam Sullæ.*] Bellum adversus Mithridatem intellige quod Syllæ demandatum fuerat.

16. *Armis ab eo victus.*] Vide Florum lib. III. cap. XXI.

17. *Minturnis.*] Minturnæ in Latio non longe a Formis in ipso maris littore.

18. *In carcerem coniectus.*) Vide Vellej. lib. II. cap. XIX.

19. *In Africam trajecit.*) Cursum in Africam direxit, inopemque vitam in Tugurio ruinarum Carthagenensium toleravit. Vellej.

20. *Cinnana dominatione.*) Hoc est Cinnæ consulatu. Nam Cornelius Cinna Consul Marium revocavit. Vide quæ apud Florum dicta sunt.

21. *Ruptis ergastulis.*) Ergastula ubi servi vincti operabantur.

22. *Cæsisque inimicis.*) Vide omnino Florum lib. III. cap. XXI.

23. *Septimo consulatu.*) An. V. 666. Idibus Januariis mortuus.

C. MARIUS

C. MARIUS FILIUS.

CArius Marius filius ¹ viginti quinque annorum consulatum ² invasit: quem honorem tam immaturum ³ mater flevit. Hic patri sævitia similis, ⁴ curiam armatus obsedit, inimicos trucidavit, quorum corpora in Tiberim præcipitavit. In apparatu ⁵ belli quod contra Sullam parabatur, apud ⁶ Sacriportum vigiliis & labore defessus ⁷ sub dio requievit: & ⁸ absens victus, fugæ non pugnæ interfuit. ⁹ Præneste refugit, ubi ¹⁰ per Lucretium Offellam obsessus, tentata per cuniculum fuga, cum omnia septa intelligeret, iugulandum se ¹¹ Pontio Telefino præbuit.

NOTÆ.

1. *Viginti quinque.*) Idem fere Livii Epit. sed verius Vellej. *Viginti sex.*

2. *Invasit.*) An. V. 671.

3. *Mater flevit.*) Quia mortem filio perierit.

4. *Curiam armatus.*) Tum Marius juvenis & Carbo consules, quasi desperata victoria, ne inulti perirent, in antecessum sanguine Senatus sibi parentabant Obsessaque Curia, sic de Senatu quasi de carcere, qui iugularentur, educti. Flor. lib. 111. cap. XXI.

5. *Belii.*) Hic bellum prælium interpretor.

6. *Sacriportum.*) Locus sic dictus in Italia circa Præneste.

7. *Sub dio.*) *Sub Jove*, Horat. hoc est

sub cælo.

8. *Absens victus.*] Imo pugna interfuit, sed a Sulla fugatus.

9. *Præneste.*) Quod ante præfidiis firmaverat.

10. *Lucretium Offellam.*) Oppugnationi autem Prænestis ac Marii præfuerat Offella Lucretius; qui cum ante Marianarum fuisset partium, prætor ad Syllam transfugerat. Vellej.

11. *Pontio Telefino.*) Minorem Telefinum intellige. Vellej. *Sunt qui sua manu; sunt qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre Telefino, una obfesso, & erumpente, occubuisse prodiderint.*

L. CORNELIUS CINNA.

Lucius Cornelius Cinna flagitiosissimus, rempub. summa crudelitate vastavit. ¹ Primo consulatu legem de exsulis revocandis ferens, ab Octavio collega prohibitus, & honore privatus, urbe profugit: vocatisque ² ad pileum servis, adversarios vicit: Octavium interfecit: ³ Janiculum occupavit. ⁴ Iterum & tertium consulem se ipse fecit. ⁵ Quarto consulatu cum bellum ⁶ contra Sullam pararet, ⁷ Anconæ ob nimiam crudelitatem ab exercitu ⁸ lapidibus occisus est.

NOTÆ.

1. *Primo consulatu.*) An. V. 666. Collega Cn. Octavio nepote.

2. *Ad pileum.*) Hoc est, ad libertatem, erat enim insigne libertatis pileus. Plaut. Amphitr. Sc. 1

— *Quod ille faciat Jupiter Ut ego hic hodie raso capite calvus capiam pileum.*

3. *Janiculum occupavit.*) Fugatis inde Octavii copiis.

4. *Iterum & tertium.*) An. V. 667. &

668.

5. *Quarto Consulatu.*) An. V. 669.

6. *Contra Syllam.*) Qui in Græciam profectus erat.

7. *Ancona.*) In Picenis ad mare Adriaticum.

8. *Lapidibus.*) Non solum lapidibus, sed ensibus. Appian. *Lapides enim in eum missi; qui vero propiores aderant, exertis ensibus, Cinnam invasere, eoque modo consulatum adhuc gerens, interfictus est.* Machaneus.

C. FLAVIUS FIMBRIA.

CA IUS Flavius Fimbria (sævisſimus quippe Cinnæ ſatelles) ¹ Valerio Flacco conſuli legatus in Aſiam profeſtus, ² per ſimultatem diſmiſſus, corrupto exercitu, ducem interficiendum curavit. Ipſe correptis imperii inſignibus, ³ provinciam ingreſſus, ⁴ Mithridatem Pergamo ⁵ expulſit. Ilium, ubi tardius portæ patuerant, incendi juſſit: ibi Minervæ templum inviolatum ſtetit quod divina majeſtate ſervatum nemo dubitavit. Ibidem Fimbria militiæ principes ſecuri percuffit: ⁷ mox a Sulla Pergami obſeſſus, ⁸ corrupto exercitu deſertus ſemet occidit.

N O T Æ.

1. *Valerio Flacco conſuli.*) Anno. V. 667.
2. *Per ſimultatem.*) Per odium, nam ambo diverſas partes ſequébantur.
3. *Provinciam.*) Aſiam.
4. *Mithridatem.*) Vide Liv. Epitom. 83.

5. *Pergamo.*) In Phrygia majore e regione Leſbi.
6. *Expulſit.*) An. V. 669.
7. *Mox.*) Eodem anno, nullo intermiſſo tempore.
8. *Corrupto exercitu.*) Qui ad Syllam deſecit.

VIRIATHUS LUSITANUS.

VIRIATHUS genere ¹ Luſitanus, ob paupertatem primo mercenarius, ² deinde alacritate venator, audacia latro, ad poſtremum dux, bellum adverſum Romanos ſumpſit, eorumque ³ Imperatorem Claudium Unimanum, dein ⁴ C. Nigidium oppreſſit. ⁵ Pacem a populo Romano maluit integer petere, quam victus: & ⁶ cum alia dediſſet, & arma retinerentur, bellum renovavit. ⁷ Cæpio cum vincere eum aliter

N O T Æ.

1. *Luſitanus.*) Luſitani Hiſpaniæ populi ſupra Tagum fluvium.
2. *Deinde alacritate venator.*) Flor. lib. cap. xvi. *Ceterum Luſitanos Viriathus erexit, vir calliditatis acerrima, qui ex venatore latro, ex latrone ſubito dux, atque Imperator, & ſi fortuna ceſſiſſet, Hiſpania Romulus.* Supra autem alacritate interpretor propter alacritatem corporis. Et hic alacritas eſt agilitas, velocitas. Sed non omittendum quod notavit olim illuſtris Salmæſius, apud Trebell. Pollionem libros omnes pro *venator* habere *vector*. Quod poſtea imperiti homines corruperunt legendo *victor* & *venator*. *Vector* antiqua vox, ideſt bene *valens, robuſtus, qui ſeſe pedibus vehit*. Unde pro venatore quod opus ſit viribus maximis ad hoc opus. Sic apud Græcos *παρὰ βολὴς*, qui eſt audax, etiam de venatore & conſectore dici conſuevit. Eadem

voce uſus eſt Trebellius Pollio in Gallienis: *Nam quum taurum ingentem in arenam miſiſſet, exiſſetque ad eum ferendum vector.* Item Manilius:

Et pacare metu Sylvas & vivere vector.
Ut indicat vetus Scriptura *victor*.

3. *Imperator. m. Claudium Unimanum.*) Idem Flor. *Claudium Unimanum pene ad internecionem exercitus occidit.*

4. *C. Nigidium.*) Ignoro quis iſte fuerit *Nigidius*. Legunt viri docti *Veridium* qui prator exercitu caſo, vix Viriathi manus effugit.

5. *Pacem a pop. Rom.*) An. V. 612. *Q. Fabius Maximus Servilianus æquis conditionibus cum Viriatho pacem fecit. Quo facto rebus ſuis in Hiſpania proſpere geſtus labem imponit. Epitom. Liv.*

6. *Cum alia dediſſet.*) Scribe *dediſſet*.

7. *Cæpio.*) *Q. Servilius Cæpio. An. V. 613.*

non posset, duos satellites pecunia corrumpit, qui Viriathum, humi depositum peremerunt. Quæ victoria, quia empta erat, a senatu non probata.

N O T Æ.

1. *Humi depositum.*) In opt. exempl. ut monent viri docti *vino depositum* quod mire placet. Proprie *Vino depositi* dicuntur qui vino ita obruti sunt ut quasi mortui & sepulti jaceant. Plaut. in Aulul.
Ut me deponat vino, eam affectat viam.

M. ÆMILIUS SCAURUS.

MARCUS Æmilius¹ Scaurus nobilis, pauper. nam pater ejus, quamvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit. Ipse primo dubitavit, honores peteret, an² argentariam faceret: sed³ eloquentiæ consultus, ex ea gloriam peperit. Primo in Hispania⁵.⁴ corniculo meruit. Sub⁵ Oreste in Sardinia stipendia fecit. Ædilis, ⁶juri reddendo magis, quam⁷ muneri edendo studuit. ⁸Legatus Calpurnii, ⁹Jugurthæ adversus: tandem ejus pecunia victus. ¹⁰Consul ¹¹legem de sumptibus & libertinorum suffragiis tulit. P. Decium Prætorem transeunte ipso sedentem, jussit assurgere, eique vestem scidit, sellam con-
10. cidit: ne quis ad eum in jus iret, edixit. ¹²Consul ¹³Ligures & Gantifcos domuit, atque de his triumphavit. ¹⁴Censor ¹⁵viam Æmiliam stra-

N O T Æ.

1. *Scaurus.*) In Æmilia Gente Patricia. *Scauri* sic dicti quod talos tumentes haberent. Unde Horat. *Scaurum pravus fultum male talis.* Sat. 3.

2. *Argentariam faceret.*) Id est rei nummarie negotiationem.

3. *Eloquentia consultus.*) *Consultus* hic est *peritus*, sic Horat.

*Insanientis dum sapientia
Consultus erro.*

4. *Corniculo meruit.*) Corniculum diminutivum a cornu; & ut in exercitu cornu, sic in cohortibus tribuni militum corniculum dicitur. Ut qui corniculo merebant, cornicularii dicebantur. In al. Cod. legitur *Corniculum meruit*. Quæ lectio defendi potest. Nam ex Liv. discimus cornicula fuisse inter donatica ornamenta militaria, ut torques, phaleras, armillas,

5. *Oreste.*) L. Aurelio Oreste, qui Consul fuit an. V. 627.

&c.

6. *Juri reddendo magis.*) Urbis & annorum curatores Ædiles erant, & de iis rebus omnibus quæ ad hoc pertinerent jus dicebant.

7. *Muneri edendo.*) Curatio ludorum

solennium ad Ædiles pertinebat.

8. *Legatus Calpurnii.*) An. V. 642. L. Calpurnius Bestia cum exercitu adversus Jugurtham missus legat sibi homines nobiles, factiosos, in quibus fuit Scaurus. Vide Salust. Jugurth.

9. *Jugurtha adversus.*) Nam is principio acerrime Jugurtham impugnabat. Sed magnitudine pecuniæ a bono honestoque in pravum abstractus est. Salust.

10. *Consul.*) An. V. 638.

11. *Legem de sumptibus.*) Cupediis generi ne urgerentur, suffragiisque ingentibus dividerentur.

12. *Consul Ligures.*) *Consul* videtur abundare, nam de uno & eodem consulatu hic sermo est.

13. *Ligures & Gantifcos.*) De Liguribus tantum triumphasse ostendunt tabulae. *Gantifci*, vel ut quidam, *Gatisci*, populi Liguribus vicini.

14. *Censor.*) An. V. 644.

15. *Viam Æmiliam.*) Per Pisas, Lunam, Sabbatos, Dertonam usque pertinuit; nam alia fuit Æmilia Flaminiam excipiens. Strab. lib. v.

vit : ¹ pontem Mulvium fecit. Tantumque auctoritate potuit , ut
² Opimium contra Gracchum ; ³ Marium contra Glauciam & Saturni-
 num , privato consilio armaret. Idem filium suum , quia præsidium de-
 seruerat , in conspectum suum vetuit accedere : ille ob hoc dedecus
 5. mortem sibi conscivit. Scaurus senex , ⁴ cum a Vario tribuno plebis argue-
 retur , quasi ⁵ socios & Latium ad arma coëgisset , apud populum , ait :
 Varius ⁶ Sucronensis Æmilium Scaurum ait socios ad arma coëgisse ;
 Scaurus negat : utri potius credendum putatis ?

N O T Æ.

1. *Pontem Mulvium.*] Ad secundum ab urbe lapidem in via Flaminia.

2. *Marium contra Glauciam.*] Non puto Scaurum privato consilio Marium contra Glauciam & Saturninum armasse , sed senatus consultum quod ad eam rem factum fuit , viderent consules ne quid detrimenti caperet Respub.

3. *Cum a Vario Tribuno plebis.*] Cicero in oratione pro M. Æmilio Scauro apud Asconium. *Ab eodem etiam lege Varia custos ille Reipub. proditoris est in crimen vocatus : vexatus a Q. Vario Tribuno plebis non multo ante, ubi Ascon. Innixus, inquit,*

anno LXXII. nobilissimis juvenibus processit in forum. (Scaurus) Deinde accepto respondendi loco, dixit Q. Varius Hispanus M. Scaurum principem Senatus socios in arma ait concitasse : M. Scaurus princeps senatus negat : testis nemo est. Veri vos, Quirites convenit credere ? Qua voce ita omnium commutavit animos ut ab ipso etiam tribuno dimitteretur.

5. *Socios & Latium.*] Unde Bellum sociale , quod & Latinum dictum est.

6. *Sucronensis.*] Suco Urbs in Hispania Taraconensi.

L. APPULEJUS SATURNINUS.

¹ L U C I U S Appulejus Saturninus , tribunus plebis seditiosus , ut gratiam Marianorum militum pararet , legem tulit , ut ² veteranis centena agri jugera in Africa dividerentur : intercedentem Bæbium collegam , facta per populum lapidatione submovit ³ Glauciae prætori , quod
 5. is eo die , quo ipse concionem habebat , jus dicendo partem populi avocasset , sellam concidit , ⁴ ut magis popularis videretur. ⁵ Quendam libertini ordinis subornavit , qui se Tiberii Gracchi filium fingeret. Ad hoc testimonium Sempronia soror Gracchorum producta , nec precibus , nec minis adduci potuit , ut dedecus familiae agnosceret. Saturninus ⁶ Aulo
 10. Nonio competitore interfecto Tribunus plebis relictus , Siciliam ,

N O T Æ.

1. *Lucius Apuleius Saturninus.*] Adeundus Florus lib. III. cap. XVI.

2. *Veteranis.*] Veterani dicebantur qui post vicena stipendia honestam missionem erant consequuti.

3. *Glaucia prætori.*] Quem infra Apuleii satellitem vocat.

4. *Ut magis popularis.*] Eo quod tam dolenter ferret a concione sua avocatum

fuisse populum.

5. *Quendam.*] Nomine Quinctium. Vide supra in Metello Numidico.

6. *Aulo Nonio.*] Annium vocat Florus. *Occiso palam comitiis Annio competitore tribunatus.* Alii aliter , sed malim Nonio , ut hic. Nonius enim vocant Appianus & Plutarchus.

Achajam, Macedoniam novis colonis destinavit & ¹ aurum, dolo, an scelere Capionis partum, ad emptionem agrorum convertit. ² Aqua & igni interdixit ei, qui in leges suas non jurasset: Huic legi multis nobilibus obrogantibus cum tonuisset, clamavit. Jam, inquit, ³ nisi quiescitis, grandinabit. ⁴ Metellus Numidicus exulare quam jurare maluit. Saturninus ⁵ tertio Tribunus pleb. relictus, ut satellitem suum Glauciam prætorem, consulem faceret, Memmium competitorem ejus in campo Martio necandum curavit. ⁷ Marius senatus consulto armatus, quo censebatur, darent operam consules, ne quid Respub. detrimenti caperet; Saturninum & Glauciam in Capitolium persecutus obsedit, maximoque astu incisus ⁸ fistulis, in deditionem accepit: nec deditis fides servata. Glauciae fracta cervix: Apulejus ⁹ cum in curiam fugisset, lapidibus & tegulis desuper interfectus est. Caput ejus Rabirius quidam senator per convivia in ludibrium circumtulit.

NOTÆ.

1. *Aurum dolo an scelere Capionis.*] Aurum Tholosanum intelligit quod Servilius Capius, vastato oppido ex illius templis diripit. An. V. 647.

2. *Aqua & igni interdixit.*] Aqua & igni interdicare formula qua Romani utebantur cum quem mori juberent.

3. *Nisi quiescitis.*] Vox imperiosissima, quiescite. Terent. Plaut. Cicer.

4. *Metellus Numidicus.*] Supra.

5. *Tertio Tribunus.*] An. V. 653.

6. *Ut satellitem suum Glauciam.*] Flo-

rus: Quippe ut satellitem furoris sui, Glauciam, consulem faceret, Caium Memmium competitorem interfici jussit.

7. *Marius.*] Vide supra in Mario patre.

8. *Fistulis.*] Canalibus quibus aqua in Capitolium perducebatur.

9. *Cum in Curiam fugisset.*] At Floro teste, cum ducibus factionis in Curiam receptus est, ibi eum facta irruptione, populus fistibus saxisque coopertum in ipsa quoque morte laceravit.

L. LICINIUS LUCULLUS.

¹ LUCIUS Lucullus nobilis, disertus & dives, munus quæstorium amplissimum dedit. Ptolemæum regem Alexandriæ ² consuli Sullæ conciliavit: ³ & mox per ⁴ Murenam in Asia ⁵ classē Mithridatis ⁶ Prætor Africam justissime rexit. ⁷ Adversus Mithridatem consul missus, collegam suum ⁸ Cottam ⁹ Chalcedone obsessum liberavit. ¹⁰ Cyzicum

NOTÆ.

1. *Lucius Lucullus.*] Ejus insignem laudationem vide apud Cicer. initio lib. 11. Academic. Quæst.

2. *Consuli Sylla conciliavit.*] Ann. V. 665.

3. *Et mox.*] An. V. 669.

4. *Murenam.*] L. Licinium Murenam.

5. *Classē Mithridatis.*] Repete a com-

muni Sylla conciliavit. Vide Plutarch. in Lucullo.

6. *Prætor Africam.*] An. V. 676.

7. *Adversus Mithridatem consul.*] An. V. C. 679.

8. *Cottam.*] M. Aurelium Cottam.

9. *Chalcedone.*] Chalcedon, Bithyniæ Urbs ad Bosphorum Thracium.

10. *Cyzicum.*] Ad Propontida.

M iij

obsidio ¹ solvit : Mithridatis copias ² ferro & fame afflixit , eumque regno suo ³ Ponto expulit. Quem rursus ⁴ cum Tigra rege Armenia subveniente magna felicitate superavit. ⁵ Nimius in habitu : maxime signorum & tabularum amore flagravat. Post ⁶ cum alienata mente : desipere cœpisset , tutela ejus M. Lucullo fratri permissa est.

N O T Æ.

1. *Solvit.*] An. V. 680.
2. *Ferro & fame afflixit.*] An. 681.
3. *Ponto expulit.*] An. 682. Pontus in Asia notus est.
4. *Cum Tigra rege.*] An. V. 684.
5. *Nimius in habitu.*] Hic *habitu*, *Vestitum*, interpretor in quo nimium ac profusum fuisse notum est Horat. in Epist.
Clamydes Lucullus , ut aiunt ,
Si posset centum scena præbere rogatus ,
Qui possum tot ? ait , tamen & quæram ,
Et quot habeo ,
Mittam , post paulo scribit sibi millia
quinque
Esse domi Chlamydam.

Vide Plutarch. extremo Lucullo , ubi & Horatii meminit. Sed ducentas Chlamydes ponit Plutarch. Horatius quinque millia , Poëtice. Schott.

6. *Cum alienata mento.*] Plutarch. ferunt autem eum sub mortem adversa mentis valetudine captum paulatim contabuisse. Porro Cornelius Nepos non atate mala , neque naturali morbo , sed medicamentis a Callisthene quodam liberto suo corruptum in id incidisse prodit : Callisthenem vero ea sibi medicamenta propinasse , qui eum amatorum habuisse crediderat , Lucullumque tantum ab rationis usu abfuisse , ut vel eo vivente , omnis rei familiaris cura Marci fratris consilio gubernata fuerit. Equidem ex hoc testimonio , quum videam plerisque in locis Cornel. Nepotis fidem a Plutarcho citari , arbitror hunc omnino esse quem interpretandum sumpsimus , compilatumque ab aliquo , ut Trogum a Justino , quum alia citet e Cornelio Græcus historicus quæ in eodem nunc non reperiuntur. *Machan.*

L. CORNELIUS SULLA.

CORNELIUS Sulla , ¹ a fortuna Felix dictus , cum parvulus a nutrice ferretur , mulier obvia : Salve , inquit , puer tibi & Reip. tuæ felix : & statim quæsitæ quæ hoc dixisset , non potuit inveniri. Hic ² quæstor Marii , ³ Jugurtham a Boccho in deditionem accepit. ⁴ Bello Cimbrico & Teutonico legatus , bonam operam navavit. ⁵ Prætor inter civis jus dixit ⁶ Prætor Ciliciam provinciam habuit. ⁷ Bello sociali ⁸ Samnites , Irpinosque superavit. Ne monumenta Bocchi tollerentur , Ma-

N O T Æ.

1. *A Fortuna.*] Id est , propter fortunam. Quare se Græce ἐπιτυχὲς λέγων dicebat , a jactu talorum venereo , quem felicissimum dicunt.
2. *Quæstor Marii.*] An. V. 647. Consules autem in provinciis Quæstores habebant qui pecunias militares administrarent , sibi que ad ministeria belli præsto essent.
3. *Jugurtham a Boccho.*] Salust. in fine Jugurth. Jugurtha Sylla victus traditur , & ab eo ad Marium deductus.
4. *Bello Cimbrico & Teutonico.*] De quo

supra in Mario.

5. *Prætor.*] An. V. 657.

6. *Prætor Ciliciam.*] Imo post præturam , non in Ciliciam ; sed in Cappadociam missus. Cilicia Asiæ regio ad mare Mediter. e regione Cypri. Cappadocia supra Ciliciam.

7. *Bello sociali.*] De quo supra.

8. *Samnites Irpino/que.*] Contigui populi sunt.

9. *Monumenta Bocchi tollerentur.*] Vel signa , vel imagines intellige quibus Boc-

rio restituit. ¹ Consul Asiam sortitus, Mithridatem apud ² Orchomenum & Charoneam prælio fudit. Archelaum præfectum ejus Athenis vicit. Portum Peiræum recepit. ³ Enetos, & Dardanos, ⁴ in itinere superavit. Cum ⁵ rogatione Sulpicia ⁶ imperium ejus transferretur ad Marium, in ⁷ Italiam regressus ⁸ corruptis adversariorum exercitibus, ⁹ Carbonem Italia expulit: Marium filium ¹⁰ apud Sacriportum, ¹¹ Telefinum apud portam ¹² Collinam vicit ¹³ Mario Præneste interfecto, Felicem se edicto appellavit. ¹⁴ Proscriptionis tabulas primus proposuit. ¹⁵ Novem millia ¹⁶ deditorum in ¹⁷ villa publica cecidit. ¹⁸ Numerum sacerdotum ¹⁹ auctiorum: ²⁰ tribuniciam potestatem minuit. Repub. ordinata ²¹ Dictaturam deposuit: unde sperni cœptus, ²² Puteolos concessit: & morbo, qui

NOTÆ.

chus Jugurtham Syllæ in manus tradens ostendebatur. Et ita non Boccho, sed sibi favebat Sulla. Nam eam laudem quod sibi traditus fuerit Jugurtha, ita cupide asserebat, ut annulo signatorio sculptam illam traditionem haberet, unde Plin. lib. 38. cap. 1. *Sulla Dictator traditione Jugurthæ semper signavit.*

1. *Consul Asiam sortitus.*] An. V. 665.

2. *Orchomenon & Charoneam.*] Hic ordinem non servavit Victor; nam primum Athenas & Piræum Sylla recepit, mox apud Charoneam, deinde apud Orchomenon Boeotiæ urbes Mithridatis copias dissipavit. Vide Florum, lib. 111. cap. v.

3. *Enetos & Dardanos.*] Eneti populi Paphlagoniæ. Dardani in Phrygia.

4. *In itinere.*] *En Marche.* Dum scilicet ab expeditione Mithridatica revertebatur.

5. *Rogatione Sulpicia.*] Supra in Mario patre.

6. *Imperium ejus.*] Id est, provincia ejus.

7. *Corruptis adversariorum exerc.*] Aliiter paulo Vellej. *Crescebat interim in dies Sylla exercitus, confluentibus ad eum optimo quoque & sanissimo. Felici deinde circa Capuam eventu Scipionem Norbanumque consules superat: quorum Norbanus acie victus; Scipio ab exercitu suo desertus ac proditus, inviolatus a Sylla dimissus est.* Sed Scipionis exercitum a Sylla corruptum diserte narrat Plutar. in Sylla & huc referendum Salust. fragmentum. *Cujus adversa voluntate colloquio militibus permissa, corruptio facta paucorum, & exercitus Syllæ datus est.*

8. *Carbonem.*] Cn. Papirium Carbonem

Cof. an. 671.

9. *Apud Sacriportum.*] Vide supra in Mario filio.

10. *Telefinum.*] Pontium Telefinum.

11. *Collinam.*] Quæ Quirinalis & Agonia dicta.

12. *Mario.*] Juvene. supra.

13. *Proscriptionis tabulas primus.*] Flor. lib. 111. cap. XXI. *Preposita est ingens illa tabula: Et ex ipso equestris ordinis flore ac senatus duo millia electi, quimori juberentur, novi generis edictum.*

14. *Novem millia.*] Quidam octo ponunt, alii quatuor, alii aliter.

15. *Deditorum.*] In al. *deditiorum* quod magis placet.

16. *Villa publica.*] In Campo Martio. Pub. Victor in descriptione Urbis in regione

17. *Villa publica, ubi primum populi census est actus in Campo Martio.*

18. *Numerum Sacerdotum.*] Ampliavit numerum Sacerdotum & augurum, ut essent quindecim.

19. *Tribuniciam potestatem.*] Leges tulit, Ne tribunis plebis alios Magistratus capere liceret: ne ad eos provocatio esset, ne leges ferre possent: Ne etiam concionari ipsis liceret, atque ita tantum intercessio illis relinqueretur.

20. *Dictaturam deposuit.*] Appian. tantum huic viro animi & felicitatis affuit ut fori medio dicere auderet, se Dictaturam deponere, ut eorum quæ fecisset rationem, subire posset, si quis exigeret. *Machan.*

21. *Puteolos concessit.*] Alii Cumas concessisse scribunt. Puteoli e regione Cumarum.

1. Phthiriasis vocatur, 2. interiit.

NOTÆ.

1. *Phthiriasis.*) φθιριῶσις, Pedicularis morbus quo pediculi per cutem acervatim erumpunt a φθιριῶν pediculis scateo, quod a φθίσις pediculus.
2. *Interiit.*) An. V. 675.

MITHRADATES REX PONTI.

MITHRADATES rex Ponti, 1 oriundus a septem Persis, magna vi animi & corporis, ut sex iuges equos regeret, 2 duarum & viginti gentium ore loqueretur. Bello sociali dissidentibus Romanis, 3 Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia expulit. Litteras per totam Asiam misit, ut quicumque Romanus esset, certa die interficeretur: 4 & factum est. Graciam insulasque omnes, 5 excepta Rhodo, occupavit. 6 Sulla eum prælio vicit, classem ejus 7 proditione Archelai intercept: ipsum 8 apud Orchomenum opidum fudit; 9 & oppressisset, nisi adversum Marium festinans, qualemcunque pacem componere maluisset. 10. Deinde eum 10 Cabiris resistentem Lucullus 11 fudit. Mithradates post a Pompeio, nocturno 12 prælio victus, in regnum confugit: ubi per seditionem popularium a Pharnace filio in turre obsessus, venenum sumpsit. Quod cum tardius 14 subiret, quia adversum venena 15 multis antea

NOTÆ.

1. *Oriundus a septem Persis.*) Ab Artabaze qui a septem Persis oriundus. Sed a septem Persis usque ad Artabazen ita intricata successio ut nihil certi dici possit. Vide quæ ad Flor. notavimus cap. v. lib. 111.
2. *Duarum & viginti gentium.*) Quas sub ditione habebat sua. Idem Plin. Solin. Valer. Quintil. Gell.
3. *Nicomedem Bithynia, Ariob. cap.*) An. V. C. 663. Sed sexto post anno, pace facta cum Sylla, suam quisque provinciam recepit. Vide quæ ad Florum notavimus cap. v. lib. 111. nam & hinc firmabis.
4. *Et factum est.*) Uno die octoginta millia Romanorum caesa sunt. An. V. 666.
5. *Excepta Rhodo.*) Flor. Excepta Rhodo qua pro nobis stetit: ceterum Cyclades, Delos, Eubœa & ipsum Græcia decus Athenæ, tenebantur.
6. *Sylla.*) Superiori capite.
7. *Prodizione Archelai.*) Archelaus cum classe regia Sylla se tradidit. Epitom. Liv. Sed quidam dissentiunt.
8. *Apud Orchomenon.*) Superiori capite.
9. *Et oppressisset, nisi.*) Flor. Et debellatum foret, nisi de Mithridate triumphare cito quam vere maluisset.
10. *Cabiris.*) Cabiri populi in Ponto. Ibi Cabira urbs. Vide Plutarch. in Lucullo & Eutrop. lib. 1v.
11. *Fudit.*) An. V. 680.
12. *Nocturno Prælio victus.*) Eutrop. lib. vi. Mox ei (Pompeio) delatum bellum etiam contra regem Mithridatem & Tigranem; quo suscepto, Mithridatem in Armenia minore, nocturno prælio vicit, castra diripuit. Vide & Flor. cap. v. lib. 111. datum prælium an. V. 687.
13. *Per seditionem.*) Flor. Per defectionem civium, Pharnacisque filii scelere preventus, male tentatum veneno spiritum ferro expulit.
14. *Subiret.*) Id est, penetraret. Sic alibi Virgil.
15. *Multis antea.*) Mithridates puer adhuc, cum illum veneno tutores peterent, Antidota sapius bibit, & ita se adversus insidias exquisitis turioribus remediis stagnavit, ut ne volens quidem senex mori potuerit. Justin. lib. xxxvii.

medicami-

medicaminibus corpus firmarat : immisum percussorem Gallum : Sithocum auctoritate vultus territum revocavit, & in cædem suam manum trepidantis adjuvit.

NOTÆ.

1. *Sithoco.*) Liv. vocat *Bithocum*. Forfan ; *Bithico* legendum.

CN. POMPEJUS MAGNUS.

CN. Pompejus Magnus, civili bello Sullæ partes secutus : ita egit, ut ab eo maxime diligeretur. ² Siciliam sine bello a proscriptis recepit. ³ Numidiam Hiarbæ ereptam, Massiniæ restituit. Viginti sex annos natus ⁴ triumphavit. ⁵ Lepidum acta Sullæ rescindere volentem, privatus Italia fugavit ⁶ Prætor in Hispaniam ⁷ pro consulibus missus Sertorium vicit. ⁸ Mox ⁹ piratas intra quadragesimum diem subegit. Tigranem ad deditionem, Mithradatem ad venenum compulit. Deinde mira felicitate [& celeritate] nunc in Septemtrione ¹⁰ Albanos, Colchos ¹¹ Heniochos ¹² Caspios, Iberos : tunc in Oriente ¹³ Parthos, Arabas, atque ¹⁴ Judæos cum magno sui terrore penetravit. Primus in ¹⁵ Hircanum, Caspium, ¹⁶ Rubrum, & Arabicum mare usque pervenit. ⁶ Mox cum

NOTÆ.

1. *Ita egit.*] Tres legiones ad eum duxit, Carbonem Consulem Syllæ inimicum interfecit.

2. *Siciliam sine bello.*] Post propositam a Sylla proscriptionis tabulam, proscripti in Siciliam fugerant ; sed adventante Pompeio, omnes facile cessere. An. V. 671.

3. *Numidiam Hiarbæ ereptam, Mass.*] Hæc mihi suspecta sunt. Legendum puto: *Numidiam Hiarbæ ereptam, Hiempsali restituit.* Quod ex historia verum est. Plutarc. in Pomp. εἰς δὲ τῶν βασιλέων Ἰαρβῶν τὸν συμμάχοντα Δομπίαν, τὴν δὲ βασιλείαν Ἰαμψαλὶ παρέδωκε. Id est, ex regibus autem Hiarbæ, qui cum Domitio militaverat, cepit & ejus regnum Hiempsali tradidit. Hinc pendet Sallustii fragmentum, lib. 1. histor. Id bellum excitabat metus Pompeii Victoris Hiempsalem in regnum restituentis. Miror tam insigne mendum viros doctissimos latuisse. Sed non prætereundum est esse qui ubique pro *Hiarba Hiarta* scribendum putent, verumque nomen esse *Hiarta*.

4. *Triumphavit.*] An. V. 672. quo regnum Hiempsali restituit.

5. *Lepidum.*] M. Æmilius Lepidum

Cof. An. V. 675. Sed vide omnino Flor. lib. 111. cap. ult.

6. *Prætor in Hispaniam.*] Anno V. 676.

7. *Pro consulibus.*] Quidam *proconsul*, sed omnino *pro consulibus*, verum est, nam cum Philippus carperetur quod privatum Pompeium pro consule mitteret ; imo respondit, non tantum eum pro consule ; sed pro consulibus mittendum cenfeo. Cicer. Philip. xi.

8. *Mox.*] An. V. 687.

9. *Piratas.*] Vide Flor. lib. 111. cap. vi.

10. *Albanos & Colchos.*] Albani & Cholci, Iberi intra mare Caspium & Pontem Euxinum.

11. *Heniochos.*] Ad littus eorum Caspii maris in Margiana.

12. *Caspios.*] Ad mare Caspium.

13. *Parthos.*] Supra finem Persicum.

14. *Hircanum, Caspium.*] Mare Caspium quod & Hircanum dictum.

15. *Rubrum & Arabicum.*] Idem, nam mare Rubrum Arabicum etiam dicitur.

16. *Mox cum diviso.*] An. V. 693.

N

- diviso orbis imperio, ¹ Crassus Syriam : ² Cæsar Galliam, ³ Pompejus Urbem obtineret, post ⁴ eadem Crassi, ⁵ Cæsarem dimittere exercitum jussit: Cujus infesto adventu, urbe pulsus, in Pharsalia victus, ad Ptolemæum Alexandriæ regem confugit. Ejus imperio ab Achilla & Pothino satellitibus occisus est: [Hujus latus sub oculis uxoris & liberorum a Septimio Ptolemæi præfecto mucrone confossum est. Jamque defuncti caput gladio præcisum, quod usque ad ea tempora fuerat adoratum. Truncus ⁸ Nilo jactus, a ⁹ Servio Codro rogo inustus, humatusque est, inscribente sepulchro : ¹⁰ HIC SITUS EST MAGNUS POMEJUS.
10. Caput ab Achilla Ptolemæi satellite, Ægyptio velamine involutum, cum anulo Cæsari præsentatum est: qui non continens lacrymas, illud plurimis & preciosissimis odoribus cremandum curavit.]

NOTÆ.

1. *Crassus Syriam.*) Vide Flor. cap. xi. lib. iiii.

2. *Cæsar Galliam.*] Flor. lib. iiii. cap. x.

3. *Pompeius Urbem.*] Imo *Hispaniam*, sed nec ideo Urbem reliquit, quippe provinciam suam per legatos Afranium & Petreium administravit.

4. *Eadem Crassi.*] Qui in Syria Carris trucidatus est.

5. *Cæsarem dimittere exercitum jussit.*] Ut scilicet privatus & suplex in Campo Martio Consulatum more majorum peteret.

6. *Pharsalia victus.*] An. V. 705. Pharsalia Thessaliæ regio. Inter Pharsalum & Enipeum fluvios.

7. *Ab Achilla & Pothino.*] Alii horum consilio, Septimii vero desertoris sui gladi-

dio trucidatum Pompeium ferunt. Flor. lib. iv. cap. xi.

8. *Nilo jactus.*] Poëticum est pro in Nilum, Virgil. *projecit fluvio*, &c. Id est in fluvium: male quidam *Nilo jactatus*.

9. *Servio Codro.*] Codrum vocat etiam Lucanus. Plutarch. vero hoc ascribit Philippo Pompeii liberto.

10. *Hic situs est Mag. Pomp.*] Hanc inscriptionem hemistichii loco retulit Lucanus.

HIC SITUS EST MAGNUS, placet hoc, fortuna! sepulcrum dicere.

Unde non abs re conjectare quis possit apud nostrum legendum esse absque voc. *Pomp. hic situs est Magnus*, nam *Magni* nomine concisè Pompeius vocabatur.

ADDITAMENTUM
VIRORUM ILLUSTRIVM
EX LIBRIS ANTIQVVIS MANU DESCRIPTIS.

JULIUS CÆSAR I.

CAIUS Julius Cæsar veneratione rerum gestarum Divus dictus: contubernalis Thermo in Asiam profectus; cum sæpe ad Nicomedem regem Bithyniæ commearer, impudiciæ infamatus est. Mox ¹ Dolabellam judicio oppressit. Dum studiorum causa ² Rhodum petit, ³ a piratis captus & redemptus, eisdem & postea captos punivit. ⁴ Prætor Lusitaniam, & ⁵ post Galliam, ab Alpibus usque, & Oceanum ⁶ bis classe transgressus, Britanniam subegit. Cum ei triumphus ⁷ a Pompejo negaretur, armis eum urbe pulsum ⁸ in Pharsalia vicit. Capite ejus ablato, flevit; & honorifice sepeliri fecit: ⁹ mox a satellitibus Ptolemæi ¹⁰ obsessus, eorum & ¹¹ regis nece Pompejo parentavit. ¹² Pharnacem Mitridatis filium fama nominis fugavit. ¹³ Jubam & Scipionem in Africa; Pompejos juvenes in Hispania apud ¹⁴ Mundam opidum ingenti prælio ¹⁵ vicit, deinde ignoscendo amicis odia cum armis deposuit; nam ¹⁶ Lentulum tantum, & Afranium, & Faustum Sullæ filium jussit occidi. ¹⁷ Dictator in perpetuum factus a senatu, in curia, Cassio & Bruto cædis auctoribus, tribus & viginti vulneribus ¹⁸ occisus est: cujus corpore pro rostris posito, Sol orbem suum celasse dicitur.

NOTÆ.

1. *Dolabellam judicio oppressit.*] Tamen ex Sueton. constat Dolabellam absolutum fuisse cum repetundarum Cæsar postulavit.

2. *Rhodum.*] Nam ibi tunc florebant studia. Apollonio Molonis, clarissimo dicendi Magistro operam dedit.

3. *A piratis captus.*] Circa Pharmacusam Insulam. Sueton.

4. *Prætor Lusitaniam.*] An. V. 693.

5. *Post.*] An. V. 694. 95. 96. & 97.

6. *Bis.*] Semel an. V. 698. iterum an. 699.

* 7. *A Pompejo.*] A quo jubebatur dimisso exercitu, domum rediret. supra.

8. *In Pharsalia vicit.*] Supra in Pompejo.

9. *Mox.*] An. V. 706.

10. *Obsessus.*] In regia, Flor. lib. 4. cap. 2. p. 158.

11. *Regis nece.*] Qui aqua suffocatus perit.

12. *Pharnacem.*] Eum Cæsar quatuor,

quibus in conspectum venit, horis, una profligavit acie.

13. *Jubam.*] Mauritaniæ regem. Vide Flor. p. 159. apud Thapson Africæ oppidum pugnatum an. V. 707.

14. *Mundam.*] Bæticæ urbem in inferiori Hispania.

15. *Vicit.*] An. V. 708. Vid. Flor. p. 161.

16. *Lentulum.*] Merito hæc vox viris doctis suspecta est; neque enim invenies Lentulum jussu Cæsaris trucidatum. Legunt itaque, L. Cæsarem. Ex Sueton. cap. lxxv. *Nec ulli perisse, nisi in prælio reperientur, exceptis dumtaxat Afranio & Fausto, L. Cæsare juvene.* Hic L. Cæsar cognatus Cæsaris fuit.

17. *Dictator in perpetuum.*] Contra leges. Dictaturæ Imperium tantum Semestre, & nunquam in annum prorogatum invenias, nisi id per extremam Reipub. necessitatem factum sit.

18. *Occisus est.*] An. V. 709.

N ij

CÆSAR Octavianus ex ¹ Octavia familia in Juliam translatus, in ultionem Julii Cæsaris, a quo hæres fuerat institutus, Brutum & Cassium cædis auctores ² in Macedonia vicit: ³ Sextum Pompejum Cn. Pompei F. bona paterna repetentem, ⁴ in freto Siculo superavit ⁵ Marcum Antonium consulem Syriam obtinentem, amore Cleopatæ devinctum, ⁶ in Actiaco Ambraciæ litore debellavit: ⁷ Reliquam orbis partem per legatos domuit. Huic Parthi signa, quæ Crasso sustulerant, ⁸ ultro reddiderunt, ⁹ Indi, Scythæ, Sarmatæ, Daci, quos non domuerat, dona miserunt. ¹⁰ Jani gemini portas bis ante se clausas, primo ¹¹ sub Numa, iterum ¹² post primum Punicum bellum; ¹³ sua manu clausit. ¹⁴ Dictator in perpetuum factus, a senatu, ob res gestas Divus ¹⁵ Augustus est appellatus.

NOTÆ.

1. *Octavia familia.*] Velitris oriunda.
2. *In Macedonia vicit.*] In Campis Philippicis an. V. 711. Vide Flor. lib. iv. cap. vii.
3. *Sextum Pompejum.*] Florus lib. iv. cap. viii.
4. *In freto Siculo.*] *Tota mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est.* Flor. an. V. 717.
5. *Marcum Antonium Consulem.*] Vox *Consulem* mihi suspecta est. Neque enim tunc consul erat Antonius.
6. *In Actiaco Ambraciæ litore deb.*] An. V. 722. Vide Flor. lib. iv. cap. xi.
7. *Reliquam orbis partem.*] Flor. lib. iv. cap. ult.
8. *Ultro reddiderunt.*] Idem Flor. *Parthi quoque quasi Victoria pæniteret, rapta clade Crassiana, ultro signa retulere.* Sed falsum est, signa Romana a Parthis reddita cum Phraatis filium Augustus remisisset. Quare sciens & volens Horatius etiam falsus est Od. ult. lib. iv.

— *Tua, Cæsar, atas
Fruges & agris retulit uberes
Et signa nostro restituit Jovi,
Derepta Parthorum superbis
Postibus.*

9. *Indi, Scythæ.*) Horat. Od. xiv. lib. iv.
*Te Cantaber non ante domabilis
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italia, Dominaque Roma!*
Indi ultra & intra Gangem noti sunt, Scythæ ad ultimam Septentrionis plagam supra mare Caspium, Sarmatæ ad fluvium Rham qui in mare Caspium incurrit, Daci ad Danubium.
10. *Jani gemini portas.*) Quæ apertæ, bellum: clausæ, pacem indicabant.
11. *Sub Numa.*) Qui primus per annos xliiii. clausas tenuit.
12. *Post primum Punicum bellum.*) An. V. 519.
13. *Sua manu clausit.*) Ter clausit. Vide quæ apud Flor. cap. ult. dicta sunt.
14. *Dictator in perpetuum.*) De hoc supra dictum. Hunc honorem Augustus fortiter reppulit.
15. *Augustus.*) [Ut dum terras colebat ipso nomine & titulo consecraretur. *Augustus*, enim majestatis divinæ vox est, quæ diis consecrata sunt, insignantur.

CATO PRÆTORIUS III.

CATO Prætorius, ¹ Catonis Censorii pronepos, cum in domo avunculi Drusi educaretur, nec pretio, nec minis potuit adduci a Q. Popedio Silone Marforum principe ut favere se ² causæ Sociorum diceret. ³ Quæstor in Cyprum missus ad vehendam ex ⁴ Ptolemæi hereditate pecuniam, cum summa eam fide perduxit: præterea ⁵ conjuratos puniendos censuit. Bello civili, Pompeii partes secutus est: quo victo, exercitum ⁶ per deserta Africæ duxit, ubi Scipioni consulari delatum ad se imperium concessit. Victis partibus, ⁷ Uticam concessit, ubi filium hortatus, ut clementiam Cæsaris experiretur, ipse lecto ⁸ Platonis libro, qui de bonis mortis est, semet occidit.

NOTÆ.

1. *Catonis Censorii pronepos.*) Vide Gellium lib. XIII. cap. XVIII.

2. *Causa Sociorum.*) Qui jus Civitatis sibi a Druso promissum armis repetebant. Inde bellum sociale, de quo supra.

3. *Quæstor in Cyprum missus.*) Vide quæ apud Florum dicta sunt lib. III. cap. IX.

4. *Ptolemæi hereditate.*) Cave hic hereditatem ita accipias quasi populum Rom. Ptolemæus heredem fecerit. Nam contra est. *Hereditate*, id est, *bonis*. Vivo enim adhuc Ptolemæo, Clodius ei infensus legem tulit ut ejus bona publicarentur & Cyprus in provinciæ formam redigeretur. Missus igitur Cato qui ejus bona ad populum Rom. transferret.

5. *Conjuratos.*) Lentulum & alios. Ejus orationem vide apud Salust. Catilin.

6. *Per deserta Africa.*) Vellej. lib. II. cap. LV. *Eorumque* (Jubæ & Scipionis) *cepas auxerat Marcus Cato, ingenti cum difficultate itinerum locorumque inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir cum summum ei a militibus deferretur Imperium, honoratiori parere maluit.*

7. *Uticam.*) Maritimam Africæ urbem prope Carthaginem.

8. *Platonis libro.*) Qui *Phædon* dicitur, de immortalitate animæ hic egit Plato. In eum librum extat Callimachi Epigramma quod Interpretes non intellexerunt: illud vide Editionis nostræ pag. 135.

M. TULLIUS CICERO IV.

MARCUS Tullius Cicero, genere ¹ Arpinas, patre equite Romano natus, genus ² a Tito Tatío rege duxit. Adolescens ³ Rosciano

NOTÆ.

1. *Arpinas.*) Arpinum. Urbs apud Hirpinos.

2. *A Tito Tatío rege.*) Eusebius in Chronicis & Plutarch. in vita Cicer. genus ad Volscorum regem retulere, sed Tullum Attium nominant, Tullum vocat Silius Italicus lib. VIII.

Tullius aratas raptabat in agmina turmas,

Regia progenies, & Tullo sanguis ab alto.

3. *Rosciano judicio.*) Cum Roscius A-

merinus Romæ occisus esset, ejus bona tanquam proscripti, Sylla hastæ subiecit, ea emit Chrysogonus ejus libertus duobus milibus nummum. Sed cum filius idemque heres Roscii bona patris ita vendita esse agere ferret, eaque sexagies esse demonstraret, Sylla coargui se graviter tulit, & Roscii filii nomen opera Chrysogoni de patricidio deferendum curavit. Cum Roscii patrociniū ob Syllæ metum nemo susciperet, adolescens ad Ciceronem confugit, qui an. natus xxvii. eum contra Syllæ dominantis opes

N iij

judicio eloquentiam, & libertatem suam adversus Sullanos ostendit: ex quo veritus invidiam¹ Athenas studiorum gratia petivit, ubi Antiochum Academicum philosophum² studiose audivit: inde eloquentiæ gratia Asiam, post Rhodum petiit, ubi³ Molonem Græcum, rhetorum tum
 5. disertissimum, magistrum habuit, ⁴ qui fletu dicitur quod per hunc Græcia eloquentiæ laude privaretur: ⁵ Quæstor Siciliam habuit.
⁶ Ædilis, ⁷ C. Verrem repetundarum damnavit. ⁸ Prætor Ciliciam latrocinii⁹ liberavit. ¹⁰ Consul ¹¹ conjuratos capite punivit. ¹² Mox, ¹ invidia

INTERPRETATIO.

a Continuo per odium P. Clodii & sollicitationem Caesaris & Pompeii quos affectati regni suspectos eadem libertate laxaverat, qua olim Sullanos, in exilium pulsus, alle-

dis Gabinio & Pisone Consulibus qui Macedoniam Syriamque Provincias hujus Clodii opera in mercedem acceperant, statim eodem orante Pompejo, revocatus est.

NOTÆ.

defendit. Victor in causa, magna in admiratione fuit & ipse Cicero in Bruto sic scribit: Itaque prima causa publica pro Sex. Roscio dicta tantum commendationis habuit, ut nonnulla esset, qua non nostro digna patrocínio videretur.

1. Athenas studiorum gratia.) Post biennium quam Roscium defenderat, nec propter merum Syllæ, sed ut consuetudinem dicendi vitaret, quod propter infirmitatem corporis, nimiam in dicendo vocis contentionem latera non ferrent. Cicero in Bruto.

2. Studiose audivit.] Sex menses Cicero in Bruto. Cum venissem Athenas, sex menses cum Antiocho veteris Academia nobilissimo, & prudentissimo Philosopho, fui, &c. post a me Asia tota peragrata est.

3. Molonem.) Quem antea Roma audiverat ut ipse Cicero in Bruto, Rhodum veni, meque ad eundem, quem Roma audiveram, Molonem applicavi, cum actorem in veris causis, scriptoremque præstantem, tum in notandis, animadvertendisque vitiis, & instituendo, docendoque prudentissimum.

4. Qui fletu dicitur.) Apollonius Molo latinæ linguæ rudis Ciceronem oravit ut Græce declamaret, in quo cum ideo illi optemperasset, quod putaret se ita melius corrigi posse, Apollonius neque orante Cicerone latitiam præ se tulit, & cum perorasset, defixus in cogitatione diu sedit, quod ubi Ciceronem agere ferre sensit, hæc ejus vox erupit: Te equidem, M. Tullii collaudo & admiror: Sed me Græcorum fortuna mi-

seret, cum videam doctrinæ & eloquentiæ laudem qua sola nobis reliqua erat, per te ad Romanos translata esse.

5. Quæstor Siciliam habuit.) An. V. 678. ætatis suæ 32. de Quæstura Cicero, ipse Cicero in orat. pro Plancio. Non vereor, inquit, ne quis audeat dicere, ullius in Sicilia Quæsturam, aut gratiorem aut clariorem fuisse: frumenti in summa caritate maximum numerum miseram, negotiatoribus comis, mercatoribus justus, municipibus liberalis, sociis abstinent, omnibus eram visus in omni officio diligentissimus, excogitati quidem erant a Siculis honores inauditi.

6. Ædilis.) An. V. 683. ætatis suæ 37.

7. C. Verrem.) Verres ex Prætura Siciliam Provinciam per triennium tenuerat, atque in ea fuerat libidinose, avare, crudeliterque versatus, quare repetundarum reus a Siculis postulatus est, quorum patrocinium suscepit Cicero.

8. Prætor Ciliciam.) An. V. 702. ætatis suæ 56. Sed provinciam Consularem Ciliciam privatus obtinuit. Quare hic Prætor is est qui cum Imperio extraordinario in provinciam missus est.

9. Liberavit.) Vide Epist. xx. lib. v. ad Atticum. Epist. x. lib. ii. & iv. lib. xv. Famil.

10. Consul.) An. V. 690. ætatis suæ xlv.

11. Conjuratos.) Lentulum, Cethegum, Statilium, Gabinum, & alios qui cum Catilina conjuraverant.

12. Invidia P. Clodii.) Qui tunc Tribunus plebis erat.

P. Clodii, instinctuque Cæsaris & Pompeii, quos dominationis suspectos, eadem, qua quondam¹ Sullanos, libertate perstrinxerat, ² sollicitatis Pisone & Gabinio consulibus, qui Macedoniam Syriamque provincias in stipendium opera hujus acceperant, ³ in exilium actus: mox ⁴ ipso referente Pompeio, rediit, cumque ⁵ civili bello ⁶ secutus est. Quo victo, veniam a Cæsare ⁷ ultro accepit: quo interfecto Augustum fovit; ⁸ Antonium hostem judicavit. ⁹ Et cum III. viros se fecissent. Cæsar, Lepidus, Antoniusque, ¹⁰ concordia non aliter visa est inter eos jungi posse: nisi Tullius necaretur: qui, immixtis ab Antonio percussoribus, ¹¹ cum forte ¹² Formiis quiesceret, imminens exitium ¹³ corvi auspicio didicit, & ¹⁴ fugiens ¹⁵ occisus est. Caput ad Antonium relatum.

NOTÆ.

1. *Sullanos.*) Cum Roscium deffendit.

2. *Sollicitatis Pisone.*) Clodius pactus cum Consulibus, Gabino Syriam, Babylonem, Persas, Pisoni Achaïam, Thessaliam, Graciam, Macedoniam, omnemque Bæotiam dedit.

3. *In exilium actus.*) An. V. 695. ætatis suæ XLIX.

4. *Ipso referente Pompeio.*) Imo referente L. Mummio Tribuno plebis, & adjuvante Pompeio. *Referente*, id est in Senatu verba faciente.

5. *Civili bello.*) Cæsaris & Pompeii.

6. *Sequitus est.*) Vide Epist. 7. lib. XIV. Famil. & orat. pro Ligario, Tunc Cicero annum agebat LVIII.

7. *Ultro.*) Nam ipse Cæsar litteras ad Ciceronem ex Ægypto misit, ut esset idem qui fuisset.

8. *Antonium.*) Cos. an. V. 709. ætatis Ciceronis 63.

9. *Et cum III. viros.*) An. V. 710. Vide Flor. lib. IV. cap. VI.

10. *Concordia non aliter visa est.*) Antonius enim nullam conditionem accipere se se dicebat, nisi primus Cicero interficeretur, primis diebus pro Ciceronis salute certavit

Octavius; sed tertio demum die cessit, ejusque vitam prodidit.

11. *Formiis.*) Prope Cajetam.

12. *Corvi auspicio.*) Cum Cicero servis se ad Caietam deportandum navigio commisisset, ubi prædia habebat, & blandum æstate Etesiarum diebus perfrugium, e Sacello Apollinis quod ibidem supra mare erat, corvi cum clangore ad ejus navem, quæ ad litus appellebatur, confestim advolarunt atque ex utraque parte antennæ insidentes partim crocitarunt, partim rudentum capita rostris tuderunt: idque signum omnibus infaustum est visum. Cicero tamen egressus in villam se recepit, & quieti dedit. Ibi corvorum magna pars tristi voce ad fenestram assedit: Unus in lectum devolvit, & rostro vestem, qua Cicero reclusus erat, paulatim ab ore ipsius removit. Plutar. Cicer. Valer. Max. lib. I. cap. IV.

13. *Fugiens.*) Lectica per sylvestres & opacas ambulationes.

14. *Occisus est.*) A Popilio Lænate quem olim parricidii reum ipse defenderat. Tunc Cicero natus erat an. 64. minus 26. diebus.

MARCUS BRUTUS V.

MARCUS Brutus avunculi Catonis imitator, Athenis philosophiam, Rhodi eloquentiam didicit, ¹ Cytheridem mimam cum

NOTÆ.

1. *Cytheridem mimam.*) Cytheris, Volturnii liberta quam Antonius & Cornelius Gallus Poëta eximius deperibant; sed ea, spreto Cornelio, Antonium in Galliam secu-

ta est. Lycorin vocat Virgil. Eclog. x.

————— Tua, Galle! Lycoris
Perque nives alium, perque horrida castra
sequitur est.

Antonio & Gallo amavit. Quæstor in Galliam proficisci noluit, quod is bonis omnibus displicebat. Cum Appio Claudio in Cilicia fuit : & cum ille repetundarum accusaretur : ipse ne verbo quidem infamatus est. Civili bello a Catone ex Cilicia retractus, Pompejum secutus est: quo victo, veniam a Cæsare accepit, & ² proconsul Galliam rexit; tamen cum aliis conjuratis in curia Cæsarem occidit. Et ³ ob invidiam veteranorum in Macedoniam missus, ab Augusto in campis Philippicis victus, ⁴ Stratonem cervicem præbuit.

N O T Æ.

Meminit Cicero Philipp. 11. & Epist. x. lib. x. ad Atticum.

1. *Cum ille repetundarum.*] Eum accusavit P. Cornelius Dolabella.

2. *Proconsul Galliam rexit.*] Galliam Cisalpinam intellige cui ad bellum Africanum proficiscente Cæsare Præfectus Brutus an.

V. 707.

3. *Ob invidiam Veteranorum.*] Qui Cæsarem diligebant & ejus necem impatienter ferebant.

4. *Stratoni cervicem præbuit.*] Ipse quoque uni comitum suorum confodiendum præbuit latus. Florus lib. iv. cap. vii.

C. CASSIUS LONGINUS VI.

Cajus Cassius Longinus quæstor Crassi in Syria fuit, post cujus cædem, collectis reliquiis in Syriam rediit. Osacem præfectum regium apud ² Orontem fluvium superavit. Dein quod coemptis Syriacis mercibus sædissime negotiaretur, ³ Carvota cognominatus est. Trib. pleb. Cæsarem oppugnavit. Bello civili Pompejum secutus classi præfuit: à Cæsare veniam accepit, tamen adversus eum conjurationis auctor cum Bruto fuit, & in cæde dubitanti cuidam ⁴ vel per me inquit, feri: magnoque exercitu comparato, in Macedonia Bruto coniunctus in campis Philippicis ab Antonio victus, cum eandem fortunam Bruti putaret, 10. qui Cæsarem vicerat, Pandaro liberto iugulum præbuit. Cuius morte inaudita, Antonius exclamasse dicitur, Vici.

N O T Æ.

1. *Osacem præfectum.*] Cicer. Epist. ad Att. lib. v. Ep. xx. Rumore adventus nostri, & Cassio, qui Antiochia tenebatur, animus accessit, & Parthis timor injectus est. itaque eos cedentes ab opido Cassius insequutus, rem bene gessit. Qua in fuga, magna auctoritate, Osaces dux Parthorum, vulnus accepit, eoque interijt paucis post diebus. Osaces Pacori filii regis Orodis nomine exercitum ductabat a Cassio victus an. V. 702.

2. *Orontem.*] In Syria.

3. *Caryota cognominatus est.*] Quippe cum in Syria tantum Caryotæ nascantur, iis præcipue negotiabatur. Varr. lib. de re rustica cap. 1. *Non scitis palmulas, Caryotas*

in Syria parere in Judæa, in Italia non posse. Caryotæ Gallice dattes.

4. *Vel per me, inquit, feri.*] Sic apud Justinum Gobrias Magum medium amplexus, cunctantibus sociis, ne ipsum pro Mago transfoderent, quia res obscuro loco gerebatur, vel per suum corpus adigi Mago ferrum iussit.

5. *Cum eandem fortunam.*] Brutus Augusti, Antonius vero Cassii castra devicerat, Cassius autem cum rapido impetu recipientes se Bruti equites videret; fugere arbitratum transactum de partibus arbitratus, uni de proximis auferendum præbuit caput. Vide Flor. lib. iv. cap. vii.

SEXTUS POMPEIUS VII.

SEXTUS Pompeius in Hispania ¹ apud Mundam victus, ² amisso fratre, reliquis exercitus collectis, Siciliam petiit, ³ ubi ruptis ergastulis mare obledit. Interceptis com meatibus Italiam vexavit: & cum mari feliciter uteretur, ⁴ Neptuni se filium ⁵ confessus est, eumque ⁶ auratis & equo placavit. Pace facta epulatus in navi cum Antonio & Cæsare non invenuste ait: ⁷ Hæ sunt meæ carinæ: quia Romæ in ⁸ Carinis domum ejus Antonius tenebat. Rupto ⁹ per eundem Antonium fœdere, Sextus ab Augusto per Agrippam navali prælio victus in Asiam fugit, ubi ab Antonianis militibus occisus est.

NOTÆ.

1. *Apud Mundam victus.*] Flor. lib. iv. cap. 11.

2. *Amisso fratre.*] Cn. Pompeio, quem prælio profugum Cesonius apud Laonem opidum consequutus, pugnanti interfecit.

3. *Ubi ruptis ergastulis.*] Flor. lib. iv. cap. viii. *Contractisque infelicis belli reliquiis, quum insuper ergastula armasset, Siciliam, Sardiniamque habebat jam, & classe medium mare insedebat.*

4. *Neptuni se filium.*] Unde & Neptunius ab Horatio dicitur per derisum.

5. *Confessus est.*] Id est, palam professus est.

6. *Hæ sunt meæ Carinæ.*] Hac lepida ambiguitate Antonio exprobravit eum ex proscriptione domum suam, quæ in Carinis erat, possidere. Vide Dion.

7. *Carinis.*] Carinæ, regio Urbis Romanæ, inter lautissimas, unde Virg. *Lautis mugire Carinis.*

8. *Per eundem Antonium.*] Non immerito hic locus Schotto viro doctissimo suspectus est. Et certe legendum ut ipse emendavit, *rupto per eundem Pompeium fœdere ab Augusto, &c.* Eutrop. lib. vii. *Interim Pompeius pacem rupit: Et navali prælio victus, fugiens ad Asiam, intersectus est.*

MARCUS ANTONIUS VIII.

MARCUS Antonius in omnibus expeditionibus Julio Cæsari comes, ¹ Lupercalibus diadema ei imponere tentavit: ² mortuo divinos honores decrevit. ³ Augustum perfidiose tractavit: a quo apud Mutinam victus, ⁴ Perusii fame domitus in Galliam fugit: ibi Lepi-

NOTÆ.

1. *Lupercalibus.*] Sueton. cap. lxxix. *Et Lupercalibus pro Rostris a Consule Antonio admotum sapius capiti suo diadema repulerit, atque in Capitolium Jovi Opt. Max. miserit.* Lupercalia erant Romæ die xv. Februarii.

2. *Mortuo.*] Sueton. cap. lxxxiv. *Laudationis loco consul Antonius per præconem pronuntiavit senatus consultum, quo omnia ei divina simul atque humana decreverat, &c.*

3. *Augustum perfidiose tractavit.*] Lacerabat furtis hereditatem, insectabatur probris, cunctis artibus cooptationem Juliae gentis inhibere non desinebat. Flor. lib. iv. cap. iv.

4. *Perusii fame domitus.*] Certe hic aliquid turbatum est, neque enim M. Antonius Perusii fame domitus, sed L. Antonius. Deinde quæ sequuntur, pendent a superioribus, *apud Mutinam victus in Galliam fugit: ibi Lepidum sibi, &c.* Idque ex histo-

- dum sibi collegam adjunxit: ¹ Brutum, exercitu ejus corrupto, occidit: Reparatis viribus Italiam regressus cum Cæsare in gratiam rediit: ² Triumvir factus proscriptionem a Lucio Cæsare avunculo suo cepit. ³ In Syriam missus bellum Parthis intulit: a quibus victus, ⁴ vix tertiam ⁵ partem de quindecim legionibus in Ægyptum perduxit; ibi Cleopatram amore devinctus in Actiaco litore ab ⁶ Augusto victus est. In Alexandriam regressus, cum habitu regio in folio regali sedisset, necem sibi conscivit.

N O T Æ.

ria fide Vellej. lib. II, cap. LXIII. Interim Antonius fuga transgressus Alpes primo per colloquia repulsus a M. Lepido, qui Pontifex Maximus in C. Cæsaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur: mox sapius in conspectum veniens militum cum & Lepido omnes imperatores forent meliores, & multis Antonius dum erat sobrius, per averfa castrorum proruto vallo, militibus receptus est: qui titulo Imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret.

1. Brutum.] Decimum Brutum. Vellej. cap. LXIV. D. Brutus desertus primo a Plan-

co, post etiam insidiis ejusdem petitus, paulatim relincente eum exercitu, fugiens in hospitibus cujusdam nobilis viri nomine Cameli, domo ab iis quos miserat Antonius, jugulatus est.

2. Triumvir factus.] An. V. 710.

3. In Syriam missus bellum P.] Ann. V. 717. Vide Flor. lib. IV. cap. X.

4. Vix tertiam partem de quindecim.] Vix tertia parte de sedecim legionibus reliqua. Flor.

5. In Actiaco litore.] Juxta Ambracium finum.

6. Augusto victus.] An. V. 722.

CLEOPATRA REGINA IX.

- CLEOPATRA Ptolemæi regis Ægyptiorum filia, a¹ fratre suo Ptolemæo eodemque marito, quem fraudare regno voluerat, pulsa, ² ad Cæsarem bello civili in Alexandriam venit: ab eo specie sua & concubitu, regnum Ptolemæi & necem impetravit. Hæc tantæ libidinis ⁵ fuit, ut sæpe prostituerit: tantæ pulchritudinis, ut multi noctem illius morte emerint. Postea Antonio juncta ³ cum eo victa, cum se illi in-ferias ferre simularet ⁴ in Mausoleo ejus, admotis aspidibus periit.

N O T Æ.

1. Fratre suo, eodemque marito.] Sic Ptolemæi & soror & conjux fuit Berenice. Hygin. lib. II. Theocrit. hym. in Ptolem. de ea

Ex θυγῆς ἀρεστῆς καὶ ἀγαπῆταις τε πόσει
Ex animo diligens fratremque viqumque. Id est Ptolemæum. Et illud sane regibus Ægyptii familiare.

2. Ad Cæsarem bello civili.] Ann. V. 706.

3. Cum eo victa.] Ad Actium, supra.

4. In Mausoleo ejus.] Florus lib. IV. cap. XI. Incautiores nocte custodiam, in Mausoleum se, sepulcra regum sic vocant, recipit. Ibi maximos, ut solebat, induta cultus, in differto odoribus folio, juxta suum se collocavit Antonium, admotisque ad venas serpentibus, sic morte quasi somno soluta est.

SEX. AUREL. VICTORIS

HISTORIÆ ABBREVIATÆ

PARS ALTERA:

Ab Augusto Octaviano, id est, a fine Titi Livii, usque ad consulatum decimum Constantii Augusti, & Juliani Cæsaris tertium.

A N N O urbis ¹ septingentesimo fere, vicesimoque II. ² etiam mos Romæ incessit, uni prorsus parendi: Namque OCTAVIANUS patre OCTAVIO, atque adoptione ³ magni avunculi Cæsaris, ac mox Procerum consulto ⁴ ob victoriam patriam placide exercitam, AUGUSTI cognomento dictus, a illectis per dona militibus, ⁵ atque annonæ curandæ specie vulgo, ceteros haud difficulter subegit: eoque modo ⁶ annis quatuor circiter & quadraginta actis, morbo ⁷ Nolæ consumptus, adjectis imperio civium ⁸ Rhætis, Illyricoque, ac pacata externarum gentium ferocia, ⁹ nisi Germaniæ: Quamquam tertius post NUMAM victo ANTONIO, ¹⁰ Janum clausit; quod jure Romano quiescentibus bellis accidebat. Mores viro ¹¹ civiles lepidique,

INTERPRETATIO.

a Delinitis militibus per munera, atque | non difficulter sibi subjecit.
specie annonæ procuranda populo; reliquos |

NOTÆ.

1. *Septingentesimo fere, vicesimoque.*] Imperium Augusti hic noster orditur a pugna Actiaca ut plurimi, alii a sexto ejus consulari an. V. 725. alii denique a primo ejus consulari an. V. 710. quos sequuntur qui Augustum imperasse aiunt an. 56.

2. *Etiam.*] Idem valet ac *rursus, iterum.*

3. *Magni avunculi.*] Optime hic. Cæsar enim Augusti Magnus avunculus fuit; Id est, avunculi avunculus. Quare male qui Epitomen scripsit, *Majoris avunculi.* Vide quæ ibi dicta sunt.

4. *Ob victoriam patriam.*] Omnino legendum ut monuit doctissimus Schottus, *ob victoriam partium*, hoc est, Bruti, Cassii, Antonii, ann. 4. post devictum Antonium, Augusti nomen accepit.

5. *Atque annonæ curandæ.*] Augustus sexto consulari milites donis, populum annonæ, reliquos vel pecunia vel otii dulcedine

pellexit. Tacit. Annal. 1. cap. 1. ubi *militem donis, populum annonæ, cunctos dulcedine otii pellexit.*

6. *Annis quatuor circ. & q. a.*] Post victum Antonium scilicet. Nam tunc natus erat ann. 76.

7. *Nolæ.*] In Picentinis non longe a Neapoli.

8. *Rhætis.*] In Alpibus.

9. *Nisi Germaniæ.*] Id est, *præterquam Germaniæ.* Pacata externarum Gentium ferocitate, præter ferocitatem Germaniæ.

10. *Janum clausit.*] Vide supra vir. Illust. in Augusto.

11. *Civiles, lepidique.*] Civilis & civilitas non est id quod Gallice Sonat. Princeps civilis est, qui non Tyrannus, non ferox, non impotens est. Contra *incivilis* ille dicitur qui cives & populos suos pro belluis habet. *Civilitatis* Augusti aliquor exempla persequitur Sueton. cap. 56.

O ij

- ¹ flagrante haud modice luxuria , ² ludorumque cupidine atque ³ ad somnum intemperantia. Doctorum , qui abunde erant , ⁴ necessariorumque perculator , cum ⁵ eloquentiæ studio , ac ⁶ religionibus mire ⁷ retineretur. PATER patriæ , ob clementiam ac ⁸ tribunicia potestate perpetuo habitus : hincque uti Deo , ⁹ Romæ provinciisque omnibus ¹⁰ per urbes celeberrimas , vivo mortuoque templa , sacerdotes , & ¹¹ collegia sacravere. Felix adeo ¹² (absque liberis tamen simulque conjugio) ut ¹³ Indi , Scythæ , ¹⁴ Garamantes , ac Bactri legatos mitterent orando fœderi.
15. Dein CLAUDIUS TIBERIUS NERO in Augusti liberos e ¹⁶ privigno redactus ¹⁷ arrogatione , ubi ¹⁸ quæ metuebantur , satis tuta animadvertit. Imperium complexus est , cuius nomen ¹⁹ astu obtinebat : subdolanus & occultior , hisque sæpe simulando infensus , quæ maxime

NOTÆ.

1. *Flagrante haud modice luxuria.*] Luxuria proprie de profusis impensis dicitur , & luxuriosus , prodigus , profusus , sumptuosus. Sed hic per luxuriam , libidinem & in voluptate solutionem quomodo sequioris ævi scriptoribus accipitur. Vide Epitom.

2. *Ludorum cupidine.*] Huc pertinere arbitror ista Suetonii cap. 75. *Festos & solennes dies profusissime, nonnunquam joculatur tantum, celebrabat.*

3. *Ad somnum intemperantia.*] Modici tamen somni Augustum fuisse patet ex Sueton. cap. 78.

4. *Necessariorumque.*] Necessarii dicuntur , vel cognati , vel affines.

5. *Eloquentia studio.*] Sueton. cap. 84. *Eloquentiam studiaque liberalia ab atate prima & cupide, & laboriosissime exercuit.*

6. *Religionibus.*] De Augusti pietate Sueton. cap. 51.

7. *Retineretur.*] Malim detineretur , vel potius teneretur , ut & aliis placuit.

8. *Tribunicia potestate perpetuo habitus.*] Sueton. cap. 27. *Tribuniciam potestatem perpetuam recepit, in qua semel atque iterum per singula lustra collegam sibi cooptavit.* Hac dignitate Augustus sacrosanctus tribunorum instar fiebat.

9. *Roma.*] In urbe tamen hoc honore abstinuisse dicit Sueton. Sed templi Romæ in palatio Augusto dicati meminit Plin. lib. XII. cap. XIX. *In Palatii templo, quod fecerat Divo Augusto conjux Augusta.* Item lib. XXV. cap. IV.

10. *Per urbes celeberrimas.*] Ut in Asia, Pergami , in Bithynia , Nicomedia , &c.

11. *Collegia.*] Sacerdotum collegia intelligo.

12. *Absque liberis tamen simulque C.*] Hoc est si excipias liberos & conjugium , in iis enim infelicissimus fuit Augustus. Quare & sæpe istud Homeri usurpabat.

αἰδ' ὀφείλον ἀγαυὸς τ' ἐμμεναι ἀγῶνος τ' ἀπολεσθαι.

Utinam debuisssem sine conjuge vivere & sine liberis mori.

13. *Indi, Scythæ.*] Supra in Augusto vir. Illust.

14. *Garamantes.*] Libyæ populi.

15. *Privigno.*] Propter Liviam Drusillam matrem suam quæ Augusto nupsit. Privignus dicitur qui antequam mater secundo nuberet , est progenitus.

16. *Arrogatione.*] Adoptionis duæ sunt species , aut per prætorem , aut per populum. Per prætorem adoptio , per populum arrogatio dicitur. Per populum hoc est per populi rogationem. Vide Comment. Juris. & Gellium lib. 5. cap. XIX.

17. *Qua metuebantur.*] Nam & servus Agrippa Clemens nomine non contemnendam manum in ultionem domini comparat & L. Scribonius Libo. Vir nobilis res novas clam moliebatur, & duplex seditio militum in Illyrico & in Germania exorta est. Sueton. in Tib. Ner. 25.

18. *Astu obtinebat.*] Vel legendum abnuebat , ut & infra in Epitom. verbo abnuere auctor usus est. Vel cuius nomine astu

cuperet, & insidiosè deditus, quæ odio erant: ¹ ingenio ad repentina longe acriore: ² bonis initiis idem perniciosus, quæsitissimis in omnem fere ætatem sexumque libidinibus; atque ³ atrocius puniens insontes, suos pariter externosque. ⁴ Adhuc dum urbes & conventus [adhuc] ⁵ exsecratur; ⁶ Capreas insulam quæsierat flagitiis obtentui: Quare ⁷ solutis militiæ artibus direpta pleraque juris Romani: nihilque præter Cappadocas, idque ⁸ inter exedra, in provincia subactum, ⁹ remoto rege Archelao, compressaque Gætulorum latrocinia, quæ de ¹⁰ Farnace duce passim proruperant. ¹¹ Prætorias quæ ¹² dispersæ proximis ¹⁰ ¹³ municipiis, seu Romæ, quæque per dumos habebantur, ¹⁴ in castra apud urbem redegit; quæ tenebantur ¹⁵ præfecturam appellans, vel

N O T Æ.

abstinebat, ut optime Gruter. Magis placet *abnucebat*, vide Sueton. cap. 24.

1. *Ingenio ad repentina longe acriore.*] Explicat infra Epitome. Repentinis responsionibus aut consiliis melior quam meditatis. Ut Sueton. 70. Affectatione & morositate nimia obscurabat styllum ut aliquanto ex tempore quam a cura præstantior haberetur.

2. *Bonis initiis idem perniciosus.*] Legendum putavit doctissimus Gruterus, *bonis initiis, sine perniciosus*. Ut velit egregium vita famaque Imperii principio; sed postremo in scelera atque dedecora prorupisse. Sed nil mutandum; neque Victoris ea mens est. Dicit bonis initiis perniciosum fuisse Tib. quod civilem admodum inter initia, at paulo minus quam privatum agendo, sic perfidiosè populum Rom. sibi conciliarit.

3. *Atrocius puniens insontes.*] Ejus crudelitatis exempla pete ex Sueton. cap. 60. & 61.

4. *Adhuc.*] Victorii familiare *adhuc* pro *adhuc* tollendum est alterum *adhuc* semicirculus inclusum.

5. *Capreas Insulam.*] In mari Tyrreno e regione Surrenti Campaniæ oppidi.

6. *Flagitiis obtentui.*] Id est ut esset obtentui flagitiis suis, id est ut flagitia tegetet. Sic Tacitus loquitur Hist. Augustæ lib. 11. *Deleta omnes copia forent, ni victorem exercitum attinuisset obscurum noctis obtentui fugientibus.*

7. *Solutis militiæ artibus.*] Huc pertinent verba Suet. cap. 41. *Reipub. quidem curam usque adeo abiecit ut postea non de-*

curias equitum unquam supplerit, non Tribunos militum præfectosque, non provinciarum præfides ullos mutaverit: Hispaniam & Syriam per aliquot annos sine consularibus legatis habuerit: Armeniam a Parthis occupari, Mæsiam a Dacis Sarmatisque: Gallias a Germanis vastari neglexerit: magno dedecore Imperii nec minori discrimine.

8. *Inter exedra.*] Vir doctissimus J. C. Olivarius *inter exordia*. Optime: Cappadociam enim in provinciæ formam redegit Tiberius Nero anno Imperii tertio.

9. *Remoto rege Archelao*] Quem ad se per blanditias extractum non remisit. Vid. Sueton. 37.

10. *Farnace duce.*] Legendum ex Tac. lib. 11. & 111. *Tacfarinate duce*, Schottus.

11. *Prætorias.*] Cohortes scilicet.

12. *Dispersa proximis municipiis.*] Ab Augusto Sueton. cap. 49. *Neque tamen unquam plures quam tres cohortes in urbe esse passus est: easque sine castris, reliquas in hiberna & æstiva, circa finitima opida dimittere assuevit.*

13. *Municipiis.*] Municipia civitates quæ muniis & honoribus populi Romani fruebantur.

14. *In castra apud Urbem.*] Sueton. 37. *Roma castra constituit, quibus prætorianæ cohortes vagæ ante id tempus, & per hospitia dispersa continerentur.* Ea castra fuere inter portas Viminalem & Tiburtinam.

15. *Præfecturam appellans, vel augens præf.*] Nam cum antea præfecti cohortium dicerentur, postea præfecti, vel ad augen-

augens prætorio, ¹ nam ceteros paritorum præfidesque Augustus instituerat.

^a Igitur Claudio Tiberio jam ² insidiis oppresso, cum imperium tres atque viginti, ævi ³ octogesimum, uno minus annos egisset, 5. CAIUS CÆSAR cognomento CALIGULA aventibus cunctis deligitur, majorum ⁴ gratiæ parentisque. Nam ⁵ per filiam proavus Augustus: ⁶ genere materno, Agrippa; ⁷ Drusus, Germanici pater, ⁸ e quo is oriebatur, avi erant. ⁹ Quorum modestia atque immaturo, ¹⁰ absque Octaviani interitu, vulgus, simul ¹¹ matris frattumque, quos Tiberius exitio 10. interceperat, permovebatur. Qua causa nitebantur omnes casum tantæ familiæ lenire adolescentuli spe: Tum quia natus in exercitu (unde cognomentum ¹² calciamento militari quæstiverat) legionibus carus acceptusque habebatur. Præterea prudentissimus quisque ¹³ similem fore sui credebat, quod longe secus, QUASI naturæ lege, quæ crebro tam-

INTERPRETATIO.

a Igitur Claudio Tiberio jam per insidias interfecto cum Imperium administrasset annos viginti tres & ætatis octogesimum annum uno minus egisset, Caius

Cæsar cognomine Caligula Imperator eligitur in gratiam majorum patrisque, cunctis desiderantibus.

NOTÆ.

dam, præfecti prætorio dici cœpere: erat autem præfectus prætorio qui militibus iis præerat quos Imperatores in sui custodiam legerant, & cingulo una cum gladio ab Imperatore donabatur.

1. *Nam ceteros paritorum præfidesque.*] Per paritores præfidesque eos inrelligo quos partim in sui, partim in Urbis custodiam Augustus adlegit. Vide Sueton. 49.

2. *Insidiis.*] Vide quæ in Epitom. Tiber. dicta sunt.

3. *Octogesimum uno minus.*] Imo anno ævi 77. mens. 4. mortuus est Tiberius, vide infra in Epitom.

4. *Gratia.*] Id est, in gratiam.

5. *Per filiam proavus Augustus.*] Per filiam Juliam quæ Agrippinam, quæ Caligulam peperit.

6. *Genere materno Agrippa*] M. Agrippa ex Julia Agrippinam Caligulæ matrem suscepit: erat igitur materno genere Caligulæ avus Agrippa.

7. *Drusus, Germanici pater.*] Drusus Germanicus Caligulæ avus paternus; quia ex Antonia minore Octaviæ sororis Augusti filia Germanicum Caligulæ patrem genuit.

Quare optime monuit Schottus hic inferendum esse vocem *paterno*, hoc modo: *genere materno Agrippa, paterno Drusus Germanici pater*, &c.

8. *E quo.*] Germanico.

9. *Quorum.*] Drusi, Germanici, &c.

10. *Absque Octaviani.*] Id est, si Octaviani Augusti interitum excipias qui non immaturus fuit, sed ad seram & maturam senectam pervenit.

11. *Matris fratrumque.*] *Matris*, Agrippinæ quam primum in Pandatariam Insulam relegavit Tiber. & post mortuam inedia est criminossissime infectatus. *Fratrumque*, Neronis & Drusi quos indicatos hostes fame necavit. Suet. Tib. 53. & 54.

12. *Calciamento militari.*] Quod Caliga dicitur; Inde *Caligula* quasi parva *Caliga* quod eo Calciamento ad demerendos milites uteretur; nam gregariorum tantum militum calceamentum fuit. Ut ex Tacit. lib. 1. Annal. Vide & Sueton. cap. 9.

13. *Similem fore sui.*) Omnino legendum *suis*, ut optime Schottus. Id est, patri, avo, proavo.

quam ex industria malos e bonis; agrestes e doctioribus, & cæteros hujuscemodi¹ seu contra gignit. Quo demum exemplo sapientium plures² caruisse liberis utilius duxere. *a* Cæterum in Caligula haud quaquam vero plurimum aberant, quippe qui diu immania animi ita pudore, ac
 5. parendi specie obtexerat, uti merito vulgaretur,³ neque meliores famulos neque atrociorum dominum illo fuisse. Denique nactus potestatem, uti⁴ talia ingenia^{*} veteris solent anni mensibus,⁵ egregia ad populum inter partes cum militibus gessit: delataque conjuratione, quasi minus credens⁶ prædicaret, vix convenire in eum,⁷ cujus vita nullius oneri
 10. aut incommodo esset. Sed repente cæsis primum vario facinore innocentium paucioribus, tanquam belluæ hausto sanguine ingenium exercuit: itaque deinceps triennium consumptum, cum⁸ senatus atque optimi cujusque multiplici clade terrarum orbis fœdaretur: quin etiam
 15. sororum stupro ac matrimoniis illudens nobilibus: deorum habitu incedebat, cum Jovem se⁹ ob incestum,¹⁰ ex thoro autem Bacchanali

INTERPRETATIO.

2 Cæterum nullomodo multum distabant | a vero super Caligula.

NOTÆ.

1. Seu contra.] Hoc est, e malis, bonos ex agrestibus doctiores, &c.

2. Caruisse liberis utilius duxere.] Luculentus super hac re ac lectu dignissimus locus est apud Ælium Spartianum in Severo.

Et reputanti mihi, Diocletiane Auguste, neminem prope magnorum virorum optimum & utilem filium reliquisse satis claret. Denique aut sine liberis viri interierunt, aut tales habuerunt plerique, ut melius fuerit de rebus humanis sine posteritate decedere. Inde eleganter Græci Ἡπείρου παῖδες λω-
 34.

3. Neque meliores famulos.] Legendum neque meliorem famulum. Ex Sueton. cap. x. Tantique in avum, & qui juxta erant obsequii, ut non immerito sit dictum nec servum meliorem ullum, nec deteriore Dominum fuisse. Alioqui barbarum est meliores famulos, atrociorum Dominum.

4. Talia ingenia veteris solent an. m.] Lege cum P. Pithæo ingenia deteri solent a. m. Vel cum Grutero, verti solent. Dicit

eos qui regnum ambiunt, primo populares, ac civiles esse; sed mox, personam illam exuere fierique sævos, atroces.

5. Egregia ad populum inter partes.] Optime P. Pithæus, inter patres. De Caligulæ popularitate, vide Sueton. cap. 15.

6. Prædicaret.] Vel subintelligendum; ita ut vel legendum prædicavit.

7. Cujus vita.] Sueton. cap. 15. Libellum de salute sua oblatum non recepit, contendens nihil sibi admissum cur cuiquam invisus esset, negavitque se delatoribus aures habere.

8. Senatus atque optimi cujusque.] Sueton. cap. 26.

9. Ob incestum.] Sororum scilicet.

10. Ex thoro autem Bacchanali.] Malim ex choro, ut infra in Epitom. Et choros vocat Sueton. cap. 37. Bacchanitium choro se se Bacchi habitu inserere.

Liberum se assereret. ¹ a Neque secus contractis ad unum legionibus;
² spe in Germaniam transgrediendi, conchas ³ umbilicosque in ora maris
 Oceani legi iussit: cum ipse ⁴ nunc fluxo cultu Venerioque interesset;
 nunc armatus spolia a se non ex hominibus, sed caelestium capi dicti-
 5. taret: scilicet quod ⁵ huiusmodi pisces Græcorum dicto, ⁶ quis augendi
 omnia studium est. ⁷ Nympharum lumina accepisset. His elatus domi-

INTERPRETATIO.

a Neque minus adunatis legionibus spe
 transmigandi in Germaniam in ora maris
 oceani Conchas & Lapillos legi imperavit,
 cum ipse modo laxo cultu venerioque adesset,
 modo armatus diceret non hominum,

sed Deorum spolia sumi: Videlicet quod
 huiusmodi pisces Nympharum oculos vocari
 didicisset Græcorum dicto, quibus omnia
 augendi cura est.

NOTÆ.

1. Neque secus.] Hoc est, quamvis inter
 choros ac symphonias discumberet, non
 secus, &c.

2. Spe in Germaniam.] Legebat Schot-
 tus, specie in Britanniam. Sed omnino in
 vulgata lectione standum ex Sueton. cap.
 45. 46.

3. Umbilicosque.] Umbilicos vocat te-
 retes lapillos, calculos littorales quod sint
 ad instar umbilici: neque enim de illa herba
 quam Veneris umbilicos vocavere, intelligen-
 dum est. Sic parvos ac rotundos calculos
 umbilici figura exuberantes Valerius um-
 bilicos appellat de Scipione & Latio: Con-
 stat namque eos Caieta ac Laurenti vagas
 littoribus conchulas & umbilicos lectitasse.

4. Nunc fluxo cultu.) Sueton. 52. non-
 nunquam socco muliebri: plerumque vero
 aurea barba, fulmen tenens, ac fuscinam
 aut caduceum Deorum insignia, atque etiam
 veneris cultu conspectus est.

5. Huiusmodi pisces.] Conchæ tamen istæ
 quæ in litore leguntur, proprie pisces non
 sunt; sed piscium exuvie. Sed audi ma-
 gnum Salmas. exercit. Plin. huiusmodi pis-
 ces de conchis accipiendum potius videtur.
 Conchæ tamen proprie non sunt pisces;
 præsertim quæ in litore leguntur exuvie
 sunt, & superficies animalis, non animal
 ipsum: ridicule itaque pisces pro conchis
 illis dixisset. puto scripisse Victorem: quod
 huiusmodi calces, Antiquarius est in multis
 auctor ille, & calces dixit pro calculis, vel
 minutis lapillis, Festus, ex quo genere sunt
 calces, qui per diminutionem dicuntur cal-

culi. Ea voce usi Plautus & Lucilius ali-
 que: calces sunt ψήφοι. Imperitus aliquis
 pisces correxit in illo Victoris loco, quia
 præcesserat de conchis lectis.

6. Quis augendi omnia.] Ideo & men-
 dax Græcia dicta.

7. Nympharum lumina.) Umbilicos il-
 los sive calculos littorales oculi specie ni-
 tentes, ocellos, vel ocellatos dixere. Scri-
 bit Suetonius Augustum solitum ludere
 ocellatis nucibusque, ubi ocellati calculi sunt
 in formam ocelli facti, vel oculi modo lu-
 centes. Græci vero quibus omnia augere
 mos est, non oculos tantum; sed Nym-
 pharum oculos dixere. Suetonius concha-
 rum tantum meminit: Postremo, inquit,
 quasi perpetraturus bellum directæ acie in
 litore Oceani, ac ballistis machinisque dis-
 positis, nemine gnaro ac opinante quidnam
 capturus esset, repente ut conchas legere
 galeasque & sinus replere imperavit, spo-
 lia Oceani vocans, Capitolio Palatioque
 debita. Victor sententiam addidit, senten-
 tiamque immutavit: quod enim huiusmodi
 calces sive calculos Græci Nympharum
 Ocellos & lumina etiam vocarunt finxit di-
 xisse Caligulam, non ex hominibus, sed ex
 caelestibus, spolia cepisse, quod lapillos ex
 Oceano reportasset, quos Nympharum
 oculos Græci appellarent. Solet ille quæ-
 dam in historia præter veterum sententiam
 innovare, præcipue in his dictis & jocis.
 Lapilli igitur iidem sive calculi, qui umbi-
 lici quibusdam dicti sunt, ocelli vel ocellati,
 vel etiam Nympharum ocelli ab aliis vi-
 nus dici,

nus dici, atque ¹insigne regni capiti neētere tentaverat. Qua caussa auctore ²Cherea moti, quibus Romana virtus inerat, tanta perniciē rempubl. confosso eo levare, ³a Prælatumque excellens Bruti facinus, eieeto Tarquinio, ⁴foret: si per Quirites modo militia exerceretur. V. rum ubi cives defidia externos, Barbarosque in exercitum cogere libido incesst; corruptis moribus libertas oppressa, atque habendi auctum studium. Interim dum ⁵senatus decreto gentem Cæsarum, etiam muliebri sexu, omnemque affinitatem armati persequuntur, ⁶forte * unius ortus Epiri e cohortibus quæ palatium per opportunos locos obsidebant, 10. 7 Tib. Claudium occultantem se reperit deformi latebra: protractoque eo, exclamat apud socios, si sapiant, adesse principem. Et sane quia vecors erat, mitissimus videbatur imprudentibus: quæ res adversum nefa-

INTERPRETATIO.

a Et præstans Bruti factum fugato Tarquinio electum fuisset, si per Romanos tantum militia administrata fuisset. Ubi

ignavia cives subiit, accessit cupiditas extraneos & Barbaros in exercitum legere.

NOTÆ.

dentur appellati. Nec in his lapidibus figura multum diversa est oculi & umbilici. Uterque enim protuberat in rotundo. Varro in Marci pore: *Altera exorat pærem libram ocellatorum, altera Semodium margaritorum. Ocellati*, non ocellata dicendi & subaudiendum calculi. Imo *ocellati* pro *ocelli*, ut *matulata* pro *matula*: *Caucatus* pro *cancus* & similia sexcenta. Quemadmodum porro calculi oculi nomen dederunt, ita & vicissim oculis calculi. Nam & *ψῆφος* Græci in oculo appellant pupillam. *ψῆφος* τὸ μέλαν. Artemidorus: τὸ δὲ ἀμβλυώτερον, ἐν δὲ αὐτῷ ἀρρηχθὲς ὄφθαλμος, ἐπὶ δὲ ψῆφος τὸ ὀμυγρὸν ψῆφος ἐστὶ. *Cacutire*, inquit, *argenti penuriam significat, quoniam oculi etiam calculos habent.* Plura vide apud Salmast. in exercitat. Plin. Illud tantum addam ridicule fecisse Victorem, qui ex eo quod calculi illi quos collegerat Caligula, Nympharum oculi dicerentur a Græcis, fatuum illud dictum affinxit Imperatori, spolia a se non ex hominibus, sed cœlestium rapi; quasi vero oculi inter spolia numerari unquam possint, non magis mehercule quam capita, sive alia quævis membra hostibus amputata.

1. *Insigne regni.*] Puta diadema, purpuram, sceptrum, &c. Sueton. cap. 22. *Nec multum absuit quin statim diadema sume-*

ret, spociemque principatus in regni formam converteret.

2. *Cherea.*] Cassio Cherea cohortis prætoris Tribunus. Vid. Sueton. § 6.

3. *Prælatumque.*] Imitati fuissent præstans Bruti facinus cum Tarquinium eiecit, hoc est populum Romanum omnino in libertatem asseruissent, nec cuiquam Imperium detulissent, Brutum secuti qui eieeto Tarquinio, pop. Rom. libertatem reddidit Sueton. cap. ult. *Neque conjurati cuiquam Imperium destinauerunt.*

4. *Foret.*) Id est, *fuisset.* Et infra *exerceretur, exercita fuisset.*

5. *Senatus decreto.*] De senatus consensu Sueton. cap. ult. *Et senatus in asserenda libertate adeo consensit, ut Coss. primo non in Curiam quia Julia vocabatur, sed in Capitolium convocarent.*

6. *Forte unius ortus.*] Legendum *forte unius ortus Epiri*, ut infra in Severo, *ortus Media*, & *orto Syria* Alexandro. Quid si Fortunius nomen illi proprium quem gregarium militem, non centurionem vocat Suetonius & usurpat τὸ *forte* Claudio. cap. x. Schott.

7. *Tib. Claudium occultantem.*] Vide Sueton. in Claudio cap. x. *Prorepsit ad Solarium proximum, interque pratenta foribus vela se abdidit.* Quare non video cur eam

fariam ¹ patrui Neronis mentem auxilio, neque apud ² fratris filium Caligulam invidiæ fuit: quin etiam militares plebisque animos conciliaverat, dum flagrante ³ suorum dominatione, ⁴ ipse contemptui miserabilior haberetur. *a* Talia plerisque memorantibus, repente eum,
 5. nullo retractante, quæ aderant turbæ circumstant, simulque affuebant reliqui militum, & vulgi magna vis: quod ubi Patres acceperunt,
⁵ mittunt ocyus ausum comprimere. Sed postquam ⁶ variis, tetrisque seditionibus civitas cunctique ordines lacerabantur, ⁷ tanquam ex imperio omnes dedere se. Ita Romæ regia potestas firmata, proditumque,
 10. apertius MORTALIUM conatus ⁸ vacuos a Fortuna ⁹ cassosque esse.

Igitur CLAUDIUS, quamquam ¹⁰ ventri fæde obediens, vecors juxta atque immemor, ¹¹ pavidusque animi & ignavior esset; pleraque per formidinem tamen egregie consultabat, nobilitatis præcipue con-
 15. filiis, quæ metu colebatur: quippe STOLIDORUM ingenia proinde agunt, uti monitores sunt. Denique bonis auctoribus compressa per eum vitia, ac per Galliam ¹ Druidarum famosæ superstitiones: ¹² lata jura quam commodissima: ¹⁴ curatum militiæ officium: retenti fines, seu

INTERPRETATIO.

a Hac multis commemorantibus continuo copia qua intererant, circumstant | eum, nullo veniente.

NOTÆ.

deformem latebram vocet Victor.

1. Patrui Neronis.] Patrui, quia Nero frater fuit Drusi qui pater fuit Claudii.

2. Fratris.] Germanici.

3. Suorum.] Neronis, Caligulæ.

4. Ipse contemptui miserabilior habetur.] Junge haberetur contemptui.

5. Mittunt ocyus ausum comprimere.] Id est, ut ausum comprimant. Miserunt Tribunum pleb. qui eum in Curiam vocaret. Suet. cap. x.

6. Variis tetrisque seditionibus.] Verum postero die senatu segnore in exequendis conatibus, per radium ac dissensionem diversa consentiunt, &c. Suet. cap. x.

7. Tanquam ex Imperio.) Id est, tanquam aliquo imperante.

8. Vacuos a fir. una.] Pro fortuna vacuos, fortuna destitutos. Male qui aliter.

9. Cassosque.] Optime viris doctissim. annotatum illud que valere etiam hoc modo, mortaliū conatus fortuna destitutos irritos etiam esse. Alludit autem Victor ad mimum P. Syri. Fortuna unde aliquid fre-

git Cassum. ut optime annotatum doctiss. Petro Pithæo.

10. Ventri fæde ob.] Cibi vinique quocumque & tempore & loco appetentissimus. Suet. cap. 33.

11. Atque immemor.] Inter cetera in eo mirati sunt omnes, & oblivionem & inconsiderantiam. Sueton. 39.

12. Pavidusque animi.] Sed nihil aque quam timidus ac diffidens fuit. Sueton. 35. Animi autem subintellecta præpositione Ex quæ Genitivum regit, ut æger animi, æger rerum temere motarum. Florus, vel potius subintellecta mente: æger mente animi. Vide, Sanctium.

12. Druidarum famosa superstitiones.] Repete compressa, Sueton. 25. Druidarum religionem apud Gallos dira immanitatis & tantum civibus sub Augusto interdicta penitus abolevit. Galli autem sacerdotes suos Druidas vocabant.

13. Lata jura quamcommodissima.] Vide Suet. cap. 22. & sequent.

14. Curatum militiæ officium.] Huc re-

- dati imperio Romano, Mesopotamia per Orientem: Rhenus, Danubiusque ad Septentrionem, & a Meridie ¹ Mauri accedere provinciis, ² demptis regibus post Jubam: cæsaque ³ Musalamiorum manus, simul, ⁴ ultima Occasus, Britannia partes contusa, quam solam adiit, ⁵ Ostia
5. profectus mari: nam cætera duces curavere. Adhuc annonæ egestas composita, quam Caligula induxerat, dum ⁶ adactis toto orbe navigiis, ⁷ pervium mare theatris curribusque damno publico efficere contendit. Neque secus ⁸ censu novato, cum senatu motis pluribus, ⁹ lascivum adolescentem, quem sibi probatum parens asseruerat, retinisset, censorem
10. & liberis patrem debere esse, recte adjecerat. Ast ubi ¹⁰ Messalinæ conjugis, simulque libertorum delinimentis, quibus semet dederat, in pravum abstractus, non illa modo tyrannorum admissa, verum quæ postremum genus mulierum, atque servile quibat facere viro amenti dominoque. Namque uxor primo passimque, quasi jure, adulteris utebatur: eoque extincti cum suis plerique, ingenio, seu metu abstinentes; dum ¹¹ pervagatis mulierum artibus peti se a petitis criminatur. Dehinc atrocius accensa, nobiliores quasque nuptas, & virgines, scortorum mo do secum prostituerat: coactique mares uti adessent: quod si qui ta-

NOTÆ.

fer Sueton. cap. 25. Equestres militias ita ordinavit, ut post cohortem, alam: post alam tribunatum legionis daret, stipendiaque instituit, & imaginaria militia gentes, quod vocatur super numerum, quo absentes & titulo tenus fungerentur

1. Mauri accedere.] Sub Claudio in Mauritania Romanos bellum gessisse testatur Plin. Ædemone liberto Ptolemæi mortem, qui Caligulæ jussu Romæ percussus fuerat, ulciscente.

2. Demptis regibus post Jubam.] Reges Mauritanie post Jubam, fuere Juba II. & ejus filius Ptolemæus; sed falsum est Mauritaniam demptis regibus a Claudio in Provincie formam redactam. Illud enim jam Caligula fecerat, occiso Ptolemæo, eamque si bene memini, Tingitana & Casariensis nominibus distinxerat.

3. Musalamiorum.] Musalamii, si vera lectio, Africa propriæ populi. Qui & Misulami, vel Misulani dicti.

4. Ultima Occasus.] Appositio. Ultima occasus Britannia partes contusa per Britannia partes, quæ occasus ultima sunt, Iverniam, Scotiam & adjacentes Insulas intelligit.

5. Ostia.] Ab ostia. Sueton. 17. Huc cum ab Ostia navigaret, &c.

6. Adactis toto orbe navigiis.] Vide Sueton. in Caligula cap. 19. & infra in Epitom. Claudium. de hac egestate Seneca: Septem aut octo certe dierum cibaria supererant, dum ille pontes navibus jungit, & viribus Imperii ludit, aderat ultimum malorum obsessis quoque, alimentorum egestas. Exitio pene ac fame constitit, & qua famem sequitur, rerum omnium ruina, furiosi, & externi, & infelicitate superbi regis imitatio.

7. Pervium mare.] Sinum Bajanum.

8. Censu novato.] Euseb. in Chroniconum. M. M. LXXI. ex interpretatione Hieronimi: descriptione Romæ facta sub Claudio inventa sunt civium Romanorum LXXVIII. centena, XLIV. millia. Idem Tacit. XI. anal. sed Eusebii Græca habent, ut optime notavit Scaliger xcvii. millia amplius: quod discrimen haud exigui momenti est.

9. Lascivum adolescentem.] Sueton. cap. 16. Recognitione equitum Juvenem probri plenum, sed quem pater probatissimum sibi affirmabat, sine ignominia dimisit, habere dicens censorem suum.

10. Messalina.] Valeriam Messallinam Barbati Messallæ filiam vocat Sueton.

11. Pervagatis.] Et in sacris, & in pro-

lia horruerat, afflcto crimine, in ipsum omnemque familiam sæviebatur.¹ Namque Claudium, uti supra docuimus, natura performidolosum, injecto metu sui agitabant, maxime conjurationis: quo commento liberti etiam, quos vellent, perditum ibant. qui primo² sceleribus collubentes, ubi pares patronæ facti sunt, eam quoque³ ignaro, quasi jubente tamen, domino, per satellites interfecere. Et sane in id progressa mulier erat, uti, animi ac pellicum gratia Ostiam profecto, Romæ nuptias⁴ cum altero frequentaret, & hinc notior, dum mirum videtur apud Imperatorem virum,⁵ quam Imperatori nuptam esse. Ita liberti potestate⁶ nacti summam, stupris, exilio, cæde, proscriptionibus, omnia fœdabant, eoque herilem stultitiam perpulere, uti senex⁷ fratris filiam in nuptias concupisceret. Quæ quamvis superiore absurdior haberetur, idcircoque⁸ paria extimesceret,⁹ veneno conjugem interemit. Hujus¹⁰ anno sexto, cum¹¹ quatuordecim regnarit, octingentesimus urbis mire celebratus: visusque apud Ægyptum Phœnix,¹² quam volucrem ferunt anno quingentesimo ex Arabis memoratos locos advolare: atque in Ægeo mari repente¹³ insula ingens emerfit, nocte qua¹⁴ defectus Lunæ acciderat.¹⁵ Tetræ funus, uti quondam in Prisco¹⁶ Tarquinio,¹⁷ diu

N O T Æ.

fanis litteris, testes Josephus, Bellerophon, Hippolitus, &c.

1. *Sceleribus collubentes.*] Jo. Olivarius conjiciebat *conniventes*. Sed melius *colludentes* ut Schottus.

2. *Ignaro quasi jubente tamen, domino.*] Tacit. in fine lib. xi. annal.

3. *Cum altero.*] C. Silio. Vid. Tacit. lib. xi. annal.

4. *Quam.*] Subintelligitur potius.

5. *Fratris filiam.*] Agrippinam Germanici fratris sui filiam. Sueton. Tacit.

6. *Paria.*] Eadem quæ Messalinæ eveniant.

7. *Veneno.*] Sueton. 44. Tacit. lib. xii. in fine.

8. *Anno sexto.*] Imperii scilicet. Sed falsum est, anno sexto hujus Imperii octogesimum Urbis annum celebratum fuisse, cum Claudius Imperium suscepit ann. V. 793.

9. *Quatuordecim regnarit.*] Regnavit ann. 13. mens. 8. dies 20.

10. *Quam volucrem ferunt.*] Lege, *quam volucrem ferunt anno quingentesimo ex Arabia memoratis locis advolare*. Ut memoratis locis valeat locis celebratis, fabulosis. Vel ex Arabia memoratos locos, ut per memoratos locos Ægyptum intelligat de qua linea superiori. Sed non ita placet, de

Phœnice autem audi Solin. cap. 36. *Apud eosdem (Arabas) nascitur, avis Phœnix, aquila magnitudine, capite honorato, in conum plumis extantibus, cristatus faucibus, circa collum fulgore aureo, postera parte purpureus, absque cauda, in qua roseis pennis ceruleus inscribitur nitor. Probatum est quadraginta & quingentis eum durare annis. Rogos suos struit Cinnamidis quos prope Panchaiam concinnat, in solis Urbem strue altaribus superposita* Et paulo post; *Quinctio itaque Plautio & Sexto Papinio Coss. Ægyptum Phœnix involavit captusque anno octingentesimo Urbis condita, jussu Claudii principis in comitio publicatus est.* Vide Tacit. annal. lib. vi. in medio.

11. *Insula ingens emerfit.*] Insula triginta stadiorum repente emerfit nocte inter Theram & Theramenem die ult. Decemb. ann. V. C. 798.

12. *Defectus luna.*] Qui accidit nocte quæ sequuta est ultimum diem Decembris: Unde Dio Insulæ ortum ad sequentem annum refert.

13. *Tetræ funus.*] Lege ut optime Schottus, *Ceterum funus.*

14. *Prisco Tarquinio.*] Vide supra vir. Illust. in Servio Tullio.

15. *Diu occulatum.*] Sueton. cap. 45.

occultatum: dum arte mulieris corrupti custodes, ægrum simulant, atque ab eo mandatam interim privigno, quem paullo ante in liberos adsciverat, curam reipublicæ.

Eo modo ² L. DOMITIUS ³ (nam id certe nomen Neroni patre
⁵ Domitio, erat) Imperator factus est. Qui cum ⁴ longe adolescens ⁵ dominatum parem annis ⁶ vitrico gessisset, ⁷ quinquennium tamen tantus fuit, ⁸ augenda urbe maxime, uti merito Trajanus sæpius testaretur, PROCVL dfferre cunctos principes Neronis quinquennio: ⁹ quo etiam ¹⁰ Pontum in jus provinciæ, Polemonis permissu, redegit: cujus gratia
¹⁰ Polemoniæ Pontus appellatur: itemque ¹¹ Cottias Alpes, Cottio rege mortuo. Quare satis compertum NEQUE ævum impedimento virtuti esse: eam facile mutari, corrupto per licentiam ingenio: ¹² omissamque adolescentiæ quasi legem perniciosius repeti. Namque eo dedecore reliquum vitæ egit, uti pigeat, pudeatque memorare hujusce-
¹⁵ modi quæquam, nedum rectorem gentium, fuisse. Qui dum ¹³ psallere per cætus, ¹⁴ Græcorum invento, in certamen coronæ cæpisset, eo progressus est, uti neque suæ, neque aliorum pudicitia parcens, ad extremum amictus nubentium virginum specie, ¹⁵ palam senatu, dote data, cunctis festa more celebrantibus, ¹⁶ in manum conveniret ¹⁷ lecto

N O T Æ.

Mors ejus celata est, donec circa successorem omnia ordinarentur.

1. *Privigno.*] Neroni, conjugis suæ Agrippinæ ex Domitio Ahenobarbo, filio.

2. *L. Domitius.*] Lucius Domitius Ahenobarbus a Patre Domitio Ahenobarbo, avus Lucius Domitius vocabatur neque Domitia gens agnovit alia prænomena quam Lucii & Cnæi.

3. *Nam id certe.*] Hæc ex ora libri male in contextum irrepsisse putat Schottus.

4. *Longe adolescens*] Id est, admodum adolescens. Natus erat annos septemdecim, cum Imperium suscepit.

5. *Dominatum parem an. Vitrico.*] Nero dominatum fere parem Vitrico gessit, imperavit enim an. 13. mens. 7. dies 28. Claudius vero an. 13. mens. 8. dies 20.

6. *Vitrico.*] Claudio.

7. *Quinquennium.*] Per quinquennium.

8. *Augenda Urbe.*] Nam formam adificiorum urbis novam excogitavit: Et ut ante Insulas ac domos porticus essent, de quarum solariis incendia arcerentur: easque sumptu suo extruxit. Destinavit etiam ostia senus mœnia promovere, atque inde fossa

mare veteri urbi inducere. Sueton. Neron. cap. 16.

9. *Quo.*] Quinquennium scilicet.

10. *Pontum in jus Provinciæ.*] Sueton. cap. 18. *Ponti modo regnum concedente Polemone, item Alpium, defuncto Cottio, in provinciæ formam redegit.* Erat hic Polemon Polemonis illius filius qui Zenonis Oratoris Laodicensis filius fuit.

11. *Cottias Alpes.*] Quæ sunt supra Alpes Maritimas.

12. *Omissamque adolescentiæ quasi legem.*] Licentiam, petulantiam quasi legem adolescentiæ vocat, quia ea in omnes fere adolescentes cadit.

13. *Psallere per cætus.*] Vide Sueton. cap. 20. & 21.

14. *Græcorum invento.*] A Græcis enim musici Agones instituti.

15. *Palam senatu.*] Id est coram senatu.

16. *In manum conveniret.*] In manum vel in matrimonium convenire proprie dicitur mulier quæ nubit. Quare hic optime autor de Nerone usurpavit.

17. *Lecto.*] Electo. Hunc Doryphorum vocat Sueton. cap. 23. Pythagoram Tacit. annal. 15.

ex omnibus prodigiis. Quod sane in eo. ¹ [narrantur scelera Neronis] levius æstimandum. Quippe ² noxiorum vinctis modo, pelle tectus feræ, utrique sexui genitalia vultu contrectabat; ³ * exactor parium majore flagitio. Atque inter hæc matrem etiam contaminavisse plures habent; ⁵ ⁴ dum ea quoque dominandi ardore, scelere quolibet subjici filium cupit. Ideo, quanquam scriptoribus diversa firmitibus, verum puto: namque UBI mentem invaserint vitia, ⁵ nequaquam verecundiæ externis societate humanius * datur peccandi consuetudo, nova, & eo dulciora, affectans, ad extremum in suos agens: quod ⁶ his proditum magis, ¹⁰ dum quasi quodam progressu, illa ⁷ per alteros ad ⁸ patrum nuptias, atque ⁹ alienorum cruciatibus, mariti exitium: ¹⁰ hic paulatim ¹¹ ad sacerdotem Vestæ, ¹² deinde in se, postremo ¹³ uterque in sui scelus processerunt: neque blandimentis talibus tamen coalescere potuere, sed eo ¹⁴ præceps dati, dum insidiantur invicem, mater ¹⁵ perversa interiit. Igitur cum omne jus, fasque parricidio trivisset, ac magis, magisque in optimos sæviretur, conjuraverunt ¹⁶ plures, varia sane tempestate, ad liberandam remp. Quis proditis, cæsisque immanior, ¹⁷ urbem incendio, plebem feris vulgo emissis, senatum ¹⁸ pari morte tollere decreverat, nova sede regno quæsita, maximeque incitante legato Parthorum, qui ²⁰ forte inter epulas, aulicis, uti mos est, canentibus, cum sibi cytharistam

NOTÆ.

1. *Narrantur scelera Neronis.*) Hæc certe hinc ejicienda. Quippe quæ studiosus aliquis ad oram sui codicis adscripserat.

2. *Noxiorum vinctis modo.*) Transposita, pro *noxiorum modo vinctis*, posset etiam sic *noxiorum vinctis, pelle tectus modo feræ*. Vide Sueton. cap. 29.

3. *Exactor parium majore flagitio.*] Paria de gladiatoribus proprie dicuntur. Sed quomodo paria exigebat Nero majore flagitio? Aliquid latet. Divinabunt alii.

4. *Dum ea quoque dominandi ardore.*) Vide Tacit. anual. xiv. in principio.

5. *Nequaquam verecundiæ externis.*] Locus corruptissimus. Et dum meliora afferantur placet Olivarii conjectura. Qui legit *Ubi mentem invaserint vitia nequam, verecundiæ externa societate immanius datur peccandi consuetudo, nova & eo dulciora, affectans, ad extremum, &c.* Ait cum mens improba vitiis dedita est, si externorum verecundiæ accedat, fit consuetudo immanius peccandi, consuetudo nova adeoque dulciora, affectans & postremo contra eos ipsos quos invasit, convertens. Quod a Nerone & Agrippina proditum magis & confirma-

tum, &c. nil aliud video.

6. *His.*] Nerone & Agrippina.

7. *Per alteros.*] Per Pallantem Tacit. anual. initio lib. 13.

8. *Patrum.*] Claudii.

9. *Alienorum cruciatibus, mariti exitium.*] Lege *alienorum cruciatibus ad mariti exitium*, Agrippina per cruciatum alienorum, Lollia, Lepidæ, Statili Tauri, ad mariti sui exitium processit.

10. *Hic.*] Nero.

11. *Ad sacerdotem Vestæ.*) Rubriam nomine, vide Sueton. 28.

12. *Deinde in se.*] Cum scilicet Doryphoro denupsit.

13. *Uterque in sui scelus.*] Cum mater & filius incestantur.

14. *Præceps dati.*] Pro in præceps. Sic alibi loquitur.

15. *Perversa.*] Eversa, ejecta.

16. *Plures.*] Piso Romæ, Vinicius Beneventi. Sueton. 36.

17. *Urbem incendio.*] Vide Sueton. 38.

18. *Pari morte.*] Una & eadem morte, veneno scilicet. Vide Sueton. 34.

poposcisset; responso dato, liberum esse; adjecerat, sumeret ipse quem vellet e suis, ostentans qui convivio aderant: quod LIBER sub imperio nullus haberetur. Ac ni Galba, qui ¹ Hispaniæ præsidebat, ² cognito mandatum sui exitium, quanquam senecta, ætate, imperio correpto sub-

5. venisset; tantum facinus haud dubie patraretur. Verum ejus adventu desertus undique, nisi ab spadone, quem quondam exsectum formare in mulierem tentaverat, semet ictu transegit: cum implorans percussorem, diu ne ad mortem quidem meruisset cujusquam officium.

Hic finis Cæsarum genti fuit: quem fore prodigiorum multa denun-
10. ciavere, præcipueque ³ eorum prædiis arefcens lauri nemus dicatum triumphantibus, atque interitus ⁴ gallinarum, quæ adeo multæ, albæque, aptiores erant religionibus, ⁵ ut iis Romæ habeatur hodie locus.

At ⁶ GALBA, haud secus nobilis ⁷ e gente clarissima Sulpiciorum, ubi Romam ingressus est, quasi luxuriæ aut etiam crudelitati auxilio
15. ventitasset; ⁸ rapere, trahere, vexare, ac scdum in modum vastare cuncta, & polluere. Quis rebus instabilior (dum GRAVIUS offendunt quos mollius consulturos spes erat) simul quia opes militum nimis pecuniæ cupidus attenuaverat, Othone authore, interficitur: qui prælatum adoptione ejus ⁹ Pisonem impatientius dolens, accensas cohortes
20. armatasque in forum deduxerat, quo cum ¹⁰ lorica reclus Galba tumultum leniturus contenderet, ¹¹ ad lacum Curtium cæsus est ¹² mense Imperii ac die septimo.

Igitur SALVIUS OTHO, Neroni quoque quondam ² criminosè familiaris, ³ haud multo sine adolescentiæ grandior, potentiam invadit:

NOTÆ.

1. *Hispania præsidebat.*] Hispaniæ proconsul erat.

2. *Cognito.*] Id est cum cognovisset, sic supra in origine gent. Rom. *Traditur autem, non proviso quod propinquus flumini esset, ripa depulsus, &c.*

3. *Eorum prædiis arefcens lauri nemus.*] Vide Sueton. cap. 1. Galbæ.

4. *Gallinarum.*] Gallina alba Livie Veientanum suum revisenti ramulum lauri in gremium demiserat, nutrirî alitem placuit, & tanta pullorum soboles provenit, ut hodie quoque ea villa ad Gallinas vocetur. Sueton. Plin. lib. xv. cap. ult. Villam istam Tiberi impositam juxta nonum ab urbe lapidem viâ Flaminia describit.

5. *Ut iis.*] Adeo multæ albæque ut iis, &c. quæ in medio sunt parenthesi includenda iis autem, pro de iis: de earum nomine vide notam superiorem.

6. *Galba.*] De hoc nomine vide Sueton. cap. 3. Imperium suscepit an. V. 820. in fine.

7. *E gente clarissima Sulpiciorum.*] De qua vide Sueton. cap. 3.

8. *Rapere, trahere.*] Sub. capit. de crudelitate & avaritia Galbæ. Vide Suet. cap. 12.

9. *Pisonem.*] Pisonem Frugi Licinianum, nobilem egregiumque juvenem. Vide Sueton. cap. 17.

10. *Lorica.*] Lorica lintea Sueton. 19.

11. *Ad lacum Curtium.*] In foro sic dictum a Curtio quodam, qui se in eum cum equo præcipitem misit.

12. *Mense Imperii ac die septimo.*] Tertio & septuagesimo ætatis anno Imperii, mense septimo. Sueton. cap. ult.

14. *Salvius Otho.*] Imperium suscepit ann. Urb. 821.

14. *Criminosè familiaris.*] Vide Sueton. cap. 2. Othon.

15. *Haud multo sine adol.*] Finis adolescentiæ annus est tricesimus sextus. Nam pueritiæ an. 18. totidemque adolescentiæ tribuuntur. Et adolescentiæ finem non mul-

qui dies fere, quinque & octoginta præcognitis moribus potitus, postquam a Vitellio, qui e Gallia descenderat, ² Veronensi prælio pulsus est; ³ mortem sibi conscivit.

Ita ad ⁴ AULUM VITELLIUM potestas delata, quæ progressu fu-
⁵ nestior ⁶ talibus initiis ⁷ foret, si Vespasianus aliquandiu Judæorum
 bello, ⁸ quod Neronis jussu susceperat, impensius attineretur. ⁹ Is ubi
 gesta per Galbam, ipsumque oppressum accepit, simul quoniam ¹⁰ lega-
 ti Mæsiæ, ¹¹ Pannonicique exercitus hortantium venerant, Imperium
 capit: namque ¹² milites prædicti, postquam ¹³ Othonem prætoriis,
¹⁴ Vitellium Germanicianis legionibus ¹⁵ factum comperere, æmuli, ut
 inter se solent, ne dissimiles viderentur, Vespasianum ¹⁶ perpulere, in
 quem jam ¹⁷ Syriacæ cohortes ob egregia vitæ consenserant. Quippe
 Vespasianus ¹⁸ nova senator familia, ¹⁹ Reatinis majoribus, industria re-
 busque pacis ac militiæ longe nobilis habebatur. ²⁰ Hujus legatorum in
²¹ Italiam transgressu, fufisque, ²² apud Cremonam suis, Vitellius ab Sa-

NOTÆ.

tum prætergressus erat Otho, qui anno æ-
 tatis trigesimo octavo inchoato sibi mor-
 tem conscivit.

1. *Quinque & octoginta.*] Quinque &
 nonaginta Sueton. & Eutrop. Sed valde
 confusa sunt tempora & initia horum trium
 Imperatorum, Galbæ, Othonis, Vitellii,
 quare illis tribus conjunctim annus unus,
 additis diebus xxii. assignandus est, quia
 alius alii non successit; sed duo simul eo-
 demque tempore Imperium tenuere.

2. *Veronensi prælio.*] Apud Bebricum
 Sueton. Eutrop. quod oppidum intra Cre-
 monam & Mantuam.

3. *Mortem sibi conscivit.*] Vide Sueton.
 cap. 10. 11.

4. *Aulum Vitellium.*) An. V. § 21.

5. *Talibus initiis.*) Quod fuso civium
 sanguine Imperium adeptus, vide Suet.
 cap. 11. & 12.

6. *Foret.*) Pro fuisset, & infra attinere-
 tur, detentus fuisset.

7. *Quod Neronis jussu susceperat.*) Post-
 quam ibi Cestius clade affectus. Joseph. lib.
 2. cap. 23. & 24. & initio lib. 3.

8. *Is.*) Vespasianus.

9. *Legati Mæsiæ Pannonicique ex.*) Sue-
 ton. cap. 15. Octavo Imperii mense descie-
 runt ab eo exercitus Mæsiarum, atque
 Pannonia: Item ex transmarinis, Judæi-
 cus & Syriacus, ac pars in absentis, pars
 in præsentis Vespasiani verba jurarunt.

10. *Pannonicique exercitus hortantium.*)
 Legendum *hortatum*, neque aliter com-
 mode procedit oratio. Idem Schottus &
 Gruterus.

11. *Milites prædicti.*) Nempe Mæsiæ &
 Pannoniæ.

12. *Othonem prætoris.*) Quorum animum
 erga se fidemque Otho, copiis quas Vitel-
 lius præmiserat, appropinquantibus, pæne
 internecione amplissimi ordinis expertus est.
 Sueton. Othon. cap. 8.

13. *Vitellium Germanicianis leg.*) Sue-
 ton. Oth. cap. 2. *Sub idem vero tempus*
Germaniciani exercitus in Vitellii verba ju-
raverant.

14. *Factum.*) Imperatorem scilicet.

15. *Perpulere.*) Ut Imperium caperet.

16. *Syriacæ cohortes.*) Vide notam ante
 hanc sextam.

17. *Nova senator familia.*) Nova fami-
 lia, hoc est quæ nullos honores gesserat, &
 erat sine ullis majorum Imaginibus. Sueton.
 cap. 1. Vespas. *Gens Flavia obscura illa*
quidem, ac sine ullis majorum imagini-
bus.

18. *Reatinis majoribus.*) Avus ejus Ti-
 tus Flavius Petro municeps Reatinus. Vide
 Sueton. cap. 1. Reate oppidum in Sabinis.

19. *Hujus legatorum.*] Arrii, Antonii,
 Primi, & Muciani.

20. *Apud Cremonam.*) Cremona supra
 Padum a Vespasiani militibus incensa
 binos,

- bino, urbi præfecto, Vespasiani fratre, , festertium millies pepigerat, arbitris militibus Imperio decedere: sed postquam mox circumventum se muncio ratus est, quasi renovato furore ² ipsum cæterosque adversæ partis, cum Capitolio, quod salutis remedium ceperant, cremavit. Ast
5. ubi vera esse, ac propinquare hostes patefactum est: productus ³ e turgurio, quo se abdiderat, janitoris injecto laqueo, parricidarum more, ⁴ ad scalas Gemonias, perque eas pertractus, simul ictibus, quantum quisque valuerat, confosso corpore in Tiberim dejicitur tyrannidis octavo mense: annos natus ⁵ septuaginta & quinque amplius.
10. Hi omnes, quos paucis attigi, præcipueque Cæsarum gens, adeo litteris culti, atque eloquentia fuere, ut ni cunctis vitiis ⁶ (absque Augusto) nimii forent, tantæ artes profecto texissent modica flagitia. ⁷ Quis rebus a quamquam satis constet præstare mores, tamen cuique præsertim summo rectori, ⁸ utroque, si queat, juxta opus: sin autem
15. ⁹ vitæ proposito in immensum progrediente, elegantiae satis atque auctoritatis sumat ¹⁰ editionem.

Hoc item ex genere VESPASIANUS, ¹¹ sanctus omnia, facundiae haud egens promendis quæ senserat, exsanguem diu, fessumque terrarum orbem brevi refecit: namque primum satellites tyrannidis, ni-

20. si qui forte atrocius longe processerant, flectere potius maluit, quam excruciatos delere: prudentissime ratus, NEFARIA ministeria a pluribus metu curari. Dein ¹² conjurationum multas scelere inulto abscede-

INTERPRETATIO.

a Quare quamvis satis liqueat mores antequam eloquentiam, tamen unicuique, præcipue summo Imperatori aequè opus est utroque, si possit. Si vero, vitæ consiliis in

infinita distractis, utrumque acquirere non possit; eloquentia satis, & auctoritatis plurimum adipiscatur.

NOTÆ.

cum annos duos & 286. Vide Tacit. historiæ lib. 3.

1. *Sestertium millies.*) Hoc valet 2500000. aureos. Eadem summa apud Sueton. cap. 15.

2. *Ipsum.*) Sabinum, & reliquos Flavianos. Sueton. Ibid.

3. *E turgurio janitoris.*] Cellulam janitoris vocat Sueton. cap. 16.

4. *Ad scalas Gemonias.*] Scalæ Gemoniæ locus non longe a foro in quem damnatorum cadavera uncis trahebantur.

5. *Septuaginta & quinque.*) Inversus numerus, reponendum quinquaginta & septem. Ex Sueton. Eutrop. Tacit.

6. *Absque Augusto.*) Id est, excepto Augusto. Si Augustum excipias. De hoc lo-

quendi modo supra.

7. *Quibus rebus.*) Nota pro quare.

8. *Utroque.*) Et moribus & eloquentia.

9. *Vitæ proposito in immensum.* pr.) Ait Imperatori, eloquentia opus esse, sin vero vitæ proposita, hoc est, quæ sibi agenda proposuit, in immensum progrediantur, ita ut eloquentiæ & litteris vacare nequeat, saltem elegantiae atque auctoritatis eruditionem, quæ sibi satis sit, sumat.

10. *Editionem.*) Melius *eruditionem*.

11. *Sanctus omnia.*) Id est, per omnia Græcorum more *ἀγίος πάντα*, sub. *κατέ.*

12. *Conjurationum multas.*] Forfan conjuratorum multos, ob ea quæ sequuntur, stultitiæ arguens. Tamen & recepta lectio stare potest.

Q

re patiebatur, comiter, uti erat, stultitiæ arguens, qui ignorarent QUANTA moles molestiaque imperio inessent. Simul divinis deditus¹ (quorum vera plerisque negotiis compererat)² successores fidebat liberos Titum ac Domitianum fore. Præterea legibus æquissimis monendo, quodque vehementius est, vitæ specie vitiorum plura aboleverat:³ infirmius tamen,⁴ uti quidam prave putant, adversum pecuniam: cum satis constet, ararii inopia, ac⁵ labe Urbium,⁶ novas cum neque aliquandiu postea habitas, vectigalium pensiones exquisivisse. Namque Romæ Capitolium, quod conflagrasse⁷ supra memoravimus,⁸ ædes¹⁰ Pacis,⁹ Claudii monumenta, Amphitheatri tanta vis, multæque aliæ,¹⁰ ac forum cæpta ac patrata.¹¹ Adhuc^{*} per omnes terras,^{*} qui jus Romanum est,¹² renovatæ urbes cultu egregio, viæque operibus maximis munitæ, & cavari montes¹³ per Flaminiam, prono transgressu. Quæ tot tantaque brevi confecta, intactis cultoribus, prudentiam magis quam¹⁵ avaritiam probavere: simul censu,¹⁴ more veterum exercito,¹⁵ senatus motus probrosior quisquis, ac lectis undique optimis viris, mille gentes compositæ cum ducentas ægerrime reperisset, extinctis sævitia tyrannorum plerisque: ac bello rex Parthorum Vologesus in pacem coactus¹⁶ atque in provinciam Syria, cui Palæstinæ nomen, Judæique anni-

NOTÆ.

1. *Quorum vera.*] Ut de filiis infra quos certo regnatos videbat.

2. *Successores fidebat liberos.*] Sueton. cap. ult. *Convenit inter omnes, tam certum eum de sua suorumque genitura semper fuisse, ut pesti assidue in se conjurationes ausus sit affirmare senatui, aut filios sibi successuros, aut neminem.*

3. *Infirmius tamen.*] Infirmus infra in Epitom. Si *infirmius* retineas, subaudiendum erit, egit, se gessit, vel similia.

4. *Uti quidam prave putant.*] Suetonium notat. qui cap. 16. *Sola est, in qua merito culpeur, pecunia avaritias.* Et Tacit. qui histor. lib. 11. *Prorsus si avaritia abesset, antiquis ducibus par.* Quanquam Sueton. Eodem loco ait verisimilius videri eum ad manubias, & rapinas necessitate compulsum.

5. *Labe urbium.*] Proprie, *labe*, id est, ruina.

6. *Novas.*] Ut urinae Sueton. 23. & fimi equini Tzetzes. Chi liade prima.

7. *Supra.*] In Vitellio.

8. *Ædes pacis.*] Quæ Foro proxima, cuius hodieque visuntur vestigia ad lavam, via sacra ad Mariæ cognomento novæ fanum tendentibus.

9. *Claudii monumenta.*] Templum Claudii in Cælio monte, cæptum quidem ab Agrippina; sed a Nerone prope funditus destructum. Et aquas Curtiam & Cæruleam quas Claudius in urbem induxerat.

10. *Ac forum.*] De foro a Vespasiano extructo amplius querendum.

11. *Adhuc.*] Hac voce utitur pro *adhuc* jam supra.

12. *Renovata urbes.*] Sueton. cap. 17. *Plurimas per totum orbem civitates terræ motu aut incendio afflictas, restituit in melius.*

13. *Per Flaminiam.*] Viam quæ per Hetruscos in Umbriam tendit. Sed Paulus Diaconus lib. 9. montes jussu Vespasiani prope Puteolos excavatos dicit.

14. *More veterum.*] Nam census a Servio Tullio rege institutus.

15. *Senatus motus.*] *Submotis indignissimis, & honestissimo quoque Italicorum ac provincialium alleto.* Sueton. cap. 9.

16. *Atque in provinciam Syria, Judæique.*] *Sub hoc Judæa Romano accessit imperio: & Hierosolyma, quæ fuit Urbs clarissima Palæstina.* Eutrop.

tente filio Tito quem transgrediens in Italiam ¹ reliquerat externæ militiæ: moxque victorem ² præfectura prætorio extulerat. Unde etiam honos is, ingens a principio, tumidior, atque alter ab Augusto imperio fuit. Verum hac tempestate dum honorum honestas despectatur, misti-
 5. que ³ bonis indocti, ac prudentibus inertes sunt; fecere nomen plerique potentia vacuum insolens per injurias, subjectum pessimo cuique, & annonæ specie rapax.

Cæterum ⁴ TITUS, postquam Imperium adeptus est, incredibile
 [est] quantum quem imitabatur, antejerit: præsertim litteris, clemen-
 10. tiæque ac muneribus. Denique dum concessa per priores Principes firma-
 ri ab insequentibus ⁵ mos esset; ⁶ simul Imperium cepit, talia possiden-
 tibus ⁷ edicto ⁸ sponte cavit, prospexitque: neque minus sancte facilis
 in tuendis, qui forte in se conspirassent: adeo ut cum ⁹ amplissimi ordi-
 nis duo, abnuere cogitatum scelus nequirent; patresque censuissent de
 15. confessis supplicium sumendum, ¹⁰ deductus in spectaculum se utrum-
 que assidere iussit. ¹¹ petitoque ex industria gladiatoris, quorum pugna
 viscebantur, gladio, quasi ad explorandam aciem, uni atque alteri com-
 mittere: quis perculsis, & constantiam mirantibus: Videtisne, inquit
¹² POTESTATES fato dari, ¹³ frustra que tentari facinus potiundi
 20. spe, vel amittendi metu? Ita biennio post, ac menses fere novem, am-

NOTÆ.

1. Reliquerat externa militiæ.] Hoc est, ad externam militiam.

2. Præfectura prætorio extulerat.] Sueton. in Tito cap. 6. Præfecturam quoque prætorii suscepit, nunquam ad id tempus nisi ab equi-
 te Rom. administratam.

Inde Plin. in Præfat. ad Titum. Trium-
 phalis ac Censorius tu, sexiesque Consul,
 ac Tribunicia potestatis particeps, & (quod
 his nobilius fecisti dum illud patri pari-
 ter & equestri ordini præstas) præfectus præ-
 torio.

3. Bonis indocti.] Nota Indoctos opponi bonis quia scilicet homine imperito nunquam quidquam injustius. Terent. Adelph.

4. Titus.) Imperium suscepit, an. V. 831. post Ch. N. 79.

5. Mos esset.] A Tiberio institutus. Sueton. cap. 8. Natura autem benevolentissimus cum ex instituto Tiberii omnes dehinc Cæsares beneficia a superioribus concessa principibus, aliter rata non haberent, quam si eadem iisdem & ipsi dedissent. Primus præterita omnia uno confirmavit edicto: nec a se peti passus est.

6. Simul Imperium.] Pro simulac. Imp. &c. sic sæpe Horat.

7. Edicto.] Cujus meminit Dio.

8. Sponte.] Ultro, a se peti non passus est. Supra Sueton.

9. Amplissimi ordinis.] Id est, Senatorii. Senatus enim amplissimus ordo vocabatur. Duos patricii generis. Suet. cap. 9.

10. Deductus in spectaculum.] Omnino legendum deductos, & sic in Epitom. hæc aliter narrat Sueton. cap. 9.

11. Petitoque.] Melius. Sueton. Oblata sibi ornamenta pugnantium inspicienda porrexit. De more. Solebant enim Editori gladios exhibere, ut videret satisne essent acuti.

12. Potestates.] Principatum. Sueton.

13. Frustra que tentari facinus.] Inde Marcus Antoninus Imperator ad Verum rescribens. Si Cassio divinitus debetur Imperium, non poterimus interficere, etiamsi velimus: scis enim proavi tui dictum, successorem suum nullis occidit.

Q ij

phitheatri ¹ perfecto opere, lautusque ² veneno interiit ³ anno ævi quadragesimo: cum ejus pater ⁴ septuagesimo obiisset, Imperator decennii. Hujus sane mors adeo provinciis luctui fuit, uti, ⁵ generis humani delicias appellantes, ⁶ orbatum orbem deslerent.

5. Igitur ⁷ DOMITIANUS fratris atque Imperatoris optimi nece, privato scelere publicoque amentior, simul ⁸ maculosæ adolescentiæ, ⁹ prædas, cædem, supplicia agere occæpit. Major libidinum flagitio, ac plus quam superbe utens ¹⁰ patribus: quippe qui se ¹¹ dominum Deumque dici coëgerit: quod confestim ab insequentibus remotum, ¹² validius multo posthac ¹³ deinceps retulere. Sed Domitianus ¹⁴ primo clementiam simulans, neque adeo iners domi, belloque tolerantior videbatur: idcircoque ¹⁵ Dacis & Cattorum manu devictis, ¹⁶ Septembrem Octobremque menses, Germanici superiorem, e suo nomine alterum appellaverat: ¹⁷ multaue opera inchoata per patrem, vel fratris studio, atque in primis Capitolium absolvit. Dehinc atrox cædibus bo-

N O T Æ.

1. *Perfecto opere.*] Id est, dedicato. Sueton. 7. *Amphitheatro dedicato, thermisque juxta celeriter extructis munus edidit, apparatusissimum largissimumque.* Illud Vespasianus extruxit, Titus dedicavit.

2. *Veneno interiit.*] Dio ait periisse coniectum in arcam ligneam nive oppleram. Plutarch. Balneo extinctum, alii aliter. Sueton. Febre, nulla veneni facta mentione. Et infra in Epitom.

3. *Anno ævi quadragesimo.*] Altero & quadragesimo. Sueton. Eutrop. Sed desunt menses tres.

4. *Septuagesimo.*] Vide notata in Epitom. Vespas.

5. *Generis humani delicias.*] Sueton. cap.

1. *Titus, cognomine paterno, amor ac delicia generis humani.*

6. *Orbatum orbem.*] Plenius in Epitom. *Quasi perpetuo custode orbatum terrarum orbem deslerent.*

7. *Domitianus.*] An. V. 833.

8. *Maculosa adolescentia.*] Id est, famosa, Vid. Sueton.

9. *Prædas, cædem, supplicia.*] Vide Sueton. cap. 10.

10. *Patribus.*] Quorum nobilissimos interfecit. Sueton. 10.

11. *Dominum Deumque.*] Pari arrogantia cum procuratorum suorum nomine formalem diceret Epistolam, sic cepit: *Dominus & Deus noster sic fieri jubet. Unde in-*

stitutum posthac, ut ne scripto quidem ac sermone cuiusquam appellaretur aliter. Sueton. 13.

12. *Validius multo posthac deinceps retulere.*] Valerium Diocletianum & Maximinum intelligit; nam ii Dei nomen primi post Domitianum recepere. Vide infra numero 39.

13. *Deinceps.*] Gruter. *Deincipes retulere.* Declinatur enim *deinceps deincipis.* Sed recepta lectio stabit.

14. *Primo clementiam.*] Vide Sueton. 9.

15. *Dacis & Cattorum.*] Sueton. cap. 6. de Dacis alibi. Catti in Germania hodie *Hessen.*

16. *Septembrem Octobremque.*] Sueton. 13. *Post autem duos triumphos, Germanici cognomine assumpto, Septembrem mensem & Octobrem ex appellationibus suis, Germanicum Domitianumque transnominavit, quod altero suscepisset Imperium, altero natus esset.*

17. *Multaue opera.*] Sueton. 5. *Plurima & amplissima opera incendio absumpta restituit: in quæ & Capitolium quod rursus arserat: sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pristini auctoris memoria. Novam autem excitavit adem in Capitolio custodi Jovi, & forum quod nunc Nerva vocatur. Item Flavia templum gentis, & stadium & Odeum, & Naumachiam.*

1. *segnisque ridicule remotis procul omnibus*, muscarum agmina persequabatur, postquam ad libidinem minus virium erat, cuius fœdum exercitium Græcorum lingua κλισοπαιλν vocabat: 2. hincque jocosum pleraque: nam percunctanti cuidam, quisquamne in palatio esset, 3. responsum: Ne musca quidem, nisi forte apud palæstram. Is ergo magis magisque sævitia nimius, eoque suspectior, etiam suis 4. libertorum consilio, uxore non ignara, quæ amorem 5. histrionis viro prætulerat, pœnas luit, quinto & quadragesimo anno vitæ, dominationis circiter 6. quindecimo. At Senatus 7. gladiatoris more funus ferri, 8. radendum-
10. que nomen decrevit. Quo moti 9. milites, quibus privatæ commoditates dispendio publico largius procedunt, auctores necis ad supplicium petere, more suo seditiosius, cœperunt. Qui vix ægreque per prudentes cohibiti, tandem in gratiam Optimatum convenere: neque minus per se moliebantur bellum, quod 10. his conversum imperium mœstitiæ erat, 15. ob 11. omissionem 12. prædarum per dona munifica.

Hactenus Romæ, seu per Italiam orti Imperium rexere: hinc advenæ: nescio quoque an, 13. ut in Prisco Tarquinio, longe meliores. At mihi quidem audienti multa legentique plane compertum, URBEM Romam 14. externorum virtute, atque insitivis artibus præcipue cre-
20. visse.

NOTÆ.

1. *Segnisque ridicule.*] Frustra Torrent. qui legit *stylisque ridicule*. Ex Sueton. cap. 3. Nam segnis retinendum: respicit enim ad superiora. Neque adeo iners domi.

2. *Hincque.*] Quod Muscas persequabatur.

3. *Responsum.*] A Vibio Crispo. Sueton. 3.

4. *Libertorum consilio, uxore.*] Oppressus est amicorum libertorumque intimorum conspiratione, simul & uxoris. Sueton. 14.

5. *Histrionis.*] Qui *Paris* vocabatur.

6. *Quintodecimo.*] Additis diebus quinque.

7. *Gladiatoris more funus ferri.*] Id est, ut unco in spoliarium traheretur, ut solebant gladiatorum cadavera. Hæc noster ex Suetonio finxit cap. 23. *Senatus adeo latatus est ut repleta certatim curia, non temperaret quin mortuum consumeliosissimo atque acerbissimo acclamationum genere laceraret.* Quarum acclamationum exempla pete ex Lampridio in Commodio. *Qui Senatum occidit, in spoliario ponatur, qui Senatum*

occidit, unco trahatur, &c. Verum Suet. paulo ante scribit cadaver ejus populari sandapila per Vespillones exportatum, Phyllidem nutricem in suburbano suo Latina via funerasse.

8. *Radendumque nomen.*] *Eradendos ubique titulos, abolendumque omnem memoriam.* Sueton.

9. *Milites.*] Qui gravissime tulere occisum eum, parati & ulcisci nisi duces defuissent, quod quidem paulo post fecere, expositatis ad pœnam pertinacissimæ cædis auctoribus. Sueton.

10. *His.*] Militibus. Malim *Iis*.

11. *Omissionem.*] Pro amissionem.

12. *Prædarum per dona munifica.*] Hoc est, prædarum quibus ditabantur per dona munifica vesani principis.

13. *Ut in Prisco Tarquinio.*] Qui advena omnibus ante se principibus melior fuit.

14. *Externorum virtute.*] Sicut sane brevi latiores Reip. status evenit, abstinentia & moderatione insequentium principum. Sueton. in fine.

¹ Quid enim ² NERVA ³ Cretensi prudentius, magisque moderatum? Qui cum ⁴ extrema ætate ⁵ apud Sequanos, quo tyranni ⁶ defecit metu, Imperium arbitrio legionum cepisset; ubi prospexit, nisi a superioribus robustioribusque corpore, animoque geri non posse, mense sexto ac ⁷ decimo semet eo abdicavit, dedicato prius foro, quod appellatur ⁸ Pervium: quo ædes Minervæ eminentior consurgit, & magnificentior. Id cum semper EGREGIUM sit metiri, quantum queas, neque ambitione præceps agi; ⁹ tum in imperio; cuius adeo cupidi mortales sunt, ut id vel ultima senectus avide petat. Huc accedit quod ¹⁰ suffecti virtute quantum consilio esset, magisque patefecit.

Namque ¹¹ ULPIUM TRAJANUM ¹² Italica urbe Hispaniæ ortum, ¹³ amplissimi ordinis tamen atque ¹⁴ consulari loco, ¹⁵ adrogatum accepit & dedit. ¹⁶ Hoc ægre clarior domi, seu militiæ reperietur. Quippe primus, aut solus etiam, vires Romanis trans Istrum propagavit, ¹⁷ domitis in provinciam ¹⁸ Dacorum pileatis. ¹⁹ Sacisque nationibus, ²⁰ Decibalo rege * ²¹ ac Sardonios: simul ²² ad ortum solis cunctæ gentes, quæ inter Indum & Euphratem amnes inclytos sunt, concussæ bello, atque Imperati obsides ²³ Persarum regi, nomine ²⁴ Cosdroë, & inter ea ²⁵ iter conditum per feras gentes, quo facile ab usque Pontico

N O T Æ.

1. *Quid enim.*] Hæc & sequentia tanquam fallæ & portentosa rejicit Iosep. Scalig. in animad. Euseb. ad an. 2113.

2. *Nerva.*] Qui Imperator factus an. V. 848.

3. *Cretensi.*] Scribendum *Narniensi*. Nam opido Narniensi genitus. Narnia autem in ea Umbriæ parte quæ Sabinis contigua.

4. *Extrema ætate.*] Annum agebat sexagesimum, cum Imperium suscepit.

5. *Apud Sequanos.*] Falsum. Romæ Imperator salutatus.

6. *Defecit.*] Declinavit, aufugit.

7. *Pervium.*] Emendabat quidam *Nervium*. Sed nihil mutandum. Nam etsi a Nerva dedicatum *pervium* dici potuerit. Certum est transitorium, ideoque pervium dictum fuisse, quod per id in alia opportune transitus pateret. Fortasse & quia in eo esset templum Jani.

8. *Tum in Imperio.*] Egregium est, scilicet.

9. *Suffecti virtute.*] Virtute ejus quem suffecerat, substituerat.

10. *Ulpium Trajanum.*] An. V. 840.

11. *Italica urbe.*] Italica Urbs in Bœtica.

12. *Amplissimi ordinis.*] Id est, Senatorii: de quo supra.

13. *Consulari loco.*] Cujus pater primum Consul fuit. Eutrop.

14. *Adrogatum.*] Id est, *Adoptatum*. De adrogatione, alibi dictum.

15. *Hoc.*] In sexto casu.

16. *Dacorum pileatis.*] Qui pileos gestabant. *πικρόπους* vocat Dio.

17. *Sacisque.*] Sacæ Asiæ gens juxta Scythiam.

18. *Decibalo rege.*] Decibalus Daciæ rex fuit.

19. *Ac Sardonios.*] Mihi ignoti sunt Sardonii populi. Legebat Schottus ac *Dardaniis*, quod non placet; nec *Sauromatis* quod ex Eutropio verum esset, ni nimium ab scriptura recederet. Forte an Sacarum reguli cujusdam nomen latet.

20. *Ad ortum solis.*] Vide Eutrop. qui fuit.

21. *Persarum.*] Parum accurate Cosdroëm Persarum regem dicit noster, qui Parthorum rex fuit: Nimirum ad sua tempora respexit, quibus Parthi Persarum nomine complectebantur.

22. *Cosdroë.*] Cosdroës Artabani, Parthorum regis filius. Scribitur autem varie. Sine *d.* *Cosroes* Græcis *Kosroēs* cum *d.* *Kosroēs*. Et hic. Cum *χ.* *χσροēs*. Et demum *χ.* vel *κ* *osroēs*. *Osdroes* & provincia *Osdroena*.

23. *Iter conditum.*] Trajanus ponticas

mari in Galliam permeatur. Castra suspectioribus atque opportunis locis exstructa; ¹ponsque Danubio impositus: ac deductæ coloniarum pleræque. ²Adhuc Romæ a Domitiano capta fora, atque alia multa, ³plusquam magnifice coluit, ornavitque: & annonæ perpetuæ mire consultum, reperto firmatoque ⁴Pistorum collegio: simul noscendis ocyus, quæ ubique è Rep. gerebantur ⁵admota media publici cursus. Quod equidem munus satis utile ⁶in pestem orbis Romani vertit posteriorum avaritia, insolentiaque: nisi quod ⁷his annis suffectæ vires Illyrico sunt, ⁸Præfecto medente Anatolio. BONI, malique in Rep. nihil est, quod in diversum traduci nequeat moribus præsentium. Æquus, clemens, patientissimus, atque in amicos perfideli: quippe qui Suræ familiari ⁹opus sacraverit, quæ Suranæ sunt: usque in eo innocentia fidens, uti præfectum prætorio ¹⁰Saburnum nomine, cum insigne potestatis, uti mos ¹¹erat, pugionem daret, crebro monuerit: Tibi istum ad munimentum mei committo, si recte agam, sin aliter, in me magis: quod MODERATOREM omnium vel errare minus fas sit. Quin etiam ¹²vinolentiam, quo vitio, uti Nerva, ¹³angebatur, prudentia molliverat, curari vetans iussu post longiores epulas. His virtutibus actò Imperio

NOTÆ.

paludes lapidibus stravit, & pontes maximum struxit.

1. *Ponsque Danubio.*] Vix biennio ædificatus. Habuit pilas viginti ex lapide quadrato, altitudinis, absque fundamentis, pedum 150. latitudinis, 60. distabantque inter se pedibus 170. iunctæ superiori parte fornicibus.

2. *Adhuc.*] Pro *adhuc* jam sæpius.

3. *Pistorum.*] Pistoires intellige quos vulgo dicimus *Boulangers*.

4. *Admota media cursus publici.*] De institutione publica cursus hic fallitur Victor & Spartianus, qui Adriano tribuit. *Statim*, inquit, *cursum fiscales instituit, ne magistratus hoc onere gravarentur.* Illum enim multo ante instituerat Augustus, ut celerius cognosci posset quid in quaque provincia gereretur. Vide apud Spart. innotata a viris doctiss.

5. *In pestem orbis Rom.*] Cum Angaria & Veredi possessionibus, & patrimoniis indicerentur, certum est eo onere multas civitates & provincias fuisse vexatas. Hinc illæ tot leges, tot insequentium principum constitutiones ad sublevandum publicum cursum promulgatæ. Quas vide lib. XII. Cod.

6. *His annis.*] Scilicet ante Constantii decimum, Julium consulatum. Quo tempore florebat Victor.

7. *Præfecto Anatolio.*] Ammian. Mar-

cellin. lib. XIX. *Quodque Anatolio regente tunc per Illyricum præfecturam, necessaria cuncta, vel ante tempus coacta sine ullius dispendio affluebant, &c.* Meminit & lib. XXI.

8. *Opus sacraverit.*] Thermae, quarum ruinæ in Aventino hodie videntur in vineo quodam prope templum S. Priscæ.

9. *Saburnum nomine.*] Hæc a glossa esse suspicantur viri docti, quod quæ hic a Victore dicuntur ea ad Licinium Suram de quo supra, pertineant. Ego vero dubito. Hic enim de præfecto forsan loquitur Victor, anno primo Imperii Trajanusensem tradidit, quamvis Saburuse vocatus fuerit, satis non liquet. At Suranum illum anno tantum quinto Imperii præfectum prætorio Trajanus fecit.

10. *Vinolentiam.*] De Trajani vinositate Dio Cassius, Lampridius in Alexandro Severo, & Aelius Spartianus de Adriano: *Quandoquidem & indulgisse vino se dicit Trajani moribus obsequentem. Atque ob hoc se a Trajano locupletissime muneratum.*

11. *Angebatur.*] Scribendum *agebatur*; *agi vitio* tam latine dicitur, quam falsum est *vitio angi* vitiosum quo delectatur. Sic alibi dixit noster *agi libidine*. Numero 39. *Quippe Herculeus libidine tanta agebatur.* Hæc ex Casauboni in Spartianum notis desumpta sunt.

¹ annos prope viginti, cum ² terræ motu gravi apud Antiochiam cæteraque Syriæ extremis afficeretur, rogatu patrum militiam repetens ³ morbo periit, ⁴ grandæva ætate, adscito prius ad Imperium Hadriano cive ⁵ propinquoque. ⁶ Abhinc ⁷ divisa nomina Cæsarum atque Augusti: inductumque in rempublicam, uti duo, seu plures summæ potentia, dissimiles, cognomento ac potestate dispari sint. ⁸ Quamquam alii Plotinæ, Trajani conjugis favore Imperium assecutum putent, quæ viri testamento hæredem regni institutum simularat.

Igitur ⁹ ÆLIUS HADRIANUS eloquio, togæque studiis accom-
10. modatior, ¹⁰ pace ad Orientem compolita, ¹¹ Romam regreditur: ibi

N O T Æ.

1. *Annos prope viginti.*] Desunt menses quinque, dies 15.

2. *Terra motu gravi apud Ant. Ceteraque.*) Corruptissimus est hic locus atque adeo forsan mutulus. Divinabam. Cum terra motu gravi Antiochia ceteraque Syria extrema afficerentur, &c. Antiochia ceteraque Syriæ extrema; id est, Antiochia totumque ejus territorium. Antiochia enim in extremo Syriæ sita est. Hunc terræ motum describunt Dio & Xiphilin. factus est anno V. C. 867. post C. N. 115. duobus circiter annis post, diem obiit Trajanus.

3. *Morbo.*) Profluvio ventris. Apud Seleuciam.

4. *Grandæva ætate.*) Annis natus 63.

5. *Propinquoque.*) Imo & Consobri-
Vide infra in Epitom. sed præter hoc jus cognationis erat & vinculo affinitatis conjunctus, nam Sabina Hadriani uxor sorore Trajani Marciana fuit genita.

6. *Abhinc.*) Nisi hæc ad Adrianum referas, palam errabit Victor, neque enim a Trajano divisa fuerunt nomina Cæsarum atque Augusti, sed Adriano demum impetrante; nam Lucius Ælius Verus ab Adriano in successionem Imperii adoptatus primus Cæsar dici cæptus est.

7. *Divisa nomina Cæsarum atque Augusti.*) Cum antea Cæsar & Augusti nomina Imperatoribus tantum propria, institutum est ut ea dividerentur & Augusti Imperatores, Cæsares vero qui ab Imperatoribus adoptati Imperii heredes designati fuerant, dicerentur, sicut Ælius Verus, candidatus Imperii, primus Cæsar dictus est. Spartianus in prologo: Ælii Veri: *In animo mihi est, inquit, Diocletiane Auguste! tot principum maxime, non solum eorum qui principem locum, in hac*

statione quam temperas, retentarunt, ut usque ad divum Adrianum feci, sed illorum etiam qui vel Cæsarum nomine appellati sunt, nec principes aut Augusti fuerunt, vel quolibet alio genere, aut in famam, aut in spem principatus venerunt, cognitionem numini tuo spernere: quorum præcipue de Ælio Vero dicendum est, qui primus tantum Cæsaris nomen accepit, adoptione Adriani familia principum adscriptus. Et inde est quod capite sequenti legas: Tibur secessis permissa Urbe Lucio Ælio Cæsari.

8. *Quamquam alii Plotina.*) Hæc sic a superioribus pendent. Adscito prius ad Imperium Adriano cive propinquoque, quamquam alii, &c. Spartian. Adriano: Nec desunt qui factione Plotina, mortuo jam Trajano, Adrianum in adoptionem adscitum esse prodiderint, supposito qui pro Trajano fessa voce loqueretur.

9. *Ælius Hadrianus.*) Sic melius scribitur cum aspiratione, & ita constanter nummi & lapides, Græci tamen fere semper cum tenui. *adpido.* Imperium suscepit an. V. 889. post Ch. N. 117. quo mortuus Trajanus.

10. *Pace ad Orientem.*) Spartianus: *Adeptus Imperium ad Priscum se statim morem instituit, & tenenda per orbem terrarum paci operam impendit. Nam deficientibus his nationibus quas Trajanus subegerat, Mauri lacebabant, Sarmata bellum inferebant, Britanni teneri sub Romana ditione non poterant, Ægyptus seditionibus urgebatur, Lycia denique ac Palæstina rebelles animos efferebant, quare omnia trans Euphratem ac Tigrim reliquit, exemplo ut dicebat. Catonis qui Macedonas liberos pronunciavit quia teneri non poterant.*

11. *Romam regreditur.*) Præposito Syria Græcorum

Græcorum more, seu ¹ Pompilii Numæ, cæremonias, leges, gymnasia, doctoresque curare occæpit; adeo quidem, ut etiam ludum ingenuarum artium, ² quod Athenæum vocant, constitueret. Atque ³ initia Cereris, Liberæque quæ Eleusina dicitur, Atheniensium modo Roma percoleret. Deinde, uti solet tranquillis rebus, remissior rus proprium Tibur secessit, permitta urbe ⁴ Lucio Ælio Cæsari: ipse, uti beatis locuplebibus mos, palatia exstruere, curare epulas, signa, tabulas pictas: postremo omnia satis anxie prospicere, quæ luxus lasciviæque essent. Hinc orti rumores mali, injecisse stupra puberibus, atque Antinoi flagravisse famoso ministerio, neque alia de causa urbem ⁵ conditam ejus nomine, aut locasse Ephebo statuas: quæ quidem alii pia volunt, religiosaque: quippe ⁶ Hadriano cupiente fatum producere; cum voluntarium ad vicem Magi poposcissent, cunctis retractantibus, Antinonum objecisse se referunt: hincque in eum officia supradicta. Nos rem ⁷ in medio relinquemus: quamquam in remisso ingenio suspectam æstimantes societatem avi longe imparilis. Interim Ælio Cæsare mortuo, cum ipse animo parum valeret, idcircoque despectui haberetur, ad creandum Cæsarem Patres convocat. Quibus propere accurrentibus,

NOTÆ.

Catilio Severo, per Illyricum Romam venit. Spartian.

1. *Pompilii Numæ.*] *Qui sacra, cæremonias omnemque cultum Deorum Immortalium docuit.* Florus.

2. *Quod Athenæum vocant.*] Ideo quod illuc convenirent homines docti & Minervæ sacris initiati: Lamprid. in Alexandro Severo. *Ad Athenæum audiendorum & Græcorum & Latinorum Rhetorum, vel Poëtarum causa frequenter processit.*

3. *Initia Cereris, Liberæque, quæ Eleusina dicitur.*] Legendum: *quæ Eleusina dicuntur.* Ut optime Salmasius apud Spartianum. Cereris quidem sacra e Græcia assumpta, longe ante Hadrianum Roma percoluit; sed illa quæ Eleusina dicebantur, nunquam Romæ percepta sunt. Quin & multo ante ea Romam transferre frustra conatus Claudius. Eleusina sacra suscepit quidem Hadrianus. Spartian. *Post hoc per Asiam & Insulas ad Achaiam navigavit, & Eleusina sacra exemplo Herculis Philippique suscepit.* Sed suscepit, id est, initiatum est. Nam falsum omnino ea sacra Romam translata. Quare vel nos penitus fallit Victor, vel, ut optime apud Spartianum doctissimus Casaubonus imitatus fuerit Romæ Hadrianus sacra illa non ex Attica

Romam transtulerit, ut Claudius cogitarat.

4. *Lucio Ælio Cæsari.*] Vide notam penultimam superioris Capituli. Hic Lucius Ælius antea L. Cejonius, Commodus, Verus; postea vero ab Hadriano adoptatus Lucius Ælius Cæsar dictus.

5. *Conditam ejus nomine.*] Antinonum Urbem in Ægypto.

6. *Hadriano cupiente fatum producere, cum.*] Spartian. *Antinonum suum dum per Nilum navigat, perdidit, quem muliebriter flevit: de quo varia fama est aliis eum devotum pro Hadriano asserentibus, &c. Et Græci quidem, volente Hadriano, eum consecraverunt, oracula per eum dari asserentes, &c.* Veterum autem hæc fuit persuasio posse alicujus produci fata, si ejus vicem subiret alter alieni fati vicarius. Exempla passim in Græcorum & Romanorum historiis. Nota interim hoc Antinoi pro Hadriano sacrificium ab homine pagano pium vocari & religiosum. Sed non prætereundum fuisse etiam qui crederent Antinonum ab ipso Hadriano immolatum, ut extispicio puerilis victimæ futura exploraret. Et ita scribit Dio.

7. *Quamquam in remisso ingenio.*] Remissum ingenium vocat voluptatibus addictum. Nam de eadem re loquens Spar-

R.

- ¹ forte Antoninum conspexit senis foceri, aut genitoris anxios
² gressus levantem manu: quo mire oblectatus, adoptatum legibus
³ Cæsarem jubet, statimque ab eo senatus, cui ludibrio fuerat, magnam partem necari. Neque multo post apud Bajas ⁴ tabe interiit: ⁵ anno imperii, absque mense, vicesimo secundo ⁶ senecta viridior. At patres ne ⁷ principis oratu quidem ad Divi honorem eidem deferendum flebantur; tantum amissos sui ordinis tot viros mœrebant. Sed postquam ⁸ subito prodire, quorum exitium dolori erat, quique suos complexi censent quod abnuccrant.
10. ⁹ AURELIO ANTONINO cognomentum Pii. Hunc fere nulla vitiorum labes maculavit. Vir ¹⁰ veterrimæ familiæ, ¹¹ e Lanuvino municipio, ¹² senator urbis: adeo æqualis, probisque moribus, uti plane docuerit, neque ¹³ JUGI pace, ac longo otio

NOTÆ.

tianus. *Alii, inquit, quod & forma ejus ostentat, & nimia voluptas Hadriani.*

1. *Forte Antoninum conspexit.*] Jul. Capitol. vel Spartian. in Antonino Pio. Pius cognominatus est a senatu, vel quod socerum fessa jam atate manu, presente senatu levaverit. Idem paulo post. Mortuo Ælio Vero, quem sibi Hadrianus adoptaverat & Cæsarem nuncupaverat, dies senatus habebatur, eo Arrius Antoninus foceri vestigia levans venit, atque idcirco ab Hadriano dicitur adoptatus.

2. *Gressus levantem.*] Quod levare gressus dicit Victor, eodem modo levare vestigia dixit Capitol. Heliodor. & Æschylus βασιλῆων ἵκνους. levare vestigium. Ut apud Capitolinum notavit doctissimus Salmasius.

3. *Cæsarem jubet.*] Vide notata capite superiori.

4. *Tabe.*] Longo morbo. Quem ideo lectualem morbum vocat Spartian.

5. *Anno Imperii absque mense vices. sec.*] Idem Eutrop. obiit in Campania major Sexagenario, Imperii anno XXI. mense x. die xxix. Sed falsus numerus. Obiit enim anno Imperii xx. mense x. die xxix.

6. *Senecta viridiori.*] Id est robustiori, ab arboribus ducta metaphora. Virgil. Cruda Deo, viridisque senectus. Et Horat. Virent genua.

7. *Principis.*] Antonini Pii. Spartian. Nec appellatus esset Divus, nisi Antoninus rogasset. Eutrop. Senatus ei tribuere noluit divinos honores. Tamen cum successor

ipfius Titus Aurelius Fulvius Antoninus hoc vehementer exigeret, & universi Senatores palam resisterent, tandem obtinuit.

8. *Subito prodire.*] Quos enim Hadrianus occidi jusserat, eos Antoninus reservavit. Spartian. Et ob leves offensas plurimos jussit occidi quos Antoninus reservavit. Et Capitolin. in Antonino Pio cum rationes affert cur pius dictus sit: Vel quod eos quos Hadrianus per malam valetudinem occidi jusserat, reservavit.

9. *Aurelio Antonino.*] An. V. 910. post Ch. 135.

10. *Veterrima familia.*] Sed quæ Romæ serius innotuit. Indicat Spartian. Et inde Eutrop. Genere, inquit, claro, sed non admodum vetere. De Antonini majoribus vide Capitolini initium.

11. *E Lanuvino municipio.*] Lanuvium municipium in via Appia.

12. *Senator Urbis.*] Nam Coloniarum & municipiorum decuriones dicti sunt Senatores, & cætus eorum minor senatus, vel etiam Senatus simpliciter.

13. *Jugi pace ac longo otio.*] Jugi pace, id est, pace perenni, continua. Cave tamen credas sub Antonino arma nunquam fuisse mota; nam falsum est: Antoninus enim, ut ait Capitolinus, per legatos suos plurima bella gessit. Nam & Britannos per Lollium Urbicum legatum vicit, alio muro Cespitio summotis barbaris ducto, & Mauros ad pacem postulandam coegit, & Germanos & Dacos & multas gentes. Atque Judæos rebellantes contudit per præfides. Et

¹ absoluta ingenia corrumpi : eoque demum FORTUNATAS urbes fore , ² si * regna sapientiæ sint. denique ³ annis , quibus publica egit , viginti , idem mansit , ⁴ celebrato magnifice urbis nongentesimo : nisi forte triumphorum expertem socordiæ videtur : quod
⁵ longe secus est , cum majus aut dubie sit , ⁶ neque quemquam turbare ausum composita , neque ipsum ostentandi sui bellum fecisse quietis gentibus. Quinetiam maribus frustratus , ⁷ filia viro reipublicæ a consultavit.

Namque ⁸ M. Bojonium , qui AURELIUS ANTONINUS habetur , ⁹ eodem opido , ¹⁰ pari nobilitate , philosophandi vero , eloquentiæque studiis longe præstantem , in familiam atque imperium adscivit. Cujus divina omnia domi , militiæque facta , consultaque : quæ imprudentia regendæ conjugis attaminavit : quæ in tantum petulantia

INTERPRETATIO.

¹ Consuluit Reipublica per maritum filia lux.

NOTÆ.

legatos. Et Pausan. in Arcadicis: Antoninus prior, inquit, ultro quidem bellum nemini unquam intulit: laceffitus vero hostes valde repulit, & res magnas gessit. Caute igitur accipiendus est Victor, & ex Capitolino & Pausania exponendus infra: Neque quemquam turbare ausum composita, neque ipsum, &c.

1. Absoluta.] Perfecta.

2. Si regna sapientia sint.] Hoc est, si sapientes tantum regnent. Alludit ad divini Platonis sententiam lib. v. de Repub. de qua Cicero in Epistola ad Quintum fratrem. Ille quidem princeps ingenis & doctrina Plato, tum devique fore beatas respublicas putavit. si aut docti, aut sapientes homines eas regere capissent, aut qui regerent, omne suum studium in doctrina ac sapientia collocassent.

Capitolinus, non de Antonino Pio, sed de Antonino Philosopho. Sententia Platonis semper in ore illius fuit, florere civitates. si aut Philosophi imperarent, aut Imperatores philosopharentur.

3. Annis quibus publica egit, viginti.] Infra tamen in Epitom. Victor alter ait regnasse Antoninum annis xxiii. nec longe a vero distat: regnavit enim an. xxii. menses septem, dies viginti sex. quamvis pugnant veterum sententiæ.

4. Celebrato magnifice urbis nongentesimo.] Privatus ergo urbis nongentesimum magnifice celebravit. Aliter tamen hic Victor. Quod ridiculum. Anno enim urbis 910. Imperium suscepit Antoninus, sed forsitan aliquid turbatum.

5. Neque quemquam turbare ausum.] At turbarunt multi, sed statim per legatos compressi, nusquam postea rebellarunt. Vide supra jugi pace ac longo otio.

6. Filia vero.] Aurelio Antonino Philosopho quem filia suæ Faustinae maritum dederat.

7. M. Bojonium.] Capitolinus & Eutrop. Antoninum Pium Bojonium vocant propter aviam scilicet matrem quæ Bojonia Procella vocabatur. Quare igitur Victor Marcum Antoninum Bojonium vocet non video, nisi Marcum propter adoptionem Bojonium dictum credamus. Imperium suscepit an. V. 933. post Ch. 161.

8. Eodem opido.] Ex Capitolino tamen Marcus Romæ natus in monte Cælio, in hortis.

9. Pari nobilitate.] Imo nobilior Marcus: Cujus familia in originem recurrens a Numa probatur sanguinem trahere; item a rege Selentino. Capitolin. Eutrop.

10. Philosophandi.] Et inde Philosophus dictus.

R ij

proruperat, ut ¹ in Campania sedens, amœna littorum obsideret, ad legendos ex nauticis, quia plerumque nudi agunt, flagitiis aptiores. Igitur Aurelius, socero apud ² Lorios, anno vitæ ³ post quintum & septuagesimum mortuo, confestim ⁴ fratrem LUCIUM VERUM in societatem potentiae accepit. Ejus ductu ⁵ Persæ, ⁶ cum primum superavissent, ad extremum triumpho cessere, ⁷ Rege Vologeso. ⁸ Lucius paucis diebus moritur: hincque materies fingendi, dolo consanguinei circumventum: quem ferunt, cum invidia gestarum rerum augetur, fraudem inter cœnam exercuisse. ⁹ Namque lita veneno cultri parte, vulvæ frustum, quod de industria solum erat, eo præcidit: consumptoque uno, uti mos est, inter familiares, alterum, quo virus contigerat, germano porrexit. ¹⁰ Hæc in tanto viro credere, nisi animi ad scelus proni, non queunt. Quippe cum Lucium satis constet ¹¹ Altini Venetiæ urbe consumptum, tantumque Marco sapientiæ, lenitudinis, innocentiae ac literarum fuisse, ut is ¹² Marcomannos, ¹³ cum filio Commodo, ¹⁴ quem Cæsarem suffecerat, petiturus, ¹⁵ philosophorum obtestantium * cir-

N O T Æ.

1. *In Campania.*] *Apud Caietam.* Capitolin.

2. *Lorios.*] *Laurium* vocat Capitol. *Lorium* Eutrop. in via Aurelia.

3. *Post quintum & septuagesimum.*] Imo post annos 74. menses sex. Vide quæ in Epitom.

4. *Fratrem Lucium Verum.*] Fratrem per adoptionem scilicet. Nam Lucius Verus, Ælii Veri qui ab Adriano adoptatus fuerat filius fuit. Marcus vero Annii Veri, qui Faustinae Antonini Pii uxoris frater fuit.

5. *Persæ.*] Suo more Persas pro Parthis pōnit, ut alibi dictum.

6. *Cum primum superavissent.*] Interfecto legato Severiano, cæsis legionibus, Capitol. in Vero.

7. *Rege Vologeso.*] Hic Vologesus seu Vologeses secundus hujus nominis Odroë genitus fuit.

8. *Lucius paucis diebus moritur.*] Cum per annos fere novem Marco fratri Imperii particeps fuisset.

9. *Namque ita veneno Cultri parte.*] Idem Capitolin. in Antonino Philosopho. Et in Vero. Non dissimile in Plutarchi Artaxerxe cujus mater Parisatis nomine, Statyræ uxori ejus infesta illam hoc modo sustulit dissecta in convivio avis, Ryntacen Persæ vocant, eam partem quæ cultri alte-

rum latus toxico oblitum attigerat edendum præbuit. Schott.

10. *Hæc in tanto viro.*] Capitol. in fine Veri; *Sed hoc nefas de Marco putari, quamvis Veri & cogitata & facta mereantur.* Paulo superius. *Nota est fabula quam Marci non capit vita.*

11. *Altini Venetiæ urbe.*] Capitolin. in Vero. *Sed non longe ab Altino subito in vehiculo morbo quem apoplexin vocant, correptus Lucius, depositus e vehiculo, detracto sanguine Altinum conductus, quum triduo mortuus vixisset, apud Altinum periiit.*

12. *Marcomannos.*] Capitolin. *Pannonias ergo Marcomannis, Sarmatis, Vandalis simul etiam Quadis extinctis, servitio liberavit, & Roma cum Commodum quem jam Cæsarem fecerat, filio ut diximus suo triumphavit.* Et alibi.

13. *Cum filio Commodum.*] Filium suum Commodum in expeditionem Marcomanicam secum ducere, nunquam cogitavit Antoninus. Quin & cum admodum puerum reliquit cum profectus est, ut discimus ex Galeno qui tunc temporis vivebat, & Imperatori familiaris erat.

14. *Quem Cæsarem suffecerat.*] Vide quæ supra in Trajano dicta sunt. Num. 13.

15. *Philosophorum obtestantium circumfun.*] Deest *vi* vel *turba*. Quin & *Phila-*

cumfunderetur; ne se expeditioni aut pugnae prius committeret, quam
 1. sectarum ardua & occulta explanavisset. 2. Ita incerta belli ejus salute,
 doctrinae studiis metuebantur: tantumque illo imperante, florere artes
 3. distincta, vadimoniorumque *solemni remoti denunciandae litis, ope-
 riendaeque ad diem commode jus introductum. 4. Data cunctis pro-
 miscue civitas Romana: multae urbes conditae, deductae, repositae, or-
 nataeque; atque in primis, Pænorum Carthago quam ignis fœde con-
 sumperat, Asiaeque Ephesus, ac Bithyniae Nicomedia constratae terræ
 10. motu, atque hac nostra aetate Nicomedia Cereali consule. Triumph
 acti 6 ex nationibus quae regi 7 Marcomaro 8 ab usque urbe Pannoniae,

NOTÆ.

seph. obest. vi circumf. Legi debere monuit Casaubonus, apud Vulcatium Callicanum qui in Avidio Cassio Victori genuina. *Tantum enituit in Philosophia* (Marcus) ut iurus ad bellum Marcomanicum, timentibus cunctis ne quid fatale proveniret, rogatus sit non adulatione, sed serio, ut praecepta Philosophia ederet, nec ille timuit; sed per ordinem paraseon, hoc est praeceptionum, triduo disputavit.

1. *Sectarum ardua.*] Omnium Sectarum Philosophicarum difficultates.

2. *Ita incerta belli.*] Casaub. *Ita incerta belli in ejus Sal.* &c. Sed legendum omnino, *Ita incerta belli ejus saluti & doctrinae studiis metuebantur.* Sensu aperto & facili. *incerta belli* eodem modo dictum quo apud Horatium *acuta belli*: *Florum subita belli.*

3. *Vadimoniorum solenni remoti denuncia.*] Hic hærent viri docti. Lege: *Vadimoniorum solennia remota, & denuncianda litis operiendaeque ad diem commode jus introductum.* Hic mos veteribus fuit, ut qui litem vellet intendere, adversario denuntiaret, ut in jus veniret: si nollet, vel eum cogeret, vel vades acciperet, qui die constituto eum sistere reciperent. Hæc Vadimoniorum solennia removit Antoninus, induxitque, ut qui litem intenderet, is sine ullo Vadimonio ad diem eam operiretur. Et hæc est vera hujus loci expositio. Quam me monuit eruditissimus Andreas Dacierius.

4. *Data cunctis promiscue civitas.*] Legem tulit Antoninus per quam civitas Romana omnibus data. Nec desunt qui eam

Hadriano tribuant. Sed falsi sunt. Hadrianus enim aliquot civitatibus tantum hoc jus concessit, non omnibus. Quod fecit Antoninus: probant Juriconsulci: Et Chrysostomus in acta Apostol. *Ἰσὶς Ἀδριανὸς φασὶ πᾶντας εἶναι Ρωμαίους, τὸ δὲ παλαιὸν οὐκ οὕτως ἦν.* Id est, *Ab Hadriano dicunt omnes factos esse Romanos, hoc vero non ita vetustum fuit.*

5. *Ac nostra aetate Nicomedia Cereali Consule.*] Anno qui Constantii Augusti Consulatum 1x. proxime sequutus est, Nicomedia terræ motu corruit, anno scilicet Urbis 1110. post C. N. 358. Coss. Tiberio Fabio Titiano: Cereali Neratio. quo tempore Victor florebat, ut in Prolegomenis dictum est.

6. *Ex nationibus quae regi.*] Falsum est omnes gentes quae ad bellum Marcomanicum societatem junxerant, regi Marcomaro fuisse subditas. Capitulin. *Omnes gentes ab Illyrici limite usque Galliam conspiraverant, ut Marcomanni, Narisci, Hermunduri & Quadi, Suevi, Sarmatae, Latinges & Buri. Hi alii cum Vistovalis, Sosibes, Sicobotes, Roxolani, Bastarna, Alani, Peucini, Costoboci.*

7. *Marcomaro.*] Sic melius. al. *Marcomanno.*

8. *Ab usque Urbe Pannonia, &c. ad media.*] Melius Capitulin. loco supra laudato: *Ab Illyrici limite usque Galliam.* Cur igitur noster ad mediae Galliae? nimirum, ut optime apud Capitolinum Casaubonus, res in Sequanis turbatas respicit, de quibus mox Capitulin. *Res in Sequanis turbatas censura & auctoritate repressit.*

R iij

cui ¹ Carnuto nomen est, ad media Gallorum protendebantur. Ita ² anno Imp. lii octavo, decimoque, ævi validior, ³ Vendobonæ interiit, maximo gemitu mortalium omnium. Denique ⁴ qui sejuncti in aliis Patres, ac vulgus, soli omnia decrevere, templa, columnas, sacerdotes.

⁵ a At filius ⁶ sava a principio dominatione detestabilior habebatur, præcipue per ⁷ majorum controversam memoriam: ⁸ quæ posteris usque eo gravis est, ut absque communi in impios odio, quasi corruptores generis execrabiliores sint. Bello plane impiger: quo in ⁹ Quados ¹⁰ prospere gesto, ¹⁰ Septembrem menssem Commodum appellaverat.

INTERPRETATIO.

a At filius ejus propter crudelem ab initio dominationem horribilior existimabatur, præsertim opposita ei avorum memoria, qua nepotibus ita perniciofa est, ut etiam abs-

que odio quod in impios omnibus commune, velut corruptores generis humani execrabiliores sint.

NOTÆ.

1. Carnuto.] Carnutum sive ut Eutrop. Carnuntum Pannoniæ opidum Norico regno proximum.

2. Anno Imperii octavo decimoque.] Imo nono decimoque, & diebus undecim. hunc errorem errant & Capitolinus & Eutrop. nisi exscriptoribus potius tribuamus.

3. Vendobonæ.] In Illyria. Alii obiisse dicunt apud Sirinium in Pannonia.

4. Qui sejuncti in aliis patres ac vulgus, soli.] Ex Capitolin. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea) Senatus, populusque non divisis locis; sed in una sede propitium Deum dixit.

5. At filius.] Commodus: Qui Imperium suscepit an. V. 932. post C. 180.

6. Sava a principio dominatione.] Capi-

tol. Ubi de morte Marci Antonini. Nam jam Commodus turpem se & cruentum ostentabat.

7. Majorum.] Hadriani, Antonini Pii, Antonini Philosophi.

8. Quæ posteris usque eo gravis.] Ait bonorum principum memoriam, posteris, quæ ab eorum virtute desectunt, ita gravem esse & noxiam, ut absque eo quo premuntur odio, quod in impios omnibus commune, velut corruptores generis humani habeantur & execrabiliores sint.

9. Quados.] Quadi Germaniæ populi ad Danubium, Supra Illyriam.

10. Septembrem menssem Commodum appellabat.] Idem Eutrop. & Euseb. sed falsum est ex Dione qui mensium appellationes novas, quas de suis cognominibus Commodus imposuit, solus sic ex ordine recenset.

ἀμαζόνιος,
ἀνίκητος,
εὐτυχής,
εὐσεβής,
λαβίος,
αἰλίος,
αὐρηλίος,
κομμοδός,
αὐγούστος,
Ἡρακλείος,
Ρωμαῖος,
Ἐκπεράτωρ.

Amazonius,
Invictus,
Felix,
Pius,
Lucius,
Ælius,
Aurelius,
Commodus,
Augustus,
Hercules,
Romanus,
Exuperatorius.

Januarius,
Februarius,
Martius,
Aprilis,
Maius,
Junius,
Julius,
Augustus,
September,
October,
November,
December.

- * Mœnia Romana potentia vix digna, lavandi usui instituit. Immitti prorsus feroque ingenio, adeo quidem ut gladiatores, specie depugnandi, crebro trucidaret: 2 cum ipse ferrum obiectum veronibus plumbeis uteretur. cumque eo modo plures confecisset: forte eum Scæva nomine, 5. audacia ac robore corporis, pugnandique arte pervidens, ab studio tali deterruit, qui spreto 4 gladio, quem inutilem cernebat, sufficere utrique ait, quo armabatur 5 ipse. Eo metu, ne inter congressum, uti solet, extorto pugione conficeretur, Scævam removit, atque ad alios formidolosior, in feras belluasque ferociam convertit. Quibus rebus cum in- 10. satiabilem sanguinis cuncti horrescerent: 6 conjurare in eum maxime proximus, quippe DOMINATIONI adeo fidus nemo: ipsique satelites, dum incestam mentem pravamque putant, & COMMODUM quidem primo occultatius veneno petivere, anno regni 7 tertio fere atque decimo: 8 cujus 9 frustrata 9 per cibum, quo se calu repleverat: cum

NOTÆ.

Unde patet Augustum mensẽ Commodum dictum, non vero Septembrem, ut Victor & Eutrop. probat Lampridius in Commodo.

Menses quoque in honorem ejus pro Augusto Commodum, Augustum pro Septembri, Herculeum pro Octobri, &c. Ubi vide quæ a viris doctissimis notata sunt.

1. *Mœnia Romana potentia vix digna.*] Scaliger apud Eusebium legebat *Amœnia Romana*, amœnia, id est ἀμύνει. Loca amœna ut littora. Quod hic nemo probabit. Nam ut alia mittam, cur adjiceret Victor *Potentia vix digna*. Doctissimus Salmasius apud Lampridium in Commodo *Mœnia* hic interpretatur quælibet opera atque ædificia publica. Et verum est *Mœnia* quandoque ita esse accipienda; sed hoc loco vix adduci possum ut credam. Neque enim *Romana*; imo neque *potentia vix digna* Victor adjecisset. Quid igitur? mœnia Romana lavandi usui instituisse ait Commodum: quia Thermas juxta ea ad pedem scilicet montis Viminalis ædificavit.

2. *Cum ipse ferrum obiectum Veronibus.*] Mendose scriptus hic locus. Restituebat Lipsius. *Cum ipse ferro obiecto Veronibus*. Ut mens sit mala fraude pugnasse Commodum, & velut lusoriis armis uteretur, usum veris, ferrum enim obduxisse dumtaxat laminis e plumbo: Cum gladium ipsum putarent esse e plumbo, Hac Lipsius, sed

nimis dure. Salmasius apud Lampridium. *Cum ipse ferro obiecto Mucronibus plumbeis uteretur*. Gladiatores cum quibus pugnat Commodus, plumbeos tantum mucrones habebant, aut ferrum cujus in extremo erant mucrones plumbei; sed non placet, non enim gladiatorum tantum; sed etiam Commodi arma describit Victor: legendum omnino: *Cum ipse ferro, obiectus Veronibus plumbeis, uteretur*. Lucenti ferro utebatur in pugna Commodus, Gladiatores Veronibus plumbeis quibus fidenter se se obiciebat.

3. *Pugnandique arte pervidens.*] Bene Sylburgius *perspicuus*.

4. *Gladio.*] Suo scilicet, quia plumbeus erat.

5. *Ipsæ.*] Commodus.

6. *Conjurare in eum proximus quippe.*] Lege & distingue: *Conjurare in eum proximus quisque, dominationi adeo fidus nemo*. Proximus quisque: nam Marcia, Latus præfectus prætorio, & Eclectus cubiculi custos, conjuravere.

7. *Tertio fere atque decimo.*] Anno duodecimo, mense octavo, die decimo quinto.

8. *Cujus frustrata.*] Lege *cujus vis frustrata*. Schottus.

9. *Per cibum.*] Herodianus: ἡ τῆς τροφῆς ἀποφύγις αὐτοῦ παρὰ πολλῶν ἐξωθεν τοῦ φάρμακου, ἢ διὰ τὸ τροφικὸν μενόν, ὅπερ ἐκείνου βασιλεὺς ἐκείνῃ σφοδρῶς τροφῆς λαμβάνει καὶ λυγρὰ δηλοῖται. Id est,

cum tamen alvi dolorem caussaretur, auctore medico, principe factionis, in palæstram perrexit. Ibi ¹ per ministrum ungendi (nam forte is quoque e consilio erat) faucibus, quasi arte exercitii, ² Pacchiorum nodo validius pressis, expiravit. Quo cognito senatus, qui ³ ob festa Januariarum frequens ⁴ primo luci convenerat, simul plebes hostem deorum atque hominum appellavere, radendumque nomen sanxere: confestimque præfecto urbi AULO HELUIO PERTINACI Imperium deferetur.

Hic doctrinæ omnis ac moribus antiquissimis: ⁵ immodice parcus, ¹⁰ Curios æquaverat Fabriciosque. Eum ⁶ milites, quis exhausto jam, perditoque orbe satis videtur nihil, impulsore Didio, ⁷ sæde jugulavere ⁸ octogesimo Imperii die.

⁹ At DIDIUS (an Salvius?) Julianus, fretus Prætorianis, quos in societatem, promissis magnificentioribus perpulerat, ¹¹ ex præfectura ¹⁵ vigilum, ad insignia dominatus processit. ¹² Genus ei, pernobile, ju-

NOTÆ.

sive ipso cibo quem ante sumpisset, multaque meri potione virus expellente: seu quoniam principibus mos est, antequam cibum capiant, medicamento uti quo venena prohibeantur.

1. Per ministrum ungendi.] Qui Athletas ungebat in gymnasio. ἀλειπτήν Græci vocant. Palæstram vocat infra Epitomista. Quia scilicet ἀλειπτής γυμναστής, etiam dicebatur, eratque Gymasii Magister qui Athletæ exercendi leges dabat. Ut patet ex Aristotele & Plutarcho.

2. Pacchiorum nodo.] Lege Brachiorum nodo. Ut viri doctissimi. Brachiorum autem nodum dixit, quod in Græci palæstra δ'αμα vocant, Latini nodum & nexum, scilicet brachiorum circa collum implicationem & strangulationem Gloss. nexum, δ'αμα, ε' π'ι πάλιν δευτέρως. Vide Salmasium apud Lamprid.

3. Ob festa Januariarum.] Festum Calendarum Januariarum quo Romani invicem se colebant, & numismata alter alteri, cæteraque omnifariam munera, ut apud nos hodie, missitabant.

4. Primo luci.] Pro prima luce. Plaut. Terent. sic luce claro Cicero.

5. Immodice parcus.] Capitolin. Et cum verbis esset affabilis, re erat illiberalis ac prope sordidus ut dimidiatas lactucas & carduos in privata vita convivis apponeret. & nisi quod missum esset Edulium, quotquot essent amici novem libras carnis per

tres missus ponebat. Sed vide Dionem.

6. Milites.] Prætoriani.

7. Sæde jugulavere.] Vide Dionem, & Herodianum.

8. Octogesimo Imperii die.] Idem Eutrop. sed omnino imperavit diebus 87. siquidem Imperium suscepit ipsis Calend. Januariis an. V. 945. post C. 192. Cæsus vero die 28. Martii. Capitolin. imperavit mensibus 11. diebus xxvii.

9. At Didius, an Salvius.] Dubitat Julianum Didium an Salvium vocet, cum a proavo paterno Didio Severo, Didius, a materno Salvio Juliano, Salvius, possit cognominari; Censet tamen vir maximus & omni politiori doctrina cumulativissimus Ægid. Menagius hic verba ista, an Salvius, addititia esse: adi illum in amœnitatibus juris civilis p. 136.

10. Promissis magnificentioribus.] Nam vicena quina millia promiserat. Dio, & Spartian.

11. Ex præfectura vigilum.] Præfectus vigilum dictus qui præerat 7. cohortibus vigilum, quas Augustus creaverat adversus incendia & nocturnos fures.

12. Genus ei pernobile.] Spartianus in hac vita: Proavus fuit Salvius Julianus, bis Consul Præfectus urbi, & Jurisconsultus quod magis eum nobilem fecit. Vide ibi doctiss. Casaubonum qui totum stemma descripsit.

risque

risque urbani præstans scientia, ¹ quippe qui primus ² edictum, quod varie inconditeque a prætoribus promebatur, in ordinem composuerit. Hincque satis compertum, COHIBENDÆ cupidini, ingenium ni juvet, eruditionem imbecillem esse. Cum præceptor & asper quidem re-
 5. ctius vivendi, ³ in facinus processerit, ⁴ quod novo supplicio plectendum ediderat: neque tamen ⁵ cupito ⁶ potitus diu: namque eum, acceptis ilico quæ acciderant, Septimius Severus, qui forte ⁷ Syriæ legatus, in extremis terris bellum gerebat, Imperator creatus ⁸ pontem proxime Milvium acie devicit: missique qui fugientem insequerentur, apud Pa-
 10. latium Romæ obtruncavere.

Igitur SEPTIMIUS, Pertinacis nece, simul flagitiorum odio, dolore, atque ira commotior, ⁹ cohortes prætorias statim militia exemit ¹⁰ cunctisque partium cæsis, Helvium senatus consulto inter Divos re-

NOTÆ.

1. *Quippe qui primus edictum.* Turpiter hic errat Victor qui Juliano Imperatori tribuit quod fecit proavus ejus maternus Salvius Julianus, Divo Hadriano Imperante Eutrop. *Post eum Salvius Julianus Remp. invasit; Vir nobilis & juris peritissimus, nepos Salvii Juliani qui sub Divo Hadriano perpetuum composuit edictum* Censebat idem Ægid. Menagius hæc verba, *quippe qui primus edictum*, &c. esse interpretationem quod ad *re juris urbani præstans scientia*, sciolus quidam adnotaverit. Verum huic sententiæ repugnat quod sequitur. *Hincque satis compertum*, &c. Item *cum præceptor & asper quidem rectius vivendi*. Quod necessario ad superiora habet anaphoram: magistrum enim rectius vivendi vocat Julianum, quod edictum perpetuum, ut ipse opinabatur, composuerit.

2. *Edictum quod varie inconditeque a prætoribus promebatur*.] Prætores olim edicta, hoc est leges annuas scribebant, & quo edicto superioris anni prætor usus fecerat, eo insequens prætor fere non utebatur. Quare varie inconditeque a prætoribus promebatur: postea vero constitutum est ut edictum unum componeretur, ex quo omnes in posterum prætores perpetuo jus dicerent, quod idcirco *perpetuum* fuit appellatum. Hujus scriptor Salvius Julianus, maternus Juliani Imperatoris proavus.

3. *In facinus processerit.*] Dum Pertinacem occidit.

4. *Quod novo supplicio plectendum ediderat*] Hæc certe de Juliano non capio. *In facinus processit quod novo supplicio plectendum ediderat.* An Julianus post eadem Commodi legem tulit quæ juberet parricidas novis suppliciis affici? dubito, neque id apud illum autorem legi. Lego: *Quod novo supplicio plectendum erat.*

5. *Potitus diu.*] Nam Imperavit tantum mensibus duobus, diebus quinque.

6. *Syria legatus.*] Ex Herodiano tamen & aliis constat Severum non Syriæ; sed Pannoniis præfuisse. Nimirum hunc cum Pescennio Nigro, qui Syriæ præerat, confudit, qui ambo a Juliano eodem tempore descivere. Spartian. *Ergo Pescennius Niger in Syria, Septimius Severus in Illyrico cum exercitibus, quibus præsidebant, a Juliano descivere.*

7. *Pontem proxime Milvium acie devicit.*] Eutrop. *Victus a Severo apud Milvium pontem interfectus in palatio.*

8. *Cohortes prætorias.*] Eas quam longissime discedere jussit, indicta capitis poena, si quis intra centesimum ab Urbe lapidem conspiceretur. Vide Herodianum qui fuit.

9. *Cunctisque partium cæsis.*] Partium, Pescennii Nigri scilicet, & Albini.

10. *Helvium.*] Spartianus: *Pertinacem contra militum voluntatem in Deos retulit. Salvii Juliani decreta jussit aboleri: quod non obtinuit.*

fert; ¹ Salvii nomen, atque ejus scripta factave aboleri jubet: quod unum effici nequivit. TANTUM gratia doctarum artium valet, ut scriptoribus, ne savi mores quidem, ad memoriam officiant: quin etiam mors hujuscemodi, ipsis gloriæ, execrationi ² actoribus est: cum
 5. omnes, præcipueque posterius ³ sic habent, illa ingenia nisi publico latrocinio, ac per dementiam, opprimi non potuisse. Quo bonis omnibus ac mihi fidendum magis, ⁴ qui rure ortus, tenuique indocto patre ⁵ in hæc tempora vitam præstiti, studiis tantis honestiorem. Quod equidem gentis nostræ reor, quo fato quodam bonorum parte sæcunda,
 10. ⁶ quos eduxit tamen, cumque ⁷ ad celsa suos habet: ⁸ Velut Severum ipsum, quo præclarior in republ. fuit nemo: qui, quamquam exacta ætate, mortuum, ⁹ justitio ¹⁰ elogioque lugendum sanxere: ¹¹ astruentes illum justum nasci, aut emori minime convenisse. ¹² Scilicet quod corrigendis moribus nimium, postquam ad veterum innocentiam, quasi
 15. mentium sanitatem, pervenerant, clementem habuere. Ita honestas, quæ principio anxiosa habetur; ubi contigerit, voluptati luxuriæque est. Pescennium Nigrum ¹³ apud Cyzicenos, Clodium Albinum ¹⁴ Lugduni vi-

N O T E.

1. *Salvii nomen atque ejus scripta.*] Spartian. *Salvii Juliani decreta jussit aboleri, quod non obtinuit.*

2. *Actoribus.*] Malim auctoribus.

3. *Sic habent.*] Sic existimant.

4. *Qui jure ortus tenuique indocto patre.* Hæc corruptissima sunt. Emendavit Casaub. *Qui rure ortus tenui, atque indocto patre in hæc tempora vitam præstiti studiis tantum honestiorem. Quod equidem gentis nostræ reor, quæ fato quodam bonorum partem sæcunda, quos eduxit tamen cumque ad celsa suos habet.*

5. *In hæc tempora.*] Sub Constantio & Juliano.

6. *Quos eduxit tamen cumque.*] Junge quoscumque, Hor. *Quam rem cumque ferox.*

7. *Ad celsa habet.*] Id est, ad celsa promovet. Et hanc rem sui ipsius exemplo firmare potuit Victor, qui Pannoniæ secundæ Consularis præfuit, & multo post Urbi etiam præfectus fuit.

8. *Velut Severum ipsum.*] Hæc pendent a superioribus: *Præcipueque posterius sic habent illa ingenia nisi publico latrocinio ac per dementiam opprimi non potuisse; velut Severum ipsum, &c.*

9. *Justitio.*] Justitium est Juris statio, cum ob luctum jus non dicitur.

10. *Elogioque.*] Id est, laudatione. Apud

antiquos tamen & probos latinitatis auctores semper elogium pro rationis redditione ponitur, cur aliquis vel laude, præmio, vel probro, vel pœna dignus sit.

11. *Astruentes illum justum nasci.*] Lege: *Astruentes illum aut nasci, aut emori minime convenisse.* Ex Spartian. in Severo: *De hoc Senatus ita judicavit, illum aut nasci non debuisse, aut non mori.* Illud justum natum ex voce Justitio quæ præcessit, Salmas. apud Spartian.

12. *Scilicet quod.*] Hic rationem tantum reddit cur Severum emori minime decebat, quia scilicet Romani postquam ad veterum innocentiam quasi ad mentium sanitatem pervenerant, clementissimum illum corrigendis moribus experti sunt. Spartianus vero utramque rationem reddit, cur vel nasci, vel mori minime debebat. *Quod, inquit, & nimis crudelis, & nimis utilis Reipub. videretur.*

13. *Apud Cyzicenos.*] Apud Cyzicum ad Propontida victum fuisse Nigrum scribit Spartian. *Deinde confixit cum Nigro, eumque apud Cyzicum interemit, caputque ejus pilo circumtulit.* Herodianus vero apud Issicum ad Taurum montem.

14. *Lugduni.*] Idem Herodian, Spartian. apud *Trinurtium.* Qui locus non procul Lugduno.

Etos coëgit mori: quorum prior Ægyptum dux obtinens, bellum moverat, spe dominationis: alter ¹ Pertinacis auctor occidendi: cum ² eo metu in Britannos, quam provinciam a Commodò meruerat, trahere nitebatur: in Gallia invaserat Imperium. Horum infinita cæde
 5. crudelior habitus, ac cognomento Pertinax: quamquam ³ ob vitæ parsimoniam similem, ipsum magis adscivisse plures putent: nobis mens ad credendum prona, acerbitati impositum. Nam cum quidam hostium, quem tamen, uti bellis civilibus solet ⁴ conditio loci, ad Albinum detulerat, causâ exposita, novissime conclusisset: ⁵ Quid, quæso, faceres,
 10. si tu ⁶ esses? Ille respondit: Ea perferrem, quæ tu. ⁷ Quo dicto, factoque durius nihil bonis: cum sanctique hujuscemodi dissensiones, quamvis studiosius cæptas, ⁸ fortunæ increpent: magisque in protegendis quam ad perdendum cives ⁹ verum corrumpi patiantur. ¹⁰ At iste delendarum cupidus factionum, quo deinceps mitius ageret ¹⁰ necessitudi-

NOTÆ.

¹ Pertinacis auctor occidendi.] Eutrop. Sub eo etiam Clodius Albinus, qui in occidendo Pertinace socius fuerat Juliano, Cæsarem se in Gallia fecit.

² Eo metu.] Quo propter cæsi Pertinacis invidiam tenebatur.

³ Ob vitæ parsimoniam similem.] Hæc ex Spartiano transcripsit Victor ut alia multa. Sed hodie verba Spartiani mutila sunt. En tibi illa. Denique cognomentum Pertinacis, nontam ex sua voluntate quam ex morum parsimonia videtur habuisse. Nam & infinita multorum cæde crudelior habitus, & eum quidam ex hostibus. &c. Ubi illum, nam nimis ostendit aliquid in superioribus omissum. Ridiculus enim sit Spartianus si dicat Severum ex morum parsimonia Pertinacis cognomentum habuisse, quod infinita multorum cæde crudelior habitus, at illud dicit tamen nisi aliquid turbatum fuisse fateamur. Ego quidem ex isto Victoris loco Spartiano medicinam fieri debere arbitror, nam & idem alibi ejusdem ope & opera convalescit. Legendum: Denique cognomentum Pertinacis non tam ex sua voluntate ac morum parsimonia, quam ex acerbitate videtur habuisse. Nam & infinita multorum cæde crudelior habitus, &c. Vide tamen si lubet quæ viri doctissimi notavere.

⁴ Conditio loci ad Albinum detulerat.] Id est, conditio loci ad Albini partes impulerat. Conditio loci, quia scilicet propter

vicinitatem inter ejus partes versari quotidie cogebatur.

⁵ Quid, quæso, faceres, si tu esses.] Le-go: Quid, quæso faceres, si tu hic esses. Captivus orationi suæ quam apud Severum habuerat, ut graves causas se habuisse doceret cur Albini partes secutus esset, subjecit, quid fecisses, si eodem loco fuisses. Ostendens se necessitate, non voluntate arma sumpsisse. Sed respondit Imperator ea perferrem quæ tu, & statim interfici eum jussit.

⁶ Quo dicto, factoque durius nihil bonis: cum.] Lege cum Casaubono: Quo dicto factoque durius nihil: cum boni sanctique hujuscemodi dissensiones.

⁷ Fortuna increpent.] Id est, fortunæ imputent, & omnem indignationem in eam vertant.

⁸ Verum corrumpi patiantur.] In protegendis civibus verum corrumpi patitur V. G. Imperator qui quamvis sciat cives suos voluntate sua, nulla alia necessitate contra se arma sumpsisse; iis tamen veniam indulget, quasi id necessitate compulsi fecerint. Contra ad perdendum cives, qui eos jubet interfici, quasi voluntate sua arma sumpserint, etsi sciat eos necessitate impulsos fecisse.

⁹ At iste delendarum.] Spartian. Fuit præterea delendarum cupidus factionum.

¹⁰ Necessitudinem facti.] Eleganter necessitudinem facti, vocat omnes factionis consocios.

nem facti ulcisci maluit, ne paullatim spe veniæ in labem publicam per conjurationes procederetur: ¹ ad quas vitio temporum animos * intelligebat. neque ego abnuo, EA delictorum quæ grassari immodice cœperint, ² plus pene quam severe excindenda esse. Felix ac prudens, armis præcipue: adeo ut ³ nullo congressu nisi victor discesserit: auxeritque Imperium, subacto Persarum rege nomine ⁴ Agatio. Neque minus in Arabas: simul adortus ut est, in ditionem redegit, provinciæ modo. ⁵ Adiabena quoque, ni terrarum macies despectaretur, in tributarios concessisset. Ob hæc tanta ⁶ Arabicum, Adiabenicum & Parthici cogno-
 10. mento Patres dixere. His ⁷ majora agressus, ⁸ Britanniam, quæ ad ea utilis erat, pulsus hostibus, ⁹ muro munivit, per transversam insulam ducto, utrimque ad finem Oceani. Quinetiam ⁹ Tripoli, cujus Lepti opido oriebatur, bellicosæ gentes submotæ procul. quæ factu ardua, facilius co patrabantur, ¹⁰ quo implacabilis delictis strenuum quemque præ-
 15. miis extollebat. Denique ¹¹ ne parva latrocinia quidem impunita patiebatur, in suos animadvertens magis: quod vitio ducum, aut etiam præfectorum fieri vir experiens intelligeret: ¹² philosophiæ, declamandi, cunctis postremo liberalium deditus studiis: ¹³ idemque abs se texta ornatu & fide paribus composuit. Legum conditor longe æquabilium.

N O T Æ.

1. *Ad quas vitio temporum.*) Lege: *Ad quas vitio temporum prenos animos intelligebat.* Schott. Casaub.

2. *Plus pene quam severe.*) Id est, severissime.

3. *Nullo congressu nisi victor.*] Prope a nullo congressu nisi victor, Persarum regem Abgarum subegit, Arabas in ditionem accepit, Adiabenam in tributarios cœgit, Britanniam (quod maximum ejus Imperii decus est) muro per transversam Insulam ducto, utrimque ad finem Oceani munivit, unde etiam Britannici nomen accepit. Tripolin, unde oriundus erat, confusis bellicosissimis gentibus securissimam reddidit. Spartianus. Quæ integra posui ut cum his Victoris conferantur.

4. *Agatio.*] Lege: *Abgaro*, Abgarum vocat supra Spartianus.

5. *Adiabena.*] Assyriæ regio.

6. *Arabicum Adiabeni. Parth.*] Vetus inscriptio. L. SEPTIMIUS. SEVERUS. IIUS. PERTINAX. AUG. ARABIC. ADIABENICUS. PARTHICUS, &c.

7. *Britanniam qua ad ea utilis erat.*] Quid hoc? *Qua ad ea utilis erat?* Optime Salmasius apud Spartian. *Quod ea utilis erat.* Respexit enim Victor ad id quod di-

xerat de Adiabena quam despexit propter terrarum maciem Severus, nec propterea tributariam fecit, at Britanniam, quod ea utilis esset, muro transverso munivit.

8. *Muro.*] Cespititio scilicet. Muri similes valli proprie dicuntur. Quare infra Epitomista vocat hunc murum, *vallum per xxxii. passuum millia a mari ad mare deduxit.* Spartianus utrumque posuit Murum & vallum, quasi dubitans utro modo appelleret.

9. *Tripoli cujus lepti opido oriebatur.*) Tripolis & Urbis & regionis Africae nomen est. Hic pro regione fumitur, cujus opidum Leptis ad Cyniphum fluvium.

10. *Implacabilis delictis strenuum quemque.*] Spartian. *Idem cum implacabilis delictis, tum ad eligendos industrios quosque iudicii singularis.*

11. *Ne parva quidem latrocinia.*] Latronum ubique hostis. Spartian.

12. *Philosophia, declamandi, cunctis.*) Spartian. *Philosophia ac dicendi studiis satis deditus, doctrina quoque nimis cupidus.*

13. *Idemque abs se texta ornatu & fide paribus.*] Libros vitæ suæ privatæ & publicæ scriptos reliquerat Severus quos pari-

Huic tanto domi, forisque, uxoris probra summam gloriæ dempsere: quam adeo famose amplexus est, ut cognita libidine, ac ream conjurationis, ¹ retentavit. Quod cum infimo turpe, tum potentibus, & illi magis cui non privati, neque singuli, aut flagitiosi; verum imperia, &
 5. exercitus, ² atque ipsa vitia concessere: ³ nam ⁴ cum pedibus ager bellum moraretur, idque milites anxie ferrent, ejusque filium Bassianum, qui Cæsar una aderat, Augustum fecissent, in tribunal se ferri, adesse omnes, Imperatoremque ac tribunos, centuriones ac cohortes, quibus auctoribus acciderat; sisti reorum modo jussit. ⁵ Quo metu stratus humi
 10. victor, cum tantorum exercitus veniam precaretur: Sentitisne, inquit, ⁶ pulsans manu, CAPUT potius, quam pedes imperare? Neque multo post Britanniae municipio, cui Eboraci nomen, ⁷ annis regni duodevi-

N O T Æ.

ornatu ac fide scripsisse dicit Victor. Et Spartian. *Vitam suam privatam publicamque ipse composuit ad fidem, solum tamen vitium crudelitatis excusans.* Aliter tamen de illis Severi commentariis sentit Dio qui fidei Severum non usquequaque litasse in illa scriptione ostendit his verbis: λέγει γὰρ, inquit, οὐκ ὅτι οὐκ ἐπιστήσας ἐπαψεν, ἀλλ' ὅτι ἀλλοθὺς ἐγίνετο. Dico enim non quacumque Severus scripsit, sed quacumque vere facta sunt. Si enim recte hæc verba interpreteris, alia loquebatur veritas, alia scripserat Severus.

1. Retentavit.] Spartian. Domi tamen minus cautus, qui uxorem Juliam famosam adulteriis tenuit, etiam conjurationis consciam.

2. Atque ipsa vitia concessere.] Nimum tribuit Afro Imperatori Afer scriptor, cum ait ipsa vitia illi concessisse. Magnus revera princeps Severus, quique severitate sua reformavit multa in melius, quare etiam fundator Imperii in quadam inscriptione nominatur. Casaub. apud Spartian.

3. Nam.] Lege: Jam. Casaub.

4. Cum pedibus ager bellum moraretur,] Ad Verbum ex Spartiano, aliquibus tamen immutatis, quare non parcam ponere, ut quid sibi Victor permiserit animadvertas. Idem cum pedibus ager bellum moraretur, idque milites anxie ferrent, ejusque filium Bassianum, qui una erat, Augustum fecissent, tolli se atque in tribunal ferri jussit: adesse deinde omnes tribunos, centuriones

duces, & cohortes, quibus auctoribus id acciderat: sisti deinde filium qui Augusti nomen acceperat, quumque animadveriti in omnes auctores facti prater filium juberet, rogareturque omnibus ante tribunal prostratis, caput contingens ait, tandem sentitis caput imperare, non pedes. Sed quod hic scribunt & Spartian. & Victor milites Bassianum Augustum appellasse & fecisse, invito ipso & insciente Severo, prorsus falsum est: quippe jam ante, post bellum Parthicum, consentiente patre appellatus est Imperii particeps Bassianus, ut idem Spartian. qui vero particeps Imperii, is omnino & Augustus censebatur. Puto hoc commentum esse Maximi a quo hanc fabulam hausserunt Spartianus & Victor. Hæc Salmas. pluribus apud Spartianum.

5. Quo metu stratus humi Victor.] Transposita pro: cum tantorum Victor exercitus stratus humi veniam precaretur. Olivarius pro tantorum legebat factorum. Non male, factorum veniam precaretur.

6. Pulsans manu caput.] Casaubonus legebat pulsans manu caput, caput potius, &c. Sed brevitatis hujus Scriptoris, propter quam multis etiam locis obscurus est, non patitur hanc vocem repeti, quæ subintelligi eleganter possit. Salmasius distinguebat: pulsans manu caput, potius imperare. Sed nihil omnino, vel in distinctione, vel in verbis mutandum est.

7. Annis regni duodeviginti.] Idem Herodian. & Spartian. Sed imperavit tan-

ginti morbo extinctus est ² Ortus Mediæ humili, primo literis, deinde imbutus foro, quo parum commodante, uti rebus artis solet; dum tentat, aut exquirat varia melioraque, conscendit Imperium: Ibi graviora expertus, laborem, curas, metum, & incerta prorsus omnia: quasi
 5. testis vitæ mortalium, ³ CUNCTA, inquit, fui: conducit nihil. Funus quod liberi Geta Bassianusque Romam detulerant, mire celebratum, illatumque Marci sepulcro, ⁴ adeo percoluerat, ut ejus gratia Commodum inter Divos referri suaserit, fratrem appellans: Bassianoque Antonini vocabulum addiderat: quod ⁵ ex illo post multos dubiosque
 10. eventus, auspicia honorum cepisset patrocínio fisci. 7 deinde laborantibus secundarum initia earumque auctores memoriæ sunt.

At ⁸ posteri, quasi bellum inter se mandatis acceperant, confestim secessere. Ita Geta, ⁹ cui nomen paterno ab avo erat, ¹⁰ cum ejus modestiore ingenio frater angeretur, obsessus interiit. Quæ victoria Papiniani
 15. exitio fœdior facta, ut sane putant memoriæ curiosi: quippe quem fe-

N O T Æ.

tum an. 17. menses 7. dies 3.

1. Morbo.] Arthritide. Infra in Epitomo.

2. Ortus Mediæ humili.] Hæc corruptissima sunt. Nicol. Faber. Ortus in ade humili. Salmaf. Ortus Mediæ humilis. Id est ortus mediocriter humilis. Casaubonus: Ortus Lepti ex humili patre. Ante vocem primo omiserat librarius, præ hoc est patre, in voce corruptissima Mediæ ex L. m. etum m. & ex p. inverso, d.

3. Cuncta, inquit, fui, conducit nihil] Spartian. Hujus dictum est cum eum ex humili per literarum & militiæ officia ad Imperium plurimè gradibus fortuna duxisset. Omnia, inquit, fui, & nihil expedit. Et his verbis Severus quæcumque de rerum humanarum vanitate Salomon scripsit in divino illo libello qui Ecclesiastes inscribitur, amplexus est.

4. Adeo percoluerat.] Lege: Quem adeo percoluerat. Ex Spartian. Illatus sepulcro Marci Antonini, quem ex omnibus imperatoribus tantum coluit, ut & Commodum in divos referret & Antonini nomen omnibus deinceps quasi Augusti adscribendum putaret.

5. Ex illo.] Antonino.

6. Auspicia honorum cepisset, patrocínio fisci.] Patrocínio fisci, honorum auspiciū vocat, quia is primus officiorum & honorum gradus fuit. Spartian. in Geta in

hac historia: Dicunt aliqui non in Marci honorem tantum Antonini nomini delatum, cum id Marcus adoptivum habuerit; sed in ejus qui Pius cognominatus est, Adriani scilicet successoris: Et quidem ob hoc quod Severum ille. ad fisci advocatorem delegerat ex formulario forensi, quum ad tantos processus ei parvisset dati ab Antonino primi gradus, vel honoris auspiciū. Advocatum autem fisci eligebant Imperatores ex corpore advocatorum qui in diversis foris postulabant.

7. Deinde laborantibus secundarum initia.] Scribendum proinde. Id est, adeo. Ut optime apud Spartian. Casaubon. Sensus est, Severus Bassianum filium Antoninum vocavit ejus Antonini gratia ex quo fisci patrocínio, honorum auspiciū suscepit, adeo novis hominibus primus mitioris fortunæ gradus ejusque auctores memoriæ adherent. Laborantes vocat Victor novos homines qui emergere laborant. Secundarum initia primum illum honorum gradum per quem emergere incipiunt. Et secundarum auctores. Eos qui primi jacentes attollunt & producant.

8. Posteri.] Geta & Bassianus.

9. Cui nomen paterno ab avo.] Nam Severi pater Geta vocabatur.

10. Cum ejus modestiore ingenio.] Hanc Getæ modestiam, humilitatem vocat Spartianus in Antonino Caracalla. Fratrem ma-

runt illo tempore, ¹ Bassiani scrinia curavisse, monitumque, uti mos est, ² destinando Romam quamcelerrime componeret, ³ dolore Getæ dixisse: haudquaquam pari facilitate velari parricidium, qua fieret: idcirco morte affectum. Sed hæc improbe absurda sunt, cum constet satis ⁵ ⁴ præfecturam prætorio gessisse, ⁵ neque incondite illum virum tantam contumeliam imponere potuisse, cui amor ⁶ ac magisterio erat.

Cæterum ⁷ ANTONINUS incognita munerum specie ⁸ urbem Romanam adjiciens, quod indumenta in talos demissa largiretur, ⁹ CARACALLA dictus: ¹⁰ cum pari modo vesti Antonianas nomini suo daret.

NOTÆ.

gna ejus humilitate despectit.

1. *Bassiani scrinia curavisse.*] Scrinia loculi & capsæ in quibus principes acta quæ ad jus pertinent, asservantur. Quibus qui præfecti erant, *Scriniarum magistri* dicebantur. Fuere item scrinia alia quorum alia *Scrinia memoria: Scrinia Epistolarum: Scrinia libellorum: Scrinia dispositionum: Scrinia largitionum:* Quæ singula suos habere præfectos, qui *magistri memoria: magistri Epistolarum, magistri libellorum &c.* dicebantur. Libellorum autem scrinia curavisse sub Severo Papinianum cognoscitur ex L. rescriptum, 12. D. de distr. pig. quamvis hic Victor cum Scriniarum Magistrum videtur intelligere.

2. *Destinando Romam.*] Optime Casaub. apud Spartian. *destinanda Romam.* Nam existimat Victor patrata cædem Getæ, priusquam ex Britannia Romam ambo fratres reverterentur; cum tamen certum sit occisum Getam Romæ in Palatio, nec confestim; sed cum annum unum diesque xxii. cum fratre Imperium obtinuisset. Sed fuere qui aliter traderent historiam ejus cædis. Per *destinanda Romam* orationem intellige qua & in senatu & ad populum facinus dilueret Papinianus. Spartian. *Multi dicunt Bassianum occiso illi (Papiniano) mandasse, ut & in senatu pro se & apud populum facinus dilueret: Illum autem respondisse non tam facile parricidium excusari posse, quam fieri.*

3. *Dolore Getæ.*] Id est, quem ex occiso Getæ perceperat. Desiderio Getæ.

4. *Præfecturam prætorio gessisse.*] Quo nomine orationem dictare non poterat ut addit Spartian. Imperatores enim non solebant præfectorum prætorii ingenio formare

aut epistolas, aut orationes. Nam vel quæstores ipsorum, & qui Scrinia curabant, eas componebant, vel qui erant ab epistolis. Vel interdum dicendi magistri, nisi etiam ipsi suo apte ingenio scriberent.

5. *Neque incondite.*] Restituit Casaubon. *Neque non incondite illum virum tantam contumeliam imponere potuisse ei, qui amor ac magisterio Getæ erat.* Vere. Ait Victor virum illum, nempe Bassianum, non potuisse, non incondite adeo contumeliosam provinciam, dictandi scilicet orationem qua cædem Getæ excusaret, imponere ei, qui Getæ amor ac magisterio fuerat.

6. *Ac magisterio erat.*] Dubito an hic Papinianum libellorum Getæ magistrum fuisse dicat, an revera magistrum; id est, doctorem, rectorem, quippe cui præcipue & Antoninum, & Getam a Severo Commendatum scribit Spartian.

7. *Antoninus.*] Imperium suscepit an. V. C. 963. post C. 211.

8. *Urbem Romanam adjiciens.*] *Legat alliciens* Casaub.

9. *Caracalla dictus.*] A Caracallis quas populo largiebatur. Caracalla, a *calaca*, unde nostrum *casaca*. Caracallas primus talares fecit Antoninus quæ antea breviores erant, easque de nomine suo Antonianas vocavit.

10. *Cum pari modo Vesti Antonianas.*] Verissime Casaub. *Cum pari modo vesti Antoniana nomen e suo daret,* Caracallas de suo nomine Antoninus Antonianas appellavit. Spartian. *Ipsæ Caracalli nomen accepit a vestimento quod populo dederat, demisso usque ad talos, quod ante non fuerat, unde hodieque Antoniana dicuntur Caracalla hujusmodi, in usu maximè Romana*

¹ Alamannos gentem populosam, ² ex equo mirifice pugnante[m], prope Mœnum amnem devicit: patiens, communis, tranquill[us]que: pari fortuna, & eodem matrimonio, quo pater; namque ³ Juliam novercam, cujus facinora ⁴ supra memoravi, forma captus, ⁵ conjugem affectavit: cum illa factiosior, aspectui adolescentis, præsentiæ quasi ignara, semet dedisset, inte[cto] corpore, asserentique, Vellem, si liceret, uti: petulantius multo (quippe quæ pudorem velamento exuerat) respondisset: ⁶ Libet? plane licet. ⁷ Ægypti sacra per eum deportata Romam, atque aucta urbs ⁸ magno accessu Viæ novæ, & ⁹ ad lavandum absolute[m] opera pulchri cultus. Quibus confectis cum Syriam circumgredere-

N O T Æ.

plebi: frequentata.

1. *Alamannos.*] Unde & ipse se *Alemannicum* vocavit. Alemanni autem Germaniæ populi ad Mœnum amnem, & hi diu a Germanis distincti, postea vero circa Constantini tempora toti Germaniæ nomen dedere quæ ab illis *Alemannia* dicta, hodieque ita dicitur.

2. *Ex equo mirifice pugnante[m].*] Atque etiam nunc tota illa gens ex equo mirifice pugnat.

3. *Juliam novercam.*] Severus duas habuit conjuges, priorem Martiam, alteram Juliam. Quarum quæ Caracalli mater fuerit diversæ veterum sententiæ. Victor priori natum putat, idemque Spartianus & Eutrop. At Dio Cassius & Herodianus Juliæ vere filium credidere. Et ex hac varietate factum est, ut de ejus vitæ etiam tempore dubitetur. Qui enim Martiæ filium faciunt, eum aiunt vixisse annis XLIII. qui Juliæ, annis ferme triginta, ut infra in Epitom. At Dio Cass. an. XXIX. Sed Dioni potius videtur habenda fides. Qui & Antoninum vidit, & propius ac familiarius cum eo loquutus est. Plura Casaub. apud Spartianum in Caracallo.

4. *Supra memoravi.*] In Severo: Huic tanto domi forisque uxoris probra summam gloria dempsere, &c.

5. *Conjugem affectavit.*] Idem Spartian.

6. *Libet? plane licet.*] Huic execrando Juliæ responso addit Spart. *An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere?*

7. *Ægypti sacra per eum deportata Ro-*

mam.] Spartian. *Sacra Isidis Romam deportavit & templa ubique magnifica eidem Dea fecit.* Sed & ante Antoninum Commodus Romæ sacra Isidis coluit. Quam contrarietatem advertens Spartianus subjungit: *In quo quidem mihi mirum videtur quemadmodum sacra Isidis primum per hunc Romam venisse dicantur, quum Antoninus Commodus ita ea celebraverit ut & Anubim portaret & pausas ederet, nisi forte iste addidit celebritati, non eam primus invexit.* Doctissimus Casaubonus putat Spartianum & Victorem hic sequutos esse errorem Marii Maximi quem studiose transcribunt. Vel alius, quicumque is fuerit qui hoc primus scripsit.

8. *Magno accessu via nova.*] Spartian. *Idem viam novam munivit qua est sub ejus Thermis. Quo pulchrius inter Romanas plateas non facile quidquam invenias.* Hæc via prope Severi septizonium declinans, ab Appia Aventinum versus, & rursus in eam sub Thermis Antonianis incidebat. Hanc cave confundas cum *via nova* quæ a Velabro inter Capitolium & Palatinum, ducebat in forum. De qua Ovid. vi. Fast.

Qua via Romano nunc nova juncta foro.

9. *Ad lavandum absoluta opera p. c.*] Thermae Antonianæ, in latere Aventini via Ardeatina. Spartian. *Opera Roma reliquit Thermas nominis sui eximias, quarum cellam solearem architecti negant posse ulla imitatione qua facta est, fieri. Nam ex ære vel cupro cancelli superpositi esse dicuntur quibus cameratio tota concedita est: Et tantum est spatium ut id ipsum fieri negent ponuisse docti Mechanici.*

tur,

tur, ¹ anno potentia sexto ² moritur, Corporis reliqua luctu publico relata Romam, atque ³ inter Antoninos funerata sunt.

- Dehinc ⁴ OPILIUS MACRINUS, qui præfecturam Prætorio gerebat, Imperator, ejusque filius ⁵ DIADUMENUS nomine ⁶ Cæsar a legionibus appellatur: Quibus, eo quod ingens amissi principis desiderium erat, adolescentem Antoninum vocavere. ⁷ Horum nihil præter sævos atque inciviles animos interim reperimus. Quia gratia mensibus ⁸ ferme quatuor ac decem vix retento imperio, per quos creati fuerant ⁹ interfecti sunt.
10. Accitusque ¹⁰ MARCUS ANTONINUS ¹¹ Bassiano genitus, qui ¹² patre mortuo, in Solis sacerdotium ¹³ quem Heliogabalum Syri vocant, tanquam asylum insidiarum metu confugerat, hincque HELIOGABALUS dictus: translatoque Romam Dei simulacro in palatii pene-

N O T Æ.

1. Anno potentia sexto.] Anno Imperii VI. mense II. Eutrop. vere, adde modo quatuor dies.

2. Moritur.] Inter Edessam & Charras a centurionibus duobus occisus.

3. Inter Antoninos.] Spartian. Corpus ejus Antoninorum sepulcro illatum est, ut ea sedes reliquias ejus acciperet, qua nomen addiderat.

4. Opilius Macrinus.] Ann. V. 969. post C. 217.

5. Diadumenus.] In nummis veteribus dicitur etiam Diadumenianus, ut Hermogenes, Hermogenianus.

6. Cæsar a legionibus appell.] Cæsarem tantum Diadumenum appellatum scribit Herodian. quare & Capitolin. in Macrino. Sciendum præterea, inquit, quod Cæsar fuisse dicatur, non Augustus Diadumenus puer, quem plerique pari fuisse cum patre Imperio tradiderunt. Verum Lampridius in Diadumeno, non Cæsarem; sed Imperatorem adeoque Augustum cum patre vocatum narrat, ejusque orationem ad milites ponit, additque: Herodianus Græcus scriptor hac præteriens, Diadumenum tantum Cæsarem dicit puerum a militibus nuncupatum, & cum patre occisum. Hanc Lampridii sententiam sequuntur Eutrop. Et infra Epitomista: Opilius Macrinus cum filio Diadumeno Imperatores facti.

7. Horum nihil præter sævos atque inciviles.] Lamprid. in Diadumeno: Hic tamē XIV. mense Imperii ob incivilem patris

atque asperum principatum interfectus est cum patre, non suo nomine; quamvis etiam istum ultra aetatem fuisse in plerisque reperiam, ut docent litera ab hoc eodem ad patrem missa. Vide & Capitolinum qui exempla quædam Macrini crudelitatis commemorat.

8. Ferme quatuor ac decem.] Desunt dies tantum tres.

9. Interfecti sunt.] In Cappadocia.

10. Marcus Antoninus.] An. V. 970. post C. 218.

11. Bassiano genitus.] Sic quidem vulgo credebatur. Vide Dionem & Lampridium. Mater fuit Soëmis soror Juliae Matris Caracalli.

12. Patre mortuo.] Lamprid. Hic fertur occiso Macrini factione. patre, ut dicebatur, Antonino in templum Dei Heliogabali confugisse velut in Asylum, ne interficeretur a Macrino, qui sævissime cum filio luxurioso & crudeli exercuit Imperium.

13. Quem Heliogabalum Syri vocant.] Non Heliogabalum Syri, quod dimidiatum Græcum est ἡλιος. Sed *Alahgabal*. Id est, Deus mons, quod Deus ille esset e saxo rudi & impolito in modum plane montis. Græci vero nomen hoc deflectentes ejus asperitatem proxime ad sonum linguæ suæ emollire conati sunt pronuntiantes ΗΑΙΟΓΑΒΑΛΟC. Vide quæ viri doctissimi apud Lamprid. notare: Et quæ ab Illustrissimo Bocharto, & quæ a Seldeno scripta sunt.

tralibus ¹ [palatia] constituit. Hoc impurius, ne improbæ quidem aut petulantes mulieres fuere: quippe orbe toto obscenissimos perquirebat, ² visendis tractandisque artibus ³ libidinum ferendarum. Hæc cum auferrentur in dies, ac magis magisque ⁴ Alexandri, quem comperta Opilii ⁵ nece ⁶ Cæsarem nobilitas nuncupaverat, amor cumaretur, in castris pratorii ⁶ tricesimo regni mense oppressus est.

Statimque ⁷ AURELIO ALEXANDRO Syriæ orto, ⁸ cui duplex, Cæsarea, & Archa nomen est, militibus quoque annitentibus, Augusti potentia delata: qui, quamquam adolescens, ingenio supra ævum ¹⁰ men, confestim apparatu magno bellum adversum ⁹ Xerxem Persarum regem movet: ¹⁰ quo fuso fugatoque, in Galliam maturime contendit, quæ Germanorum direptionibus tentabatur. ¹¹ Ibi tumultuantes legionum plerasque constantissime abiecit: quod in præsens gloriæ, mox exitio datum. Nam cum tantæ severitatis vim milites inhorrescunt, ¹⁵ ¹² (unde etiam Severi cognomentum acceperat) agentem casu cum paucis ¹³ vico Britannia, cui vocabulum Sicila, trucidavere. Opus urbi flo-

N O T Æ.

1. *Palatia.*] Abundat hæc vox; quippe quæ nata e superiori *Palatii*. Neque audiendus Gruterus qui in ejus locum substituit *pellacia*. Id est, lupanaria; eo quod apud Lampridium legatur. *Lupanaria domi, amicis, clientibus & servis exhibuit.* Quæ lectio si admitteretur, mera esset ἀνακο- λυψία, *Translato Romam Dei simulacro in palatii penetralibus lupanaria constituit.* Omnes intelligunt quid dicam.

2. *Visendis.*] Id est, perquirendis, investigandis. Nescio an alibi reperiat. Olivarius: *figendis.* Sed non temere dam- nanda altera lectio.

3. *Libidinum ferendarum.*] Olivarius: *Non ferendarum.* Ego suspicabar nefanda- rum.

4. *Alexandri.*] De quo capite sequenti.

5. *Cæsarem nobilitas nuncupaverat.*] Nobilitatem pro Senatu dixit. Senatus enim, interfecto Macrino, Alexandrum Cæsarem nuncupavit, consentiente Heliogabalo.

6. *Tricesimo regni mense.*] Tricesimo se- cundo, Eutrop. sed ambo falsi sunt. Regna- vit enim an. 3. menses 9. dies 4. Vide Dionem.

7. *Aurelio Alexandro.*] Anno V. 974. post C. 221.

8. *Cui duplex Cæsarea & Archa nomen est.)* Archa sine aspirata. Ptolemæus. ἀρχα sive,

ἀρχη, vel ἀρχη. Cæsarea & Archa dicebatur. Unde & Lampridio in hac vita *Archa Ca- sarea* dicitur, eadem etiam *Arcena* apud eundem, initio.

9. *Xerxem Persarum regem.*] Artaxer- xem vocant Dio, Herodianus, Lampridius. Hic est Artaxerxes qui devicto & oc- ciso Artabano rege Parthorum ultimo, pri- mus antiquum Persarum in Oriente Impe- rium renovavit. Eum alii obscuro & igno- bili loco natum, alii magum fuisse di- cunt.

10. *Quo fuso, fugatoque.*] Idem Lam- prid. idque se apud multos & in annalibus dicit reperisse, additque: *Sed quidam di- cunt a servo suo eum proditum non vicisse regem, sed ne vinceretur fugisse. Quod con- tra multorum opinionem dici non dubium est iis qui plurimos legerint. Nam & amisisse illum exercitum dicunt, fame, frigore, ac morbo, ut Herodianus auctor est contra multorum opinionem.*

11. *Ibi tumultuantes.*] Lamprid. *Sed quum ibi quoque seditiosas legiones compe- risset, abjici eas præcepit.*

12. *Unde etiam Severi cognomen.*] Propter ejus severitatem, Severi nomen a militibus ei inditum scribit etiam Lam- prid.

13. *Vico Britannia.*] Lamprid. *Verum*

rentissimum *¹ celebrior fabricatus est, matrisque cultu, quæ nomine Mammæa erat, plus quam pius. Adhuc² Domitium Ulpianum, quem Heliogabalus prætorianis præfecerat, eodem honore retinens³ Pauloque inter exordia patriæ reddito, ⁴ juris auctoribus, quantus erga optimos atque æqui studio esset, edocuit: ⁵ neque ultra annos tredecim Imperio functus rempub. reliquit firmatam undique: a quæ jam tum⁶ a Romulo ad Septimium certatim evolans Bassiani consiliis, tamquam in

INTERPRETATIO.

a Quæ jam inde a Romulo usque ad Septimium Severum vix evadens, consiliis Bassiani, quasi in summo periculo hæsit, Alexandri Severi fuit ut ne illa rueret.

NOTÆ.

Gallicana mentes, ut se se habent dura ac retorrida. & sæpe Imperatoribus graves severitatem hominis nimiam, & longe majorem post Heliogabulum non tulerunt. Denique agentem eum cum paucis, in Britannia, ut alii volunt, in Gallia, in vico cui Sicilia nomen est, non ex omnium sententia; sed latrocinantium modo quidam milites, & hi præcipue qui Heliogabali præmissis effluerant, quum Severum principem pati non possent, occiderunt. Pro Sicilia melius Vett. lib. Sicilia qui vicus Galliarum Transpadanæ fuisse videtur non longe a Moguntiaco, cum Alexandrum Moguntiaci occisum quidam ferunt.

1. *Celebrior fabricatus est.*] Legebat Olivarius Serapium fabricatus est. Ex Lamprid. Isium & Serapium decenter ornavit, additis signis & Deliacis, & omnibus mysteriis. Sed cum Lamprid. dicat Serapium ornasse tantum, non vero fabricatum Alexandrum; aliud querendum est. Puto: Opus urbi florentissimum & celeberrimum fabricatus est. Ut Thermas intelligat quas Alexander juxta eas, quæ Neronianæ fuerunt, constituit, aqua inducta quæ Alexandrina nunc dicitur. Ut ait Lamprid. vel: Opus Urbi florentissimum celeberrimumque fabricatus est, matris cultu, quæ Mammæa erat, plusquam pius. Ut diatras intelligat quas nominis Mammææ in Palatio fecit Alexander. Idem Lamprid. In matrem Mammaam unice pius fuit, ita ut Roma in Palatio faceret diatras nominis Mammææ, quas imperitum vulgus hodie ad Mammæas vocat: Nihil aliud succurrit.

2. *Domitianum quem Heliogabalus.*] Lamprid. Paulum & Ulpianum in magno honore habuit, quos præfectos ab Heliogabalo alii dicunt factos, alii ab ipso. Domitianus Ulpianus, & Julius Paulus Jurisconsulti nobilissimi.

3. *Pauloque inter Exordia patriæ reddito.*] Libenter fateor, neque pudet fateri, me ista non capere inter Exordia patriæ reddito, an ut Ulpianum & Silvium Rhetorem sic & Paulum Heliogabalus removerat quem Alexander postea revocavit, patriæque reddidit? At de Paulo id me legisse non memini. Quare legendum putabam Pauloque inter Exordia pariter reddito. Ut subintelligatur honore quod præcedit. Ulpianum eodem honore retinens Pauloque eodem honore inter Exordia Imperii sui reddito Juris auctoribus, &c. Præfecturam Prætorianam intelligit, quam Paulo Alexander restituit; quippe qui eam sub Heliogabalo possedisset, nihil tamen temere pronuntio. Fieri enim potuit ut inter alios Heliogabalus Paulum etiam removerit.

4. *Juris auctoribus.*] Placebat Schotto. Juris auctoribus quantus erga optimos atque æqui studiosos esset edocuit. Ait Alexandrum dum præcipue Juris auctores colit, ostendisse quantus esset erga optimos, & æqui studiosos. Sed nihil mutandum. Juris auctoribus atque æqui studio ostendit quantus esset erga optimos.

5. *Neque ultra annos tredecim.*] Imperavit an. XIII. diebus IX.

6. *A Romulo ad Septimium certatim evolans.*] Ait Rempublicam quæ a Romulo

T ij

summo constitit. Quo ne confestim laberetur, Alexandri fuit. Abhinc dum dominandi suis quam subigendi externos cupientiores sunt, atque inter se armantur, magis Romanum statum quasi abrupto præcipitare, immisque in Imperium promiscue boni malique, nobiles atque igno-
 5. biles, ac ¹ Barbariæ multi. Quippe ubi passim confusaque omnia, neque suo feruntur modo, quique fas putant, ² uti per turbam, rapere aliena officia, quæ regere nequeunt, ³ & * scientia bonarum artium fæde corrumpunt. Ita fortunæ vis licentiam nacta, perniciofa libidine mortales agit: quæ diu quidem virtute, uti muro prohibita, postquam pæne
 10. omnes flagitiis subacti sunt, etiam infirmis genere institutoque publica permisit.

Namque ⁴ CAJUS JULIUS MAXIMINUS ⁵ præsidens Trebellicæ, primus e militaribus ⁶ litterarum fere rudis, ⁷ potentiam cepit suffragiis legionum. Quod tamen etiam Patres, dum periculosum existimant
 15. inermes armato resistere, ⁸ approbaverunt: filiusque ejus pari nomine [Cajus Julius Maximinus] Cæsar factus est.

⁹ Quis biennium summis potitis, haud incommode prælio gesto contra Germanos, repente ANTONINUS GORDIANUS Africæ Proconsul, ab exercitu Princeps ¹⁰ apud Thydri opidum ¹¹ absens fit.

NOTÆ.

10. ad Septimium usque Severum vix servata est, tandem Bassiani consiliis in summo discrimine constitisse, ita ut Alexandri fuerit quo ne illa rueret: distingue igitur: *Qua jam tum a Romule ad Septimium certatim evolans, Bassiani consiliis tanquam in summo constitit.*

1. *Barbaria.*] Barbariam Græci & Latini quidquid fuit extra limites agri sui, vocavere.

2. *Uti per turbam.*] Fieri solet, supple.

3. *Et scientia.*] Lege: *Et inscientia*, &c. ut viri doctissimi monuere.

4. *Cajus Julius Maximinus.*] Græci & Latini scriptores *Maximinum* tantum nominant: At in Vert. inscriptionibus CAIUS JULIUS VERUS MAXIMINUS, dicitur. Non dubitat doctiss. Casaub. id studio fecisse hominem superbissimum dissimulandæ origini barbaricæ, ut illa tot nomina asumeret.

5. *Præsidens Trebellicæ.*] Optime Nicolaus Faber. *Præsidens rei bellicæ.*] Ex Capitolino: *His rebus conspicuum virum Alexander, magnorum meritorum iudex, in suam perniciem omni exercitui præfecit.* Quam-

quam hic & Capitolini, & Victoris fides suspecta est. Herodianus enim tyronibus tantum præfectum dicit. τὴν δὲ Μαξιμίνον τῶν, inquit, διὰ τὴν προεξημεῖν ἐν τῇ ἀποπικίᾳ ἐπιτίμιον ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεστρεψάμην τῇ τῷ τῷ νολαίᾳ, ὡς ἀποκρίνεται αὐτῷ τῷ στρατοῦ, καὶ οὐκ ἐπὶ τὸ πολέμῳ ἐπιτιμῶν παροτρύνει. Id est, Hunc igitur Maximinum propter ante dictam militarem scientiam, Tyronibus universis Alexander præfecerat, ut eos ad militia munera exerceret, atque ad bellandum idoneos redderet.

6. *Litterarum fere rudis.*] Semibarbarus & vix adhuc Latina lingua. Capitolin.

7. *Potentiam cepit.*] An. V. 987. post C. 235.

8. *Approbaverunt.*] Hoc ex Herodiano & Capitolino falsum est.

9. *Quis biennium summis potitis.*] Ex tabulis tamen patet annum unum rerum summa potitos Antoninos, cum Gordianus Imperator factus.

10. *Apud Thydri.*] In Africa propria. Thydrum vocat Capitol. Thystrum Herodian. sed facile δ. in τ.

11. *Absens fit.*] Nam cum, dum Thydri erat, Manricius quidam juxta Tystrum in

- ¹ Quo ut accitus pervenit, tamquam ea re creatus foret, ² seditione excipitur: qua lenita, facile Carthaginem petit. Ibi cum avertendis prodigis, quorum metu haud inaniangebatur, ³ rem divinam solitis ageret, repente hostia partum edidit. Id haruspices, atque ipse maxime, ⁵ nam hujus scientiæ usu immodice prudens erat, ita acceperet, illum quoque destinatum neci, ⁴ verum liberis pariturum imperium: progressique conjectu longius liberis quoque exitum denunciavere, mitem atque innoxium præfantes fore, ut illud pecus, nec diuturnum tamen, subiectumque insidiis. Interim Romæ comperto Gordiani interitu, hortante ¹⁰ Domitio, ⁵ urbi præfectus, reliquique indices vulgo cæduntur per Prætorias cohortes: quippe Gordianus, postquam delatum sibi imperium cognovit: ⁶ præmia amplum in modum ostentans, Romam legatos ac literas ⁷ destinaverat, quibus necato eo, frustratos se militesangebantur, genus hominum pecuniæ cupidius, fidumque ac bonum solo quæstu. At ¹⁵ senatus metuens, ne nullis rectoribus specie captæ urbis, atrociora acciderent, primo ⁸ potestatum vices, mox ⁹ conscriptis junioribus, ¹⁰ CLO-

NOTÆ.

agro suo concionabundus Imperatorem proclamavit, quo factò Tyldrum cum militibus petiit, ubi Gordianum invenit.

1. *Quo ut accitus pervenit.*] Atqui apud Tyldrum erat Gordianus cum Imperator factus est. Herodian. Capitolin. Vide notam superiorem. Sic infra *seditione excipitur*. Prorsus fide caret, & a cæteris omnino dissentit, qui Gordianum omnium quasi uno ore Imperatorem factum dicunt.

2. *Seditione excipitur.*] Vide notam superiorem.

3. *Rem divinam solitis ageret.*] Malim *solitus ageret*.

4. *Verum liberis pariturum Imperium.*] Lego: *Liberò*. vel *liberi*. Neque enim rectum esse potest, cum Gordianos tantum duos Victor agnoscat. Adde quod addit mox mitem atque innoxium præfantes fore. Liberum scilicet: *Liberò* autem numero singulari pro filio jam alibi usus est.

5. *Præfectus urbi, reliquique indices*] Præfectus Urbi Sabinus nomine. Indices vero vocat Victor quos Herodianus & Capitolin. delatores & accusatores: Sed hic etiam Victor falsus est qui ait eos cæsos fuisse, comperto Gordiani interitu, cum certum sit eos post Gordianum Imperatorem factum occisos. Herodian. Capitolin.

6. *Præmia amplum in modum.*] Capito-

lin. *Sed vicit Gordianum legatio, qua bona omnia pollicebatur. ita ut eidem crederetur & ingens militibus stipendium, populo agri atque congiaria promissa.* Ex Herodian.

7. *Destinaverat.*] Id est, miserat. Sic supra *Romam destinanda*.

8. *Potestatum vices.*] Pro *potestatum vicarios*. Id est, Cæsarum legatos intelligit. Schott. Sed certe eum hic locus fefellit: ait enim Victor, Senatum Imperii vices instituisse, duos Imperatores elegisse, metu tyrannidis. Et ita expresse Herodianus: *προσταμὲνους ἐαυτῶν χρεωτονησάς βασιλέας. ὥς ἐπὶ ἡλίκαις μέλοιται τὰ ἀρχαῖα, ὥς μὴ πάλιν ἴδωσι ἐξουσία, εἰς τυρανίδα πάλιν ἐξουσίαν.*

1. *Constitutis sibi regibus quos per vices imperium administrare voluerunt. Ne summa potestas in tyrannidem descisceret.*

9. *Conscriptis junioribus.*] Hæc ex istis Herodiani verbis intelligenda existimo: *ἢ τε νομίσαι πάλιν ἡγορίζετο, ὅπλοισ τε αὐτοχρηδαῖς ἢ καὶ τοῖς προσυκρίν ἀπλίστῃ, juniores omnes conscripti, & subitariis armis ac tumultuariis ornati.*

10. *Clodium Cupienum.*] Imo *Pupienum*. Ut cap. sequent. Clodius Maximus Pupienus vocabatur. Vide Capitolin. & ibi viros illustrissimos Cafaubonum & Salmasium.

DIUM CUIPIENUM, ¹ CÆCILIUM BALBINUM, ² Cæsares constituit.

Isdemque per Africam diebus milites ³ GORDIANUM Gordiani filium, qui forte contubernio patris prætextatus, ⁴ ac deinceps præfectus Prætorio intererat, Augustum creavere: neque sane factum nobilitas aspernata. ⁵ Denique accito eo, inter implana urbis, atque ipso sinu Prætoriæ manus acie deletæ per gladiatorum familias, tyronumque exercitum. Dum hæc Romæ geruntur, Julii Maximini, quos forte ea tempestate ⁶ Thracia retinebat, acceptis quæ evenerant, Italiam prope-
¹⁰ re petunt. Eos Pupienus ⁷ Aquilæ obsidione confecit, postquam prælio victos reliqui paulatim deseruerunt. ⁸ Horum imperio ad biennium per huiusmodi moras annus quæsitus. Neque multo post tumultu militarium ⁹ Clodio ¹⁰ Cæcilioque Romæ intra Palatium cæsis, Gordianus solus regnum obtinuit: ¹¹ eoque anno ¹² lustræ certamine, quod Nero

NOTÆ.

1. *Cæcilium.*] Alii *Clodium* vocant. Sed ubique *Cæcilium*, rescribendum ut in vet. Nummo: IMP. CÆS. D. COELIUS. BALBINUS.

2. *Cæsares constituit.*] Imo Augustos, hoc est, Imperatores.

3. *Gordianum Gordiani filium.*] Gordianos duos hic tantum agnoscit, patrem & filium, Gordianumque tertium, Gordiano scilicet ex filia nepotem prætermittit. Vel potius Gordiani filium dicit qui Gordiani nepos fuit. Immemor scilicet Gordiani filium una cum patre in Africa fuisse occisum. Vide infra in Epitom.

4. *Ac deinceps præfectus Prætorio.*] Falsum est Gordianum tertium præfectum Prætorio fuisse, neque enim per ætatem poterat, & Scriptores unde hæc Victor, sic tangit Capitolin. *His accedit*, inquit, *alia Scriptorum imperitia qui præfectum Prætorii fuisse Gordianum parvulum dicunt, ignorantibus multis collo sape vettum ut militibus ostenderetur.* Imo & cum etiam, cum Cæsar factus est impositum in humeros per mediam multitudinem milites ferebant ostentantes plebi ac nepotulum Gordiani dictitantes. Vide Herodian. lib. vii. paulo ante finem.

5. *Denique accito eo inter implana V. a. 1.5.p.m. a. d.*] De bello intestino hic loquitur Victor quod post Gordianum Cæsarem factum, Romæ agitatum est, duobus Maximini militibus qui audiendi curiosiores curiam ingressi dum Senatus ha-

bebatur ultra aram quoque Victoriæ penetraverant, a Gallicano Senatore interemptis. Vide Herodian. lib. vii. in fine.

6. *Thracia.*] Imo Pannonia.

7. *Aquila obsidione.*] Aquileja. Herodian. Capitolin. &c. Aquileja Urbs supra Venetos.

8. *[Horum Imperio ad biennium]*] At Imperio Maximinorum, cum biennium durasset, annum alterum accessisse per superiores tumultus, moras. Quod & sensit Eutrop. dum scripsit eos imperasse triennio & paucis diebus. Sed e factis constat Maximinos Imperatores factos, die 18. Martii an. V. 987. occisos mense Octobri an. V. 990. tumultus vero a die Maii 27. an. V. 988. usque ad eorundem Maximinorum mortem perseverasse: ita ut Maximinorum Imperio, quod fuit anni unius, mensium duorum, dierum vii. per diversarum factionum tumultus & moras, annus unus & menses fere quinque quæsitum sint.

9. *Clodio.*] C. Clodio Maximo Pupieno.

10. *Cæcilioque.*] Balbino. Quamvis Balbinum Cæcilium vocatum nusquam inveni, sed Cæcium. Nummus apud Onuphrium. Jam supra.

11. *Eoque anno.*] V. C. 892. post C. 240.

12. *Lustræ certamine quod Nero Romam invex.*] Nero quartum Consul anno Christi 60. quinquennale certamen instituit, quod triplex fuit Musicum, Gymnicum, & Equestre, quinto quoque annoperage-

Romam invexerat, aucto firmatoque, in Persas profectus est: ¹ cum prius Jani ædes, ² quas Marcus clauferat, patentes more veterum fecisset. Ibi gesto insigniter bello, Marci Philippi præfecti Prætorio insidiis periit ³ sexennio Imperii.

5. Igitur ⁴ MARCUS JULIUS PHILIPPUS, ⁵ Arabs Thraconites, ⁶ sumpto in Consortium ⁷ PHILIPPO filio, rebus ad Orientem compositis, conditoque apud Arabiam ⁸ Philippopoli opido, Romam venire: extructoque trans Tiberim lacu, quod eam partem aquæ penuria fatigabat, ⁹ annum urbis millesimum ludis omnium generum celebrant. Et ¹⁰ quoniam ¹⁰ nomen admonuit; ¹¹ nostra quoque ætate post mille, centesimus, consule Philippo, excessit, ¹² nullis, uti solet, solennibus frequentatus: adeo in dies cura minima Romanæ urbis. Quod equidem de-

NOTÆ.

batur, a Gordiano autem firmatum anno Christi 240. & tunc lustrum actum tricesimum septimum.

1. Cum prius Jani ædes.] Capitolin. in Gordiano tertio. Prætextato & Attio Coss. Gordianus apertis Jano Gemino, quod signum erat indicti belli, profectus est contra Persas cum exercitu ingenti, &c. De portis Jani quæ apertæ bellum, clausæ pacem significabant, apud Florum dictum est.

2. Quas Marcus clauferat.] Marcum Imperatorem clausisse nullus quod sciam Scriptor prodidit. Et mirum videtur clausum hic dici ab eo principe cujus temporibus vix ulla ab hostibus fuit quies, & qui etiam in expeditione obiit, bello cummaxime ardente.

3. Sexennio Imperii.] Capitolin. Imperavit Gordianus annis sex.

4. Marcus Julius Philosophus.] Sumpsit Imperium an. V. 996. post C. N. 244.

5. Arabs Thraconites.] Ex ea Arabiæ parte quæ Thraconitis dicitur quæ in Palæstina.

6. Sumpto in consortium Philippo filio.] Zonaras: κοινόν τῆς βασιλείας ἐποίησεν. Participem Imperii fecit. Sed Zosimus eum tantum Cæsarem factum scribit. & ἐν τῇ τῇ βασιλείᾳ ἀξίᾳ μενῶν. Quem Cæsaris dignitate honestaverat.

7. Philippo.] Qui Caius Julius Saturninus Philippus dicebatur; sed postquam Patrij Imperii particeps factus est, iisdem, quæ pater, nominibus dici cæptus.

8. Philippopoli.] Ubi olim, Bostra Urbs

in sacris litteris notissima, Idumææ caput.

9. Annum urbis millesimum ludis omnium generum celebrant.] Capitolin. in Gordiano tertio: Nam omnia hæc Philippus exhibuit secularibus ludis & muneribus atque Circensibus quum millesimum ab Urbe condita annum in Consulatu suo & filii sui celebravit.

10. Nomen.] Philippi.

11. Nostra quoque ætate post mille centesimus.] Ait sua ætate annum urbis centesimum, post millesimum, actum, Consule Philippo, qui Fl. Philippus dicebatur, Collega Fl. Salleas.

12. Nullis, uti solet, solennibus frequentatus.] An. V. 1100. neglectos fuisse seculares ludos queritur Victor. Eorum ludorum inita ratione qui Philippis Imperantibus acti sunt an. urbis millesimo. Zozimus Vero Constantino & Licinio tertium consulibus eos neglectos dicit, hoc est an. V. 1065. post C. N. 313. quo eos factos oportuit, inita scilicet ratione ludorum qui anno duodecimo Severi acti sunt Fabio Cilone, Septimio II. & M. Annio Libone Coss. An. V. 956. post C. 204. Sed nulla apud Zozimum Philippi Imperatoris ludorum mentio, quos scilicet prætermisit, quod extra suum tempus acti fuere. Notabis interim existimasse Victorem ludos seculares centesimo quoque anno agi debuisse, quod falsum est: eorum enim spatium centum & decem annorum esse debuit, quod ex Zozimo facile probatur.

nunciatum illo tempore prodigiis portentisque. Ex quis unum memorare brevi libet. Nam cum Pontificum lege hostiæ mactarentur, suis utero maris, fœminarum genitalia apparere. Id haruspices ¹ solutionem posterorum portendere, vitiaque fore potiora interpretati: quod frustratum iri æstimans Imperator Philippus, tum quia forte præteriens, filii similem ² pro merito Ephebum conspexerat, usum virilis scorti removendum honestissime consultavit. Verumtamen manet: ³ quippe conditione loci mutata peioribus flagitiis agitur; dum AVIDIUS periculosa, quibusque mortales prohibentur, petunt. Huc accedit, quod longe
 10. aliud Etruscorum artes cecinerant, quæ ⁴ bonis parte plurima jacentibus, ⁵ mollissimum quemque beatum fore asserebant. Eos ego ignorasse verum plane puto: etenim quamvis rerum omnium prospero successu: pudore amisso tamen, fortunatus quis esse potest? cum eodem re-
 15. tanto, cætera tolerabilia sint. His actis filio urbi relicto, ipse quam-
 quam debili per ætatem corpore, adversum Decium profectus, ⁶ Veronæ cadit, pulso, amissoque exercitu. Quis Romæ compertis, apud castra Prætoria ⁷ filius interficitur. ⁸ Annos potentia quinque egere.

Et ⁹ DECIVS ¹⁰ Syrmienfium vico ortus ¹¹ militiæ gradu ad Imperium conspiraverat, lætiorque ¹² hostium nece, filium ¹³ ETRUSCUM nomine, Cæsarem facit: statimque eo in Illyrios præmisso, Romæ aliquantum moratur mœnium gratia, quæ instituit, dedicandorum. ¹⁴ Et in-

INTERPRETATIO.

a Et interim ad eum subito affertur, ut mos est. caput Jotapiani qui Alexandri genere | superbiens, in Syria rebus novis studens, consensu militum occubuerat.

NOTÆ.

1. *Solutionem posterorum.*] Id est, dissolutionem, mores dissolutos & effæminatos, Schott.

2. *Pro merito.*] 1. Pro meritorio. 1. Pro meritoria taberna, etsi neminem sic locutum reor.

3. *Quippe conditione loci mutata, peioribus flagitiis agitur.*] All. *agitatur.* Id est, quoniam prohibito publico dedecore, in privatas cupiditates homines convertuntur, quippe qui illicita magis poscant, prohibitaque furore persequuntur. Vide Lamprid. in Alexandro Severo.

4. *Bonis parte plurima jacentibus.*] Hoc est, virtutibus parte plurima prostratis.

5. *Mollissimum.*] Luxuriosissimum, delicatissimum.

6. *Veronæ cadit.*] In prælio contra De-

cium. Vide Zozim. lib. 1.

7. *Filius interficitur.*] Contra Zozimus filium cum patre in prælio cæsum dicit.

8. *Annos potentia quinque.*] Idem Eutrop. alii aiunt sex, quos sequor.

9. *Decius.*] Ann. V. 1002. post C. 250.

10. *Syrmienfium vico.*] Syrmienfes vel melius Sirmienfes in Pannonia, ubi Sirmium Urbs.

11. *Militia gradu.*] Nam præfectus in Pannoniam contra Marinum missus. Zozim.

12. *Hostium.*] Philippum.

13. *Etruscum.*] In Nummis & Lapidibus: Q. HERENNIUS ETRUSCUS MESSIUS DECIUS AUG. DECII. AUG. F.

terim.

- ea ad eum : Jotapiani, qui ² Alexandri tumens stirpe, per Syriam tentans nova, militum arbitrio occubuerat ³ ora, uti mos est, inopinato feruntur, simulque, per eos dies ⁴ Lucio Prisco, qui Macedonas præfidatu regebat, delata dominatio, ⁵ Gothorum concursu, postquam direptis Thraciæ plerisque ⁶ illo pervenerant. Qua causa Decio, quam potuit maturrime Roma digresso, ⁷ Julius Valens cupientissimo vulgo Imperium capit : verum utrique mox cæsi : cum Priscum ⁸ nobilitas hostem patriæ censuisset, Decii Barbaros trans Danubium perfectantes ⁹ Bruti fraude cecidere ¹⁰ exacto regni biennio. Sed Deciorum mortem plerique illustrem ferunt : namque filium audacius congregientem cecidisse in acie ; patrem autem cum perculsi milites ad solandum Imperatorem multa præferantur, strenue dixisse ; detrimentum unius militis parum videri sibi : ita refeito bello cum impigre decertaret, interiisse pari modo.
15. Hæc ubi Patres comperere, ¹¹ GALLO HOSTILIANOQUE ¹² Augusta Imperia ; VOLUSIANUM Gallo editum ¹³ Cæsarem

NOTÆ.

1. *Jotapiani.*] Hunc *Papianum* vocat Zozim. corrupte, ut optime doctissimus Casaub. eumque non Decii ; sed Philipporum tempore Imperatorem factum scribit.

2. *Alexandri tumens stirpe.*] Non dubium est quin hic etiam historiæ Scriptores Victor transcripserit, quorum hodie 11. libri desiderantur ; ubi de iis qui post Gordianum tertium usque ad Valerianum, Imperium tenere. Quare multa nobis vel ignota, vel dubia sunt.

3. *Ora.*] Id est, caput.

4. *Lucio Prisco.*] IMP. CÆS. LUCIUS PRISCUS AUG. in Nummis : hunc Philippi Imperatoris fratrem fuisse puto, quem a Philippo fratre Syriacis exercitibus præfectum fuisse dicit Zozim.

5. *Gothorum.*] Qui antea *Geta* dicti, Notus eorum situs.

6. *Illo.*] In Macedoniam.

7. *Julius Valens.*] De hoc neque apud Græcos, neque apud Latinos historicos quicquam reperias.

8. *Nobilitas.*] Id est, Senatus. Jam alibi.

9. *Bruti fraude.*] Imo Galli qui postea imperavit. Unde igitur hic nomen *Bruti* dicam : Scriptum fuerat : In *Abruto fraude cecidere*, Abrutum vocat locum ubi Decii

cecidere. Et ita Dexippus apud Georgium Monachum. *ἐπὶ τοῖς δὲ Σαυδαῖς ἐπὶ τοῦ οὐρεὶ οὗ αὐτὸς Δεκίος ἐπιδέμνους ἀναιρῆται ἐν Αβρῦτι τῷ λιγυμένῳ φέρῃ θυμῶν τὸν τῶ πατρὶ.* Id est, Reverentibus autem *Seythis* in castra sua, ipse Decius incumbens, occiditur in *Abruto* dicto foro *Themarano*, cum ipso filio. Urbem *Abrutum* vel *Abritum* in *Mæcia* ponunt Geographi. Et juxta eam, locum quem vocant *Foroterebronii*. At Zozim. narrat Decium patrem ad ripam *Tanaidis* occubuisse, filium vero paulo post Galli Imperatoris fraude necatum.

10. *Exacto regni biennio.*] Cum biennio ipse & filius imperassent. Eutrop. sed falso. Nam ad summum regnarunt annum unum, menses quatuor. Quamvis res fati incerta.

11. *Gallo Hostilianoque.*] Unum eundemque Eutrop. videtur facere : *Mox Imperatores creati sunt Gallus Hostilianus & Galli filius Volusianus*. Sed ut optime monuit Casaub. scripserat Eutrop. *Gallus, Hostilianusque*. Nam diversi sunt. Ille, C. VIBIUS TREBONIANUS GALLUS : Hic. HOSTILIANUS PERPENNA.

12. *Augusta imperia.*] Repete decernunt. Factum an. V. 1004. post C. 252.

13. *Cæsarem.* Imo Augustum. Zozim. & infra in Epitom.

decernunt. Dein ¹ pestilentia oritur : qua atrocius sæviēte, ² Hostilianus interiit, Gallo Volufianoque favor quæsitus, quod anxie studioseque tenuissimi cujusque exsequias curarent.

Igitur his Romæ morantibus ³ ÆMILIUS ÆMILIANUS summam
5. potestatem ⁴ corruptis militibus, ⁵ arripuit. Ad quem expugnandum profecti, ⁶ Interamnæ ab suis cæduntur, spe præmii majoris ab Æmilio : cui nullo labore seu detrimento victoria obveniebat : simul quia immodici per luxum lasciviamque, officia benevolentiae corruperant. ⁷ His sane omnibus biennio profecit : nam Æmilianus quoque tres menses usus
10. modesto Imperio, ⁸ morbo absumptus est : cum Proceres primo hostem, ⁹ dein extinctis superioribus pro fortuna, uti solet, Augustum appellavissent. At milites, qui contracti undique ¹⁰ apud Rhætias ob instans bellum morabantur,

LICINIO VALERIANO Imperium ¹¹ deferunt. Qui quamquam
15. ¹² genere satis claro, tamen, uti mos tum etiam erat, ¹³ militiam sequebatur. Ejus filium GALLIENVM senatus ¹⁴ Cæsarem creat, statimque Tiberis adulta ætate ¹⁵ diluvii facie inundavit : prudentes perniciosum

NOTÆ.

1. *Pestilentia oritur.*] Zozim. οὐχ ἡττον δὲ τοῦ πανταρχοῦ ἐπιβεύσαντες πολέμῳ καὶ ὁ λοιμός πόλει τε καὶ κώμῳ ἐπιγινώσκοντες, εἰ πλελειμμένον ἢ ἀνδρῶπιον γένος διεφθεῖρει, οὐκ ἔτι προτέρῳ, ἐν τοῖς φθασσασιν ἡρώεσσιν οὐδὲν ἀνδρῶπιον ἀπώλειαν ἐργασάμενος. Id est, Nihilominus vero bello ex omnibus partibus ingravescēte, lues etiam, & in opidis & in vicis subsequuta, quidquid erat humani generis reliquum absumpsit : cum nunquam superioribus seculis tantam hominum stragem dedisset.

2. *Hostilianus interiit.*] In Epitom. Nec multum post pestilentia consumptus est. De Hostiliano.

3. *Æmilius Æmilianus.*] Julius Æmilius Æmilianus diversus ab illo Æmiliano qui sub Gallieno Imperium invasit, & a Theodoto victus, de quo in Epitom.

4. *Corruptis militibus.*] Pannonicis qui cum Imperatorem crearunt.

5. *Arripuit.*] Ann. V. 1005. post C. 253.

6. *Interamna ab suis.*] Eutrop. Interamna interfecti sunt non completo biennio. Interamna autem hic ea est quæ in Umbria ad fluvium Nar. Nam alia est in via Latina. Alia item alibi.

7. *His sane omnibus biennio profecit.*] An biennium præ fuit? Sic videtur. Schott.

8. *Morbo absumptus est.*] Zozim. a suis interemptum dicit. Vide Epitom.

9. *Dein extinctis superioribus pro fortuna, uti solet.*] Distingue : *Dein extinctis superioribus, pro fortuna, uti solet, Augustum, &c.* Primo Senatus Æmilianum hostem judicaverat, verum postea interemptis superioribus. Gallo & Volufiano, scilicet, pro fortuna, hoc est, secundum fortunam, fortunam sequuti, cum Augustum appellare.

10. *Apud Rhætias.*] Alpes, ubi Valerianus. Eutrop. Hinc Licinius Valerianus in Rhætia & Norico agens, ab exercitu Imperator, & mox Augustus est factus.

11. *Deferunt.*] Ann. V. 1006. post C. 254.

12. *Genere satis claro.*] Pollio : Valerianus Imperator nobilis genere, patre Valerio.

13. *Militiam sequebatur.*] A Gallo trans Alpes missus ut ibi collectas copias in Italiam traderet.

14. *Cæsarem creat.*] Augustum. Zozim.

15. *Diluvii facie.*] Hoc est, specie diluvii, genus loquendi minus usitatum. Eo tamen usus Lampridius in Commodio per faciem lupanarium. Et Juvenal. facie majoris vivere census.

reipubl. cecinerat ¹ adolescentis fluxo ingenio, quia Etruria accitus venerat, ² unde annis prædictus: quod equidem confestim evenit. Nam cum ejus pater [³ dolo erat circumventus] bellum per Mesopotamiam anceps diuturnumque instruit, ⁴ Persarum regis, cui nomen Sapor erat, ⁵ dolo circumventus ⁶ fœde laniatus interiit, Imperii anno sexto, ⁷ ætate robustiore.

Sub idem tempus LICINIUS GALLIENUS, cum a Gallia Germanos strenue arceret, in Illyricum properans descendit: Ibi ⁸ Ingebum, quem curantem Pannonios, ⁹ comperta Valeriani clade, imperandi cupiditas incefferat, ¹⁰ Mursiæ devicit: moxque ¹¹ Regallianum, qui ¹² receptis militibus, quos Mursina labes reliquos fecerat, bellum duplicaverat. His prospere, ac supra vota cedentibus, MORE hominum, secundis solutior, rem Romanam quasi naufragio dedit, cum ¹³ SALONINO filio, cui honorem Cæsaris contulerat, adeo uti ¹⁴ Thraciam Gothi liberi progressi, Macedonas Achæosque & Asiæ finitima occuparent: Mesopotamiam Parthi: Orienti latrones seu ¹⁵ mulier dominaretur * ¹ Ale-

N O T Æ.

1. *Adolescentis fluxo ingenio.*] Id est, ob adolescentis fluxum ingenium. Fluxum vocat molle, voluptatibus deditum.

2. *Unde annis.*] Qui & ideo *Etruscus* dictus.

3. *Dolo erat circumventus.*] Hæc rejicienda esse nemo non videt. E sequentibus nata sunt.

4. *Persarum regis dolo circumventus.*] Sapor a Valeriano petiit ut secum in colloquium veniret, Valerianus nulla prudentia cum paucis ad eum profectus quasi de pace colloquuturus ab hostibus subito comprehenditur, & in hac fortuna apud Persas vivendi finem fecit. Zozim. alii aliter.

5. *Fœde laniatus.*] Discoriat & sale conspersus.

6. *Ætate robustiore.*] Cum tamen major esset annis LXX.

7. *Ingebum.*] Ingenium vocant Trebellius Pollio, & Eutrop. in nummis INGENUS.

8. *Comperta Valeriani clade.*] Trebellius Pollio Ingenui rebellionem narrat Fuscus vel ut alii, Tufco, & Bassus Coss. rebellavit ergo iste contra Valerianum non contra Gallienum. Iis enim Coss. vivebat Valerianus & bellum Persicum parabat. Et vivente adhuc patre contra eum profectus Gallienus. Consentit Eutrop. *Nam juvenis*, inquit, *in Gallia & Illyrico multa*

strenue fecit occiso apud Mursiam Ingenio & Trebelliano.

9. *Mursia.*] In Pannonia inferiori.

10. *Regallianum.*] Alii Regillianum, vel unico L. Regilianum. A Regilius, Regilianus. At Regalianus, a Regalis. Hunc *Trebellianum* vocat Eutrop. corrupte ut puto.

11. *Receptis militibus quos Mursina labes.*] Pollio: *Imperator est factus antèribus Imperii Mæsi qui cum Ingenuo fuerant ante superati.*

12. *Salonino filio.*] Saloninus de Matris nomine dictus quæ Cornelia Salonina Pipa dicebatur. Alii quod apud Salonas natus.

13. *Thraciam Gothi.*] Pollio in Gallienis: *Gothi & Clodius de quo dictum est superius, occupatis Thraciis, Macedoniam vastarunt, Thessalonicam obsederunt, neque usquam quies mediocriter salutem ostentare visa est.*

14. *Mulier.*] Zenobia Odenati uxor.

15. *Alemannorum vi tunc æque.*] Olivarius legebat: *Alemannorum tunc equi Italiam, Francorum Gentes, direpta Gallia, Hispaniam possiderent.* Nam Alemanni equitatu tantum valent. Ego vero non incommode legi posse arbitror: *Alemannorum vis tunc æque Italiam, Francorum Gentes direpta Gallia, Hispaniam posside-*

- mannorum vi, tunc æque Italiam, ¹ Francorum gentes, direpta Gallia: Hispaniam possiderent, vastato ac pæne direpto ² Tarraconensium oppido, noctisque in tempore navigiis pars in usque Africam permearet: & ³ amissa trans Istrum, quæ Trajanus quæsierat. Ita quasi ventis
5. undique favientibus, parvis maxima, ima summis orbe toto miscebantur. Simulque Romam ⁴ pestilentia grassabatur, ⁵ quæ sæpe curis gravioribus, atque animi desperatione oritur. Inter hæc ipse popinas, ganeasque obiens, ⁶ lenonum ac vinariorum amicitias hærebat, expositus
- 7 Saloninæ conjugii atque amoris flagitioso filia Attali ⁸ Germanorum regis, Pipæ nomine: qua causa etiam civiles motus longe atrociores orti. Namque primus omnium ⁹ POSTUMUS, qui forte ¹⁰ Barbaris per Galliam præsidebat, Imperium ereptum ierat: ¹¹ explosaque Germanorum multitudine, Lolliani bello excipitur: quo non minus feliciter fuso, suorum tumultu periit ¹² quod flagitantibus ¹³ Maguntiacorum
15. direptiones, quia Lollianum juverant, abnuisset. Igitur eo occiso, ¹⁴ Marius ferri quondam opifex, neque etiam tum militiae satis clarus,

NOTÆ.

rent. Alemannorum vis, pro Alemannis ut vis Herculis pro Hercule, &c.

1. Francorum Gentes.] Franci iidem olim qui Germani. Et Germanos vocat Eutrop. quos hic Francos. Alemanni vastatis Gallis in Italiam irruerunt; Germani usque in Hispaniam penetraverunt, & civitatem nobilem Tarraconem expugnaverunt.

2. Tarraconensium opp.] In ipso maris Mediterranei littore fere e regione Balearium.

3. Amissa trans Istrum quæ Trajanus.] Dacia, quæ a Traiano ultra Danubium fuerat adjecta, amissa est, Eutrop.

4. Pestilentia grassabatur.] Pollio in Gallienis: Nam & pestilentia tanta extiterat vel Roma, vel in Achaicis urbibus, ut uno die quinque millia hominum pari morbo perirent.

5. Quæ sæpe curis gravioribus.] Hoc est, quæ sæpe oritur quasi malorum cumulus. Dum curæ graviore incumbunt animique ad desperationem redacti sunt.

6. Lenonum ac vinariorum.] Schottus: Lenonum ac mimorum. Male, nam lenones & vinarios conjungit Victor, ut Pollio, vinum & stupra: Dies ac noctes vino ac stupris perdidit orbem terrarum.

7. Salonina conjugii atque amoris. &c.] Hic diversam videtur facere Saloninam a Pipa Germanorum regis filia, quæ tamen

una & eadem est. ut infra Epitom. & Pollio. Quare hic legendum est ut optime Salmast. Salonina conjugis atque concubinae amoris flagitioque, &c. Et ita plane legerat Epitomista. Eam conjugem & concubinam vocat Victor, quia pro uxore quidem habita; sed non creditæ sunt nuptiæ quas civis Rom. cum peregrina contraxisset.

8. Germanorum regis.] Epitom. Marcomannorum regis. Pollio, Barbari regis filiam.

9. Postumus.] In nummis. C. CASSIUS. POSTHUMIUS. LABIENUS. Zozimo Πόστυμος.

10. Barbaris per Galliam præsidebat.] Zozim. Πόστυμος ἀρχὴν ἐν Κελτοῖς τῶν πάλαι τῶν ἐμπροσθεν. Id est, Postumus cui Imperium militare apud Celtas creditum fuerat.

11. Explosaque.] Id est, discussa, fugata.

12. Quod flagitantibus.] Eutrop. Seditione militum interfectus est, quod Moguntiacum quæ adversum eum rebellaverat, Lolliano res novas moliente, diripiendam militibus tradere noluisse.

13. Maguntiacorum.] Maguntiacum, vel ut alii: Moguntiacum Germaniæ Urbs ad Rhenum Maience.

14. Marius ferri quondam artifex.] Marius ex fabro, ut dicitur, ferrario tri-

regnum capit. Proinde cuncta ad extremum reciderant, uti talibus imperia ac virtutum omnium decus ludibrio essent. Hinc denique joculariter dictum, nequaquam mirum videri, si rem Romanam Marius reficere contenderet, quam ¹ Marius ejusdem artis auctor, stirpisque ac nominis, solidavisset. Hoc jugulato post biduum, ² Victorinus deligitur, belli scientia Posthumo par; verum libidine præcipiti, qua cohibita in exordio, post biennii imperium, constupratis vi plerisque, ubi Attitiani conjugem concupivit, facinusque ab ea viro patefactum est, accensis furtim militibus per seditionem ³ Agrippinæ occiditur. Tantum ⁴ Actuariorum, quorum loco Attitianus habebatur, in exercitu factiones videntur, ut arduum petentibus malitia patraretur: genus hominum, præsertim hac tempestate, nequam, venale, callidum, seditiosum, habendi cupidum, atque ad patrandas fraudes velandasque quasi ab natura factum: annonæ dominans, coque utilia curantibus, & fortunis aratorum infestum: prudens in tempore his largiendi, quorum vecordia damnoque opes contraxerit. ⁶ Interim Victoria, amisso Victorino filio, legionibus grandi pecunia comprobantibus, Tetricum Imperatorem facit; qui familia nobili, præsidatu Aquitanos tuebatur: filioque ejus Tetrico Cæsarea insignia impartiuntur. At Romæ Gallienus pacata omnia, ignavis publici mali, improbe suadebat: crebro etiam, uti rebus ex voluntate gestis solet, ⁷ ludos ac festa triumphorum, quo promptius simulata confirmarentur, exercens. Sed postquam periculum propinquabat, tandem urbe egreditur. Namque Aureolus, cum ⁸ per Rhetias legionibus præesset, excitus, uti mos est, socordia tam ignavi ducis sumpto Imperio Romam contendebat. ⁹ Eum Gallienus apud pontem, cui ex

NOTÆ.

duo tantum imperavit. Pollio.

1. *Marius.*] C. Marius pater de quo supra in viris illustribus. Sed incertum opifex ne ferrarius fuerit. Ejus origo etiam incerta.

2. *Victorinus*] Hunc tamen ante Marium collocat Pollio, Nostrum sequitur Eutrop.

3. *Agrippina.*] Quæ Urbs Ubiorum ad Rhenum, hodie Cologne.

4. *Actuariorum.*] Actuarii, Scribæ publici, Notarii, inde dicti, quod acta notis exciperent.

5. *Ut arduum petentibus malitia patraretur.*] Id est, ut Cædes illa Victorini ab iis qui arduum petebant, perficeretur. Ut ostendat quantum urgeret Actuariorum factio, qui tales satellites habent.

6. *Interim Victoria.*] Pollio in Tetrico:

Interfecto Victorino & ejus filio, mater ejus Victoria sive Victorina Tetricum Senatorem pop. Rom. præsidatum in Gallia regentem ad Imperium hortata, quod ejus erat ut plerique loquuntur, affinis, Augustum appellari fecit, filiumque ejus Cæsarem nuncupavit.

7. *Ludos ac festa triumphorum*] Pollio in Gallienis: *Ludos Circen'es, ludosque scenicos, ludos gymnicos, ludicram etiam venationem, & ludos gladiatorios dedit: populumque quasi Victorialibus diebus, ad festivitatem ac plausum vocavit.*

8. *Per Rhetias legionibus præesset.*] Illyricianos exercitus rexisse ait Pollio.

9. *Eum Gallienus apud Pontem cui ex eo.*] Pollio occisum eo loci Aureolum non a Gallieno, sed a Claudio. *Hunc eundem, inquit, Aureolum Claudius interfe-*

- eo, Aureoli nomen est, fufum acie Mediolanum coëgit: quam urbem cum machinationibus omnis generis oppugnat, ab fuis interiit. Quippe Aureolus, ubi folvendi obfidii fpem inanem videt, ducum Gallieni Tribunorumque nomina, quali deftinata ab eo ad necem, ² afu
 5. compofuit, litterasque e muro, quam occultiffime potuit, abiecit: quæ forte ³ a memoratis repertæ, metum fufpicionemque injecere mandati exitii: verum eas effluxiffe incuria miniftrorum. Qua cauffa ⁴ Aureliani confilio, cujus gratia in exercitu atque honore præftabant ⁵ fimulata prurptione hoftium, nullis, uti re trepida ac repentina folet, teftum
 10. ftipatoribus, tabernaculo educunt ⁶ nocte * intemperata: teloque trajicitur, cujusnam, per tenebras incertum. Ita auctoris ⁷ necifne errore, an quia bono publico acciderat, inulta cædes fuit. Quanquam eo prolapsi mores funt, uti SUO, quam reip. magifque potentia, quam gloria ftudio plures agant. Hinc quoque rerum vis ac nominum corrupta;
 15. ⁸ dum plerumque potior flagitio, ubi armis fuperaverit, tyrannidem amotam vocaverit, damno publico oppreffos. Quinetiam aliquanti pari libidine in caleftium numerum referuntur, ægre exfequiis digni: quis ni FIDES rerum geftarum obftitiflet, quæ neque honeftos præmiis memoria fruftrari finit, neque improbis æternam illuftremque famam
 20. procedere; nequicquam peteretur virtus: cum verum illud atque unicum decus peffimo cuique gratia tribueretur, dempium impie bonis. Denique Gallienum fubacti a Claudio Patres, quod ejus arbitrio Imperium cepiffet, Divum dixere. Nam cum profluvio fanguinis, vulnere tam gravi, mortem fibi adefle intelligeret, ⁹ infignia Imperii ad Clau-

N O T Æ.

fecto jam Gallieno apud eum pontem interemit, qui nunc pons Aureoli nuncupatur. Zozim. interfectum ait a Claudii militibus poftquam fe Claudio dediffet. Quam fententiam videtur fequi Epitom.

1. *Aureoli*] Pons Aureoli vel Aureolus in agro Mediolanenfis, nunc vulgo *Pontirolo*.

2. *Aftu compofuit*] Nihil tale neque Zozim. neque Pollio.

3. *A memoratis*.] Ducibus & Tribunis.

4. *Aureliani confilio*] Certe hic Aurelianus locum habere non potest & ex Zozim. & Pollione legendum *Heracliani confilio*; hic erat præfectus Prætorio.

5. *Simulata prurptione hoftium*.] Aureolum cum copiis omnibus adefle fimulantes, metum injecerunt, quare arma amens capit, equum inilit, & figno dato

militibus ut fe fequerentur, interim folus adequitat; itaque eum dux turmæ nudum confpicatus, interficit. Vide Zozim.

6. *Noctē intemperata*.] Nefcio an nox intempefta, *nox intemperata* recte dicatur. Non alibi, opinor, invenies.

7. *Necifne errore*.] Ait eadem auctoris inultam fuiffe, incertum propterne errorem necis, id eft, quod ejus auctor ignorabatur, an quia bono publico acciderat.

8. *Dum plerumque*.] Ait vim rerum ac nomina corrupta; nam fæpiſſime qui flagitio potior eft, fi armis fuperior fit, tyrannidem amotam vocat damno publico oppreffos. Hoc eft, quos damno publico oppreffit, per fe tyrannos amotos dicit.

9. *Inſignia Imperii ad Claudium*] Contra Zozimus & Pollio a militibus electum Claudium, & a Senatu poſtea comprobatum.

dium destinaverat ¹ honore Tribunatus Ticini retinentem præsidariam manum. ² Quod sane extortum: cum neque Gallieni flagitia, dum urbes erunt, occultari queant: & quisque pessimus erit, par similisque semper ipsi habebitur. Adeo principes atque ³ optimi mortalium vitæ
⁵ decore, ⁴ quam quæsitis nominibus, atque compositis, ⁵ quantum conjiciatur, cælum adeunt; seu fama hominum Dei celebrantur modo. At senatus comperto tali exitio ⁶ satellites propinquosque per scalas Gemonias præceps agendos decrevit, ⁷ patronoque fisci in curiam perducere effossos oculos pependisse satis constat: cum irruens vulgus, pari clamore,
¹⁰ re, ⁸ terram matrem, deosque inferos precaretur ⁹ sedes impias uti Gallieno darent. Ac nisi Claudius confestim recepta Mediolani urbe, ¹⁰ tamquam postulato exercitus ¹¹ parcendum, qui forte eorum supererant, præcepisset; nobilitas plebesque atrocius ¹² grassarentur. Et Patres quidem, præter commune Romani malum orbis, stimulabat proprii ordinis contumelia: quia primus ipse, metu socordiae suæ, ne Imperium ad optimos nobilium transferretur, senatum militia vetuit: etiam adire exercitum: ¹³ Huic novem annorum potentia fuit.

Sed ¹⁴ CLAUDII Imperium milites, QUOS fere contra ingenium perditæ res subigunt recta consulere; ubi afflictæ omnia perspexere, avide approbant, extolluntque, ¹⁵ viri laborum patientis, æquique ac pror-

N O T A E.

1. *Honore tribunatus.*) Id est, qui Tribunus Ticini præsidium retinebat. Ticinum Urbs in Gallia Transpadana, in agro Mediolanensi ubi Insubres.

2. *Quod sane extortum.*) Divini honores extorti, non sponte delati. Supra: *Subacti a Claudio patres*, &c.

3. *Optimi mortalium.*) Sic vocat nobilissimos quosque.

4. *Quam quæsitis.*) Subintelligitur, *potius*.

5. *Quantum conjiciatur.*) Malim: *con-jicitur*, ut & Schottus.

6. *Satellites, propinquosque.*) Gallieni scilicet.

7. *Patronoque fisci in curiam perducere.*] Lege ut optime, Schott. *In curiam perducto.* Vel ut ego putabam: *Patronique fisci in Curiam perducti, effossos oculos pependisse*, &c. Patroni oculi effossi pependerunt, hoc est, pœnas luerunt. Neque vitiosum est illud *pependisse*, ut putavit doctissimus Gru-

ter. de Patronis five advocatis fisci alibi dictum.

8. *Terram matrem, deosque inferos.*] Sic enim ex formula in diris illis. *Terra mater, vosque Dii inferi*, &c.

9. *Sedes impias.*) Id est, ubi Impii inclusi pœnam expectant. Ex Virgilio vi. *Æneid.* notæ illæ sedes.

10. *Tanquam postulato exercitus.*) Id est, tanquam exercitus postulasset.

11. *Parcendum qui forte eorum.*) Supple, *iis: parcendum iis qui forte*, &c.

12. *Grassarentur.*] Prograssata fuissent.

13. *Huic novem annorum potentia fuit.*) Post mortem patris Valeriani scilicet. Nam cum patre regnavit annis vi. solus vero ix. Unde a quibusdam dicitur imperasse annis xv. Vide Pollionem in fine.

14. *Claudii.*) An. V. 1020. post C. 268.

15. *Viri.*) Refer ad *Claudii* quod prioris versu legitur.

- sus dediti reipub. ¹ Quippe ut ² longo intervallo ³ Deciorum morem renovarit. Nam cum pellere Gothos cuperet, quos diuturnitas nimis validos, ac prope incolas effecerat, proditum ex libris Sibyllinis est, primum ⁴ ordinis amplissimi victoriae vovendum. ⁵ Cumque is qui esse videbatur semet obtulisset: sibi potius id muneris competere ⁶ ostendit, qui revera senatus, atque omnium princeps erat. Ita nullo exercitus detrimento fusi Barbari summotique postquam Imperator vitam reipub. dono dedit: Adeo BONIS salus civium ac longa sui memoria cariora sunt: quæ non gloriæ modo, verumetiam ratione quadam posterorum felicitati proficiunt. Hoc siquidem Constantius & Constantinus, atque Imperatores nostri **** corporisque acceptior militibus, præmiorum spe, seu lasciviæ. Quo ægra asperiorque victoria fuit, dum, uti mos subditis erat, studio impune peccandi, ⁸ remissa imperia promptius quam utilia defendunt.
15. Cæterum ⁹ AURELIANUS successu tanto vehementior, confestim quasi belli reliquiæ superessent, in Persas progressus est. Quis deletis Italiam repetivit ¹⁰ cujus urbes Alamannorum vexationibus affligebantur: Simul Germanis Gallia demotis; Tetrici, de quo supra commemoravimus, cæsæ legiones, ¹¹ proditore ipso duce. Nam Tetricus, cum Faustino præsidis dolo corruptis militibus plerumque peteretur, Aureliani

NOTÆ.

1. *Quippe ut longo intervallo Deciorum morem renovaverit.*] Falsum est Claudium se pro salute patriæ devovendo, Deciorum morem renovavisse, ut produnt multi; Nam pestilentia mortuus Claudius. Pollio: *Finito bello Gothico, gravissimus morbus increbuit, tunc cum etiam Claudius affectus morbo mortales reliquit & familiare virtutibus suis petiit calum.* Et Zozim. *ὁ πικρὸς νόσος δὲ τοῦ καὶ Ρωμανοῦ, ἀπὸ τοῦ καὶ πολλοὶ τὸ σπυριόμενος, τελευτᾷ δὲ καὶ Κλαύδιος.* Id est, cum vero apud Romanos pestis sæviret, cum alii complures in exercitu mortui sunt, tum etiam Claudius vivendi finem fecit.

2. *Longo intervallo.*) A P. Decio Mure qui se bello Latino devovit, usque ad Claudii tempora anni sunt circiter DC.

3. *Deciorum morem.*) Se pro patria devovendi, qui mos Decis solennis fuit.

4. *Ordinis amplissimi.*) Id est, senatus. Jam alibi.

5. *Cumque is.*] Pomponius Bassus. Vide in Epitom. *Pomponio Basso qui tunc erat se offerente.*

6. *Ostendit.*] Claudius.

7. *Hoc siquidem Constantius & Constantinus atque Imperatores nostri **** corporisque &c.*] Locus deploratus; nam multa desunt. In iis egerat Victor de initio Imperii Aureliani. Id quod facile probabis ex initio sequentis capituli: *Igitur Aurelianus successu tanto vehementior*, quæ necessario ad ea, quæ hic dicta sunt, referenda.

8. *Remissa Imperia*] Remissa vocat Imperia minus severa, ubi omnia omnibus permessa sunt, & impune peccatur.

9. *Aurelianus.*) Imperium suscepit an. V. 1022. post C. 270.

10. *Cujus urbes Alamannorum vexationibus.*) Vide Zozimum qui hoc antequam in Persas Imperator progredereur, factum dicit.

11. *Proditor ipso duce.*) Ipso Tetrico exercitum suum prodente, quod ejus scelera ferre non posset. Vopiscus in Aureliano: *Pollio in Tetrico seniore: Quod militum suorum impudentiam & procacitatem ferre non posset.* Sed verior Vopisc.

per

per litteras præsidium imploraverat; eique adventanti, producta ad speciem acie, inter pugnam se dedit. Ita, uti rectore nullo solet, turbati ordines oppressi sunt: ¹ ipse post Celsum biennii Imperiū in triumphum ductus, ² Lucaniæ correcturam, filioque veniam atque honorem senatorium cooptavit. neque secus intra urbem monetæ opifices delet: qui cum auctore Felicissimo ³ rationali ⁴ nummariam notam corrosissent, pœnæ metu bellum fecerant, usque eo grave, uti per Cælium montem congressi, ⁵ septem fere millia bellatorum confecerint. His tot tantisque prospere gestis, ⁶ fanum Romæ Soli magnificum constituit, donariis ¹⁰ ornans opulentis: ac ne unquam ⁷ quæ per Gallienum evenerant, acciderent, muris urbem quam validissimis ⁸ laxiore ambitu circumsepsit: simulque usus porcinae carnis, quo plebi Romanæ affatim cederet, ⁹ prudenter munificeque prospectavit; ¹⁰ deletæque fiscales & quadruplatorum, quæ urbem miserabiliter affecerant, calumniæ, consumptis igni

N O T Æ.

1. *Ipse post Celsum biennii Imperii.*] Quis hic Celsus sit quæro: nec me fugit de triginta Tyrannis Celsum vicefimum octavum a Pollione collocari: atqui in Africa non ut Tetricus in Gallia Imperium invasit, imperavitque septem tantum diebus, non biennio. Quare in mentem venit legendum, *post Celsum biennii Imperii*: id est, *post summam potestatem*. Quæ familiaris ejus ætatis formula est. Tetricus enim senior in Gallia Imperium occupaverat tenuitque, per annos duos intra in Epitom. Schot.

2. *Lucania correcturam filioque veniam.*] Vopiscus in Aureliano. *Tetricum triumphatum correctorem Lucania fecit, filio ejus in senatu manente*. At Pollio in Tetrico ait totius Italiæ correctorem factum. Quod falsum est. Correctores autem dicuntur quibus pars aliqua provinciæ regenda tradita est.

3. *Rationali.*] Quis sit rationalis, nemo melius explicaverit quam Aurelianus ipse in Epistola quæ legitur apud Vopiscum, ubi de illo Felicissimo loquens ait: *Cui procuratorem fisci mandaveram*. Ergo procurator fisci, & rationalis idem est.

4. *Nummariam notam corrosissent.*] Hoc est, Nummos corrosissent ut ponderis quantitatem minuerent.

5. *Septem fere millia bellatorum confecerint.*] Vopiscus in Aureliano: *Fuit sub Aureliano etiam Monetariorum bellum, Felicissimo Rationali auctore: quod acerrime severissimeque compescuit, septem tamen mil-*

libus suorum interemptis. Vide & ipsius Aureliani Epistolam quæ ibidem posita est.

6. *Fanum Romæ Soli magnificum.*] Vopiscus: *Templum Solis magnificentissimum constituit*.

7. *Quæ per Gallienum evenerant.*] Vopiscus: *Quum videret posse fieri ut aliquid tale iterum quale sub Gallieno evenerat, proveniret, adhibito consilio senatus, muros Urbis Romæ dilatavit*. Timebat autem Barbarorum in Italiam irruptionem.

8. *Laxiore ambitu.*] Vopisc. *Muros Urbis Romæ sic ampliavit ut quinquaginta prope millia Murorum ejus ambitus teneant*.

9. *Prudenter munificeque prospectavit.*] Vopiscus apertius: *Idem Aurelianus & porcina carnem populo Romano distribuit, quæ hodieque dividitur*. Fuit tum institutus præfectus dividendæ porcinae, cujus meminit Zozim. lib. 2. *Αὐριανὸς τὸ χοιρῶν κρέας ἡν χοιρῶς*. Lucianus porcina carnis præbitor fuit.

10. *Deletæque fiscales & quadruplatorum calumniæ.* Vopiscus quem hic transferibit: *Item quadruplatores ac delatores ingenti severitate persequutus est: tabulas publicas ad privatorum securitatem exuri in foro Trajano semel iussit*. Quadruplatores autem dicebantur accusatores sive delatores criminum publicorum quod ex eorum bonis quos accusaverant, quartam partem consequebantur.

tabulis, monumentisque hujuscemodi negotiorum, ¹ atque ad Græciæ morem decreta abolitione, inter quæ ²avaritiæ peculatum, provinciarum prædatores, contra morem ³ militarium, quorum e numero erat, ⁴ immane quantum spectabatur. Qua causâ ⁵ ministri scelere, cui secretorum officium crediderat, circumventus, apud ⁶ Cænocrurium interiit: cum ille prædæ conscientia, delictique, ⁷ scripta callide composita Tribunis quasi per gratiam, prodidisset, quibus interfici jubebantur. illique eo metu accensi facinus patravere. Interea milites, ⁸ omisso principe, legatos statim Romam destinant, ⁹ uti suo pre arbitratu Patres Imperatorem deligerent: quibus hoc ipsorum potissimum convenire munus respondentibus, rursus legiones ad eos rejiciunt. Ita utrimque pudore ac modestia decertabatur, rara in hominibus virtute, rebus præfertim hujusmodi, ac prope ignota militibus. Tantum ille vir severitate atque incorruptis artibus potuit, ¹⁰ ut ejus necis auctoribus exitio: ¹¹ pravis metui, ¹¹ simulata dubiis, optimo cuique desiderio: nemini in-

NOTÆ.

1. *Atque ad Græciæ morem decreta abolitione.*] Amnistiam intellige quæ Græcorum, Atheniensium inventum. Vopiscus: *Amnestia etiam sub eo delictorum publicorum decreta est de exemplo Atheniensium.*

2. *Avaritiæ peculatum, provinciarum prædatores.*] Vopisc. *Fures provinciales repetundarum ac peculatus reos ultra militarem modum est persequutus, ut eos ingentibus suppliciis cruciatibusque puniret.*

3. *Militarium.*] Pro militum. Non semel. Ut & alii Scriptores ejusdem seculi.

4. *Immane quantum spectabatur.*] *Lege: Spectabatur, vel, Insectabatur, ut optime Schottus.*

5. *Ministri scelere.*] Notarii sui. Notarii Secretorum. Vopiscus qui, & Mnestheum vocat. Unde Olivarius pro *Ministri scelere* legebat *Mnesthei scelere*. Quod non necesse. Hunc Erotem nominat Zozim.

6. *Cænocrurium.*] *Inter Heracliam & Byzantium.* Epitom. *Καινοῦ φρεῶν.* Vel unica voce *Καινοφρεῶν.* Id est, *novum castellum*, munitissimum hoc Castellum scribit Polyb. & in eo gazam suam Mithridatem habuisse.

7. *Scripta callide composita.*] Breve nomen mixtis iis quibus Aurelianus vera

irascabatur, cum iis de quibus nihil asperum cogitabat. Vopisc. quem vide.

8. *Omiso.*] Pro amisso. Jam alibi.

9. *Uti suo pre arbitratu Patres.*] Vopisc. *De Imperatore deligendo exercitus retulit ad Senatum, idcirco quod nullum de his faciendum putabat qui tam bonum principem occiderant. Verum Senatus hanc eandem delectionem in exercitum refudit, sciens non libenter jam milites accipere Imperatores eos quos Senatus elegerit. Denique id tertio factum est, ita ut per sex menses Imperatorem Romanus orbis non habuerit.*

10. *Ut ejus necis auctoribus.*] Hic hiatus codicis notaverat Casaubonus ubi scriptum: *Ut ejus necis auctoribus.* Atque ipsi desiderari videbatur vocabulum *mors* aut simile aliud. Sine quo, agebat, ruit tota periodus. Verum nullum ego hic vitium, nullum defectum agnosco. *Ut ejus necis auctoribus exitio.* Notandum tantum *necis* hic in nominandi casu pro *nex*, ut veteres loquebantur. De Aureliani autem nece hic loquitur Victor; quod ideo moneo quia doctissimus Salmasius de nece Romuli hoc putavit intelligendum.

11. *Simulata dubiis.*] Hoc est, sparsum rumores quasi de morte illius, ut dubii deposita persona qua tegebantur, cognosci possent.

solentia aut ostentationi esset: atque etiam ¹ soli, quasi Romulo, Interregni species obvenit, ² longe vero gloriosior. Quod factum præcipue edocuit. ³ CUNCTA in orbis modo verti, nihilque accidere, quod rursus naturæ vis fere nequeat avi spatio: adhuc VIRTUTIBUS
 5. principum res attolli facile, vel afflictas easque firmiores ⁴ præceps vitiis dari.

Igitur tandem senatus, mense circiter post Aureliani interitum sexto, TACITUM, e consularibus nitem sane virum, ⁵ Imperatorem creat: ⁶ cunctis fere lætioribus, quod ⁷ militari ferocia legendi jus Principis
 10. proceres recepissent. Quæ tamen lætitia brevis, neque exitu tolerabili fuit, namque Tacito confestim ⁸ a ducentesima regni luce ⁹ Tyana ¹⁰ mortuo, ¹¹ cum tamen prius auctores Aureliani necis, maximeque ¹² Mucaperem ducem, quod ipsius ictu occiderat, excruciaisset: FLO-
 15. RIANUS ejusdem frater, ¹³ nullo senatus seu militum consulto, Imperium invaserat.

Qui ¹⁴ uno mense aut altero vix retentata dominatione apud ¹⁵ Tarsum

NOTÆ.

1. *Soli quasi Romulo.*] Vopisc. in Tacit. initio: Quod post excessum Romuli novello adhuc Romana Urbis imperio factum, Pontifices, penes quos scribenda historia potestas fuit, in literas retulerunt, ut interregnum, dum post bonum principem, bonus alius quaritur, iniretur. hoc post Aurelianum, habito inter Senatum, exercitumque Romanum non invido, non tristi; sed grato religiosoque certamine, sex totis mensibus factum est.

2. *Longe vero gloriosior.*] Quod nulla in hoc seditiones quæ in Romuli interregno agitatae sunt.

3. *Cuncta in orbis modo verti.*] Sic Salomon in divino illo libello qui Ecclesiastes inscribitur: cap. 1. v. 9.

4. *Præceps.*] Adverbialiter, ut alibi.

5. *Imperatorem creat.*] An. V. 1027. post C. 275.

6. *Cunctis fere lætioribus.*] Vopisc. in Tacit. Nec tacendum est. & frequenter intimidandum, tantam Senatus lætitiā fuisse quod eligendi principis cura ad ordinem amplissimum revertisset, ut & supplicationes decernerentur & hecatumbe promitterentur a singulis.

7. *Militari ferocia.*] At quo modo militari ferocia? cum curam illam sæpius ad exercitum Senatus, & ad Senatum exer-

citus refuderit, donec coacti patres.

8. *A ducentesima regni luce.*] Imperavit mensibus, sex diebus xx. Vopiscus & Eutrop. mensibus tantum sex, minus vere.

9. *Tyana.*] In Cappadocia, Infra Epitom. ait Tarsi mortuum.

10. *Meruo.*] Interemptus est insidiis militaribus, ut alii dicunt, ut alii, morbo interit. Vide Vopisc.

11. *Cum tamen prius auctores Aureliani necis.*] Vopisc. Et prima quidem illi cura Imperatoris facti hac fuit ut omnes qui Aurelianum occiderant, interimeret, bonos malosque, quum jam ille vindicatus esset. Apud Zozim. tamen legas Probum Imperatorem de iis qui Aurelianum interfecerant, poenas sumpsisse.

12. *Mucaperem ducem, quod ipsius ictu.*] Maltia Notarii sui, & manu Mucaperis interemptus est. Vopisc. Extat Aureliani Epistola ad Mucaperem apud eundem Vopisc.

13. *Nullo Senatus.*] Vopiscus: Non Senatus auctoritate; sed suo motu, quasi hereditarium esset Imperium.

14. *Uno mense aut altero.*] Duobus mensibus, & diebus xx. in Imperio fuit. Eutrop.

15. *Tarsum.*] In Cilicia.

¹ ab suis interficitur. Post quem PROBUM ² in Illyrico factum accepere, ingenti belli scientia exercitandisque varie militibus, ac duranda juventute prope Hannibalem alterum. ³ Namque ut ille oleis Africæ ple-
 5. raque per legiones, ⁴ quarum otium reip. atque doctōribus suspectum
 rebatur: ⁵ eodem modo hic Galliam, Pannoniasque & Mæforum colles
 vinetis replevit: ⁶ postea sane quam Barbarorum attritæ gentes sunt,
 quæ nostris principibus suorum scelere interfectis, irruperant, simul cæ-
 sis ⁷ Saturnino per Orientem, Agrippinæ ⁸ Bonoso exercitu: nam utri-
 10. que dominatum tentaverant, sumpta, cui duces præerant, manu: qua
 caussa receptis omnibus, pacatisque dixisse proditur ⁹ brevi milites fru-
 stra fore. Hinc denique magis irritati ¹⁰ paulo cis sextum annum apud
 Sirmium trucidavere, ¹¹ cum ad siccandam lacunis ac fossa urbem
¹² ipsi patriam adigerentur, quæ palustri solo hiemalibus aquis corrumpitur.
 Abhinc ¹³ militaris potentia convaluit, ac senatui Imperium, crean-

N O T Æ.

1. *Ab suis interficitur.*] Cum Probum Imperatorem factum accepissent. Vide Zozim. & Vopisc. a quibus hic Victor dissentit.

2. *In Illyrico factum.*] Imo in Oriente. Nam Probus Syriam, Phœnicem, Palæstinam & Ægyptum tunc obtinebat. Vide Zozim. Vopiscus etiam ab orientalibus exercitibus Imperatorem factum scribit. Putabam legendum: *In Illyrico natum.* Nam Sirmio oriundus Probus. Factus est autem Imperator an. V. 1028. post C. 276.

3. *Namque ut ille oleis.*] Hannibal quone legiones otiosæ essent multa Africæ loca oleis consevit.

4. *Quarum otium reipub. atque doctōribus.*] Non male Schottus ductoribus. Et vero otium militare omnium aliorum prognerare negotium non parce ostendi ex Græca Latinaque historia in comment. ad lib. 1. Annal. Tacit. cap. 16. Gruter.

5. *Eodem modo hic Gall. Pan. & Mæso- rum colles.*] Vopiscus: Gallis omnibus & Hispanis ac Britannis, hinc permisit ut vi- tes haberent, vinumque conficerent. Post Domitianum qui primus ne quis in Italia novellaret edixerat, ibi observatum fuit ut promiscui non esset juris vites instituere; sed eorum tantum qui ab Imperatore veniam impetrassent.

6. *Postea sane quam.*] Ait repletos vine- tis colles postquam Barbaros Saturninum- que & Bonosum devicit, & sic intelligen-

da vox *hinc*, quæ supra in loco Vopisci. De Barbaris quos vicit Probus fusc Vopisc.

7. *Saturnino per Orientem.*] De Saturnino & Bonoso vide Vopiscum qui tertium addit nomine Proculum. Saturnini meminit Zozim.

8. *Bonoso exercitu.*] Lege: *Bonoso ab exercitu* Schot.

9. *Brevi milites frustra fore.*] Hoc est, brevi milites inutiles fore. Vopiscus: *His addidi* (sic lego non *addidit*. Etsi aliter viri docti) *dictum ejus grave, si unquam eveniat salutare, Reipub. brevi milites necessarios non futuros.*

10. *Paulo cis sextum annum.*] Imperavit annos sex, menses quatuor. Vopiscus annos quinque tantum tribuit.

11. *Cum ad siccandam lacunis ac fossa Urbem.*] Vopiscus: *Nam cum Sirmium venisset ac Solum patrium effecundari cu- peret & dilatari, ad siccandam quandam paludem multa simul millia militum posuit, ingentem parans fossam, qua dejectis in al- tum naribus, loca Sirmiensibus profutura siccaret. Hoc permoti milites confugientem eum in turrem ferratam, quam ipse specula caussa editissimam exadificaverat, inter- emerunt anno Imperii sui quinto.*

12. *Ipsi.*] Probo. Supra Vopiscus: *Pa- trium solum.*

13. *Militaris potentia.*] Militum poten- tia; nam ad eos rediit jus creandi principis

- dique jus principis ereptum ad nostram memoriam : incertum an ipso cupiente per defidiam , an metu seu dissensionum odio. Quippe 1 amisso Gallieni edicto, 2 refici militia potuit, concedentibus modeste legionibus, Tacito regnante, neque Florianus temere invasisset: aut judicio, 5. manipularium cuiquam, bono licet, imperium daretur: amplissimo ac tanto ordine in castris degente. Verum dum oblectantur otio, simulque divitiis pavent, quarum usum affluentiamque æternitate majus putant, munivere 3 militaribus ac pæne Barbaris viam in se ac posteros domnandi.
10. Igitur CARUS 4 præfectura pollens Prætorii, 5 Augusto habitu 6 liberis Cæsaribus Carino, Numerianoque. Et quoniam cognita Probi morte Barbarorum quique opportune invaserant, 7 misso ad munimentum Galliæ majore filio, Numeriani comitatu in Mesopotamiam pergit protinus: quod ea Persarum quasi solemni bello subest. Ubi fuis hostibus, 15. 8 dum gloriæ inconsulte avidior, Ctesiphonta urbem 9 Parthiæ inclutam transgreditur, fulminis tactu conflagravit. Id quidam jure ei accidisse referunt: 10 nam cum oracula docuissent, ad usque opidum memoratum perveniri victoria licere, longius delatus pœnas luit. Proinde 11 ARDUUM fatalia devertere, eoque futuri notio superflua. At Numeria-

N O T Æ.

quod Patres in Tacito Augusto creâdo receperant.

1. *Amisso Gallieni edicto.*] Nota, amisso pro *omisso*, sicut jam duobus locis *omisso* usus est pro *amisso*. Gallieni edictum intellige quo militia patres vetuit de quo supra in Gallieno.

2. *Refici militia potuit.*] Ait abrogato edicto Gallieni militia restaurari potuit, exercitu modeste patribus cedente, regnante Tacito, neque Senatu in castris conversante, Florianus motu suo imperium occupasset, neque id in judicio, cuiquam militum quamvis bono, datum fuisset.

3. *Militaribus.*] Id est, militibus. Jam sapius.

4. *Præfectura pollens Prætorii.*] Præfectus prætorii a Probo factus. Vopisc.

5. *Augusto habitu*] Decet, induitur, vel quid simile. Nisi malis legere: *Augustus habetur*. Creatus Imperator an. V. 1034. post C. 282.

6. *Liberis Cæsaribus Car. Num.*) *Liberis Cæsaribus nuncupatis.* Vopisc.

7. *Misso ad munimentum Gallia Majore filio.*] Carino. Vopiscus: *Et ita quidem*

ut Carinum ad Gallias tuendas cum viris lectissimis destinaret, secum vero Numerianum adolescentem, cum lectissimum, tum etiam disertissimum, duceret.

8. *Dum gloriæ inconsulte avidior.*] Vopiscus: *Verum cum avidus gloriæ, præfecto suo maxime iurgante, qui & ipsius & filii ejus quarebat exitium, cupiens imperare longius progressus est, ut alii dicunt morbo, ut plures fulmine interemptus est.*

9. *Parthia.*] Id est, Persidis. Jam sapius.

10. *Nam cum oracula docuissent.*] Vopiscus, postquam Calphurnii Epistolam recitavit, quæ aegritudine mortuum Carum scribit: *Hanc ego, inquit, Epistolam idcirco indidi quod plerique dicunt vim fati quandam esse ut Romanus princeps Ctesiphontem transire non possit: Ideoque Carum fulmine absumptum quod eos fines transgredi cuperet qui fataliter constituti sunt.* Atqui ut optime ibidem Casaub. constat Romanos ultra Ctesiphontem & Tigrim provincias habuisse Transigranas, quas a Galerio partas, restituit Persis Jovianus.

11. *Arduum.*] Difficile.

nus, amisso patre, simul confectum æstimans bellum, cum exercitum re-
 ductaret: 1. Apri præfecti Prætorio soceri insidiis exstinguitur: 2. quis ca-
 sum detulit adolescentis oculorum dolor, denique diu facinus occulta-
 tum, dum clausum lætica cadaver, specie egri, ne vento obtunderetur
 5. acies, gestabatur. Sed postquam 3. odore tabescentium membrorum sce-
 lus proditum est: ducum consilio, tribunorumque VALERIUS DIO-
 CLETIANUS 4. domesticos regens ob sapientiam 5. deligitur, magnus
 vir: his moribus tamen: quippe qui 7. primus ex auro veste quæsitæ, se-
 ricæ ac purpuræ gemmarumque vim plantis concupiverit: quæ quan-
 10. quam plus quam civilia, tumidique & affluentis animi, levia tamen præ
 cæteris: namque se primus omnium 8. Caligulam post, Domitianumque
 Dominum palam dici passus, & adorari se, appellarique uti Deum.
 Quis rebus, quantum ingenium est, compertum habeo, HUMILLI-
 MOS quosque, maxime ubi alta accefferunt, superbia arque ambitione
 15. immodicos esse. Hinc 9. Marius patrum memoria, hinc iste nostra com-
 munem habitum supergressi, dum animus potentia expers, 10. tanquam
 inedia refecti, insatiabilis est. 11. Quo mihi mirum videtur, nobilitati ple-
 rosque superbiam dare: quæ gentis patriciae memor, molestiarum, quis
 agitur, remedio, eminere paululum pluris habet. Verum 12. hæc in Va-

N O T Æ.

1. *Apri præfecti Prætorio soceri.*] Factio-
 ne Arrii Apri soceri sui, qui invadere cona-
 batur Imperium, occisus est. Vopisc.

2. *Quis casum detulit.*] Quibus insidiis
 casum, id est, occasionem, dedit Nume-
 riani dolor oculorum. Hunc dolorem con-
 traxerat Numerianus quod nimio fletu ocu-
 los corripisset.

3. *Odore tabescentium.*] Fætoe tamen
 cadaveris res esset prodita. Vopisc.

4. *Domesticos regens.*] *Domesticos tunc
 regentem.* Vopisc. Domestici autem dice-
 bantur milites qui non in acie, sed domi late-
 ris protegendæ sacri curam habebant. Forum
 alii equites, alii pedites fuerunt. Qui vero
 in acie protegere latus principis solebant,
protectores dicebantur.

5. *Deligitur.*] An. V. 1036. post C.
 284.

6. *His moribus.*] Sic supra alicubi, &
 Terent.

7. *Primus ex auro veste quæsitæ.*] Infra
 tamen Epitom. ait Aurelianum primum au-
 rata omni veste usum.

8. *Caligulam post, Domitianumque.*] Su-
 pra in Caligul. num. 3. *Hic elatus Domi-
 num dici atque insigne regni capiti nectere*

tentaverat. Et in Domitiano num. x7.
*Quippe qui se Dominum, Deumque dici coë-
 gerit, quod confestim ab insequentibus re-
 motum, validius multo posthac deinceps re-
 tulere.*

9. *Marius.*] C. Marius.

10. *Tanquam inedia refecti.*] Id est,
 tanquam qui se post inediam & longam
 famem reficiunt, epulis admoti. Et eleganter
 ait potentia expertes insatiabiles esse tam-
 quam famelicos qui epulis admoti, fercu-
 la integra, & struices patinarias oculis de-
 vorant.

11. *Quo mihi mirum videtur.*] Cum
 certum sit humillimos quosque, ubi alta
 accefferunt, superbia immodicos esse, sibi
 mirum videri ait multos esse qui nobilitati
 superbiam tribuant, quæ quidem nobilitas
 gentis patriciae memor aliquantulum supra
 cæteros eminere pluris facit, remedio sci-
 licet molestiarum quibus agitur, hoc est,
 ut molestiis quibus agitur, remedium ha-
 beat. Nobilitatem autem præcipue mole-
 stiis ait agitari, quod illi plures curæ, ma-
 jora pericula subeunda.

12. *Hæc in Valerio obducta cæteris bonis.*]
 Verum *magnum* Græcorum alludit,

lerio obducta cæteris bonis : eoque ipso quod Dominum dici passus,
 1 parentem egit : satisque constat , prudentem virum edocere voluisse,
 atrocitatem rerum magis , quam nominum officere. Interim Carinus
 eorum quæ acciderant , certior : spe facilius 2 erumpentis metus sedatum
 5. iri : Illyricum prope Italiae circuitu petit : 3 Ibi Julianum, pulsa ejus acie,
 obtruncat. Namque is 4 cum Venetos correctura ageret , Cari morte
 cognita, Imperium avens eripere , adventanti hosti obviam processit. At
 Carinus ubi Mæsiam contigit , ilico 5 Murgum juxta Diocletiano con-
 gressus , dum victos avide premeret , suorum ictu interiit ; quod libidi-
 10. ne impatiens militarium nuptas affectabat : quarum infestiores viri,
 iram tamen doloremque in eventum belli distulerant. Quo prosperius
 cedente , metu ne hujusmodi ingenium magis magisque victoria inso-
 lefceret , sese ulți sunt. Is finis Caro 6 liberisque : 7 Narbone patria, Im-
 perium biennii fuere. Igitur Valerius prima ad exercitum concione, cum
 15. educto gladio, Solem intuens, obtestaretur, ignarum cladis Numeriani,
 neque imperii cupientem se fuisse , 8 Aprum proxime astantem
 ictu transegit : cujus dolo , uti supra docuimus , adolescens bonus

NOTÆ.

Ἰλιρὶς ἐν τῷ ὁδοῦ τῷ ἀπὸ τοῦ ψόρου.
 Hoc est, aliis in bonis hoc avertit dedecus.
 Caf.

1. Parentem egit.] Ait Valerium cum se
 Dominum dici passus est, eo potius paren-
 tem quam tyrannum egisse.

2. Erumpentis metus.] Lege ut Schott.
 Spe facilius erumpentes motus sedatum iri.
 Hoc est : sperans erumpentes motus seda-
 tum iri facilius.

3. Ibi Julianum.] Ait Illyrico Julia-
 num victum. Alii in Campis Veronensi-
 bus.

4. Cum Venetos correctura ageret.] Id
 est, cum Venetos correctura regeret, cum
 Venetorum corrector esset. De correctori-
 bus supra dictum.

5. Murgum juxta.] Lege Margum. Vo-
 pisc. Contra Diocletianum multis praliis
 conflixit, ultima pugna apud Margum com-
 missa, victus occubuit. Margus Mæsiæ Urbs
 inter Viminatium Urbem & Aureum mon-
 tem.

6. Liberisque.] Numeriano & Ca-
 rino.

7. Narbone patria.] Narbone in Gallia
 genitum Carum plures crediderunt, ut ex
 hoc Sidonii Carmine de Narbone videre
 est,

Quidquid Caesaribus ferax creandis
 Felix prole virum, simul dedisti,
 Natos cum genitore principantes.
 Nam quis Persidis expeditionem,
 Aut victricia castra prateribit
 Cari principis, & perambulatum,
 Romanis legionibus Niphatem
 Tum cum fulmine captus Imperator
 Vitam fulminibus parem peregit.

Idem voluit & Zonaras cum scripsit ex an-
 tiquioribus Græcis Κλέος τὸ γένος Γαλάτης
 ἦν; Sed eos falli putavit Scaliger qui ait
 Carum Narbonensem ex Illyrico fuisse:
 Narbonam enim nobilem in Illyrico Colo-
 niam a Plinio & Ptolemæo memorari.
 Ptolemæus in descriptione Illyrici meminit
 quidem Ναρβώνας κολωνίας ἐπὶ ποταμῷ. Sed
 Plinius eam Naronam non Narbonam vo-
 cat, vere: Naronam enim a Nare, vel Na-
 rone fluvio cui apposita.

8. Aprum proxime astantem.] Idem Vo-
 piscus, & alii. Sed ii omnes hoc a Vale-
 riano post mortem Numeriani, & ante
 Carini adventum factum dicunt. Eutrop.
 Iisdem verbis. Is prima militum concione
 juravit. Numerianum nullo suo dolo interfe-
 ctum, & cum juxta eum Aper, qui Nume-
 riano insidias fecerat, constitisset, in conspe-

¹ facundusque & gener occiderat; cæteris venia data, retentique hostium fere omnes, ac maxime vir insignis Aristobulus præfectus Prætorio per officia sua. Quæ res post memoriam humanam nova atque ² inopinabilis fuit: civili bello, fortunis, fama, dignitate spoliatum neminem: cum pie admodum mansueteque geri lætemur, exilio, proscriptioni, atque etiam supplicii & cædibus modum fieri. Quid ea memorem, adscivisse consortio ³ multos externosque tuendi prolatandive gratia juris Romani? Namque ubi competit Carini ⁴ discessu, ⁵ Helianum Amandumque per Galliam excita manu agrestium ac latronum, quos ⁶ Bagandas incolæ vocant, populatis late agris, plerasque urbium tentare: MAXIMIANUM statim fidum amicitia, quamquam ⁷ semiagrestem, ⁸ militiæ tamen, atque ingenio bonum, ⁹ Imperatorem jubet. Huic postea ¹⁰ cultu numinis, Herculei cognomentum accessit: uti Valerio ¹¹ Jovium: unde etiam militaribus auxiliis longe in exercitum præstantibus ¹² nomen impositum. Sed Herculus in Galliam profectus, fufis hostibus aut acceptis, quæta omnia brevi patrauerat. Quo bello ¹³ Corausius, ¹⁴ Menapiæ civis, factis promptioribus enituit: eoque eum, simul quia ¹⁵ gubernandi (quo officio adolescentiam mercede

N O T Æ.

Et exercitus manu Diocletiani gladio percussus est. Postea Corinum, &c.

1. *Facundusque.*] Vopiscus in Caro vocat disertissimum. Et alibi, eloquentia autem præpollentem.

2. *Inopinabilis.*] Incredibilis, vel potius quam quis sperare non posset.

3. *Multos.*] Ut Maximianum, Corausium &c.

4. *Discessu.*] Morte.

5. *Helianum Amandumque.*] *Ælianum, Amandumque.* Eutrop. Cum tumultum rusticani in Gallia concitassent, & factioni sue Bagandarum nomen imponerent, duces aut in haberent Amandum & Ælianum, ad subigendos eos Maximianum Herculeum Cæsarem misit, qui levibus præliis agrestes domuit, & partem Gallie reformavit.

6. *Bagandas.*] *Baganda*, vel ut alii *Bancanda*, vel *Vocanda* populi circa Alpes.

7. *Semiagrestem.*] Eutrop. Herculus autem præpalam ferus, & incivilis ingenii, asperitatem etiam suam vultus horrore significans.

8. *Militiæ tamen atque ingenio bonum.*] Nota militiæ in secundo casu, ingenio, vero in Sexto. Subintelligitur peritum. Militiæ peritum, &c.

9. *Imperatorem jubet.*] Imo Cæsarem. Et Imperatorem anno fere post, cum Corausius purpuram induisset. Vide Eutrop. & inde est quod infra Victor scribit annum minorem Maximiano potentiam fuisse quam Diocletiano; cum revera annis duobus minor fuerit.

10. *Cultu numinis.*] Herculis scilicet.

11. *Jovium.*] Scribendum erat *Jovii*. Ut supra Herculei cognomentum. Sed casuum commutatio non inrequens auctori nostro.

12. *Nomen impositum.*] Quid an Jovia vel Joviana, an Herculeæ auxilia vocabantur? Nihil tale me apud alios legisse memini.

13. *Corausius.*] *Corausium* vocat Eutrop. Corausionem infra Epitom.

14. *Menapia.*] Hanc lectionem suspectam habet Ortelius & legendum putat *Manapia*. Nam *Manapia* Urbs Irlandiæ. Sed videndum num Menapia stare possit a Menapiis Galliæ populis quos Strabo cum Morinis continuat in Maritimis Belgii, & Cæsar quoque indicat ibi esse. Sunt pars Hollandiæ & Brabantiæ maritimæ.

15. *Gubernandi.*] Id est, naves regendi. Hic opinor.

exercuerat)

exercuerat) gnarus habebatur; parandæ classi ac propulsandis ¹ Germanis maria infestantibus, præfecere. Hoc elatior ² cum parum multos opprimeret, neque prædæ omnia in ærarium referret; Herculi metu, a quo se cædi jussum compererat, Britanniam hausto imperio capeffivit.

5. Eodem tempore ³ Orientem Persæ, Africam ⁴ Julianus, ac nationes ⁵ Quinquegentanæ graviter quatiebant. Adhuc apud Ægypti Alexandriam ⁶ Achilles nomine, dominationis insignia induerat. His de causis Julium Constantium, Galerium Maximianum, cui cognomen Armentario erat, creatos Cæsares, in affinitatem vocant. ⁷ Prior Herculi

10. privignam, alter Diocletiano editam sortiuntur, diremptis prioribus conjugii: ut in Nerone Tiberio, ac Julia filia ⁸ Augustus quondam fecerat. ⁹ His sane omnibus Illyricum patria fuit: qui quamquam ¹⁰ humanitatis parum, ¹¹ juris tamen ac militiæ miseriis imbuti satis, optimi reipubl. fuere. Quare constat SANCTOS prudentesque sensu mali

15. promptius ¹² fieri: contraque expertes ærumnarum, ¹³ dum opibus suis cunctos æstimant, minus consulere. Sed horum concordia maxime edo-

NOTÆ.

1. Germanis.] Francis & Saxonibus. Eutrop. Cum apud Bononiam per tractum Belgicæ & Armoricæ pacandum mare accepisset, quod Franci & Saxones infestabant, multis Barbaris sæpe captis, &c.

2. Cum parum multos.] Optime Schott, Cum non parum multos. Vel, cum Barbarorum multos, Supra Eutrop. multis Barbaris sæpe captis.

3. Orientem Persæ.) Narseo duce de quo infra.

4. Julianus.) Meminit & Epitom. diversus est, ab illo Juliano quem superiori capite Carinus obruncat.

5. Quinquegentana.) Quinquegentani, vel quinquegentiani iidem sunt ac Pentapolitani in Libya. Sæpe enim apud meliores Græcos, πέντες gentem significat. Exemplum apud Homerum P.

6. Achilles.) Achilles, Achilles, ut Ulixis Ulixeus. Horat.

7. Prior Herculi privignam.) Eutrop. Atque ut eos etiam affinitate conjungeret, Constantius privignam Herculi Theodoram accepit, ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit: Galerius filiam Diocletiani Valeriam: ambo uxores quas habuerant repudiare compulsi.

8. Augustus quondam fecerat.) Qui

Tiberium Agrippinam uxorem prægnantem dimittere coëgit, Juliamque filiam suam ducere. Sueton. August. cap. 63. Tiber. cap. 7.

9. His sane omnibus Illyricum patria fuit.) Eutropius tamen Maximianum Galerium in Dacia haud longe a Sardica natum dicit.

10. Humanitatis parum.) Supple, habuere.

11. Juris tamen ac militiæ miseriis imbuti.) Juris ac militiæ miseriis eos imbutos dici, quod ex Illyrico essent, quam legibus ac militiis Romanis vexatam fuisse verisimile est. Sylburgius legebat *ministris*, quasi eos Victor Reipublicæ dicat profuisse quod Juris ac militiæ satis essent periti. Sed obstat quod infra legitur *sanctos prudentesque sensu mali promptius fieri*. Nihil igitur mutandum. Non tacendum tamen quandam editionem habere *ruris militiæque*. Quæ vera lectio esse potest.

12. Fieri.) Homines scilicet, Sanctiores & prudentiores evadunt dum adversam fortunam experiuntur. Quod multis in locis testatur divinus Propheta.

13. Dum opibus suis cunctos.) Id est, dum tanti faciunt homines quantum habeant. Notum illud Horatii — quia tan-

- cuit VIRTUTI ingenium, usumque bonæ militiæ,¹ quanta his Aureliani Probiq[ue] institutio fuit, p[er]ne sat esse. Denique² Valerium, ut parentem, seu Dei magni suspiciebant modo:³ Quod quale quantumque sit, ab urbis conditore ad nostram ætatem propinquorum facinoribus patefactum est. Et quoniam bellorum moles, de qua supra memoravimus, acius urgebat: quasi partito imperio, cuncta quæ trans Alpes Galliæ sunt, Constantio commissa: Africa Italiaque Herculio: Illyricique ora ad usque⁴ Ponti fretum, Galerio:⁵ cætera Valerius retentavit. Hinc denique parti Italiæ invecum tributorum ingens malum. Nam
10. cum omnis eadem⁶ functione,⁷ moderataque ageret, quo exercitus atque Imperator, qui semper aut maxima parte aderant, ali possent:⁸ pensionibus, inducta lex nova. Quæ sane illorum temporum modestia tolerabilis in perniciem processit.⁹ His tempestatibus interim¹⁰ Jovio Alexandriam profecto, provincia credita Maximiano Cæsari, uti
15. ¹¹relictis finibus in Mesopotamiam progrediretur, ad arcendos Persarum impetus. ¹²A quis primo graviter vexatus, contracto confestim exercitu e veteranis ac tyronibus, per Armeniam in hostes contendit:¹³ quæ ferme sola seu facilior vincendi via est. Denique ibidem¹⁴ Nar-

N O T Æ.

ti quantum habeas, sis.

1. *Quanta his Aureliani Probiq[ue] institutio fuit.* Nihil hic mutandum, ut voluit doctissimus Schott. Ait concordiam Herculi & Constantii ostendisse ad virtutem satis esse ingenium & usum bonæ militiæ, quanta; id est, tanta, tam magna in his, Herculio, scilicet, & Constantio, Aureliani & Probi institutio fuit. Nam constat Probum, Constantium & Herculum instituisse. Vopisc. de Probo: *Duces præclarissimos instituit; nam ex ejus disciplina Carus, Diocletianus, Constantius, Asclepiodorus, Herculus, &c*

2. *Valerium.* Diocletianum.

3. *Quod quantumque sit.* Ait eorum Imperatorum morte, qui ab inde usque Romulo ad Constantium propinquorum suorum scelere occisi sunt, patefactum esse quale, quantum, & quanti faciendum sit cum in regni partem adscitus Imperator, Imperatorem qui adscivit veluti parentem seu ad instar Dei magni suspicit.

4. *Ponti.* Euxini.

5. *Cætera.* Ægyptum.

6. *Functione.* Id est, annona. Functione annonaria. Tota autem Italia fuit annonaria, functionemque continebat ad exercitum comitatumque Imperatoris alendum.

7. *Moderataque.* Melius *moderateque* ut Schott. Sed *moderataque*, etiam stare potest.

8. *Pensionibus.* Id est, *tributis*.

9. *His tempestatibus.* Distingue, *processu his tempestatibus. Interim, &c.* Ait hanc Tributorum legem quæ sub Diocletiano, Galerio, Herculio per modestiam temporum tolerabilis fuit, suo tempore, nimirum sub Constantino, in perniciem processisse. Nimirum quod admodum tunc temporis aucta fuerit.

10. *Jovio.* Diocletiano, qui quod Jovem præcipue coleret, *Jovius* dictus.

11. *Relictis finibus.* Quos tuebatur totius Illyrici oræ usque ad Ponti fretum præpositus.

12. *A quis primo graviter vexatus.* Eutrop. *Galerius Maximianus primo adversum prælium, exin secundum, habuit inter Callinicum Carraque congressus. Cum inconsulte magis quam ignave dimicasset.*

13. *Quæ ferme sola seu facilior vincendi via.* Quod forsitan ab aliis partibus munita Mesopotamia propter crebriores fluviorum antractus, ab Armenia tantum venientibus nuda exposita est. Nihil aliud video.

14. *Narseum Regem.* Regulus Armenus

seum regem in ditionem subegit : simul liberos , conjugesque & aulam regiam : adeo victor , ut ni Valerius , cuius nutu omnia gerebantur , incertum qua causâ , abnuisset , Romani fasces in provinciam novam² ferrentur.³ Verum pars terrarum tamen nobis utilior quæsitâ : quæ cum acrius reposcuntur , bellum recens susceptum est , grave admodum perniciosumque. At in Ægypto⁴ Achilles facili negotio pulsus , pœnas luit.⁵ Per Africam gestæ res pari modo :⁶ solique Corausio remissum⁷ Insulæ imperium , postquam iussis ac munimento incolarum contra gentes bellicosas opportunior habitus. Quem sane⁸ sexennio post Allectus nomine , dolo circumvenit. Qui cum ejus permissu summæ rei præesset , flagitiorum & ob ea mortis formidine , per scelus imperium extorserat :⁹ quo usum brevi , Constantius , Asclepiodoto , qui prætorianis præfectus præerat , cum parte classis ac legionum præmisso , delevit : & interea cæsi Marcomanni ,¹⁰ Carporumque natio translata omnis¹¹ in nostrum solum :¹² cujus fere pars jam tum ab Aureliano erat. Neque minore studio pacis officia vinctâ legibus æquissimis : ac¹² remoto pesti-

N O T Æ.

hic fuit qui & *Narfes* , dicitur ut supra Achilles & Achilles.

1. *Incerium qua causa.*] Ob invidiam , ut multi credidere. Constituerat Maximianus Cæsar non prius ab armis recedere quam Perfidem in Provinciæ formam redeisset , sed Diocletianus impedit. Hoc respicit Vopiscus in Caro , cum scribit : *Licet plane ac licebit per sacratissimum Cæsarem Maximianum Persas vincere atque ultra eos progredi ; Et futurum reor , si a nostris non deseratur promissus Numinum favor.*

2. *Ferrentur.*] Pro , lati fuissent.

3. *Verum pars terrarum.*] Locus sane difficilis , ait forsitan : et si fasces Romani in Perfidem perferri non potuerunt. Utilior tamen pars terrarum nobis parata , nempe Mesopotamia , quæ dum acrius reposcitur &c. nihil aliud video.

4. *Achilleus facili negotio pulsus.*] Diocletianus obsessum Alexandria Achilleum VIII. fere mense superavit. Eutrop.

5. *Per Africam.*] Maximianus quoque Augustus bellum in Africa profligavit. Eutrop.

6. *Solique Corausio remissum.*] Eutrop. Cum Corausio tamen , cum bella frustra tentata essent contra virum rei militaris peritissimum ad postremum pax convenit.

7. *Insula.*] Britannia.

8. *Sexennio post.*] Septennio Eutrop. Cum post septennium Allectus socius ejus occidit.

9. *Quo usum brevi.*] Triennio. Eutrop. Atque ipse (Allectus) post eum Britannias triennio tenuit qui ductu Asclepiodoti præfecti Prætorio est oppressus.

10. *Carporumque natio translata.*] Aliiter paulo Eutrop. Carpi & Bastarni subactis , Sarmatis victis : quarum nationum gentes captivorum copias in Romanis finibus locaverunt. Carpi populi circa Danubium.

11. *Cujus fere pars jam tum.*] Lege cum Gruter. Cujus fere pars media jam tum. Vel cum Casaubono , *cujus fere pars altera jam tum.* Carporum autem copias ab Aureliano afflictas scribit Vopiscus ; sed eorum partem ab eodem in Romanos fines translata nemo , quod sciam , præter Viçtorem , prodidit.

12. *Remoto pestilenti Frumentariorum genere.*] Frumentarii dicebantur milites legionibus certo numero adscripti , & ab Imperatoribus instituti ut iis minima , maxima quæ in provinciis gerebantur , celerrime nuntiarent. Iidem vehiculariæ rei præerant. Frumentum militare , vel annonam militarem transvehendam a provinciis curabant , unde frumentarii vocati. Si plura cupis , vide quæ a doctissimo Salmasio

Y ij

- lenti frumentariorum genere : quorum nunc Agentes rerum simillimi sunt. Qui cum ad explorandum annunciandumque, qui forte in provinciis motus existerent, instituti viderentur; compositis nefarie criminationibus, injecto passim metu, præcipue remotissimo cuique, cuncta
5. fœde diripiebant : simul annona, urbis, ac ² stipendiariorum salus ³ anxie, sollicitæque habita. honestiorumque provectu; & e contra suppliciiis flagitiosi cujusque, virtutum studia augebantur : veterimæ religiones castissime curatæ : ⁴ ac mirum in modum novis adhuc cultisque mœnibus, Romana culmina & cæteræ urbes ornata; maxime Carthago,
 10. Mediolanum, Nicomedia. Neque tamen cum hæc agerent, extra vitia fuerunt : quippe Herculus libidine tanta agebatur, ut ne ab obsidum corporibus quidem animi labem comprimeret, Valerio parum honesta in amicos fides erat, discordiarum sane metu, dum ⁵ enunciationibus posse agitari quietem consortii putat. Hinc etiam quasi truncatæ vires
 15. Urbis, imminuto prætoriarum cohortium ⁶ atque in armis vulgi numero : ⁷ quo quidem plures volunt ⁸ imperium posuisse. Namque ⁹ imminentium scrutator, ubi fato ¹⁰ intestinas clades, & quasi fragorem quendam impendere comperit status Romani, celebrato regni vicefimo anno valentior curam R. P. abiecit : ¹¹ cum in sententiam Herculum
 20. ægerrime traduxisset : ¹² cui anno minus potentia fuerat : & quamquam

N O T Æ.

apud Spartianum in Hadriano dicta sunt.

1. *Quorum nunc agentes rerum.*] Hieronymus in Abdiam cap. 1. Eos enim quos nunc agentes in rebus, vel Veredarios appellant, Veteres frumentarios nominabant. De agentibus in rebus. Vide Jurisconsultos.

2. *Stipendiariorum.*) Eorum qui Stipendia tributa pendebant.

3. *Anxie sollicitæque habita.*) Hoc est, multa cum cura tractata. Per Imperatorum scilicet modestiam.

4. *Ac mirum in modum novis adhuc.*) Distingo : *Ac mirum in modum, novis adhuc cultisque mœnibus, Romana culmina,* &c. Romana, inquit, culmina, hoc est, Roma cæteræque Urbes mirum in modum ornata, Thermis, scilicet, vel aliis quibuslibet operibus, ad hoc novis cultisque mœnibus.

5. *Enunciationibus.*) *Par des rapports.*

6. *Atque in armis vulgi numero.*) Legebat Schott. *Atque inermis vulgi numero.* Sed utrumque mihi ignotum est, neque possum cogitare quam hic historiam tangat Victor.

7. *Quo.*] Id est, quare.

8. *Imperium posuisse.*] Diocletianum scilicet.

9. *Imminentium scrutator.*] Zozim. *ὅτις ἀπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τῶν κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἀρχαίου συγχοῦν, οἷα καὶ ἡ περὶ τὸ θεῖον ἀπὸ τοῦ καίρου ἀρχαία.* Id est, Nam fortassis etiam rerum futuram perturbationem prospiciebat, ut qui semper circa sacra versabatur.

10. *Intestinas clades.*] Bella civilia a Constantino, Maxentio, Severo, &c. de quibus infra.

11. *Curam R. P.*] Id est, Romani populi, forsan Reipub.

12. *Cum in sententiam Hercul.*] Cum in sententiam suam Herculum difficillime traxisset ut pariter imperium deponeret. Eutrop. *Cui ægre collega obtemperavit.*

13. *Cui anno minus potentia fuerat.*] Certe legendum *anno minor potentia fuerat.* Vel *anno minus æque potentia fuerat.* Quanquam alii duobus annis minorem Herculo potentiam fuisse scribunt. Sed supra Victor cum a Diocletiano Imperatorem factum dicit, cum tantum Cæsar factus

aliis alia æstimantibus veri gratia corrupta sit; nobis tamen ¹ excellenti natura videtur ad communem vitam spreto ambitu descendisse.

Igitur CONSTANTIO ARMENTARIOQUE ² his ³ succedentibus, SEVERUS Maximinusque Illyricorum indigenæ Cæsares: ⁴ prior Italiam; posterior in qua Jovius obtinuerat, destinantur. Quod tolerare nequiens ⁵ Constantinus, cuius jam tam a puero ingens potensque animus ardore imperitandi agitabatur, fugæ commento, cum ad frustrandos infuentes ⁶ publica jumenta, quaqua iter egerat, interficeret; in Britanniam pervenit: nam a Galerio ⁷ religionis specie ⁸ ad vicem obfidis tenebatur, & forte iisdem diebus ⁹ ibidem Constantium patrem ¹⁰ vitæ ultima agebant. Quo mortuo cunctis, qui aderant, annitentibus, imperium capit. Interim Romæ vulgus, turmaque prætoriarum MAXENTIUM, ¹¹ retractante diu patre Herculejo, Imperatorem confirmant. Quod ubi Armentarius accepit: Severum Cæsarem, qui casu ad urbem ¹² erat, arma ¹³ in hostem ferre propere jubet. Is ¹⁴ circum muros cum ageret, desertus a suis, quos præmiorum illecebris Maxentius traduxerat, fugiens, obsessusque, ¹⁵ Ravennæ obiit. Hoc acrior Galerius, adscito in consilium Jovio, ¹⁶ Licinium vetere cognitum amicitia Cæsarem, creat Augustum: eoque ad munimentum Illyrici, ac Thraciæ relicto, Romam contendit. Ibi cum obsidione distineretur: militibus eadem ¹⁶ qua su-

NOTÆ.

est. Vide quæ ibi dicta sunt.

1. *Excellenti natura.*] Male Schottus, *excellenti natura.*

2. *Hu.*] Diocletiano, & Herculo.

3. *Succedentibus.*] An. V. 1056. post C. 304.

4. *Prior Italiam.*) Schottus legebat *Priori Italia, posteriori, qua Jovius obtinuerat, destinantur.* Sed nil necesse. Prior Italiam, posterior in ea quæ Diocletianus obtinuerat, destinantur, id est, mittuntur. Severo Italia, Maximino quæ ad Orientem sita sunt, contigerunt. Zozim.

5. *Constantinus.*] Constantii filius.

6. *Publica jumenta, quaqua iter ageret.*] Jumenta quæ publice alebat Respub. ad usum publici curius. Idem Zozim.

7. *Religionis specie.*] Ait Galerium sub specie religionis Constantinum retinuisse, qui tamen eum loco obfidis retinebat.

8. *Ad vicem obfidis.*] Id est, *vice obfidis*, pro *obside*, &c.

9. *Ibidem.*] In Britannia.

10. *Vitæ ultima agebant.*] Nota locutionem, pro *vitæ ultima agebat Constantinus.*

11. *Retractante diu patre Herculo.*) Qui & ipse in concione exercitus filium Maxentium denudare conatus, seditionem & convicia militum tulit. Eutrop. *Retractante* vero pro *detractante* auctori nostro familiare.

12. *In hostem.*] Maxentium.

13. *Circum muros.*] Romæ. Zozimus ait Severum Mediolano profectum.

14. *Ravenna obiit.*] Idem Eutrop. at Zozimus ait Severum fuga Ravennam elapsum. Quo intellecto, Maxentius Hercules Lucania relicta, Ravennam contendit. Quumque perspexisset Severum hac invitum ejici non posse, quod munita foret & comæatu abundaret, Saeramentis suis eum deludens persuasit ut Romam veniret; quo pergens Severus ubi ad locum venit quem tres tabernæ vocant, ab insidiis quas ibidem Maxentius posuerat, adprehensus necatus cervicibus laqueo fractis. Hæc Zozim.

15. *Licinium.*] Dacia oriundum Galerio notum antiqua consuetudine. Eutrop.

16. *Qua superiores.*] Attentati fuerant scilicet a Maxentio. Supra.

Y iij

periores via attentatis, metu ne defereretur, Italia decessit: pauloque post ¹ vulnere pestilenti consumptus est: cum agrum satis reipubl. commodantem, cæsis immanibus silvis, atque emissio in Danubium ² lacu Pelsone apud Pannonios fecisset. Cujus gratia ³ provinciam uxoris nomine Valeriam appellavit. Huic ⁴ quinquennii imperium: ⁵ Constantio annuum fuit: cum sane uterque potentiam Cæsarium annos tredecim gessissent. Adeo miri ⁶ naturæ officiis, ut ea si a doctis pectoribus profiscerentur, neque insultate offenderent, haud dubie præcipua haberentur. Quare compertum est ERUDITIONEM, elegantiam, comitatem præsertim, principibus necessarias esse: cum sine his naturæ bona quasi incompta, aut etiam horrida despectui sint: contraque ⁷ ea Persarum regi Cyro æternam gloriam paraverint. At memoria mea ⁸ Constantium, quamquam cæteris promptum virtutibus, ad usque astra votis omnium subvexere. Qui profecto si munificentiae atque ambitioni ⁹ modum, hisque artibus statuisset, quis præcipue adulta ingenia gloriæ studio progressu longius in contrarium labuntur, haud multum abesset Deo. Is ubi vastari urbem, atque Italiam comperit, ¹⁰ pulsosque seu redemptos exercitus, & ¹¹ Imperatores duos, composita pace per Gallias, Maxentium petit. Ea tempestate apud Pœnos ¹² Alexander pro præfecto ¹³ gerens, dominatui stolide incubuerat: cum ¹⁴ ipse debili ætate, agrestibus ac Pannonicis parentibus vecordior: milites, tumultuarieque quæsi, ¹⁵ armorum vix medium haberetur. Denique eum ¹⁶ a tyranno missi ¹⁷ paucissimis cohortibus Rufus Volusianus præfectus prætorio, ac

N O T Æ.

1. *Vulnere pestilenti.*) Ulcere unde vermes enati, uterque oculus putredine evulsus carnes etiam ossibus suis deciderunt.

2. *Lacu Pelsone.*) Qui in Norico. *Perso* vocatur a Plinio.

3. *Provinciam.*) Pannoniæ partem quæ inter Dravum & Danubium.

4. *Quinquennii Imperium.*) In annalibus tamen cum plus annis septem regnasse inuenies.

5. *Constantio annum.*) Imo biennii.

6. *Naturæ officiis.*) Naturæ officia vocat quæ mox naturæ bona. Dona naturæ.

7. *Ea Persarum regi Cyro.*) Xenophon. *ῥῥῖναι δὲ Κῦρος λέγειται καὶ ἀδεται ἐπὶ καὶ τὴν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλάνθρωπον, καὶ φιλομαθέστατος, ὥς πάντες μὲν πόνον ἀνατλήναι, πάντες δὲ κίνδυνον ἀπομείναι ἔπειτα νείκεα εἶναι.* Id est, dicitur Cyrus, hodieque a Barbaris predicatur, forma quidem pulcherrimum fuisse, animo vero humanissimum, dicendi etiam cupidissimum, ita ut amore laudis

nullum non laborem exantlaret, omnibusque se se periculis objiceret.

8. *Constantium.*) Constantium legi debere contendunt viri doctissimi Nicol. Faber, & Schottus, quod verum est, lege modo.

9. *Is.*) Constantius, sed ego aliquid turbatum esse arbitror: neque unquam apud ullum autorem legi Constantium adversus Maxentium bellum gessisse.

10. *Pulsosque seu redemptos exercitus.*) Severi, & Gallerii.

11. *Imperatores duos.*) Pulsos seu redemptos, Severum & Gallerium.

12. *Alexander*] Natione Phryx. Zozim.

13. *Ipse.*] Maxentius.

14. *Armorum.*] Melius si legas *armorumque*.

15. *A Tyranno.*] Maxentio.

16. *Paucissimis cohortibus.*] Subauditur cum.

17. *Rufus Volusianus.*] *ῤῥῖον βολουσιανόν* vocat Zozim. Rufium Volusianum.

militares duces levi certamine confecere. Quo victo, Maxentius i Carthaginem terrarum decus, simul Africæ pulchriora vastari, diripi, incendiique iusserat: ferus inhumanusque ac libidine multo tetrior: adhuc pavidus & imbellis, atque in desidiam fœde pronus: usque eo, ut flagrante per Italiam bello, fuisque apud Veronam suis, ² nihilo segnius solito curaret: neque patris exitio moveretur. Namque Herculus natura impotentior simul filii segnitia metuens, inconsulte imperium repetiverat: cumque ³ specie officii dolis compositis Constantinum generum tentaret acerbe, ⁴ jure tandem interierat. Sed Maxentius atrocior in 10. dies, tandem urbe in ⁵ Saxa rubra millia ferme novem ægerrime progressus: dum caesa acie fugiens semet Romam reciperet, insidiis, quas hosti apud pontem Milvium locaverat, in transgressu ⁶ Tyberi interceptus est, tyrannidis anno sexto. Hujus nece incredibile quantum lætitia gaudioque senatus ac plebes exultaverint: quos in tantum afflictaverat, uti prætorianis cædem vulgi quondam annuerit: primusque instituto pessimo ⁷ numinum specie Patres aratoresque pecuniam conferre prodigenti sibi cogeret: quorum odio prætoriae legiones, ⁸ ac subsidia factionibus ⁹ aptiora, quam urbi Romæ, ¹⁰ sublata penitus: simul arma atque usus indumenti militaris: adhuc cuncta opera, quæ magnifice con- 20. struxerat, ¹¹ urbis fanum, atque Basilicam ¹² Flavii meritis Patres sacra-

NOTÆ.

1. *Carthaginem terrarum decus.*] Non mirum si Scriptor Afer Carthaginem vocet *decus terrarum*.

2. *Nihilo segnius.*] Optime Schottus: *Nihilo sequius*.

3. *Specie officii.*] Tanquam ipse se Constantino vellet conjungere, sic cum interficere conabatur.

4. *Jure tamen.*] Distingue & lege: tentaret, acerbe, jure tamen interierat. Eutrop. *Pœnas dedit iustissimo exitu*.

5. *Saxa rubra.*] Locus circa Tibur novem mill. paf. ab Urbe distans. Hodie *Grotta rossa*, ut aiunt.

6. *Tyberi interceptus est.*] Rupto ponte propter vim oneris. Zozim. Infra tamen Epitom. ait lapsum equi in profundum demersum.

7. *Numinum specie.*] Vetus scriptura *numerus*: Unde Schottus legebat *munerum specie*: quanquam dubitat. Neque enim primus Maxentius edixit, ut sibi munera omnes ordines conferrent. Jussere multis retro seculis Augustus & Caligula, & alii, ut strenæ Calendis Januarii sibi offerrentur Sueton. August. cap. LVII. Caligul. cap.

XLII. Hæc Schottus. Sed si munerum scripsisset Victor, non video cur institutum pessimum vocasset, retineo igitur *Numinum*. Aliquando enim veteres numina solebant stipe venerari.

8. *Ac subsidia.*] Milites qui pro subsidio erant, Urbanas cohortes puto intelligit.

9. *Aptiora.*] In al. *optiora*. Melius.

10. *Sublata penitus.*] Zozim. οὐ κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀνέβη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἐβήκεν. τὸ δὲ πρῶτον οὐρανὸν ἀνέβη, καὶ ἐπὶ τὴν γῆν ἐβήκεν, &c. Id est, *Constantinus de paucis quibusdam Maxentio familiarissimis pœnas exegit: Prætorianis militibus e medio sublatis & Castellis dirutis in quibus esse consueverant*.

11. *Urbis fanum atque Basilicam.*] De Urbis fano atque Basilica a Maxentio constructis nihil quidquam comperi. Nisi Urbis fanum idem sit quod Veneris & Romæ Templum dicebatur. In via sacra de quo Prudentius contra Symmachum. Inter singularia certe & digna admiratione loca, Urbis templum numerat Marcellinus.

12. *Flavii.*] Constantini.

- vere. A quo etiam post Circus maximus excultus mirifice: atque ad lavandum institutum opus cæteris haud multo dispar. Statuæ locis quamceleberrimis, quarum plures ex auro, aut argenteæ sunt: tum per Africam sacerdotium decretum Flaviæ genti: ² Cirtæque oppido, quod obli-
5. dione Alexandri ceciderat, reposito exornatoque, nomen Constantina inditum: adeo ACCEPTIUS præstantiusque tyrannorum depulsores nihil est: quorum gratia eo demum auctior erit, si modesti ipsi atque abstinentes sint. Quippe HUMANÆ mentes frustratæ boni spe, asperius offenduntur, cum mutato rectore flagitioso, ærumnarum vis manet.
10. Dum hæc in Italia geruntur. Maximinus ad Orientem, ³ post biennii augmentum imperium fusus, fugatusque a LICINIO, apud Tarsum perit. Ita potestas orbis Romani ⁴ duobus quæsitæ: qui quamvis per ⁵ Flavii sororem nuptam Licinio, connexi inter se erant; ob diversos mores tamen anxie triennium congruere quivere: namque ⁶ illi ⁷ præter admo-
15. dum magna cætera, huic parsimonia, & ea quidem agrestis, tantummodo inerat. Denique Constantinus cunctos hostes honore ac fortunis manentibus textit, recepitque: eo pius, ut etiam ⁸ vetus veterrimumque supplicium patibulorum & cruribus suffringendis primus removerit. Hinc pro conditore, seu Deo habitus, Licinio ne insontium quidem ac nobi-
20. lium Philosophorum servili more cruciatus adhibiti modum fecere. Quo sane variis præliis pulso, cum eum prorsus opprimere arduum videretur, simul affinitatis gratia recepti consortio, ⁹ adscitique imperio Cæsarum communes liberi CRISPUS, Constantinusque Flavio geniti: Licinianus Licinio. Quod equidem vix diuturnum: neque his qui assume-
25. bantur, felix fore, ¹⁰ defectu solis fœdato iisdem mensibus die, patefactum. Itaque sexennio post rupta pace apud Thracas Licinius pulsus ¹¹ Chalce-

NOTÆ.

1. *Ad lavandum institutum opus.*] Thermae Constantini in Quirinalis descensu, Septentrionem versus ex sententia Latii & Martiani. Eorum magnæ ruinæ, ædificia quædam quadrata, quædam rotunda, altissimis fornicibus extant: quorum unum per centum fere gradus ascendimus. *Fabricius.*

2. *Cirtæque oppido.*] Cirta Numidiæ Urbs ad Pagydum fluvium.

3. *Post biennii*] Imo *post triennii.*

4. *Duobus.*] Constantino & Licinio.

5. *Flavii sororem.*] Constantiam.

6. *Illi.*] Constantino.

7. *Præter admodum magna cætera.*] Fœdatus locus. Legebat Schottus: *Præter modum magna cætera.* Vel: *præter modum magnificentiæ.* Sed non placet. Melius ut Sylburgius: *Præter admodum pauca magna cætera.*

8. *Vetus veterrimumque.*] Dubitabat Schottus an *veterrimumque.* Sed non est. Insolens, inquit, id ætatis autoribus quasi per correctionem rem repetendo intendere, pro, *etiam veterrimum.* Constat autem ex sacris literis patibulorum supplicium veterrimum esse. De quo a Constantino sublato, vide Sozomenum lib. 1. cap. 8. Ecclesiast. Historia. Nicephorum lib. vii. cap. 46. de Crucifragio quod etiam vetustissimum fuit in literis sacris, & alibi sæpe.

9. *Adscitique Imperio Cæsarum.*] Crispus, Constantinus & Licinianus Cæsares acti. an. V. 1067. post C. 315.

10. *Defectu solis fœdato iisdem mensibus die.*] Atqui Eclipsis Solis sequenti anno facta est die sexta Julii.

11. *Chalcedona.*] In Bithinia ad Bosphorum.

dona

dona concessit. Ibi ad auxilium sui Martiniano ad imperium cooptrato,
 2 una oppressus est. Eo modo respublica unius arbitrio geri cœpit, liberis
 3 Cæsarum nomina diversa retentantibus: namque ea tempestate Imperatori nostro Constantio insigne Cæsaris datum. Quorum cum 4 natu
 5 grandior, 5 incertum qua causâ, patris iudicio occidisset: repente Calocerus magister pecoris camelorum Cyprum insulam specie regni demens capeſſiverat; quo ex cruciato, ut fas erat, 6 servili aut latronum more, 7 condenda urbe 8 formidandisque religionibus ingentem animum avocavit: simul 9 novandæ militiæ ordine. Et interea 10 Gothorum Sarmatarumque stratæ gentes: filiusque cunctorum minor, Constans nomine, Cæsar fit: cuius gratia reipublicæ 11 permissionem fore ostentorum mira prodidere: quippe ea nocte quæ commissi imperii diem sequebatur, igni continuo cæli facies conflagravit. Abhinc consumpto fere biennio, fratris filium 12 cui ex patre Dalmatio nomen fuit, Cæsarem 13 iussit, assistentibus valide militaribus. Ita anno imperii 13 tricesimo secundoque, 14 cum totum orbem tredecim tenuisset: 15 sexaginta natus, atque amplius duo; in Persas tendens, a quis bellum irrumpere acceperat; rure proximo Nicomediæ 16 Achyronam vocant, excessit: cum (ad)

N O T Æ

1. *Martiniano.*] Qui ordinum Palatinorum dux erat, Romani magistrum officiorum vocant. Vide Zozim.

2. *Una oppressus est.*] Zozimus scribit Licinium & Martinianum Chalcedone fugatos Nicomediam petiisse; Ibi que obſeſſos Constantino se dedidisse: Ubi Martinianus occisus, Licinius Theſſalonicam ablegatus; sed ei paulo post contra fidem laqueo vita adempta.

3. *Cæsarum nomina diversa.*] Forſan: Liberis Cæsarum nomina diſerſe retentantibus.

4. *Natu grandior.*) Crispus nomine.

5. *Incetum qua cauſſa.*) Vide Zozim. lib. 2.

6. *Servili aut latronum more.*) Cruci ſuffixum fuiſſe videtur innuere quod ſervorum, & latronum ſuplicium fuit. Hieronymus tamen ſcribit vivum combuſtum.

7. *Condenda Urbe formidandisque.*] Le-gerem: *Condenda Urbi, formidandisque religionibus ingentem animum avocavit, ſimul novando militiæ ordini.* Hoc eſt, animum applicuit Urbi condendæ, &c. Locum autem huic Urbi inter Troadem & Vetus Ilium elegit, fundamenta jecit, & muri partem aliquam in altum egit, ſed cum

eum facti penituiſſet, Byzantium conceſſit, eam ampliſicavit. Vide Zozim.

8. *Formidandisque religionibus.*] Adulatore hac dicit Victor, ut alia bene multa. Proſunt enim hiſtorici Conſtantinum res divinas proculcaſſe. Vide Zozim. Caterum *formidandis* dixit vocabulo religionibus accommodato.

9. *Novanda militiæ ordine.*] Lege: *Novando* Zozimum vide qui militiam a Conſtantino corruptam ſcribit.

10. *Gothorum Sarmatarumque.*) Vide Zozim. & Cedrenum.

11. *Permissionem.*) *πύργων.* Confuſionem.

12. *Cui ex patre Dalmatio nomen fuit.*) Vocabatur tamen pater ejus *Anabalianus.* Forſan Dalmatius Anabalianus.

13. *Tricesimo ſecundoque.*) Atqui imperavit tantum annis 30. menſibus novem, diebus 27. mortuus an. V. 1089. C. 337. die Maii 22.

14. *Cum totum orbem tredecim tenuiſſet.*) Id eſt, cum ſolus imperaſſet annis tredecim; & verum eſt.

15. *Sexaginta natus atque amplius duo.*) Alii dicunt annis natum 66. Verius.

16. *Achyronam.*) Villam publicam vo-

id tetrum sidus regnis, quod crinitum vocant, portendisset. Funus re-
latum¹ in urbem sui nominis. Quod sane P. R. ægerrime tulit: ² quippe
cujus armis, legibus, clementi imperio, quasi novatam urbem Roma-
nam arbitraretur. Pons per Danubium ductus: ³ castra, castellaque plu-
5. ribus locis commode posita. Remotæ olei frumentique adventiciæ præ-
bitiones, quibus ⁴ Tripolis ac Nicæa acerbius angebantur. ⁵ Quæ res
⁶ superiores Severi Imperio, gratantes ⁷ civi obtulerant: ⁸ verteratque
gratiam muneribus in perniciem posterorum dissimulatio: ⁹ alteros
¹⁰ Marcus Bojonius afflixerat multa, ¹¹ quod Hipparchum præstanti in-
10. genio indigenam fuisse ignoravissent, ¹² fiscales molestiæ severius pressæ:
cunctaque divino ritui paria viderentur; ¹³ ni parum dignis ad publica
aditum concessisset. ¹⁴ Quæ quamquam sæpius accidere, tamen, IN
summo ingenio atque optimis reipublicæ moribus, quamvis parva vitia,
elucet magis: eoque notantur facile: quin etiam acrius sæpe efficiunt:

N O T Æ.

cat Victor. Nicomediæ enim positam Vil-
lam suam publicam habebat Constantino-
polis, ut Roma suam extra Urbem.

1. *In Urbem sui nominis.*) Constantino-
polim.

2. *Quippe cuius.*) Adulatorie hæc omnia.

3. *Castra Castellaque.*) His plane con-
traria scribit Zozim. qui ait opida & Ca-
stella quæ a Diocletiano in limitibus ubi-
que posita fuerant, a Constantino sublata,
præfidiaque in opidis minime eorum egen-
tibus collocasse.

4. *Tripolis ac Nicæa.*) Tripolis in Africa,
Nicæa in Bithinia.

5. *Quæ res.*) Lege cum Schorto & Casau-
bono *quas res*, Frumentum scilicet & oleum.

6. *Superiores.*) Tripolitani.

7. *Civi.*) Severo. Qui Lepti Tripolitana
oriundus ut supra. Inde Severus in Epistola
quæ apud Capitolinum extat: *Ego*, inquit,
populo Rom. tantum olei detuli quantum re-
rum natura vix habuit.

8. *Verteratque gratiam muneribus.*) Lege
cum Casaubono: *Verteratque gratiam mu-*
neris hujus in perniciem post diss. Ait poste-
riorum dissimulationem, vertisse gratiam
muneris illius in perniciem, nam posteri, hoc
est Imperatores qui Severum sequuti sunt,
dissimulantes hanc præbitionem a Tripoli-
tanis gratuito Severo fuisse oblatam, quasi
debitam posthac exegerunt, multumque
etiam adauxerunt.

9. *Alteros.*) Nicææ cives.

10. *Marcus Bojonius.*) Marcus Anto-
ninus Philosophus.

11. *Quod Hipparchum præstanti ingenio*
ind. f. ig.] Quis credat sævum adeo fuisse
sapientissimum principum, ne dicam vi-
rorum, ut rei tam levis ignorantiam, tam
gravi pœna castigaret? an M. Tullium quis-
quam laudasset, si reperto Siraculis monu-
mento Archimedis, quod indigenæ pridem
ignorabant, publice in eos propterea po-
stulasset animadverti? Id vero non minus
dictu ineptum, quam factu futurum fuisset
iniquum. Censeo scribendum *fustibus ne-*
cavissent. Vel *fustigatum necavissent.* Ut
vestigia literarum propius sequamur. Ca-
saub. Hipparchus autem Nicæus Astrolo-
gus fuit, scripsit in Arati & Eudoxi Phœ-
nomena, & de syntaxi stellarum fixarum.
Floruit sub Ptolemæo Philadelpho.

12. *Fiscales molestiæ.*] Sic vocat exactio-
nes quibus fiscus principis augebatur. Sed
vide Zozim. qui contraria plane scribit.

13. *Ni parum dignis ad publica.*] Hoc
de Constante Constantini filio infra Epito-
mista. Sed in Constantinum competere pa-
tet ex Zozim.

14. *Quæ quamquam sæpius accidere.*] Mihi
hic aliquid deesse videtur, & sensus
ridiculus efficitur. Lego: *Quæ quamquam*
haud sæpius accidere. Sed forsân intelligit,
quæ quamquam sub aliis principibus sæpius
accidere, tamen magis elucet in principe
summo ingenio & optimis moribus.

¹ cum ob auctoris decus in virtutes potissimum accipiuntur, atque ad imitandum invitamento sunt. Igitur confestim Dalmatius ² incertum quo suafore, interficitur: statimque ³ triennio post minimum maximumque, fatali bello Constantinus ⁴ cadit. Qua Constans victoria tumidior, si-
⁵ mul per ætatem cautus parum, atque animi vehemens: adhuc ministro-
rum pravitare execrabilis, atque præceps in avaritiam, despectumque
militarium ⁶ anno post triumphum decimo, ⁷ Magnentii scelere circum-
ventus est: externarum sane gentium compressis motibus: ⁸ quarum ob-
fides precio quæsitos pueros venustiores quod cultius habuerat, libidi-
¹⁰ ne huiusmodi arsisse pro certo habetur. Quæ tamen vitia utinam man-
fissent: namque Magnentii, ⁹ utpote gentis barbaræ, diro atroque in-
genio; ¹⁰ simul his quæ post accidere, adeo extincta omnia sunt; ut ¹¹ il-
lud imperium haud injuria desideraretur. Tum quia ¹² Vetratio ¹³ litte-
rarum prorsus experts, & ingenio stolidior, idcircoque agresti vecordia
¹⁵ pessimus, ¹⁴ cum per Illyrios peditum magisterio milites curaret; domi-
nationem, ortus Mæsiæ superioris locis squalidioribus, improbe occu-
paverat.

Eum CONSTANTIUS cis mensem decimum, ¹⁵ facundiæ vi deje-

NOTÆ.

1. *Cum ob auctoris decus in virt. pot.*] Ita est: vitia eorum quos extra peccandi aleam positos putamus, gravius offendunt, dum virtutes putamus, eaque etiam quasi virtutes amplectimur.

2. *Incertum quo suafore.*] Imo suafore Eusebio Nicomediensi, qui Dalmatium ejusque patrem Anabaltianum quasi Constantinum interfecissent, criminatus est.

3. *Triennio post.*] Post mortem Constantini patris & cadem Dalmatii.

4. *Cadit.*] Non longe ab Aquileia, & in fluvium Alsam projectus.

5. *Anno post triumph. dec.*] Post triumphum de fratre Constantino relatum.

6. *Magnentii scelere.*] Vide Zozim.

7. *Quarum obfides pretio quæsitos pueros venustiores quod cultius habuerat.*] Obfides electos forma eleganti palam fecimus ad Livii lib. 11. cap. 13. Turneb.

8. *Ut pote gentis Barbaræ.*] Ut pote qui esset e gente Barbara. *ἄνθρωπος μέγας ἐκ τῆς βαρβαρίας.* Zozim. *Genus a barbaris ducens,* vide Epitom.

9. *Simul his quæ post accidere.*] Magnentianorum cum Potentiano pugnas intellige, de quibus infra.

10. *Illud Imperium.*] Constantii scilicet. Ait diro atroque ingenio Magnentii ut pote barbari, atque iis quæ post evenere, ita corrupta atque extincta omnia fuisse, ut non immerito Constantis Imperium, quamvis fœdum, desideraretur.

11. *Vetratio.*] *Βετράτιος.* Zozim. *Vetratorem* Eutrop.

12. *Literarum prorsus experts.*] Eutrop. *Virum probum ac morum veterum. ac jucunda civilitatis; sed omnium liberalium artium expertem adeo ut ne elementa quidem prima literarum, nisi grandævus, & jam Imperator acceperit.*

13. *Cum per Illyricos peditum Magisterio.*] Pannoniorum exercituum ducem vocat Zozim. peditum magister qualis erat Magister equitum.

14. *Facundia vi dejectum Imperio.*] Hæc aliter paulo Zozim. qui ait Constantium ne cum duobus ei dimicandum foret, ad Vetratorem legatos misisse amicitiam petentes simulque ut in unum copię cogerentur, & publicum de gerendo adversus Magnentium bello consilium caperent. His deceptus Vetratio ad Constantium venit, una in Solum ad hoc paratum ascendit: Constantius milites prior alloquitur,

Z ij

- ctum imperio in privatum ocium removit: quæ gloria post natum imperium, soli processit eloquio, clementiaque. Nam cum magna parte utrimque exercitus convenissent, habita ad speciem iudicii concione; quod fere vix aut multo sanguine obtinendum erat, eloquentia patravit.
5. Quæ res satis edocuit, NON modo domi, verum militiæ quoque dicendi copiam¹ restare: qua demum vel ardua proclivius eo conficiuntur, si modestia atque integritate superet.² Quod maxime cognitum e nostro principe: quem tamen quominus statim in hostes alios ad Italiam contenderet, hiems aspera,³ clausæque Alpes tardavere. Interim Romæ
10. corrupto vulgo, simul Magnentii odio⁴ Potentianus materna stirpe Flavio propinquus, cæso urbis præfecto, armataque gladiatorum manu, Imperator fit: cuius stolidum ingenium adeo plebi Romanæ, Patribusque exitio fuit, uti passim domus, fora, viæ, templaque cruore, ac cadaveribus opplerentur,⁵ bustorum modo: neque per eum tantum, verum etiam advolantibus⁶ Magnianis: qui tricesimo die, triduo minus hostem perculerant. Sed jam antea cum externi motus suspectarentur, Magnentius fratri Decentio Gallias, Constantius⁷ Gallo, cuius nomen suo mutaverat, Orientem, Cæsaribus commiserant.⁸ Ipsi inter se acrioribus præliis per triennium congressi, ad extremum Constantius fugientem in Galliam persecutus varie⁹ ambos supplicio semet adegit interficere. Et interea Judæorum seditio, qui Patricium nefarie¹⁰ in regni specie sustulerant,¹¹ oppressa. Neque multo post¹² ob sævitiam atque animum trucem. Gallus Augusti iussu interiit. Ita longo intervallo¹³ annum fere post septuagesimum, relata ad unum cura reipublicæ. Quæ¹⁴ recens
25. quæta a civili trepidatione,¹⁵ Silvano in imperium coacto, tentari rursus occæperat. Is namque Silvanus in Gallia ortus Barbaris parentibus,

N O T Æ.

qui confestim exutum purpura Vetraniorem folio deturbant, ut privatus viveret, eique Constantius in Bithynia viventi vitum assignavit

1. *Restare.*] Pro resistere ut puto. Imo legendum *præstare* ut in al.

2. *Quod maxime cognitum e nostro Principe.*] A quo tamen modestiam & integritatem longe abfuisse testatur Zozim.

3. *Clausæque Alpes.*] Nivibus scilicet.

4. *Potentianus.*] Aliis vocatur *Nepotianus*, Constantini ex sorore Eutropia nepos fuit. Zozim.

5. *Bustorum modo.*] Ad busta enim virorum principum gladiatorum paria ad mutuum necem depugnabant.

6. *Magnianis.*] Lege: *Magnentianis*: Id est, qui Magnentii partes sequebantur. Schott.

7. *Gallo.*] Patrueli suo.

8. *Ipsi.*] Constantius & Magnentius.

9. *Ambos.*] Magnentium & Decentium. Vide infra in Epitom.

10. *In regni specie.*] Melius *in regni speciem*.

11. *Oppressa.*] Per Gallum Cæsarem.

12. *Ob sævitiam atque animum trucem.*] Eutrop. de Gallo: *Vir natura ferus & ad Tyrannidem pronior si suo jure imperare licuisset.*

13. *Annum fere post septuagesimum.*] Ab excessu Cari Imperatoris usque ad mortem Magnentii, hoc est per annos 69. fere semper penes duos Imperatores potestas fuit.

14. *Recens.*] Adverbialiter.

15. *Silvano.*] Vide Ammianum lib. xv.

ordine militia simul a Magnentio ad Constantium transgressus, 1 pedestre ad magisterium adolescentior meruerat. E quo dum altius per metum seu dementiam, conscendisset, legionum, a quis præsidium speraverat, tumultu, octavum circa ac vicesimum diem trucidatus est: quæ causa ne quid 2 apud Gallos natura præcípites novaretur, præsertim Germanis pleraque earum partium populantibus, 3 JULIANUM Cæsarem, cognatione acceptum sibi, Transalpinis 4 præfecit;isque 5 nationes feras brevi subegit, captis 6 famosis regibus: 7 quæ quamquam in ejus fortuna, principis tamen & consilio accidere. 8 Quod adeo præstat, ut Tiberius, Galeriusque subjecti aliis egregia pleraque, suo autem ductu atque auspicio minus paria experti sunt. At Julius Constantius 9 annos tres atque viginti Augustum imperium regens, cum externis motibus modo civilibus exercetur, 10 ægre ab armis abest: quis tyrannide tantorum depulsa, sustentoque interim Persarum impetu, genti Sarmatarum, 11 magno decore, confidens apud eos, regem dedit. 12 Quod Cneum Pompeium in Tigrane 13 restituisse, 14 vixque paucos majorum fecisse comperimus. Placidus, clemensque pro negotio: litterarum ad

NOTÆ.

1. *Pedestre ad Magisterium adolescentior.*] Vel abundat præpositio ad. Vel subintelligendum *admoventi*, vel simile quid. Pedestre autem Magisterium est Magisterium peditum de quo supra.

2. *Apud Gallos natura præcípites.*] Vopisc. initio Saturnini Gallos vocat, *gentem hominum inquietissimam, & avidam semper, vel faciendi principis, vel Imperii.*

3. *Julianum.*] Galli fratrem, patruelem suum.

4. *Præfecit.*] An. V. 1108. post C. 356.

5. *Nationes feras brevi subegit.*] Eutrop. *A quo modicis copiis apud Argentoratum Gallia Urbem ingentes Alamannorum copia extincta sunt, rex nobilissimus captus.*

6. *Famosis.*] Nobilibus, inclutis. Chonodamarium & Vadomarium intelligit. Vide Ammianum.

7. *Quæ quamquam in ejus fortuna principis tamen & consilio.*] Nihil mutandum. Ait hæc omnia etsi in fortuna Juliani acciderint, tamen & consilio Principis Constantii accidisse.

8. *Quod.*] Consilium. Ut ostendat consilium fortunam antecellere, Tiberii & Galerii exempla proponit, qui dum aliorum consilii paruerunt, egregia pleraque

moliti sunt, suo autem ductu multo minora. Tiberius quidem privatus Augusti auspiciis Rheticum Vindelicumque bellum, Pannonicum, Germanicumque aliaque felicissime gessit. Galerius autem Cæsar Diocletiani auspiciis Achilleum vicit, Alexandriam cepit, Narsen fugavit, bellum Persicum contexit.

9. *Annos tres atque viginti.*] Post mortem patris, nam duodecim cum patre imperaverat.

10. *Ægre.*] Vix, Et revera nunquam ab armis quietus fuit Constantius.

11. *Magno decore.*] Nescio quomodo doctissimo Schotto venire in mentem potuit legendum esse, *magno dedecore*, aperte contra mentem Autoris, qui ait magno decore a Constantio regem Sarmatis impositum.

12. *Quod Cneum Pompeium in Tigrane.*] Florus, lib. 3. cap. 5. *Cneus interim magnus rebelles Asia reliquias sequens, per diversa gentium terrarum quo volitabat. Nam sub Orientem sequutus Armenios, captis ipso capite gentis Artaxatis, supplicem iussit regnare Tigranem.*

13. *Restituisse.*] Malim cum Schotto, *præstitisse.*

14. *Vixque paucos Majorum.*] De Aug. Z. iii)

elegantiam prudens, atque orandi genere leni jucundoque: laboris patiens, ac destinandi sagittas mire promptus: cibi omnis, libidinis, atque omnium cupidinum victor: cultu genitoris satis pius, sui que nimis custos: gnarus vita bonorum principum reipublicae quietem regi. Hæc
 5. tanta tamque inclyta, tenuis studium probandis provinciarum ac militiæ rectoribus, simul ministrorum parte maxima absurdi mores: adhuc neglectus boni cuiusque, scævare. Atque uti verum absolvam brevi, ut Imperatore ipso clarius, ita Apparitorum plerisque magis atrox nihil.

N O T Æ.

gusto vide Sueton. cap. xxi. & Tiberio, idem cap. ix. *Ducto ad Orientem exercitu regnum Armenia Tigrani restituit, ac pro Tribunali diadema imposuit.* De Nerone

qui Tiridati diadema imposuit Sueton. cap. xiii.

1. *Apparitorum.*) Hic apparitores dicuntur quos supra Ministros vocavit.

DE VITA ET MORIBUS
IMPERATORUM ROMANORUM

EXCERPTA

EX LIBRIS SEXTI AURELII VICTORIS,

A CÆSARE AUGUSTO

USQUE AD THEODOSIUM IMPERATOREM.

A NNO urbis conditæ ¹ septingentesimo vicesimo secundo, ab exactis vero regibus ² quadringentesimo octogesimoque mos Romæ repetitus uni prorsus parendi, pro rege Imperatori vel sanctiori nomine AUGUSTO appellato. OCTAVIANUS igitur patre Octavio
 5. senatore genitus, maternum genus ⁴ ab Ænea per Juliam familiam sortitus, adoptione vero CAII Cæsaris ⁵ majoris avunculi, Cæsar dictus, deinde ob victoriam AUGUSTUS cognominatus est. Iste in imperio positus, TRIBUNICIAM potestatem ⁶ per se exercuit. Regionem Ægypti, inundatione Nili accessu difficilem, inviamque paludibus, in
 10. provinciæ formam redegit. Quam ut ⁷ annonæ urbis copiosam efficeret, fossas incuria vetustatis limo clausas, labore militum patefecit. Hujus

N O T Æ.

1. *De vita & moribus.*] In MS. codice scriptum erat ut testatur doctissimus Schottus: *Incipit libellus de vita & moribus Imperatorum brevius ex libris Sex. Aur. Victor. a Cæsare Augusto usque ad Theodosium.*

2. *Septing. V. S.*) Vide in Cæsar.

3. *Quadringentesimo octogesimoque.*) Desunt circiter anni duo. Reges exacti anno mundi 3442. Augustus pugnavit ad Actium an. 3919. & ab Actiaca victoria Augusti Imperium orditur Epitomista Victoris sequutus.

4. *Ab Ænea per Juliam familiam.*) Nam Augustus matrem habuit Attiam filiam Juliae sororis C. Cæsaris, & sic maternum genus ad Æneam referebat.

5. *Majoris avunculi.*) Melius Victor su-

pra in Cæsar. *Magni avunculi.* Et revera sic est. Augustus enim matrem habuit Attiam filiam Juliae sororis Julii Cæsaris. Avunculus autem, matris frater avunculi avunculus, Magnus avunculus, & magni avunculi avunculus, major avunculus dicebatur. Eundem errorem erravit Sueton. cap. VII.

6. *Per se.*] Collegam tamen semel atque iterum sumpsit. Supra in Cæsar.

7. *Annona Urbis.*] *Annona* in dandi casu, id est, ad annonam. De hoc Sueton. cap. XVIII. *Ægyptum in provincia formam redactam, ut feraciorem habilioremque annona urbica redderet, fossas omnes in quas Nilus exastuat, obliatas longa vetustate, militari opere deterisit.*

tempore ex Ægypto urbi annua ¹ ducenties centena millia frumenti inferebantur. Iste ² Cantabros & ³ Aquitanos, ⁴ Rhætos, Vindelicos. Delmatas numero provinciarum populi Romani conjunxit. ⁵ Suevos, Cattoſque deleuit, ⁶ Sicambros in Galliam tranſtulit ⁷ Pannonios ſtipendiariis adiecit. ⁸ Getarum populos, ⁹ Baſtarnaſque laceſſitos bellis ad concordiam compulit. Huic ¹⁰ Perſæ obſides obtulerunt: ¹¹ creandique regis arbitrium permiferunt. Adhunc Indi, Scythæ, Garamantes, Æthiopes legatos cum donis miſerunt. ¹² Adeo namque turbas, bella, ſimultates exſecratus eſt, ¹³ ut niſi juſtis de cauſis numquam genti cuiquam bellum intulerit. JACTANTISQUE eſſe ingenii & leviſſimi dicebat, ardore triumphandi, & ob lauream coronam, id eſt, folia infructuoſa in diſcrimen per incertos eventus certaminum, ſecuritatem civium præcipitare. ¹⁴ Neque Imperatori bono quicquam minus quam TEMERITATEM congruere. SATIS celeriter fieri, quicquid commode geritur. ¹⁵ ARMAQUE niſi majoris emolumenti cauſa; nequaquam movenda

NOTÆ.

1. *Ducenties centena millia.*] *Modiorum* ſcilicet. Modius autem paulo plus minusve Romanis pendit 25. libras.

2. *Cantabros.*] In Hiſpania.

3. *Aquitanos.*] Aquitania Galliæ pars, Guyenne.

4. *Rhætos, Vindelicos, Dalmatas.*] Rhæti & Vindelici vicini populi ad Alpes degunt. Dalmatæ, in Illyrico ad mare Adriaticum.

5. *Suevos Cattoſque deleuit.*] Per primum ſuum Claudium Drufum. Vide Florum lib. iv. cap. vii. p. 185. Suevi & Catti Cermaniæ populi.

6. *Sicambros*] Sueton. cap. xxi. *Suevos & Sicambros dedentes ſe traduxit in Galliam, atque in proximis Rheno agris collocavit.* Quo loco deceptus vir doctiſſimus putavit delendam ſuperiorem vocem *deleuit*, & *Suevos* ad *tranſtulit* referendam. Sed apud Suetonium pro *Suevos* legendum eſſe *Ubios*, jam diu eſt cum probavit doctiſſimus Caſaub. neque Suevos in Galliam tranſlatos apud ullum veterum vel geographorum, vel hiſtoricorum leges. Sed Sicambros & Ubios, qui ambo ad latus Rheni Teutonicum olim ſiti, perpetuiſque Suevorum incurſionibus vexati, tranſduci faciles fuere.

7. *Pannonios ſtipendiariis.*] Melius ſti-

pendiarios. Ut Mſſ. Pannonii in Illyria. Eos Auguſtus per Tiberium ſubegit.

8. *Getarum populos.*] Supra Dalmatiam, in his Daci.

9. *Baſtarnaſque.*] Supra Dacos degunt.

10. *Perſæ obſides obtulerunt.*] De Parthis Sueton. cap. xxi. *Obſideſque inſuper obtulerunt: denique pluribus quondam de regno concertantibus, non niſi ab ipſo electum comprobaverunt.*

11. *Creandique regis.*] Tacit. annal. xii. *Experimento cognitum eſt Barbaros malle Roma petere reges quam habere.*

12. *Adeo namque.*] Lege: *Adeo denique*, ut in Mſſ.

13. *Ut niſi juſtis de cauſis.*] Sueton. xxi. *Nec ulli genti ſine juſtis & neceſſariis cauſis bellum intulit.*

14. *Neque Imperatori bono.*] Sueton. xxv. *Nihil autem minus in perfectio duce quam feſtinationem, temeritatemque convenire, arbitrabatur, crebro itaque illa jactabat.*

σπεύδει βραδύως;

ἀσφαλὴς γὰρ ἐστὶ ἀμείνων, ἢ θρασὺς
ἐπατηλάτης.

Et, ſat celeriter fieri quidquid fiat ſatis bene.

15. *Armaque.*] Sueton. Ibid. *Prelum quidem aut bellum ſuſcipiendum omnino neceſſe eſt:*

esse : ne compendio tenui , jactura gravi , petita victoria , similis sit hamo aureo piscantibus : cujus abrupti , amissique detrimentum , nullo capturae lucro pensari potest. Hujus tempore ² trans Rhenum vastatus est ³ Romanus exercitus , atque tribuni & proprætor cæsus. ⁴ Quod in
 5. tantum perdoluit , ut cerebri valido incussu parietem pulsaret , veste capilloque , ac reliquis lugentium indiciis deformis. ⁵ Avunculi quoque inventum vehementer arguebat , qui ⁶ milites commilitones novo blandoque more appellans , dum affectat charior fieri , auctoritatem principis emolliverat. Denique erga cives clementissime versatus est. In amicos fi-
 10. dus exstitit. Quorum præcipui erant , ⁷ ob taciturnitatem Mæcenæ , ob patientiam laboris , modestiamque , Agrippa. Diligebat præterea Virgilium. ⁸ Rarus quidem ad recipiendas amicitias , ad retinendas constantissimus. Liberalibus studiis , præsertim eloquentiæ , in tantum incumbens , ut nullus , ⁹ ne in procinctu quidem , laberetur dies , quin lege-
 15. ret , scriberet , declamaret. ¹⁰ Leges alias novas , alias correctas protulit suo nomine. Auxit ornavitque Romam ¹¹ ædificiis multis , isto glorians dicto , ¹² Urbem lateritiâ repperi , relinquo marmoream. Fuit mitis ,

N O T Æ.

gabat , nisi cum major emolumentis spes , quam damni metus ostenderetur. Nam minima commoda non minimo sectantes discrimine similes aiebat esse aureo hamo piscantibus : cujus abrupti damnum nulla captura pensari posset.

1. Hujus tempore.] An. V. 762. Impetii sui 40.

2. Trans Rhenum.] In Germania.

3. Romanus exercitus.] Cui præerat Quintilius Varus.

4. Quod in tantum perdoluit.] Nota latinitatem , in tantum pro adeo. Sueton. xxiii. Adeo namque confternatum ferunt , ut per continuos menses barba capilloque summisso , caput interdum foribus illideret , vociferans : Quintili Vare ! redde legiones , diemque cladis quotannis mæstum habueris ac lugubrem.

5. Avunculi.] Cæsar.

6. Milites commilitones.] Sueton. Cæsar. 67. Nec milites eos pro concione , sed blandiori nomine commilitones appellabat. Id Augustus imitari voluit. Suet. cap. xxv.

7. Ob taciturnitatem M. ob. p. &c.] Tacit. lib. iii. Mæcenatem præcipuum olim fuisse dicit cui secreta Imperatoris innite-

rentur. Agrippam vero virtute , labore , vigilia , periculo invictum vocat Paternus. ambobus tamen aliquando virtutes suæ deiuere. Sueton. cap. lxvi. Desideravit enim (Augustus) nonnunquam , ne de pluribus referam , & M. Agrippa patientiam , & Mæcenatis taciturnitatem , &c.

8. Rarus quidem.] Sueton. cap. 66. Amicitias neque facile admisit , & constantissime retinuit.

9. Ne in procinctu quidem.] Hoc est cum militaribus negotiis intentus. In procinctu esse dicuntur qui ad pugnam parati & cincti sunt. Sueton. 84. Mutinensi bello , in tanta mole rerum & legisse & scripsisse , & declamasse quotidie traditur.

10. Leges alias novas , alias correctas.] Ut Juliam sumtuariam , de adulteriis , de ambitu , de maritandis ordinibus. Vide Sueton. xxix.

11. Ædificiis multis.] Præcipua ; forum cum æde martis ultoris , Templum Apollinis in Palatio , Aedes tonantis Jovis in Capitolio. Vid. Sueton. xxix.

12. Urbem lateritiâ.] Vide Sueton. 29. alludit Augustus ad antiquissima Romanorum ædificia de quibus Varro *nequid* Mors-

A a

gratus, ¹ civilis, animi lepidi, corpore toto pulcer, sed oculis magis.
 Quorum aciem clarissimorum siderum modo vibrans, libenter accipiebat ² cedi ab intendentibus tamquam solis radiis aspectui suo. A cujus facie cum quidam miles oculos averteret, & interrogaretur ab eo, cur
 5. ita faceret, respondit: quia fulmen oculorum tuorum ferre non possum.
 Nec tamen vir tantus vitiis caruit. Fuit enim paululum impatiens, ³ leviter iracundus, occulte invidus, palam factiosus: porro autem ⁴ dominandi, supra quam aestimari potest, avidissimus, ⁵ studiosissimus aleæ lusor. Cumque esset cibi ac vini multum, aliquatenus vero somni, ab-
 10. stinens; serviebat tamen libidini usque ad probrum ⁶ vulgaris famæ. Nam
 7 inter duodecim ⁸ catamitos totidemque puellas, accumbere solitus erat. Abjecta quoque uxore Scribonia, ⁹ amore alienæ conjugis possessus, Liviam ¹⁰ quasi marito concedente, sibi conjunxit. Cujus Livie jam erant filii Tiberius & Drusus. Cumque esset ¹² luxuriæ serviens,

NOTÆ.

πωβ. Antiqui nostri domibus lateritiis paulum modo lapidibus suffundatis, ut humorem effugerent, habitabant. Et hoc Augusti dictum Dio non ad urbis ornatum; sed ad Imperii firmitatem trahit.

1. Civilis.] Supra in Cæsar.

2. Cedi ab intendentibus.] Gaudebatque si quis sibi acrius contuenti, quasi ad fulgorem solis vultum summitteret. Sueton. 79. Pro intendentibus quidam intuentibus melius.

3. Leniter iracundus.] In Mss. leniter iracundus. Quod probat vir doctissimus. Sed ego malim leviter: leviter enim irascitur, qui cito placabilis, neque tamen leniter.

4. Dominandi avidissimus.] Hæc non pugnant cum superioribus ubi Augustum ambitione vacuum innuit, & de Augusto quasi privato intelligenda sunt, qui sic regnandi avidissimus fuit, idemque imperio parto ab omni ambitione alienus. Et huc referenda ista Sueton. cap. xxi. Tantum absuit a cupiditate quoquomodo Imperium vel bellicam gloriam augendi ut quorundam barbarorum principes in Æde Martis Ultoris jurare coegerit mansuros se in fide ac pace quam peterent.

5. Studiosissimus aleæ lusor.] Et hoc nomine male audiebat. Sed hunc rumorem

nullo modo expavit, luditque simpliciter & palam oblectamenti causa, etiam senex. Sueton. 71.

6. Vulgaris fama.] In Veron. Edit. abest vox vulgaris, quæ tamen non temere rejicienda.

7. Inter duodecim.] Imo inter sex catamitos totidemque puellas ut optime corrigendum monuit Schott. Inde Cæna illa vulgo *duodecimæ* vocabatur, in qua Deorum Deorumque habitu convivæ, & ipse pro Apolline ornatus discumbebat. Vid. Sueton. 70.

8. Catamitos.] Catamitus pro Ganymedes veteres dicebant. Et inde Catamiti similes Ganymedi pueri dicti sunt.

9. Amore alienæ conjugis.] Idem Dio. Sueton. refert Augustum scripsisse se cum Scribonia divortium fecisse morum ejus perversitatem pertæsum.

10. Quasi marito concedente.] Bene quasi, nam invito marito eam abduxit Sueton.

62. Ac statim Liviam Drusillam matrimonio Tiberii Neronis, & quidem prægnantem abduxit. Ubi abduxit proprie vim notat.

11. Cujus Livia.] Ex Tiberio Nerone scilicet. Vid. Sueton. 62.

12. Luxuriæ serviens.] Hæc probant quæ supra in Cæsaribus dicta sunt in Augusto. *Flagrante haud modice luxuria.*

erat tamen ejusdem vitii severissimus ultor: ¹ MORE hominum, qui in ulciscendis vitiis, quibus ipsi vehementer indulgent, acres sunt. Nam & poetam Ovidium, qui & Naso, ² pro eo, quod tres libellos amatoriae artis conscripserat, exilio damnavit. Quodque est læti animi, vel amœ-
⁵ ni, ³ oblectabatur omni genere spectaculorum, præcipue ferarum inco-
gnita specie, & infinito numero. ⁴ Annos septem & septuaginta ingres-
sus, Nolæ morbo interiit. Quamquam alii scribant ⁵ dolo Liviæ extin-
ctum, metuentis, ne, quia privignæ filium Agrippam, quem odio
novercali ⁷ in insulam relegaverat, reduci compererat, eo summam re-
¹⁰ rum adepto, pœnas daret. Igitur mortuum, seu necatum, multis novis-
que honoribus senatus censuit decorandum. Nam præter id quod antea
⁸ PATREM PATRIÆ dixerat, templa tam Romæ, quam per urbes ce-
leberrimas ei consecravit, cunctis vulgo jactantibus, ⁹ UTINAM aut
non ¹⁰ nasceretur, aut non moreretur. Alterum [enim] pessimi incepti,
¹⁵ exitus præclari alterum. Nam & in adipiscendo principatu oppressor li-
bertatis est habitus, & in gerendo, cives sic amavit, ut tridui frumento
in horreis quondam viso, statuisset veneno mori, si e provinciis classes
interea non venirent. Quibus advectis, ¹¹ felicitati ejus, salus patriæ est
attributa. ¹² Imperavit annos quinquaginta sex, duodecim cum Anto-
²⁰ nio, quadraginta & quatuor solus. Qui certe nunquam aut reipu-
blicæ ad se potentiam traxisset, aut tamdiu ea ¹³ potiretur, nisi magnis

N O T Æ.

1. *More hominum qui.*] Plin. lib. viii. Epist. xii. Nescine hos qui omnium libidinum servi, sic aliorum vitiis irascuntur, quasi inuideant, & gravissime puniunt, quos maxime imitantur?

2. *Pro eo quod tres libellos.*] Nec ea sola exilii causa fuit, sed error quidam quem ipse supprimebat. Trist.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen & error

Alierius facti culpa silenda mihi est.

3. *Oblectabatur omni genere.*] Vide Sueton. 43. & 45.

4. *Annos septem & sep.*] Septuagesimo & sexto ætatis anno, diebus quinque & triginta minus. Sueton.

5. *Dolo Liviæ.*] Ficu veneno infecta. Dio.

6. *Privigna.*] Juliæ Scriboniæ & Augusti filia Sueton. 63.

7. *In insulam relegaverat.*] Sueton. tamen cum ab Augusto non a Liviæ in Insu-

lam transportatum dicit cap. 65.

8. *Patrem patriæ.*] Vide Sueton. cap. 58. & Flor. cap. xii. lib. iv.

9. *Utinam.*] Hæc non extant in Sueton. hoc tantum: Fuit & qui suaderet appellationem mensis Augusti in Septembrem transferendam, quod hoc genitus Augustus illo defunctus esset.

10. *Nasceretur.*] Pro natus esset, moreretur pro mortuus esset.

11. *Felicitati ejus.*] Mss. Felicitate: mihi magis placet vulgata lectio. Innuunt Romanos salutem patriæ Augusti fato acceptam retulisse, salutem patriæ debitam felicitati Augusti, ob tam tempestivum frumenti adventum scilicet.

12. *Imperavit annos.*] Ex eo Rempub. per xlii. annos solus obtinuit, ante enim xii. annis cum Antonio & Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus ejus usque ad finem lvi. anni fuerunt. Eutrop.

13. *Potiretur.*] Pro potitus esset.

A a ij

¹ naturæ & studiorum bonis abundasset.

CLAUDIUS TIBERIUS Liviæ filius, Cæsaris Octaviani privignus imperavit ² annos viginti tres. Iste, quia Claudius Tiberius Nero dicebatur, eleganter a jocularibus, ³ Caldus Biberius Mero ob vinolentiam nominatus est. ⁴ Satis prudens in armis, satisque formatus ante sumptum imperium sub Augusto fuit: ut non immerito reipublicæ dominatus ei committeretur. ⁵ Inerat ei scientia litterarum multa. Eloquio clarior, sed ingenio pessimo, truci, avaro, infidioso, ⁶ simulans ea se velle, quæ nolle: his quasi infensus quibus consultum cupiebat, ⁷ his vero, quos oderat, quasi benivulus apparens. ⁸ Repentinis responsionibus aut consiliis melior, quam meditatis. Denique delatum a patribus principatum (quod quidem astu fecerat) fiste abnuere, quid singuli dicerent, vel sentirent atrociter explorans: quæ res bonos quosque pessumdedit. Æstimantes enim ex animo eum longa oratione imperialis molestiæ magnitudinem declinare, cum sententias ad ejus voluntatem promunt, ⁹ incessere exitia postrema. Iste Cappadocas in provinciam, ¹⁰ remoto Archelao rege eorum, redegit. Getulorum latrocinia repressit. ¹¹ Maroboduum Suevorum regem ¹² callide circumvenit. Cum immani furore infantes, ¹³ [noxios] suos patiter externosque ¹⁴ puniret ¹⁵ resolutis militiæ artibus, Armenia per Parthos, Mœsia a Dacis, Pannonia a Sarmatis, Gallia a ¹⁶ finitimis gentibus direptæ sunt. Ille

N O T Æ.

1. *Natura & studiorum.*] Nam & naturæ bona etiam promovet doctrina. Horat. lib. iv.

Doctrina sed vim promovet insitam: Rectique cultus pectora roborant.

2. *Annos viginti tres.*] Mortuus est anno Imperii vigesimo tertio nondum exacto, decerant menses sex & dies xxvi.

3. *Caldus Biberius Mero.*] Sueton. cap. 42. *In Castris tyro etiam tum, propter nimiam vini aviditatem pro Tiberio, Biberius pro Claudio, Caldus, pro Nerone, Mero vocabatur.* In eo autem est joci elegantia quod per Caldus ad potiones Calidas, quibus Romani delectabantur, allusum. *Mero*, ad merum. Bib. bibere. præterea quod primæ litteræ nominis *Tiberius* Nero, T. & N. facile in B. & M. commutantur.

4. *Satis prudens in armis.*] Nam & Rhæticum, Vindelicum, Pannonicum & Germanicum bellum gessit: Vide Suet. cap. ix.

5. *Inerat ei.*] *Artes liberales utriusque generis studiosissime coluit.* Suet. 70.

6. *Simulans ea se velle quæ nolle.*] Vide supra in Cæsaribus.

7. *Repentinis responsionibus.*] Supra in Cæsar. *Ingenio ad repentina longe acriore.*

8. *Incessere exitia postrema.*] Melius in Vet. Cod. *incidere in exitia post.* Posset etiam legi *arcessere exitia post.* Sed nil temere innovandum.

9. *Remoto Archelao.*] Vide supra in Cæsaribus.

10. *Maroboduum Suevorum regem.*] Inde Maroboduum Germanum vocat Suet. cap. 37. de Suevis alibi dictum.

11. *Callide.*] Per blanditias atque promissa ad se pertractum non dimisit.

12. *Noxios.*] Ejiciendum est, neque apparet in Mss. & nova Edit. Vide in Cæsar.

13. *Resolutis.*] In al. *Solutis.* Vide supra in Cæsar. Et Sueton. 41.

14. *Finitimis gentibus.*] Germanis.

post septuagesimum octavum annum, & mensem quartum, ² insidiis Caligulae extinctus est.

CALIGULA imperavit ³ annos quatuor. Iste filius Germanici, quia natus in exercitu fuerat, cognomentum calciamenti militaris, id est, ⁴ CALIGULAE sortitus est. ⁵ Ante principatum omnibus carus, acceptus fuit: in principatu vero talis, ut non immerito vulgaretur, atrociorum illo dominum non fuisse. Denique ⁶ tres sorores suas stupro maculavit. Incedebat habitu ⁷ decorum suorum. Jovem ⁸ ob incestum, ⁹ e choro autem Bacchanali Liberum se afferebat. De quo nescio an decuerit memoriae prodi, nisi forte quia juvat de principibus nosse omnia, ut improbi saltem famae metu talia declinent. In palatio matronas nobiles publicae libidini subjecit. ¹⁰ Primus diademate capiti imposito, Dominum se iussit appellari. ¹¹ In spatio trium millium quod in sinu Puteolano inter moles jacet, duplici ordine naves contexens, arenae aggestu ¹² ad terrae speciem viam solidatam, phalerato equo, insignis quercea corona, quasi triumphans indutus aureo paludamento, curru bijugi decucurrit. dehinc ¹³ a militibus confossus interiit.

CLAUDIUS TIBERIUS, Drusi Tiberii fratris, filius, ¹⁴ Caligulae patruus, imperavit annos quatuordecim. Iste, cum senatus

N O T A E

1. Post septuagesimum octavum an. & m. quartum.] Obiit in Villa Luculliana octavo & septuagesimo aetatis anno. Suet. 73. Alii aliter; sed ex tabulis & Consulium ferie colligere est Tiberium vixisse an. 77. mens. 4.

2. Insidiis Caligula.] Sunt qui putent venenum ei a Cajo datum lentum atque tabificum. Alii in remissione fortuita febris cibum desideranti, negatum. nonnulli pulvum injectum. cum extractum sibi deficienti anulum mox resipiscens requisisset. Sueton. 73.

3. Annos quatuor.] Imperavit triennio, x. mensibus, diebus viii. Sueton. Vide supra in Caesar.

4. Caligula.] Vide in Caesarib.

5. Ante principatum.] Vide in Caesarib. & Sueton. cap. 13. 14. & 15.

6. Tres sorores.] Agrippinam, Drusillam, Livillam.

7. Decorum suorum.] Jovis, Veneris, Neptuni, Mercurii, Bacchi, Herculis.

8. Ob incestum.] Sororum.

9. E choro.] Vide quae in Caesaribus dicta sunt.

10. Primus diademate.] Sueton. tamen

id tantum voluisse Caligulam, sed ab amicis deterritum. Et sic supra Victor.

11. In spatio trium millium.] Sueton. cap. xix. *Basarum medium intervallum Puteolanas ad moles trium millium. & sexcentorum fere passuum ponte conjunxit, contractis undique onerariis navibus, & ordine duplici ad anchoras collocatis, superjectoque aggere terreno, ac directo in Appia via formam: per hunc pontem ultro citroque commearit, biduo continenti: primo die phalerato equo, insignisque quercina corona, & securi, & cetra, & gladio? Aureaque chlamyde postridie quadrigario habitu, curriculoque bijugi famosorum equorum, &c. Unde Schottus voces quae apud nostrum desunt, sic Supplet. Viam solidatam, primo die phalerato equo insignis Quercea corona quasi triumphans: postridie indutus aureo paludamento, curru bijugi decucurrit*

12. A Militibus.] Duce Charea.

13. Caligula patruus.] Quia Caligula filius fuit Germanici, qui Claudii frater fuit. Vide Suet. cap. 7.

14. Annos quatuordecim.] Vide supra in Caesarib.

censuisset, gentem Caesarum exterminari, ¹ deformi latebra latens, repertus
 a militibus, quia vecors erat ² [&] mitissimus videbatur imprudentibus,
 imperator effectus est. Hic ³ ventri, vino, libidini fœdæ obediens, vecors
 & prope hebes, ignavus ac pavidus ⁴ libertorum & conjugis imperiis sub-
 5. jectus fuit. Hujus tempore ⁵ Scribonianus Camillus intra Delmatias
 Imperator creatus, continuo occiditur. Mauri provinciis accessere. Cæ-
 sa Musulamiorum manus est. ⁷ Aqua Claudia Romæ inducta. Hujus
 uxor Messalina primo ⁸ [clam, mox] passim, quasi jure, adulteriis u-
 tebatur. Ex quo facto plures metu abstinentes, extincti sunt. Deinde
 10. atrocius accensa, nobiliores quasque nuptas & virgines, scortorum
 modo secum proposuerat: coactique mares, ut adessent. Quod si quis
 talia horrerat, adfecto crimine, in ipsum, omnemque familiam ejus
 sæviebatur: ⁹ ut magis videretur sub imperatore, viro, quam impera-
 15. tori, nupta esse. Ira liberti ejus potestatem adepti, stupris, exilio, cæ-
 de, proscriptionibus omnia fœdabant. Ex quibus ¹⁰ Felicem legionibus
 Judææ præfecit: POSIDIO Eunuchus post triumphum Britannicum, in-
 ter militarium fortissimos, arma insignia tamquam participi victoriæ
 dono dedit. ¹² POLYBUM inter consules medium incedere fecit. Hos
 omnes anteibat ¹³ NARCISSUS ab epistolis, dominum se gerens

N O T Æ.

5. *Deformi latebra.*] Sueton. cap. x. & supra in Cæsaribus.

2. *Et mitissimus.*] Abundare videtur istud &, neque supra apparet in Cæsaribus. Tamen retineri potest pro etiam.

3. *Ventre, vino.*] Sueton. 32. & 33.

4. *Libertorum & conjugis imperiis.*] Supra in Cæsarib. Ast ubi Messalina conjugis, simulque libertorum delinimentis quibus semet dederat, in pravum abstractus, &c. Tacit XIII. annal. Claudius libertos quos rei familiari præfecerat, sibi que & legibus ad-
 aquavit.

5. *Scribonianus Camillus.*] Sueton. 13. bellum civile movit Furius Camillus Scribonianus Dalmatiæ legatus, verum intra quintum diem oppressus est.

6. *Cæsa Musulamiorum.*] Vide in Cæsaribus.

7. *Aqua Claudia Roma inducta.*] Sueton. xx. Claudia aqua Gelidos & ubres fontes, quorum alteri Caruleo, alteri Curtio & Albudino nomen est, simulque rivum Anienis novi lapideo opere in Urbem perduxit.

8. *Clam mox.*] Hæc non apparent in Vett. lib. neque supra in Cæsarib. & hi-

storiæ veritati repugnant, ait Schott. sed contra est, & optime conveniunt filo sententiæ, neque contradicunt ulli Scriptores. Gruter.

9. *Ut magis videretur.*] Hinc certe aliquid excidit: vide supra in Cæsarib. inde facile supplebis.

10. *Felicem.*] De quo Aët. Apostol. cap. xxiv. Sueton. xxviii.

11. *Posidio.*] Posidem vocat Sueton. xxviii. Libertorum præcipue suspexit Posidem Spadonem, quem etiam Britannico triumpho inter militares viros hasta pura donavit. Hic Balneas extruxit magnificas in littore Bajano, unde aqua Posidiana appellata.

12. *Polybum.*] Sueton. ibid. Ac super hos Polybium a studiis, qui sæpe inter duos Consules ambulavit.

13. *Narcissus ab Epistolis.*] Sueton. ibid, sed ante omnes Narcissum ab Epistolis & Pallantem a rationibus: quos decreto quoque Senatus non præmiis modo ingentibus, sed & quæstoriiis prætorisque ornamentis ornari libenter passus est: tantum præterea acquirere & r. ere, ut querente eo quondam de fisci exiguitate, non absurde sit dictum

- ipsius domini, PALLASQUE¹ prætoreis ornamentis² sublimatus; adeo divites, ut caussante eo inopiam fisci, lepidissime famoso³ elogio vulgatum sit, Abunde ei pecuniam fore, si a duobus libertis in societatem reciperetur. Huius temporibus visus est apud Ægyptum PHOENIX⁴, quam ferunt volucrem anno 500.⁵ ex Arabia memoratos locos advolare: atque in Ægeo mari repente insula emerfit. Hic Agrippinam Germanici fratris sui filiam uxorem duxit: quæ⁶ filio imperium procurans, primo⁷ privignos insidiis multiformibus, dehinc ipsum coniugem veneno interemit. Vixit⁸ annos sexaginta quatuor: cuius funus, 10. ut quondam in Tarquinio Prisco, diu occultatum. Dum arte muliebri corrupti custodes agrum simulant, Nero privignus eius imperii iura suscepit.
- ⁸ DOMITIUS NERO, patre Domitio Enobarbo genitus, matre Agrippina, imperavit⁹ annos tredecim. Ille quinquennio tolerabilis visus. Unde quidam prodidere, Traianum solitum dicere, procul distare cunctos principes¹⁰ [a] Neronis quinquennio. Hic in urbe¹¹ amphitheatrum &¹² lavacra construxit. Pontum in jus provinciæ, Polemonis Reguli permissu redegit, a quo Polemoniacus Pontus appellatus est: itemque Cottias Alpes, Cottio rege mortuo. Eo namque de- 20. decore reliquum vitæ egit, ut pudeat memorare¹³ huiusmodi quemquam. Eo progressus est, ut neque suæ, neque aliorum pudicitiae parcens, ad extremum amictus nubentium virginum specie, palam convocato senatu, dote dicta, cunctis festa de more frequentantibus, nuberet. Pelle testus feræ, utrique sexui genitalia vultu contrectabat. Matrem 25. etiam stupro contaminavit: quam postmodum interemit. Octaviam &

NOTÆ.

abundaturum, si a duobus libertis in consortium reciperetur. De Pallante lege Plin. Epist. 29. lib. 7. & 6. lib. 8.

1. Prætoris ornamentis.) Prætexta toga, Sella Curuli, liſtoribus, fascibus.

2. Sublimatus.) Id est, elatus, evectus. Fest. Sublimavit, dixit Cato, id est in altum extulit, originum lib. 11. In Maximum decus atque in excelsissimam claritudinem sublimavit. Id autem dicitur a limine superiori, quia supra nos est.

3. Elogio.) Eloquium hic est, brevis inscriptio, titulus.

4. Ex Arabia memoratos locos.) Ex Arabia memoratis locis. Vide in Cæsarib. in Floriacensi Cod. Ex Arabum memoratis locis.

5. Filio.) Neroni.

6. Privignos.) Non memini me legisse Agrippinam Claudii filios insidiis petiisse;

nam Britannicum Nero, non Agrippina, veneno interemit.

7. Annos sexaginta quatuor.) Desunt menses 9.

8. Domitius Nero.) Vide supra in Cæsarib.

9. Annos tredecim.) Et menses 7. dies 28.

10. A Neronis.) Istud a in Cæsarib. non apparet.

11. Amphitheatrum.) In Campo Martio. Tacit. annal. XIII.

12. Lavacra.) Is edificavit Roma Thermas, quæ ante Neronianæ dictæ, nunc Alexandrinæ appellantur. Eutrop.

13. Huiusmodi quemquam.) Hic aliquid deesse videtur, nam supra in Cæsarib. Unde hæc ut alia pleraque. Huiusmodi quemquam, nedum rectorem gentium fuisse. Sed in iis idem fere sensus est. Et hæc ex industria omiſſa,

¹ Sabinam cognomento Poppæam, in matrimonium duxit, viris earum trucidatis. Tunc Galba ² in Hispania procul & ³ Cajus Julius imperium corripuere. Ubi adventare Nero Galbam didicit, senatusque sententia constitutum, ut ⁴ more maiorum collo in furcam coniecto, virgis ad necem caderetur: desertus undique, noctis medio, egressus urbem, sequentibus ⁵ Phaone, Epaphrodito, Neophytoque, & Spadone Sporo, quem quondam [Nero] exsectum formare in mulierem tentaverat, semet ictu gladii transegit, adiuvante trepidantem manum impuro, de quo diximus, eunucho ⁶ (Sporo:) cum sane prius nullo reperito, a quo feriretur, exclamaret: ⁷ Itane nec amicum habeo, nec inimicum? ⁸ dedecorose vixi, turpius peream. ⁹ Perit anno ætatis tricesimo secundo. Hunc Persæ in tantum dilexerunt, ut legatos mitterent ¹⁰ orantes copiam construendi monumenta. Cæterum adeo cunctæ provinciæ omnisque Roma interitu ejus exsultavit, ut plebs ¹¹ induta pileis ¹² numissionum, ¹³ tamquam sævo exempta domino, triumpharet.

GALBA nobili SULPICIORUM genere progenitus, ¹³ imperavit menses septem, diesque totidem. Iste in adolescentes infamis, ad vescendum intemperans fuit: ¹⁴ trium amicorum consilio, id est Vinii,

N O T Æ.

1. *Sabinam cognomento Poppæam.*) Suetonio tamen & Tacito Sabina cognomen est, quippe qui Poppæam Sabinam vocant. Forſan ut optime Schottus, interpungendum: *Sabinam cognomento, Poppæam*

2. *In Hispania procul.*] Repone, ut in Mſſ. reperit Schott. *In Hispania proconſul.*

3. *Cajus Julius.*) Caj. Julius Vindex qui proprætor erat in Gallia.

4. *More maiorum.*) Sueton. in Claudio cap. 35. *Antiqui moris supplicium.* Et in Nerone cap. 49. *Ut puniatur more maiorum.* Hæc pœna erat talis ut nudus per publicum ductus, furca capiti ejus inserta, virgis usque ad mortem caderetur. Addit Eutrop. lib. vii. atque ita præcipitaretur de saxo.

5. *Phaone.*) *Phaonte* declinat Sueton. Dig. *Phaone.*

6. *Sporo.*) Dele: hoc enim de Epaphrodito non Sporo dicitur, & Suetonius Epaphrodito tribuit cap. 49. *Ferrum jugulo adiecit, iuvante Epaphrodito a libellis.* Et in Domitian. cap. 14.

7. *Itane nec amicum.*) Sueton. cap. 47. *Ergo ego, inquit, nec amicum habeo, nec inimicum.*

8. *Dedecorose vixi, turpius peream.*) Sueton. cap. 49. Interdum ſegnitiem suam his verbis increpabat: *Vivo deformiter ac turpiter* Sed aliter noster, neque ideo dicendum est in Suetonio aliquid deesse.

9. *Perit anno ætatis.*) Idem Sueton. cap. 57. prætermisso itidem Imperii tempore quod fuit annorum 13. mens. 7. dies. 28. quamquam aliter Josephus, Zonaras, Clemens, Eusebius, & alii. Qui inter se omnes dissentunt.

10. *Orantes copiam.*) Hinc intelligendus Sueton. *Quinetiam Vologesus Parthorum rex, missis ad Senatum legatis de instauranda societate hoc etiam magnopere oravit, ut Neronis memoria coleretur.*

11. *Induta pileis.*) *Ut plebs pileata tota Urbe discurreret.* Sueton. de Pileo qui erat insigne libertatis. Vide Notata in Vir. Illust. L. Cornelio Cinna.

12. *Tanquam sævo.*) Distingue ex Schotti iudicio: *Tanquam sævo exempta domino triumpharet.* Ut tanquam triumphasse intelligas.

13. *Imperavit menses septem.*) Vide quæ supra in Cæsaribus, in Othone dicta sunt.

14. *Trium amicorum.*) Sueton. cap. 14. Cornelii

Cornelii, & Iceli cuncta disponens, adeo ut intra Palatinas ædes pariter habitarent, & vulgo ¹ pædagogi dicerentur. Hic ante sumptam dominationem ² multas provincias egregie administravit, militem severissime tractans, ita ut ingresso eo castra, vulgaretur statim, ³ DISCE miles militare, Galba est, ⁴ non Gætulicus. Cum ⁵ septuagesimum tertium ætatis annum ageret, dum factione Othonis accensas legiones lorica tectus lenire contenderet, ad lacum Curtium cæsus est.

SALVIUS OTHO splendidis ortus majoribus, ⁶ ex opido Ferentino, imperavit ⁷ menses quatuor, vita omni turpis, maxime adolefcentia. Hic ⁸ a Vitellio primum apud ⁹ Placentiam, dehinc apud ¹⁰ Bebriacum victus, semet gladio transfixit ¹¹ anno ætatis 37. adeo amabilis militibus propriis, ut plerique corpore ejus viso, ¹² suis manibus interierint.

VITELLIUS ortus familia nobili, patri ¹³ Lucio Vitellio ter consule, imperavit menses octo. ¹⁴ Iste mente crudelis avarusque cum profusione fuit. Hujus tempore Vespasianus in Oriente principatum arri-

N O T Æ.

Regebatur trium arbitrio, quos una & intra palatium habitantes, nec unquam non adharentes, pædagogos vulgo vocabant. Hi erant T. Vinus legatus ejus in Hispania, cupiditatis immensa: Cornelius Laco, ex asseffore præfectus Prætorii, arrogantia socordiaque intolerabilis: Libertus Icelus, paulo ante anulis aureis, & Martiani cognomine ornatus, ac jam summi equestris gradus candidatus.

1. *Pædagogi.*] Quasi ita Galbam regerent ut pædagogi pueros solent.

2. *Multas provincias.*] Aquitaniam, Africam, Hispaniam, Sueton. cap. 6. 7. 8.

3. *Disce miles militare.*] Sic & Sueton. Throchaicum extulit. cap. v.

4. *Non Gætulicus.*] Lentulo Gætulico a Caio Cæsare substitutus fuerat Galba.

5. *Septuagesimum tertium.*] Idem Sueton. cap. ult.

6. *Ex opido Ferentino.*] In Etruria Sueton. cap. 1. Initio Majores Othonis orti sunt opido Ferentino, familia vetere & honorata, atque ex principibus Etruriae.

7. *Menses quatuor.*] Imo tres, & ita Mss. & Sueton. Eutrop. obiisse dicunt nonagesimo & quinto Imperii die.

8. *A Vitellio primum apud Placentiam.*]

Suetonius tamen cap. 9. scribit Othonem apud Placentiam vicisse. Et tribus, inquit, verum mediocribus præliis, apud Alpes, circaque Placentiam, & ad Castoris, quod loco nomen est, vicit, novissimo, maximoque apud Bebriacum fraude superatus est.

9. *Placentiam.*] In Gallia Cispadana, ad fluvios Eridanum & Trebiam.

10. *Bebriacum.*] Vel Bedriacum, vel Betriacum. Vide jam supra.

11. *Anno ætatis 37.*] 38. Sueton. Sed suo more ille annum inchoatum pro pleno numerat.

12. *Suis manibus interierint.*] Multi præsentium militum cum plurimo fletu, manus ac pedes jacentis exosculati, fortissimum virum unicum Imperatorem prædicantes, ibidem statim nec procul a rogo vim sua vita attulerunt. Sueton. cap. ult.

13. *Lucio Vitellio ter Consule.*] Sueton. cap. 2. Lucius ex Consulatu Syria præpositus, &c. mox cum Claudio principe, duos insuper ordinarios consulatus censuramque gessit. Avus ejus P. Vitellius domo Nuceria, eques Rom. & rerum Augusti procurator. Sueton. ibid.

14. *Iste mente crudelis.*] Mss. *Iste tu mens, crudelis.* Quod placet Schotto, Ejus enim superbiæ exempla Sueton. cap. x.

Bb

puir: a cujus militibus certamine ¹ sub muris urbis habito, superatus, e palatio, quo se abdiderat Vitellius, vinctis a tergo manibus, productus, circumducitur ad spectaculum vulgi. Ac ne homo impudens, in extremis saltem, ² malorum quæ gesserat, rubore faciem demitteret, ³ subiecto in mentum gladio, seminudus, multis cæno, fimo, & cæteris turpioribus dictu purgamentis vultum ejus incessentibus, per scalas Gemonias trahitur: ⁴ ubi Sabinum Vespasiani fratrem necari permiserat. ⁵ Numerosis ictibus confossus interiit. ⁶ Vixit annos 57. Hi omnes, quos paucis attigi, præcipue Cæsarum gens, adeo litteris culti, atque eloquentia fuere, ut ni cunctis vitiis, absque Augusto, nimii forent, profecto ⁷ texissent immodica flagitia.

VESPASIANUS imperavit ⁸ annos decem. Hujus inter cætera bona illud singulare fuit, ⁹ INIMICITIAS oblivisci, adeo, ut Vitellii hostis sui filiam locupletissime dotatam, splendidissimo conjungeret viro. ¹⁰ Ferebat patienter amicorum motus, contumeliis eorum, ut erat facetissimus, ¹¹ [dictis] jocularibus respondens. Namque ¹² Mucianum, ¹³ quo adiutore ad imperium pervenerat, fiducia meritorum insolentem, lepide flecebat, adhibito * aliquo utrique familiari, id unum dicens. Nosti me Virum esse. Sed quid mirum in amicis, cum etiam ¹⁴ caussidicorum ¹⁵ obliqua dicta, & ¹⁶ philosophorum contumaciam con-

NOTÆ.

1. *Sub muris urbis habito.*] Prælia ante Urbem multa & varia, sed Flavianis consilio ducum præstantibus sæpius prospero. Tacit. lib. 3. histor.

2. *Malorum.*] Rubore malorum quæ gesserat.

3. *Subiecto in mentum gladio.*] Sueton. 17. Donec religatis post terga manibus, injecto cervicibus laqueo, veste descissa, seminudus in forum tractus est, inter magna rerum verborumque ludibria, per totum via sacra spatium, reducto coma capite, ceu noxii solent, atque etiam mento mucrone gladii subiecto, ut visendam præberet faciem, neve summitteret: quibusdam stercore & cæno incessentibus, &c.

4. *Ubi Sabinum.*] Ex Tacit. tamen constat pro gradibus palatii confossam Sabinum fuisse, & postea in Gemonias pertractum. Illum vide 3. histor. supra autem in Cæsaribus auctor Sabinum cum Capitolio crematum dicit Suetonium sequutus.

5. *Numerosis ictibus.*] Minutissimis ictibus excarnificatus. Sueton. 17.

6. *Vixit annos 57.*] Idem Suet. Tacit. Eutrop. quidam tres fere annos detrahunt.

7. *Texissent immodica flag.*] Lege modica. Casaub.

8. *Annos decem.*] Sex diebus exceptis; Male Eutrop. Annum agens imperii nonum & diem septimum.

9. *Inimicitias*] Offensarum & inimicitiarum minime memor executorve. Vitellii hostis sui filiam splendidissime maritavit, dotavitque etiam & instruxit. Sueton. 14.

10. *Dictis jocularibus*] Rectius jocularibus simpliciter, & illud dictis abest a Mss. Vide Sueton. 22.

11. *Mucianum.*] Vide Sueton. cap. 13.

12. *Quo adiutore.*] Tacit. histor. 11. & 111. Sueton. cap. vi.

13. *Obliqua dicta.*] Figuras vocat Sueton. cap. 13. *Morsus figuratos* Macrobius. Eutrop. convicia. Græci *οὐκ ἐπίμαχον*, *καρπολάς*. Figurarum exempla sunt hæc. Aelius Spartianus in Severo: *Damnabantur plerique cur jociati essent, alii cur tacuissent, alii cur pleraque figurata dixissent, ut quod esset Imperator vere nominis sui, vere Pertinax, vere Severus.*

14. *Philosophorum contumacium.*] De-

temneret? ¹ Iste ex sanguem diu, fessumque terrarum orbem brevi refe-
cit: Namque primum satellites tyrannidis, nisi qui forte atrocius longe
processerant, flectere potius maluit, quam excruciatos delere: pruden-
tissime ratus, nefaria ministeria a pluribus metu curari. Præterea legi-
bus æquissimis monendo, quodque vehementius est, vitæ specie, vi-
tiorum plura aboleverat. Infirmus tamen, uti quidam prave putant, ad-
versus pecuniam, cum satis constet ararii inopia, & clade urbium, no-
vas cum neque postea habitas vectigalium pensiones exquisivisse. Hic
Romam deformem incendiis veteribus ac ruinis, ² permissa, si domini
10. decissent, volentibus ædificandi copia, Capitolium, ædem Pacis,
Claudii monumenta reparavit, multaque nova instituit. Per omnes ter-
ras, qua jus Romanum est, renovatæ urbes cultu egregio: viæ operibus
maximis munitæ sunt. Tunc cavati montes per Flaminiam sunt prono
transgressu, quæ vulgariter ³ Pertusa petra vocitatur. Mille gentes com-
15. positæ, cum ducentas ægerrime reperisset, extinctis sævitia tyrannorum
plerisque: rex Parthorum Vologeses metu solo ⁴ in pace coactus est.
Syria seu Palæstina, nec non ⁵ Cilicia Trachea, & Commagene, quam
hodie ⁶ Augustophratensem nominamus, provinciis accessere. Judæi
quoque additi sunt. Hic monentibus amicis, ut caveret a Metio Pom-
20. posiano, ⁷ de quo sermo percrebuerat regnaturum, consulem fecit, al-
ludens tali cavillo, quandoque memor erit tanti beneficii. ⁸ Institutum
vero uniforme omni imperio tenuit. Vigilare de nocte, ⁹ publicisque
actibus absolutis caros admittere, dum salutatur, calceamenta sumens &
regium vestitum. Post autem negotiis, quæcumque advenissent, auditis,
25. exerceri vectatione, deinde requiescere: postremo ubi lavisset, remis-

N O T Æ.

metrium Cynicum in itinere obvium sibi
post damnationem, ac neque assurgere, ne-
que salutare se dignantem, oblatrantem
etiam nescio quid, satis habuit canem ap-
pellare. Sueton. 13.

1. *Iste ex sanguem.*] Eadem quæ in Cæ-
saribus.

2. *Permisa.*] Sueton. 8. *Vacuas areas
occupare & ædificare, si possessores cessarent,
cuiusque permisit.*

3. *Pertusa petra.*] Hunc tamen locum
prope Puteolos locat Paulus Diaconus.
Vide in Cæsaribus.

4. *In pace.*] Mll. *Melius in pacem.*

5. *Cilicia Trachea & Commagene.*] Sue-
ton. cap. VIII. Item Tracheam Ciliciam &
Comagenem, ditionis regia usque ad id
tempus, in provinciarum formam redegit.
Ante Vespasianum quidem utraque in pro-
vinciarum formam acta, sed eas Cajus im-

posito Antiocho, ditionis regia fecerat. Vi-
de Dionem lib. 58. Cilicia Trachea, est
Cilicia maritima, Trachea ab asperitate di-
cta τριχὸς, τραχία, *asper, aspera.* Coma-
gena ad Euphratem.

6. *Augustophratensem.*] Sic in lib. No-
tit. Imper. *Augustofretensis*, dicitur & *Eu-
phratesia*, & *Augusta Euphratesia.*

7. *De quo sermo percreb. reg.*] Vide Sue-
ton. cap. 14. idcirco eum postea Domitia-
nus occidit.

8. *Institutum.*] Sueton. XXI. *Ordinem vi-
ta fere hunc tenuit in principatu maturus
semper, ac de noctu evigilabat: deinde per-
lectis Epistolis, officiorumque omnium bre-
viariis, amicos admittebat, ac dum salu-
tabatur, & calceabat ipse se se & amicie-
bat: post decisa quacumque obvenissent ne-
gotia, gestationi & inde quieti vacabat.*

9. *Publicisque actibus.*] Perlectis Epi-
B b ij

fioire animo convivium curabat. Plura dicere studium coëgit imperatoris boni, quem ab Augusti morte ¹ post annos sex & quinquaginta Romana respublica exsanguis sævitia tyrannorum, quasi fato quodam, ne penitus rueret, affecuta est. Itaque annum agens vitæ ² absque uno
 5. septuagesimum, feriis joca, quibus delectabatur, admiscens, interiit. Quippe primo cum ³ crinitum sidus apparuisset: Istud, inquit, ad regem Persarum pertinet: ⁴ cui capillus effusior. ⁵ Deinde ventris eluvie fessus, & assurgens, Stantem, ait, imperatorem excedere terris decet.

TITUS vocabulo patris etiam VESPASIANUS dictus, ⁶ matre liberta DOMITILLA nomine genitus, imperavit annos duos, & menses duos, diesque viginti. Iste ⁷ a puero præclaris studiis, probitatis, militiæ, litterarum instantissime deditus, quo contenderit, animi & corporis muneribus ostendit. Hic ubi patriæ curam suscepit, incredibile est, quantum quos imitabatur, anteierit, præcipue clementia, liberalitate, honorificentia, ac pecuniæ contemptu: quæ eo amplius grata
 15. fuere, quod ex nonnullis a privato adhuc patrat, asperior, ⁸ luxuriæ & avaritiæ amans credebatur fore. Namque præfecturam prætorianam patre imperante, adeptus, ⁹ suspectum quemque & oppositum sibi, immisissis, qui per theatra & castra invidiosa jactantes ad pœnam poscerent,
 20. quasi criminis convictos oppressit. In quibus Cæcinam consularem adhiberum cenæ, vix dum triclinio egressum, ob suspicionem stupratæ Berenices ¹⁰ uxoris suæ, jugulari iussit. ¹¹ Jurgia autem sub patre venun-

N O T Æ.

stolis, officiorumque omnium breviariis. Sueton. supra.

1. *Post annos sex & quinquaginta.*) Si Vespasiani imperium ducas ab anno quo Vitellius occisus, anni erunt ab Augusti morte 55.

2. *Absque uno septuagesimum.*) Tamen constat vixisse Vespasianum an. 69. mens. 7. dies 7. quippe natus 17. Novembr. ann. post C.N. 9. mortuus die 24. Jun. an. 79. & ita Sueton.

3. *Crinitum sidus.*) *Stella in calo crinita apparuisset.* Sueton. 23. Cometam vocamus.

4. *Cui capillus effusior.*) *Ad Parthorum regem qui capillatus esset.* Sueton. ibidem, ergo Parthi qui Persæ. eos autem capillatos, veteres docent, & nummi & lapides ostendunt.

5. *Deinde ventris.*) *Alvo repente usque ad defectionem soluta, Imperatorem stantem, ait, mori oportere.* Sueton. 24.

6. *Matre liberta Domitilla.*) *Flavia Domitilla Statilii Capella equitis Rom. Sabratensis ex Africa delegata olim, Lati-*

naque conditionis, sed mox ingenua & civis Romana recuperatorio judicio pronuntiata. Sueton. Vespas. 3.

7. *A puero præclaris studiis.*) *In puero statim corporis animique dotes expleverunt, magis ac magis deinceps per ætatis gradus, &c. Armorum & equitandi peritissimus, Latine Græcæque lingua, vel in orando, vel in fingendis poematibus promptus, & facilis ad extemporalitatem usque.* Sueton. cap. 3.

8. *Luxuria & avaritia amans credebatur fore.*) *Melius in Veronenſi Edid. Luxuriaque & avaritia amans credebatur.* Ut absit *re fore.* De luxuria, sævitia & avaritia, Sueton. 7.

9. *Suspectum quemque.*) *Suspectissimum quemque sibi, summissis qui per theatra & castra quasi consensu ad pœnam deposcerent, haud cunctanter oppressit.* Sueton. 6.

10. *Uxoris.*) Uxor non erat, sed nuptias pollicitus uxoris eam nomine dignabatur.

11. *Jurgia.*) Id est, jura. De hoc Sueton.

- data : rapinarum cupidum : unde Neronem cuncti i vocantes opinantesque summam rerum nactum graviter acceperant. ² Sed hæc in melius conversa adeo ei immortalem gloriam contulere, ut DELICIE atque AMOR humani generis appellaretur. Denique ut subiit pondus regium,
5. Berenicen nuptias suas sperantem regredi domum, & enervatorum greges abire præcepit. Quo facto, quasi signum protulit mutatae intemperantiae. Dehinc cum donata concessave a prioribus principibus firmare insequentes solerent, ³ simul [ut] imperium cepit, talia possidentibus edicto sponte cavit. Quadam etiam die, ⁴ recordans vesperi nihil se cui-
10. quam præstitisse, venerando cælestique dicto, AMICI, ait, PERDIDIMUS DIEM: quia erat magnificæ liberalitatis. Clementiam vero usque eo perduxit, ut amplissimi ordinis duo cum adversus eum conjurassent, neque abnuere cogitatum scelus quirent, monuerit primo; post deductos in spectaculum secum, utrimque assidere jussit: petitoque ex
15. industria ⁵ Mirmillonum, quorum pugna viscebantur, gladio quasi ad explorandam aciem, uni atque alteri commiserit: quibus percussis & constantiam mirantibus diceret, Videtisne POTESTATES fato dari, frustra tentari facinus potiundi spe, vel amittendi metu? ⁶ Fratrem quoque Domitianum parantem insidias, militumque animos sollicitantem,
20. flens sæpius obtestatus est, ne parricidio assequi cuperet, quod & se volente esset obventurum ei, & jam haberet, cum sit particeps potestatis. ⁷ Hujus tempore mons Vesuvius in Campania ardere cæpit: incendiumque Romæ sine nocturna requie per triduum fuit. ⁸ Lues quoque quanta vix unquam antea, [fuit.] Quibus malis ⁹ nonnullis vexatis,
25. pecunia propria subvenit, cunctis remediorum generibus, nunc ægotantes per semetipsum reficiens, nunc consolans suorum mortibus afflictos. Vixit annos quadraginta unum: & in eodem, quo pater, apud

N O T Æ.

ton. 7. *Suspecta est rapacitas: quod constabat in cognitionibus patris nundinari pramiarique solitum.*

1. *Vocantes opinantesque.*] Mss. rectius opinantes vocantesque. Et Sueton. Denique propalam alium Neronem & opinabantur, & prædicabant.

2. *Sed hæc in melius.*] Sueton. Ac illi ea fama pro bono cessit, conversaque est in maximas laudes: neque ullo vitio reperto, & contra virtutibus summis.

3. *Simul ut.*] Ejiciendum tamen ut neque supra apparet in Cæsaribus.

4. *Recordans vesperi.*] Atque etiam recordatus super cœnam, quod nihil cuiquam tota die præstitisset, memorabilem illam meritoque laudatam vocem edidit: amici! diem perdididi. Sueton. 8.

5. *Mirmillonem.*] Gladiatorum, quorum alii retiarii, Threces alii, Mirmillones sectores, &c. Mirmillones qui e Gallia venerant, dicebantur.

6. *Fratrem suum.*] Vide Sueton. 9.

7. *Hujus tempore.*] An. V. 731. post C. N. 79. Quadam sub eo fortuita ac tristis acciderunt. Ut conflagratio Vesuvii, in Campania: & incendium Roma per triduum, totidemque noctes, item pestilentia quanta non temere alias. Sueton. 8. Vide de Vesuvii montis incendio elegantissimam Plin. Epistolam lib. vi. Ep. xvi.

8. *Lues.*] Proprie de pestilentia.

9. *Nonnullis vexatis.*] In Mss. Quibus tamen malis nullo vexato. Quæ amplectuntur viri doctissimi quod menti Suetonii videantur accommodari. cap. 3. Urbis

Bb iij

Sabinos agro, febris interiit. Hujus mors, credi vix potest, quantum luctus urbi, provinciisque intulerit, adeo ut eum delicias publicas, sicut diximus, appellantes, quasi perpetuo custode orbatum terrarum orbem deflerent.

5. DOMITIANUS VESPASIANI & DOMITILÆ libertæ filius, germanus Titi, imperavit¹ annos quindecim. Ille primo clementiam simulans, neque adeo iners, ² domi bellicque tolerantior videbatur: idcircoque Catos Germanosque devicit, jus æquissime dixit. Romæ multa ædificia vel cæpta, vel a fundamentis construxit. ³ BLIO THECAS incendio consumptas, petitis undique, præsertim Alexandria, exemplis, reparavit. ⁴ Sagittarum tam doctus fuit, ut inter patientes digitos extentæ manus viri procul positi spicula ejus transvolarent. Dehinc atrox cædibus, honorum supplicia agere cæpit: ac more Caligulæ dominum sese deumque dici coëgit: segnisque ridicule remotis omnibus, muscarum agmina persequeretur. Furens libidine: cujus fœdum exercitium, Græcorum lingua κλινοπάλην vocabat. Hinc percontanti cuidam, quisquamne in palatio esset, responsum [est,] ⁵ Ne musca quidem. His ejus sævitiis, ac maxime injuria verborum, qua [se] scortum vocari dolebat, accensus ⁶ Antonius, curans Germaniam superiorem, imperium corripuit. Quo per ⁷ Norbanum Appium acie strato, Domitianus longe tetrior, in omne hominum genus, etiam in suos, ferarum more grassabatur. Igitur metu crudelitatis, & conscientiæ suæ conjuravere plerique, impulsoribus ⁸ Parthenio procurante cubiculum, & Stephano, ⁹ & tum ob fraudem interceptæ pecuniæ supplicium suspectante Clodiano, adscita etiam in consilium tyranni uxore Domitia,

N O T Æ.

incendio, inquit, nihil nisi sibi periisse publice testatus, &c. Verum non ideo recepta lectio temere damnanda. Non solum enim eos respicit qui Urbis, sed etiam reliquos omnes qui Vesuvii montis incendio lassi sunt. Neque minus ea ad Suetonii mentem facit, qui ibidem: *In his tot adversis actalibus, non modo principis sollicitudinem, sed & parentis affectum unicum præstitit: nunc consolando quatenus suppeteret facultas.*

1. *Annos quindecim.*] Et dies 5.

2. *Domi bellicque.*] Aliter in Cæsaribus: *Neque adeo iners domi, belloque tolerantior.*

3. *Bibliothecas.*] Sueton. xx. *Liberalia studia in initio Imperii, neglexit, quamquam Bibliothecas incendio absumptas impensissime reparare curaret, exemplaribus undique petitis: missisque Alexandriam qui describerent, emendarentque.* Quamvis

maximam illam Ptolemæi Philadelphii bibliothecam bello Alexandrino exustam scribit Plutarch.

4. *Sagittarum.*] Vide Suet., 19. *Nonnumquam in pueri procul stantis præbentisque pro scopulo dispansam dextra manus palmam, sagittas tanta arte direxit, ut omnes per intervalla digitorum innocue evaderent.*

5. *Ne musca quidem.*] Sic Sueton. Sed plenius in Cæsaribus. Locum adj.

6. *Antonius.*] L. Antonius Superioris Germaniæ præses. Vide Sueton. 6. hoc factum est decimo sexto Domitiani Consulatu. An. V. 844. post C. N. 92.

7. *Norbanum Appium.*] *Lucium Maximum* vocat Dio.

8. *Parthenio.*] *Parthenius cubiculo præpositus.* Sueton.

9. *Et tum ob fraudem interceptæ pecuniæ.*] *Interceptæ pecuniæ reum* dicit Clod-

ob amorem Paridis histrionis a principe cruciatus formidante; Domitianum multis vulneribus confodiunt: post annum quintum & quadragesimum vitæ. At senatus gladiatoris more funus efferri, radendumque nomen decrevit. ¹ Hujus tempore sæculares ludi celebrati sunt.

5. Hactenus Romæ, seu per Italiam orti Imperium rexere: hinc advenæ. Unde compertum est, urbem Romam ² externorum virtute crevisse. Quid enim Nerva prudentius aut moderatius? quid Trajano divinius? quid præstantius Adriano?

COCCEJUS NERVA opido Narnienfi genitus, imperavit, ³ mens. 10. ses tredecim, dies decem. Iste cum imperium suscepisset, mox rumore orto, vivere atque affore Domitianum, perinde trepidavit, ut colore mutato, verbis amissis, vix consisteret. Sed a ⁴ Parthenio confirmatus, recepta fiducia, ad solemne delenimentum conversus est. Qui cum in curiam a senatu gratanter exceptus esset, solus ex omnibus ⁵ Arrius Antoninus vir acer, eique amicissimus, conditionem imperantium prudenter exprimens, amplexus eum, gratulari se ait senatui & populo, provinciisque; ipsi autem nequaquam: cui satius fuerat malos semper principes eludere, quam tanti oneris vim sustinentem, non molestis modo & periculis subjici, sed famæ etiam inimicorum pariter & amicorum: qui 20. cum se mereri omnia præsumunt, si quicquam non extorserint, atrociores sunt ipsis quoque hostibus. Iste quicquid antea pænæ nomine tributis accesserat, ⁶ indulgit: afflictas civitates relevavit: puellas, puerosque natos parentibus egestuosis sumptu publico per Italiæ opida ali jussit.

NOTÆ.

dianum. Suetonius vero Stephanum. Stephanus, inquit, cap. 17. Domitilla procurator, & tunc interceptarum pecuniarum reus, consilium operamque obtulit. Idemque Clodianum Cornicularium vocat. Quid igitur? rescribendum puto: Parthenio procurante cubiculum; & Stephano tum ob fraudem intercepta pecunia supplicium susceperante, & Clodiano, adjecta etiam, &c.

1. Hujus tempore sæculares ludi.] Sueton. 4. Fecit & ludos sæculares computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, sed quo olim Augustus ediderat. Quamquam nec plane eam rationem servaverit. Augustus enim quintos ludos sæculares fecit an. ante C. N. 15. hos vero Domitianus an. post C. N. 88. defunt igitur anni septem ut justus annorum qui ludos sæculares intercurrebant, numerus impleatur.

2. Externorum virtute crevisse.] Latior

Reip. status evenit abstinentia & moderatio-
ne insequentium principum. Sueton. Domitian. extrem. Schott.

3. Menses tredecim.] Supra in Cæsari-
bus Victor. Mense sexto ac decimo semet eo
abdicavit. Idem Eutrop. nisi quod addit
dies octo.

4. Parthenio.] Domitiani cubiculum
procurante. cap. superiori.

5. Arrius Antoninus.] Avus maternus An-
tonini Pii. Hoc tangit Capitolin. Avus ma-
ternus Arrius Antoninus, bis Consul, homo
sanctus & qui Nervam miseratus esset quod
imperare cepisset. Utinam vero Nervæ &
Trajani vitæ, vel a Capitolino, vel a Spar-
tiano scriptæ superessent, sine dubio quod
optime monuit apud Capitol. Casaub. quæ
de Arrio in hac Epitom. narrantur, ea ex
amissis vitis unius horum Scriptorum ad
verbum transcripta reperiremus.

6. Indulgit.] Hæc omnia de Hadriano
Spartianus.

¹ Hic ne accessum malignorum terreret, Junii Maurici ² constantis viri dicto [ita] admonetur. ³ Qui convivio familiari adhibitus, cum Vespontionem consulari honore functum quidem apud Domitianum, tamen multos occultis criminationibus persecutum, adesse vidisset; inter colloquia mentione Catulli facta calumniatoris præcipui, dicente Nerva: quid nunc faceret, si Domitiano supervixisset? Nobiscum, inquit Mauricus, cenaret. Hic ⁴ jurgiorum disceptator & scientissimus & frequens fuit. Calpurnium Crassum, promissis ingentibus animos militum perterritantem, detectum, confessumque, ⁵ Tarentum cum uxore removit, ¹⁰ patribus lenitatem ejus increpantibus. Cumque interfectores Domitiani ad exitium poscerentur, tantum est consternatus, ut neque vomitum, neque impetum ventris valeret differre, & tamen vehementer obstitit, dictitans æquius esse mortem subire, quam auctoritatem imperii fœdare, ⁶ proditis potentiæ sumendæ auctoribus. Sed milites neglecto principe, ¹⁵ requisitos, ⁷ Petronium [Stephanum] uno ictu: Parthenium vero demptis prius genitalibus, & in os coniectis, iugulavere, redempto magnis sumptibus ⁸ Casperio: qui scelere tam truci insolentior, Nervam compulit referre apud populum gratias militibus, quia ⁹ nefandos pessimosque omnium mortalium peremissent. Hic Traianum in ²⁰ liberi locum, cum, inque partem imperii adoptavit: cum quo tribus vixit mensibus.

N O T Æ.

1. *Hic ne accessum malignorum terreret.*] Vel legendum *ne accessum malignorum timeret.* Vel ut in Mss. & vulgatis. *Ne accessu malignorum terreretur.* Tamen & altera lectio retineri potest, *ne terreret accessum malignorum*, hoc est ne malignos se accedere prohiberet. Imo & hæc magis ad mentem Plinii videtur facere. Vide infra. Per malignos, calumniatores intellige.

2. *Constantis viri*] Junius Mauricus, quo viro nihil firmitus, nihil verius. Plin. Epist. xxii. lib. xiv.

3. *Qui convivio.*] Hanc historiam sic Plin. loco supra laudato. *Idem* (Mauricus) apud Nervam Imperatorem, non minus fortiter. Cœnabat Nerva cum paucis. Vespontio proximus, atque etiam insinu recumbebat. Dixi omnia, quum hominem nominavi. Incidit sermo de Catullo Messallino, qui luminibus orbatus ingenio sævo mala cecitatis addiderat, non verebatur, non erubescibat, non miserebatur. Sapius a Domitiano non secus ac tela, qua & ipsa caca & improvida feruntur, in optimum quemque contorquebatur. De ejus nequitia sanguinariisque sententiis in commune omnes super cœnam

loquebantur, tum ipse Imperator: quid putamus passurum fuisse, si viveret, & Mauricus, nobiscum cœnaret?

4. *Jurgiorum.*] Sic supra in Vespasiano, *jurgia*, id est, *jura*.

5. *Tarentum.*] In Salentinis ad litus maris.

6. *Proditis potentiæ sumenda auctoribus.*] Nam Domitiani interfectores adjuvantibus, Nerva imperium invasit.

7. *Petronium Stephanum.*] Abesse debet vox *Stephanum*, nec in Mss. comparet. Verra videtur conjectura Schotti qui putat loco *Stephanum* scriptum fuisse *Secundum*; Nam Petronius *Secundus* vocabatur.

8. *Casperio.*] Ælium Casperium vocat Dio. Præfectus fuit prætorio. Doctiss. Grotius legebat *Sigerio* quem Xiphilinus Domitiani cubicularium fuisse dicit; meminit Martial. lib. 4. Ep. 79.

Sigerioque meros Parthenioque sonas. Sed *Casperium* Dio.

9. *Nefandos pessimosque.*] Petronium scilicet, & Parthenium.

10. *Liberi locum.*] Nota *Liberi* pro *Nati* numero singulari. Sic supra Victor in *Cæsaribus*.

Qui

Qui dum suggerente ira, voce quammaxima, contra quendam Regulum nomine inclamaret, sudore correptus est; quo refrigerante, ¹horror corporis nimius initium febris fuit: nec multo post vitam finivit, ²anno ætatis sexagesimo tertio. Cujus corpus a senatu ³quondam Augusto honore delatum in sepulchro Augusti sepultum est. Eoque die quo interiit, ⁴solis defectio facta est.

ULPIUS TRAJANUS ⁵ex urbe Tudertina, Ulpus ab avo dictus, Trajanus a Trajo paterni generis auctore, vel de nomine Trajani patris sic appellatus, imperavit ⁶annis viginti. Iste talem se reipublicæ præbuit, qualem vix ægreque exprimere valuerunt ⁷summorum scriptorum miranda ingenia. Hic imperium ⁸apud Agrippinam nobilem Galliarum coloniam suscepit, habens diligentiam in re militari, in civilibus lenitatem, in sublevandis civitatibus largitionem. Cumque duo sint, quæ ab egregiis principibus expectentur, SANCTITAS domi, in armis fortitudo, utrobique prudentia: tantus erat in eo maximarum rerum modus, ut quasi temperamento quodam virtutes miscuisse videretur: nisi quia cibo, ⁹vinoque paululum deditus erat. ¹⁰Liberalis in amicos: & tamquam vitæ conditione par, ¹¹societatibus perfrui. Hic ob honorem

N O T Æ.

1. *Horror*) Eleganter, pro tremor: sic horror soli. Florus: *Nisi illum hororem soli*, &c.

2. *Anno ætatis sexagesimo tertio.*) Eutrop. *Ætatis LXX.* & aliter anno. Sed ambo falsi sunt. Nam natus erat an. 66.

3. *Quondam.*] Locum corruptum puto, cur enim quondam? In Mss. *Ut quondam Augusti honore delato in sepulchro Augusto sepultum est.* Puto levissima immutatione: *Cujus corpus a Senatu quondam Augusto honore delato, in sepulchro Augusti sepultum est.* ut quod apparet in Mss. a postrema syllaba vocis *Senatu* inversa natum. Ordo hic est. Cujus corpus in sepulchro Augusti sepultum est honore quondam a Senatu Augusto delato. De Augusto qui Senatorum humeris in campum delatus Sueton. cap. 100.

4. *Solis defectio.*] Hanc Eclipsin Solis post obitum Nervæ diebus quinquaginta tribus factam ex tabulis patet. Nam obiit Nerva die 27. Januarii, accidit Eclipsis die Martii 21.

5. *Ex Urbe Tudertina.*] Mihi ignota est Tudertina Urbs. Etsi nota esset, non ideo Epitomistæ crederem. Trajanus enim ex Italica Hispaniæ Urbe, non ex Tudertina.

Vide in Cæsaribus.

6. *Annis viginti.*) Imo an. 19. mens. sex, dies 15.

7. *Summorum scriptorum miranda ingenia.*] Adriani vitam copiose literis mandaverant Marius Maximus, Fabius Marcellinus, Aurelius Verus, Statius Valens, quos omnes laudat Lampridius in Alexandro Severo. Scripsit & Aelius Spartianus; sed quæ temporis injuria periit. Et hunc maxime ab Epitomista respici verisimile est, cum ab ejusdem vitis quæ supersunt multa ab eo videamus esse transcripta.

8. *Apud Agrippinam.*] Eutrop. *Imperator autem apud Agrippinam civitatem in Gallis factus est.* Agrippina Colonia, hodie Cologne.

9. *Vinoque.*] Supra in Cæsaribus.

10. *Liberalis in amicos.*) Eutrop. *Liberalis in cunctos: publice privatimque ditans omnes, & honoribus augens, quos vel mediocri familiaritate cognovisset.*

11. *Societatibus perfrui.*] Id est, *perfruebatur.* Sic non semel indefinitos pro imperfectis reperias. De hac Trajani civilitate Eutrop. *Roma, & per provincias equalem se omnibus exhibens; amicos salutandi causa frequentans, vel egrotantes, vel cum*

C c

Suræ, cujus studio imperium arripuerat, ¹ lavacra condidit. De quo supervacaneum videtur cuncta velle nominatim prodere, cum satis sit ex cultum atque emendatum dixisse. Fuit enim patiens laboris, studiosus optimi cujusque, ac bellicosi: magis [que] simpliciora ingenia aut
 5. eruditissimos, quamvis ipse parca esset scientiæ, moderateque eloquens, diligebat. JUSTITIÆ vero, ac JURIS humani divinique tam reperi-
 tor novi, quam inveterati custos. Quæ omnia eo majora viscebantur, quo [niam] per multos atque atroces tyrannos perditio atque prostrato
 10. statu Romano, ² in remedium tantorum malorum divinitus credebatur opportune datus; usque eo, ut adveniens imperium ejus pleraque
 mirifica denunciaverint. In quibus præcipuum, ³ cornix e fastigio Capitolii Atticis sermonibus effata, *καλῶς ἐστὶν*. Hujus exusti corporis cineres
 relati Romam, humatique ⁴ Trajani foro sub ejus columna: & imago superposita ⁵ sicuti triumphantes solent, in urbem invecta, senatu præ-
 15. eunte & exercitu. Eo tempore, multo perniciosius, quam sub Nerva, ⁶ Tiberis inundavit, magna clade ⁷ ædium: & terræmotus gravis ⁸ per
 provincias multas, atroxque pestilentia, famelique, & incendia facta sunt. Quibus omnibus Trajanus per exquisita remedia plurimum opitu-
 latus est; statuens, ne domorum altitudo ⁹ sexaginta superaret pedes,
 20. ob ruinas faciles, & sumptus, si quando talia contingerent, exitiosos. Unde merito PATER PATRIÆ dictus est. ¹⁰ Vixit annos
 LXIV.

N O T Æ.

festos dies habuissent; convivia cum iisdem indiscreta vicissim habens. Sæpe in vehiculis eorum sedens.

1. *Lavacra.*] In Cæsaribus.

2. *In remedium.*] Nam sub Trajano principe mover lacertos, & præter spem omnium, senectus Imperii quasi reddita juventute revirescit. Florus.

3. *Cornix e fastigio Capitolii.*] Hoc paulo ante Domitiani mortem evenisse dicit Sueton. cap. ult. *Ante paucos*, inquit, *quam occideretur, menses* Cornix in Capitolio eloquuta est, *ἐστὶν πεινῶ καλῶς*. Nec defuit qui ostentum sic interpretaretur.

Nuper Tarpeio qua sedet culmine
Cornix.

Est bene, non potuit dicere; dixit,
erit.

4. *Trajani foro.*] Quod forum Ulpium sive Trajani ab Ulpio Trajano dictum. Apollodorus Architectus fuit. Columna in medio sita, cujus altitudo hodieque apparet

pedum 128.

5. *Sicut triumphantes solent in Urbem invecta.*] Hanc Hadrianus invexit. Spartian. *Quum triumphum ei Senatus qui Trajano deditus erat detulisset, recusavit ipse, atque imaginem Trajani curru triumphali vexit, ut optimus Imperator ne post mortem quidem triumphi amitteret dignitatem.*

6. *Tiberis inundavit.*] Vide Plin. lib. 3. cap. 5. hist. nat.

7. *Ædium.*] In Mss. *Ædium proximorum.*

8. *Per provincias multas.*] In Græcia, Asia, Galatia, Syria. Euseb. Dio.

9. *Sexaginta superaret pedes.*] Augustus ut Ruinæ caverentur, edixit ne novum ullum ædificium ad viam publicam factum ultra Lxx. pedes attolleretur. Strabo. lib. v. Trajanus vero ad pedes Lx. revocavit.

10. *Vixit annis LXIV.*] Imo annis 63. mens. 9. diebus 4.

ÆLIUS ADRIANUS ¹ stirpis Italicae, ² Ælio Adriano ³ Trajani principis consobrino Adriæ orto genitus, quod ⁴ opidum agri Piceni, etiam mari Adriatico nomen dedit, imperavit ⁵ annis viginti duobus. Hic Græcis litteris impensius eruditus, a plerisque ⁶ Græculus appellatus est. Atheniensium studia, moresque hausit non sermone tantum, sed & cæteris disciplinis, ⁷ canendi, psallendi, medendique scientia, musicus, geometra, pictor, fictor ex ære vel marmore proxime ⁸ Polycletos & Euphranoras. Perinde omnino ad ista erat factus, ut elegantius numquam quicquam humanæ res expertæ videantur. ⁹ Memor supra quam ¹⁰ cuiquam credibile est, locos, negotia, milites, absentes quoque nominibus recensere. Immensi laboris, quippe qui provincias omnes ¹⁰ pe-

N O T A.

¹. *Stirpis Italica.*] Hoc est e Italica Hispaniæ Urbe oriundus. Sed, nescio an hoc sensu dici possit *Stirpis Italica*, imo verum est quod apud Spartianum notavit illustrissimus Casaubonus, *stirpis Italica* nil aliud velle quam *imelios javos*. Ita ut Victor Hadrianum, non Italica Hispaniæ Urbe oriundum dicat; sed plane e contrario dissimulans originem illius Hispanicam, aut quasi rem notam omnibus pratermittens, Italiæ quantum potest, asserat. Quin plerique libri scripti non *Italica*, sed *Itala* præferunt eo loci. Et ipse Victor se ipsum explicat, dum addit *Ælio Adriano Adriæ orto genitus*.

². *Ælio Adriano Adriæ orto genitus.*] Spartian. primulo initio. *Origo Imperatoris Hadriani vetustior a Picentibus, posterior ab Hispaniensibus manat: siquidem Adriæ ortos majores suos apud Italicam Scipionum temporibus resedisse, in libris vita sua Hadrianus ipse commemorat. Hadriano pater Ælius Hadrianus cognomento Afer, fuit, consobrinnus Trajani Imperatoris, &c.*

³. *Trajani principis Consobrino.*] Ælio Ælii Hadriani Imperatoris avo conjux fuit Ulpia, M. Ulpii Trajani Soror, Trajani Augusti amita. Trajanus igitur Imperator & pater Hadriani Cæsaris, ut ex fratre & sorore nati Amitini, invicem fuerunt. Quos etiam consobrinos nominare solent Latini, ut & Jurisconsultus notat. Casaub. apud Spartian.

⁴. *Opidum agri Piceni.*] In inferiori parte juxta Vestinos, ad mare.

⁵. *Annis viginti duobus.*] Vide in Cæsaribus.

⁶. *Græculus appellatus.*] Ex Spartian. *Imbutusque impensius Græcis studiis, ingenio ejus sic ad ea declinante, ut a nonnullis Græculus diceretur.*

⁷. *Canendi, psallendi medendique scientia.*] Spartianus quem fere Epitomista sequitur. *Fuit poematum & literarum omnium studiosissimus. Arithmetica, Geometria, pictura peritissimus, jam psallendi & cantandi scientiam præ se ferebat. Ubi nulla mentio medendi scientiæ. Sed ejus loco Arithmeticam Hadriano tribuit Spartianus. Quare non immerito hunc locum Epitomistæ suspectum habuere viri doctissimi Schottus & Casaubonus. Quorum prior legendum putat numerandique scientiæ vere. Idque ego olim antequam Schottum legissem, subodorata fueram Spartianum legendo. Priori syllaba nu deperdita ex reliquis merandi imperiti librarii fecere medendi.*

⁸. *Polycletos & Euphranoras.*] Nobilissimos pictores.

⁹. *Memor supra quam cuiquam cred.*] Spartian. *Fuit memoria ingentis, facultatis immensa, nam & ipse orationes dictavit, & ad omnia respondit. Et paulo infra nomina plurimis sine nomenclatore reddidit, quæ semel & congesta simul audiverat, ut nomenclatores sapius errantes emendaverit. Dixit & veteranorum nomina quos aliquando dimiserat. Libros statim lectos & ignotos quidem plurimis memoriter reddidit. Uno tempore scripsit, dictavit, audivit, & cum amicis fabulatus est.*

¹⁰. *Pedibus circumierit.*] Ex Spartiano: *Exemplo etiam virtutis sua ceteros adhortatus, quum etiam vicena millia pedibus*

dibus circumierit, agmen comitantium prævertens, cum, opida universa restitueret, ² augeret ordinibus. Nam ad speciem legionum militarium, fabros, perpendiculatores, architectos, genusque cunctum extruendorum mœnium, seu decorandorum in cohortes ³ centuriaverat.

5. ⁴ Varius, multiplex, multiformis: ad vitia atque virtutes quasi arbiter genitus, impetum mentis quodam artificio regens, ingenium invidum, triste, lascivum, & ad ostentationem sui insolens callide tegebat; continentiam, facilitatem, clementiam simulans, contraque dissimulans ardorem gloriæ, quo flagrabat. Acerrimus ad laceffendum pariter & ref-

10. pondendum seriis, joco, maledictis: referre carmen carmini, ⁵ dictum dicto: prorsus ut meditatum crederes adversus omnia. Hujus uxor Sabina, dum prope servilibus iniuriis accipitur, ad mortem voluntariam compulsa est. Quæ palam iactabat, quam immane ingenium pertulisset: ⁷ & elaborasse, ne ex eo ad humani generis perniciem gravi-

15. daretur. Hic ⁸ morbo subtercutaneo, quem diu placide pertulerat, victus, dolore ardens, impatiensque, plures e senatu extinxit. ⁹ A regibus multis pace occultis muneribus impetrata, iactabat palam plus se otio adeptum, quam armis ceteros. ¹⁰ Officia sane publica, & palatina, nec non militiæ in eam formam statuit, quæ paucis per Constantium im-

20. mutatis, hodie perseverat. Vixit ¹¹ annos sexaginta duos: dehinc miserabili exitu consumtus est, cruciatu membrorum fere omnium confectus, in tantum ¹² ut crebro sese interficiendum ministrorum fidissimis precans

NOTÆ.

armatus ambularet. Sed rem auget noster, nescio an vere.

1. *Opida universa restitueret.*] Id est, opida per totum orbem restitueret. Quæ scilicet vel horrore soli, aut quolibet alio casu prostrata fuerant.

2. *Augeret ordinibus.*] Fabrûm scilicet, carpentariorum, ferrariorum, omnisque generis artificum.

3. *Centuriaverat.*] Verbum militare, id est, in centurias allegerat. De centuriis non est hic dicendi locus.

4. *Varius, &c.*] Ex Spartiano hoc quoque. Idem Severus, Latus: comis, gravis: Lascivus, Cunctator: tenax, liberalis, simulator: servus, clemens & semper in omnibus varius.

5. *Dictum dicto.*) Dictum dicteria & jocosos sales complectitur. Gallice, *un bon mot.*

6. *Uxor Sabina.*) Aliter Spartian. quandoquidem etiam Sabina uxor non sine fabula veneri dat ab Hadriano, defuncta est.

7. *Et elaborasse.*] Malim elaborasset, im. ing. pertulisset, & quam elaborasset. In Mss. qua palam iactabat se, quod immane ingenium probavisset, elaborasse ne, &c. Quod valde arridet. Pro quo legi potest quum, ut propius accedas ad quam.

8. *Morbo subtercutaneo.*] Aqua intercute.

9. *A regibus multis pace oc. m.*] Spartian. Regibus multis plurimum detulit; a plerisque vero etiam pacem redemit.

10. *Officia sane publica & palatina.*] Spartian. Siquidem ipse post Casarem Octavianum labantem disciplinam incuria superiorum principum, retinuit, ordinatis & officiis, & impendiis. Quid autem immutatum sit ab Hadriano de priori Augusti ordinatione circa officia & universam rempublicam, accuratissime a peritissimo historiæ Romanæ viro Onuphrio Pannuino dictum est.

11. *Annos sexaginta duos.*) Et menses quinque, dies novemdecim.

12. *Ut crebro se se.*] Spart. Hadrianus

offerret : ac ne in semetipsum faviret , custodia carissimorum servaretur.

ANTONINUS FULVIUS , seu BOJONIUS , dictus , postea etiam PIUS cognominatus , imperavit ¹ annos viginti tres. Iste ab Adriano in filium adoptatus , ² cujus gener fuerat , tantæ bonitatis in principatu fuit , ut haud dubie sine exemplo vixerit. Quamvis ³ eum Numæ contulerit ætas sua , cum orbem terræ nullo bello per annos viginti tres ⁴ auctoritate sola rexerit , adeo trementibus eum atque amantibus ⁵ cunctis regibus nationibusque , & populis , ut parentem seu patronum magis quam dominum imperatoremve reputarent : omnesque ⁶ uno ore in cælestium morem propitium optantes , de controversiis inter se judicem poscerent. Ad quem etiam Indi , Bactri , Hyrcani legatos misere , justitia tanti imperatoris comperta , quam ornabat vultu sereno & pulchro , ⁷ procerus membra , decenter validus. ⁸ Priusquam salutandus prodiret , degustans panis aliquantulum , ne frigescere circum præcordia per jejunium sanguine , viribus exesis interciperetur , ⁹ eoque actuum publicorum laboribus minime sufficeret. Quæ incredibili diligentia ad speciem optimi patrisfamilias exsequebatur. Appetentia gloriæ carens , & ostentatione : adeo mansuetus , ut instantibus Patribus ad eos qui contra eum conjuraverant persequendos , compresserit quæstionem , præfatus NECESSE non esse ,

N O T A.

autem ultimo vita radio jam affectus gladio se transigi a servo jussit , &c. & post testamentum quidem iterum se conatus occidere. subtracto pugione , savior factus est , petiit & venenum a medico , qui se ipse ne daret occidit.

1. *Annos viginti tres.*] Vide in Cæsaribus.

2. *Cujus gener fuerat.*] Falsum est Antoninum pium Hadriani generum fuisse , quippe qui Anniam Faustina Annii Veri filiam uxorem habuerit.

3. *Eum Numæ contulerit ætas sua.*] Capitolinus in Pio , initio : *Et qui merito Numæ Pompilio ex bonorum sententia comparatur.* Et in fine : *Et qui rite compareretur Numæ cujus felicitatem , pietatemque & securitatem , ceremoniaque semper obtinuit.*

4. *Auctoritate sola.*] Capitolin. *Parthorum regem ab Armeniorum expugnatione solis literis repulit , Abgarum regem ex orientis partibus , sola auctoritate deduxit.*

5. *Cunctis regibus.*] Capitolin. *Causas regales terminavit.* Quod ambitiose ait Epitomista de cunctis regibus , verius interpretis tu de regulis aliquot orientis populorum qui suos illa tempestate reges ha-

buerunt : sed fere ex Imperatoris Romani ordinatione ut Albani , Iberi , Zydræ , Lazi , Apfilæ , Abasgi , Lanigæ & alii , Causaub.

6. *Uno ore.*) Hæc non apparent in Mss. Sed agnoscunt omnes editi : neque vero abundant , ut volunt viri doctissimi ; imo & necessaria sunt , *Uno ore poscerent , &c.*

7. *Procerus membra , decenter validus.*) Distingue , ut optime Causaubonus apud Capitolinum : procerus membra decenter , validus. Procerum membra decenter vocat quem Capitol. statura elevata decorum. *Fuit statura elevata decorus.*

8. *Priusquam salutandus.*] Capitolin. *Antequam salutatores venirent , panem siccum comedit ad sustentandas vires.* Bene mane salutabantur Imperatores. Iique nihil degustabant priusquam salutarentur , sed hora demum tertia vel quarta , vel etiam sexta qui non prandebant.

9. *Eoque actuum publicorum laboribus.*] Melius Mss. *Eoque actui publicorum minime sufficeret :* Sed distinctio sic mutanda : *Eoque actui publicorum minime sufficeret , qua incredibili , &c. Quæ , publica scilicet.*

C c iij

sceleris in ¹ semetipsum cupidos, pertinacius indagari: ne si plures reperirentur, quantis odio esset, intelligeretur. Igitur cum esset ² annorum septuaginta duorum, ³ apud Lorios villa propria, millibus passuum duodecim ab urbe, febri paucorum dierum post tres atque viginti annos
5. imperii consumptus est. Ob cuius honorem, ⁴ templa, sacerdotes, atque infinita alia decreta sunt. Usque eo autem mitis fuit, ut cum ob inopiæ frumentariæ suspicionem lapidibus a plebe Romana perstringeretur, ⁵ maluerit ratione exposita placare, quam ulcisci seditionem.

MARCUS autem ANTONIUS imperavit ⁶ annos decem & octo.
10. Iste virtutum omnium, cælestisque ingenii exstitit, ærumnisque publicis quasi defensor objectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruisent omnia status Romani. Quippe ab armis nusquam quies erat: perque omnem ⁷ Orientem, Illyricum, Italiam, Galliamque bella fervebant: ⁸ terræmotus non sine interitu civitatum,
15. ⁹ inundationes fluminum, ¹⁰ lues crebræ, locustarum species agris infestæ, prorsus ut prope nihil, quo summis angoribus atteri mortales solent, dici seu cogitari queat, quod non illo imperante sævierit. Credo divinitus attributum, U T dum mundi lex seu natura ¹¹ aliudve quid hominibus incognitum ea mala gignit, rectorum consiliis tamquam
20. medicinæ remediis leniatur. ¹² Is propinquum suum, LUCIUM AN-

NOTÆ.

1. *Semetipsum.*] Pro ipsum, ita seipsum apud Capitolin. Solusque omnium prope principum prorsus sine civili sanguine & hostili, quantum ad seipsum pertinet, vixit. Sic enim ea ætate loquebantur.

2. *Annorum septuaginta duorum.*] LXXV. numerat supra Victor in Cæsaribus. Eutrop. LXXIII. sed omnino vixit annos 74. menses sex.

3. *Apud Lorios.*] Laurium vocat Capitolin. Lorium Eutrop. fuit in Aurelia via quæ in Etruriam ducebat.

4. *Templa sacerdotes.*] Capitolin. A senatu divus est appellatus, cunctis certatim adnitentibus, quum omnes ejus pietatem clementiam, ingenium, sanctimoniam laudarent. Decreti etiam sunt omnes honores qui optimis principibus ante delati sunt. Meruit & Flaminem & Circenses, & Templum, & sodales Antonianos.

5. *Maluerit ratione exposita.*] Huc pertinent verba Capitolini: Omnium quæ gestit & in senatu, & per edicta rationem reddidit. Similium edictorum mentio apud Sueton. August. cap. 28.

6. *Annos decem & octo.*] Vide quæ in

Cæsaribus dicta sunt.

7. *Orientem, Illyricum, Italiam, Gall.*] Parthos, Marcomannos, Sequanos, &c.

8. *Terræmotus.*] Ut in Asia. Huc refero ista Capitolini: Opidis labentibus auxilium tulit.

9. *Inundationes fluminum.*] Capitolin. Sed interpellavit istam felicitatem securitatemque Imperatoris prima Tiberis inundatio, quæ sub illis gravissima fuit, quæ res & multa urbis ædificia vexavit & plurimum animalium interemit & famem gravissimam peperit.

10. *Lues crebræ.*] Capitolin. in Vero: Fuit ejus fati ut in eas provincias per quas rediit, Romam usque luem secum deferre videretur. & nata fertur pestilentia in Babylonia, ubi de templo Apollinis ex arcula aurea quam miles forte inciderat, spiritus pestilens evasit, atque inde Parthos orbemque compleffe. Vide & Ammianum Marcellinum. lib. XXIII.

11. *Aliudve quid.*] Deus scilicet quem ignorabat homo paganus.

12. *Propinquum suum.*] Fratris uxoris suæ filium. Vide in Cæsarib.

NIUM VERUM ad imperii partem novo benevolentia genere ascivit. Qui Verus inter Altinum atque ¹ Concordiam iter faciens, ² ictu sanguinis, quem morbum Græci *ἀπὸ πλῆξης* vocant, ³ undecimo imperii anno extinctus est. ⁴ Carminum maxime [Tragicorum] studiosus, ⁵ ingenii asperi atque lascivi. Post cuius obitum Marcus Antoninus rempublicam solus tenuit. ⁶ A principio vitæ tranquillissimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex mœrore mutaverit, Philosophiæ studens, litterarumque Græcarum peritissimus. ⁷ Hic permisit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu, quo ipse, & ministris similibus, exhiberent. ⁸ Hic cum ¹⁰ ærario exhausto, largitiones, quas militibus impenderet, non haberet, neque indicere provincialibus, aut senatui aliquid vellet; instrumentum regii cultus, facta in foro Trajani sectione, ¹⁰ distraxit, vasa aurea, po-

N O T Æ.

1. Concordiam.] Concordia Urbs Aquileiam inter & Altinum.

2. Ictu sanguinis.] Eutrop. Subito sanguine ictus, casu morbi quem Græci *apoplexin* vocant. Quod ictum sanguinis hic vocat, Victor alibi impetum sanguinis dixit in Valentiniano: impetu sanguinis voce amissa sensu integer exspiravit. In ejusmodi autem subitis & repentinis morbis frequenter, & ictus & impetus nominibus utuntur quibus τὸ ἀπὸ πλῆξης expriment morbi genus. Nec dubium quin ἀπὸ πλῆξης vocent ejusmodi species morborum, per quas impetu ruentis sanguinis & vitales vias obstruentis momento quis eripitur & suffocatur. Salmast. apud Capitolin.

3. Undecimo.] Sic Capitolin. Imperavit cum fratre annis undecim. Sed falsum est: Nam novem tantum numerantur.

4. Carminum.] Capitol. in Verò: *Amavit autem in pueritia versus facere, post orationes, &c.*

5. Ingenii asperi atque lascivi.] Ingenii asperi fuisse his verbis innuit Eutrop. *Vir ingenii parum civilis, reverentia tamen fratris nihil unquam atrox ausus.* Contra tamen Capitol. in Verò: *Fuit voluptuarius & nimis latus, & omnibus deliciis, ludis, jocis, decenter aptissimus.*

6. A principio.] Ad verbum Eutrop. a principio vitæ tranquillissimus, adeo ut in infantia quoque vultum nec ex gaudio, nec ex mœrore mutaret: Philosophiæ deditus Stoica, &c. quæ ex Capitolin. *Erat enim ipse tanta tranquillitatis, ut vultum nun-*

quam mutaverit mœrore, vel gaudio, Philosophia deditus Stoica.

7. Hic permisit viris clarioribus.] Eadem ad verbum Eutrop. & ex Capitolino. *Tunc viris clarioribus permisit, ut eodem cultu quo & ipse, vel ministeriis similibus convivia exhiberent.* Nisi quod Victor & Eutrop. pro ministeriis habent ministris. Unde liquet, nisi hæc scriptura ab exscriptoribus per incogitantiam sit, eos apud Capitolin. *Ministeria, ministros* esse interpretatos. Quo sensu & alibi legitur. Verum malim *ministeriis*; ita ut Capitolinus *ministeria* vocet non *ministros*, sed vasa, poculaque aurea & argentea quæ ministeria proprie dicebantur. Et hæc permissio necessaria fuit ut suppellectilis Imperatoris sectionem perageret: quis enim eam emere ausus fuisset?

8. Hic cum ærario.] Mihi suspectum est τὸ hic, & ex superiori membro natum videtur. Lego, & hic permisit viris clarioribus, ut convivia eodem cultu, quo ipse & ministeriis similibus exhiberent, & cum, &c. Ea enim sic coherere debent ut ideo hanc permissionem datam intelligamus quod suppellectilis suæ sectionem pararet; cumque simul eam dederit, instrumentum sui cultus distrahere cœpisse. Id vero non fiet si hic retineatur.

9. Ærario exhausto.] Hæc usque ad hujus tempore. Eutrop. ad verbum ex Capitolino, quem vide & confer.

10. Distraxit.) Vendit en dé-tail.

cula crystallina & murrhina, ¹ uxori ac suam sericam & auream vestem, multa ornamenta gemmarum: ac per duos continuos menses venditio habita est, multumque auri redactum. Post victoriam tamen emptoribus pretia restituit, qui reddere comparata voluerunt: molestus ⁵ nulli fuit, qui maluit semel empta retinere. ² Hujus tempore ³ Cassius tyrannidem arripiens, extinctus est. Ipse vitæ anno quinquagesimo nono, apud Vindobonam morbo consumptus est. De ejus morte nuncio Romam peracto, confusa luctu publico Urbe, senatus in curia ⁴ veste tetra amictus, lacrymans convenit. Et quod de Romulo ⁵ ægre creditum est, omnes pari sensu ⁶ præsumpserunt, Marcum cælo receptum esse. Ob cujus honorem templa, columnæ, multaque alia decreta sunt.

AURELIUS COMMODUS Marci Antonini filius, Antoninus & ipse dictus, imperavit ⁷ annos tredecim. Hic qualis futurus esset, ⁸ in ¹⁵ ipso primordio ostendit. ⁹ Nam cum in supremis moneretur a parente, attritos jam Barbaros ne permitteret vires recipere, respondit, Ab incolumi quamvis paulatim, negotia perfici posse: a mortuo [vero] nihil. Sævior omnibus libidine atque avaritia, crudelitate, nulli fidus: magisque in eos atrox, quos amplissimis honoribus donisque ingentibus ²⁰ extulerat. In tantum depravatus, ¹⁰ ut gladiatoriiis armis sæpissime in-

N O T Æ.

1. *Uxori ac suam sericam*] Idem Eutrop. verum Capitolin. Et vestem uxori ac sericam & auratam. Bene. Serica enim & aurata vestis proprie fuit Augustæ non Augusti. Videlicet ut alibi, hic etiam rationem temporis sui habuit Victor. Quo serica veste Augusti etiam utebantur.

2. *Ejus tempore.*] An. V. 927. post C. 175.

3. *Cassius.*] Præf. Asiæ. De quo vide Vulcatium Gallicanum in historia Augusta.

4. *Veste tetra.*] Schottus. *Veste atrata.*

5. *Ægre creditum est.*] Neque creditum fuisset, nisi sacramento fidem fecisset Proculus.

6. *Præsumpserunt.*] Præsumere est anticipatam rei cujusdam notitiam habere.

7. *Annos tredecim.*] Vide in Cæsarib.

8. *In ipso primordio.*] Sæva a principio dominatione detestabilior habebatur. Supra in Cæsaribus.

9. *Nam cum in supremis moneretur a parente.*] Hæc aliis verbis, sed in eandem sententiam narrat. Capitolinus in vita Marci: *Mors autem talis fuit quum agrotare*

cepisset, filium advocavit, atque ab eo primum petiit ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Rempub. prodere: Et quum filius ei respondisset cupere se primum sanitatem; ut vellet, permisit, petens tamen ut expectaret paucos dies, ut simul proficisceretur. Qui locus si quisquam alius planus est, cum tamen viri doctissimi corruptissimum & difficillimum clamant: cum responderet Commodus cupere se primum sanitatem, quid aliud ait quam quod hic Epitomista omnia ab incolumi quamvis paulatim perfici posse, a mortuo nihil? Ut vellet permisit Marcus, petens tamen ut paucos dies expectaret, ut ipse Marcus simul proficisceretur. Non quod se simul cum Commodio Romam profecturum Marcus speraret; sed cum ait, ut simul proficisceretur, de vita cum intellexisse certum est. Probant quæ subjungit Capitolin. Deinde abstinuit cibo potuque, mori cupiens, auxitque morbum.

10. *Ut gladiatoriiis armis sæpissime.*] Lamprid. In Commodio: *Inter hæc refertur in literas pugnasse illum sub patre trecenties sexagies quinquies. Item postea tantum palmarum Gladiatoriarum consecisse, vel amphitheatro*

amphitheatro dimicaverit. Huic Marcia generis libertini, forma tamen meretriciisque artibus pollens, cum animum ejus penitus devinxisset, egresso e balneo, veneni poculum obtulit. Ad extremum ab immisso¹ validissimo palæstrita, compressis faucibus expiravit, anno vitæ 5. tricesimo secundo.

HELVIUS PERTINAX imperavit² dies octoginta quinque.³ Ille coactus [imperavit:] repugnansque Imperium suscipiens, ⁴ tale cognomen sortitus est. ⁵ Origine gentis sordida, ⁶ præfecturam Urbis agens, Imperator effectus, scelere Juliani multis vulneribus obtruncatur, annos natus 7 septem atque sexaginta. ⁸ Hujus caput tota Urbe circumvectum est. Hoc exitu obiit vir ⁹ ad humanæ conversationis exemplum per laboris genera universa ¹⁰ assumptus, provectusque eo, ut ¹¹ FORTUNÆ vocaretur PILA. Nam libertino genitus patre ¹² apud Ligures in agro squalido ¹³ Lollii Gentiani, cujus in præfectura quoque ¹⁴ clientem se esse libentissime fatebatur, ¹⁵ fuit doctor litterarum, quæ a Grammaticis traduntur. ¹⁵ Blandus magis quam beneficus: Unde eum

NOTÆ.

videtis retiaris vel occis, ut mille contingerent.

1. *Validissimo palæstrita.*] Vide quæ supra in Cæsaribus dicta sunt. Herodianus scribit Commodum, immisso Narcisso quodam strenno & audaci adolescente, in cubiculo strangulatum.

2. *Dies octoginta quinque.*) Octoginta supra Victor. Vide.

3. *Ille coactus Imperavit.*) Vim pene afferentibus atque impensè rogantibus universis, vix dubitabundus sellam Imperatoriam conscendit. Vide Herodian & Capitolin. qui eum Imperium horruisse scribit.

4. *Tale cognomen sortitus est.*) A pertinacia in Imperio recusando Pertinax dictus. Aliter Capitolinus. P. Helvio Pertinaci pater libertinus Helvius successus fuit, qui filio nomen ex continuatione lignaria negotiationis, quod pertinaciter eam rem gereret, imposuisse fertur.

5. *Origine gentis sordida.*) Mss. & Editio primogenia: Origine ortus sordida. Nam & ejus pater tabernam coëtilitiam in Liguria exercebat. Auctor Capitolin.

6. *Præfecturam Urbis agens.*] Gradus omnes per quos ad Imperium Pertinax processit, persequitur Capitolinus.

7. *Septem atque sexaginta.*) Modo quatuor fere menses demas: Nam vixit Pertinax annis LXIV. mens. VII. diebus XXVII.

nax annis LXIV. mens. VII. diebus XXVII.

8. *Hujus caput.*) Capitolin. Caput ejus conto fixum milites qui eum occiderant, per Urbem in castra pertulerunt.

9. *Ad humanæ conversationis exemplum.*) Rerum humanarum vicem, volubilitatem, inconstantiam, humanam conversationem vocat. Nam converti & conversari idem sonant.

10. *Assumptus provectusque eo.*) Hæc lectio stare potest. Mss. summos provectus usque eo, &c. Unde liber editus: Ad summos provectus honores usque eo, &c.

11. *Fortuna vocaretur pila.*) Notum illud Plauti captivis.

Dii nos quasi pilas homines habent.

12. *Apud Ligures.*) Capitolin. Natus est Pertinax in Apennino in Villa Mariis.

13. *Lollii Gentiani.*) Hunc non Lollium Gentianum, sed Lollium Avitum vocat Capitol. Pertinacis patris patronum.

14. *Fuit doctor litterarum quæ a Grammaticis.*) Capitolin. Puer literis elementariis & calculo imbutus, datus etiam Græco Grammatico, atque inde Sulpitio Apollinari, post quem idem Perrinax Grammaticem professus est.

15. *Blandus magis q. b. v. e. g. n.*) Idem Capitol. Siquidem omnes qui libere fabulas conferebant, male Pertinaci loquebantur, Chrestologum eum appellantes, qui bene lo-

D d

Græco nomine *χρηστόλογον* appellavere. Nunquam injuria accepta ad ulciscendum ductus. Amabat simplicitatem: ¹ communem se affatu, convivio, incessu præbebat. Huic mortuo Divi nomen decretum est: ob cuius laudem ingeminatis, ad vocis usque defectum, plausibus, acclamatione est, Pertinace imperante, securi viximus: neminem timuimus ² patri pio, patri senatus, patri omnium bonorum.

DIDIUS JULIANUS ³ ortu Mediolanensis, imperavit ⁴ mensibus septem. Vir nobilis, jure peritissimus, factiosus, præceps, regni avidus. Hoc tempore Niger Pescennius ⁵ apud Antiochiam; ⁶ in Pannoniæ Sabaria Septimius Severus, creantur Augusti. ⁷ Ab hoc Severo Julianus in abditas palatii balneas ductus, extenta damnatorum modo cervice, decollatur: caputque ejus in rostris ponitur.

SEPTIMIUS SEVERUS imperavit ⁸ annos decem & octo. Hic Pescennium interemit, ⁹ hominem omnium turpitudinum. Sub eo etiam ¹⁰ ALBINUS, qui in Gallia se Cæsarem fecerat, apud Lugdunum occiditur. Hic Severus filios suos successores reliquit, Bassianum & Getam. Hic in Britannia ¹⁰ vallum per triginta duo passuum millia a mari ad mare deduxit. Fuit bellicosissimus omnium qui ante eum fuerunt: acer ingenio, ad omnia quæ intendisset ¹¹ in finem perseverans. Benevolentia, ²⁰ quo inclinasset, mirabili ac perpetua. Ad quærendum diligens, ad lar-

N O T Æ.

queretur, & male faceret. Chrestologus, id est, verbis munificus.

1. *Communem.*] Græcis, κοινόν. Et nos retinuimus, cum eodem sensu dicimus. *Communem.*

2. *Patri Pio, patri Senatus.*] Acclamationes istæ, hic aliter accipiendæ sunt quam eæ quibus Imperatoribus in terris adhuc morantibus fausta omnia precabantur: quippe mortuo Pertinaci & jam etiam consecrato, non erat cur amplius feliciter dicerent. Igitur *patri pio, patri senatus, patri omnium bonorum* scilicet, libenter omnes honores decernimus, censemus deferendos, vel similia.

3. *Ortu Mediolanensis.*] Vide Spartian. Mediolanum in Gallia Transpadana.

4. *Mensibus septem.*] Falsum: Imperavit tantum mensibus duobus, diebus quinque.

5. *Apud Antiochiam.*] Ab exercitibus Syriacis quos regebat, Imperator est appellatus. Spartian. in Nigro.

6. *In Pannoniæ Sabaria & Sep. Sev.*] *Sabaria* sive *Savaria*. Urbs superioris Pannoniæ. Spartianus scribit Severum Imperatorem

appellatum apud Carnutum ejusdem Pannoniæ oppidum.

7. *Ab hoc Severo.*] Severo tribuit quod jussu tribuni per gregarium militem factum est. Spartian. *Missi tamen a Senatu quorum cura per militem gregarium in Palatio, idem Julianus occisus est, fidem Cæsaris implorans, hoc est Severi.*

8. *Annos decem & octo.*] Eutrop. *Decessit Eloraci admodum senex Imperii anno XVIII. mense IV.* Sed falsus est: Imperavit tantum annis XVII. mensibus VII. diebus III. Siquidem Imperium suscepit Calend. Jun. ann. V. 945. post C. N. 193. Mortuus an. 963. post C. N. II. die 4. Februarii.

9. *Hominem omnium turpitudinum.*] Moribus turpem vocat Spartianus & libidinis effrenata ad omne genus cupiditatum.

10. *Vallum.*] Murum vocat supra Victor: locum adi. Iisdem verbis Eutrop. *Vallum per XXXII. millia passuum a mari ad mare deduxit.*

11. *In finem perseverans.*] Alludere ad

- giendum liberalis. In amicos, inimicosque pariter vehemens: quippe qui Lateranum, ¹ Cilonem, Anulinum, Bassum, ceterosque alios daret, ædibus quoque memoratu dignis: quarum præcipuas videmus, ² Parthorum quæ dicuntur, ac Laterani. ³ Hic nulli in dominatu suo
5. permisit honores venundari. Latinis litteris sufficienter instructus; Græcis sermonibus eruditus. Punica eloquentia promptior, quippe genitus apud Leptim provinciæ Africæ. Is dum membrorum omnium, maxime pedum, dolorem pati nequiret, veneni vice, quod ei negabatur, cibum gravis ac plurimæ carnis avidius invasit: quem cum conficere non posset,
10. cruditate pressus, expiravit. ⁴ Vixit annos sexaginta quinque.

AURELIUS ANTONINUS BASSIANUS CARACALLA, Severi filius, Lugduni genitus, imperavit solus annos sex. Hic Bassianus ⁵ ex avi materni nomine dictus est. At cum e Gallia vestem plurimam devexisset, ⁶ talaresque caracallas fecisset, coëgissetque plebem ad

15. se salutandum indutam talibus introire, de nomine hujusce vestis CARACALLA cognominatus est. Hic fratrem suum GETAM peremit: ob quam causam furore pœnas dedit DIRARUM INSECTATIONE, quæ non immerito ⁷ ultrices vocantur: a quo post furore convaluit. Hic ⁸ corpore ALEXANDRI Macedonis conspecto, ⁹ Magnum atque Ale-

N O T Æ.

nomen videtur: nec enim Severi nomine contentus Pertinacis addidit. Vide Spartian. Schott.

1. *Cilonem.*] Chilonem Spart. sed melius sine aspirata, nam Dio Κίλων.

2. *Parthorum quæ dicuntur ac Laterani.*] Ædes Laterani memorantur a Capitolino in Antonino Philosopho. In secunda Urbis regione esse ait Casaubonus.

3. *Hic nulli in dominatu suo permisit hon.* v.] Hoc de Severo nemo scripsit, si bene memini. Et forsan verum est quod notavit Schottus, in Severi nomine falsum esse Epitomistam ita ut Severo tribuat quod de Alexandro Severo narrat Lampridius. *Honores juris gladii nunquam vendi passus est, dicens: necesse est ut qui emit, vendat, ego non patiar, mercatores potestatum, quos si patiar, damnare non possum. Erubescio enim punire illum hominem qui emit & vendit.* Quem locum frustra sollicitat vir doctissimus.

4. *Vixit annis sexag. quinque.*] Modo dempseris menses duos, diesque quatuor.

5. *Ex avi materni nomine.*] Patre scilicet Juliæ, nota: nam hic Juliæ filium fa-

cit. Juliæ pater Bassianus vocabatur. Vide not. vii. & viri inconstantiam ride. Vide & not. i. Heliogabal.

6. *Talaresque Caracallas fecisset.*] Quæ breviores antea. Vide in Cæsaribus.

7. *Ultrices.*] Virg. viii. Æneid.

Ultricesque sedent in limine Diræ.

8. *Corpore Alexandri Macedonis conspecto.*] Quidam tamen scribunt Octavium, & Severum solos esse Imperatorum qui Alexandri magni corpus, quod Alexandria servabatur, inspexerint: Et Severum quidem monumentum oclusisse ne quis illud in posterum videret. Ergo illud una cum patre conspexisse Caracallam necesse est. Si huic racematori fides habenda. Neque enim me hoc alibi legisse memini. Et fuit etiam cum de recepta lectione dubitarem, legeremque ore, non corpore, Sed nihil aulim pronunciare.

9. *Magnum.*] Sic etiam cum vocat Paulus J. C. in veterum prudentum fragmentis, quæ immortalis P. Pithæi beneficio, cum Mosis legibus comparata circumferuntur: Tit. iii. de adulterio. *Magnus*, inquit, *Antoninus pepercit eis qui adulteros inconsulto calore ducti, interfecerunt.* Schott.

D d ij

xandrum se iussit appellari, assentantium fallaciis eo perductus, ut ¹ truci fronte, & ad lævum humerum conversa cervice, quod in ore Alexandri notaverat, incedens, fidem vultus simillimi persuaderet sibi. Fuit impatiens libidinis, quippe qui ² novercam suam duxit uxorem. Cum ³ Carras iter faceret, apud Edessam secedens ad officia naturalia, a milite, qui quasi ad custodiam sequebatur, interfectus est. ⁴ Vixit annos fere triginta. Corpus ejus Romam relatum est.

MACRINUS cum DIADUMENO filio ab exercitu ⁵ Imperatores creati, imperaverunt menses quatuordecim, & ab eodem exercitu ⁶ obtruncantur, pro eo, quia Macrinus ⁷ militarem luxuriam, stipendiaque profusiora comprimeret.

AURELIUS ANTONIUS VARIUS, idem HELIOGABALUS dictus ⁸ Caracallæ ex Semea consobrina occulte stuprata filius, imperavit biennio & mensibus octo. Hujus matris Semeæ avus Bassianus ⁹ nomine, fuerat Solis sacerdos: quem Phœnices, unde erat, ¹⁰ Heliogabalum nominabant; ¹¹ a quo iste Heliogabalus dictus est. Is cum Romam ¹² ingenti militum & senatus expectatione venisset, probris se omnibus contaminavit. Cupiditatem stupri, quam adsequi naturæ defectu non poterat, in se convertens, muliebri nomine Bassianam se pro Bas-

N O T Æ.

1. *Truci vultu.*] Spartian. *Egressus vero pueritiam, seu patris monitis, seu calliditate ingenii, sive quod se Alexandro magno Macedoni aquandum putabat, restrictior, gravior, vultu etiam truculentior factus est.*

2. *Ad lævum humerum conversa cervice.*] Quomodo in nummis hodie conspiciatur Alexander.

3. *Novercam suam.*] Juliam. Igitur Marcia filius fuit. Sed vide quam parum sibi constans sit. Idem mox Juliae, non Marcia filium facit. Juliae enim filium fuisse necesse est, si hic annos fere triginta tantum vixit, ut dicit infra. Nimirum racemator iste cum diversos auctores Dionem, Aurelium, Spartianum transcribit, & singulis fidem habet, graviter lapsus est. Nisi qui dicat eum scripsisse *matrem suam*. Et *novercam* Exscriptores huc intrusisse cum id apud Aurelium legerent. Non attendentes scilicet hic Epiromistam alios auctores sequi.

4. *Carras.*] Carræ & Edessa Urbes in Mesopotamia, non longe ab Euphrate.

5. *Vixit annos fere triginta.*] XXIX. Dio. Juliae ergo filius fuit. Et verum est. Vide

notam ante hanc secundam, & quæ in Caesaribus dicta sunt.

6. *Imperatores creati.*] Idem Eutrop. Vide in Caesaribus.

7. *Militarem luxuriam, &c.*] Capitolin. Fuit Macrinus, tamen in vita imperatoria paulo rigidior, & austerior, sperans se antea omnia posse oblivioni dare, quum ipsa severitas illius occasionem reprehendendi & lacerandi ejus daret.

8. *Caracalla ex Semea Consobrina filius.* Fuit vir quidam Bassianus nomine cui filia Julia & Moësa. Julia Caracallam, Moësa Semeam & Mammæam filias habuit. Vides Semeam & Caracallam consobrinos. Ex hac Semea & eodem Caracalla natus Heliogabalus. Ex Mammæa Alexander Severus.

9. *Heliogabalum,*] In Caesaribus.

10. *A quo iste.*] Aliter tamen Victor supra.

11. *Ingenti militum & senatus expectatione.*] Lamprid. *Nactus Imperium Romam nuntios missi: excitati que omnibus ordinibus, omni etiam populo, ad nomen Antoninum quod non solum titulo, ut in Diadumeno fuerat, sed etiam in sanguine rest-*

fiano iufferat appellari. ¹ Vestalem virginem quasi matrimonio jungens suo ; abscissisque genitalibus , matri se Magnæ sacravit. Hic ² Marcellum , qui post Alexander est dictus , ³ consobrinum suum , Cæsarem fecit. Ipse tumultu militari interfectus est. Hujus corpus per Urbis vias , more canini cadaveris , a milite tractum est , ⁴ militari cavillo appellantium , in domitæ & rabidæ libidinis catulam. ⁵ Novissime cum angustum foramen cloacæ corpus minime reciperet , usque ad Tiberim ductum , adjecto pondere , ne umquam emergeret , in fluvium projectum est. Vixit ⁶ annos sedecim : atque ex rebus quæ acciderant , ⁷ Tiberinus , Tractitius-
10. que appellatus est.

SEVERUS ALEXANDER imperavit annos tredecim. ⁸ Hic bonus reipublicæ , fuit ærumnosus. Sub hoc imperante , ⁹ Taurinus Augustus effectus ob timorem ipse se Euphrati fluvio objecit. Tunc etiam ¹⁰ Maximinus regnum arripuit , pluribus de exercitu corruptis. Alexander ve-
15. ro cum deferi se [met] a stipatoribus vidisset , ¹¹ matrem sibi causam fuisse mortis exclamans , accurrenti percussori , obvoluto capite , cervices [suas] ¹² valide compressas præbuit , anno vitæ ¹³ vicefimo sexto. Hujus mater Mamæa , eo filium coëgerat , ¹⁴ ut illa ipsa quamvis permodica , si mensæ prandioque superessent , alteri convivio reponeren-
20. tur.

N O T A E ,

ditum videbatur , quum se Antoninum Bassiani filium scripsisset , ingens ejus desiderium factum est.

1. Vestalem virginem.] Distingue. Muliebri nomine Bassianam se pro Bassiano iusserat appellari. Vestalem virginem quasi matrimonio jungens suo. Aliter nullus sensus.

2. Marcellum.] Legit Schottus. M. Aurelium , forsan satis temere. Nam ex Dione Alexander Mamææ & Varii Marcelli filius fuit: Quare Marcellus dici potuit. Inde illi fors in templo Prænestinæ : apud Lamprid.

— Si qua fata aspera rumpas ,
Tu Marcellus eris.

3. Consobrinum suum.] Propter matrem Mamæam sororem Semæ quæ Heliogabali mater fuit. Vide not. 1. Fuere qui Heliogabalum Alexandri patrum facerent. Sed falso. Vide Lamprid.

4. Militari cavillo appellantium.) Non possum concoquere a milite appellantium. Quare legebam appellantibus , vel appellante.

5. Novissime cum angustum for.] Lamprid. Sed cum non cepisset cloacula fortuito ,

per pontem Æmilium , annexo pondere ne fluitaret , in Tiberim abjectum est , ne unquam sepeliri posset.

6. Annos sedecim.] Aliis xviii.

7. Tiberinus Tractitiusque.] Appellatus est post mortem , Tiberinus , Tractitius & impurus. Lamprid.

8. Hic bonus Reipub. fuit ærumnosus.] Ob amissum contra Persas exercitum. Vide Herodian. & nota hic a Victore dissentire.

9. Taurinus Augustus effectus est.] Hoc apud alium me legisse non memini.

10. Maximinus.) De quo cap. seq.

11. Matrem sibi causam.] Herodian. τῇ τε μητρὶ περιπακίς , καὶ , ὥς φασιν , δαδυρομένος τε καὶ ἀπομένος ὅτι δι' ἐκείνην πάντα πάσχει , ἀνέμενα τὸν φόβον οὐκ οὐκ. Id est , Matrique implicitus , & , ut aiunt , conquerens atque incusans quod ob illam talia pateretur , expectabat interfectorem.

12. Valide compressas.] Vestibus scilicet iis quibus caput obvolverat.

13. Vicefimo sexto.] Verius Lamprid. Vixit annis xxix. mensibus iiii. diebus vii.

14. Ut illa ipsa.] Calaubonus : Ut illa
D d iij

JULIUS MAXIMINUS ¹ Thrax, e militaribus imperavit ² annos tres. Is ³ dum persequitur pecuniosos, infantes pariter noxiosque, apud Aquilejam seditione militum disceptus est una cum filio, conclamantibus cunctis militari joco, ex **PESSIMO** genere ⁴ ne catulum habendum.

5. Hujus imperio duo **GORDIANI**, pater & filius, principatum arripientes, unus post unum interiere. Pari etiam tenore **PUPIENUS** & **BALBINUS** regnum invadentes, perempti sunt.

GORDIANUS ⁵ nepos Gordiani ex filia, ortus Romæ clarissimo patre, imperavit annos sex. Apud ⁶ Ctesiphontem, a Philippo præfecto ¹⁰ prætorio, accensis in seditionem militibus, occiditur anno vitæ ⁷ undevicesimo. Corpus ejus prope fines Romani Persicique imperii positum, nomen loco dedit ⁸ **SEPULCRUM GORDIANI**.

MARCUS JULIUS PHILIPPUS imperavit annos quinque. Veronæ ab exercitu interfectus est, medio capite supra ordines dentium ¹⁵ præciso. Filius autem ejus ⁹ **CAJUS JULIUS SATURNINUS** quem potentia sociaverat, Romæ occiditur agens vitæ annum duodecimum: adeo severi & tristis animi, ut jam tum a quinquenni ætate, nullo pror-

N O T Æ.

lata, quamvis ipsa permodica, &c. Salmaf. ut ilia ipsa, &c. Vel illa ipsa. Illa pro hilla, intestina scilicet farta. Sed vix est ut non illa ipsa simpliciter scripserit Epitomista; Id est, ea ipsa. Et nihil impedit, quin ita recte intelligantur. Porro Alexandri mater non solum avara, sed & sordide parca. Herodian. in fine Alexandri.

1. Thrax.] *Hic de Vico Thracia Vicino Barbaris, Barbaro etiam patre & matre genitus, quorum alter e Gothis, alter ex Alanis genitus esse perhibetur. Capitolin.*

2. Annos tres.] *Vide quæ supra in Gordiano dicta sunt.*

3. Dum persequitur pecuniosos.] *Capitolin. Dumque sine judicio, sine accusatione, sine delatore, sine defensione omnes interemit, omnium bona sustulit, &c.*

4. Ne Catulum habendum.] *Non dissimile illud Aristophanis in βάρβαρ. Act. v. Sc. iv.*

εἰ γὰρ λέοντες σκύνμον ἐν πόλει τρέφειν μέλειται μὴ λέοντα μὴ σκύνα τρέφειν.
Id est, non juvat Leonis Catulum in Urbe nutrire

Præcipue vero Leonem ipsum ne in Urbe nutrias.

Scotth.

5. Nepos Gordiani ex filia.] *Capitolin.*

Hic natus est, ut plures asserunt, ex filia Gordiani, ut unus aut duo, nam amplius invenire non potui, ex filio qui in Africa periit. Si ex filia Gordiani natus, ignoratur pater tam illustris capitis.

6. Ctesiphontem.] *Quæ Urbs ad Tigrim sita.*

7. Undevicesimo.] *Nam annum agebat decimum tertium cum Imperium suscepit, & regnavit an. vi.*

8. Sepulcrum Gordiani.] *Ad Circejum Castrum in finibus ubi Aborras fluvius immiscetur Euphrati. Capitolin. Gordiano sepulcrum milites apud Circejum Castrum fecerunt in finibus Persidis, titulum hujusmodi addentes, & Græcis, & Latinis, & Persicis, & Judaicis, & Ægyptiacis litteris, ut ab omnibus legeretur: DIVO GORDIANO VICTORI PERSARVM, VICTORI GOTTHORVM, VICTORI SARMATARVM, DEPVLSORI ROMANARVM SEDITIONVM, VICTORI GERMANORVM: SED NON VICTORI PHILIPPORVM. Hunc titulum postea evertit Licinius Imperator, qui videri voluit a Philippis originem ducere.*

9. Cajus Julius Saturninus.] *Postea Marcus Julius Philippus cum patre dictus. Vide in Cæsaribus.*

lus cujusquam commento ad ridendum solvi potuerit: patremque ¹ ludis sæcularibus petulantius cachinnantem, quamquam adhuc tener, vultu notaverit averfato. Is Philippus humillimo ortus loco fuit, patre nobilissimo latronum ductore.

5. DECIUS e Pannonia inferiore, ² Bubaliæ natus, imperavit ³ menses triginta. Hic Decium filium suum Cæsarem fecit: vir artibus cunctis virtutibusque instructus, placidus & communis domi: in armis promptissimus. ⁴ In solo Barbarico inter confusas turbas gurgite paludis submersus est, ita ut nec cadaver ejus potuerit inveniri. Filius vero ¹⁰ ejus bello extinctus est. Vixit annos quinquaginta. Hujus temporibus ⁵ Valens Licinianus Imperator factus est.

- ⁶ VIBIUS GALLUS cum VOLUSIANO filio imperaverunt annos duos. ⁷ Horum temporibus HOSTILIANUS PERPENNA a senatu Imperator creatus, nec multo post pestilentia consumptus est. Sub his ¹⁵ etiam ÆMILIANUS in Mæsia Imperator effectus est: contra quem ambo profecti apud Interamnam ab exercitu suo cæduntur, anno ætatis pater septimo circiter & quadragesimo: creati ⁸ in insula Meninge, ⁹ quæ nunc Girba dicitur. ÆMILIANUS vero ¹⁰ menses quatuor dominatus, apud ¹¹ Spoletium, sive pontem, ¹² quem ab ejus cæde San- ²⁰ guinarium accepisse nomen ferunt, ¹³ inter Otriculum, Narniamque, (Spoletium) & urbem Romam regione media positum. Fuit autem genere Maurus, pugnax, nec tamen præceps. Vixit annis quatuor minus, quinquaginta.

N O T Æ.

1. *Ludis secularibus.*] Qui anno Urbis millesimo acti sunt. Supra.

2. *Bubaliæ.*] Non longe a Sirmio.

3. *Menses triginta.*] Victor supra: *Per-acto regni biennio.* Sed horum Imperatorum tempora valde obscura.

4. *In solo Barbarico.*] Alii alibi. Vide in Cæsaribus. Solum Barbaricum vocat, Interioriorem Germaniam.

5. *Valens Licinianus.*] Quatuor Valentes Imperatores hoc in rerum Romanarum breviario memorantur. Valens hic Licinianus, qui cum paucis diebus in Illyrico imperasset, occisus fuit. Valens, qui sub Galieno in Macedonia Imperium invasit, & inter triginta Tyrannos a Trebellio Polliōne recensetur. Valens, quem morte multavit Licinius. Et Valens frater Valentiniani Augusti, quem Gothi interfecerunt.

6. *Vibius Gallus.*] C. Vibius Trebo-
nianus Gallus. Supra.

7. *Horum temporibus Hostilianus.*] Supra tamen Victor videtur innuere Gallum & Hostilianum eodem tempore a Senatu Imperatores creatos.

8. *In Insula Meninge.*] Quæ Græcis Μένιγγις, Lotophagorum Insula in Africo Mari.

9. *Quæ nunc Gerba.*] Hodieque etiam nomen retinet; Nam *Gerbi*, *Zerbi* vocatur.

10. *Menses quatuor dominatus.*] Supra Victor menses tres Imperio usum scribit.

11. *Spoletium.*] Urbem in inferiore parte Umbriæ.

12. *Quem ab ejus cæde.*] Nemo tamen, quod sciam hic Æmilianum interemptum dicit, & supra Victor ait eum post tres menses modesti Imperii, morbo absumptum. Quamvis Zozim. a suis interemptum dicit. Vide in Cæsaribus.

13. *Inter Otriculum, Narniamque Spoletium.*] Dele illud *Spoletium*, nam e su-

LICINIUS VALERIANUS cognomento COLOBIUS, ¹ imperavit annos quindecim, parentibus ortus splendidissimis, ² stolidus tamen, & multum iners, neque ad usum aliquem publici officii, consilio seu gestis accommodatus. Hic filium suum GALLIENUM Augustum fecit, ⁵ Gallienique filium ³ CORNELIUM VALERIANUM Caesarem. His imperantibus ⁴ REGILLIANUS ⁵ in Mœsia: ⁶ CASSIUS, LABIENUS, POSTUMUS ⁷ in Gallia, ⁸ Gallieni filio interfecto, Imperatores effecti sunt. Pari modo ⁹ ÆLIANUS apud Moguntiacum, ¹⁰ in Ægypto ÆMILIAMUS, ¹¹ apud Macedonas VALENS, ¹² Mediolani ¹⁰ AVREOLVS dominatum invasere. Valerianus vero in Mesopotamia bellum gerens, a Sapore Persarum rege superatus, mox etiam captus, apud Parthos ignobili servitute consenuit. Nam quamdiu vixit, rex ejusdem provinciae ¹³ incurvato eo pedem cervicibus ejus imponens, equum conscendere solitus erat. GALLIENVS quidem in locum Cornelii filii sui ¹⁴ SALONI [A] NUM alterum filium subrogavit, amoris diverso pellicum deditus, ¹⁵ Saloninae conjugis, & concubinae quam per pactiōem concessa parte superioris Panonniae, a patre ¹⁶ Marco-

N O T Æ.

periori versu huc intrusum non satis placent etiam hæc: *Inter Otriculum Narniamque & Urbem Romam*, Ratio est quod qui locus inter Otriculum & Urbem Romam esse dicitur, is non recte inter Urbem Romam Narniamque esse dicitur, ut ex eorum positione satis constat. Quare legēbam: *inter Otriculum Narniamve & Urbem Romam regione media positum*.

1. *Imperavit annos quindecim.*] Captus tamen a Persis anno sexto Imperii. Sed illis sex annis, si novem addas, quos in Imperio fuisse Gallienum Valeriani filium, Scriptores prodiderunt, quindecim fient anni quos tot imperasse Valerianum & Gallienum constat.

2. *Stolidus tamen & multum iners neque ad.*] Inde Dionysius Episcopus Alexandrinus in Epistola ad Hermammonem scribit Valerianum, ἡ βασιλεὺς παρὰ τὴν ἀξίαν ἐμυῖνεν. In Imperio ultra decus insaniisse.

3. *Cornelium Valerianum.*] Cornelium Valerianum Salonium.

4. *Regillianus.*] Vide in Caesaribus.

5. *In Mœsia.*] *A Mœsiacis legionibus Imperator est dictus.* Pollio.

6. *Cassius Labienus Postumus.*] Cassius Postumius Labienus in nummis. Vide in Caesaribus.

7. *In Gallia.*] Supra Victor: *Barbaris per Galliam presidebat.* Locum adi.

8. *Gallieni filio interfecto.*] Salonino quem Gallienus eidem Postumio crediderat. Vide Pollionem in Postumio.

9. *Ælianus.*] Hic idem est qui Pollioni & aliis Lollianus dicitur ut optime Casaubonus. In Fastis quidem Æliani cujusdam a Lolliano diversi facta mentio, sed qui eos scripserunt hoc loco decepti sunt.

10. *In Ægypto Æmilianus.*] Qui Ægypti præfectus fuit. Vide Pollionem. Diversus est ab Æmiliano illo de quo superiori capite, & supra in Caesaribus.

11. *Apud Macedonas Valens.*] Qui proconsulatum Achaiae gubernabat. Vide Pollionem.

12. *Mediolani Aureolus.*] Supra Victor: *Qui per Rhætias legionibus præerat.* Pollio vero: *Illyricanos exercitus regens.*

13. *Incurvato eo pedem cervicibus.*] Eodem contumeliae genere affectum ferunt Bajazetem a Tamberlante, cum praelio victus in ejus potestatem venisset.

14. *Saloni [a] num.*] Saloninum, &c. Pollio.

15. *Salonina conjugis & concubina.*] Supra in Caesaribus.

16. *Marcomannorum rege.*] Germanorum. Supra Victor. Locum adj.

mannorum

mannorum rege matrimonii specie suscepit, PIPAM nomine. Novissime adversus AUREOLUM profectus est. Quem cum apud pontem, qui ex ejus nomine Aureolus appellatur, obtentum detrusumque Mediolanum obsedit, ² ejusdem Aureoli commento a suis interiit. Re-
5. gnavit annos quindecim ³ cum patre septem, (&) solus octo. Vixit annos quinquaginta.

CLAUDIUS imperavit ⁴ annis duobus Hunc plerique putant Gordiano fatum, dum adolescens a muliere matura institueretur ad uxorem. Hic Claudius Gallieni morientis sententia Imperator designatus: ad
10. quem Ticini positum per Gallonium Basilium indumenta regia direxerat. ⁵ extinctoque a suis Aureolo, receptis legionibus adversum aciem Alamannorum haud procul a ⁶ lacu Benaco dimicans, tantam multitudinem fudit, ut ægre pars dimidia superfuerit. ⁷ His diebus Victorinus regnum cepit. Claudius vero cum ex ⁸ fatalibus libris, quos inspicere præ-
15. ceperat, cognovisset ⁹ sententiæ in senatu dicendæ primi morte remedium desiderari, ¹⁰ Pomponio Basso, qui tunc erat, se offerente, ¹¹ ipse vitam suam, haud passus responsa frustrari, dono Reipublicæ dedit, præfatus neminem tanti ordinis primas habere nisi ipsum Imperatorem. Ea res sic erat cunctis grata, ut non divi vocabulum modo, sed ¹² ex
20. auro statuam prope ipsum Jovis simulacrum, atque in curia ¹³ imaginem auream proceres sacraverint.

Huic successit frater ejus ¹⁴ QUINTILIUS. ¹⁵ Is paucis diebus Imperium tenens, interemptus est.

N O T Æ.

1. *Pipam.*) *Piparam*, Pollio.
2. *Ejusdem Aureoli commento.*] Victor hic sequitur. Vide in Caesaribus.
3. *Cum patre septem (&) solus octo.*) Imo cum patre sex, & novem solus. Ut supra dictum.
4. *Annis duobus.*] Melius in Vet. Cod. *Annum unum, mensibus novem*. Quidam aiunt imperasse annum unum, menses decem dies quinque.
5. *Extinctoque a suis Aureolo.*) A suis, a Claudii militibus interpretor. Vide notata in Caesaribus.
6. *Lacu Benaco.*) Ad fluvium Mintium Mantua notum.
7. *His diebus Victorinus regnum cepit.*) Falsum est. Sub Gallieno enim imperium invasit Victorinus, ut supra in Caesaribus.
8. *Fatalibus libris.*) Sibyllinis.
9. *Sententia in senatu dicenda primi.*) Primus sententiæ dicendæ, est qui primus in senatu sententiam debet dicere.

10. *Pomponio Basso qui tunc erat, se offerente.*] Vide in Caesaribus.
11. *Ipse.*) Claudius. Sed vide quæ in Caesaribus dicta sunt.
12. *Ex auro statuam prope ipsum Jovis sim.*) Pollio; Illi, quod nulli antea, *populus Rom.* sumptu suo in Capitolio ante Jovis Opt. Max. templum statuam auream decem pedum collocavit.
13. *Imaginem auream.*] Clypeum aureum vocant alii Scriptores. Pollio: Illi *Clypeus aureus*, vel ut Grammatici loquuntur, *Clypeum aureum senatus totius judicio in Rom. curia collocatum est*. Clypeus aureus est imago Clypeata, ut Itali vocant, *un bustle*. Quales hodie pictores nostri faciunt. Sed vide quæ a viris doctissimis apud Pollionem dicta sunt.
14. *Quintilius.*) Quintillum Pollio. *Κυντιλλος*, Zozim.
15. *Is paucis diebus.*) Septima decima die interemptus, Pollio, Eutrop. ad Zo-

AURELIANUS ¹ genitus patre mediocri, &, ut quidam ferunt, Aurelii clarissimi senatoris colono inter Daciam & Macedoniam, ² imperavit annis quinque, mensibus sex. Iste haud dissimilis fuit Magno Alexandro, seu Cæsari dictatori. Nam ³ Romanum orbem triennio ⁴ ab invasoribus recepit: cum Alexander ⁵ annis tredecim per victorias ingentes ad Indiam pervenerit: & Cajus Cæsar ⁶ decennio subjecerit Gallos, adversum cives ⁷ quadriennio congressus. ⁸ Iste in Italia tribus præliis victor fuit ⁹ apud Placentiam, juxta ¹⁰ amnem Metaurum ac Fanum Fortunæ, postremo Ticinensibus [in] campis. Hujus tempore ¹⁰ apud Delmatas ¹¹ Septimius Imperator effectus, mox a suis obtruncatur. Hoc tempore in urbe Roma monetarii rebellarunt, quos Aurelianus victor ultima crudelitate compescuit. Iste ¹² primus apud Romanos DIADEMA capiti innexuit: ¹³ gemmisque, & aurata omni veste, quod adhuc fere incognitum Romanis moribus videbatur, usus est. Hic ¹⁵ muris validioribus & laxioribus Urbem sepfit. Porcinæ carnis usum populo instituit. Hic Tetricum, qui Imperator ab exercitu in Galliis effectus fuerat, correctorem Lucaniæ provexit, aspergens hominem eleganti joco, Sublimius habendum regere aliquam Italiæ partem, ¹⁴ quam trans Alpes regnare. ¹⁵ Novissime fraude ¹⁶ servi sui, qui ad quosdam militum res viros amicos ipsius, nomina pertulit annotata, falso manum ejus

NOTÆ.

zim. ait post paucos menses. ὀλίγους βιώσαντος μηνάς. Cum paucos vixisset menses. Nisi scriptum ab illo fuerit ὀλίγους βιώσαντος ἡμετέρας. Quod & doctissimo Casaubono in mentem venit.

1. Genitus patre mediocri.] Modicis ortus parentibus. Vopisc.

2. Imperavit annis quinque, mens. sex.] Melius Vopisc. Imperavit annis sex, minus paucis diebus.

3. Romanum orbem.] Vopisc. At eadem reddita fuerat (respub.) Aureliano toto penitus orbe vincente.

4. Ab invasoribus.) Suevis, Sarmatis, Gothis, &c.

5. Annis tredecim.] Siquidem viginti annorum adolescens Alexander imperium suscepit, mortuus vero annis natus xxxiii. mense uno.

6. Decennio subjecerit Gallos.] Imo annis novem. Vide Sueton.

7. Quadriennio.] Imo annis fere sex.

8. Iste.] Aurelianus.

9. Apud Placentiam.] Ubi primo clade, affectus.

10. Amnem Metaurum ac fanum fort.] In superiori parte Umbriæ, in ipso maris litore.

11. Septimius.] Epitimium vocat Zozim. ut puto. Uter vero corrupte pronuntiare non audeam.

12. Primus apud Romanos diadema] At supra in Caligula scripsit Epitomista. Primus diademate capiti imposito, Dominum se jussit appellari. Quod cum a se scriptum non recordaretur, & apud alios Scriptores legisset id tantum tentasse Caligulam, hæc de Valeriano prodit quod verum est. Is enim primus Diadema capiti imposuit. Cæsar enim sibi oblatum in Capitolium misit. Antonius habuit, sed non Romæ.

13. Gemmisque & aurata omni veste.] Vopiscus: Tunc illa vestes, quas in templo Solis videmus, conserta gemmis.

14. Quam trans Alpes.) In Aquitania scilicet, ubi præfidatum regens Tetricus imperium invaserat.

15. Novissime fraude servi sui.) Hæc usque ad fuit servus, ad verbum ex Eutropio hausit Epitomista.

16. Servi sui.) Mnestheci.

imitatus, tamquam Aurelianus ipsos pararet occidere, ab iisdem interfectus est [in] itineris medio, quod inter Constantinopolim & Heracliam est. Fuit sævus & sanguinarius, & trux omni tempore, ¹ etiam filii sororis interfectus. Hoc tempore ³ septem mensibus interregni species evenit.

TACITUS post hunc suscepit Imperium, vir egregie moratus: qui ducentesimo Imperii die ⁴ apud Tarsum febri moritur.

Huic successit FLORIANUS. Sed cum ⁵ magna pars exercitus equitum, Probum militiæ peritum legisset, Florianus ⁶ dierum sexaginta, quasi per ludum Imperio usus, ⁷ incisus a semetipso venis, effuso sanguine consumptus est.

PROBUS genitus ⁸ patre agresti, hortorum studioso, Delmatio sanguine, ⁹ imperavit annos sex. Iste SATURNINUM in Oriente, PROCULUM & BONOSUM Agrippinæ Imperatores effectos oppressit. ¹⁰ Vineas Gallos & Pannonios habere permisit. ¹¹ Opere militari Almam montem apud Sirmium, & Aureum apud Mæsam superiorem, vineis consevit. Hic Sirmii ¹² in turri ferrata occiditur.

CARUS ¹³ Narbonæ natus imperavit annos duos. Iste confestim CARINUM & NUMERIANUM Cæsares fecit. Hic apud Ctesiphon-
20. ta ictu fulminis interiit.

N O T Æ.

1. *Itineris medio quod inter.*) Ad Cæno-phurium. Vide in Cæsaribus.

2. *Etiam filii sororis interfectus.*) Imo filia sororis, ut Vopiscus ex plurium sententia. Qui tamen alibi ait: *Addunt nonnulli, filium sororis, non filiam, ab eodem interfectum.* Quos sequutus Eutrop. *Trux omni tempore, etiam filii sororis interfectus.* Et Eutropium hic noster bona fide transcripsit.

3. *Septem mensibus.*) Imo sex, ut supra in Cæsaribus.

4. *Apud Tarsum.*) Tyanæ Victor mortuum dicit.

5. *Magna pars exercitus equitum.*) Non exercitus equitum; sed omnis exercitus Probum legit, ut ex Vopisco. Quare adundare hic *ad Equitum*, putavit Schott. quidam *Equitum Probum*, sed nunquam legi Probum Equitum dictum fuisse.

6. *Dierum sexaginta.*) Uno mense aut altero vix retentata dominatione. Supra Victor.

7. *Incisus a semetipso venis.*) Aliter supra Victor & Vopiscus. Hic vero Epitoma Floriano tribuit quod alii Quintillo Claudii fratri, quem Zozimus ait simulac intellexisset factum Imperatorem Aurelia-

num, consilium a suis accepisse ut mortem sibi conscisceret ac multo se meliori viro sponte sua de Imperio cederet. Quod & fecisse perhibetur a medico quodam vena secta; continuatoque fluxu sanguinis donec exaruisset. Idem Zonaras.

8. *Patre agresti Delmatio sanguine.*) Vopiscus: *Probus oriundus e Pannonia civitate Sirmiensi nobiliore matre quam patre, patrimonio moderato, affinitate non magna.* Item: *Probo ut quidam in literas retulerunt pater nomine Maximus fuit.*

9. *Imperavit annos sex.*) Vide in Cæsaribus.

10. *Opere militari Almam montem.*) Ex Eutropio ad verbum. *Vineas Gallos & Pannonios habere permisit.* Opere militari Almam montem apud Sirmium, & Aureum apud Mæsam superiorem vineis consevit. Opere militari, id est, militari manu, militarium (militum) manu, opera. Vopisc. *Ipse Almam montem in Illyrico circa Sirmium militari manu fossam lecta vite consevit.*

11. *In turri ferrata.*) Vide in Cæsaribus.

12. *Narbonæ natus.*) Vide quæ in Cæsaribus dicta sunt.

E e ij

NUMERIANUS quoque filius ejus, cum oculorum dolore correptus [in] lecticula veheretur, impulsore Apro, qui socer ejus erat, per insidias occisus est. Cum dolo occultaretur ipsius mors, quousque

5. Hinc SABINUS JULIANUS invadens Imperium, a Carino¹ in campis Veronensibus occiditur. Hic Carinus omnibus se sceleribus inquina-
vit. Plurimos innoxios fictis criminibus occidit. Matrimonia nobilium corrumpit.² Condiscipulis quoque qui eum in auditorio³ verbi
fatigatione taxaverunt, perniciosus fuit. Ad extremum trucidatur, ejus

10. præcipue tribuni dextera, cujus dicebatur conjugem polluisse.

- DIOCLETIANUS⁴ Delmata, Anulini senatoris libertinus, matre pariter atque opido nomine Dioclea, quorum vocabulis, donec Imperium sumeret, Diocles appellatus, ubi orbis Romani potentiam cepit, Grajum nomen in Romanum morem convertit, imperavit⁵ annis vi-

15. ginti quinque.

- Is MAXIMIANUM Augustum effecit; CONSTANTIUM & GALERIUM MAXIMIANUM cognomento ARMENTARIUM, Cæsares creavit, tradens Constantio THEODORAM Herculli Maximi-
20. in Galliis, ACHILLEUS apud Ægyptum, JULIANUS in Italia Imperatores effecti, diverso exitu periere. E quibus Julianus acto per costas pugione, in ignem se abjecit. Diocletianus vero apud

N O T Æ.

1. In campis Veronensibus.] In Illyrico ait Victor.

2. Condiscipulis quoque.] Ex Eutropio ad verbum. Carinus se sceleribus coinquinavit, plurimos innoxios fictis criminibus occidit, Matrimonia nobilia corrumpit: condiscipulis quoque qui eum in auditorio, vel levi fatigatione taxaverant, perniciosus fuit. Joannes Antiochenus: Καὶ τοὺς ἀποστόλους ἡν οὐκ ἔχοντες τὸν νότον ἐν τῇ πρυτανείᾳ οὐκ ἔχοντες εἰς αὐτὸν ἡμεῖς. Id est, Carinus savissimus erat, quippe qui condiscipulos, qui eum in schola verbis fatigaverant, ultus est.

3. Verbi fatigatione tax.] Eutrop. Vel levi fatigatione taxaverant. Nihil tamen mutandum. Verbi fatigatio, vel fatigatio simpliciter nihil aliud est quam scomma, ut optime apud Vopiscum Salmasius. Fatigare aliquem verbis vel jocis, pro mordere, lacerare, quod & fatigare simpliciter & absolute dixerunt, Severus Sulpitius in dialogis. Sed super sedendum est ne Gallus se se existimet fatigari. Et fatigatio pro scomm-

mate apud eundem: tum ille sicut est verecundissimus, aliquantulum erubescens dum fatigationem meam accepit. Ut & apud Eutrop. supra. Notandum præterea dixisse Epitomisam Verbi fatigatione taxare, quod unica voce fatigare, vel taxare dixerunt Latini pro ludere, jocis vexare. Terent. Quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, ubi Donatus: Tetigerim, inquit, luserim, fatigaverim; nam tangere cum multa, tum etiam hoc significat: taxare, autem ab antiquo tango pro, tango, tetigi, taxum, & tactum.

4. Delmata Anulini Senatoris.] Eutrop. Delmatia oriundum, virum obscurissime natum: adeo ut a plerisque scriba filius a nonnullis Anulini Senatoris Libertinus fuisse credatur.

5. Annis viginti quinque.] Imo viginti tantum & supra Victor ait celebrato magnifice Imperii vigesimo, Imperium deposuisse.

6. Carausio. Supra Victor Corausium voca.

- ¹ Nicomediam sponte imperiales fasces relinquens, ² in propriis agris confenuit. Qui dum ab ³ Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogaretur, tamquam pestem aliquam detestans, in hunc modum respondit: Utinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus instituta, pro-
5. fecto nunquam istud tentandum judicaretis. Vixit annos sexaginta octo, ex quibus communi habitu prope novem egit. Morte consumptus est, ut satis patuit, per formidinem voluntaria. Quippe cum a Constantino atque Licinio vocatus ad festa nuptiarum, per senectam, quo minus interesse valeret, excusavisset, rescriptis minacibus acceptis, quibus incre-
10. pabatur Maxentio favisse, ac Maximino favere, suspectans necem dedecorofam, venenum dicitur hausisse. His diebus CONSTANTIUS Constantini pater, atque ARMENTARIUS Cæsares, Augusti appellantur, creatis Cæsaribus, SEVERO per Italiam, MAXIMINO Gale-
15. rio ⁴ sororis filio per Orientem: eodemque tempore CONSTANTINUS Cæsar efficitur.

MAXENTIUS Imperator in villa sex millibus ab urbe discreta itinere Lavicano: dehinc LICINIUS Augustus efficitur: parique modo ALEXANDER apud Carthaginem Imperator fit: similique modo VALENS Imperator creatur, quorum exitus iste fuit.

20. SEVERUS ab Herculio Maximiano Romæ ⁶ ad tres tabernas extinguit: funusque ejus Gallieni sepulchro infertur, quod ab Urbe abest per Appiam millibus novem. GALERIUS MAXIMIANUS consumptis genitalibus defecit. MAXIMIANUS HERCULIUS a Constantino apud Massiliam obsessus, deinde captus, pœnas mortis genere po-
25. stremo fractis laqueo cervicibus, luit. ALEXANDER ⁸ a Constantini exercitu jugulatur. MAXENTIUS dum adversus Constantinum congreditur, paulo superius a ponte Milvio, in pontem navigiis compositum ab latere ingredi festinans, ⁹ lapsu equi in profundum demer-

NOTÆ.

1. *Nicomediam.*] In Bithynia e regione Propontidis.

2. *In propriis agris.*] In villa quæ haud procul a Salonis est. Eutrop. Salonæ autem vel Salona in Delmatia.

3. *Herculio.*] At constat Herculium eadem qua Diocletianum die, imperium deposuisse, ita ut in Salonas unus, alter in Lucaniam concederet. Sed hæc aliquanto post facta sunt, Maxentio Herculi filio Imperatore creato per prætorianorum tumultum, quapropter Imperium resumpsit Herculius, Diocletianumque per literas adhortatus est ipse etiam depositam resumere potestatem, quas Diocletianus irritas habuit. Vide Eutrop. initio lib. x. & Zozim. lib. ii.

4. *Sororis filio.*] Μαξιμῖνον ἀδελφῆς ὄντα παῖδα τοῦ Γαλληρίου. Maximinum Galerii sororis filium. Zozim.

5. *Itinere Lavicano.*] Via Lavicana intra Esquilinum & Cælium ad Lavicorum oppidum ducebat, & ad Latinam viam terminabatur.

6. *Ad tres tabernas.*] Idem Zozim. & supra Victor ait Ravennæ obiisse. Tres Tabernæ locus dicebatur circa Romam in via Appia.

7. *Fractis laqueo cervicibus.*] Idem Eutrop. at Zozim. ait morbo apud Tarsum extinctum.

8. *A Constantini exercitu jugulatur.*] Suffocatum dicit Zozim.

9. *Lapsu equi.*] Ruina pontis, Zozim. E c iij

sus est: voratumque limo, pondere thoracis, corpus vix repertum.
 1. MAXIMINUS apud Tarsum morte simplici periit. 2. VALENS a Li-
 cinio morte mulctatur. Fuerunt autem morum huiusmodi. AURE-
 LIUS MAXIMIANUS cognomento HERCULIUS ferus natura, ar-
 5. dens libidine, consiliis stolidus, ortu agresti, Pannonioque. Nam etiam
 nunc haud longe Sirmio, eminent locus palatio ibidem constructo; ubi
 parentes ejus exercebant opera mercenaria. Etate interiit sexagenarius,
 3. annorum viginti Imperator. Genuit ex Eutropia Syra muliere Ma-
 xentium, & Faustam conjugem Constantini: cujus patri Constantio tra-
 10. diderat Theodoram privignam. Sed Maxentium suppositum ferunt 4. ar-
 te muliebri, 5. tenere mariti animum laborantis auspicio pravissimi cœpti
 a puero. 6. Is Maximianus carus nulli umquam fuit, ne patri, aut socero
 quidem Galerio. GALERIUS autem fuit (licet inculta agrestique justitia) 7. satis laudabilis, pulcher corpore, eximius & felix bellator, ortus
 15. parentibus agrariis, pastor armentorum: unde ei cognomen ARMEN-
 TARIUS fuit. Ortus 8. Dacia Ripensi, ibique sepultus est: quem lo-
 cum Romulianum ex vocabulo Romulæ matris appellarat. Is insolenter
 affirmare ausus est, matrem more Olympiadis Alexandri Magni creatricis,
 compressam dracone semet concepisse. GALERIUS MAXIMI-
 20. NUS sorore Armentarii progenitus, veroque nomine ante imperium
 DAZA dictus, Cæsar quadriennio, dehinc per Orientem Augustus
 triennio fuit: ortu quidem atque instituto pastoralis, verum sapientis-
 simi cujusque, ac litteratorum cultor, ingenio quieto, vini avidior.
 Quo ebrius, quædam corrupta mente aspera jubebat: qui, cum pigeret
 25. factum, 9. differri, quæ præcepisset, in tempus sobrium, ac matutinum
 statuit. 10. ALEXANDER fuit Phryx origine, ingenio timidus, infe-
 rior adversus laborem vitio senectæ. His omnibus absumptis, Imperii
 jura penes Constantinum & Licinium devenere.

NOTÆ.

Vide in Cæsaribus.

1. *Maximinus.*] *Fusus fugatusque a Licinio apud Tarsum periit.* Supra Victor.

2. *Valens.*] Zozimus scribit ita inter Constantinum & Licinium fœdus initum, ut Valens e medio tolleretur.

3. *Annorum viginti Imperator.*] Alii aiunt regnasse annis xviii.

4. *Arte muliebri.*] Optime Gruterus: *Arte mulieris.*

5. *Tenere mariti animum laborantis auspicio prav. cœpti.*] Mss. omnes, ut & editio vetus. *Auspicio gratissimi partus cœpti a puero.* Optime.

6. *Is Maximianus.*] Miror hunc erro-

rem hic tamdiu hæsisse. Lege *Maxentius.*

7. *Satis laudabilis.*] Eutrop. Galerius vir & probe moratus, & egregius in re militari.

8. *Dacia Ripensi.*] Sic dicta quia ad Danubii ripam sita ad distinctionem Daciæ Mediterraneæ. Dacia ripensis Mœsiam primam & Mœsiam secundam distinguit.

9. *Differri qua præcepisset.*] Sic supra de Trajano Victor. *Vinolentiam,* inquit, quo vitio, uti Nerva, agebatur, prudentia mollierat, curari vetans iussa post longiores epulas.

10. *Alexander fuit Phryx origine.*] Ex

CONSTANTINUS Constantii Imperatoris & Helenæ filius, imperavit ¹ annos triginta. Hic dum juvenculus a Galerio in urbe Roma religionis specie obfes teneretur, fugam arripens, atque ad frustandos insequentes, publica iumenta, quaquā iter ageret, interficiens, ad patrem in Britanniam pervenit: & forte eisdem diebus ibidem Constantium parentem fata ultima perurgebant. Quo mortuo, cunctis qui aderant annitentibus, sed præcipue ² Eroco Alemannorum rege, auxilii gratia Constantinum comitato, Imperium capit. Hic sororem suam Constantiam Licinio Mediolanum accito coniungit: ³ filiumque suum CRISPUM nomine, ex Minervina concubina susceptum, item Constantinum, iisdem diebus natum opido Arelatenſi, Licinianumque Licinii filium, mensium fere viginti, Cæsares effecit. Verum enimvero ut IMPERIA difficile concordiam custodiunt, ⁴ dissidium inter Licinium Constantinumque exoritur: primumque ⁵ apud Cibalas juxta paludem Hiuleam nomine, Constantino nocte castra Licinii irrum-pente, Licinius fugam petiit: ⁶ Byzantiumque fuga volucris pervenit. Ibi MARTINIANUM ⁷ officiorum magistrum Cæsarem creat. De-

N O T Æ.

Zozim. ad verbum fere. Αλεξάνδρῳ Φρυγίᾳ τὸν τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς πόντον ὀνομαζόμενον καὶ ἐπὶ τῇ γαλῶν. Id est, Alexandro, qui natione Phryx erat, & timidus, & formidolosus, & ad omnem laborem suscipiendum piger, & insuper atate provectus.

1. Annos triginta.] Vide quæ infra dicta sunt.

2. Eroco Alemannorum rege.] Hunc Crocum alii vocant, & Croco legitur in Mss.

3. Filiumque suum Crispum nomine.] Zozim. Κωνσταντῖνος μὲν κατὰ τὴν καίτοι Κρομμύον ἐκ παλλακῆς αὐτῷ καὶ τῷ Μινερβίνῳ ὀνόματι, ἡ δὲ νουρία ὄντι, καὶ Κωνσταντῖνος, ὃς πατρὸς περὶ τὴν Ἀρελάτῃ περὶ τὴν ἀναδίκουται δὲ τὴν ἀντιὸν Καίτοι καὶ ὁ Λικινίῳ παῖς Λικινιανὸς, σὺν ἐκ τῶν παλαιῶν μῦθος τῆς ἡλικίας. Id est, Constantinus Cæsarem dicit Crispum ex Concubina Minervina nomine natum, jam adolescentem; item Constantinum ante non multos dies in Arelatenſi opido natum. Cum iisdem Caesar designatus Licinii filius Licinianus qui jam vigesimum tantum ætatis diem attigerat. Male interpretes. Qui jam ætatis annum vigesimum ingressus erat.

4. Dissidium.] Melius in Mss. discidium quod distractionem & divortium aliquan-

do significat, a discindendo, id est dirimendo. Ut excidium ab excindendo. Dissidium vero dissentionem a dissidendo, illud corporis, hoc animi. Terent. Andr. act. iv. sc. 11. Valeant qui inter nos discidium volunt. Ubi male quædam Edit. habent dissidium.

5. Apud Cibalas.] Cibale vel Cibalis Urbs in Pannonia, non longe a Sirmio ibi palus hiulea. Vel ut. in vet. exemplari vulca. Vide Zozim. qui locum describit.

6. Byzantiumque.] Hic historiam turbat Epitomista. Nam post pugnam ad Cibalas iterum in Thracia pugna commissa postquam pax inter Imperatores facta, qua post septennium dirempta, ad Urbem Hadrianopolin in Thracia pugnatum, quo prælio victus Licinius Byzantium fugit; unde a Constantino fugatus Chalcedona petiit, ibique sibi adjunctum socium Martianum Cæsarem dicit. Inde ad Nicomediam fuga elapsus ibique obfessus Constantino supplex factus est, cumque adlata purpura Imperatorem ac dominum vocavit. Constantinus ibidem Martianum satellitibus occidendum tradidit. Et Licinium Thessalonicam ablegavit, eique paulo post laqueo vitam ademit.

7. Officiorum magistrum] Hoc est, Palatinorum ordinum ducem. Jam supra.

hinc Constantinus acie potior apud Bithyniam adegit Licinium pacta salute indumentum regium offerre per uxorem. Inde Theſſalonicam miſſum, paulo poſt eum Martinianumque iugulari iubet. Hic Licinius annuſ dominationis ¹ fere poſt quintumdecimum, vitæ proxime ſexageſimum, occiditur, avaritiæ cupidine omnium peſſimus, neque alienus a luxu venerio, aſper admodum, haud mediocriter impatiens: infeſtus litteris: quas per inſcitiam immodicam, virus ac peſtem publicam nominabat, præcipue forenſem induſtriam. ² Agrariis plane, ac ruſticantibus quia ab eo genere ortus ³ altuſque erat, ſatis utilis: ac militiæ cuſtos ad veterum inſtituta ſeveriſſimus. SPADONUM & AULICORUM omnium vehemens domitor, ⁴ tineas ſoriceſque palatii eos appellans.

At Conſtantine obtento totius Romani Imperii, mira bellorum felicitate, regimine, Fauſta coniuge, ut putant, ſuggerente, Crispum filium necari iubet. Dehinc ⁵ uxorem ſuam Fauſtam in balneas ardentes coniectam interemit cum eum mater Helena dolore nimio nepotis increparet. Fuit vero ultra quam æſtimari poteſt, laudis avidus. Hic Traianum ⁶ herbam parietariam ob titulos multos ædibus inſcriptos, appellare ſolitus erat. Hic pontem in Danubio conſtruxit. Habitum regium gemmis, & caput exornans perpetuo diademate. ⁷ Commodiſſimus tamen rebus multis fuit: CALUMNIAS ſedare legibus ſeveriſſimis; nutrire artes bonas, præcipue STUDIA LITTERARUM: legere ipſe, ſcribere, meditari, audire legationes & querimonias provinciarum. Cumque liberis filioque fratris Delmatio, Cæſaribus confirmatis, ⁸ tres & ſexaginta annos vixiſſet, ex quibus dimidius ita, ut ⁹ tredecim ſolus imperaret, morbo conſumptus eſt. Irrifor potius quam blandus. Unde proverbio vulgari, ¹⁰ Thracala decem annis præſtantiſſimus, duodecim ſequentibus latro, ¹¹ decem noviffimis pupillus, ob

NOTÆ.

1. Fore poſt quintumdecimum.] Mſſ. poſt quintumdecimum. Licinius Imperator factus an. V. 1062. poſt C. N. 310. dignitatem amiſit an. V. 1076. poſt C. 324. occiſus vero ſequenti anno.

2. Agrariis.] Al. Edit. ut Mſſ. agraribus quod magis placet, ob vocis ruſticitatem.

3. Altuſque.] Pro alituſ.

4. Tineas, ſoriceſque.] Quod omnia corrodunt, fœdant.

5. Uxorem ſuam Fauſtam.] Vide Zozim.

6. Herbam parietariam.] Quod ut herba iſta parietibus adharet, ſic Traiani nomen ubique in ædibus inſcriptum viſeretur. Vide Ammian. lib. xxvii.

7. Commodiſſimus.] Appellatio fauſta, ut contra incommodus, atrox, dira, ubi de malo principe.

8. Tres & ſexaginta annos.] Sed vixit annos 66.

9. Tredecim ſolus.] Imo duodecim tantum.

10. Thracala.] Notavit Feſtus Trachalos dici Ariminenſes maritimos homines, Conſtantine igitur decem annis, Trachalus ſive Thracala præſtantiſſimus dictus quod irriſor eſſet, ſed minime blandus: notum enim maritimos homines irriſores eſſe, &c. nihil aliud video.

11. Decem noviffimis.] Hic priores anni decem & duodecim, & alteri decem annos profutiones

- profusiones immodicas nominatus. Corpus sepultum in Byzantio, Constantinopoli dicta. Quo mortuo, Delmatius militum vi necatur. Ita ad tres orbis Romani dominatio redacta est, Constantinum, & Constantium, ac Constantem filios Constantini. Hi singuli has partes regendas habuerunt: ¹ CONSTANTINUS junior cuncta trans Alpes: CONSTANTIUS a freto Propontidis, Asiam atque Orientem: CONSTANS Illyricum, Italiamque, & Africam, Delmatiam, Thraciam Macedoniamque, & Achajam: ² ANIBALIANUS Delmatii Cæsaris consanguineus, Armeniam, nationesque circumfocias.
10. Interim ³ ob Italiae, Africaeque jus dissentire statim Constantinus, & Constans [cæperunt.] Constantinus latrocinii specie dum incautus, fœdeque temulentus in aliena irruit, obtruncatus est, projectusque in fluvium, cui nomen Alsa est, non longe ab Aquileja. Constans vero venandi cupidine [ductus,] dum per silvas saltusque erraret, conspira-
15. vere aliquanti ⁴ militares in ejus necem, auctoribus ⁵ Chrestio & Marcellino, simulque Magnentio: qui ubi patrandi negotii dies placuit, Marcellinus ⁶ natalem filii simulans, plerosque ad cenam rogat. Itaque in multam noctem convivio celebrato, MAGNENTIUS ⁷ quasi ad ventris secreta secedens, ⁸ habitum venerabilem capit. Ea re cognita,
20. Constans fugere conatus, ⁹ apud Helenam opidum Pyrenæo proxi-

N O T Æ.

efficiunt xxxii. atqui supra triginta tantum ait regnasse Constantinum nisi pro xxx. legas xxxii.

1. *Constantinus junior cuncta trans Alpes.*] Mendum turpe: Lege Constantinus senior. Zozim. Κωνσταντίνος μὲν πρεσβύτερος ἄμφοτερώ πατρὶτι Κωνσταντίνῳ καὶ ὡς ὁ πατὴρ Ἀλπίας ἀπώτατος, καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἰβηρίαν πρὸς τοῖς ἑσχατοῖς ἔχων. ἐπὶ δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καὶ τὴν ὑπὸ Καρχηδονία λιβύην. Κωνσταντίνῳ δὲ τοῦ πατρὸς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἑσπέρην, καὶ Αἰγυπτὸν ἐπιτέτραπτο. Id est, Constantinus quidam natu maximus cum minimo natu Constante, omnia trans Alpes sita, & Italiam & Illyricum sortitus est. Præterea Ponto Euxino finitima, & Africa omnia ad Carthaginem usque Constantio datum est quicquid esset in Asia, & Oriente & Ægypto. Unde vides Zozimum ab Epitomista transcriptum.

2. *Anibalianus.*] Ἀναβαλιανὸς vocatur Zozimo.

3. *Ob Italia Africaque jus.*] Zozim. Κωνσταντίνῳ δὲ καὶ Κωνσταντίνῳ πατρὶ τὸ ὑπὸ Καρχηδονία λιβύης καὶ Ἰταλίας γαιόμενης ἀμφο-

βηρίωνος, &c. Id est, Caterum controversia mota inter Constantinum & Constantem de pertinente ad Carthaginem Africa deque Italia

4. *Militares.*] Pro milites jam sapius.

5. *Chrestio.*] Hujus Chrestii non meminit Zozim. Sed Marcellini, quem ararii præfectum dicit, & Magnentii.

6. *Natalem filii simulans.*] Zozim. γένεθλον ἔξιν ἡμέραν οἰκέειν παῖδός οὐ Μαρκελλίνος ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν πρὸς ἐπίστατον ἀλλήλους τε πολλοὺς ἐξέχοντες τὸ στρατοπέδου, καὶ Μαγνέντιον οὐκ ἀντίστοιχον, &c. Marcellinus natalem filii se celebraturum dicens cum alios multos in castris dignitate præstantes, tum Magnentium invitabat.

7. *Quasi ad ventris.*] Zozim. Μαγνέντιος διὰ τὸ δῶκεν τῶν ἀπογεγνημένων διασπασθεὶς ἐκ τῆς δίπνου. Magnentius, quasi rei necessaria causa de mensa surgens, &c. reliqua vide.

8. *Habitus venerabilem.*] βασιλικὴν στολήν. Regiam stolam. Zozim.

9. *Apud Helenam.*] Retinet nomen, nam ab Hispanis Elna dicitur.

F f

5. mum, a Gaisone cum lectissimis misso, interficitur anno terdecimo Augustæ dominationis (nam Cæsar triennio fuerat) ¹ ævi septimo vicesimoque. Hic fuit debilis pedibus manibusque, articulorum dolore: fortunatus cæli temperie, fructuum proventu, nulla a Barbaris formidine: quæ profecto majora ² fierent, si provinciarum rectores non pretio, sed iudicio provexisset. Hujus morte cognita, ³ VETRANIO magister militum Imperium in Pannonia apud ⁴ Murfiam corripuit: quem Constantius non post multos dies regno exiit, grandævæ ætati non vitam modo, sed etiam voluptuarium otium concedens. Fuit autem pro-

10. pe ad stultitiam simplicissimus.

CONSTANTIUS GALLUM fratrem patruelem Cæsarem pronuntiat, sororem Constantinam illi coniungens, MAGNENTIUS quoque DECENTIUM confanguineum suum trans Alpes Cæsarem creavit. His diebus Romæ ⁵ NEPOTIANUS Eutropiæ Constantini fororis filius, hortantibus perditis, Augusti nomen rapit: quem ⁶ octavo die vicesimoque Magnentius oppressit. Hoc tempore Constantius cum Magnentio apud Murfiam dimicans vicit. ⁷ in quo bello pæne nunquam amplius Romanæ consumptæ sunt vires, totiusque imperii fortunæ pessumdata. Dehinc cum se Magnentius in Italiam recepisset, apud Tici-

20. num plures fudit, incautius, &, ut in victoria solet, audacius persequentes. Nec multo post apud Lugdunum coangustatus, gladio occulte proviso, ictum pulsu parietis juvens, transfosso latere, ut erat vasti corporis, vulnere, naribusque & ore cruorem effundens ⁸ mense imperii quadragesimo secundo, ætatis anno prope quinquagesimo, expiravit.

25. ⁹ Ortus parentibus barbaris, qui Galliam inhabitant, legendi studio promptus, sermonis acer, animi tumidi, & immodice timidus: artifex tamen ad occultandam audaciæ specie formidinem. Ejus morte audita, Decentius ¹⁰ laqueo fasciæ ad collum posito, vitam finivit. Hoc tem-

N O T Æ.

1. *Ævi septimo vicesimoque.*] Vixit annis fere xxix.

2. *Fierent.*] Pro fuissent.

3. *Vetranio magister militum.*] Pannoniorum exercituum dux. Zozim.

4. *Murfiam.*] Murfam vocat Zozim, ad Dravum fluvium sita est supra Sirmium.

5. *Nepotianus.*] Potentianum vocat Victor.

6. *Octavo die, vicesimoque.*] Tricesimo die triduo minus. Supra Victor.

7. *In quo bello.*] Vide Zozim, qui fusc.

8. *Mense Imperii quadragesimo sec.*] *ἐν τῷ βασιλευσὶς τῆς ἑτῆς, καὶ μῆνας ἑπτασὶς τοῖς ἐξ.* Zozim. Quum regnasset annis tribus & mensibus præterea sex.

9. *Ortus parentibus qui Galliam inh.*]

Zozim. *γένος μὲν ἔχων ἀπὸ βαρβάρων μετακινήσας δὲ εἰς Ἀλβῆς ἑθνος Γαλατικόν, παλαιὰς τε τῆς Λατίων μετασχὼν, ἐν μὲν τοῖς πλεονεκτήμασι τῆς τύχης θρασυς, δειλὸς δὲ ἐν τοῖς περὶ ἀσθενείᾳ. τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ φύσιν ἡρακλεΐδιον κρυψάμενος, καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν αὐτοῦ προγονὸν ἐν ἡδὴ εἶναι καὶ ῥητὸς νομιζόμενος.* Id est, originem generis a barbaris ducens. Sed qui transmigraverat apud Letos Gallia populos, Literis Latinis satis eruditus. Audax, fortuna prospera, timidus adversa, occultanda pravitate natura insita mirus artifex, iis etiam quæ ejus ingenium ignorabant, simplex & bonus apparens.

10. *Laqueo fasciæ ad collum.*] Mss. ut

- pore Gallus Cæsar a Constantio occiditur. Imperavit annos tres. SILVANUS imperator effectus, die imperii vicesimo octavo perimitur. Fuit ingenio blandissimus. Quamquam barbaro patre genitus, tamen institutione Romana satis cultus & patiens. CONSTANTIUS
5. CLAUDIUM JULIANUM, fratrem Galli, honore Cæsaris assumit, annos natum ¹ fere tres atque viginti. Ille ² in campis Argentoratensibus apud Gallias, cum paucis militibus, infinitas hostium copias delevit. ³ Stabant acervi montium similes: fluebat cruor fluminum modo, cap-
 10. tus rex nobilis Chonodomarius, fusi omnes optimates: ⁴ redditus li-
 mes Romanæ possessionis: ac postmodum cum Alamannis dimicans, potentissimum eorum regem Badomarium cepit. Hic a militibus Galli-
 canis Augustus pronuntiatur. Hinc Constantius urgere legationibus, ut in statum ⁵ nomenque pristinum revertatur. Julianus mandatis mollioribus refert se sub nomine celsi imperii multo officiosius pariturum. Hinc
 15. Constantius magis magisque ardens dolore, atque, ut erat talium impatiens, in radicibus Tauri montis apud Mopsocrenem febris acerrima, quam indignatio nimia vigiliis augebat, interiit anno ævi quarto & quadragesimo, imperii nono atque tricesimo; verum Augustus quarto vicesimoque: octo solus, cum fratribus atque Magnentio sedecim,
 20. quindecim Cæsar. ⁸ Felix bellis civilibus, externis lacrymabilis: mirus artifex in sagittis: a cibo, vinoque & somno ⁹ multum [in] temperans, patiens laboris, facundiæ cupidus: quam cum assequi tarditate ingenii non posset, aliis invidebat. Spadonum, aulicorumve amoris deditus, & uxorum: quibus contentus, nulla libidine transversa, aut in-
 15. justa polluebatur. Sed ex conjugibus quas plurimas fortitus est, præcipue Eusebiam dilexit, decoram quidem, verum per ¹⁰ Amantias, &

N O T Æ.

monuit Gruter. *Laqueo fascia composito.* Cum Zozim. consentit vulgata lectio: *βέζυγ πικρὸς ψας τὸν πεδύχλον*, &c.

1. *Fere tres atque viginti.*] Ex annalibus tamen constat tunc annos xxvi. natum fuisse.

2. *In campis Argentoratensibus.*] Apud Argentoratium Gallia Urbem ingentes Alamannorum copia extincta sunt. Eutrop. Argentoratium, hodie. Strasbourg.

3. *Stabant acervi montium similes.*) Vide Ammian. lib. xvi. in fine.

4. *Redditus limes.*] Eutrop. Submotique ultra Rhenum Germani, & finibus suis Romanum imperium restitutum.

5. *Nomenque pristinum revertatur.*] Cæsaris.

6. *Apud Mopsocrenem.*] Mopsocrene, Μοψακρήνη Urbs in Cilicia ad radices montis Tauri, Latine *Mopsi fons*, a Mopso

Mantus filio. Unde & quibusdam Μοψακρία. *Mopsuestia* dicitur, *Mopsi domus*. Ammian. lib. xxi. *Petiit per vias difficiles Mopsuestiam Cilicia ultimam hac pertingentibus stationem, sub Tauri montis radicibus positam.* Male opinor Rob. Stephani editio quæ *Myandam*, pro *Mopsuestiam* representat.

7. *Ævi quarto ac quadragesimo.*) Natus enim an. V. 1069. post C. 317. mortuus vero an. V. 1113. post C. 361. Cæsar dictus anno ætatis quinto.

8. *Felix bellis civilibus*] Et cujus in civilibus magisquam in externis bellis sit laudanda fortuna. Eutrop.

9. *Multum (in) temperans.*] *Temperans* Mss. & Veronens. edit. bene. Quæ lectio confirmatur ab Ammiano, quem vide.

10. *Amantias.*] Mss. & Veronensis edit. *Adamantias.*

Ff ij

Gorgonias, & alia ¹ importuna ministeria vexantem famam viri, contra quam FOEMNIS modestioribus mos est: quarum sæpe præcepta maritos juvant. Namque ut cæteras omittam, Pompeja Plotina, incredibile dictu est, quanto auxerit gloriam Trajani: cujus ² procuratores cum provincias calumniis agerent, adeo ut unus ex iis diceretur locupletium quemque ita convenire: ³ Quæ habes [ad mensam?] alter, Unde habes? tertius, Pone quæ habes: illa conjugem corripuit: atque increpans, quod laudis esset incuriosus; talem reddidit, ut postea ⁴ exactiones improbens & detestans, ⁵ FISCUM LIENEM vocaret, quod eo crescente, artus reliqui tabescant. Igitur Julianus redacta ad unum se orbis Romani curatione, gloriæ nimis cupidus, in Persas proficiscitur. Illic a transfuga quodam in insidias deductus, cum eum hinc inde ⁶ Parthi urgerent, & castris jam positis, arrepto tantum clypeo procurrat. Cumque inconsulto ardore nititur ordines ad prælium componere, ab uno ex hostibus & quidem fugiente, ⁷ conto percutitur. Relatusque in tabernaculum, rursusque ad hortandos suos egressus, paullatim sanguine vacuatus, circa noctis fere medium defecit, præfatus, consulto sese de Imperio nihil mandare, ne, uti solet, in multitudine discrepantibus studiis ⁸ amicorum, ex invidia reipublicæ, DISCORDIA exercitus periculum pararet. Fuerat in eo litterarum ac negotiorum ingens scientia. ⁹ Equaverat philosophos, & Græcorum sapientissimos. Usu promptior corporis, quam validior quidem, ¹⁰ sed brevis fuit. Hæc minuebat quarundam rerum neglectus modus. ¹¹ Cupido laudis immodicæ: cultus

NOTÆ.

1. *Importuna ministeria.*] Ministeria pro ministris. *Importunus*, dira & atrox appellatio, qui neque quiescit, neque alios finit quiescere.

2. *Procuratores.*] Qui fiscalium rerum procuracionem gerebant, procuratores fisci, procuratores Cæsaris dicti.

3. *Quæ habes ad mensam.*] In Mss. & Veronensi editione: *Quare habes? alter unde habes*, &c. Sed altera lectio stare potest. Vide J. F. Gronovium lib. iv. observat. cap. 24. in mensis enim pecuniæ reponerentur unde *mensarii*, & *mensularii* dicti.

4. *Exactiones improbens & detestans.*) Melius Mss. & editio Veronensis. *Exactiones improbas detestans*. Neque enim quævis exactio detestanda; sed nimia, sed improba.

5. *Fiscum lienem vocaret.*) Claudius Minos:

Humani quod splen est corporis, in populi re

Hoc Cæsar fiscum dixerit esse suum: Fisco aucto, reliqui tabescunt corporis artus,

Fisco aucto arguitur civica pauperies.

6. *Parthi.*) Pro Persæ.

7. *Conto percutitur.*] Sub dextera axilla Ammian.

8. *Amicorum ex invidia.*) Mss. *Amico ex invidia reip. discordia*. Veronensis Edit. *Amico ex invidia reipub. discordiam exercitus per. par.* Editi tres, *ex invidia reipub. discordia exercitus periculum pararet*, Quos sequor. Ne discrepantibus studiis amicorum discordia exercitus ex invidia nata reipublicæ periculum pararet.

9. *Equaverat Philosophos.*) In quibusdam Philosopho proprior. Eutrop.

10. *Sed brevis fuit.*) Neque enim totum triennium Imperavit, quamvis alii aliter.

11. *Cupido laudis immodica.*) Gloriæ avidus ac per eam animi plerumque immodici.

- numinum superstitiosus: audax plus, quam IMPERATOREM decet: cui salus propria, cum semper ad securitatem omnium, ¹ [tum] maxime in bello conservanda est. Ita illum cupido gloriæ flagrantior pervicerat, ut neque terræ motu, neque plerisque prælagiis, quibus vetabatur petere
5. Persidem, adductus sit finem ponere ardori: ac ne noctu quidem visus ² ingens globus cælo labi, ³ diem belli cautum præstiterit.

JOVIANUS genitus patre Varroniano, incola ⁴ agri Singidonensis provinciæ Pannoniæ ⁵ imperavit menses octo. Ejus patri, cum liberos crebros amitteret præceptum somnio est, eum, qui jam instante uxoris

10. partu edendus foret, diceret Jovianum. Hic fuit insignis corpore, lætus ingenio, litterarum studiosus. Hic [dum] a Perside, hieme aspera mediaque Constantinopolim accelerans, ⁶ cruditate stomachi, tectorio novi operis gravatus [esset] repente interiit, ⁷ annos gerens proxime quadraginta.

15. VALENTINIANUS ⁸ imperavit annos duodecim, minus diebus centum. Hujus pater Gratianus mediocri stirpe ortus apud ⁹ Cibalas, Funarius appellatus est, eo quod venalitium funem portanti, quinque milites nequirent extorquere. Eo merito adscitus in militiam, usque ad præfecturæ prætorianæ potentiam conscendit: ob cujus apud milites
20. commendationem, Valentiniano Imperium resistenti ¹⁰ aggeritur. Hic Valentem consanguineum suum sibi socium in Imperio adscivit: ¹¹ ac demum Gratianum filium, nec dum plene puberem, hortatu socrus & uxoris Augustum creavit. Hic Valentinianus fuit vultu decens, solers ingenio, animo gravis, sermone cultissimus. Quamquam enim ad lo-
25. quendum parvus, severus, vehemens, infestus tamen vitiis, maximeque

N O T Æ.

1. *Tum maxime.*] Mss. & Veronensis Edit. non agnoscunt illud *tum*, & eleganter abest.

2. *Ingens globus.*] *Ignæus globus* Sylburgius cui favere videtur Ammian. nihil tamen muto.

3. *Diem belli.*] J. E. per diem belli. Sed malim *die belli*.

4. *Agri Singidonensis.*] Singidonum Urbs Pannoniæ non procul a Sirmio.

5. *Imperavit menses octo.*] *Decessit Imperii mense septimo.* Eutrop. factus est Imperator an. V. 1115. post C. 363. mense Junio mortuus anno sequenti mense Feb.

6. *Cruditate stomachi tectorio novi operis gravatus.*] Legendum putavi. *Cruditate stomachi, vel tectorio novis operis.* Eutrop. Multi exanimatum opinantur nimia cruditate; inter canandum enim epulis in-

dulserat: alii odore cubiculi, quod ex recenti tectorio calcis, grave quiescentibus erat: quidam nimietate prunarum quas gravi frigore adoleri multas jusserat. Tectorium dicitur cataplasma quo parietes induuntur.

7. *Annos gerens proxime quadraginta.*] Eutrop. *Ætatis, ut qui plurimum ac minimum tradunt, tertio & trigésimo anno.*

8. *Imperavit.*] Electus est an. V. 1116. post C. 364. mortuus an. V. 1127. post C. 375.

9. *Cibalas.*] In Pannonia. Jam supra.

10. *Aggeritur.*] Mss. & Veronensis edit. *oggeritur.* Utrumque bonum.

11. *Ac demum Gratianum filium.*] Quem Augustum proclamavit anno quarto Imperii.

Ff iij

- avaritiæ : cuius punitor ipse fuit acer : & in iis quæ memoraturus sum, Hadriano proximus. ¹ Genera vetustissimorum meminisse, ² nova arma meditari : ³ fingere terra seu limo simulacra : prudenter uti locis, temporibus, sermonibus : atque, ut breviter concludam, si ei ⁴ infidis hominibus, quibus se se quasi fidissimis prudentissimisque dederat, carere, aut probatis, eruditisque monitoribus uti licuisset, perfectus haud dubie princeps enituisse. ⁵ Hujus tempore ⁶ Firinus apud Mauritaniam regnum invadens, exstinguitur. Valentinianus, apud ⁷ Bergentionem legationi Quadrorum respondens, anno ævi quinto & quinquagesimo, ⁸ impetu sanguinis, voce amissa, sensu integer, exspiravit. ⁹ Quod quidem intemperantia cibi, ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse plures retulere. Itaque eo mortuo, VALENTINIANUS adhuc quadriennis, auctore Equitio, ac ¹⁰ Merobande propinquo, ubi cum matre fuerat, allatus, creatus est Imperator.
- ¹⁵ VALENS una cum VALENTINIANO germano suo, de quo diximus, regnavit ¹¹ annos tredecim, menses quinque. Hic Valens cum Gotthis lacrymabili bello commisso, sagittis faucibus, in casam deportatur vilissimam, ubi supervenientibus Gotthis, ignique supposito, incendio ¹² concrematus est. In quo probanda hæc fuere. Fuit possessoribus consultor bonus, ¹³ mutare iudices rarius, in amicos fidus, irasci sine ¹⁴ noxa ac periculo cuiusque, sane valde timidus. ¹⁵ Hujus temporibus PROCOPIUS tyrannidem invadens exstinguitur.

NOTÆ.

1. *Genera vetustissimorum meminisse.*] Tamen nil tale de Hadriano me legisse memini. Sed hic tantum memoria Hadriano proximum fuisse Valentinianum dicit Epitomista. Nam supra de Hadriano: *Memor supra quam cuiquam credibile est, locos, negotia, milites absentes quoque nominibus recensere.*

2. *Nova arma meditari.*] Nescio an idem de Hadriano autores prodiderint.

3. *Fingere terra seu limo.*] Mss. *Cera.* Huc refer quæ supra de Hadriano: *Pictor fictor ex ære vel marmore proxime Polycleitos & Euphranoras.* Et Dionis verba: *ἐργάζετο καὶ πλάσσειν καὶ πλάττειν.*

4. *Infidis.*] Mss. *foedis*, non probo propter rō fidissimis quod sequitur.

5. *Hujus tempore.*] Anno decimo ejus Imperii.

6. *Firinus.*] Contra quem missus Theodosius. Vide Ammian.

7. *Bergentionem*] Bregentionem vocat Ammian. Bregatium aliis dicitur; Urbs in Pannonia superiori.

8. *Impetu sanguinis.*] Hic est ictu sanguinis. Vide quæ supra in L. Annio Vero dicta sunt.

9. *Quod quidem.*] Aliter Ammianus qui ait ex iracundia subito concidisse.

10. *Ac Merobande propinquo.*] Hæc sunt Mendosa. expediunt Mss. Ubi: *Ac Merobande e propinquo, ubi cum matre erat, allatus, &c.* Allatus e propinquo, ubi erat cum matre.

11. *Annos tredecim.*) Lege *duodecim.* ex notis mendum natum XIII. pro XII.

12. *Concrematus est.*) Anno tertio post mortem Valentiniani. Regnavit an. 14. mens. 4.

13. *Mutare iudices rarius.*] Quadam edit. *Mutare iudicia rarius.* Quod magis placet. Et sic cum superioribus continuanda existimo. *Fuit possessoribus consultor bonus, mutare iudicia rarius.* Ut sensus sit ita possessoribus favisse Valentem ut rarius quod semel judicatum fuerat, demutaret.

14. *Noxa.*) Id est, *damno.*

15. *Hujus temporibus.*] Et Diocletiani

GRATIANUS genitus Sirmii , imperavit cum patre Valentiniano annos octo , dies octoginta quinque : ¹ cum patruo & fratre ² tres : cum eodem fratre ac Theodosio quatuor : & [³ cum] his omnibus ⁴ accedente Arcadio , menses sex. Hic apud ⁵ Argentarium opidum Galliae ⁵ triginta Alamannorum millia in bello exstinxit. Hic cum animadvertisset , Thraciam Daciamque tamquam genitales terras possidentibus Gothhis , ⁶ Taifalis , atque omni pernicie atrocioribus ⁷ Hunnis , & Alanis , extremum periculum instare nomini Romano ; accito ⁸ ab Hispania THEODOSIO , cunctis faventibus , agenti annum a tricesimo tertium , ¹⁰ imperium committit. Fuit autem Gratianus litteris haud mediocriter institutus : carmen facere , ornatè loqui , explicare controversias , Rhetorum more , nihil aliud die noctuque agere , quam spiculis meditari : summæque voluptatis , divinæque artis credere ferire [⁹ perite sibi] destinata. Parcus cibi somnique : & vini ac libidinis victor : cunctisque ¹⁵ fuisset plenus bonis , si ad cognoscendam Reip. gerendæ scientiam animum intendisset , ¹⁰ a qua prope alienus non modo voluntate , sed etiam exercitio fuit. Nam dum exercitum negligeret , & paucos ex ALANIS , quos ingenti auro ad se transfulerat , anteferebat veteri ac Romano militi , adeoque Barbarorum comitatu & prope amicitia ¹¹ capitur , ut nonnunquam eodem habitu iter faceret , odia contra se militum excitavit. Hoc tempore cum ¹² MAXIMUS apud Britanniam tyrannidem arripuisset , & in Galliam transmisisset , ab insensu Gratiano legionibus exceptus , Gratianum fugavit ; nec mora , ¹³ exstinxit. Qui vixit ¹⁴ annis xxxviii.

N O T Æ.

potius ejus Imperii anno primo Imperium sumpsit Procopius. Sed ideo potius hunc Valentis temporibus assignat Epitomista , quia per eum debellatus Procopius. Vide Ammian.

1. *Cum patruo & fratre.*) Valente patruo , fratre Valentiniano.

1. *Tres.*) Desunt circiter menses tres.

3. *Cum his omnibus.*) Valentiniano scilicet ac Theodosio.

4. *Accedente Arcadio.*] Theodosii filio. An. V. 1135. post C. 383. sexto mense post Gratianus occisus.

5. *Argentarium.*) Libri Vet. Argentariam ut & P. Diaconus , sed argentaria Urbs mihi æque ignota. Suspiciatur Schottus esse oppidum illud in agro Lemovicum quod vulgo vocamus *Argenton*. Sed dubito , præsertim cum ex Ammiano certum sit Gratianum non longe a Rheno has Alemanorum copias exstinxisse. Putabam *Argentatum*. Nodum solvent eruditi : neque enim

quidquam audeo.

6. *Taifalis.*) Taifali , vel ut alii , Tafali , Dacica gens circa Hierasum fluvium ex Mamertini panegyrico notissima , & ex Ammiano lib. xxxi.

7. *Hunnis.*) Hunni , & Alani populi in Sarmatia Europæa supra paludem Mæotidem.

8. *Ab Hispania.*) Quo tanquam in exilium voluntarium concesserat metu Valentis.

9. *Perite sibi.*) Hæc non apparent in Mss. neque in Veronensi edit. quare hinc aleganda , ut optime viri doctissimi.

10. *A qua.*) Scientia.

11. *Capitur.*] Scribere debebat , *caperetur* ut supra *negligeret*. Verum sic solet hic autor.

12. *Maximus apud Brit.*) Anno ultimo Imperii Gratiani.

13. *Exstinxit.*) Prope Lugdunum.

14. *Annis xxxviii.*) At quomodo vixisse

THEODOSIUS genitus ¹ patre HONORIO, matre THERMAN-
TIA, genere Hispanus, originem ² a Trajano principe trahens: a Gra-
tiano Augusto apud Sirmium imperator effectus, regnavit ³ annos decem
& septem. Huic ferunt nomen somniō parentes monitos sacravisse, ut
5. Latine intell gamus. ⁴ A Deo datum. De hoc etiam oraculo in Asia di-
vulgatum est, eum Valenti successurum, cuius nomen [e] Θ & E &
O atque Δ Græcis litteris initiaretur. ⁵ Qua cognatione principii de-
ceptus THEODORUS ⁶ cum sibi imperium præsumeret, scelestæ cu-
pidinis supplicia persolvit. Fuit autem Theodosius propagator Reipu-
10. blicæ, atque Defensor eximius. Nam Hunnos & Gotthos, qui eam sub
Valente defatigassent, diversis præliis vicit. Cum Persis quoque petitus
pacem pepigit, ⁷ Maximum autem tyrannum, qui Gratianum interfece-
rat, & sibi Gallias vindicabat, apud Aquilejam exstinxit: Victoremque
ejus filium; intra infantia annos a Maximo patre Augustum factum, ne-
15. cavit. ⁸ Eugenium quoque tyrannum, atque Arbogastem ⁹ superavit,
deletis eorum decem millibus pugnatorum. Hic etenim Eugenius con-
fusus viribus Arbogastis ¹⁰ postquam apud Viennam Valentinianum ex-
stinxerat, regnum invasit: sed mox simul ¹¹ cum vita imperium perdidit.
¹² Fuit autem Theodosius moribus & corpore Trajano similis, quantum
20. 13. scripta veterum, & picturæ docent. Sic eminens status, membra eam-
dem, ¹⁴ par casaries, os, absque eo, quod illi aliquantum ¹⁵ vellendo
steriles genæ, neque tam ingentes oculi erant, ¹⁶ nescio an & tanta gra-

NOTÆ.

potuit annis xxxviii. si regnavit tantum
an. xvi. fuitque nondum plane puber Im-
perator creatus, ut supra autor. In annali-
bus reperies eum vixisse annis tantum xxiv.

1. *Patre Honorio.*) Alii patrem etiam
Theodosium vocant.

2. *A Trajano.*) Qui & ipse Hispanus
erat.

3. *Annos decem & septem.*) Imperavit
tantum annos xvi. Nam Imperator factus
an. V. 1131. post C. N. 379. die 16. Ja-
nuar. mortuus an. V. 1147. post C. N.
395. die 17. ejusdem mensis.

4. *A Deo datum.*) Nam *Theodosios*, id
est, Deo datus.

5. *Qua cognatione principii.*) Quod no-
men suum ab iisdem literis initiaretur.

6. *Cum sibi Imperium præsumeret.*) In
Mss. & Veronensi edit. *Cum sibi Imperium
deberi præsumeret.* Quod magis placet. Sic
& Paulus Diaconus.

7. *Maximum.*) Vide Ammianum.

8. *Eugenium.*) Qui Grammaticam olim

docuerat ab Arbogaste Franco Imperator
creatus.

9. *Superavit.*) Anno Imperii sui ultimo.

10. *Postquam apud Viennam val. extin-*
xerat.) Arbogastes scilicet. Is enim apud
Viennam Valentinianum laqueo curavit
interfici anno xvi. Imperii Theodosii.

11. *Cum vita imp.*) A Theodosii satellite
occisus. Arbogastes vero biduo post sibi
manus infert.

12. *Fuit autem Theodos.*) Quæ sequun-
tur omnia fere ad verbum apud Paulum
Diaconum legas.

13. *Scripta veterum & pictura docent.*)
Quæ scilicet de Trajano facta sunt. Nam
infra innuit autor se Theodosium præsen-
tem vidisse.

14. *Par Casaries, os.*) Apud Paulum
Diacon. *Par Casaries, os simile.* Optime.

15. *Vellendo.*) Passive.

16. *Nescio an & tanta gratia, tantusque
flos.*) Ea enim ex picturis colligi non pos-
sunt. His innuit Epitomista se Theodosium
ria,

- tia, tantusque flos in facie, seu tanta dignitas in incessu. Mens vero prorsus similis, adeo ut nihil dici queat, quod non ex libris in istum videatur transferri. Clemens animus, misericors, communis, solo habitu differre se ceteris putans: in omnes homines honorificus, verum
5. effusus in bonos: simplicia ingenia æque diligere, erudita mirari, sed innoxia: largiri magno animo magna: amare cives vel privato contubernio cognitos, eosque honoribus, pecunia, beneficiis ceteris munerari, præsertim quorum¹ erga se aspero casu officia probaverat. Illa tamen, quibus Trajanus aspersus est, vinolentiam & cupidinem triumphandi,
10. usque eo detestatus [est,] ut bella non moverit, sed invenerit: prohiberitque lege³ ministeria lasciva, ⁴ psaltriasque comestationibus adhiberi: tantum pudori tribuens & continentia, ut consobrinarum nuptias vetuerit, tamquam sororum. Litteris, si multum perfectos contempleremur, mediocriter doctus; sagax plane, multumque diligens
15. ⁵ ad [cog] noscenda majorum gesta. E quibus non desinebat exsecrari, quorum facta superba, crudelia, libertati infesta legerat, ut ⁶ Cinnam, Marium, Sullamque, atque universos dominantium, præcipue tamen perfidos & ingratos. Irasci sane rebus indignis, sed flecti cito: unde modica dilatione emolliebantur aliquando severa præcepta. ⁷ Ha-
20. buitque a naturæ munere, quod Augustus a philosophiæ doctore [didicerat] Qui cum vidisset eum facile commoveri, ne asperum aliquid statueret, monuit, ⁸ [ut] ubi irasci cœpisset, quatuor atque viginti Græcas litteras memoria recenseret: ut illa concitatio, quæ momenti est, mente alio traducta, parvi temporis interjectu languesceret. Melior haud

NOTÆ.

vidisse qui sic ejus oris florem & gratiam, & incessus dignitatem prædicet. Unde liquet Paulum Diaconum qui eadem habet, ab isto transcripsisse, contra quod viro doctissimo Vineto visum fuit, qui putavit hæc ab aliquo quæ Paul. Diacon. legisset, huic Epitomæ fuisse adjecta.

1. *Erga se.*] Mss. & edit. Veron. *Erga se vel patrem.* Inde corrupte ut puto, apud Paulum Diacon. *Erga se velut patrem*, forsitan pro: *Erga se vel in patrem.*

2. *Quibus Trajanus aspersus est.*] Nam cibo vinoque deditus fuit. Supra suo loco. De triumphandi cupidine qua Trajanus tenebatur. Vide in Cæsaribus. *Vires Romanas trans Istrum propagavit.* Et ad ortum *Solis cuncta gentes qua inter Indum & Euphratem amnes inclytos sunt concussa bello.* &c.

3. *Ministeria lasciva.*] Ministeria pro ministris, ut alibi.

4. *Psaltriasque.*] Uti eas veteribus adhiberi mos fuit, Hæc nota sunt.

5. *Ad cognoscenda.*] Lib. Vett. ad *Noscenda.* Et sic apud Paulum Diaconum.

6. *Cinnam, Marium, Sullamque.*] De quorum crudelitate ac superbia vide Florum.

7. *Habuitque a natura munere.*] Mss. & Veronens. edit. *Habuitque a natura, quod Augustus a Philosophia doctore.* Relegata voce. *Didicerat,* Quæ neque apud Paulum Diaconum compareret, apud eum tamen legitur *a natura munere.* Quare non temere damnandum. In Floriac. codice. *Quod Augustus a Philosophia doctore.* Unde suspicabatur Schottus deesse nomen Athenodori qui hoc Augusto consilium dedit. Sed illud utique non prætermisisset Paulus Diaconus, si temporibus suis ita scriptum invenisset.

8. *Ut.*] Non compareret in Mss. agnos-

- dubie, quod est ¹ raræ virtutis, post auctam annis potentiam regalem, multoque maxime post ² civilem victoriam. Nam & annonæ curam sollicitius attendere, & auri argentique grande pondus sublatis, atque expensi ³ a tyranno multis e suo restituere, cum ⁴ benigni principum, &
5. quidem vix ⁵ fundos solerent nudos ac deformata prædia, concedere. Jam illa minutiora, &, ut dicitur, INTRA AULAM: quæ quidem quia occulta sunt, magis naturæ hominum curiosæ oculos auresque ad se trahunt: patrum colere tamquam genitorem: fratris mortui sororisque liberos habere pro suis: cognatos affinesque parentis animo complecti:
10. elegans lætumque convivium dare, non tamen sumptuosum: ⁶ miscere colloquia pro personis, ⁷ studio, dignitatibus, sermone cum gravitate jucundo: blandus pater, concors maritus. Exercebatur neque ⁸ ad illecebras, neque ad lassitudinem, ambulationibus magis, cum esset otium, reficiebat animum: ac vescendi continentia valetudinem regebat: sic-
15. que in pace ⁹ rebus humanis, annum agens quinquagesimum, apud Mediolanum ¹⁰ excessit: ¹¹ utramque rempublicam ¹² utrique, id est, ARCADIO & HONORIO, quietam relinquens. Corpus ejus ¹³ eodem anno Constantinopolim translatus atque sepultus est.

N O T Æ.

cit tamen Paulus Diaconus.

1. *Raræ.*] Vulg. *Clara* inepte.

2. *Civilem victoriam.*] De Maximo.

3. *E Tyranno.*] Maximo. Paul. Diacon. *A Tyrannis.* Ut Maximus pater & Victor filius intelligantur.

4. *Benigni principum.*] Vulg. *Benigni principes.* Benigni dicuntur liberales, ut contra *maligni, parci, sordidi.*

5. *Fundos solerent.*] Ait Theodosium multum pondus auri quod a Maximo expensum fuerat, multis de suo reddidisse, cum principes, iique benigni vix quidem fundos nudos & deformata prædia iis soleant reddere quibus per vim fuerant adempta.

6. *Miscere colloquia.*] Quod de Augusto Sueton. 74. *Canam irinis ferculis, aut, cum abundantissime, senis, præbebat, ut non nimio sumptu, ita summa comitate; nam & ad communionem sermonis tacentes, vel submissim fabulantes provocabat.* Idem de

Trajano Plinius. *Non provocas, reddisque sermones?*

7. *Studio, dignitatibus.*] In Mss. & Veronenf. edit. *studia dignitatibus.* Quam lectionem amplectitur Schottus. Ego vero alteram sequor, & Theodosium intelligo colloquia miscuisse pro personis, earumque studio & dignitate. Et ita plane Paul. Diaconus.

8. *Ad illecebras.*) Vetus codex *ad illecebram*, sed *ad illecebras* Paulus Diaconus.

9. *Rebus humanis.*) Junge cum *excessit rebus humanis.*

10. *Excessit.*] Ann. V. 1147. Vide supra.

11. *Utramque rep.*] Romanam & Constantinopolitanam.

12. *Utrique.*) Mss. eum Veronenf. edit. *Utrisque filiis.* Et ita Paul. Diaconus qui etiam non agnoscit, *id est.*

13. *Eodem anno.*) Post mortem mense octavo.

F I N I S.

Ex Typographiâ ANTONII LAMBIN, 1681.

INDEX

VOCABULORUM OMNIUM

QUÆ APUD VICTOREM LEGUNTUR.

A.

A 1. 5. 8. 9. 11. 16. 18.
 21. 22. 23. 24. 25. 27.
 28. 29. 30. 31. 35. 36. 38. 41.
 42. 44. 45. 46. 47. 51. 54.
 55. 56. 61. 62. 63. 64. 65. 66.
 67. 68. 69. 73. 75. 76. 77.
 79. 80. 81. 86. 87. 90. 91.
 92. 94. 96. 97. 98. 99. 100.
 101. 103. 104. 106. 107. 114. 115.
 120. 121. 122. 124. 125. 127.
 134. 139. 145. 147. 155. 156.
 158. 161. 169. 170. 173. 174.
 176. 177. 180. 181. 188.
 189. 190. 191. 192. 193. 194.
 195. 196. 197. 198. 199. 201.
 203. 204. 206. 207. 208. 209.
 211. 214. 215. 216. 217. 219.
 221. 222. 224. 226. 227. 228.
 229. 230. 231. 232. 234.
Ab, 4. 5. 6. 9. 10. 11. 12. 13.
 14. 15. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
 23. 24. 34. 40. 41. 43. 46.
 47. 50. 51. 52. 55. 58. 60. 61.
 62. 64. 66. 67. 68. 70. 73.
 74. 84. 86. 88. 89. 97. 98.
 99. 101. 104. 105. 106. 107.
 117. 119. 120. 123. 124. 130.
 133. 141. 154. 157. 163. 170.
 171. 172. 181. 183. 186. 190.
 196. 201. 206. 207. 208. 209.
 210. 214. 215. 218. 219. 221.
 224. 225. 228. 231.
Abbreviatur, 107.
abdicate, 48.
abdicavit, 45. 68. 126.
abdiderat, 194.
abduxit, 48.
aberat, 23.
aberant, 111.
abesset, 174.
abest, 181.
abhinc, 128. 148. 177.
abjecerunt, 21.
abjecit, 27. 146. 158. 172. 220.
abjecta, 186.
abjecti, 22.
abjici, 21.
abire, 197.
abiret, 30. 79.

ablato, 99.
ablegatus, 85.
ablueret, 37.
abnuent, 130.
abnuere, 123. 171. 188. 197.
abnuisset, 156.
abnuo, 140.
aboleri, 138.
aboleverat, 122. 195.
abolitione, 162.
Aborigenes, 7. 8.
Aboriginum, 16.
abrupti, 135.
abrogavit, 84.
abrupto, 145.
abs, 140.
abscedere, 111. 122.
abscessum, 81.
abscessisse, 123.
absens, 50. 89. 148.
absente, 64.
absentes, 103.
absolvam, 181.
absolvit, 114.
absoluta, 130. 131. 144.
absolutis, 195.
absolutus, 71. 79.
absque, 108. 110. 121. 130. 134.
 194. 196. 232.
abstinens, 186.
abstinentes, 115. 176. 190.
abstinerent, 30. 67.
abstractum, 23.
abstractus, 115.
abstraheretur, 42.
abstraxisse, 21.
absumptum, 13. 17.
absumptus, 66. 134.
absurda, 143.
absurdi, 182.
absurdior, 116.
abundasset, 188.
abunde, 108. 191.
abusque, 120.
Ac, 3. 7. 9. 11. 12. 15. 16. 17.
 20. 21. 28. 34. 36. 50. 65. 73.
 107. 108. 111. 114. 115. 116.
 118. 119. 120. 121. 122. 123.
 124. 126. 127. 128. 130. 132.
 133. 134. 135. 136. 138. 140.
 141. 143. 145. 146. 148. 149.

156. 157. 159. 160. 161. 162.
 164. 155. 168. 169. 170. 171.
 172. 173. 174. 175. 176. 178.
 180. 181. 182. 185. 186. 190.
 194. 195. 196. 198. 202. 205.
 208. 211. 218. 221. 222. 224.
 225. 228. 229. 230. 231. 234.
 238.
Academicum, 101.
Accz, 22. 27.
accedente, 231.
accedere, 92.
accedit, 126. 152.
accelerans, 229.
accendit, 48.
accensa, 190.
accensas, 119. 123.
accensu, 162.
accensus, 157. 214.
accensus, 198.
acceperant, 197.
acceperat, 45. 177.
acceperet, 14. 149. 164.
acceperissent, 143.
acceperisset, 83.
accepit, 9. 42. 45. 51. 62. 64.
 75. 94. 103. 104. 112. 120. 132.
 173.
accepta, 11. 19. 87. 88. 126.
acceptior, 160.
acceptius, 176.
acceptis, 42. 64. 837. 17. 230.
 168. 209. 210.
accepto, 36. 37. 52.
acceptos, 46.
acceptum, 181.
acceptus, 189.
acceptusque, 1104.
accessit, 33.
accesserat, 146. 199.
accessere, 114. 115. 190. 195.
accesserunt, 166.
accessit, 163.
accessu, 144. 183.
accessum, 200.
accidebat, 107.
acciderat, 116.
acciderant, 137. 215.
Acci, 35.
accipere, 18.
acciperet, 72.

- accipiebat, 185.
 accipiens, 46.
 accipitur, 204.
 accipiuntur, 179.
 accito, 50. 223.
 accito, 231.
 accitum, 56.
 accitus, 30. 145. 149. 154. 155.
 acclamantibus, 63.
 acclamatum, 110.
 accommodatior, 128.
 accubuisse, 14.
 accumbere, 186.
 accurrenti, 213.
 accurrentibus, 127.
 accurrit, 274.
 accusationem, 54.
 accusator, 48. 70.
 accusatus, 71. 73. 87.
 accusavit, 71.
 acer, 199. 226. 229. 230.
 acerbe, 175.
 acerbitati, 139.
 acerbius, 178.
 acerrima, 127.
 acerrime, 17. 59.
 acerrimus, 204.
 Achæos, 82.
 Achæosque, 155.
 Achæa, 82.
 Achæiam, 93.
 Achæicus, 82.
 Achilla, 98.
 Achille, 60.
 Achilleus, 169. 171. 220.
 Achivam, 225.
 Achivis, 4. 11.
 Achytonam, 177.
 acie, 5. 54. 137. 150. 153. 158.
 161. 167. 175. 198. 224.
 aciem, 17. 33. 41. 44. 50. 54.
 123. 186. 217.
 acies, 166.
 Acilii, 76.
 Acilio, 70.
 Acilius, 14.
 acquiescens, 22.
 acres, 187.
 acrior, 173.
 acrioribus, 180.
 acrius, 70. 171. 178.
 Acronem, 18.
 acta, 10. 38. 97.
 acti, 133.
 Actiaco, 100. 106.
 actibus, 95.
 actionibus, 87.
 actis, 22. 41. 65. 107. 152.
 acto, 127.
 actoribus, 138.
 Actuatorum, 157.
 acturus, 81.
 actus, 39. 83. 103.
 actuum, 105.
 actuumque, 71.
 Ad, 1. 3. 5. 6. 8. 10. 11. 13. 14.
 15. 16. 18. 19. 21. 23. 24. 27.
 28. 29. 30. 34. 36. 37. 38. 39.
 40. 41. 42. 43. 44. 45. 47. 48.
 49. 50. 52. 58. 59. 61. 62. 64.
 66. 67. 70. 71. 72. 73. 75.
 77. 78. 80. 81. 85. 86. 89.
 90. 91. 92. 93. 95. 99. 101.
 103. 106. 107. 108. 109.
 111. 112. 115. 117. 118. 119.
 121. 123. 125. 126. 127. 128.
 129. 130. 131. 133. 134. 135.
 138. 139. 140. 141. 142. 147.
 150. 151. 153. 154. 156. 157.
 158. 159. 161. 162. 164. 165.
 167. 170. 172. 171. 176. 177.
 178. 179. 180. 184. 185. 186.
 187. 188. 189. 191. 192. 194.
 196. 197. 199. 200. 203. 204.
 205. 206. 207. 209. 210. 213.
 215. 216. 217. 218. 220. 221.
 223. 225. 226. 229. 231. 234.
 adactis, 115.
 adamavit, 48.
 addicentibus, 30.
 additam, 48.
 additos, 51.
 addiderat, 142.
 addiderit, 4.
 addidit, 32. 80.
 additumentum, 99.
 additi, 195.
 addito, 7.
 additis, 31.
 adduci, 73. 101.
 adduci, 92.
 adductus, 229.
 addunt, 13. 12.
 adduxisset, 50.
 adegit, 180.
 ademit, 59.
 ademptis, 3.
 adeo, 9. 44. 119. 121. 123.
 124. 126. 128. 129. 130. 135.
 141. 142. 151. 155. 160. 159. 171.
 174. 176. 179. 180. 181. 184.
 190. 191. 192. 193. 197. 198.
 205. 207. 214. 218.
 adepti, 190.
 adepto, 187.
 adeptum, 204.
 adeptus, 18. 35. 78.
 aderant, 114. 119. 123. 141. 158.
 159. 170. 173. 200. 223.
 adesse, 113.
 adessent, 115. 190.
 adeunt, 159.
 adfuerant, 75.
 Adherbalem, 87.
 adhibita, 194.
 adhiberi, 133.
 adhibitis, 176.
 adhibitum, 196.
 adhibitus, 200.
 adhortantium, 16.
 adhuc, 17. 35. 37. 109. 115.
 122. 127. 145. 147. 163. 169.
 176. 179. 182. 196. 215. 218.
 Adiabena, 140.
 Adiabenum, 140.
 adjecerat, 115. 11.
 adjecit, 184.
 adjectis, 107.
 adjecto, 213.
 adigerentur, 164.
 adiciens, 143.
 adiceret, 18.
 adiit, 41. 115.
 adipiscendo, 187.
 adire, 159.
 aditque, 14.
 aditum, 178.
 adiunxit, 106.
 adjutore, 194.
 adjutus, 68.
 adjurante, 192.
 adjuvante, 47.
 adjuvit, 97.
 adloquio, 48.
 administraretur, 74.
 administranda, 11.
 administrationem, 11.
 administravit, 35. 37. 193.
 admiratione, 18. 49.
 admiratus, 42. 62.
 admiscens, 196.
 admissa, 115.
 admisso, 11.
 admittete, 195.
 admitterent, 11.
 admitterentur, 11.
 admodum, 168. 171. 176.
 admonitu, 12.
 admonitus, 21.
 admotus, 65.
 admonetur, 200.
 admonitu, 9.
 admonuit, 87. 151.
 admota, 127.
 admotis, 106.
 admugisse, 11.
 adnitentibus, 223.
 adolescens, 84. 101. 146. 167.
 217.
 adolescentem, 145. 115.
 adolescentes, 192.
 adolescentia, 193.
 adolescentie, 117. 119. 124.
 adolescentiam, 168.
 adolescentior, 181.
 adolescentis, 144. 154. 166.
 adolescentuli, 110.
 adoleviscent, 21. 22.
 adolevisset, 5. 36.
 adoptaret, 5.
 adoptatum, 5. 130.
 adoptatus, 79. 105.
 adoptavit, 200.
 adoptione, 119. 183.
 adorari, 166.
 adoratum, 98.
 adortus, 140.
 Adria, 203.
 Adriano, 199. 203. 205.
 Adrianus, 203.
 Adriatico, 203.
 adiogatum, 110.
 adlequi, 212.
 adscita, 198.
 adscitque,

- adscitque, 176.
adscito, 13. 128.
adscitus, 40.
adsciverat, 117.
adscivisse, 17. 139. 168.
adscivit, 11. 135.
advertam, 16.
advertis, 187.
advertisum, 46.
advertisus, 49.
advenæ, 16. 115. 199.
advenarum, 16.
advenas, 3.
advenerat, 7.
adveniens, 101.
advenientes, 8.
advenienti, 35.
advenis, 16.
advenisse, 15. 19.
advenissent, 195.
adventanti, 161. 167.
adventare, 192.
adventitix, 178.
adventu, 18. 76. 98. 119.
adversæ, 121.
adversariorum, 95.
adversarios, 89.
adversis, 78.
adversis, 56. 85.
adverso, 43. 49. 69.
adversum, 16. 10. 12. 33. 43. 45.
46. 55. 65. 67. 81. 96. 113.
121. 152. 217. 218.
adversus, 17. 10. 18. 19. 41.
42. 47. 55. 61. 64. 82. 91.
101. 104. 195. 197. 204. 217.
221. 222.
adultæ, 154. 174.
adulteris, 190.
adulteris, 115.
adulterum, 77.
adunatis, 17.
advocatis, 40.
advocato, 38. 54.
advolantibus, 180.
advolare, 116. 191.
advolasse, 12.
adusque, 164. 165. 174.
Æacida, 60.
æde, 58.
ædem, 29. 30. 37. 44. 195.
Ædes, 7. 30. 122. 126. 151.
193.
ædibus, 214.
ædificandi, 195.
ædificarent, 37.
ædificatur, 69.
ædificavit, 31. 14.
ædificia, 198.
ædificiis, 185.
Ædilis, 85. 86. 102. 91.
ædium, 101.
Ægates, 65.
Ægeo, 116. 191.
æger, 141.
ægestime, 172. 175. 178. 195.
ægia, 160.
ægre, 82. 158. 208. 217.
182.
ægreque, 125. 201.
ægri, 166.
ægrotantes, 197.
ægrum, 116. 117. 191.
Ægypti, 144. 169. 183.
Ægyptio, 98.
Ægyptiorum, 106.
Ægypto, 171. 184. 216.
Ægyptum, 106. 116. 139. 191.
220.
Ælianus, 216.
Ælio, 119. 203.
Ælius, 128. 203.
Æmiliam, 92.
Æmilianus, 79. 154. 215.
216.
Æmilio, 77. 154.
Æmilium, 92.
Æmilius, 78. 91. 154.
Æmuli, 120.
Ænea, 17. 18. 183.
Ænex, 4. 18. 19.
Æneam, 4. 12. 13. 15. 16.
17.
Æneas, 8. 11. 13. 16. 17.
Æneidos, 4.
Ænobarbo, 191.
Ænum, 12.
æquabilium, 140.
æqualis, 130.
æquaverat, 136. 218.
æquavi, 67.
æquavit, 45.
æque, 116. 156. 233.
æqui, 147. 159.
Æquiculis, 34.
Æquimelum, 45.
æquis, 10.
æquissime, 198.
æquissimis, 122. 171. 195.
æquius, 10. 200.
æquis, 10.
æquus, 127.
ær, 17.
ærarias, 74.
ærarii, 122. 195.
æratio, 207.
ærarium, 7. 169.
ære, 21. 55. 203.
æris, 6.
ærumnarum, 169. 176.
ærumnis, 4. 206.
ærumnosus, 213.
Æsculapii, 49.
Æsculapium, 49.
Æsculapius, 49.
æstate, 154.
æstimandum, 118.
æstimans, 152. 165. 166.
æstimant, 169.
æstimantes, 129. 188.
æstimantibus, 172.
æstimavi, 186. 214.
ætas, 174. 205.
ætate, 119. 126. 128. 133. 138.
151. 155. 174. 214. 222.
ætatem, 42. 43. 73. 109. 152.
170. 179.
ætati, 226.
ætatis, 13. 192. 193. 215. 226.
æternam, 158.
æternitate, 165.
ætherio, 3.
Æthiopus, 184.
Actolos, 75.
ævi, 154. 163. 220. 226.
227.
ævum, 117. 119. 146.
Afer, 1.
affarim, 161.
affatu, 109. 210.
affecerant, 161.
affectabat, 167.
affectam, 13. 118.
affectantem, 45.
affectat, 185.
affectati, 43. 51.
affectavit, 144.
affectum, 143.
affectus, 20.
affectu, 23.
afficeretur, 128.
afficto, 116.
affinesque, 234.
affinitatis, 176.
affinitatem, 113. 169.
affirmantis, 21.
affirmare, 212.
affirmarent, 3.
affirmas, 24.
affirmatur, 17.
afficta, 159.
affictas, 163. 199.
affictaverat, 175.
affictos, 197.
affligebantur, 160.
afflixerat, 178.
afflixit, 94.
affluabant, 114.
affluentiam, 165.
affluentis, 166.
affore, 197.
affuisset, 10.
Afranium, 99.
Africa, 76. 99. 170.
Africæ, 101. 148. 164. 174. 175.
211.
Africæque, 125.
Africam, 64. 66. 225.
Africamque, 65. 88. 93. 150.
156. 169. 171. 173. 176.
Africana, 80.
Africani, 77. 84.
Africanus, 72.
Agamemnone, 12.
Agatio, 140.
agent, 158.
agebant, 173.
agebatur, 172.
agendos, 159.
agens, 10. 118. 79. 196. 209.
214. 234.

- agentem, 146.
 Agentes, 172.
 agenti, 231.
 agere, 38. 124. 198. 231.
 ageretur, 11. 83. 139. 149. 167.
 170. 173. 193. 223.
 agerent, 172.
 ageretur, 60. 84.
 aggerem, 37.
 aggeritur, 229.
 aggestu, 189.
 aggressus, 47. 140.
 agi, 126.
 Agillæorum, 17.
 agit, 148.
 agitabant, 116.
 agitabatur, 173.
 agitaret, 60.
 agitarent, 228.
 agitari, 172.
 agitur, 166.
 agitur, 152.
 agmen, 203. 204.
 agmina, 125.
 agnosceret, 92.
 agrarias, 85.
 agrariis, 87.
 agrestis, 140.
 agratiorum, 81. 223. 224.
 agreste, 7.
 agrestes, 111.
 agresti, 179. 218. 222.
 agrestibus, 174.
 agrestis, 176.
 agrestium, 168.
 agri, 9. 16. 18. 41. 48. 58. 59.
 84. 92. 203.
 agriculturam, 5. 45.
 Agrippa, 46. 110. 185. 229.
 Agrippam, 105. 187. 191. 201.
 Agrippina, 191.
 Agrippinæ, 164. 157. 219.
 agris, 50. 85. 87. 168. 206. 221.
 209.
 agro, 198.
 agrorum, 93.
 agros, 47. 86.
 agrum, 15. 16. 17. 174.
 agunt, 132.
 Ahala, 45.
 ajo, 60.
 ait, 6. 8. 9. 10. 11. 14. 34. 36.
 42. 56. 58. 80. 87. 135. 196.
 197.
 aiunt, 11.
 Alamannorum, 160. 217. 231.
 Alamannos, 143.
 Alamannis, 225.
 Alba, 19.
 Albam, 22. 23.
 alacritate, 90.
 Alanis, 231.
 Albæ, 19. 119.
 Albam, 19. 32.
 Albanis, 32.
 Albano, 69. 87.
 Albanorum, 20. 27.
 Albanos, 32. 33. 97.
 Albanum, 20.
 Albanus, 19.
 Albinum, 138. 139.
 Albinus, 210.
 albis, 50. 58.
 Albulam, 9. 20.
 Alemena, 10.
 aleatores, 6.
 alex, 186.
 alebat, 6.
 Alemannorum, 155. 223.
 Alexander, 12. 174. 211. 212. 213.
 218.
 Alexandri, 146. 148. 157. 176. 211.
 222.
 Alexandriæ, 93. 98. 198.
 Alexandriam, 106. 169. 170.
 Alexandro, 146.
 Algido, 45. 48.
 ali, 199.
 alias, 18. 90. 127. 129. 173. 206.
 208. 228.
 aliæ, 122.
 aliam, 50.
 alias, 185. 213.
 aliena, 148. 225.
 alienæ, 186.
 alienata, 94.
 alieno, 55. 81.
 alienorum, 118.
 Alienus, 50.
 alienus, 224. 231.
 alii, 8. 12. 19. 128. 129. 181.
 aliis, 7. 65.
 aliisque, 11.
 aliis, 15. 17. 32. 104. 134. 173.
 181.
 alio, 11. 23. 41. 51. 233.
 aliorum, 117. 191.
 alios, 21. 135. 180.
 aliquam, 218. 221.
 aliquandiu, 10. 120. 122.
 aliquando, 14. 15. 233.
 aliquanti, 158. 225.
 aliquatenus, 186.
 aliquantulum, 19.
 aliquantum, 152. 205. 232.
 aliquem, 216.
 aliquid, 3. 43. 207. 233.
 aliquo, 194.
 aliquot, 18.
 aliter, 50. 103.
 aliud, 6. 55. 152. 206. 231.
 allatraverunt, 72.
 allatus, 230.
 allelus, 171.
 alludens, 195.
 Almam, 119.
 Alpes, 170. 117. 180. 191. 218.
 225. 226.
 Alpibus, 66. 99.
 Alfa, 225.
 alta, 166.
 altaria, 7.
 alte, 35.
 alter, 47. 48. 123. 139. 169.
 197. 127. 216.
 altera, 6. 20.
 alteram, 38. 47.
 alteri, 123. 164. 181. 213.
 alternis, 27. 132.
 altero, 78. 116. 163.
 alteros, 178.
 alterum, 22. 124.
 Altini, 132.
 Altinum, 207.
 altiore, 36.
 altis, 6.
 altius, 181.
 alto, 69.
 altus, 224.
 altitudo, 201.
 alveo, 21.
 alveum, 21.
 alvi, 136.
 amabat, 209. 210.
 amabilis, 193.
 Amandum, 168.
 amans, 196.
 Amantias, 227.
 amantibus, 205.
 amare, 233.
 amavit, 187.
 Amatæ, 17.
 Amatam, 16.
 amatoris, 187.
 amavit, 103.
 ambigua, 133.
 ambigue, 60.
 ambitione, 126. 166.
 ambitionem, 68.
 ambitioni, 174.
 ambitiosus, 86.
 ambitu, 161. 173.
 ambo, 41. 215.
 amboque, 71.
 ambos, 180.
 Ambraciæ, 100.
 Ambraciam, 75.
 Ambraciotas, ibidem.
 ambulantes, 57.
 ambulationibus, 234.
 Ambustus, 47.
 amenti, 115.
 amentior, 124.
 amicæ, 22.
 amici, 197.
 amicis, 61. 99. 194. 195.
 amicissimus, 199.
 amicitia, 168. 173.
 amicitiam, 11. 16. 18. 62. 73.
 74. 77.
 amicitias, 185.
 amico, 83. 86.
 amicorum, 192. 194. 199. 228.
 amicos, 16. 127. 172. 185. 201.
 211. 218. 230.
 amictus, 117. 191. 208.
 amicum, 192.
 amicus, 76.
 Amilcare, 64.
 Amilcaris, 65.
 amiserat, 41.

amisse, 78.
amissa, 156. 230.
amissam, 14.
amissi, 145.
amissique, 185.
amisso, 17. 165. 166.
amissos, 130.
amittam, 61.
amittendi, 123. 197.
amitteret, 219.
amnem, 144. 218.
amnes, 126.
amnis, 154. 155.
amœna, 132.
amœni, 187.
amor, 143. 146. 197.
amore, 21. 79. 94. 100. 106.
186.
amoretem, 67. 125. 199.
amori, 156. 216. 227.
amotam, 158.
amovere, 19.
amovit, 57.
Amphitheatri, 121. 123. 124.
amphitheatro, 208. 209.
amphitheatrum, 191.
amplexa, 36.
amplexus, 141. 199.
ampliat, 51.
amplissimi, 123. 126. 160.
amplissimis, 208.
amplissimo, 165.
amplius, 58. 59. 111. 177. 196.
226.
amplum, 149.
Amulio, 22. 23. 27.
Amulium, 20. 21. 22. 27.
Amulius, 20. 21. 27.
an, 19. 94. 125. 136. 158. 165. 132.
Anatolio, 127.
Anchise, 14.
Anchisen, 11. 16.
Anci, 35. 36.
ancillas, 40.
Anconz, 89.
Ancus, 34.
Andriscus, 81.
angebatur, 127.
angeretur, 142.
angoribus, 149. 189. 206.
anguis, 49. 79.
angustia, 68.
angustiis, 52. 64.
angustum, 213.
Anibalianus, 125.
Anienem, 59. 60.
Anii, 13.
animadvertem, 140.
animadvertisse, 16.
animadvertisset, 231.
animi, 96. 111. 114. 116. 132.
156. 166. 172. 179. 186. 187.
196. 214. 226.
animo, 10. 38. 126. 129. 188.
196. 229. 233. 234.
animos, 114. 140. 145. 197. 200.
231.

animum, 177. 180. 209. 234.
animus, 166. 173. 233.
annali, 19.
Annalibus, 1.
Annalium, 19.
annectere, 6.
Annibal, 63. 65.
Annibale, 69. 71.
Annibalem, 43. 67. 75.
Annibali, 71.
Annibalis, 69. 71. 73. 77.
annis, 18. 19. 107. 111. 117. 122.
123. 127. 141. 146. 203. 215.
217. 218. 220. 224. 231. 234.
Annium, 206.
anno, 41. 65. 107. 115. 114. 125.
130. 132. 134. 135. 150. 155.
172. 175. 177. 179. 191. 192.
207. 208. 211. 212. 224. 215.
218. 226. 227. 230. 234.
annona, 46.
annonz, 107. 123. 127. 157.
183. 234.
annonam, 36. 37.
annotum, 36. 51. 72. 89. 159.
206.
annos, 8. 21. 45. 65. 68. 71.
73. 80. 97. 110. 116. 121. 128.
147. 150. 152. 174. 181. 187.
188. 189. 196. 197. 204. 205.
206. 209. 210. 212. 213. 214.
215. 216. 217. 218. 219. 223.
224. 226. 227. 229. 230. 231.
232.
annotata, 218.
annotavimus, 4.
annua, 184.
annuerit, 175.
annuis, 27.
annum, 88. 151. 164. 180. 188.
189. 192. 199. 214. 224. 231.
234.
annunciandum, 172.
annuum, 174.
annuo, 74.
anseris, 51.
ante, 3. 4. 8. 10. 16. 45. 71. 73.
80. 88. 100. 117. 188. 189. 210.
222.
antea, 1. 9. 96. 180. 187. 197.
199.
antecellens, 9.
anteferret, 231.
anteierat, 190.
anteierit, 123. 196.
Antemnates, 28.
Antenor, 4. 12.
Antenore, 11.
Antenorem, 4.
antequam, 72.
Antias, 21.
Antiate, 1.
Antigonum, 61.
Antinoi, 129.
Antinoum, 129.
Antiochiam, 128.
Antiochum, 66. 75. 76. 102.
210.

Antiochas, 76. 77.
antiquis, 22.
antiquissimis, 136.
Antium, 49.
antiquorum, 3.
Antonianus, 142.
Antonianis, 105.
Antonini, 142. 208.
Antonino, 130.
Antoninos, 145.
Antoninum, 130. 145.
Antoninus, 14. 131. 145. 148.
199. 205. 207. 208. 211.
Antonio, 103. 105. 106. 107.
108.
Antonium, 100. 103. 104. 105.
Antonius, 105. 108. 200. 212.
Antoniusque, 103.
anuli, 66.
Anulini, 210.
Anulinum, 211.
anulo, 58.
anulos, 29.
anxia, 138.
anxie, 129. 141. 154. 172.
176.
anxious, 130.
anxious, 87.
Aper, 220.
apertis, 17.
apertius, 114.
apii, 15.
apium, 15.
ἀπὸ, 14.
ἀποδείξειν, 207.
Apolline, 5.
Apollinem, 60.
Apollinis, 13. 15.
apparatu, 89. 146.
apparens, 188.
appareret, 81.
apparitorum, 182.
apparuerunt, 19.
apparuisse, 24.
apparuisse, 196.
appellans, 109. 142. 224.
appellantes, 124. 198.
appellantium, 121. 213.
appellantur, 221.
appellat, 222.
appellare, 224.
appellarent, 23.
appellaretur, 197.
appellari, 17. 22. 189. 211. 212.
213.
appellarunt, 18.
appellata, 9. 13. 42. 434.
appellatam, 13.
appellati, 35.
appellatione, 8. 14. 44.
appellato, 183.
appellatos, 8. 11.
appellatum, 22. 32.
appellatur, 14. 117. 126. 145.
217.

- appellatus, 9. 18. 30. 51. 100.
 166. 191. 201. 213. 220. 229.
 appellaverat, 124. 134.
 appellavere, 136. 209. 210.
 appellaverunt, 23. 203.
 appellavissent, 154.
 appellavitque, 10.
 appellavit, 29. 95. 174.
 appetentia, 205.
 Appia, 60. 104.
 Appiam, 121.
 Appio, 47.
 Appium, 11. 15.
 Appius, 11. 48. 59. 62.
 appositis, 19.
 apprehendit, 63.
 apprehensas, 42.
 approbant, 159.
 approbaverunt, 148.
 appropinquarent, 18.
 Appuleio, 80.
 Appuleium, 88.
 appulum, 12.
 appulsus, 13.
 Apri, 166.
 Aprio, 220.
 Aprum, 167.
 aptiora, 175.
 aptiores, 119. 132.
 apud, 4. 5. 10. 19. 33. 43. 44.
 46. 50. 53. 55. 59. 60. 61.
 62. 63. 65. 66. 68. 71. 75. 76.
 77. 78. 79. 81. 83. 86. 87.
 88. 89. 92. 96. 99. 104. 105.
 109. 113. 114. 116. 120. 125.
 126. 128. 130. 132. 148. 151.
 152. 154. 157. 162. 163. 164.
 169. 174. 175. 176. 181. 191.
 193. 197. 200. 201. 202.
 208. 209. 210. 214. 215. 216.
 217. 218. 219. 221. 222. 225.
 226. 229. 230. 231. 232.
 234.
 Apulam, 55.
 Apuleiam, 83.
 Apuleius, 92. 93.
 Apulia, 71.
 Apulis, 57.
 aqua, 27. 93. 190.
 aquæ, 15. 28. 151.
 aquam, 21. 59. 60.
 Aquas, 88.
 aquila, 35.
 Aquilæ, 150.
 Aquileia, 225.
 Aquileiam, 214.
 Aquileis, 41.
 Aquileium, 232.
 aquis, 164.
 Aquitanos, 157. 184.
 ara, 10.
 Arabas, 197. 140.
 Arabia, 191.
 Arabiam, 151.
 Arabicum, 97. 140.
 Arabs, 151.
 aræ, 10.
 aram, 10. 11.
 arantem, 45.
 aratores, 175.
 aratorum, 157.
 Arbachos, 83.
 arbiter, 204.
 arbitrareretur, 178.
 arbitrio, 126. 152. 158. 177.
 arl'itris, 121.
 arbitrium, 184.
 arbitro, 23.
 Arbogastem, 232.
 Arbogastis, 232.
 arborem, 21. 22.
 arbuſto, 14.
 arca, 66.
 Arcadia, 9.
 Arcadia, 9.
 Arcadio, 231. 234.
 arcam, 65.
 Arcas, 8.
 arce, 62.
 arcem, 5. 7. 29. 62.
 arcendos, 170.
 arceret, 155.
 arcescendum, 494.
 arcescens, 119.
 arcessita, 69.
 arcessitus, 86.
 Archæ, 146.
 Archelai, 96.
 Archelao, 109.
 Archelaum, 95.
 architectos, 204.
 Archivorum, 12.
 arcis, 18.
 arcula, 31.
 arcus, 76.
 Ardeæ, 39.
 Ardeam, 50.
 ardens, 204. 221. 224.
 227.
 ardere, 197.
 ardore, 118. 173. 184. 228.
 229.
 ardorem, 204.
 ardua, 133. 140. 180.
 arduum, 157. 160. 176.
 Arelatensi, 223.
 Aremulus, 20.
 arenæ, 189.
 argentariam, 91.
 Argentarium, 231.
 argentæ, 176.
 argenti, 81.
 argenticque, 234.
 Argentoratenſibus, 227.
 Argivam, 15.
 Argos, 61.
 arguebat, 185.
 arguens, 123.
 argueretur, 53.
 aris, 42. 58. 65.
 Ariobarzanem, 96.
 Aristobulus, 168.
 Arma, 3. 13. 16. 90. 173. 175.
 190. 230.
 armabatur, 135.
 armaret, 92.
 armaque, 184.
 armata, 80. 180.
 armatas, 119.
 armati, 16. 113.
 armatis, 27.
 armato, 148.
 armatus, 41. 89. 93. 112.
 Armenia, 188.
 Armeniæ, 94.
 Armeniam, 170. 225.
 armenta, 9.
 Armentarii, 122.
 Armentario, 113. 169.
 Armentarium, 220. 221. 222.
 Armentarius, 173.
 armentorum, 222.
 armentum, 10. 11.
 armillas, 29.
 armisque, 17.
 armis, 18. 67. 88. 99. 140. 172.
 188. 201. 204. 206. 208.
 213. 215.
 armorum, 174.
 Arpinas, 88. 101.
 arrepto, 228.
 arripens, 208. 223.
 arripientes, 214.
 arripuerat, 202.
 arripuiſſet, 231.
 arripuit, 42. 193.
 Arrius, 199.
 arrogatione, 108.
 arſiſſe, 179.
 arte, 64. 116. 135. 136. 152.
 222.
 artes, 133.
 artibus, 109. 115. 146. 162.
 174. 188. 209.
 articulorum, 226.
 artificio, 204.
 artis, 5. 36. 142. 157. 178. 181.
 231.
 artium, 128. 129. 138. 148.
 artus, 46.
 arva, 7.
 Arunte, 41. 230.
 aruſpices, 149.
 Ascanii, 18.
 Ascanio, 12. 17.
 Ascanius, 18. 19.
 Ascanium, 18.
 Asdrubal, 71. 73.
 Asdrubale, 74.
 Asdrubalem, 71.
 Asdrubalis, 71. 73.
 ascendentes, 51.
 ascendit, 79. 80.
 aſcitam, 13.
 aſcito, 173.
 aſcitus, 229.
 aſcivit, 207. 229.
 Aſclepiodoro, 171.
 Aſculanæ, 85.
 Aſia, 93. 232.
 Aſiæque, 133.
 Asiaticum,

- Afix**, 155.
Aham, 77. 85. 90. 95. 101.
 105. 215.
Asiatici, 77.
Asiaticum, 78.
Asiaticus, 76.
aspektui, 186.
aspektum, 73.
aspektus, 144.
asper, 6. 137. 214.
aspera, 180. 219.
aspergens, 218.
aspeti, 207.
asperior, 161. 166. 196.
asperius, 176.
aspernata, 150.
aspero, 133.
asperfus, 233.
asperum, 233.
aspidibus, 106.
assecuta, 196.
assecutum, 118.
assentantium, 211. 215.
assequi, 197. 217.
asserant, 13.
asserebant, 152.
asserebat, 189.
asserentique, 144.
assereret, 121.
asseruerat, 115.
asseveravit, 1.
assidere, 78. 123. 197.
assidue, 84.
assiduus, 70.
assistentibus, 177.
assuetos, 6.
assumebantur, 176.
assumit, 217.
assumptus, 36. 209.
assurgens, 196.
assurgere, 91.
ast, 115. 121.
astantem, 167.
astra, 174.
astuentes, 118.
astu, 93. 108. 155. 188.
asylum, 25. 28. 145.
at, 10. 12. 13. 14. 15. 16. 18. 19.
 21. 24. 119. 115. 139. 140. 142.
 157. 159. 165. 167. 171. 181.
 199. 214. 230.
Athenzum, 129.
Athenas, 102.
Athenienium, 5. 128. 129.
 203.
Athenis, 95.
Atilio, 64. 86.
Atilius, 63. 64. 101.
atque, 1. 3. 4. 6. 7. 9. 11. 12.
 13. 15. 16. 17. 18. 20. 23. 24.
 35. 57. 97. 107. 108. 109.
 110. 111. 113. 114. 115. 118. 121.
 122. 123. 124. 125. 126. 127.
 128. 129. 131. 132. 133. 135.
 136. 137. 138. 141. 144. 145.
 147. 148. 149. 150. 156. 157.
 158. 159. 160. 161. 162. 164.
 166. 168. 170. 172. 174. 175.
 176. 177. 179. 180. 181. 182.
 185. 191. 194. 197. 199. 202.
 204. 206. 207. 208. 209. 213.
 217. 219. 220. 221. 222. 223.
 227. 228. 230. 231. 232. 233.
 234.
atroces, 202.
atrociior, 175.
atrociiora, 149.
atrociorem, 112. 189.
atrociiores, 156. 199.
atrociioribus, 231.
atrocitatem, 167.
atrociter, 188. 190. 195.
atrocius, 109. 115. 121. 154.
 159.
atroque, 179.
atrox, 124. 182. 198.
atroxque, 201. 208.
Attali, 84. 156.
attraminavit, 131.
attendere, 214.
attentatis, 173.
attenuaverat, 119.
atterti, 206.
Atticis, 202.
attigi, 121.
attineretur, 120. 194.
Attio, 47.
Attitiani, 157.
Attitianus, 157.
attolli, 163.
attonitum, 57.
attraherent, 25.
attraxit, 9.
attributa, 187.
attributum, 206.
attrix, 164.
attititos, 208.
avaritia, 127. 162. 196. 214.
avaritiz, 219. 220.
avaritiam, 86. 122. 179. 208.
avaro, 188.
avarusque, 193.
aucta, 144.
auctam, 234.
auctior, 176.
auctor, 51. 104.
auctore, 13. 81. 115. 136. 161.
 201. 230.
auctores, 59. 100. 115. 142.
auctoribus, 1. 114. 141. 147.
 162. 200.
auctoris, 158. 179.
auctoritate, 16. 18. 36. 97.
 105.
auctoritatem, 185.
auctoritati, 30. 31. 88. 92.
auctoritatis, 121. 202.
auctum, 113.
audacia, 90. 135.
audacius, 153. 226.
audax, 228.
auderent, 23.
audientes, 17.
audienti, 125.
audire, 214.
audisset, 14.
audita, 226.
auditis, 195.
auditorio, 210.
audivit, 101.
avens, 167.
aventibus, 180.
Aventino, 10. 14.
Aventinum, 23. 37. 48. 86.
Aventinus, 10.
Averni, 13.
Avernumque, 13.
aversas, 9.
aversatio, 215.
avertere, 61.
averteret, 186.
averti, 62.
auferret, 12.
Aufidius, 20.
augebantur, 172.
augebat, 227.
agenda, 117.
augendi, 112.
augens, 110.
augerentur, 146.
augeret, 204.
augeretur, 132.
auguria, 82.
augurio, 27.
auguriorum, 35.
auguris, 36.
Augusta, 153.
Augusta, 225.
Augusti, 50. 107. 108. 128.
 146. 180. 201. 210. 211. 216.
augustiore, 30.
Augusto, 104. 105. 106. 107.
 121. 123. 165. 183. 188. 194.
 203. 212.
Augustophratensem, 195.
Augustum, 103. 105. 141. 150.
 154. 173. 176. 181. 209. 216.
 220. 231.
Augustus, 100. 110. 169. 183.
 213. 221. 222. 227. 233.
avi, 110. 211.
avibus, 30.
avide, 126. 159. 167. 169.
avidior, 212.
avidissimus, 186.
avidius, 152. 211.
avidus, 210. 214.
avitas, 21.
aulam, 171.
aulicis, 118.
Aulicorum, 224. 227.
Aulo, 92. 136.
Aulum, 120.
Aulus, 18.
avo, 21. 23. 27. 34. 142. 201.
avocasset, 92.
avocavit, 177.
aurata, 218.
aurea, 80. 207.
auream, 208. 217.
Aureliani, 158. 160. 163. 170.
Aurelianus, 160. 217. 219.
Aurelii, 1. 218.
Aurelio, 130. 146.

Aurelius, 131. 132. 208. 211.
212.
aureo, 185. 189.
Aureoli, 158. 217.
Aureolo, 217.
Aureolum, 217.
Aureolus, 157. 158.
aureusque, 214.
Aureum, 210.
auri, 81. 208. 234.
auro, 86. 166. 176. 217. 231.
aurum, 40. 58.
auspicanti, 24.
auspicaretur, 23.
auspicato, 24.
auspicatum, 15.
auspicia, 23. 24. 56. 67. 85.
142. 181.
ausum, 114. 131.
aufurus, 10.
ausus, 10. 222.
aut, 6. 7. 16. 48. 56. 61. 62.
68. 74. 81. 111. 119. 126. 127.
129. 130. 133. 138. 140. 141.
142. 145. 162. 163. 165. 168.
170. 174. 176. 177. 180. 186.
187. 188. 189. 199. 202. 206.
207. 214. 222. 227. 232.
autem, 3. 4. 7. 17. 22. 46. 111.
121. 153. 181. 195. 215. 212.
226. 231. 232.
avum, 22. 23.
avunculi, 101. 103. 107. 183. 185.
avunculo, 40.
avus, 22.
auxerit, 228.
auxeritque, 140.
auxilii, 223.
auxiliis, 168.
auxilio, 60. 114. 119.
auxilium, 17. 33. 62. 188.
auxit, 95.

B.

B Acchanali, 111. 189.
Baëri, 205.
Badomarum, 217.
baculo, 40.
Bagaudus, 168.
Baïas, 130.
Balbinum, 150.
Balbinus, 214.
balneas, 210. 214.
Barbari, 160.
Barbariæ, 148.
Barbariæ, 179.
Barbaris, 156. 165. 180. 226.
Barbaro, 226. 227.
Barbarorum, 164. 165.
Barbaros, 153. 208.
Barbarosque, 113.
Bassianam, 212.
Bassiani, 143. 147.
Bassiano, 141. 145. 213.
Bassianum, 141. 210.
Bassianus, 142. 211. 212.

Basilicam, 70. 175.
Basilium, 217.
Basso, 217.
Bastarnas, 184.
beatis, 129.
Bebriacum, 193.
bella, 36. 184. 206.
bellarent, 43.
bellator, 221.
bellatorum, 161.
belli, 34. 66. 89. 133. 157. 160.
164. 169. 229.
bellicosæ, 140.
bellicosas, 171.
bellicosi, 202.
bellicosissimus, 210.
bellique, 198.
bellis, 107. 139. 184.
bello, 34. 36. 38. 47. 52. 53. 54.
59. 60. 63. 65. 68. 70. 73. 84.
96. 97. 100. 101. 103. 104.
106. 110. 124. 126. 134. 151.
153. 165. 168. 175. 205. 215.
226. 227. 229. 230. 231.
232.
bellorum, 170. 224.
belluz, 111.
bellum, 20. 28. 31. 32. 33. 42.
45. 55. 59. 60. 76. 77. 90.
106. 115. 125. 131. 137. 139.
141. 142. 146. 161. 165. 166.
171. 177. 184.

Benaco, 217.
beneficii, 195.
beneficiis, 233.
beneficio, 56.
beneficium, 42.
beneficus, 209.
benigne, 5.
benigneque, 9.
benigni, 234.
Berenicem, 197.
Biberius, 188.
bibliothecas, 198.
biduum, 157.
biennii, 157. 161. 167. 176.
biennio, 123. 153. 154. 177.
biennium, 148. 150. 154.
benevolentia, 210. 212.
benevolentia, 207.
Berenices, 190.
Bergentionem, 230.
bijugi, 189.
bis, 82. 99. 100.
Birhynia, 96. 99. 133.
blandissimus, 226. 227.
blandoque, 185.
blandus, 209. 224. 234.
Bocchi, 94.
Boccho, 87. 94.
Bojonium, 131.
Bojonius, 178.
bona, 100. 174. 194.
bonæ, 170.
bonam, 32. 94.
bonarum, 148.
bonas, 224.
boni, 127. 148. 176. 182. 196.

bonis, 101. 109. 111. 114. 128.
138. 139. 150. 152. 160. 188.
231.
bonitatis, 205.
bono, 158. 165. 184.
bonorum, 20. 124. 125. 133.
182. 198. 210.
bonos, 188. 233.
Bonoso, 164.
bonum, 149. 168.
bonus, 167. 212. 213. 230.
bos, 37.
bove, 11.
bovem, 37.
boves, 9. 10. 11.
brevis, 9. 61. 121. 122. 152. 164.
168. 171. 182. 195.
brevis, 165. 228.
breviter, 230.
brevius, 55. 56.
Britannia, 210.
Britannia, 115. 116.
Britanniam, 140. 141. 160. 173.
231.
Britannicum, 190.
Britannos, 139.
Brundisiam, 59.
Bruti, 43. 104. 113. 153.
Bruto, 99. 104.
Brutum, 106.
Brutus, 40. 103.
Bubalia, 215.
bustorum, 180.
Byzantio, 224.
Byzantium, 223.

C.

C Abiris, 96.
cachinnantem, 215.
cacuminibus, 8.
cacus, 9.
cadaver, 166. 215.
cadaveris, 213. 220.
cadaveribus, 180.
cadit, 152. 179.
cæci, 62.
cæciderunt, 50. 81.
cæcidit, 95.
Cæcilioque, 150.
Cæcilium, 150.
Cæcilius, 82. 83.
Cæcinam, 196.
cæcus, 59. 60.
cædo, 42. 116. 139. 190. 215.
cædem, 124. 175.
cæderetur, 192.
cædes, 158.
cædi, 169.
cædibus, 124. 168. 198.
cædis, 87. 99. 100.
cæduntur, 149. 154.
cælestique, 197.
cælestique, 206.
cæli, 24. 158. 177.
celo, 3. 1

QUE APUD VICTOREM LEGUNTUR

salum, 179.
 Ceninenses, 18.
 Cephio, 90.
 Cephionem, 87.
 Cephionis, 92.
 exremonias, 119.
 ceta, 115. 175. 190.
 cete, 160.
 Cesar, 13. 14. 15. 18. 19. 20.
 21. 22. 98. 99. 100. 103.
 110. 145. 148. 177. 183. 211.
 216. 227.
 Cesare, 1. 104. 105. 106. 119.
 Cesare, 157.
 Cesarem, 96. 104. 106. 127.
 130. 132. 146. 152. 153. 154.
 173. 177. 181. 210. 213. 215.
 216. 226.
 Cesares, 150. 169. 173. 219.
 220. 220. 221. 223.
 Cesari, 98. 119. 101. 170. 218.
 Cesaribus, 165. 180. 221.
 Cesaribus, 212.
 Cesaris, 19. 100. 101. 107. 155.
 177. 182. 188. 227.
 Cesarum, 113. 119. 128. 174.
 176. 177. 189. 190. 194.
 ceti, 171.
 cetique, 88.
 cetis, 111. 150. 164. 185. 193.
 cetio, 180.
 cetra, 152. 170.
 cetra, 171.
 cetraque, 20. 115. 128.
 cetras, 228.
 cetris, 9. 10. 166. 167. 168.
 174. 176. 194. 233.
 cetros, 107. 104.
 cetrosque, 111. 211.
 cetrum, 111. 123. 161. 143.
 192.
 cetus, 14.
 Cajetz, 14.
 Calii, 183.
 Caio, 80.
 Caius, 19. 46. 63. 65. 81. 85.
 89. 90. 104. 148. 183. 214.
 218.
 Calamitate, 28.
 Calatinus, 64.
 calceamenta, 195.
 calciamento, 110.
 Caldius, 188.
 Calidia, 83.
 Caligula, 110. 111. 114.
 Caligula, 115. 198.
 Caligulam, 114. 166.
 callide, 162. 188. 204.
 callidum, 157.
 callidus, 37.
 Calocerus, 177.
 Calpurnii, 81.
 Calpurnium, 200.
 Calpurnius, 64.
 calumniz, 161.
 calumniam, 68.
 calumnias, 214.
 calumniatoris, 200.

calumniis, 128.
 caluys, 202.
 camclorum, 177.
 camena, 20.
 camerinam, 64.
 Camilli, 50.
 Camillus, 49. 50. 55. 190.
 Campania, 132. 197.
 Campaniam, 66.
 campis, 104. 118. 220. 227.
 campo, 88. 93.
 candidis, 44.
 canebant, 8.
 canendi, 103.
 canentibus, 118.
 canere, 9.
 canes, 72.
 Cannas, 66. 78.
 Cannensi, 72.
 cantabros, 184.
 capaces, 21.
 capere, 66.
 capeffiverat, 177.
 capeffivit, 169.
 capi, 112.
 capilloque, 183.
 capillus, 196.
 capit, 110. 153. 156. 157. 173.
 223. 225.
 capite, 81. 99. 113. 214.
 capiti, 213. 218. 189.
 capitolii, 51. 102.
 Capitolino, 7.
 Capitolinus, 51. 52.
 capitolio, 28. 51. 67. 111.
 Capitolium, 29. 50. 51. 58. 72.
 81. 121. 195.
 capitur, 231.
 Cappadocas, 109. 188.
 Cappadocia, 56.
 capra, 29.
 capreas, 109.
 caprino, 87.
 capta, 51.
 capta, 149.
 captam, 9. 39.
 capti, 62.
 captis, 46. 88.
 captivz, 36. 181.
 captivis, 65.
 captivorum, 67. 79.
 captivos, 61. 77.
 captos, 99.
 caprum, 21. 75.
 capruze, 185.
 captus, 65. 98. 99. 144. 221.
 caput, 6. 7. 15. 36. 39. 71. 60.
 85. 92. 103. 109. 124. 227.
 Caracalla, 211.
 Caracallz, 212.
 Caracallas, 211.
 Carausio, 220.
 carbonarium, 91.
 carcere, 48. 62. 70.
 carcerem, 34. 51. 76. 88. 230.
 carent, 205.
 cari, 167.
 Carini, 160.

Carino, 165. 220.
 Carinum, 219.
 Carinus, 167. 220.
 carisia, 160.
 Carissimorum, 105.
 Carmen, 104. 231.
 Carmentam, 8. 9.
 Carmentis, 8. 10.
 carmina, 9.
 carmine, 9.
 carmini, 104.
 carminibus, 8.
 carminum, 107. 118.
 carnis, 161. 211.
 Carnuto, 133. 154.
 caro, 167.
 Caropis, 75.
 caros, 195.
 carpentum, 38.
 Carras, 211.
 carporum, 171. 212.
 Carthaginem, 63. 65. 71. 72.
 73. 80. 149. 175. 221.
 Carthaginenses, 63. 64.
 Carthaginensium, 62.
 Carthaginis, 71.
 Carthago, 133. 172.
 caruit, 186.
 carrota, 104.
 Carus, 189.
 Carus, 165. 219. 221.
 casam, 230.
 Casperio, 200.
 Caspium, 97.
 Cassio, 99.
 Cassium, 100.
 Cassius, 104.
 cassos, 114.
 cassum, 110. 208.
 castella, 178.
 castissimz, 69.
 castissimi, 172.
 Castorem, 44.
 castra, 17. 42. 43. 44. 47. 61.
 62. 66. 71. 72. 73. 79. 82.
 109. 117. 152. 178. 193. 196.
 213.
 castris, 104.
 castris, 42. 53. 66. 71. 75. 165.
 228.
 casu, 11. 135. 146. 173. 233.
 casum, 160.
 catamitos, 186.
 Cato, 16. 18. 69. 101.
 Catonis, 77. 103.
 Cattorum, 114.
 Cattos, 198.
 Cattosque, 184.
 Catulli, 200.
 catulam, 213. 214.
 Catulus, 65.
 cavati, 195.
 Caudex, 62.
 Caudinz, 56.
 caudis, 11.
 caverent, 195.
 caveret, 87.
 cavillo, 195. 123. 213.

INDEX VOCABULORUM OMNIUM

- cavit, 197.
 causa, 10. 179.
 caussa, 2. 28. 81. 99. 139. 156.
 159. 152. 156. 162. 164. 171.
 177. 181. 184. 158. 211.
 caussam, 37. 66. 213.
 caussante, 191.
 caussaretur, 136.
 caussas, 2.
 caussidicorum, 194.
 caussis, 169. 184.
 cautum, 229.
 cautus, 179.
 ceciderat, 176.
 cecidere, 153.
 ceciderunt, 33. 41.
 cecidisset, 53.
 cecidit, 29. 64. 78.
 cecinerant, 152.
 cecinere, 155.
 cedente, 167.
 cedentibus, 115.
 cederent, 68.
 cederet, 161.
 cedi, 186.
 celandi, 21.
 celasse, 99.
 celeberrimas, 108.
 celeberrimus, 187.
 celebrantibus, 117.
 celebrant, 151.
 celebrantur, 159.
 celebrati, 199.
 celebrato, 131. 172. 225.
 celebratum, 142.
 celebratus, 116.
 celebravit, 75. 76.
 celebratio, 146. 147.
 celere, 25. 27.
 celeritate, 49. 71. 97.
 celeriter, 184.
 cella, 72.
 celsa, 138.
 celsum, 161.
 Celtiberos, 70.
 cena, 63.
 cenam, 86. 132. 225.
 cenaret, 200.
 cenat, 196.
 cenabatur, 93.
 cenat, 130.
 cenarent, 63.
 censor, 57. 68. 70. 74. 76.
 79. 80. 83. 91.
 censorem, 11. 115.
 censores, 58.
 censoribus, 45.
 censorii, 107.
 censu, 115.
 censuissent, 7. 123.
 censuisset, 153. 189. 190.
 censuit, 71. 85. 101. 187.
 censum, 36. 37. 83.
 censura, 59.
 censuram, 60.
 centena, 184.
 centenos, 23.
 centesimus, 15.
 certum, 29. 35. 229.
 centurias, 29. 35. 36. 37.
 centuriaverat, 204.
 Centurio, 48.
 Centurione, 27.
 Centurionem, 77.
 Centurioni, 77.
 Centurionis, 48. 144.
 ceperant, 121.
 ceperat, 77.
 ceperunt, 44.
 cepi, 58.
 cepissent, 58.
 cepisset, 141. 142. 158.
 cepit, 62. 64. 68. 72. 78. 123.
 197. 217. 220.
 Cereali, 133.
 cerebri, 185.
 Cereri, 53.
 Cereris, 129.
 cernebat, 135.
 cernerent, 46.
 certa, 96.
 certamen, 117.
 certamine, 16. 47. 150. 174. 175.
 194.
 certaminum, 184.
 certatim, 147.
 certatione, 32. 33.
 certe, 117. 187.
 certet, 9.
 certior, 167.
 certo, 11. 179.
 certum, 3. 21.
 cervice, 210.
 cervicem, 104.
 cervices, 213.
 cervici, 54.
 cervicibus, 216.
 cervix, 53.
 cessante, 85.
 cessare, 112.
 cessurunt, 28.
 cessura, 17.
 cetera, 9. 176. 194.
 ceteris, 14. 65. 203.
 ceteros, 110. 111.
 Chalcedona, 176.
 charior, 185.
 Charon, 189.
 Cheroncam, 95.
 Chrestio, 225.
 Chrestologon, 209.
 Cibalas, 229.
 cibi, 14. 15. 182. 186. 230. 232.
 cibo, 15. 201.
 cibos, 46.
 cibum, 22.
 cicatrices, 52.
 Cicero, 101.
 Cilicia, 104. 125.
 Ciliciam, 94. 102.
 Cimbarionis, 14.
 Cimbrico, 94.
 Cimbros, 88.
 Cincii, 19.
 Cincinnatus, 45. 52.
 Cincius, 20.
 Cineam, 60.
 cineres, 122.
 Cinna, 89.
 Cinnæ, 90.
 Cinnam, 233.
 Cinnana, 88.
 circa, 5. 9. 13. 17. 20. 21. 22.
 181. 228.
 Circensibus, 78.
 circiter, 8. 107. 125. 163. 215.
 circo, 39.
 circuitu, 167.
 circum, 36. 173. 203.
 circumarari, 41.
 circumdedit, 34. 36.
 circumducitur, 194.
 circumfunderetur, 132.
 circumfusus, 18.
 circumfusus, 72.
 circumierit, 203.
 circumquaque, 20.
 circumsepsit, 161.
 circumstunt, 114.
 circumspexit, 19.
 circumtulit, 93.
 circumvenit, 171. 188.
 circumventum, 17. 121. 132. 205.
 circumventus, 15. 20. 162. 179.
 circus, 10. 176.
 cis, 164. 179.
 cito, 233.
 citra, 65.
 cive, 128.
 civem, 58.
 cives, 33. 51. 53. 94. 112. 113. 139.
 185. 187.
 civibus, 37. 51.
 civica, 53.
 civilem, 234.
 civiles, 107. 156.
 civili, 97. 101. 103. 104. 106.
 168. 180.
 civilia, 166.
 civilibus, 181. 207.
 civilis, 186.
 civis, 37. 165.
 civitas, 114. 133.
 civitatem, 19. 17. 86. 87.
 civitates, 70. 199.
 civitatibus, 18. 64. 201.
 civitatis, 79.
 civitatum, 206.
 civium, 47. 107. 160. 184.
 Clade, 72. 99. 111. 155. 195.
 202.
 Clades, 171.
 Cladis, 167.
 Clam, 13. 22. 62. 190.
 Clangore, 51.
 Clarior, 126. 188.
 Clariorem, 20.
 Clarioribus, 207.
 Clarissima, 119.
 Clarissimi, 16. 218.
 Clarissimo, 214.
 Clarissimorum, 186.
 Clarius, 181.
 Claro, 154.

Cl-

clarus, 156.
 classe, 5. 16. 73.
 classēm, 14. 15. 62. 64. 93. 96.
 classes, 36. 37. 79. 187.
 classi, 104. 169.
 classis, 63. 171.
 Claudia, 69. 190.
 Claudii, 122. 159. 195.
 Claudio, 47. 74. 88. 104. 110.
 158.
 Claudium, ii. 90. 113. 158. 159.
 127.
 Claudius, ii. 48. 59. 62. 67.
 71. 79. 108. 114. 188. 19. 217.
 clausē, 180.
 clausas, 100. 183.
 clauserat, 151.
 clauseric, 107.
 clausit, 100.
 clauso, 52.
 clausum, 166.
 clausus, 64.
 clemens, 127. 181. 233.
 clementem, 138.
 clementi, 178.
 clementia, 67. 121. 190. 196.
 clementiam, 101. 108. 124. 198.
 204.
 clementissime, 185.
 Cleopatra, 106.
 Cleopatraz, 100. 106.
 clientem, 48. 103.
 Κλειπάτωρ, 198.
 clivo, 7.
 cloacę, 213.
 cloacam, 397.
 Clodiano, 198.
 Clodii, 103.
 Clodio, 159.
 Clodium, 138. 149. 150.
 Clodius, 159.
 Cloellam, 42.
 Cloellio, 45.
 Clusium, 50.
 Clypeo, 228.
 Clypeos, 20.
 Cnei, 100.
 Cneo, 1.
 Cneum, 181.
 Cneus, 77. 97.
 coacta, 23.
 coacti, 190.
 coactique, 115.
 coacto, 16. 180.
 coactos, 75.
 coactus, 121. 195.
 coangustatus, 226.
 Cocceus, 199.
 Cocles, 41.
 Codro, 98.
 cœcatus, 59.
 cœgerat, 213.
 cœgerunt, 18. 48.
 cœgisse, 92.
 cœguit, 59. 158.
 cœpit, 196. 198.
 cœlestium, 112.
 cœli, 226.

Cœlium, 32. 161.
 cœlo, 17. 20. 21. 208. 229.
 cœlum, 86.
 coemptis, 104.
 cœno, 194.
 Cœnostrum, 161.
 cœperat, 16.
 cœperint, 140.
 cœperunt, 29.
 cœpimus, 4.
 cœpisset, 94. 117. 126. 233.
 cœpit, 33. 37. 38. 72. 148.
 177. 197. 198.
 cœpta, 122. 127. 198.
 cœpti, 222.
 cœptum, 16.
 cœptus, 95.
 cogebatur, 16.
 cogere, 113.
 cogeret, 175.
 cogeretur, 19.
 cogitatum, 123. 197.
 cogitavi, 206.
 cognatione, 14. 181.
 cognatos, 234.
 cognita, 13. 48. 167. 225. 226.
 cognitam, 14.
 cognitione, 282.
 cognito, 43. 119. 136.
 cognitos, 133.
 cognitu, 4.
 cognitum, 39. 69. 173. 180.
 cognitus, 12. 15.
 cognomen, 12. 14. 38. 52. 169.
 209. 222.
 cognomento, 7. 19. 46. 62.
 107. 110. 128. 139. 140. 192.
 216. 220. 222.
 cognomentum, 30. 110. 146.
 168.
 cognominasse, 5. 16.
 cognominatus, 8. 72. 104. 205.
 183. 211.
 cognominavit, 16. 19.
 cognomine, 41.
 cognoscenda, 233.
 cognoscendam, 231.
 cognovisset, 26. 217.
 cognovit, 149.
 cohibenda, 137.
 cohibita, 157.
 cohibiti, 115.
 cohortes, 80. 83. 119. 120.
 137. 149. 204.
 cohortibus, 113. 174.
 cohortium, 172.
 Colchos, 97.
 colebatur, 14.
 colendi, 6.
 colendorum, 6.
 colerent, 30.
 coleret, 47.
 Collatiam, 40.
 Collatini, 40.
 Collatino, 40.
 Collatinus, 39.
 collatis, 46.
 collato, 53.

colle, 23. 30.
 collectis, 44. 50. 104. 105.
 collectos, 276.
 collega, 41. 53. 54. 73. 74.
 79.
 collegę, 43. 55. 71. 84. 86.
 collegam, 81. 91. 106.
 collegia, 108.
 collegio, 127.
 collem, 18. 33. 37.
 colles, 164.
 colligi, 10.
 Collinam, 95.
 collo, 192.
 collocasse, 17.
 collocatam, 5. 16.
 colloquia, 200. 234.
 colloquium, 54.
 collubentes, 116.
 collum, 87. 226.
 colonię, 19.
 coloniam, 34. 206.
 coloniarum, 127.
 colonis, 93.
 colono, 218.
 colonos, 85.
 colore, 19. 199.
 coluit, 127.
 columna, 202.
 columnę, 208.
 columnas, 154.
 Comagene, 195.
 comedenda, 11.
 comedisse, 14. 151.
 comes, 40. 105.
 comessionibus, 233.
 comesset, 15.
 comestas, 15.
 comesturos, 15.
 comis, 57.
 comitantium, 203.
 comitatem, 174.
 comitato, 223.
 comitatu, 183. 231.
 comiter, 122.
 comiti, 188. 122.
 comitiali, 87.
 comitibus, 99.
 comitiis, 59.
 comitio, 87.
 comitatibus, 34. 65. 105.
 commemoravimus, 160.
 commendabat, 85.
 commendationem, 229.
 commentatione, 4.
 commento, 116. 173. 215. 217.
 commigravit, 35.
 commilitones, 183.
 commiserant, 180.
 commiserit, 197.
 commissā, 170.
 commissi, 187.
 commissio, 280.
 committere, 123.
 committeretur, 188.
 committit, 231.
 committo, 227.
 commodantem, 174.

K κ

- commodē, 133. 178. 184.
 commodissima, 114.
 commodissimus, 224.
 commoditates, 125.
 commodus, 132. 139.
 commodum, 134. 135. 142.
 commodus, 208.
 commoratos, 29.
 commoti, 50.
 commotior, 137.
 commoveri, 233.
 commune, 159.
 communem, 6. 173. 209. 210.
 communes, 16. 176.
 communi, 134.
 communicaretur, 59.
 communis, 215. 233.
 communis, 215. 233.
 communis, 19.
 comparata, 20. 88. 104.
 comparuisse, 17.
 comparuit, 29.
 compegit, 27.
 compendio, 185.
 compererat, 169. 187.
 comperere, 120. 153.
 comperimus, 182.
 comperisset, 13. 23. 68. 201.
 comperit, 10. 21. 168. 172.
 174.
 comperta, 11. 155. 205.
 compertis, 152.
 comperto, 11. 22. 149. 159.
 compertum, 117. 125. 137. 166.
 174. 199.
 compescuit, 72.
 competentibus, 81.
 competere, 160.
 competitore, 92.
 competitorem, 93.
 completi, 214.
 completis, 19.
 complexi, 130.
 complexus, 168.
 componere, 6. 228.
 comportatis, 17.
 composita, 115. 128. 131. 162.
 174.
 compositæ, 122. 195.
 compositis, 151. 159. 172. 175.
 compositum, 6. 221.
 composuerit, 137.
 composuit, 6. 140. 158.
 compressa, 27. 109. 114.
 compressam, 21. 222.
 compressisse, 21.
 compressit, 55.
 compressus, 213.
 compresserit, 205.
 compressis, 179. 209.
 comprimere, 114.
 comprimeret, 172.
 comprobantibus, 157.
 compulit, 54. 97. 184. 200.
 compulsa, 104.
 compulsi, 14.
 compulsum, 55.
 conatus, 114. 209. 225.
 concedens, 226.
 concedente, 186.
 concedentibus, 165.
 concedere, 214.
 concepisit, 222.
 concepti, 21.
 concessa, 216.
 concessere, 141. 197.
 concessisset, 140. 178.
 concessit, 39. 47. 50. 68. 73.
 95. 101. 107. 123. 176.
 concessum, 63. 78.
 conchas, 112.
 concidit, 87. 91.
 conciliarunt, 29.
 conciliaverat, 114.
 conciliavit, 19. 93.
 concione, 44. 58. 167.
 concionem, 30. 86. 92.
 concionis, 19.
 conciperetur, 72.
 concitatio, 255.
 concitato, 44.
 concitavisse, 16.
 conclamantibus, 214.
 concludam, 230.
 concordia, 46. 103. 169.
 concordiam, 184. 207. 223.
 concors, 234.
 concrematus, 230.
 concubina, 223.
 concubina, 216.
 concubitu, 116.
 concupisceret, 116.
 concupiverit, 166.
 concupivit, 157.
 concurrebatur, 73.
 concurrentibus, 33.
 concursu, 153.
 concussa, 126.
 condemnassent, 74. 79.
 condemnatus, 33. 74.
 condenda, 13. 177.
 condendæ, 14. 15. 19.
 condere, 16. 24.
 conderet, 15. 23.
 condiderunt, 27.
 condidisse, 4. 8. 12. 13. 15.
 condidit, 7. 202.
 condita, 19.
 conditæ, 133.
 conditam, 7. 19. 76. 129.
 conditione, 18. 68. 152. 170.
 201.
 conditionem, 65. 81. 199.
 conditionis, 60.
 condito, 151.
 conditore, 176.
 conditoribus, 1.
 conditum, 126.
 condituros, 16.
 condonatus, 33.
 confecere, 174.
 confecerint, 161.
 confecisset, 135.
 confecit, 150.
 confecta, 122.
 confectis, 34.
 confectum, 165.
 conferrent, 3.
 confessis, 123.
 confessumque, 200.
 confessus, 71. 105. 204.
 confestim, 124. 132. 142. 148.
 146. 144. 159. 160. 163. 170.
 179. 219.
 confestimque, 136.
 conficeretur, 135.
 conficiuntur, 180.
 confirmant, 173.
 confirmatus, 199.
 confirmavit, 17.
 confisus, 232.
 conflagrasset, 122.
 conflagravit, 32. 165. 177.
 conflaverat, 18.
 conflixit, 44.
 confodiunt, 199.
 confosso, 113. 121.
 confossum, 98.
 confosus, 189. 174.
 confugerant, 8.
 confugerat, 145.
 confugiendi, 51.
 confugit, 39. 44. 45. 57. 66.
 96. 98.
 confusa, 148. 208.
 confusa, 17.
 confusione, 17.
 congestum, 58.
 congregientem, 153.
 congregitur, 221.
 congressi, 161. 180.
 congressu, 140.
 congressum, 135.
 congressus, 41. 167.
 congruere, 176. 184.
 conjectam, 224.
 conjectis, 200.
 conjecto, 192.
 conjectu, 149.
 coniectus, 51. 65. 88.
 consiecient, 14.
 conjuge, 38. 40. 65. 224.
 conjugem, 38. 39. 40. 47. 92.
 116. 144. 157. 191. 223. 228.
 conjugum, 36. 64. 156.
 conjugia, 28.
 conjugibus, 227.
 conjugio, 108.
 conjugis, 29. 79. 115. 128. 132.
 169. 171. 186. 190. 216.
 conjunctum, 14.
 conjunctus, 104.
 conjungens, 226.
 conjungeret, 194.
 conjungit, 223.
 conjunxerat, 71.
 conjunxisset, 16.
 conjunxit, 38. 71. 73. 184. 186.
 conjurarunt, 40.
 conjurasse, 42.
 conjurassent, 197.
 conjuratione, 111.
 conjurationis, 104. 116. 140.
 conjurationum, 121.

conjuratis, 104.
conjuratos, 101. 102.
conjuraverant, 41. 205.
conjuravere, 118. 198.
conjuravit, 40.
conjux, 35.
conluforibus, 6.
connexi, 176.
conquerentis, 4.
conlanguinei, 132.
conlanguineum, 116. 219.
confcendere, 116.
confcendiflet, 181.
confcendit, 142. 219.
confcientia, 162.
confcientix, 198.
confciviffe, 17.
confcivit, 92. 110.
confcripferat, 137.
confcripfit, 18.
confcriptis, 1494.
confcrafferat, 11.
confcrata, 10.
confcrationem, 30.
confcrato, 18.
confcratum, 17.
confcraivit, 28. 51. 53. 68.
187.
confcutis, 17.
confcutus, 82.
confcenferant, 110.
confcenfu, 17. 51. 62.
confcenuit, 116. 221.
confcquutus, 35.
confcereret, 56.
confcrit, 219.
confcervanda, 219.
confcruit, 29.
confcidens, 181.
confciliis, 114. 147. 188. 106.
221.
confcilio, 3. 14. 18. 56. 77. 80.
81. 92. 115. 116. 136. 158. 166.
181. 191. 216.
confcilioque, 37.
confcilium, 16. 83. 173. 198.
confcifteret, 199.
confciftunt, 22.
confcobrinatum, 232.
confcobrinum, 16. 103.
confcolans, 197.
confcolatione, 21.
confcortii, 172.
confcortio, 168. 176.
confcortium, 151.
confcpectu, 43. 51.
confcpectum, 92.
confcpererat, 152.
confcpexit, 130.
confcpiraffent, 54. 113.
confcpiraverat, 152.
confcpiravere, 225.
confcpiravit, 49.
Confcians, 177. 179. 225.
Confcantem, 215.
confcantiz, 41.
confcantiam, 213. 197.
Confcantii, 107. 213.

Confcantina, 176.
Confcantinam, 225.
Confcantini, 220. 222. 225.
226.
Confcantino, 221. 224.
Confcantinopoli, 225.
Confcantinopolim, 219. 219.
234.
Confcantinum, 174. 175. 221.
222. 223. 225.
Confcantinus, 160. 175. 176.
179. 221. 223. 224.
Confcantio, 170. 173. 174. 177.
220.
Confcantis, 200. 226. 227.
confcantiffimus, 185.
Confcantium, 169. 173. 186.
204. 223. 225.
Confcantius, 160. 171. 176. 179.
180. 181. 225. 226. 227.
confcitat, 159. 167. 169.
confcternati, 29.
confcternatus, 200.
confcit, 4. 111. 112. 132. 143.
confcitiffit, 8.
confcitit, 148.
confcituerat, 101.
confcitueret, 129.
confcituiiffe, 5. 10.
confcituiiffet, 16.
confcituit, 5. 32. 36. 37. 58.
86. 146. 150. 161.
confcituta, 30. 42.
confcitutum, 47. 49. 191.
confcituctio, 222.
confcituxerat, 175.
confcituxit, 191. 198.
confcitupratis, 157.
confcualia, 18.
confcuetudo, 118.
confcueverat, 58.
Confcul, 41. 44. 46. 47. 48.
53. 54. 62. 64. 67. 68. 69.
70. 73. 74. 75. 76. 77. 78.
80. 81. 82. 83. 84. 88. 91.
93. 95. 102.
confcularem, 70. 196.
confculares, 83.
confculari, 47. 101. 126. 200.
confcularibus, 84. 163.
confculatu, 53. 78. 88. 89.
confcularum, 1. 55. 88. 89. 107.
confcularus, 59.
confcule, 43. 85. 133. 151. 193.
confculem, 43. 45. 60. 61. 64.
67. 87. 89. 93. 100. 195.
confculendum, 5.
confculere, 159. 169.
confcules, 55. 93. 190.
confculi, 53. 90. 93.
confculibus, 52. 97. 103.
confculis, 86.
confcultabat, 114.
confcultaque, 151.
confcultavit, 15. 131.
confcultiffimus, 68.
confculto, 107. 137. 163. 218.
confcultor, 230.

confcultum, 127. 188.
confcultus, 91.
confculuit, 60.
confcumpferat, 133.
confcumpiffet, 15.
confcumptæ, 226.
confcumptas, 198.
confcumptis, 15. 161. 221.
confcumptio, 14. 132.
confcumptum, 111. 132.
confcumptus, 107. 174. 204.
206. 208. 215. 219.
confcurgit, 126.
confcaminaviffit, 118.
confcaminavit, 191. 212.
confcemneret, 194. 195.
confcemplemur, 233.
confcemptui, 114. 196.
confcendebat, 157.
confcendens, 98.
confcenderet, 119. 157. 180. 191.
196.
confcendit, 115. 170. 173.
confcentio, 19. 23.
confcentione, 24.
confcentionis, 24.
confcentum, 5.
confcextens, 189.
confcigerat, 122.
confcigerit, 138.
confcigit, 167.
confcinebant, 31.
confcinentia, 234.
confcinentiz, 233.
confcinentiam, 78. 104.
confcingerent, 102.
confcinuis, 18.
confcinuo, 177. 190.
confcinuos, 208.
confcinto, 228.
confcra, 24. 28. 50. 54. 56. 61.
62. 63. 83. 87. 89. 92. 111.
148. 159. 162. 171. 201. 205.
215. 231.
confcracti, 154.
confcractis, 111.
confcracto, 170.
confcradixit, 59.
confcraque, 23. 162. 174. 204.
confcrarium, 174.
confcraixerit, 157.
Confcrebiam, 83.
confcrectabat, 118. 191.
confcroverfam, 134.
confcroverfix, 23.
confcroverfixas, 238.
confcroverfiis, 205.
confcubernalis, 99.
confcubernio, 39. 150. 235.
confcutulerat, 155.
confcutuleret, 197.
confcutulerit, 205.
confcutulit, 82.
confcutumaciam, 194.
confcutumelia, 159.
confcutumeliam, 143.
confcutumeliis, 194.
confcuturbatam, 21.

- contusa, 115.
 convalescit, 37.
 convaluit, 164.
 convenere, 175.
 convenire, 111. 162. 218.
 conveniret, 117.
 convenis, 25. 28.
 convenisse, 138.
 convenissent, 180.
 convenisset, 53.
 convenit, 208.
 conventus, 109.
 conversa, 197.
 conversationis, 209.
 conversi, 43.
 conversum, 175.
 conversus, 199.
 convertisse, 59.
 convertit, 220.
 convivios, 196.
 convivium, 93. 207.
 convivio, 39. 40. 70. 77. 119.
 200. 209. 210. 213. 215.
 convivium, 196. 234.
 convocac, 129.
 convocato, 191.
 coopertis, 8.
 cooperto, 177.
 coopitavit, 161.
 copia, 15. 195.
 copiam, 180. 192.
 copias, 16. 17. 10. 94.
 copis, 17. 18. 62. 71.
 copiosam, 183.
 Cora, 19. 20.
 Corauius, 171.
 Corauius, 168.
 Corculum, 68.
 Cordus, 41.
 Corinthii, 35.
 Corinthios, 81.
 Corinthium, 82.
 Coriolanus, 46.
 Corneliz, 79.
 Cornelii, 116. 193.
 Cornelio, 52.
 Cornelium, 52. 216.
 Cornelius, 52. 72. 89. 97.
 Corniculani, 36.
 corniculo, 91.
 cornix, 201.
 cornu, 53. 54.
 corona, 45. 53. 80. 189.
 coronam, 184.
 corpora, 89.
 corpore, 22. 38. 76. 99. 111.
 152. 186. 176. 193. 229.
 corporibus, 172.
 corporis, 9. 10. 96. 135. 196.
 201. 202. 226. 228.
 corporisque, 160.
 corpus, 22. 38. 41. 46. 48. 54.
 61. 74. 83. 97. 201. 213. 214.
 222. 224. 215. 234.
 correcta, 80.
 correctas, 185.
 correctorem, 218.
 correctura, 167.
 correcturam, 161.
 correptis, 90.
 correpto, 119.
 correptus, 201. 220.
 corrigendis, 138.
 corrigere, 81.
 corripere, 33.
 corripuere, 192.
 corripuit, 198. 226. 228.
 corrossissent, 161.
 corrumpendam, 40.
 corrumpentes, 7.
 corrumpere, 48.
 corrumpi, 130. 131. 139.
 corrumpitur, 164.
 corruerunt, 154.
 corrupt, 59. 91. 120.
 corrupta, 158. 173.
 corrupti, 191.
 corruptis, 95. 112. 154. 160.
 213.
 corrupto, 18. 90. 106. 117.
 corvi, 103.
 Corvinus, 55.
 corvus, 55.
 corvos, 63.
 Cosdroe, 126.
 Cossio, 52.
 Cossus, 52.
 Cossus, 52.
 costas, 220.
 cote, 36.
 Cottam, 95.
 Cottias, 117. 196.
 Cottio, 117. 191.
 Craffi, 98.
 Craffo, 100.
 Craffum, 86. 100.
 crassus, 98.
 creabatur, 59.
 creandique, 165. 184.
 creandum, 129.
 crearetur, 47.
 creat, 154. 163. 173.
 creati, 145. 215.
 creatis, 48. 221.
 creatricis, 222.
 creatur, 221.
 creatus, 30. 41. 137. 149. 169.
 190. 215. 230.
 creavere, 150.
 creavit, 31. 46. 48. 209. 210.
 226.
 crebre, 206.
 crebro, 110. 127. 135. 157. 204.
 crebros, 229.
 credebat, 110.
 credebatur, 10. 196. 202.
 credendum, 92. 139.
 credens, 111.
 credere, 231. 233.
 crederent, 3.
 crederes, 204.
 credi, 198.
 credibile, 203.
 crediderat, 161.
 crediderunt, 18.
 credita, 170.
 creditum, 17. 30. 208.
 creditur, 72.
 credo, 206.
 creduntur, 215.
 cremandum, 98.
 cremati, 31.
 cremavit, 121.
 Cremeram, 43.
 Cremonam, 110.
 Cretenis, 125. 126.
 crevisse, 125. 199.
 Creusam, 5.
 criminando, 88.
 criminationibus, 200.
 criminatur, 115.
 crimine, 74. 116.
 crimini, 50.
 criminibus, 220.
 criminis, 196.
 criminose, 119.
 crinitum, 178. 176. 204.
 Crispum, 223. 224.
 Crispus, 176.
 Critolao, 82.
 cruci, 188.
 cruciatibus, 118.
 cruciatu, 204.
 cruciatus, 176. 199.
 crucis, 63.
 crudelia, 233.
 crudelis, 193.
 crudelitate, 89. 208. 213.
 crudelitatem, 89.
 crudelitati, 119.
 crudelitatis, 198.
 cruditate, 229.
 cruore, 180.
 cruorem, 220.
 cruribus, 115. 176.
 Crustam, 14.
 Crustumini, 28.
 Crustuminum, 19. 20.
 Crystallina, 208.
 Ctesiphonta, 165.
 Ctesiphontem, 219.
 cubiculum, 40.
 cui, 10. 12. 48. 58. 164. 122.
 130. 133. 134. 141. 142. 143.
 146. 154. 162. 163. 169. 172.
 177. 196. 199. 219.
 cuidam, 5. 37. 77. 83. 104.
 115. 198.
 cuiquam, 165. 184. 197.
 cuique, 121. 123. 172. 158. 162.
 cuius, 13. 15. 29. 37. 39. 41.
 42. 53. 66. 79. 85. 98. 99.
 104. 108. 111. 117. 125. 131.
 135. 138. 140. 160. 167. 171.
 173. 174. 176. 177. 178. 180.
 185. 185. 191. 192. 194. 198.
 200. 201. 205. 206. 207.
 208. 209. 210. 212. 219. 232.
 cuiusdam, 13. 70.
 cuiusnam, 158.
 cuiusquam, 119.
 cuiusque, 111. 154. 172. 182.
 202. 232.
 culmina, 172.

Cul-

culpa, 35.
cultri, 121. 194.
cultis, 172.
cultissimus, 229.
cultius, 129.
cultoribus, 122.
cultri, 132.
cultro, 40.
cultu, 112. 122. 146. 147. 163.
182. 195. 207.
cultus, 6. 30. 144. 207. 227.
228.
cum, 3. 4. 5. 7. 8. 10. 11. 12.
14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
21. 22. 23. 24. 28. 29. 30.
32. 33. 34. 35. 36. 38. 39.
40. 41. 42. 43. 44. 45. 46.
47. 48. 49. 50. 51. 53. 54.
56. 57. 58. 59. 60. 61. 62.
63. 64. 67. 68. 69. 70. 71.
73. 74. 76. 79. 80. 81. 82.
83. 84. 85. 86. 87. 88. 89.
92. 93. 94. 95. 97. 99.
103. 104. 105. 106. 110. 111.
115. 116. 117. 122. 124. 125.
126. 127. 128. 129. 131. 132.
135. 137. 138. 139. 140. 143.
144. 146. 149. 151. 152. 153.
154. 155. 157. 158. 159. 160.
161. 162. 163. 164. 165. 167.
168. 169. 171. 172. 173. 174.
176. 177. 179. 180. 181.
186. 187. 188. 189. 191.
193. 194. 195. 196. 197. 199.
200. 201. 204. 205. 206.
207. 208. 209. 211. 213.
214. 217. 218. 220. 221. 222.
226. 227. 228. 229. 230.
231. 232. 233. 234.
Cumas, 39.
cumque, 7. 9. 10. 11. 13. 15. 16.
17. 18. 19. 21. 24. 36. 47.
61. 66. 135. 160. 175. 186.
200. 201. 224.
cumulandus, 7.
cumulaturum, 19.
cuncta, 119. 142. 156. 157.
163. 170. 172. 175. 178. 193.
202. 225.
cunctæ, 126. 192.
cunctator, 43. 67.
cuncti, 114. 135. 197.
cunctis, 112. 117. 121. 129. 133.
140. 161. 173. 187. 191. 194.
197. 205. 214. 215. 217. 223.
231.
cunctisque, 137. 231.
cunctorum, 177.
cunctos, 117. 169. 176. 191.
cuniculum, 89.
cuperet, 109. 160. 197.
cupidi, 126.
cupidine, 108. 224. 225.
cupidinem, 233.
cupidini, 137.
cupidinis, 232.
cupidinum, 182.
cupidissime, 11.

cupiditas, 17.
cupiditate, 77.
cupiditatem, 212.
cupidius, 149.
cupido, 128. 219.
cupidos, 206.
cupidum, 157. 196. 197.
cupidus, 10. 119. 139. 213.
cupiente, 129. 165.
cupientem, 167.
cupientes, 71.
cupientiores, 148.
cupientissimo, 153.
Cupienum, 150.
cupit, 118.
cupito, 137.
cura, 151. 180.
curam, 117. 172. 196. 234.
curandæ, 107.
curans, 198.
curantem, 115.
curantibus, 157.
curarat, 136.
curare, 128. 129.
curarent, 154.
curaret, 175. 179.
curari, 111. 127. 195.
curata, 172.
curati, 122.
curatione, 218.
curatum, 114.
curavere, 115.
curavisse, 143.
curavit, 47. 90. 91. 98.
curia, 99. 104. 208. 217.
curiam, 32. 35. 38. 62. 86. 89.
91. 159. 199.
curias, 29.
Curiatii, 34.
Curiatilis, 33.
Curibus, 29. 30.
Curio, 62.
Curios, 135.
curiosæ, 24.
curiosi, 142.
curis, 156.
Curius, 58.
curru, 189.
currum, 45. 88.
cursor, 56.
cursore, 51.
cursu, 62.
cursus, 127.
Curtium, 179. 193.
curulibus, 50.
custode, 198.
custodes, 116. 117. 194.
custodia, 10. 205.
custodiam, 77. 212.
custodias, 53.
custodibus, 19. 42. 213.
custodiunt, 223.
custos, 182. 202. 224.
Cyprum, 177.
Cypseli, 15.
Cyro, 174.
Cytheridem, 103.
Cyzicenos, 138.

D

D Abatur, 53.
Daci, 100. 188.
Dacia, 212.
Daciam, 218.
Daciamque, 237.
Dacis, 124.
Dacorum, 126.
Dalmatio, 177.
Dalmatius, 179.
Damarati, 35.
damnatorum, 210.
damnatus, 50. 52.
damnavit, 102. 187.
damno, 115. 157. 158.
dandum, 47.
Danubio, 117. 214.
Danubium, 153. 174. 178.
Danubius, 114. 115.
Dardanos, 95.
dare, 234.
darent, 93.
daret, 15. 46. 58. 127. 159.
166. 187.
daretur, 19. 165.
dari, 163. 197.
data, 16. 24. 42. 59. 77. 117.
133. 202.
dati, 64.
dato, 7. 16. 18. 65. 79.
datum, 37. 41. 50. 69. 146.
118. 177. 232.
Daza, 212.
de, 4. 5. 8. 112. 14. 18. 19.
22. 23. 36. 43. 44. 46. 50.
51. 53. 57. 58. 59. 60. 64.
65. 67. 69. 71. 74. 75. 77.
78. 83. 86. 87. 88. 89. 91.
101. 106. 109. 113. 129. 160.
170. 184. 189. 191. 192. 195.
201. 202. 205. 208. 211. 213.
220. 232.
dea, 21.
debellavit, 100.
debere, 37. 58. 115.
debili, 162. 174.
debilis, 226.
decantandique, 59.
decedere, 38. 121.
decederent, 65.
decem, 48. 49. 72. 214. 232.
Decemviros, 48.
decenni, 50.
decennii, 124.
decens, 229.
decenter, 205.
Decentio, 186.
Decentium, 216.
Decentius, 216.
deceptis, 42.
deceptus, 42. 69. 232.
decernunt, 154.
decebatatur, 167.
decessit, 46. 88. 174.
deceat, 196. 229.
Decibalo, 126.

L I

- decidisse, 17.
 decidit, 41.
 Decii, 53. 55. 153.
 decima, 10.
 decimam, 10.
 decimo, 126.
 decimoque, 134.
 decimo, 135. 179.
 decimum, 107. 179.
 Decio, 47. 152.
 Deciorum, 153. 160.
 Decium, 91.
 Decius, 52. 53. 152. 215.
 decitum, 78.
 declamandi, 140.
 declamaret, 185.
 declaratus, 17.
 declinare, 188.
 declinato, 18.
 declinent, 189.
 decollatur, 210.
 decoram, 227.
 decorandorum, 204.
 decorandum, 187.
 decore, 159. 181.
 decreta, 162. 206. 208.
 decreto, 113.
 decretum, 176. 209. 210.
 decreverat, 118.
 decrevere, 134.
 decrevit, 81. 125.
 decuerit, 189.
 decus, 157. 159. 174. 175. 179.
 199.
 dedecore, 117. 191.
 dedecore, 192.
 dedecorosum, 221.
 dedecorum, 95.
 dedecus, 92.
 dederat, 42. 230.
 dedicandorum, 152.
 dedicato, 126.
 dedicaret, 9. 44. 67.
 dediderat, 115.
 dedisse, 21. 22. 23.
 dedisset, 90. 144.
 dedissetis, 81.
 dedit, 6. 20. 21. 27. 29. 47.
 86. 217.
 dediti, 156. 160.
 deditiōnem, 18. 45. 50. 62.
 75. 94.
 deditiōnes, 93.
 deditiōnis, 84.
 deditis, 93. 97.
 deditus, 56. 81. 109. 140. 196.
 201. 216. 217.
 deduceret, 62.
 deductæ, 127. 133.
 deductos, 197.
 deductus, 82. 122. 218.
 deduxerat, 119.
 deduxit, 34. 210.
 deesse, 28.
 defatigassent, 232.
 defecerant, 75.
 defecit, 126. 222. 228.
 defectio, 201.
 defectionis, 85.
 defectu, 176.
 defectum, 210.
 defectus, 116.
 defenderunt, 46.
 defendunt, 160.
 defensor, 206. 232.
 defensum, 51.
 deferendum, 130.
 deferretur, 8.
 defertur, 136.
 deferunt, 154.
 defessus, 89.
 deficerent, 46.
 deflerent, 124. 198.
 deformata, 214.
 deformem, 195.
 deformi, 113.
 deformis, 185. 190.
 defuncti, 98.
 degente, 165.
 degustans, 205.
 dehinc, 115. 124. 142. 145.
 189. 191. 193. 197. 198. 204.
 211. 212. 223. 224. 226.
 dei, 21. 45. 159. 170.
 deiecit, 51. 64.
 deiectum, 179. 180.
 deiectus, 38.
 deiecitur, 121.
 dein, 1. 21. 23. 57. 62. 84.
 90. 104. 108. 121. 157.
 deinceps, 124. 139. 111.
 deinde, 18. 40. 41. 51. 58. 66.
 84. 85. 90. 96. 118. 142. 190.
 195. 196. 17. 50. 83. 99. 119.
 221.
 delapsi, 43.
 delata, 120. 146. 153.
 delataque, 111.
 delatum, 61. 101. 149. 188.
 delatus, 165.
 delectabatur, 196.
 delectatus, 10.
 delectis, 71.
 delendam, 71.
 delendarum, 139.
 delinimentum, 199.
 delere, 121. 195.
 delet, 161.
 deletæ, 150.
 deletæque, 161.
 deletis, 160. 232.
 delevit, 80. 184. 227.
 delicias, 197.
 delicias, 198.
 deliciis, 66.
 delicti, 162.
 delictis, 140.
 delictorum, 140.
 deligerent, 162.
 deligitur, 110. 157. 166.
 delinimentis, 115.
 deliruit, 88.
 Delmata, 220.
 Delmatarum, 68.
 Delmatas, 184.
 Delmatiam, 225.
 Delmatias, 190.
 Delmatii, 225.
 Delmatio, 224. 219.
 Delmatius, 225.
 Delminium, 68.
 Delphici, 15.
 Delphos, 5. 40.
 Delum, 13.
 demens, 177.
 dementia, 138. 181.
 demersus, 222.
 Demetrium, 75.
 demisit, 44.
 demissa, 143.
 demitteret, 194.
 demonstrabo, 24.
 demotis, 160.
 dempiere, 146.
 dempta, 8.
 demptis, 115. 200.
 demptum, 158.
 demum, 65. 69. 111. 130. 131.
 176. 180. 219.
 dena, 58.
 denique, 111. 123. 131. 134.
 140. 149. 150. 157. 158. 164.
 166. 170. 174. 176. 185. 188.
 189. 197.
 Dentatus, 58.
 dentium, 214.
 denuncjandæ, 133.
 denunciaret, 149.
 denunciavere, 119. 149.
 denunciaverint, 202.
 Deo, 9. 30. 40. 108. 174.
 176. 232.
 deorum, 6. 15. 16. 19. 111. 136.
 189.
 deos, 10. 11. 12. 20. 30. 59.
 99. 159.
 depertit, 20.
 depoposcit, 43.
 deportari, 21.
 deportata, 144.
 deportatur, 230.
 depositum, 91.
 deposuit, 42. 45. 95.
 depravatus, 208.
 deprecatio, 29.
 deprehendunt, 40.
 depressit, 68.
 depugnandi, 135.
 depulit, 70.
 depulsoribus, 176.
 depulsus, 17. 20.
 deridiculi, 40.
 descenderat, 28. 120.
 descendisse, 173.
 descendit, 21. 37. 86.
 descriptis, 99. 155.
 deserere, 73.
 defereretur, 174.
 deferi, 212.
 deferta, 101.
 desertus, 90. 119. 173. 192.
 deseruerat, 92.
 deseruerunt, 150.
 desideraretur, 179.

desiderari, 217.
desiderio, 162.
desiderium, 145.
desidia, 113.
desidium, 175.
designaret, 23.
designatus, 217.
desit, 17.
desiluit, 86.
desilivit, 49.
desinebat, 233.
desipere, 94.
desisterent, 50.
despectaretur, 140.
despectatur, 123.
despectui, 129. 174.
despectum, 179.
desperasset, 9. 10.
desperatione, 156.
despicati, 50.
despiciens, 16.
desponsata, 16.
destinandi, 182.
destinando, 143.
destinant, 162.
destinantur, 173.
destinata, 158. 236.
destinatæ, 59.
destinatum, 149.
destinaverat, 149. 159.
desuper, 93.
detectum, 11.
deterritus, 36.
deterfisse, 200.
deterruit, 88.
detrastabili, 134.
detrastans, 221. 228.
detrastatus, 233.
detrahit, 44.
detrimenti, 93.
detrimento, 154. 160.
detrimentum, 153.
detrusumque, 217.
detulerunt, 7.
detulit, 166.
devastante, 69.
devenere, 212.
devenisse, 3. 5. 7. 8. 11. 144.
devertere, 165. 198.
devertit, 66.
devicit, 28. 115.
devicta, 82.
devicto, 55. 74.
deum, 5. 49. 69. 166. 198.
deumque, 124.
devotione, 55.
devovit, 53.
Deus, 9.
dextera, 220.
dextram, 81.
diadema, 85. 105. 118.
diademate, 189. 224.
Diadumeno, 212.
Diadumenus, 145.
Dizo, 82.
Dilem, 30. 36.
Dianz, 37. 86.

dicat, 7.
dicebat, 184. 87.
dicatum, 119.
dicebatur, 188. 220.
dicendæ, 217.
dicendi, 180.
dicendo, 92.
dicens, 58. 194.
dicente, 1. 200.
dicere, 156. 191.
dicerent, 188.
dicerentur, 23. 193.
diceret, 55. 101. 229.
diceretur, 228.
dici, 5. 21. 62. 113. 124. 166.
167. 198. 206. 233.
dicimus, 8.
dicitur, 6. 7. 13. 22. 99. 104.
128. 129. 215. 221. 234.
dicta, 9. 22. 47. 50. 60. 191.
194. 235.
dictæ, 39.
dictam, 8. 22. 50. 54. 100.
Dictator, 44. 45. 99.
Dictatorem, 54. 56.
Dictatori, 218.
dictaturam, 45. 95.
dicti, 5. 21.
dictis, 194.
dictitans, 200.
dictitaret, 112.
dictitaretque, 20.
dicto, 37. 139. 185. 197. 112.
200. 204.
dictos, 11.
dictu, 228. 194.
dictum, 8. 15. 22. 157. 204.
dictus, 38. 39. 40. 43. 44. 45.
50. 51. 55. 62. 67. 68. 76.
80. 85. 94. 99. 107. 143.
145. 183. 196. 201. 202. 205.
208. 211. 222.
dicunt, 7.
dicuntur, 211.
didicerat, 9. 233.
didicit, 103. 192.
die, 5. 34.
Didio, 40. 41. 45. 48. 50.
73. 81. 96. 136. 179. 180. 197.
201. 219. 226. 227. 231.
Didius, 136.
diebus, 132. 217. 150. 173. 217.
223. 226. 229.
diem, 44. 54. 97. 177. 181.
197. 229.
dierum, 206. 219.
dies, 11. 34. 43. 49. 50. 110.
146. 151. 153. 175. 185.
diesque, 192. 197. 201. 219.
220. 227. 231.
differte, 117. 233.
differret, 81.
differri, 222.
difficile, 223.
difficilem, 183.
difficulter, 107.
diffuderat, 230.
digesta, 1.

digitos, 198.
digna, 134.
dignatus, 83.
digni, 158.
dignis, 44. 178. 211.
dignitas, 253.
dignitate, 168.
dignitatem, 35. 36. 87.
dignitatibus, 234.
dignos, 21.
digrediebantur, 5.
digressa, 152.
digressum, 12. 13.
dis, 7. 73.
dilatione, 19. 233.
dilexerunt, 192.
dilexit, 19. 227.
diligeat, 185. 202.
diligens, 210.
diligenter, 19.
diligentia, 205.
diligentiam, 201.
diligere, 233.
diligetur, 97.
diluvii, 154.
diluvio, 8.
dimicandi, 16.
dimicando, 20.
dimicandum, 17.
dimicans, 19. 217. 226. 227.
dimicarent, 52.
dimicaretur, 17.
dimicaverit, 109.
dimidia, 217.
dimidios, 224.
diminutionem, 184.
dimittendos, 56.
dimittere, 34. 98.
Dio, 89.
Dioclea, 210.
Diocles, 210.
Diocletiano, 167. 169.
Diocletianus, 166. 220.
diratum, 211.
diremptis, 169.
diremptum, 17.
direpta, 109. 156.
direpta, 188.
direptiones, 156.
direptionibus, 146.
direptis, 156.
direpto, 156.
direxerat, 217.
dirimendi, 17.
diripi, 174. 175.
diripiebant, 173.
diro, 179.
diruerent, 44. 70.
diruit, 32.
diruta, 52.
dis, 53. 54.
disce, 193.
discedant, 11.
disceptator, 200.
disceptione, 19.
disceptatores, 23.
discepsus, 214.
discepsit, 140.

discessit, 81.
discessit, 168.
disciplina, 80.
disciplinæ, 12.
disciplinam, 6.
disciplinis, 203.
discordarunt, 46.
discordia, 46. 74. 228.
discordiarum, 172.
discrepantibus, 228.
discreta, 221.
discrimen, 184.
discrebant, 22.
discussit, 60.
disertissimum, 112.
disertus, 93.
disiectis, 21.
dispar, 176.
dispari, 128.
dispendio, 125.
disperse, 102.
dispersum, 6.
displicebat, 104.
dissensionum, 165.
dissentire, 225.
dissentibus, 96.
dissidium, 223.
dissimiles, 110. 128.
dissimilis, 218.
dissimulans, 204.
dissimulatio, 177.
dispendium, 10.
disponens, 193.
dissuasit, 65.
distare, 101.
distincta, 113.
distineretur, 172.
distractus, 34.
distraxit, 207.
distribuit, 9. 29. 31. 36. 37.
distributa, 23.
distulerant, 167.
ditaret, 211.
ditionem, 140. 171.
diu, 30. 88. 111. 116. 119. 121.
137. 148. 166. 173. 195. 204.
diversa, 34. 118. 177.
diversarum, 8.
diversas, 12.
diversi, 12.
diversis, 24. 232.
diversitate, 38.
diverso, 216. 220.
diversos, 176.
diversum, 127.
divi, 209. 210.
divideretur, 84.
dividundis, 85.
divina, 10. 22. 90. 131.
divinaque, 231.
divinam, 15. 72. 149.
divinique, 202.
divinis, 7. 122.
divinitus, 29. 202. 206.
divinius, 109.
divino, 178.
divinos, 105.
divisa, 128.

divisisset, 50.
divisit, 58.
diviso, 98.
divites, 190. 191.
divitias, 40.
divitiis, 105.
Divos, 137. 142.
diutissime, 72.
diuturnitas, 160.
diuturnum, 149. 176.
divulgatum, 232.
divum, 158.
Divus, 100. 99.
dixerat, 187.
dixere, 158. 140.
dixerit, 7.
dixerunt, 3.
diximus, 6. 7. 9. 21. 191.
198.
dixisse, 3. 62. 143. 153. 164.
202.
dixisset, 24. 94.
dixit, 16. 37. 198.
docet, 12. 15. 16. 18. 24.
docent, 232.
docerent, 55.
doctarum, 138.
doctioribus, 111.
doctis, 174.
doctor, 209.
doctore, 233.
doctoresque, 128.
doctoribus, 164.
doctorum, 108.
doctrinæ, 133. 136.
doctus, 198. 233.
docuerit, 130.
docuimus, 116. 167.
docuissent, 164. 165.
docuit, 68.
dolebant, 87.
dolebat, 198.
dolens, 119.
dolis, 175.
dolo, 132. 154. 155. 160. 167.
171. 181. 210.
dolor, 33. 166.
dolorē, 65. 137. 204. 220. 224.
226. 227.
dolorem, 136. 211.
doloremque, 167.
dolori, 130.
dolose, 29.
domestico, 166.
domi, 43. 53. 81. 87. 124.
126. 131. 140. 141. 180. 201.
215. 188.
domiciliis, 9. 143.
dominandi, 118.
dominantium, 233.
dominaretur, 165.
dominatio, 153.
dominatione, 88. 114. 134.
163. 224.
dominationem, 179. 191. 226.
dominationis, 48. 103. 125.
135. 139. 169. 215.

dominatu, 215.
dominatui, 174.
dominarum, 117. 174. 216.
dominatus, 146. 188.
domini, 30. 110. 191. 195.
dominis, 62. 79.
domino, 116.
dominoque, 115. 192.
dominum, 62. 111. 124. 189.
190. 205.
domita, 82.
Domitia, 109.
Domitiam, 100.
Domitiano, 127.
Domitianum, 122. 166. 197.
199. 200.
Domitianus, 24. 198.
Domitilla, 196.
Domitilla, 198.
Domitio, 117. 149. 191.
domitis, 126.
Domitium, 146. 147.
Domitius, 15. 20. 117. 191.
200.
dominus, 112. 115.
domitor, 124.
domitus, 105.
domo, 16. 79.
domorum, 102.
domuerat, 100.
domuit, 16. 34. 36. 37. 38.
50. 59. 70. 78. 100. 148.
186.
domum, 12. 38. 40. 43. 44.
45. 51. 59. 73. 82. 87. 105.
197.
domus, 52. 59. 180.
dona, 100. 107. 125.
donariis, 111.
donata, 197.
donatis, 67.
donatus, 45. 53.
donavit, 36.
dona, 41.
donis, 51. 184.
donisque, 108.
done, 65. 160. 190. 217. 220.
dos, 78.
dotatam, 194.
dote, 117. 191.
dracone, 222.
Drepano, 64.
Druidarum, 114.
Drusi, 101. 189.
Drusus, 86. 110. 186.
duabus, 47.
dux, 59. 79.
duarum, 56.
duas, 81.
dubie, 119. 131. 174. 205. 230.
233. 234.
dubios, 162.
dubio, 4. 15.
dubios, 142.
dubitanti, 104.
dubitantur, 19.
dubitavit, 90. 91.
duce, 43. 45. 47. 55. 62. 64.
65.

es, 82. 109. 160.
ducebant, 55.
ducem, 15. 28. 50. 52. 55. 68.
84. 90. 163.
ducens, 21.
ducenta, 64.
ducentes, 122. 195.
ducentesima, 163.
ducentesimo, 219.
ducenties, 184.
ducentis, 67.
duceret, 15.
duceretur, 76. 88.
ducem, 21. 45.
duces, 115. 164. 174. 175.
duci, 28. 78.
ducibus, 12. 51. 75.
ducis, 32. 157.
ducto, 54. 140.
ductore, 115.
ductum, 113.
ductu, 132. 181.
ductus, 57. 161. 178. 210. 215.
ducum, 64. 140. 158. 166.
Duilius, 63.
dulciora, 118.
dum, 32. 37. 38. 61. 60. 50.
99. 113. 115. 116. 117. 118. 119.
123. 141. 142. 148. 110. 152.
158. 159. 160. 165. 166. 167.
175. 176. 181. 185. 191. 193.
195. 201. 204. 206. 211.
214. 217. 221. 223. 225. 229.
231.
dumos, 109.
duo, 15. 20. 33. 44. 55. 79.
81. 91. 123. 128. 177. 197.
201. 210. 214.
duobus, 81.
duodecim, 24. 48. 186. 187.
206. 214. 219.
duodecimius, 214.
duodeviginti, 141.
duorum, 206.
duosque, 12.
duos, 78. 80. 91. 174. 196. 208.
215. 217.
duplex, 146.
duplicaverat, 115.
duplicavit, 35.
duplici, 189.
duranda, 164.
Durio, 5.
durius, 139.
duro, 6.
duumviro, 33.
dux, 33. 45. 53. 63. 64. 130.
duxere, 111.
duxit, 78. 80. 101. 191. 192. 212.

E

E, 15. 19. 24. 46. 49. 69.
70. 108. 110. 111. 113. 119. 120.
121. 127. 130. 136. 139. 148.
158. 163. 165. 170. 180. 181.
187. 289. 209. 204. 209.
214. 220. 228. 233.

ea, 4. 19. 21. 23. 43. 57. 61.
64. 84. 91. 98. 118. 140. 150.
157. 168. 171. 174. 176. 177.
168. 171. 174. 176. 177.
187. 188. 206. 217.
eadem, 11. 21. 51. 103. 173. 232.
98.
eam, 5. 10. 14. 15. 19. 21. 23.
27. 28. 29. 33. 39. 48. 82.
83. 88. 116. 117. 151. 229. 232.
eamus, 73.
eandem, 11. 40. 62. 67. 104.
earum, 181. 141.
eas, 29. 48. 83. 154. 121. 158.
Eboraci, 141.
ebrius, 222.
edendo, 91.
edendus, 219.
Edeffam, 212.
edicto, 95. 123. 165. 197.
edictum, 117.
ediderat, 117.
edidit, 27. 149.
ediscendarum, 22.
editam, 169.
editionem, 121.
editos, 3. 21.
editum, 19. 153.
edixit, 24. 27. 56. 91.
edocere, 16.
edocerent, 11. 59.
edoceret, 11.
edoctos, 11.
edocuit, 5. 6. 9. 163. 170. 180.
educandum, 5.
educandos, 27.
educaret, 36.
educaretur, 36. 101.
educatoris, 22.
eductum, 70.
educunt, 158.
eduliis, 15.
eduxisset, 20.
eduxit, 6.
effata, 202.
effecerat, 160.
effecit, 220. 223.
effecti, 216. 220.
effectos, 219.
effectum, 86.
effectus, 190. 209. 215. 218.
226. 227. 232.
effetti, 199.
efficere, 115.
efficeret, 182.
effici, 138.
efficitur, 211.
efflueret, 87.
effluxisset, 158.
effluos, 159.
effugit, 63.
effulisset, 17.
effundens, 226.
effusior, 196.
effusus, 233.
effuso, 219.
effusum, 17.
egens, 121.

egerat, 173.
egere, 152.
egeret, 80.
Egeria, 131.
egestas, 115.
egestuosus, 199.
egisset, 110.
egit, 37. 45. 62. 73. 88. 97.
131. 167. 191. 221.
Egnatio, 1.
Egnatius, 24.
ego, 24. 61. 140. 152.
egreditur, 157.
egregia, 11. 118. 181. 193.
egregie, 114. 219.
egregiis, 201.
egregio, 122. 195.
egregium, 116.
egressa, 42.
egressam, 21.
egressum, 209.
egressum, 14. 15. 196.
egressus, 45. 193.
ei, 15. 16. 18. 19. 23. 29. 31. 35.
36. 41. 49. 50. 53. 54. 69.
76. 77. 78. 81. 99. 141. 156.
65. 184. 187. 188. 191. 197.
111. 212. 230.
eidem, 10. 13.
ejecto, 113.
ejectus, 44. 77.
eique, 7. 91. 199.
eis, 21.
ejus, 6. 8. 9. 11. 14. 17. 18. 19.
21. 22. 23. 27. 36. 39. 42.
45. 48. 52. 55. 62. 73. 76.
78. 79. 84. 87. 91. 94. 94.
95. 96. 98. 99. 105. 106. 119.
124. 129. 138. 142. 145. 154.
157. 167. 171. 158. 162. 181.
190. 191. 195. 200. 202. 203.
208. 209. 210. 212. 214. 217.
218. 219. 220. 221. 225. 226.
232.
ejusdemodi, 9. 11. 216. 217.
ejusdem, 10. 14. 19. 23. 46.
157. 177.
ejusmodi, 11. 167.
ejusque, 141.
elanguit, 66. 76.
elapsus, 4. 49.
elatus, 51. 81. 83. 112.
electo, 17.
electus, 46.
elegans, 234.
elegantem, 188.
elegantem, 121.
elegantiam, 174. 182.
elegantia, 28.
elegantius, 203.
elegit, 41.
elephanto, 87.
elephantorum, 61.
Eleusina, 128. 129.
elicio, 32.
eligeret, 20.
eligit, 56.

M m

- elogio, 191.
 elogioque, 138.
 eloquens, 202.
 eloquentia, 68. 180. 194. 211.
 eloquentia, 84. 91. 102. 108. 185.
 eloquentiaque, 131.
 eloquentiam, 10. 103.
 eloquio, 128. 180. 188.
 eludere, 199.
 eluvie, 196.
 elucens, 178.
 emancipati, 48.
 emendatum, 202.
 emenso, 12.
 emergeter, 213.
 emerint, 106.
 emerit, 116. 191.
 eminens, 232.
 eminentior, 126.
 eminere, 166.
 eminet, 222.
 emissis, 118.
 emoluebantur, 233.
 emollierat, 185.
 emolumentum, 184.
 emori, 138.
 empta, 91. 208.
 emptam, 67.
 emptionem, 93.
 emptoribus, 208.
 enervatorum, 197.
 Enetos, 95.
 enim, 127. 126. 186. 187. 188.
 199. 202. 229.
 enimvero, 223.
 enituisse, 230.
 enituit, 168.
 enixa, 18.
 enixam, 5.
 enixaque, 15.
 Enna, 64.
 Ennio, 70.
 Ennius, 8. 22. 76.
 enumeratione, 45.
 enunciandi, 6.
 enunciationibus, 172.
 eo, 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 23. 24. 29. 33. 41.
 42. 43. 46. 49. 52. 62. 64.
 66. 74. 81. 88. 92. 93. 97.
 106. 113. 117. 118. 126. 127.
 130. 134. 135. 149. 150. 152.
 156. 158. 161. 162. 175. 176.
 177. 180. 186. 187. 190. 192.
 196. 197. 201. 204. 206.
 209. 210. 211. 212. 216. 224.
 229. 230. 231. 232. 233.
 eodem, 8. 9. 14. 74. 144. 152.
 231. 147. 164. 207. 211. 131.
 231. 234.
 eodemque, 106. 221.
 eoque, 115. 125. 150. 157. 165.
 167. 168. 178. 205.
 eoquod, 10. 11. 145. 229.
 eorum, 3. 5. 11. 23. 28. 36.
 37. 40. 45. 83. 119. 167. 188.
 194.
 eos, 7. 8. 11. 15. 18. 19. 21. 23.
 27. 28. 44. 53. 132. 150. 151.
 153. 162. 205. 208. 224. 232.
 eisdem, 58. 99.
 cosque, 11. 27. 44. 47. 48.
 90. 163. 208.
 Epaphrodito, 192.
 Epirotarum, 60.
 Ephebo, 129.
 Ephebum, 152.
 Ephecia, 37.
 Ephefius, 12.
 Ephefus, 133.
 Epidauro, 49.
 Epiri, 113.
 Epirotam, 58.
 Epistolis, 190.
 Epitamis, 20.
 epulandi, 59.
 epulas, 118. 129.
 epulatus, 105.
 epulum, 58. 127.
 equestris, 42.
 equi, 221.
 equidem, 126. 127. 138.
 equis, 40. 44. 58.
 equite, 101.
 equites, 58. 87.
 equitibus, 82. 86.
 Equitio, 230.
 equitum, 29. 35. 44. 46. 52.
 67.
 equo, 5. 40. 105. 144. 189.
 equum, 42. 76.
 erant, 15. 16. 21. 22. 108. 109.
 110. 159. 185. 186. 232.
 erat, 5. 6. 9. 10. 11. 12. 15.
 16. 17. 19. 20. 21. 33. 36.
 37. 39. 47. 71. 78. 84. 91.
 113. 116. 117. 119. 125. 127.
 130. 132. 136. 140. 142. 143.
 145. 146. 147. 149. 155. 162.
 163. 169. 171. 172. 176. 180.
 186. 187. 190. 194. 197. 201.
 203. 206. 212. 216. 217. 220.
 224. 226. 227.
 erepta, 70.
 ereptum, 156. 165.
 erga, 105. 147. 233.
 ergastulis, 88. 105.
 ergo, 11. 28. 47. 125.
 eripere, 167.
 eriperet, 88.
 eripuisset, 15.
 eripuit, 38.
 erit, 176. 195.
 errantes, 8. 16.
 errare, 127.
 erraret, 225.
 errore, 158.
 errorisque, 14.
 erudita, 233.
 eruditionem, 9. 137. 174.
 eruditique, 230.
 eruditissimos, 202.
 eruditus, 203. 211.
 eruperunt, 18.
 Esquilias, 37.
 esse, 5. 8. 10. 14. 15. 20. 22.
 24. 36. 56. 58. 87. 114. 115.
 116. 119. 121. 137. 152. 160.
 166. 170. 174. 184. 190.
 194. 200. 200. 205. 208. 209.
 essent, 9. 16. 17. 21. 22. 25.
 37. 87. 129. 157. 198.
 esset, 9. 10. 12. 15. 16. 17. 19.
 21. 22. 23. 30. 36. 61. 78.
 83. 86. 96. 111. 114. 123.
 125. 126. 147. 157. 163. 186.
 197. 198. 199. 202. 206.
 208. 229. 234.
 est, 1. 3. 4. 5. 8. 9. 10. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 22. 23. 28. 29. 36. 31. 36.
 38. 40. 41. 42. 43. 45. 46.
 47. 49. 50. 51. 53. 54. 56.
 58. 59. 61. 62. 63. 64. 65.
 66. 67. 71. 77. 78. 79. 80.
 81. 82. 83. 84. 85. 89. 93.
 94. 95. 96. 96. 100. 101.
 103. 104. 105. 108. 112.
 117. 118. 119. 120. 121. 122.
 123. 127. 131. 132. 133. 134.
 138. 140. 142. 146. 147. 148.
 151. 153. 254. 158. 160. 166.
 170. 174. 175. 176. 179. 181.
 183. 184. 188. 187. 190. 191.
 193. 198. 198. 199. 201.
 202. 203. 204. 206. 207.
 208. 210. 212. 214. 215.
 217. 218. 219. 220. 221. 224.
 225. 226. 227. 228. 229.
 230. 238. 233. 234.
 est, 202.
 eluic, 14.
 esurientis, 11.
 Et, 9. 28. 115. 116.
 etenim, 152. 206. 232.
 etiam, 3. 6. 7. 8. 11. 12. 13.
 14. 15. 16. 17. 18. 20. 21.
 24. 35. 44. 51. 75. 83. 85.
 86. 107. 111. 112. 113. 114.
 116. 117. 118. 119. 125. 126.
 127. 128. 129. 133. 148. 154.
 155. 156. 157. 159. 163. 172.
 174. 176. 191. 194. 197. 198.
 203. 210. 213. 215. 216. 219.
 222. 226. 231. 232.
 etiamnum, 23.
 Etruria, 17.
 Etruria, 39. 50. 62.
 Etruriam, 35.
 Etruscorum, 41. 152.
 Evander, 8. 9. 10.
 Evandri, 9.
 evasit, 52. 53.
 Euboea, 76.
 evenerant, 150. 161.
 evenit, 219.
 eventum, 167.
 eventus, 184.
 evertit, 66.
 Eugenium, 232.
 Eugenius, 222.

- evitantem; 38. 64.
cum, 4. 5. 11. 12. 14. 17. 19.
20. 22. 24. 36. 37. 40.
42. 45. 46. 50. 54. 57. 62.
79. 80. 88. 91. 96. 98. 104.
111. 114. 122. 129. 135. 137.
181. 144. 157. 174. 176. 179.
180. 188. 198. 199. 204.
205. 210. 228. 232. 233. 234.
eumque, 16. 66. 94. 103. 105.
eundem, 8. 21.
eundemque, 30.
eunti, 71.
euntibus, 40.
Eunuchus, 190. 192.
Euphoris, 86.
Euphranoras, 203.
Euphratem, 126.
Euphratis, 113.
Euryloch, 18.
Eusyleone, 17.
Eusebiam, 227.
Euterpie, 226.
Euxini, 13.
Euxinus, 13.
ex, 1. 4. 5. 8. 10. 12. 13. 14.
15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 24. 28. 31. 33. 34. 36.
43. 47. 48. 50. 53. 57. 58.
64. 69. 71. 73. 77. 83. 84.
87. 88. 91. 99. 100. 101.
104. 111. 112. 114. 116. 118.
121. 123. 142. 152. 157. 161.
166. 176. 184. 188. 190. 193.
196. 197. 199. 203. 204.
207. 211. 212. 214. 217. 221.
222. 223. 224. 227. 231.
232.
exacta, 118.
exactationis, 218.
exactis, 21. 118.
exactus, 113.
exactus, 118.
exadificatis, 9.
exanguem, 195.
exanguis, 196.
exanimis, 81.
exarata, 31.
excedere, 10. 196.
excellens, 113.
excellenti, 173.
excellentiſſimæ, 10.
excepta, 74. 96.
exceptis, 8.
exceptum, 3.
exceptus, 5. 9. 199. 231.
excessisset, 19.
excessit, 234. 151. 177.
excessu, 233.
excidenda, 140.
excipitur, 149. 156.
excita, 168.
excitam, 21.
excitavit, 191.
excitatus, 36. 51. 157.
exclamans, 213.
exclamaret, 192.
exclamasse, 104.
exclamat, 113.
excogitasse, 34.
excolenda, 9.
excitatio, 177.
excitator, 121.
excitatos, 195.
excitavisset, 163.
excultum, 202.
excultus, 176.
excusavisset, 221.
execrabilis, 179.
execratus, 184.
exedra, 109.
exegit, 39.
exemit, 137.
exemplis, 198.
exemplo, 36. 37. 84. 205.
exemplum, 46. 54. 109.
exempta, 192.
exercebant, 211.
exercebatur, 134.
exercens, 157.
exercetur, 113.
exerceri, 195.
exercetur, 181.
exercitum, 107.
exercitandis, 164.
exercitibus, 55.
exercitio, 131.
exercitum, 136. 198.
exercitum, 125.
exercitu, 16. 28. 45. 52. 53.
54. 56. 62. 89. 90. 104.
106. 110. 148. 152. 157. 158.
164. 170. 202. 212. 213. 214.
215. 218. 221.
exercitum, 18. 29. 48. 50.
81. 88. 98. 150. 159. 160.
166. 167. 168. 174. 228.
231.
exercitus, 61. 110. 141. 159.
170. 174. 185. 218. 219. 228.
exercuerat, 168. 169.
exercuisse, 132.
exesis, 205.
exhausto, 136. 207.
exhiberent, 207.
exhiberi, 21.
exigens, 42.
exiguum, 81.
exilio, 84.
exilium, 103.
eximius, 222.
exinde, 40. 65.
existere, 5.
existans, 18.
existantem, 15.
existantem, 83.
existimaret, 21.
existimetur, 3.
exitia, 188.
exitio, 110. 142. 146. 156.
162. 175. 180.
exitiosos, 101.
exitum, 40. 103. 118. 119. 130. 200.
exitu, 158. 163. 204. 209. 221.
exitum, 14. 149.
exitus, 187. 221.
exoratum, 124.
exordia, 147.
exordio, 157.
exornans, 214.
exornatoque, 176.
exoritur, 223.
exortum, 12. 159.
expavit, 47.
expectentur, 101.
expedi, 57.
expeditioni, 133.
expeditionibus, 105.
expensi, 234.
experiens, 140.
experiretur, 102.
experriri, 40.
experts, 166. 179.
experta, 203.
expertem, 131.
experti, 181.
expertis, 169.
experius, 142.
expiandi, 38.
expiravit, 136. 209. 211. 230.
explanaſſet, 131.
explicare, 231.
explorandum, 113. 197.
explorandos, 62.
explorandum, 172.
explorans, 188.
exploſa, 136.
exponentes, 21. 73.
expolita, 139.
expolitus, 156.
expofuerunt, 48.
expofuit, 37. 40.
exprimens, 196.
exprimere, 201.
expugnandum, 154.
expugnavit, 63.
expulſit, 58. 62. 84. 94. 95.
56. 90.
expulſi, 87.
exquirat, 141.
exquifita, 102.
exquifivisse, 112. 195.
exanguem, 121.
exſcindi, 57.
exſecrabiliores, 134.
exſecrari, 233.
exſecrationi, 138.
exſecratur, 109.
exſectum, 119. 192.
exſequabar, 205.
exſequias, 154.
exſilio, 40. 48. 116. 168. 187.
190.
exſilium, 38. 39. 41. 73. 79.
exſiſterent, 30. 172.
exſolvi, 78.
experiretur, 34.
exſpiravit, 226.
expugnavit, 40.
exſtinguitur, 166.
exſtinguerat, 232.
exſtinxit, 231. 232.
exſtitit, 44. 206.
exſtructoque, 151.

exsul, 3.
 exsulare, 93.
 exsulavit, 88.
 exsulibus, 89.
 exsultabat, 87.
 exsultaverint, 175.
 exsultavit, 192.
 extenta, 210.
 extentæ, 198.
 exterminari, 189. 190.
 externæ, 123.
 externarum, 107. 179.
 externi, 180.
 externis, 118. 181. 227.
 exterminum, 125. 199.
 externos, 113. 148. 168.
 externosque, 109. 188.
 extim-feret, 116.
 extincta, 179.
 extinctam, 11.
 extincti, 115. 190.
 extinctis, 122. 195.
 extinctoque, 217.
 extinctum, 87. 231.
 extinctus, 142. 208. 215.
 extinguitur, 230.
 extinxit, 204.
 extis, 16.
 extitissent, 43.
 extitit, 20.
 extollebat, 140.
 extollunt, 159.
 extorserat, 171.
 extorserint, 199.
 extorto, 135.
 extra, 171.
 extrema, 126.
 extremis, 128. 137. 194.
 extremum, 117. 118. 132. 157.
 180. 191. 209. 220. 231.
 extruendorum, 204.
 extruere, 129.
 extrulerat, 123. 208.
 extrulisse, 12. 13.
 exuerat, 144.
 exuit, 75. 226.
 exulavit, 83.
 exurerem, 83.
 exusti, 202.

F

Fabii, 43.
 Fabio, 1. 27. 53. 56. 66.
 Fabiorum, 43.
 Fabios, 23.
 Fabium, 43.
 Fabius, 21. 47. 57. 59. 68.
 fabrefecit, 61.
 fabricatis, 12.
 fabricatus, 146. 147.
 Fabricio, 61.
 Fabricius, 36.
 Fabricius, 61.
 Fabios, 204.
 fabula, 46.
 facere, 18. 20. 31. 34. 35. 231.
 faceret, 139.

faceret, 91. 93. 186. 200. 212.
 231.
 facetissimus, 194.
 facie, 154. 186.
 faciem, 194.
 faciendum, 21. 63.
 faciens, 107.
 facientes, 22. 177.
 facies, 17.
 facile, 48. 77. 117. 126. 149.
 163. 178. 208. 233.
 facili, 171.
 faciliior, 170.
 facilitate, 143.
 facilitatem, 204.
 facilius, 23. 140. 167.
 facinora, 46. 147.
 facinore, 111.
 facinoribus, 170. 123. 137. 161.
 166. 197.
 facinus, 48. 113.
 facit, 152. 157.
 faciunt, 8.
 facta, 21. 92. 105. 142. 200.
 201. 202. 207. 233.
 factave, 138.
 facti, 21. 22. 116. 140.
 factione, 193.
 factiones, 157.
 factionibus, 175.
 factionis, 136.
 factionum, 139.
 factiosior, 144.
 factiosus, 186. 210.
 factis, 37. 53. 54. 139. 190.
 197.
 facto, 11.
 factu, 140.
 factum, 22. 43. 96. 110. 150.
 162. 163. 164. 232.
 factus, 48. 51. 73. 79. 80. 83.
 88. 99. 100. 106. 117. 148.
 203. 215.
 facultatibus, 20.
 facundia, 121. 179. 227.
 facundus, 168.
 Falisci, 50.
 faletno, 97.
 falso, 69.
 fama, 9. 119. 168.
 famæ, 19. 86. 189.
 famam, 17. 188. 228.
 fame, 58. 80. 94. 105.
 famelique, 202.
 familia, 43. 57. 78. 84. 100.
 110. 157. 204.
 familiar, 59. 9. 110. 130.
 familiam, 11. 116. 123. 190.
 13. 83.
 familiares, 132.
 familiari, 127. 194.
 familiaris, 9. 119.
 familiaritatem, 9. 35.
 familias, 150.
 famotæ, 114.
 famoto, 119. 181. 191.
 famulos, 111.
 fando, 8.

fanum, 9. 49. 141. 175. 218.
 Farnace, 109.
 farreis, 14.
 farreos, 15.
 fas, 10. 127. 148. 177.
 fasque, 118.
 falces, 47. 171. 221.
 fasciæ, 226.
 fascibus, 44.
 fastigio, 202.
 fata, 223.
 fatalem, 14.
 fatali, 179.
 fatalia, 165.
 fatibus, 217.
 fatebatur, 209.
 fatigabat, 151.
 fatigatione, 220.
 fatis, 14.
 fato, 132. 171. 196. 197.
 fatum, 129.
 faucibus, 136. 209.
 fauentibus, 231.
 favere, 101. 221.
 favisse, 221.
 fauni, 6. 8. 9.
 fauno, 8.
 faunum, 8. 11.
 faunus, 8.
 favor, 154.
 favit, 51. 128.
 favorem, 19.
 fausta, 224.
 faustam, 222. 224.
 Faustini, 160.
 fausto, 21.
 Faustuli, 22.
 Faustulo, 21.
 Faustulum, 24.
 Faustulus, 11. 27.
 faustum, 99.
 febris, 98. 206. 219. 227.
 febris, 201.
 februariq, 31.
 fecerant, 161.
 fecerat, 115. 169. 188. 210.
 fecere, 176.
 fecerunt, 70.
 feci, 63.
 feciale, 34.
 fecisse, 131. 181.
 fecissent, 37. 103. 141.
 fecisset, 55. 151. 174. 211.
 fecit, 10. 30. 36. 37. 39. 66.
 70. 74. 87. 88. 89. 91. 92.
 99. 190. 195. 213. 215. 216.
 219.
 fefellit, 9.
 felicem, 95. 190.
 felicissime, 4.
 felicissimo, 161.
 felicitate, 97. 124.
 felicitati, 160. 187.
 feliciter, 28. 105. 156.
 felix, 94. 108. 176. 212. 227.
 feras, 126. 182.
 fere, 50. 101. 104. 105. 130.
 135. 148. 161. 163. 168. 171.
 177.

177. 180. 204. 212. 218. 223.
 224. 227. 228.
 feræ, 118.
 ferarum, 187. 198.
 feras, 135.
 ferebat, 87. 194.
 ferendarum, 146.
 ferens, 10. 89.
 Ferentino, 191.
 ferme, 145. 170. 175.
 feretrio, 28. 52. 68.
 feri, 104.
 ferias, 39.
 ferire, 57. 231.
 feriretur, 192.
 feris, 6. 118.
 ferocem, 38.
 feroces, 38.
 feroci, 38.
 ferocia, 107.
 ferociam, 135.
 feros, 5.
 ferrata, 119.
 ferre, 48. 106. 163. 173. 186.
 ferreas, 63.
 ferrent, 141.
 ferrentur, 44. 171.
 ferret, 13. 16.
 ferretur, 94.
 ferri, 125. 141. 156.
 ferro, 94.
 ferrum, 135.
 fertilia, 16.
 fertur, 25. 27. 34. 62. 86.
 fervebant, 206.
 ferum, 30.
 ferunt, 5. 88. 116. 142. 153.
 191. 215. 218. 222. 232.
 feruntur, 148. 153.
 ferus, 174. 175. 221.
 fessum, 121.
 fessumque, 195.
 fessus, 196.
 festa, 117. 136. 157. 191. 221.
 festinans, 96. 221.
 festinaret, 64.
 festinatio, 55. 56.
 fici, 21.
 fide, 188.
 fidilibus, 58.
 fido, 220.
 fidtor, 203.
 fide, 19. 101. 1.
 fidebat, 122.
 fidei, 52. 67.
 fidelissimus, 62.
 fideliter, 11.
 fidendum, 138.
 fidem, 36. 212.
 Fidenates, 28. 33. 52.
 fidens, 127. 159.
 fides, 19. 93. 158. 172.
 fidissimis, 104. 230.
 fiducia, 23. 70. 194. 199.
 fidum, 149. 168.
 fidus, 135. 185. 208. 230.
 fierent, 226.
 fieret, 21. 143.

fieri, 5. 21. 56. 57. 58. 140.
 168. 169. 184. 185.
 filia, 18. 34. 84. 106. 169. 214.
 filix, 16. 131. 156.
 filiabus, 47.
 filiam, 5. 13. 27. 48. 65. 80.
 81. 110. 116. 191. 194.
 filias, 65. 81.
 filii, 48. 152. 175. 186. 216.
 219. 225.
 filio, 11. 17. 19. 41. 96. 123.
 132. 151. 152. 155. 157. 165.
 191. 212. 214. 215. 216. 221.
 224.
 filioque, 14. 161.
 filiorum, 83.
 filios, 12. 20. 27. 38. 41. 78.
 210. 225.
 filium, 3. 12. 19. 21. 36. 38.
 41. 45. 54. 71. 75. 77. 78.
 83. 87. 92. 95. 99. 101. 105.
 118. 141. 150. 151. 153. 154.
 177. 187. 205. 210. 212. 215.
 216. 223. 224. 225. 229. 232.
 filius, 8. 18. 19. 20. 35. 36. 39.
 43. 53. 58. 72. 75. 152. 177.
 188. 189. 198. 211. 212. 214.
 215. 219. 220. 223. 226.
 fimbria, 90.
 fine, 107. 119.
 finem, 14. 68. 140. 210. 229.
 fines, 11. 14. 214.
 fingendi, 132.
 fingere, 230.
 finibus, 10.
 finire, 33. 170.
 finiretur, 23. 83. 119. 167.
 finisset, 31.
 finitima, 155.
 finitimis, 19. 20. 28. 188.
 finitimorum, 28.
 finitimos, 20.
 finivit, 32. 101. 216.
 finxit, 40.
 firmus, 230.
 firmantibus, 118.
 firmarat, 97.
 firmari, 123.
 firmata, 114.
 firmatam, 147.
 firmatoque, 127.
 firmato, 151.
 firmavit, 30. 36.
 firmiores, 163.
 firmissime, 26.
 fiscales, 161. 178.
 fisci, 142. 191.
 fiscum, 228.
 fistulis, 93.
 fit, 7. 148. 177. 180. 221.
 Flacco, 1. 66. 69. 90.
 Flaccum, 85.
 flagitabant, 87.
 flagitantibus, 186.
 flagitia, 121. 159. 194.
 flagitiis, 109. 132. 143. 152.
 flagitio, 118. 114. 158.
 flagitiorum, 137.

flagitiosi, 141. 172. 176.
 flagitioso, 156.
 flagitiosissimus, 89.
 flagitiosum, 84.
 flagrabat, 204.
 flagrante, 108. 114.
 flagrantior, 229.
 flagraville, 129.
 flagravit, 94.
 Flamines, 30.
 flamma, 64.
 flammæ, 36.
 flammæ, 17.
 Flaminiam, 122. 195.
 Flaminii, 75.
 Flaminium, 66. 70.
 Flaminius, 75.
 Flavie, 176.
 Flavii, 175. 176.
 Flavio, 176. 180.
 Flavium, 53.
 Flavius, 90.
 fledebantur, 130.
 fledebat, 194.
 flectere, 121.
 flecteretur, 47. 195.
 flecti, 233.
 flent, 197.
 flere, 33.
 flette, 102.
 flevit, 78. 89. 99.
 Florianus, 163. 165. 219.
 florueret, 133.
 flos, 233.
 floebat, 217.
 flumen, 9. 20. 21.
 flumine, 37. 71.
 flumini, 17.
 fluminis, 17.
 fluminum, 206. 227.
 fluvio, 213.
 fluvium, 17. 43. 50. 55. 65. 104.
 213. 225.
 fluxo, 12. 154. 155.
 foco, 18.
 fecunda, 138.
 fœdabunt, 116. 190.
 fœdæ, 190.
 fœdare, 200.
 fœdaretur, 11.
 fœdato, 176.
 fœdare, 182.
 fœde, 114. 126. 133. 148. 155.
 172. 175.
 fœdeque, 225.
 fœderatam, 667.
 fœdere, 16. 33. 56.
 fœdior, 142.
 fœdissime, 104.
 fœdum, 119. 155.
 fœdus, 27. 81. 84.
 fœminæ, 10. 69.
 fœminarum, 152.
 fœminas, 28.
 fœminis, 228.
 fœni, 23.
 fœtore, 210.
 fœtus, 16.

N n

- folia, 184.
 fonte, 21.
 fora, 117. 180.
 foramen, 21.
 fore, 14. 16. 110. 119. 121. 130.
 131. 152. 164. 176. 177. 196.
 forenses, 124.
 forent, 121. 194.
 foret, 17. 113. 120. 149. 229.
 forma, 9. 19. 30. 209.
 formandos, 3.
 formare, 119. 144.
 formati, 23.
 formatus, 188.
 formidandique, 177.
 formidante, 199.
 formidine, 171. 216.
 formidinem, 114. 221. 226.
 formidolosior, 135.
 Formis, 103. 204.
 foribus, 47.
 forisque, 140. 141.
 fore, 41. 42. 68. 126. 142. 202.
 207.
 fors, 42.
 forte, 9. 10. 11. 15. 17. 29. 38.
 39. 81. 83. 103. 113. 118. 121. 123.
 125. 129. 130. 131. 137. 150. 152.
 156. 158. 159. 172. 173. 189.
 195. 201. 223.
 fortissime, 29.
 fortissimo, 67.
 fortissimos, 190.
 fortissimus, 69. 70.
 fortius, 52.
 fortuna, 71. 94. 154. 181.
 fortunæ, 47. 159. 148. 209. 218.
 226.
 fortunam, 33. 34. 40. 61. 104.
 fortunatum, 14.
 fortunatas, 131.
 fortunatus, 152. 226.
 fortunis, 157. 168. 176.
 forum, 29. 38. 86. 119. 122.
 fossa, 164.
 fossæ, 39.
 fossasque, 37.
 fossas, 183.
 fovit, 103.
 fracta, 93.
 fractis, 221.
 fractus, 66.
 fragorem, 172.
 Francorum, 156.
 frangerentur, 56.
 frater, 33. 40. 62. 71. 163. 217.
 fratre, 76. 105. 121. 231.
 fratrem, 23. 84. 112. 142. 194.
 197. 211. 226. 227.
 fratres, 73.
 fratri, 21. 27. 73. 94. 180.
 fratribus, 227.
 fratrique, 20.
 fratris, 114. 116. 124. 177. 189.
 191. 224.
 fratrisque, 41.
 fraudare, 106.
 fraudatum, 24.
 fraude, 38. 153. 218.
 fraudem, 12. 198.
 fraudes, 157.
 Fregellanæ, 85.
 fregit, 19. 43. 44. 67.
 ficto, 225.
 frequens, 136. 200.
 frequentantibus, 191.
 frequentaret, 116.
 frequentatus, 151.
 frequentia, 19.
 frequentibus, 75.
 frerum, 62. 170.
 freto, 100.
 fretus, 136.
 frigescente, 205.
 fructum, 226.
 fructuum, 10.
 fruges, 9.
 frumenta, 178. 184.
 frumentaria, 206.
 frumentarias, 85.
 frumentariorum, 172.
 frumentis, 187.
 frumentum, 46. 47.
 frustra, 164.
 frustrandos, 173. 223.
 frustra, 123. 197.
 frustrari, 158. 217.
 frustrata, 135.
 frustrata, 176.
 frustratos, 149.
 frustratum, 152.
 frustratus, 131.
 frustum, 132.
 fuderunt, 44.
 fudisset, 82.
 fudit, 68. 75. 95. 96.
 fuerant, 41. 45.
 fuerat, 14. 40. 98. 100. 130.
 172. 199. 205. 212. 213. 226.
 228. 230.
 fuere, 121. 146. 167. 169. 194.
 196. 230.
 fuerint, 58.
 fuerit, 12. 58.
 fuerunt, 43. 172. 210. 222.
 Fufetii, 32.
 Fufetio, 32.
 Fufetius, 33.
 fuga, 89. 223.
 fugæ, 81. 173.
 fugam, 18. 32. 223.
 fugatis, 17.
 fugatisque, 17.
 fugatoque, 146.
 fugavit, 97. 99. 231.
 fugatus, 66.
 fugatusque, 176.
 fugere, 29. 225.
 fugiens, 3. 35. 103. 173. 175.
 fugiente, 228.
 fugientem, 137.
 fugisset, 93.
 fugit, 50. 63. 103. 180.
 fui, 142.
 fuisse, 1. 5. 12. 13. 14. 15. 17.
 20. 22. 24. 32. 35. 61. 79. 86.
 111. 117. 178. 189.
 fuisset, 21. 32. 86. 231.
 fuit, 51. 62. 64. 66. 70. 73. 81.
 86. 87. 104. 114. 148. 159.
 160. 163. 168. 170. 174. 177.
 180. 185. 186. 188. 189. 190.
 192. 193. 194. 200. 201. 202.
 205. 206. 208. 209. 210. 212.
 213. 215. 218. 219. 220. 221.
 222. 224. 226. 228. 229. 230.
 231.
 fulgore, 24.
 fulgoribus, 17.
 fulmen, 136.
 fulmine, 20. 32.
 fulminis, 165. 219.
 Fulvium, 85.
 Fulvius, 75. 205.
 fumosa, 141.
 funali, 63.
 funarius, 229.
 functione, 170.
 functum, 200.
 functus, 88. 147.
 fundamentis, 198.
 funditus, 59.
 fundum, 67. 200.
 funem, 229.
 funeris, 71.
 funestior, 120.
 funus, 116. 125. 142. 178. 191.
 199.
 funusque, 221.
 furacissimus, 9.
 furcam, 192.
 furculæ, 56.
 furens, 198.
 Furinæ, 86.
 Furius, 49.
 furore, 121. 188. 211.
 furtim, 157.
 furtum, 10. 11.
 fusi, 160. 227.
 fufis, 17. 64. 120. 165. 168.
 175.
 fuso, 18. 146. 156.
 fustum, 158.
 fusus, 176.
 futura, 8. 13. 58.
 futuram, 15. 39.
 futuri, 7. 21. 30. 165. 208.
 futurorum, 21.
 futurorumque, 9.
 futuros, 53.

G

- Gabii, 19. 22.
 Gabios, 38.
 Gæulicus, 193.
 Gæulorum, 109.
 Gaisone, 226.
 Galba, 119. 192. 193.
 Galbam, 71. 110. 192.
 galex, 55.
 Galerio, 170. 173. 211. 221. 223.
 Galerium, 169. 210.
 Galerius, 173. 181. 211. 222.

Galli, 50. 54. 55. 227.
Gallia, 88. 70. 120. 139. 156.
160. 180. 210. 211. 216.
Gallix, 165. 170. 201. 231.
Galliam, 78. 97. 98. 99. 104.
105. 114. 127. 146. 156. 164.
165. 168. 180. 184. 206. 226.
Gallias, 174. 180. 227. 232.
Gallicanis, 227.
Gallicos, 31.
Gallieni, 158. 159. 165. 216.
217. 221.
Gallieno, 159.
Gallienum, 154. 158. 161. 216.
Gallienus, 155. 157.
Galliis, 218. 220.
Gallinarum, 119.
Gallis, 57.
Gallo, 103. 153. 154. 180.
Gallo-Græcis, 77.
Gallonium, 217.
Gallorum, 68. 134.
Gallus, 50. 51. 181. 218. 219.
Gallum, 54. 55. 88. 97. 125.
Gallus, 180. 226. 227.
ganeasque, 116.
Gantifcos, 91.
Garamantes, 108. 184.
gaudebat, 87.
gaudio, 175. 107.
Gauri, 51.
Cellius, 19.
gemini, 100.
gemino, 31.
geminos, 21.
gemitu, 134.
gemma, 66.
gemmarum, 166. 208.
gemmisque, 218.
gemmis, 224.
Gemonias, 121. 159. 197.
genæ, 232.
gener, 35. 168. 205.
genera, 209. 230.
genere, 60. 69. 90. 96. 101.
110. 131. 148. 154. 171. 187.
192. 207. 214. 215. 221. 224.
232.
generibus, 197.
generis, 10. 14. 16. 124. 134.
158. 197. 201. 204. 209.
generum, 44. 151. 175. 197.
geniali, 79.
genitales, 231.
genitalia, 118. 152. 190. 191.
genitalibus, 100. 221.
geniti, 176.
genitorem, 214.
genitoris, 130. 182.
genitus, 5. 10. 19. 39. 40.
145. 183. 191. 196. 199. 205.
204. 209. 211. 218. 219. 229.
231. 232.
Gens, 6. 59. 121. 194.
gente, 13.
gentem, 113. 144. 189. 190.
gentes, 43. 122. 126. 156. 140.
164. 171. 277. 295.

genti, 119. 176. 181. 184.
Gentiani, 209.
gentibus, 43. 131. 183.
Gentilitas, 52.
Gentili, 19. 138. 166. 179. 209.
gentium, 30. 35. 39. 50. 96.
107. 117. 179.
genuit, 222.
genus, 6. 7. 8. 23. 49. 101.
115. 136. 149. 157. 183. 198.
genusque, 204.
geometra, 203.
gerebant, 29. 45.
gerebantur, 127. 171.
gerebat, 31. 41. 117. 145.
gerendæ, 231.
gerendo, 187.
gerens, 48. 174. 190. 216.
geri, 126. 168. 177. 184.
Germaniz, 107.
Germaniam, 112. 198.
Germanici, 110. 124. 191.
Germanicianis, 120.
Germanis, 160. 169. 181.
Germano, 132. 230.
Germanorum, 146. 156.
Germanos, 148. 155.
Germanosque, 198.
germanus, 198.
geruntur, 176.
gesserat, 194.
gessisse, 143.
gessissent, 174.
gessisset, 117.
gessit, 53. 111.
gesta, 11. 63. 120. 233.
gestabatur, 166.
gestæ, 171.
gestans, 11.
gestarum, 78. 99. 132. 158.
gestas, 80. 100.
gestis, 157. 161. 216.
gesto, 134. 148. 151.
Geta, 142.
Getæ, 143.
Getam, 110. 111.
Getarum, 184.
Getulorum, 188.
gignit, 111.
Girba, 215.
Glabrione, 70.
Glabrionis, 76. 77.
gladiatores, 135.
gladiatoris, 113. 115. 199.
gladiatorum, 150. 180.
gladii, 192.
gladio, 54. 98. 123. 167. 193.
194. 197. 226.
Glauciz, 92. 93.
Glauciam, 88. 92.
globus, 219.
gloria, 180.
gloriz, 138. 141. 146. 151. 160.
165. 174. 204. 205. 218.
229.
gloriam, 37. 91. 133. 174. 185.
197. 228.
gloriosæ, 64. 71.

gloriosior, 163.
gnatus, 168. 169. 182.
Gordiani, 149. 150. 217.
Gordianum, 150.
Gordianus, 148. 149.
Gorgonias, 218.
Gothi, 155.
Gorhis, 230. 231.
Gothorum, 153. 177.
Gothos, 160.
Gothos, 232.
Gracchi, 83. 86.
Graccho, 41. 66. 68. 81.
Gracchum, 80. 85. 92.
Gracchus, 76. 78. 84.
gradibus, 38. 152.
Græca, 8. 14. 22.
Græcæ, 9.
Græcorum, 12. 207.
Græcorum, 119.
Græcas, 133.
Græci, 107.
Græcia, 9. 10. 162.
Græciam, 61. 76. 96.
Græcis, 70. 203. 211.
Græco, 209. 210.
Græcorum, 112. 117. 218.
Græculus, 103.
Græcum, 101.
Graium, 210.
Grammaticis, 209.
grandæva, 128.
grandævæ, 226.
grandi, 157. 234.
grandinabit, 93.
grandior, 119. 177.
grassabatur, 156. 198.
grassari, 140.
grata, 196. 217.
gratantem, 11.
gratanter, 199.
gratantes, 178.
gratia, 9. 15. 11. 22. 33. 40.
42. 60. 71. 77. 78. 84. 87.
101. 110. 116. 117. 138. 142.
145. 151. 158. 168. 173. 174.
176. 177. 213. 233.
Gratiam, 46. 92. 106. 162.
Gratiano, 229. 231. 232.
Gratianum, 231. 232.
Gratianus, 78. 229. 230. 231.
gratias, 200.
gratis, 61. 75.
gratulandum, 34.
gratulantibus, 61.
gratularis, 212.
gratus, 186.
gravatus, 229.
grave, 161. 171.
gravi, 46. 128. 158. 169. 185.
gravida, 18.
gravidaretur, 204.
graviora, 142.
gravioribus, 156. 170.
gravis, 134. 202. 211. 223.
gravissime, 57.
gravitate, 234.
graviter, 44. 119. 197.

gravius, 86.
greges, 197.
gressus, 130.
gubernandi, 168.
gubernatorem, 13.
gymnasia, 129.

H

H Abeatur, 119.
habebantur, 109.
habebat, 7. 14. 43. 66. 92.
habebatur, 120. 134. 157.
habendi, 113. 157.
habendum, 27. 214. 218.
habens, 38. 192. 201.
habent, 118. 158.
habentibus, 58.
habeo, 166.
habere, 48. 217. 219. 234.
haberent, 16. 62.
haberet, 48. 84. 197. 207.
haberetur, 114. 116. 119. 129.
174.
habes, 228.
habet, 138. 166.
habetur, 131. 138. 179.
habita, 180. 208.
habitarent, 193.
habitas, 122. 195.
habitu, 17. 94. 111. 165. 189.
211. 231.
habitum, 166. 224. 225.
habiturum, 37. 40.
habitus, 108. 139. 1171.
habuerant, 29.
habuere, 138.
habuerunt, 225.
habuit, 27. 33. 51. 52. 94. 102.
habuitque, 233.
hac, 2. 46. 47. 73. 78. 123.
hactenus, 125. 199.
Hadriano, 128. 129. 230.
Hadrianus, 128.
hæ, 105.
hæc, 6. 10. 19. 22. 36. 58. 59.
68. 78. 106. 118. 131. 138.
146. 150. 153. 156. 157. 166.
172. 176. 197. 218. 230.
hæres, 100. 156.
hanc, 7. 31.
Hannibalem, 164.
haruspices, 152.
has, 225.
hastæ, 54.
haud, 5. 107. 108. 118. 119. 121.
131. 148. 149. 176. 179. 205.
217. 219. 222. 224. 230. 231.
233.
haudquaquam, 111. 143.
hauriendæ, 28.
hausisse, 21.
hausit, 203.
hausto, 66. 87. 111.
hebes, 190.
hebetati, 76.
Helena, 224.
Helenæ, 223.

Helenam, 225.
Heliogabalum, 145. 212.
Heliogabalus, 145. 147. 212.
Helvio, 136.
Helvium, 137.
Helvius, 209.
Heniochos, 97.
Heracleam, 60. 61. 82.
Heraciam, 219.
herbam, 224.
Hercule, 60.
Herculea, 59.
Herculeanam, 10.
Herculei, 168.
Herculeio, 173.
Herculeios, 84.
Hercules, 9. 10. 11.
Herculi, 10. 61.
Herculii, 169. 220.
Herculio, 170. 221.
Herculis, 10. 11. 59.
Herculius, 168. 221. 222.
heredem, 128.
heredes, 10.
hereditate, 101.
Herennium, 56.
hi, 121. 225.
Hiarba, 97.
hic, 43. 46. 72. 83. 89. 94.
98. 111. 119. 136. 164. 176.
191. 193. 195. 200. 201. 207.
208. 209. 210. 211. 212. 213.
215. 216. 217. 218. 219. 220.
223. 224. 226. 227. 229.
230. 231. 232.
hieme, 229.
Hiero, 62.
Hieronem, 62.
hinc, 29. 44. 55. 76. 80. 116.
125. 129. 157. 158. 164. 166.
170. 176. 198. 210. 227. 228.
hincque, 108. 125. 132. 137.
145.
Hircanum, 97.
his, 6. 7. 10. 17. 20. 50. 53.
77. 112. 115. 125. 127. 140.
152. 154. 157. 169. 170. 176.
215. 216. 221. 222. 226.
Hispania, 65. 73. 79. 80. 83.
84. 91. 99. 105. 119. 126. 231.
Hispaniam, 72. 78. 97. 156.
Hispanos, 75.
Hispanus, 232.
historia, 24.
historia, 3. 106. 107.
histrionis, 125. 190.
Hulcam, 223.
hoc, 4. 11. 12. 16. 36. 41. 53.
58. 60. 85. 92. 94. 121. 125.
146. 157. 160. 162. 190. 195.
209. 210. 213. 219. 220. 226.
231. 232.
hodie, 119. 195. 204.
hodieque, 6. 7. 11. 66.
Homero, 13.
hominem, 210. 218.
homines, 5. 9. 10. 20. 22. 23.
39. 50. 112. 230. 233.

hominibus, 112.
hominis, 39.
hominum, 53. 58. 64. 136. 149.
155. 157. 194. 198. 214.
homo, 194.
honestæ, 172.
honestas, 123. 138.
honestiorem, 138.
honestissime, 152.
honestos, 158.
honoraret, 44.
honore, 10. 19. 89. 147. 158.
159. 200. 201. 227.
honorem, 89. 130. 155. 201.
206. 208.
honores, 74. 91. 105. 211.
honoribus, 7. 88. 208. 233.
honorifice, 99.
honorifices, 233.
Honorio, 231. 234.
honoris, 42. 138.
honorum, 50. 123. 142. 215.
honos, 123.
Horatii, 33.
Horatius, 33. 41.
horreis, 187.
horrescerent, 135.
horribilis, 49.
horrida, 174.
horror, 201.
horruerat, 116.
hortandos, 218.
hortante, 149.
hortantibus, 226.
hortantium, 110.
hortatu, 209.
hortatus, 101.
hortorum, 219.
horum, 24. 139. 145. 150. 169.
hos, 190.
hospitaliter, 9.
hospitem, 46.
hospiti, 11. 69.
hospitio, 5. 67.
hospitis, 9.
hoste, 15. 55. 56.
hosteis, 43. 45. 52. 53. 62. 67.
hostem, 36. 66. 102. 136. 152.
154. 173. 180.
hostes, 16. 34. 52. 54. 121. 170. 176.
hosti, 167.
hostia, 149.
hostiarum, 12.
hostibus, 12. 17. 20. 44. 64.
67. 140. 165. 199. 228.
hostili, 59.
Hostilium, 32.
Hostiliano, 153.
Hostilianus, 154. 215.
Hostilio, 32.
hostilis, 79.
Hostilus, 29. 32. 81.
hostis, 81.
hostium, 41. 52. 55. 59. 62.
64. 70. 72. 76. 81. 139. 158.
168. 227.
huc, 116. 152.
huic, 7. 42. 58. 93. 100. 140.
141.

141. 168. 174. 176. 209.
217. 219.
hujus, 9. 30. 71. 78. 98. 103.
110. 120. 124. 149. 175. 183.
185. 191. 193. 194. 198. 199.
208. 209. 212. 214. 218.
226. 229. 230.
huiusce, 211.
huiusce modi, 117. 138. 139. 162.
191.
huiusmodi, 22. 112. 112. 179.
221.
humanæ, 150. 176. 203. 209.
humanam, 108.
humani, 46. 114. 101. 104.
humanis, 214.
humanitatis, 169.
humanus, 118.
humatus, 58.
humis, 11. 12. 48. 83.
humerum, 212.
humi, 141.
humili, 88. 142.
humillimo, 215.
humillimos, 16. 66.
hunc, 1. 13. 102. 130. 192.
217. 219. 221.
Hunnis, 211.
Hunnos, 231.
hydram, 61.

I

I Acentibus, 151.
jacet, 189.
jactabat, 104.
jactantes, 196.
jactantibus, 187.
jactantis, 184.
jactura, 185.
jactus, 98.
jam, 7. 16. 24. 48. 93. 98.
110. 130. 136. 147. 171. 173.
180. 186. 197. 208. 214. 218.
229. 234.
lani, 100. 151.
laniculo, 5. 3.
laniculum, 5. 7. 34. 89.
lanitoris, 21.
lano, 1. 5. 6. 31.
lanuario, 31.
lanuvariorum, 136.
lanum, 3. 107.
lanus, 7.
ibant, 116.
lberum, 222.
ibi, 5. 10. 15. 16. 47. 54. 86.
88. 90. 105. 106. 118. 136.
142. 151. 155. 173. 177. 221.
ibique, 9. 12. 13. 14. 15. 18. 222.
ictibus, 194.
icto, 31. 56.
icu, 61. 119. 163. 167. 192.
100. 107. 129.
icum, 20. 216.
id, 3. 18. 21. 23. 43. 117. 118.
126. 152. 160. 165. 178. 187.
194.

Idam, 12.
idcirco, 124. 143.
idcircoque, 116. 124. 129. 143.
idemque, 9. 17.
idem, 118. 48. 57. 82. 83. 91.
109. 140. 145. 212.
identidem, 19.
ideo, 82.
ideoque, 85.
ideft, 107. 184. 192. 234.
idibus, 58.
idoneus, 23.
idque, 109. 141.
igitur, 5. 8. 10. 11. 16. 17.
18. 19. 21. 21. 23. 110.
114. 118. 119. 124. 128. 132.
137. 151. 154. 156. 163. 165.
167. 173. 183. 187. 198. 206.
226.
ignara, 125. 144.
ignaris, 157.
ignaro, 116.
ignarum, 167.
ignari, 157.
ignem, 82. 220.
igni, 177.
ignique, 130.
ignobili, 216.
ignobilis, 148.
ignominie, 76.
ignominiam, 139.
ignorabant, 3.
ignorare, 3.
ignorarent, 112.
ignorasse, 15.
ignoratum, 13.
ignoravissent, 178.
ignoscendo, 99.
ignota, 162.
iisdem, 50. 173. 176. 219.
223.
iisdemque, 150.
iisque, 62.
ilico, 167.
ilio, 11.
ilium, 90.
illa, 15. 17. 19. 24. 29. 40. 42.
60. 81. 115. 138. 144. 206.
213. 228. 233. 234.
illæ, 39.
illam, 14. 27. 133.
illas, 15.
illatamque, 142.
ille, 5. 18. 24. 38. 41. 45. 55.
56. 60. 62. 71. 85. 87. 92.
104. 107. 139. 162. 164. 189.
196. 198. 201. 206. 209. 213.
219. 227.
illecebras, 234.
illecebris, 173.
illexit, 11.
illi, 5. 6. 7. 9. 15. 17. 21. 29.
40. 46. 81. 106. 162. 220.
232.
illic, 218.
illinc, 15.
illis, 3. 15.
illius, 16. 24.

illo, 10. 18. 21. 41. 79. 111. 142.
143. 152. 186. 206.
illorum, 170.
illos, 15. 17.
illosque, 21.
illuc, 7. 19.
illucere, 21.
illud, 4. 18. 98. 149. 158. 179.
194.
illudens, 111.
illum, 14. 15. 55. 90. 138. 143.
229.
illustrem, 153. 158.
illustribus, 27.
illustrum, 99.
Illyrici, 173.
Illyricique, 170.
Illyrico, 4. 107. 127.
Illyricorum, 173.
Illyricos, 4.
Illyricum, 155. 167. 169. 206.
Illyriis, 74.
Illyrios, 152. 179.
ima, 156.
imago, 71. 202.
imaginem, 217.
imbecillem, 137.
imbellis, 175.
imbribus, 21.
imbrium, 17.
imbuti, 169.
imbutus, 142.
imitabatur, 123. 196.
imitandum, 179.
imitator, 103.
imitatur, 32.
imitatus, 54. 218. 219.
immane, 162. 204.
immani, 188.
immania, 111.
immanibus, 174.
immanior, 118.
immatura, 34.
immaturum, 110.
immaturum, 89.
immemor, 114.
immedi, 203.
immemum, 121.
immerito, 13. 189. 215.
imminebat, 78.
imminens, 103.
imminentium, 172.
imminuto, 172.
immissæ, 44.
immissique, 118.
immissis, 36. 103. 196.
immissio, 87. 174. 209.
immissum, 88. 97.
immiti, 135.
immodica, 194.
immodicæ, 228.
immodicam, 224.
immodicas, 224.
immodice, 136. 140. 149. 226.
immodici, 154.
immodicos, 166.
immolarent, 15.
immolaverant, 11.
O O

- immolavit, 37.
 immolasset, 37.
 immolata, 15.
 immortalē, 197.
 immortales, 23.
 immortalitatis, 17.
 immutatis, 204.
 impar, 33.
 imparilis, 129.
 impartiendo, 10.
 impatiens, 167. 186. 212. 224.
 impatiensque, 204.
 impatientius, 119.
 impedimento, 117.
 impeditas, 65.
 impendere, 172.
 impenderet, 207.
 impensius, 120. 203.
 imperandi, 155.
 imperante, 133. 196. 206. 210.
 213.
 imperantibus, 216.
 imperantium, 199.
 imperare, 58. 141.
 imperarent, 17.
 imperaret, 20. 224.
 imperari, 70.
 imperati, 126.
 Imperator, 117. 124. 137. 145.
 152. 160. 170. 180. 182. 190.
 209. 215. 217. 218. 221. 222.
 226. 210. 233.
 imperatore, 80. 182. 190.
 imperatorem, 90. 116. 153. 157.
 162. 163. 173. 196. 205. 217.
 229.
 imperatoremque, 141.
 imperatores, 160. 174. 212.
 216. 219. 220.
 imperatori, 116. 177. 184.
 imperatoris, 68. 124. 196. 205.
 223.
 imperatum, 21.
 imperaverunt, 215. 217.
 imperavit, 21. 187. 188. 189.
 191. 192. 193. 196. 198. 199.
 201. 203. 205. 206. 209.
 210. 211. 214. 215. 216. 217.
 218. 219. 220. 223. 226. 229.
 231.
 imperia, 141. 153. 156. 157.
 160. 223.
 imperialis, 188.
 imperii, 18. 37. 90. 119. 130. 134.
 136. 155. 158. 161. 167. 191.
 200. 206. 207. 224. 219.
 222. 224. 226. 227.
 imperiis, 190.
 imperio, 7. 19. 67. 71. 98.
 107. 114. 115. 119. 121. 122.
 123. 126. 127. 146. 147. 150.
 154. 157. 169. 170. 176. 178.
 179. 180. 183. 190. 195. 214.
 219. 228. 229.
 imperitandi, 173.
 imperium, 27. 37. 54. 95. 101.
 108. 110. 120. 123. 125. 128. 131.
 136. 139. 140. 142. 148. 149.
 152. 154. 156. 157. 158. 159.
 163. 164. 165. 167. 171. 172.
 173. 175. 176. 177. 179.
 180. 181. 188. 191. 192. 194.
 197. 198. 199. 201. 202. 209.
 217. 219. 220. 221. 222. 223.
 226. 229. 231. 232.
 impertiantur, 157.
 impetrarunt, 57.
 impetrasset, 65.
 impetrata, 77. 204.
 impetrato, 48.
 impetravit, 18. 54. 106. 181.
 impetu, 41. 44. 53. 230.
 impetum, 200. 204.
 impetus, 170.
 impias, 159.
 impie, 158.
 impiger, 134.
 impigre, 151.
 impios, 134.
 implacabilis, 140.
 implana, 150.
 implorans, 119.
 imploraverat, 161.
 imploravisse, 17.
 imponebat, 56.
 imponens, 216.
 imponere, 105. 143.
 imponit, 13.
 importuna, 228.
 imposita, 69.
 imposito, 189.
 impositos, 21.
 impositum, 119. 168.
 impositus, 127.
 imposuit, 68. 73.
 impotentior, 175.
 imprimis, 124.
 improba, 146.
 improbens, 218.
 improbaretur, 67.
 improbato, 56. 81.
 improbatum, 56.
 improbe, 143. 157. 179.
 improbi, 189.
 improbis, 158.
 improvisos, 51.
 imprudens, 86. 194.
 imprudentia, 131.
 imprudentibus, 113. 190.
 impuberem, 43.
 impudens, 86.
 impudicitia, 99.
 impulsore, 136. 220.
 impulsoribus, 138.
 impulsuque, 14.
 impune, 160.
 impunita, 140.
 impurius, 146.
 impuro, 193.
 in, 4. 5. 6. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14.
 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
 23. 24. 27. 28. 29. 30. 31. 32.
 33. 34. 35. 36. 38. 39. 40. 41.
 42. 43. 44. 45. 46. 48. 49.
 50. 51. 53. 54. 56. 58. 59. 60.
 61. 62. 64. 65. 66. 67. 68. 69.
 72. 73. 74. 77. 80. 81. 82.
 81. 84. 85. 90. 91. 92. 93. 94.
 95. 97. 99. 100. 101. 103.
 104. 105. 109. 111. 112. 113.
 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121.
 122. 123. 126. 127. 128. 131.
 132. 134. 135. 136. 139. 140.
 143. 146. 147. 148. 149. 151.
 152. 155. 159. 160. 161. 162. 163.
 164. 165. 166. 167. 168. 170.
 171. 172. 173. 174. 175. 176.
 178. 179. 180. 181. 183. 185.
 187. 188. 189. 191. 192. 195.
 197. 198. 200. 201. 202. 204.
 205. 207. 208. 209. 210. 211.
 212. 213. 216. 217. 218. 219.
 220. 221. 222. 223. 224. 225.
 226. 227. 228. 229. 230. 231.
 232. 233. 234.
 inanem, 118.
 incautus, 225.
 incedebat, 189.
 incedere, 190.
 incendere, 14.
 incenderint, 14.
 incendi, 90. 174. 175.
 incendia, 201.
 incendiis, 195.
 incendio, 118. 198. 230.
 incendit, 82.
 incendium, 197.
 incepti, 187.
 incerta, 133. 142.
 incertos, 184.
 incertum, 158. 165. 171. 177.
 179.
 inceserat, 115.
 incesit, 113.
 incescentibus, 194.
 incescere, 188.
 incesu, 209. 110.
 incesum, 135.
 incesum, 111. 189.
 incesu, 69.
 inchoata, 124.
 inciderat, 40.
 incientem, 15.
 inciperet, 39.
 incisis, 93. 219.
 incitante, 118.
 incitatus, 38.
 incitavit, 35.
 inciviles, 145.
 inclamare, 201.
 inclinante, 53. 54.
 inclinasset, 210.
 inclusas, 11.
 inclusit, 67.
 inelyta, 182.
 inelytam, 165.
 inelytos, 126.
 incognita, 143. 187.
 incognitum, 206. 218.
 incognitus, 37.
 incolae, 229.
 incolae, 168.
 incolarum, 171.

incolas, 160.
incolendum, 9.
incoleret, 16.
incolumem, 14.
incolumes, 72.
incolumi, 218.
incolumis, 33.
incolumitatis, 19.
incommodam, 17.
incommode, 143.
incommodo, 111.
incompta, 174.
incondite, 163.
inconsulte, 165. 175.
inconsulto, 218.
in corruptis, 162.
incredibile, 175. 196. 218.
incredibili, 205.
increpabatur, 211.
increpans, 218.
increpantibus, 200.
increparet, 214.
increpent, 139.
increpuisset, 57.
incubuerat, 174.
inculta, 222.
incultos, 5.
incumbens, 185.
inconstanter, 16.
incuria, 150. 183.
incuriosus, 218.
incurvato, 216.
incussu, 185.
incutiendæ, 6.
indagari, 206.
inde, 10. 11. 12. 13. 14. 15. 21.
19. 67. 81. 102. 214. 218.
Indi, 101. 108. 184. 205.
Indiam, 218.
indecenter, 47.
indicant, 6.
indicantis, 21.
indicere, 207.
indices, 149.
indicio, 21.
indictis, 185.
indictum, 9.
indidit, 54.
indigenæ, 6.
indigenam, 178.
indigenas, 5.
indigna, 62.
indignatio, 217.
indigne, 217.
indignis, 233.
inditum, 13. 14.
indixit, 32.
inescent, 112.
indocti, 125.
indocto, 138.
indomitæ, 212.
inducta, 170.
inducti, 55. 217.
inductumque, 128.
indulgent, 187.
induluit, 199.
indumenta, 143.
indumenti, 175.

indumentum, 224.
industria, 35. 77. 111. 120. 123.
132. 147.
industriam, 224.
indura, 152.
indutam, 214.
indutus, 189.
induxerat, 6. 115.
induxit, 59. 60.
inerat, 176.
inermes, 148.
iners, 214.
infamatus, 99. 104.
infamis, 192.
infantia, 207.
infantix, 232.
infensus, 231.
infensus, 108. 188.
inferebantur, 184.
inferentes, 20.
inferentibus, 20.
inferias, 106.
inferior, 212.
inferiore, 215.
inferos, 159.
inferretur, 18.
infertur, 221.
infesta, 233.
infestæ, 206.
infestantibus, 169.
infestiores, 167.
infesto, 98.
infestum, 157.
infestus, 214. 219.
infidis, 230.
infinita, 139. 206.
infinitas, 217.
infinito, 187.
infirmitus, 122.
infirmitas, 76.
infirmitas, 195.
infrequenti, 67.
infuso, 86.
ingeminatis, 210.
ingenia, 111. 114. 130. 131. 138.
174. 201. 202. 233.
ingenii, 34. 184. 206. 207.
227.
ingenio, 68. 109. 115. 117. 119.
135. 141. 146. 154. 155. 168.
178. 179. 188. 210. 222. 223.
229.
ingenium, 137. 159. 166. 167.
170. 180. 204.
ingens, 49. 55. 116. 123. 145.
173. 228.
ingentem, 55. 177.
ingentes, 218. 232.
ingenti, 13. 99. 212. 216.
ingentibus, 19. 71. 200. 208.
ingentis, 9.
ingenuarum, 129.
ingenuorum, 36.
ingessisse, 21.
ingredi, 221.
ingressu, 193.
ingressus, 75. 90. 119. 187.
inhabitant, 226.

inhorrescunt, 146.
inhumanus, 175.
injecere, 158.
iniecisse, 127.
injectione, 116. 121. 172.
iniisse, 16.
inimicis, 88.
inimicitias, 194.
inimico, 74.
inimicorum, 199.
inimicos, 89.
inimicosque, 211.
inimicum, 78. 87. 192.
inimicus, 76.
inique, 50.
initia, 129. 142.
initiaretur, 232.
initis, 109. 120.
initium, 201.
injuria, 47. 77. 179. 198. 209.
210.
injuriæ, 42.
injuriam, 88.
injuriarum, 21.
injurias, 21. 123.
injusta, 227.
injusto, 74.
innocentix, 127. 132.
innocentiam, 138.
innocentium, 111.
innoxia, 133.
innoxios, 210.
innoxium, 149.
inopia, 206.
inopia, 121. 195.
inopiam, 191.
inopinabilis, 168.
inopinato, 153.
inopinatos, 16.
inoprimis, 133.
inquinauit, 220.
inque, 200.
inquirendum, 19.
inquit, 6. 10. 24. 46. 61. 63.
80. 83. 86. 93. 94. 104. 173.
142. 196. 200.
insatiabilem, 135.
insatiabilis, 166.
inscitiam, 224.
inscribente, 98.
inscriptos, 224.
insolatione, 211.
insecuturi, 18.
insedit, 55.
insequentes, 197. 173. 223.
insequentibus, 113. 124.
insequerentur, 137.
insidentes, 58.
insidiandum, 23.
insidiantur, 118.
insidiarum, 145.
insidias, 55. 197. 210.
insidiarum, 52. 223.
insidiis, 109. 110. 149. 151. 166.
188. 189. 191.
insidiosæ, 109.
insidioso, 188.
insigne, 113. 177.

- insignem, 18. 76.
 insigni, 44.
 insignia, 36. 136. 157. 158.
 190.
 insignibus, 45. 50. 86. 90.
 insigniter, 151.
 insignius, 86.
 insinnavit, 9.
 insinuasse, 6.
 insitens, 54.
 insolens, 123. 204.
 insolentem, 194.
 insolenter, 222.
 insolentia, 162. 165.
 insolentiaque, 127.
 insolentior, 200.
 insoleceret, 167.
 insontes, 109. 188. 214.
 insontium, 176.
 inspicere, 217.
 instabilior, 119.
 instans, 154.
 instante, 229.
 instantibus, 205.
 instantissime, 196.
 instare, 231.
 instituendi, 10.
 institueretur, 21.
 institui, 103.
 instituerat, 110.
 instituit, 20. 29. 30. 36. 39.
 63.
 instituisse, 18.
 instituit, 34. 134. 195. 218.
 instituta, 221. 224.
 instituti, 172.
 institutio, 170.
 institutione, 227.
 institutoque, 148.
 institutum, 23. 28. 128. 176.
 195.
 institutus, 70. 173. 222.
 instruendam, 3.
 instructos, 16.
 instructus, 211. 215.
 instrumentum, 207.
 insula, 14. 116. 191. 215.
 Insula, 171.
 insulam, 13. 49. 109. 140. 177.
 187. 204.
 insulas, 65. 96.
 insulasque, 76.
 insulis, 65.
 insulitate, 174.
 intactis, 122.
 intantum, 175. 192.
 intacto, 144.
 integer, 33. 90. 230.
 integritate, 18.
 integumento, 16.
 intellecta, 34.
 intellexerunt, 46.
 intellexisse, 15.
 intellexit, 24. 35. 36.
 intelligamus, 232.
 intelligebat, 140.
 intelligemus, 5.
 intelligendum, 3.
 intelligeret, 89. 140. 158.
 intelligeretur, 206.
 intemperans, 192. 227.
 intemperantia, 230.
 intemperantia, 197.
 intempesta, 52. 72.
 intendentibus, 186.
 intendisset, 210. 231.
 inter, 13. 15. 17. 18. 19. 20. 23.
 40. 42. 43. 44. 50. 55. 63.
 77. 87. 94. 103. 109. 111. 118.
 120. 132. 135. 142. 145. 147.
 148. 150. 156. 161. 162. 176.
 180. 186. 189. 190. 194. 198.
 200. 205. 207. 215. 218. 219.
 223.
 Interamnæ, 154.
 Interamnæ, 215.
 Intercariam, 79.
 intercedentem, 92.
 intercedenti, 84.
 interceperat, 110.
 intercepit, 35. 83. 96.
 intercepta, 69.
 intercepta, 76. 198.
 interceptis, 105.
 interceptum, 17.
 interceptus, 175.
 interciperetur, 205.
 interdixit, 93.
 interea, 126. 177. 180. 187.
 interemisse, 19.
 interemit, 88. 116. 191. 210.
 interemptus, 217.
 interesset, 221.
 interesset, 112.
 interfecerat, 232.
 interfecere, 116.
 interfecerunt, 52.
 Interfecit, 33. 50. 82. 84. 89.
 interfectam, 18.
 interfecti, 145.
 interfectis, 164.
 interfectoque, 17.
 interfecto, 18. 22. 27. 92. 95.
 103. 216.
 interfectior, 219.
 interfectiores, 200.
 interfectos, 14.
 interfecturi, 87.
 interfectus, 36. 38. 86. 93. 212.
 213. 214. 219.
 interficere, 180.
 interficeret, 175.
 interficeretur, 96.
 interfici, 79. 162.
 interficiendum, 77. 90. 104.
 interficiens, 223.
 interficitur, 153. 163.
 interfuit, 89.
 interjecto, 61.
 interjectu, 233.
 interierat, 175.
 interiere, 214.
 interierint, 193.
 interiisse, 153.
 interiit, 82. 87. 96. 118. 124.
 130. 134. 142. 154. 155. 158.
 162. 167. 180. 187. 189. 194.
 196. 198. 201. 217. 219. 222.
 224. 227. 229.
 interim, 15. 18. 37. 113. 117.
 129. 145. 149. 152. 157. 170.
 173. 181. 225.
 interimendum, 21.
 interioribus, 4.
 interitu, 29. 110. 149. 192. 206.
 interitum, 163.
 interitus, 119.
 internecone, 51.
 interpellatus, 12.
 interpretari, 152.
 interregni, 163. 219.
 interregnum, 30.
 interrompere, 15.
 interrumpetur, 41.
 intervalla, 13.
 intervallo, 160. 180.
 interverſæ, 58.
 intestinas, 172.
 intima, 4.
 intorsit, 86.
 intorsum, 65.
 intra, 11. 34. 65. 66. 97. 130.
 150. 161. 193. 232.
 intraverunt, 50.
 introductum, 133.
 introiit, 75.
 introierunt, 71.
 introire, 211.
 intuearis, 24.
 intuens, 167.
 intulerit, 184. 198.
 intulisset, 58.
 intulit, 5. 13. 31. 60. 61. 77.
 106.
 invadens, 220. 230.
 invadent, 214.
 invadere, 220.
 invadit, 119.
 invaserat, 139. 163. 165.
 invaserint, 118.
 invassent, 14.
 invassisset, 165.
 invasit, 211. 232.
 invasoribus, 21.
 invecſta, 202.
 invecſtum, 170.
 invenerit, 233.
 inveniri, 215.
 invenisset, 15.
 invenit, 39.
 inventas, 9.
 invento, 117.
 inventori, 10.
 inventum, 185.
 inventurum, 10.
 inventus, 64. 81. 88.
 invenuste, 105.
 inveterati, 202.
 investigasset, 19.
 invexerat, 151.
 inviamque, 185.
 invicem, 16. 118.
 invidebat, 227.
 invidia, 74. 87. 101. 132. 228.
 invidiæ,

invidiæ, 114.
invidiam, 18. 85. 102. 104.
invidiosa, 196.
invidiosum, 33.
invidum, 104.
invidus, 186.
inviolatum, 90.
invisus, 82.
invitamento, 179.
invitata, 10.
invitaretur, 28.
inulta, 118.
inulto, 121.
inundatione, 185.
inundationes, 106.
inundavit, 154. 101.
involutis, 16.
involutum, 98.
inuultus, 98.
inutilem, 135.
Inuum, 8.
Iobum, 18.
joca, 196.
joco, 104. 114. 218.
jocorum, 157. 115.
jocularibus, 188. 194.
joculariter, 117.
Iorapiam, 153.
Iove, 10. 18. 10.
Iovem, 4. 111. 189.
Iovi, 18. 19. 52. 68.
Iovianum, 115.
Iovianus, 129.
Iovio, 17. 173.
Iovis, 72. 217.
Iovius, 173.
ipfa, 141.
ipsam, 9. 17. 27.
ipse, 9. 27. 30. 35. 40. 48. 52.
58. 62. 64. 71. 82. 86. 89.
90. 91. 92. 101. 104. 112. 114.
119. 129. 135. 149. 152. 156.
159. 161. 174. 101. 107. 108.
113. 117. 124. 129. 130.
ipfi, 3. 24. 27. 46. 72. 159. 164.
176. 180. 187. 199.
ipfi que, 135.
ipfi s, 48. 138.
ipfi s, 34. 163. 190. 191. 218.
210.
ipfo, 48. 86. 91. 103. 160. 167.
182.
ipforum, 162.
ipfos, 119.
ipsum, 3. 15. 17. 38. 79. 96.
116. 120. 121. 138. 190. 191.
217.
ira, 137. 201. 233.
iracundus, 186.
iram, 19. 167.
irarum, 17.
irasci, 230. 235.
ire, 12.
iret, 91.
iri, 152.
Irpinos, 94.
irrevocabili, 44.
irridens, 27.

irrisa, 47.
irrisor, 214.
irrisu, 63.
irritati, 164.
irruens, 159.
irrupentes, 213.
irrumperere, 177.
irruperant, 164.
is, 5. 13. 18. 67. 83. 110. 119.
120. 123. 132. 136. 149. 160.
167. 173. 180. 106. 211. 212.
214. 215. 217. 220. 222.
isque, 11. 10. 181.
iis, 119. 129. 230.
ista, 103.
Istarum, 5.
iste, 139. 166. 184. 188. 191. 195.
199. 205. 218. 221.
isto, 185.
istum, 116. 156.
istud, 196. 221.
istum, 6.
ita, 3. 11. 15. 16. 17. 21. 22. 23.
36. 37. 65. 85. 87. 111. 114.
120. 121. 133. 134. 138. 142.
148. 149. 153. 156. 157. 158. 160.
162. 176. 177. 180. 182. 186.
190. 200. 214. 228. 229. 233.
Italia, 8. 9. 11. 14. 16. 38. 73. 88.
95. 97. 170. 174. 176. 218.
220.
Italix, 11. 14. 97. 167. 170.
199. 218. 225.
Italiam, 3. 4. 5. 7. 8. 9. 12. 15.
61. 65. 66. 69. 71. 72. 82. 87.
95. 105. 106. 120. 123. 125.
150. 156. 160. 173. 174. 175.
180. 199. 206. 221. 225. 226.
Italica, 116.
Italica, 103.
Italicos, 9.
itaque, 4. 5. 12. 15. 16. 17. 18.
21. 24. 40. 50. 111. 176. 196.
230. 225.
itane, 192.
itaute, 193. 115.
item, 23. 121. 223.
itemque, 15. 18. 117. 191.
iter, 126. 173. 207. 213. 231.
iterum, 43. 45. 53. 57. 79. 89. 100.
itinera, 55.
itinere, 10. 95. 121.
itinensis, 219.
Iubam, 99. 115.
jubebantur, 162.
jubebar, 212.
jubente, 116.
juberentur, 24.
jubet, 130. 138. 173. 180. 214.
234.
jucundo, 182.
Iudæ, 190.
Iudæi, 195.
Iudæorum, 120.
Iudæos, 97.
Iudex, 48.
Iudicatur, 40.
Iudicatus, 67.

Iudicavit, 103.
Iudice, 9.
Iudicem, 205.
Iudices, 210.
Iudicia, 86.
Iudicii, 48. 101. 180.
Iudiciis, 87.
Iudicio, 16. 99. 165. 177.
Iudicium, 48.
Iverat, 71.
Iugera, 16. 48. 58. 59. 84. 92.
Iuges, 96.
Iugis, 70.
Iugulandum, 89.
Iugulari, 70. 224.
Iugulato, 157.
Iugulatur, 221.
Iugulavere, 136. 100.
Iugulum, 104.
Iugum, 16.
Iugurtha, 83.
Iugurthæ, 91.
Iugurtham, 88. 94.
Iuvile, 11.
Iulia, 18.
Iuliam, 100. 144. 169. 183.
Iuliani, 107. 109.
Iulianum, 167. 181. 217.
Iulianus, 169. 210. 220. 217.
228.
Iulii, 100. 110.
Iulio, 105.
Iulium, 169.
Iulius, 10. 30. 99. 148. 151. 181.
192. 214.
Iulo, 12. 18. 19.
Iumenta, 173. 123.
Iuncta, 106.
Iungens, 113.
Iungere, 6. 71.
Iungi, 103.
Iunii, 200.
Junior, 125.
Iunius, 40.
Iunxit, 9. 74.
Iura, 191. 221.
Iurare, 83. 93.
Iuraret, 19.
Iuravit, 65. 79.
Iure, 35. 40. 107. 175. 180. 190.
Iurciurando, 16. 19. 30. 61. 196.
200.
Iuri, 91. 136. 137.
Iuris, 68. 109. 147. 168. 169. 201.
210.
Ius, 34. 38. 50. 59. 94. 117. 118.
122. 135. 163. 165. 191. 195. 198.
215.
Iussa, 127.
Iusserat, 174. 175.
Iusserit, 197. 213.
Iussis, 85. 171.
Iussilet, 70.
Iudic, 21. 32. 44. 55. 62. 73. 78.
79. 82. 90. 98. 112. 113. 141.
147. 189. 196. 199. 211. 212.
Iussu, 31. 34. 38. 120. 180.
Iussum, 169.

iuste, 164.
iustis, 184.
iustissime, 93. 221.
iustissimus, 70.
iustitia, 205.
iustitiæ, 202.
iustitiam, 31. 50.
iustitio, 138.
iustum, 138.
iuans, 226.
iuvant, 228.
iuvat, 189.
iuvenulus, 223.
iuvenes, 44. 72. 81. 99.
iuvenis, 40.
iuventus, 50.
iuventute, 164.
iuvenum, 39.
iuverunt, 156.
iuxta, 114. 121. 167. 218. 223.

L

L Abe, 122.
labem, 172.
laberetur, 148. 185.
labes, 130.
labi, 229.
Labienus, 216.
labiis, 67.
laboraret, 53.
laborantibus, 142.
laborantis, 212.
labore, 82. 89. 154. 184.
laborem, 142. 222.
laboribus, 205.
laboris, 159. 182. 185. 202. 203. 209. 227.
labuntur, 174.
Lacedæmonii, 65. 75.
lacerabantur, 114.
laceffendum, 204.
laceffitos, 184.
lacrymabili, 210.
lacrymabilis, 57.
lacrymans, 208.
lacrymas, 98.
lacrymis, 33. 57. 84.
lacu, 151. 174. 217.
lacum, 13. 20. 44. 119. 123.
lacunis, 164.
Lælio, 80.
lætabantur, 87.
lætam, 83.
lætetur, 168.
læti, 187.
lætior, 152.
lætioribus, 163.
lætitia, 78. 163. 175.
Lætorio, 86.
lætumque, 234.
lætus, 229.
Lævini, 61.
Lævium, 60. 61.
lævis, 29.
lævum, 212.
lambitq, 21.
lana, 23.
languefceret, 138.
Lanatus, 46.
laniatus, 155.
lanificio, 40.
Lanuvio, 130.
lapidatione, 92.
lapide, 59.
lapidea, 66.
lapidem, 23. 47. 61. 66.
lapideum, 36.
lapidibus, 16. 89. 93. 206.
lapsu, 221.
laqueo, 121. 211. 226.
Larentiæ, 22.
largiendi, 157.
largiendum, 86.
largiri, 233.
largitionem, 101. 210.
largitiones, 107.
largius, 125.
Lartem, 52.
lasciva, 233.
lascivi, 207.
lasciviæ, 119.
lasciviam, 154.
lascivum, 115. 204.
lassitudinem, 234.
lata, 47. 114.
late, 168.
Laterani, 211.
Lateranum, 211.
latebra, 113. 190.
latebris, 9.
latens, 190.
latere, 221. 226.
lateritiam, 185.
Latinarumque, 22.
Latinas, 39.
latine, 232.
Latini, 18. 87. 92.
Latinis, 36. 86. 211.
Latino, 14. 16. 17. 19. 34. 36. 37. 38. 53.
Latinorum, 17. 18. 37. 44. 55. 87.
Latinum, 16. 17.
Latinus, 7. 37.
Latio, 44.
Latium, 6. 92.
latro, 9. 224.
lactocinia, 140.
latrocinii, 225.
latrocinis, 102.
latronem, 10.
latrones, 155.
latrocinia, 109. 138. 188.
latronum, 168. 177.
latuisset, 6.
latus, 60. 98.
lavacra, 191. 209.
lavandi, 134.
lavandum, 144. 176.
laudabilis, 2. 2.
laudare, 83.
laudaret, 40.
laudatum, 41. 54.
laudatus, 76.
laude, 75. 76. 102.

laudem, 209. 210.
laudis, 224. 228.
laverit, 16.
Lavinia, 13. 18. 19.
Lavinia, 18.
Laviniam, 16. 19.
Laviniano, 221.
Lavinio, 19.
Lavinium, 16.
lavisset, 15. 15.
lauream, 184.
Laurens, 14.
Laurentem, 15. 16. 17.
lauri, 119.
Lauso, 18.
Lausus, 18.
laususque, 124.
laxiore, 161.
laxioribus, 218.
lecti, 87.
lectica, 60. 166. 220.
lectis, 122.
lectissimis, 226.
lecto, 72. 101. 117.
legati, 34. 45. 49. 50. 120.
legatione, 66.
legationes, 224.
legationi, 230.
legationibus, 47. 227.
legatis, 50.
legato, 76. 118.
legatorum, 120.
legatos, 18. 28. 42. 49. 52. 62. 100. 108. 149. 162. 184. 192. 205.
legatum, 60.
legatus, 58. 65. 73. 75. 79. 88. 90. 91. 94. 137.
lege, 48. 70. 110.
legendi, 163. 226.
legem, 44. 47. 83. 84. 89. 91. 92. 117.
legendos, 132.
legentique, 125.
legerat, 233.
legere, 9. 83. 224.
legerent, 61.
legeret, 185.
leges, 6. 31. 73. 81. 83. 85. 93. 129.
legi, 93. 112.
legibus, 7. 27. 48. 86. 87. 112. 130. 171. 178.
legionem, 62.
legiones, 160. 162. 175. 193.
legionibus, 106. 110. 112. 120. 147. 157. 165. 190. 217. 231.
legionum, 126. 146. 148. 182. 204.
legisset, 219.
legit, 30. 35. 59.
legum, 133. 140.
leni, 182.
leniatur, 206.
lenire, 110. 193.
leniret, 38.
lenita, 149.
lenitatem, 200. 201.

lenitudinis, 132.
leniturs, 119.
lenonum, 136.
lentulum, 99.
lepide, 194.
lepidi, 186.
lepidique, 107.
lepidissime, 191.
Lepidum, 97. 105. 106.
lepidus, 103.
Lepti, 140.
Leptim, 211.
lethali, 36. 37.
levandorum, 21.
levare, 113.
Leucopetram,
leves, 31.
levi, 174. 175.
levia, 166.
levissimi, 184.
leviter, 186.
levius, 118.
lex, 47. 170. 106.
libellos, 187.
libenter, 186.
libentissime, 209.
liber, 119.
liberæ, 128. 129.
liberalibus, 185.
liberalis, 21. 201. 211.
liberalitate, 18. 196.
liberalitatis, 86. 197.
liberalium, 140.
liberandam, 118.
liberandos, 62.
liberaret, 51.
liberasset, 11. 53.
liberata, 50.
liberatum, 23.
liberatus, 51.
liberavit, 45. 64. 93. 101.
liberi, 142. 155. 176. 100.
liberiote, 19. 40.
liberis, 35. 64. 65. 108. 111.
115. 149. 165. 167. 177.
214.
liberorum, 98.
liberos, 36. 75. 108. 117. 121.
171. 229.
liberta, 196.
libertæ, 198.
libertas, 113.
libertate, 103.
libertatem, 18. 46. 101.
libertatis, 187.
liberti, 116. 190.
libertini, 209.
libertino, 209.
libertinorum, 91.
libertinos, 17. 59. 61. 79.
libertinus, 210.
libertis, 191.
liberto, 104.
libertorum, 115. 126.
libet, 144. 151.
libidine, 141. 148. 158. 167.
172. 175. 179. 198. 208. 221.
227.

libidinem, 125.
libidini, 186. 190. 189.
libidinibus, 109.
libidinis, 106. 181. 212. 213.
211.
libidinum, 124. 146.
libido, 113.
libri, 31.
libris, 48. 69. 99. 160. 217.
233.
libro, 4. 101.
librorum, 69.
librum, 73. 112. 119. 189.
Libyflam, 66.
licentiam, 117. 148.
licere, 165.
liceret, 48. 144.
licet, 11. 76. 144. 165. 212.
Licinianus, 176. 215.
Licinii, 223.
Licinio, 147. 176. 154. 221.
222. 223.
Licinium, 173. 211. 223. 214.
Licinius, 21. 24. 47. 48. 155.
176. 215. 216. 221. 222. 224.
230.
licitor, 57.
licitoribus, 47. 81.
ligatis, 13.
ligneam, 65.
Ligures, 91.
Liguribus, 67. 78.
lingua, 21.
linguæ, 54.
litare, 32.
litis, 133.
littera, 8.
litterarii, 50.
litterarum, 9. 211. 131. 148. 158.
179. 181. 188. 190. 209. 213.
224. 218. 229.
litterarumque, 107.
litteras, 70. 96. 149. 158. 161.
233.
litteris, 9. 70. 121. 123. 142.
194. 203. 211. 214. 231.
littora, 13.
littore, 13. 14. 15. 100. 106.
littori, 4.
littorum, 131.
Livia, 69.
Liviæ, 188. 189.
Liviam, 186.
Liviana, 24.
Livii, 107.
Livio, 54. 71.
Livius, 1. 71. 74.
livor, 81.
loca, 10. 16.
locabant, 81.
locasse, 119.
locaverat, 175.
loci, 18. 21. 139.
locis, 4. 127. 178. 179. 230.
loco, 4. 13. 16. 17. 22. 29. 36. 43.
51. 52. 83. 88. 157. 164. 214.
215.
locorum, 68.

locos, 39. 113. 116. 151. 203.
Locri, 19. 20.
Locros, 61.
locum, 7. 14. 16. 23. 43. 46.
52. 64. 83. 216. 221.
locupletibus, 129.
locupletissime, 114.
locupletium, 218.
locus, 45. 56. 119. 224.
locustarum, 206.
Loliani, 156.
Lollianum, 156.
Lollii, 209.
longa, 7. 79. 160. 188.
longam, 19.
longas, 64.
longe, 109. 110. 117. 125. 129.
131. 140. 152. 156. 163. 168.
195. 118. 221. 225.
longi, 14.
Longinus, 104.
longiores, 127.
longius, 55. 149. 161. 174.
longo, 10. 11. 160. 180.
longum, 19. 66.
loquendum, 229.
loqueretur, 96.
loqui, 231.
lorica, 119. 193.
lorios, 132. 206.
Lucanæ, 161. 118.
Lucanis, 58.
Lucano, 67.
Lucatili, 85.
Lucatius, 17. 20.
luce, 12. 163.
Lucres, 29.
Luceriam, 55.
Lucerini, 57.
luci, 136.
Lucio, 77. 106. 119. 153. 193.
Lucium, 132. 206.
Lucius, 18. 20. 35. 45. 56. 78.
81. 89. 92. 93. 132.
luco, 21.
Lucretiæ, 39. 40.
Lucretiam, 40.
Lucretium, 89.
Lucro, 185.
luctu, 44. 208.
luctui, 124.
Lucullo, 79. 94.
Lucullus, 93. 96.
lucum, 86.
Lucumone, 29.
ludi, 50.
ludibrio, 130. 157.
ludibrium, 93.
ludibundi, 21.
ludis, 78. 81. 151. 215.
ludorum, 108.
ludos, 28. 36. 117.
ludum, 128. 119. 219.
lues, 197. 205.
Lugduni, 118. 211.
Lugdunum, 210. 226.
lugentium, 185.
luit, 165. 171. 221.

lumina, 112.
luna, 9.
luna, 116.
lupa, 27.
lupam, 21. 22.
lupanaria, 22.
Lupercal, 12.
Lupercalibus, 105.
lupum, 22.
Lusitaniam, 99.
Lustranus, 90.
lutor, 186.
lustraret, 29.
lustrum, 150.
lusus, 23.
Lutatius, 12. 15. 65.
luxerunt, 41.
luxu, 40. 224.
luxum, 154.
luxuria, 62. 76. 108.
luxuriæ, 119. 186. 196.
luxuriæque, 138.
luxuriam, 87. 212.
luxus, 129.
Lyfimachiæ, 76.

M

Macedonas, 153. 155. 216.
Macedonia, 79. 82. 100. 104.
Macedoniæ, 61.
Macedoniam, 75. 93. 103. 104.
218. 215.
Macedonici, 79.
Macedonico, 75.
Macedonicus, 78. 82.
Macedonis, 211.
Macedonum, 78.
Machaon, 5.
Macer, 21. 24.
machinationibus, 158.
macies, 140.
Macrinus, 145. 212.
Macro, 11.
macharentur, 152.
maculavit, 130. 189.
maculosa, 124.
Magi, 129.
magis, 91. 118. 122. 127. 138.
139. 140. 141. 146. 148. 158. 164.
178. 182. 186. 202. 205. 209.
magis, magisque, 118. 167.
magisque, 125. 126. 158. 208.
209. 227. 234.
magister, 44. 50. 57. 177.
226.
magisterio, 143. 179.
magisterium, 181.
magistratibus, 44.
magistratu, 48.
magistratum, 48. 84.
magistratus, 48. 59.
magistro, 21. 45.
magistrum, 18. 52. 67. 102.
223.
magna, 5. 28. 34. 94. 96. 114.
176. 202. 219. 233.
magnæ, 213.

magnam, 18. 64. 130.
magnarum, 9.
Magnentii, 180.
Magnentio, 125. 226. 227.
Magnentius, 225. 226.
magni, 107. 221.
Magnianis, 180.
magnifica, 60.
magnifica, 197.
magnifice, 54. 61. 69. 127. 131.
175.
magnificentior, 126.
magnificentioribus, 136.
magnificentissimum, 86.
magnificum, 161.
magnis, 12. 21. 187. 200.
magnitudine, 10. 22.
magnitudinem, 188.
magnitudinis, 37.
magno, 28. 46. 47. 64. 97.
144. 181. 188. 233.
magnoque, 104.
magnos, 36.
magnum, 19. 87. 97. 211.
magonemque, 73.
magnus, 86. 98. 166.
Maguntiacorum, 156.
majestate, 90.
major, 20. 124.
majora, 140. 202. 216.
majore, 118. 165.
majoribus, 120. 193.
majoris, 154. 183. 184.
majorum, 110. 134. 181. 192.
233.
majus, 131. 165.
mala, 206.
male, 63. 74.
maledictis, 204.
malique, 127.
mali, 129. 148. 157. 169.
malignorum, 200.
malis, 197.
malicia, 157.
mallet, 20.
malo, 11. 58.
malorum, 71. 194. 201.
malos, 111. 199.
maluerit, 206.
maluisset, 96.
maluit, 1. 6. 90. 93. 121. 140.
195. 208.
malum, 154. 159. 170.
Mamertinos, 62.
Mamilium, 44.
Mamma, 146. 147. 213.
Mammæ, 21.
manavit, 18.
Mancino, 84.
Mancinus, 81.
mandare, 123.
mandatum, 117. 119.
mandati, 158.
mandatis, 142. 227.
manentibus, 176.
manet, 23. 152. 176.
manibus, 15. 16. 23. 29. 53. 54.
193. 194. 221.

manibusque, 226.
Manilio, 80.
manipulares, 22.
manipularium, 165.
manipulis, 22.
Manius, 58.
Manlii, 52.
Manlio, 50.
Manlium, 67.
Manlius, 51. 54. 77.
mansit, 131.
mansuetque, 168.
mansuetus, 205.
manu, 11. 23. 52. 69. 85. 86.
99. 100. 124. 141. 164. 168.
180.
manubiis, 59.
manum, 56. 85. 97. 117. 159.
192. 218.
manumissionum, 192.
manumitterent, 62.
manus, 37. 63. 115. 150. 190.
198.
Maraboduum, 188.
Marcellino, 215.
Marcellinus, 225.
Marcello, 66.
Marcellum, 213.
Marcellus, 68.
Marci, 77. 151. 208.
Marcia, 209.
Marcus, 46.
Mareo, 132.
Marcomanni, 171.
Marcomannorum, 217.
Marcomannos, 132.
Marcomaro, 133.
Marcum, 100. 208.
Marcus, 15. 21. 64. 68. 69. 75.
86. 91. 101. 105. 145. 151. 178.
203. 206. 207. 214.
mare, 58. 97. 105. 115.
marem, 79.
mares, 115.
Margum, 167.
mari, 12. 63. 105. 115. 116. 127.
191. 203. 210.
maria, 13. 15. 131. 169.
Marii, 94.
marina, 15.
Mario, 94. 95.
maris, 49. 113. 152.
mariti, 118. 212.
maritimis, 34.
marito, 47. 77. 106. 186.
maritos, 228.
maritus, 234.
Marium, 92. 95. 96. 233.
Marius, 88. 89. 93. 156. 157.
166.
marmore, 103.
marmoream, 185.
Maro, 11. 13.
Marone, 9.
Maronis, 3.
Marisæ, 115.
maris, 57.
marforum, 84. 101.

marce,

Matte, 21. 27.
 Matix, 22.
 Matia'em, 31.
 Martiniano, 177.
 Martinianum, 223. 214.
 Martio, 93.
 Martis, 21. 31.
 Martius, 34.
 Maslanifam, 73.
 Massiliam, 221.
 Massinifæ, 7.
 mater, 22. 69. 80. 89. 118.
 213.
 materia, 180.
 materies, 131.
 materni, 111.
 materno, 19. 60. 110.
 maternum, 183.
 matre, 8. 47. 191. 196. 210.
 230. 232.
 matrem, 13. 40. 67. 118. 159.
 213. 221. 224.
 matres, 14.
 matri, 113.
 matris, 69. 110. 212. 212.
 matruclum, 17.
 matrimonia, 210.
 matrimonii, 117.
 matrimoniiis, 144. 212. 213.
 matrimonium, 38. 191.
 matrilque, 146. 147.
 matronæ, 41.
 matronarum, 44. 47.
 matronas, 189.
 matronis, 70.
 matura, 217.
 maturaret, 24.
 maturime, 146. 152.
 matutinum, 212.
 Mauri, 114. 115. 190.
 Maurici, 200.
 Mauricus, 200.
 Mauritaniz, 87.
 Mauritaniam, 230.
 Maurorum, 73.
 Maurus, 215.
 maufoleo, 106.
 Maxentii, 179.
 Maxentio, 180. 181. 211.
 Maxentium, 173. 174. 212.
 Maxentius, 173. 174. 175. 180.
 211.
 maxima, 10. 15. 156. 170. 182.
 maximam, 10. 11. 39.
 maximarum, 201.
 maxime, 97. 108. 116. 117. 118.
 135. 149. 166. 168. 169. 172.
 180. 193. 198. 207. 211. 227.
 214.
 Maximiani, 210.
 Maximiano, 170. 211.
 Maximianus, 211. 222.
 Maximini, 150.
 Maximinum, 168. 169. 210.
 Maximino, 221.
 Maximinus, 148. 173. 176. 213.

214. 222.
 maximis, 64. 122. 195.
 maximo, 52. 53. 54. 66. 93.
 154. 152.
 maximum, 31. 36. 43. 231.
 Maximumque, 179.
 maximus, 10. 17. 67. 176.
 21.
 me, 104. 127. 194.
 mea, 174.
 mea, 105.
 meam, 83.
 mecum, 9.
 medendique, 203.
 medente, 127.
 media, 72. 79. 127. 134. 215.
 Medix, 142.
 Mediam, 49.
 mediaque, 129.
 medias, 53.
 medicæ, 5.
 medicaminibus, 97.
 medicinx, 106.
 medico, 156.
 medicus, 61.
 medio, 119. 192. 214. 219.
 mediocri, 219.
 medioeriter, 224. 211. 233.
 Mediolanensis, 210.
 Mediolani, 159. 216.
 Mediolanum, 123. 158. 172.
 217. 234.
 mediis, 4.
 meditari, 214. 230. 231.
 meditatis, 188.
 meditatum, 204.
 medium, 19. 58. 174. 190.
 218.
 mei, 127.
 meis, 58.
 melior, 188. 233.
 melioraque, 142.
 meliores, 111. 125.
 melius, 157.
 membra, 46. 205. 212.
 membrorum, 166. 234. 211.
 meminerat, 14.
 meminisse, 230.
 Memmum, 93.
 memor, 7. 17. 166. 155. 203.
 memorantibus, 114.
 memorare, 117. 230.
 memorari, 144.
 memoratos, 116. 191.
 memoraturus, 117.
 memoratu, 211.
 memoratum, 165.
 memoravimus, 122. 170.
 memorum, 168.
 memoria, 160. 166. 174. 233.
 memorix, 8. 24. 142. 158. 189.
 memoriam, 114. 138. 165. 168.
 Menapiz, 168.
 Meninge, 215.
 Menenius, 46.
 mens, 139. 233.
 menfæ, 213.

menfam, 218.
 menfarum, 15.
 menfas, 14. 15.
 menfe, 119. 121. 126. 130. 146.
 163. 226.
 menfem, 134. 179. 188. 189.
 menfes, 31. 66. 80. 123. 124.
 154. 192. 196. 208. 212. 215.
 229. 230. 231.
 menfibus, 21. 111. 145. 176.
 200. 210. 212. 218. 219.
 menfis, 14. 114. 193.
 menfium, 211.
 menfuras, 36. 37.
 mente, 94. 212. 213.
 mentem, 72. 118. 173.
 mentes, 17. 38. 176.
 mentibus, 6.
 mentiebatur, 83.
 mentione, 200.
 mentis, 204.
 mentium, 138.
 mentum, 194.
 mercede, 188.
 mercenaria, 212.
 mercenarii, 65.
 mercenarius, 90.
 mercibus, 104.
 Mercurii, 199.
 mereri, 199.
 meretricis, 209.
 meridie, 12. 114. 115. 219.
 merita, 59.
 meritis, 175.
 merito, 11. 117. 152. 212.
 meritum, 194.
 mero, 188.
 Merobaudæ, 230.
 merfit, 63.
 meruerat, 139.
 meruiffet, 119. 181.
 meruit, 38. 91.
 Mesopotamia, 170. 216.
 Mesopotamiam, 155. 165.
 Meffalina, 190.
 Meffalinæ, 115.
 Meffana, 62.
 Mefenius, 40.
 Metaurum, 71.
 Metellæ, 83.
 Metelli, 82.
 Metello, 88.
 Metellus, 82. 83. 84.
 Metii, 52. 34.
 Metio, 195.
 Metium, 34.
 metiri, 126.
 Metius, 33.
 metri, 8.
 metu, 18. 57. 114. 115. 116. 121. 123.
 126. 135. 139. 141. 145. 149.
 159. 161. 162. 165. 167. 169.
 172. 174. 189. 190. 195. 197.
 198.
 metuebantur, 108. 133.
 metuens, 149.
 metueret, 16.

Q9

- metui, 162.
metuit, 11.
metum, 142. 158. 175. 181.
metus, 167.
meum, 83.
Mezentii, 170.
Mezentio, 17.
Mezentium, 18.
migrare, 51.
mihî, 61. 81. 125. 138. 166.
miles, 65. 64. 186. 193.
militantis, 48.
militare, 193.
militarem, 212.
militares, 114. 174. 218. 225.
militari, 110. 150. 163. 201. 213.
214. 219.
militaribus, 51. 148. 165. 168.
177. 214.
militaris, 164. 175.
militariter, 16.
militarium, 162. 167. 179. 190.
204.
milite, 212. 213.
militem, 51. 193. 213.
milites, 23. 48. 68. 120. 125.
141. 149. 150. 153. 154. 159.
162. 164. 174. 179. 185. 200.
203. 229. 231.
militia, 113. 137. 159.
militia, 46. 50. 109. 114. 120.
123. 126. 131. 152. 156. 165.
168. 169. 170. 177. 180. 181.
182. 188. 196. 204. 219. 224.
militiaque, 53.
militiam, 46. 128. 154. 229.
militibus, 20. 68. 105. 107.
111. 115. 121. 146. 153. 154.
157. 160. 162. 164. 173. 189.
190. 193. 194. 200. 207. 214.
227.
militum, 47. 52. 54. 55. 64.
69. 70. 80. 92. 114. 119.
153. 183. 167. 200. 212. 214.
225. 226. 231.
mille, 151. 122. 195.
millesimum, 151.
millia, 64. 81. 95. 161. 175. 184.
210. 231.
millibus, 23. 67. 81. 206. 221.
232.
millies, 121.
millium, 189.
milvio, 221.
Milvium, 92. 175.
minacibus, 221.
Minervæ, 50. 126.
Minervina, 223.
minima, 151.
minime, 158. 205. 213.
minimum, 179.
minis, 92. 101. 110. 111.
ministra, 121. 195. 228. 233.
ministerium, 129.
ministerium, 46.
ministri, 163.
ministris, 207.
ministrorum, 15. 158. 179. 183.
204.
ministerium, 136.
minor, 177.
minore, 171.
minorum, 35.
Minturnis, 88.
Minucio, 45. 86.
Minucium, 45. 67.
minuebat, 228.
minuit, 95.
minus, 110. 111. 123. 125. 127.
140. 156. 169. 172. 180. 181.
184. 215. 227. 229. 234.
mira, 49. 97. 177. 124.
mirabili, 210.
miræ, 37.
miranda, 201.
mirantibus, 123. 127.
mirarentur, 49.
mirari, 233.
mire, 7. 108. 116. 127. 130. 133.
142. 182.
miri, 174.
mirifica, 202.
mirifice, 144. 176.
Mirmillonum, 197.
mirum, 116. 157. 166. 172.
194.
mirus, 227.
miscabantur, 156.
miscere, 234.
miscuisse, 201.
Misenon, 13.
Misenum, 13.
miserabilior, 114.
miserabiliter, 161.
misere, 205.
miseriarum, 14.
misericordia, 42.
misericors, 233.
miseriis, 169.
miserunt, 18. 49. 100. 184.
misit, 55. 56. 70.
missi, 45. 50. 174.
missique, 137.
misso, 165. 226.
missos, 23. 24. 52.
missum, 5. 85. 224.
missus, 33. 52. 62. 63. 64. 65.
72. 75. 77. 80. 82. 93. 97.
101. 104. 106.
missusque, 62.
mistique, 123.
mitem, 38. 163.
mites, 38.
Mithradatem, 97.
Mithradates, 96.
Mithridatem, 90. 93. 95.
Mithridatis, 93. 94. 99.
miti, 38. 206.
mitis, 185.
mitissimus, 113. 190.
mitius, 139.
mittendos, 85.
mitterent, 108. 192.
mitteretur, 59.
mittunt, 114.
moderata, 170.
moderateque, 202.
moderatus, 199.
moderatorem, 127.
moderatum, 126.
modeste, 165.
modesti, 176.
modestia, 110. 161. 170. 180.
modestiamque, 185.
modestiore, 142.
modestioribus, 228.
modesto, 154. 233.
modica, 121.
modice, 108.
modo, 3. 12. 17. 18. 20. 24.
115. 115. 118. 129. 135. 140.
143. 148. 153. 159. 164. 170.
171. 180. 181. 186. 190. 199.
210. 216. 217. 221. 226. 227.
231.
modum, 9. 81. 119. 149. 172.
168. 174. 176. 211. 221.
modus, 128.
Mœcenas, 185.
Mœlium, 45.
mœnia, 34. 135.
mœnibus, 24. 27. 172.
mœnium, 152. 204.
Mœnum, 144.
mœrebant, 130.
mœrore, 207.
Mœsia, 215. 216.
Mœsia, 120. 179.
Mœsiam, 167. 219.
Mœsorum, 164.
mœstitia, 115.
Moguntiacum, 216.
mole, 13.
moles, 122. 170.
molestia, 122.
molestia, 178. 188.
molestiarum, 166.
molestiis, 159.
molestus, 208.
moliebantur, 125.
mollioribus, 217.
molliret, 30.
mollissimum, 152.
mollitiem, 49.
molliverat, 127.
mollius, 119.
Molonem, 102.
momenti, 233.
monendo, 122. 195.
monente, 49.
monentibus, 195.
monerent, 50.
moneretur, 208.
monetæ, 6. 161.
monetarii, 218.
monitores, 114.
monitoribus, 250.
monitos, 232.
monitum, 15. 143.
mons, 197.
monte, 5. 9. 23. 45.

monteis, 34.
montem, 19. 29. 31. 76. 77.
161. 219.
mentes, 122. 195.
mentibus, 6. 8.
montis, 10. 21. 51. 217.
montium, 8. 217.
monuerit, 117. 117.
monuit, 69. 87. 233.
monumenta, 54. 122. 192.
155.
monumentis, 161.
Mopsoerem, 217.
mora, 43. 67. 231.
morabantur, 114.
morantibus, 114.
moraretur, 141.
moras, 150.
moratur, 152.
moratus, 119.
Morbo, 1. 13. 23. 31. 87. 95.
107. 128. 141. 154. 187. 204.
107. 208. 214.
more, 117. 121. 122. 125. 128.
129. 151. 155. 176. 177. 187.
191. 191. 198. 199. 211. 212.
231.
morem, 15. 162. 105. 210.
moreretur, 187.
mores, 3. 6. 107. 121. 138. 158.
176. 182. 187.
moreque, 103.
mori, 18. 137.
moribus, 38. 127. 113. 110. 117.
130. 136. 138. 166. 218. 232.
moriens, 73. 74.
morientis, 107.
moris, 10. 145.
moritur, 132.
mors, 124. 138. 158. 219. 220.
mortales, 126. 148. 151. 206.
222.
mortalibus, 13.
mortalium, 114. 134. 142.
150.
morte, 106. 118. 143. 165. 167.
196. 208. 217. 221. 222. 226.
mortem, 17. 78. 92. 119. 120.
153. 158. 200. 204.
mortibus, 197.
mortis, 57. 171. 213. 214.
mortis, 101.
mortui, 124.
mortuam, 14.
mortuo, 58. 66. 105. 108. 117.
119. 132. 145. 163. 173. 191.
203. 209. 210. 223. 225.
230.
mortuum, 138. 187.
mortum, 38.
mos, 6. 10. 11. 107. 118. 123.
127. 129. 132. 143. 153. 154.
157. 160. 183. 228.
moti, 113.
motibus, 179. 181.
motis, 115.
motos, 12.

motu, 20. 128.
motus, 47. 112. 156. 172. 180.
194.
movenda, 184.
moverat, 159.
moveretur, 175.
moveri, 69.
moverit, 233.
mover, 146.
movit, 69. 70.
mox, 16. 19. 21. 27. 50. 62. 64.
88. 90. 93. 97. 99. 101. 103.
107. 111. 146. 149. 151. 190.
199. 216. 218. 232.
moque, 115. 123.
Mucaperem, 163.
Mucianum, 194.
mucrone, 58.
multa, 178.
multatur, 222.
muliebri, 4. 113. 191. 213. 222.
231.
mulier, 94. 116. 155.
muliere, 217.
mulierem, 12. 119. 192.
mulieres, 11. 22. 146.
mulieris, 67.
mulierum, 115.
milionem, 38.
multa, 13. 24. 53. 62. 87. 119.
125. 127. 131. 141. 154. 188.
193. 195. 198. 208.
multaque, 208.
multæ, 119. 133.
multæque, 122.
multam, 225.
multas, 111. 202.
multatum, 75.
multiformibus, 191.
multiformis, 104.
multi, 148.
multiplex, 204.
multiplici, 111.
multique, 124.
multis, 11. 17. 93. 96. 185. 187.
199. 204. 209. 224. 234.
multitudine, 156. 218.
multitudinem, 16. 217.
multitudo, 28. 55.
multo, 84. 119. 124. 130. 144.
150. 175. 176. 180. 201. 202.
215. 216. 217.
multoque, 134.
multos, 8. 31. 142. 168. 169.
200. 202. 226.
multum, 63. 174. 186. 208.
216. 227. 233.
multus, 87.
Mummio, 80.
Mummus, 82.
Mundam, 99. 105.
mundi, 106.
munerari, 233.
munere, 233.
muneri, 81.
muneribus, 44. 123. 128. 196.
204.

muneris, 29. 160.
munerum, 46. 143.
municipiis, 109.
municipio, 130. 142.
munifica, 115.
munificentia, 174.
munificeque, 161.
munimento, 172.
munimentum, 127. 165. 173.
muniret, 24. 27.
muniri, 6.
munire, 122. 195.
munificissimis, 64.
munivere, 165.
munivit, 140.
munus, 86. 93. 127. 162.
muriam, 87.
muris, 161. 194. 218.
muro, 140. 148. 158.
muros, 70. 79. 173.
murthinam, 105.
Murtham, 226.
murum, 36.
Mus, 51. 62.
Musa, 3.
Musalamiorum, 115. 160.
musca, 125. 138.
muscarum, 113. 158.
muscus, 203.
mutandi, 20.
mutare, 15. 230.
mutavi, 117.
mutata, 8. 151.
mutatz, 176. 197. 199.
mutaverat, 180.
mutaverit, 207.
Mutia, 42.
Mutinam, 105.
Mutio, 42. 85.
Mutius, 41.
mutuis, 41.

N

N Abide, 75.
naâa, 118.
naâi, 28. 116.
naâos, 23.
naâus, 111.
naâum, 197.
Naxio, 73.
nam, 21. 29. 55. 63. 72. 81.
99. 110. 115. 136. 139. 141. 149.
152. 154. 155. 158. 160. 164.
165. 170. 173. 180. 186. 187.
208. 209. 216. 218. 222. 231.
232. 234.
namque, 17. 115. 116. 117. 118.
120. 121. 122. 126. 131. 132.
137. 144. 148. 153. 156. 157.
163. 164. 166. 167. 168. 172.
175. 175. 177. 177. 180. 184.
191. 194. 195. 196. 208. 209.
216. 218. 222. 226. 228. 231.
232. 234.
Narbonæ, 219.
Narbonæ, 167.

- Narcissus, 167. 190.
 nares, 189.
 naribusque, 226.
 Narniam, 215.
 Narniensis, 199.
 narrantur, 118.
 Nasceum, 170. 171.
 nascereur, 21. 187.
 nasei, 138.
 Natica, 67. 85.
 Natica, 69.
 Naso, 187.
 nata, 6. 37.
 natalem, 225.
 natio, 171.
 nationes, 169. 182. 215.
 nationibus, 116.
 nationibusque, 205.
 nato, 19.
 natos, 21. 22. 199.
 natu, 177.
 natum, 180. 223. 227.
 natura, 116. 157. 173. 175. 181.
 206. 222.
 naturæ, 22. 110. 163. 174. 212.
 233. 234.
 naturalia, 211.
 natus, 65. 88. 97. 101. 121. 177.
 206. 209. 215. 219.
 navali, 77. 105.
 navaverat, 32.
 navavit, 94.
 nave, 62.
 naveis, 64. 65.
 navem, 49. 69.
 naufragio, 61. 155.
 navi, 15.
 navibus, 12. 14. 64. 65.
 navigandum, 77. 87. 115. 156.
 221.
 navigii, 140.
 Navii, 35.
 navim, 49.
 Ne, 4. 15. 27. 48. 59. 66. 70.
 74. 81. 84. 86. 91. 95. 94.
 104. 120. 130. 133. 135. 138.
 140. 146. 149. 159. 161. 166.
 167. 172. 174. 176. 181. 185.
 187. 196. 197. 204. 205. 206.
 208. 212. 214. 228. 229. 233.
 nec, 46. 68. 81. 92. 101. 149.
 186. 192. 201. 215. 226. 221.
 necandos, 22.
 necareur, 103.
 necari, 21. 130. 194. 224.
 necato, 149.
 necatum, 187.
 necatur, 225.
 necatus, 48.
 necavit, 62. 232.
 necdum, 229.
 necce, 99. 137. 152. 175.
 necem, 40. 42. 106. 192. 211.
 225.
 necessarias, 174.
 necessariorum, 103.
 necesse, 205.
 necessitate, 55.
 necessitudinem, 139. 140.
 neci, 149.
 necisne, 118.
 necis, 125. 162. 165.
 necnon, 11. 12. 195. 204.
 nectere, 113.
 nedum, 117.
 nefandos, 200.
 nefaria, 111. 195.
 nefariam, 113. 114.
 nefarie, 172. 180.
 nefas, 15.
 nefastos, 50.
 negabatur, 211.
 negaretur, 69. 99.
 negarunt, 46. 104.
 negatis, 28.
 neglecto, 200.
 neglectus, 218.
 negligeret, 231.
 negotia, 203. 208.
 negotiaretur, 195.
 negotii, 225. 228.
 negotiis, 122.
 negotio, 171. 181.
 negotiorum, 162.
 Nemeæ, 75.
 neminem, 58. 168. 210. 217.
 nemini, 86. 162.
 nemo, 3. 10. 19. 31.
 nemora, 6. 96. 135. 138.
 nemus, 119.
 Neotericum, 1.
 Neophyto, 192.
 nepos, 19. 34. 84. 214.
 nepotes, 21.
 Nepotianus, 226.
 nepotis, 224.
 neprum, 105.
 nequam, 157.
 nequaquam, 118. 157. 184. 199.
 neque, 25. 111. 112. 114. 115.
 117. 122. 123. 125. 126. 129.
 130. 131. 137. 140. 141. 143.
 147. 148. 150. 156. 158. 159.
 161. 163. 165. 167. 169. 171.
 172. 173. 174. 175. 176. 180.
 184. 191. 197. 198. 200. 207.
 216. 224. 229. 232. 234.
 nequeat, 163.
 nequeunt, 148.
 nequequam, 118.
 nequirent, 123. 229.
 nequiret, 211.
 nequitia, 9.
 nequivit, 118.
 Nero, 71. 108. 150. 183. 191.
 192.
 Nerone, 74. 169.
 Neronem, 197.
 Neroni, 117. 119.
 Neronis, 114. 117. 118. 120.
 191.
 Nerva, 125. 126. 127. 199. 200.
 202.
 Nervam, 200.
 nescio, 5. 125. 189. 232.
 ni, 121. 140. 158. 178. 194.
 Nicæa, 178.
 Nicomedem, 96. 99.
 Nicomedia, 135. 172.
 Nicomedia, 172.
 Nicomediam, 221.
 Nicostaten, 8.
 niger, 210.
 nigrum, 138.
 nihil, 11. 19. 58. 72. 82. 109.
 127. 139. 142. 145. 163. 176.
 182. 206. 208. 218. 231. 233.
 nihilo, 75.
 nihilominus, 27. 67.
 Nili, 183.
 Nilo, 98.
 nimia, 76. 87. 227.
 nimia, 86.
 nimiam, 82. 89.
 nimii, 121. 194.
 nimio, 224.
 nimis, 119. 160. 181.
 nimium, 138.
 nimius, 94. 125. 218.
 nisi, 25. 58. 78. 96. 107. 115.
 116. 127. 131. 132. 138. 140.
 159. 184. 187. 189. 195. 206.
 206. 217.
 nitebantur, 110.
 nitebatur, 139.
 nititur, 218.
 nobile, 10. 62.
 nobilem, 42. 201.
 nobiles, 148. 189.
 nobili, 152. 192. 193.
 nobilibus, 93. 111.
 nobilior, 75.
 nobiliores, 115. 190.
 nobilis, 30. 91. 93. 119. 120.
 210.
 nobilissima, 78.
 nobilissimo, 215.
 nobilissimos, 52. 72.
 nobilitas, 85. 145. 150. 153. 159.
 227.
 nobilitati, 166.
 nobilitatis, 46. 114.
 nobilium, 159. 176. 220.
 nobis, 139. 171. 173.
 nobiscum, 200.
 nocte, 54. 62. 72. 73. 116. 158.
 177. 195. 223.
 noctem, 106. 225.
 noctis, 192. 218.
 noctu, 42. 229.
 noctuque, 231.
 nocturna, 197.
 nocturno, 96.
 nocuit, 72.
 nodo, 136.
 Nolæ, 107. 187.
 Nola, 68.
 noller, 188.
 noluit, 83. 57. 58. 104.
 nomen, 7. 14. 20. 23. 68. 108.
 117. 122. 123. 125. 135. 134.
 136.

136. 138. 141. 142. 144. 146.
151. 158. 168. 176. 177. 180.
199. 201. 209. 210. 214. 220.
225. 226. 227. 232.
nomina, 45. 128. 158. 177. 218.
nominabant, 212.
nominabat, 224.
nominamus, 195.
nominatim, 202.
nongentesimo, 131.
nominasset, 5.
nominatum, 68.
nominatus, 188.
nomine, 15. 16. 18. 23. 33. 43.
48. 70. 76. 114. 116. 117.
129. 135. 140. 145. 146. 147.
148. 151. 156. 169. 171. 174.
177. 183. 185. 196. 199. 201.
209. 210. 211. 212. 217. 210.
222. 223. 227.
nominetur, 7.
nomini, 143. 231.
nominibus, 29. 159. 203.
nominis, 16. 20. 99. 157. 178.
nominum, 167.
non, 5. 9. 10. 14. 18. 20. 47.
48. 49. 58. 62. 65. 74. 78.
83. 86. 90. 94. 98. 100. 103.
112. 115. 115. 138. 141. 150.
156. 186. 187. 188. 189. 191.
199. 203. 205. 206. 207. 211.
212. 215. 226. 227. 231. 233.
234.
Nonio, 91.
nonnulli, 11.
nonnullis, 196. 197.
nonnunquam, 231.
nono, 208. 217.
norant, 6.
Norbanum, 198.
noscendis, 127.
nosse, 189.
noster, 7. 11.
nostri, 194.
nostra, 86. 133. 151. 166.
nostræ, 24. 138.
nostram, 145. 170.
nostri, 160.
nostris, 164. 211.
nostro, 177. 180.
nostrum, 171.
notam, 161.
notantur, 178.
notaverat, 212.
notaverit, 215.
notio, 165.
notior, 116.
notum, 212.
nova, 118. 110. 153. 168. 170.
195. 210.
novacula, 36.
novæ, 19. 144.
novandæ, 177.
novaretur, 181.
novas, 121. 185. 195. 178.
novato, 115.
novem, 61. 132. 195. 211.
noverca, 80.

novercali, 187.
novercam, 144. 212.
novem, 175. 211.
novi, 202. 219.
novis, 93. 171.
novisque, 187.
novissime, 113. 217. 218.
novissimis, 214.
novitate, 61.
novo, 137. 185. 207.
noxa, 210.
noxæ, 10.
noxiorum, 118.
noxios, 188. 214.
nubentium, 117. 191.
nuberet, 81. 191.
nubibus, 17.
nubilo, 21.
nudi, 132.
nudos, 134.
nulla, 130. 116. 217.
nulli, 208. 211. 221.
nullis, 51. 69. 86. 149. 151.
nullius, 11.
nullo, 12. 140. 160. 161. 163.
185. 192. 205. 214.
nullus, 185.
num, 160. 204.
Numa, 100.
Numæ, 14. 128. 129.
Numam, 32. 107.
Numantiam, 80. 81.
Numantini, 81.
Numantinos, 81.
Numantinus, 80.
Numeriani, 165. 167.
Numeriano, 165.
Numerianum, 119.
Numerianus, 165. 219. 220.
numero, 19. 35. 47. 62. 171.
184. 187.
numerofus, 194.
numerus, 95.
Numici, 17.
Numidarum, 82.
Numidia, 88.
Numidia, 83.
Numidiam, 97.
Numidici, 84.
Numidicus, 83. 93.
numinis, 168.
numinum, 171. 210.
Numitor, 20. 23.
Numitore, 20.
Numitorem, 20. 21. 27.
Numitori, 20.
numo, 6.
nummariam, 161.
nummis, 44.
nunc, 4. 10. 97. 112. 172. 197.
200. 215. 221.
nunciarent, 24.
nunciatum, 16. 152.
nuncio, 121. 208.
nuncuparet, 23. 146.
nuncupatur, 19.
nunquam, 72. 184. 187. 203.
209. 210. 221. 226.

nupta, 190.
nuptiam, 116. 176.
nuptas, 115. 167. 190.
nuptiæ, 18.
nuptiarum, 21.
nuptias, 116. 118. 197. 233.
nuptis, 18.
nuptu, 81.
nurus, 40.
nufquam, 17. 20. 206.
nutaret, 44.
nutriendos, 21. 21.
nutrice, 94.
nutricis, 14.
nutrire, 224.
nutu, 20. 171.

O
B, 9. 18. 28. 31. 41. 46.
49. 50. 51. 53. 54. 57. 59. 64.
65. 67. 71. 78. 79. 80. 81.
87. 89. 90. 91. 92. 100. 104.
107. 108. 111. 120. 125. 136.
139. 140. 154. 166. 171. 176.
179. 183. 184. 185. 188. 189.
196. 198. 199. 201. 206.
208. 209. 211. 213. 214. 225.
229.
obediens, 114. 190.
obhæfisse, 21.
objecit, 87. 113.
objecisse, 119.
obitus, 206.
obiens, 156.
obiisset, 44. 114.
obiit, 173. 209.
obitum, 7. 207.
oblatum, 68.
oblectabatur, 187.
oblectantur, 165.
oblectatus, 130.
obligarentur, 56.
obliqua, 194.
oblivisci, 194.
obnoxiam, 42.
obprobrans, 87.
obruï, 29.
obrogante, 86.
obscenissimos, 146.
obfedit, 9. 105. 217.
obfes, 212.
obfessa, 50.
obfessam, 60.
obfessum, 93.
obfessus, 62. 89. 50. 96. 99.
142. 173. 221.
obfidebant, 45.
obfidem, 75. 87.
obfiderent, 50.
obfideret, 41. 49. 50. 132.
obfideri, 55.
obfides, 42. 126. 179. 184.
obfidibus, 42.
obfidii, 118.
obfidio, 39. 45. 50. 93.
obfidionali, 45. 53. 80.
obfidione, 53. 150. 173. 176.
R
r

- obfidis, 173.
 obfisteres, 24.
 obfistere, 17.
 obfistillet, 158.
 obfistit, 200.
 obftrepente, 80.
 obftectum, 135.
 obtentui, 109.
 obtentum, 217.
 obftectantium, 132.
 obftectaretur, 167.
 obftectatus, 157.
 obftexerat, 111.
 obtinebat, 108.
 obtinendo, 19.
 obtinendum, 180.
 obtinentem, 100.
 obtineret, 98.
 obtinuerat, 173.
 obtinuit, 10. 60. 150.
 obtrorfic, 87.
 obtricatoribus,
 obtruncat, 167.
 obtruncantur, 212.
 obtruncatur, 209. 218.
 obtruncatus, 225.
 obtruncavere, 137.
 obtrulerant, 178.
 obtrulerunt, 184.
 obtuliffet, 160.
 obtulit, 51. 209.
 obtunderetur, 166.
 obveniffent, 23.
 obveniffet, 53.
 obvenit, 163.
 obventurum, 197.
 obvia, 94.
 obviam, 5. 11. 33. 167.
 obvium, 5.
 obvoluto, 81. 213.
 occasus, 115.
 occidendi, 139.
 occidendos, 56.
 occidere, 219.
 occifione, 43.
 occiderat, 163. 168.
 occidi, 99.
 occidiffet, 177.
 occidit, 33. 40. 42. 48. 51. 54.
 90. 101. 104. 106. 220.
 occiditur, 157. 190. 210. 214.
 219. 220. 224. 226. 227.
 occifo, 17. 156.
 occifos, 61.
 occifum, 17. 24.
 occifurum, 62.
 occifus, 25. 27. 36. 40. 47.
 77. 79. 86. 89. 98. 99. 103.
 105. 220.
 occiperat, 180.
 occipie, 124. 128. 129.
 occubuerat, 153.
 occubuit, 69.
 occulta, 133.
 occultandam, 226.
 occultantem, 113.
 occultaretur, 220.
 occultari, 159.
 occultatus, 135.
 occultatum, 116. 118. 166. 191.
 occulte, 186. 212. 226.
 occultior, 108.
 occultis, 200. 204.
 occultum, 87.
 occupant, 79.
 occupare, 55.
 occuparent, 155.
 occuparunt, 48.
 occupatis, 70.
 occupato, 5.
 occupaviffet, 16.
 occupavit, 18. 38. 76. 77. 86.
 89. 96.
 occurrentes, 22.
 Oceani, 112.
 Oceanum, 99.
 Ociffie, 36.
 Octavia, 109.
 Octaviam, 191.
 Octaviani, 188. 110.
 Octaviano, 107.
 Octavianus, 100. 107. 183.
 Octavio, 84. 89. 107. 183.
 Octavium, 89.
 Octavius, 15. 21.
 octavo, 6. 121. 226. 227.
 octavum, 181.
 octingentesimus, 116.
 octo, 10. 72. 80. 212. 221. 227.
 229. 231.
 octoginta, 71. 209.
 Octobremque, 124.
 octogenarius, 71.
 octogesimo, 136.
 octogefimum, 110.
 octoginta, 120. 231.
 oculi, 17. 231.
 oculis, 58. 186.
 oculorum, 166. 186. 210.
 oculosque, 55.
 oculos, 159. 186. 234.
 oculum, 21.
 ocyus, 114. 127.
 oderat, 188.
 odia, 99. 291.
 odio, 134. 165. 175. 180. 187.
 206. 222.
 odium, 65.
 odore, 166.
 odoribus, 98.
 Offellam, 89.
 offenderent, 174.
 offenderunt, 45.
 offendunt, 40. 119.
 offenduntur, 176.
 offerente, 217.
 offerentibus, 58.
 offerre, 124.
 offerret, 204. 205.
 officere, 167.
 officia, 119. 148. 154. 168. 174.
 204. 212. 233.
 officiant, 138.
 officii, 175. 216.
 officiis, 174.
 officio, 168.)
 officiorum, 213.
 officiofius, 227.
 officium, 114. 119. 162.
 Ogulnii, 49.
 Ogulnio, 49.
 olera, 211.
 olei, 178.
 oleis, 164.
 olim, 5. 8. 46.
 Olympiadis, 222.
 Olympo, 3.
 ominibus, 56.
 omiffum, 117.
 omiffionem, 125.
 omiffio, 6. 47. 162.
 omittam, 228.
 omne, 18. 20. 118. 193.
 omneis, 56. 62. 74.
 omnem, 11. 20. 109. 113. 206.
 omnemque, 116. 190.
 omnes, 19. 48. 56. 96. 110. 114.
 111. 122. 138. 141. 148. 168.
 190. 194. 203. 208. 217.
 233.
 omnefque, 205.
 omni, 1. 18. 60. 187. 193. 195.
 218. 219. 231.
 omnia, 12. 17. 22. 31. 46. 78.
 83. 89. 112. 116. 121. 129. 131.
 134. 142. 159. 168. 169. 171.
 179. 189. 190. 199. 202. 204.
 206. 210.
 omnibus, 7. 9. 18. 28. 55. 63.
 74. 104. 105. 108. 118. 125.
 138. 154. 164. 169. 189. 198.
 199. 202. 208. 212. 210. 222.
 omnino, 203.
 omnis, 136. 158. 170. 171.
 182.
 omnisque, 192.
 omnium, 18. 24. 28. 30. 36.
 37. 38. 48. 49. 117. 134.
 151. 152. 156. 157. 160. 166.
 174. 182. 200. 204. 206. 210.
 211. 224. 229.
 oneri, 111.
 oneribus, 65.
 oneris, 199.
 onerofa, 18.
 onuftus, 12. 33.
 ope, 39.
 opera, 103. 175. 222.
 operam, 32. 93. 94.
 opere, 124. 219.
 operibus, 112. 195.
 operienda, 133.
 operis, 229.
 opertoque, 6.
 opes, 6. 119. 157.
 opibus, 12. 169.
 opida, 20. 64. 199. 204.
 opido, 14. 29. 30. 34. 51. 131.
 140. 151. 176. 193. 199. 220.
 opidum, 18. 51. 62. 71. 75. 79.
 83. 96. 99. 147. 165. 203.
 225. 231.
 opifex, 156.
 opifices, 161.

Opili, 146.
Opilius, 145.
opima, 18. 52. 68.
Opimii, 86.
Opimio, 86.
Opimum, 86. 92.
opinantesque, 147.
epinionem, 11. 13.
opinonibus, 14.
opitularus, 102.
Oppia, 70.
opplerentur, 180.
opportunam, 14.
opportune, 165. 201.
opportunior, 171.
opportunitis, 127.
opportunitate, 156. 57.
opportunos, 113.
opportunus, 13.
oppositos, 47.
oppositum, 196.
oppressa, 23. 75. 113. 180.
oppressi, 61. 162.
oppressisset, 96.
oppressit, 84. 85. 90. 99. 196.
217. 226.
oppresso, no.
oppressor, 187.
oppressos, 158.
oppressus, 146. 177.
opprimere, 176.
opprimeret, 169.
opprimi, 158.
oppugnat, 61.
oppugnatione, 10.
oppugnavit, 104.
optasset, 41.
optantes, 105.
optimates, 217.
Optimatum, 125.
optimi, 111. 124. 159. 169. 202.
205.
optimis, 112. 178.
optimo, 162.
optimos, 118. 147. 159.
optimus, 67. 69.
optionem, 6. 10. 29. 46.
opulentis, 161.
opum, 76.
opus, 111. 117. 146. 176. 153.
ora, 4. 55. 112. 170.
oracula, 164. 165.
oraculi, 11.
oraculo, 131.
oraculum, 5.
ora, 8.
oram, 14.
orandi, 182.
orando, 108.
orantes, 192.
oras, 12.
oratione, 60. 188.
oratu, 130.
oravit, 69.
orbatum, 124. 198.
orbe, 115. 136. 146. 156.
orbem, 36. 37. 61. 99. 121. 124.
177. 195. 198. 205. 218.

orbes, 15.
orbis, 60. 58. 100. 111. 159.
161. 176. 220. 225. 228.
Orchomenum, 95.
ordinata, 95.
ordinavit, 16. 37.
ordine, 166. 177. 180. 181.
189.
ordinem, 78. 88. 137.
ordines, 114. 162. 214. 228.
ordinibus, 204.
ordinis, 92. 123. 130. 159. 160.
197. 217.
ore, 21. 96. 105. 211. 216.
Oreste, 91.
Oreigontis, 77.
oriebatur, 110. 140.
Oriente, 97. 193. 219.
Orientem, 114. 115. 120. 151.
164. 169. 176. 180. 206. 221.
222. 225.
Orienti, 155.
origine, 4. 16. 19. 209.
212.
originem, 3. 212.
originibus, 18.
originis, 9.
Origo, 1.
orirentur, 30.
oris, 4. 6.
oritur, 154. 156.
oriundus, 60. 96.
ornabat, 105.
ornamenta, 70. 108.
ornamentis, 190.
ornans, 161.
ornare, 133. 171.
ornate, 231.
ornatu, 140.
ornatus, 51.
ornavitque, 127.
ornavit, 185.
Orontem, 104.
orta, 11. 19. 30.
orti, 125. 156.
orto, 146. 199. 203.
ortu, 55. 210. 222.
ortum, 18. 126.
ortus, 78. 142. 162. 179. 191.
214. 215. 216. 221. 224. 226.
229.
os, 100. 232.
Osacem, 104.
osculareretur, 40.
osculatus, 40.
Ostia, 69.
ostendisse, 6.
ostendit, 9. 101. 160. 196.
ostentandi, 131.
ostentans, 119. 149.
ostentatione, 205.
ostentationem, 204.
ostentationi, 161.
ostentorum, 177.
Ostia, 34. 111.
Ostiam, 34. 116.
Otho, 119. 153.
Othone, 119.

Othonem, 110.
Othonis, 193.
otio, 130. 165. 204.
otiosum, 46.
otium, 164. 216. 214.
Otriculum, 215.
ovans, 58. 71. 75.
ovicula, 67.
Ovidium, 187.

P

Abuli, 10.
pacandæ, 168. 169.
pacata, 107. 157.
pacatis, 164.
Pacchiorum, 136.
pace, 7. 60. 105. 130. 159. 174.
176. 178. 195. 204. 214.
pacem, 29. 68. 90. 56. 112.
132.
pacis, 110. 124. 171. 195.
pacta, 124.
pactionem, 116.
pacto, 46. 48.
pactum, 67.
pædagogi, 193.
pæne, 62. 170. 226.
palæstram, 12. 136.
palæstrita, 209.
palam, 117. 166. 186. 191. 204.
palatia, 119. 136.
palatii, 21. 145. 240. 224.
Palatina, 204.
Palatinas, 193.
Palatino, 21.
Palatio, 23. 24. 115. 139. 194.
195. 221.
palatium, 9. 113. 137. 150.
Palestina, 195.
Palestina, 121.
Pallante, 9.
Pallanteum, 9.
Pallasque, 191.
paludamento, 33. 189.
palude, 88.
paludem, 29. 223.
paludibus, 183.
paludis, 215.
palustri, 164.
Pan, 8. 9.
Pana, 8.
Pandaro, 104.
Pani, 9.
Pants, 64. 205.
Pannonia, 188. 215. 226.
Pannonix, 132. 210. 216. 229.
Pannonias, 164.
Pannonici, 120.
Pannonicis, 174.
Pannonio, 212.
Pannonios, 155. 174. 184. 219.
Panormum, 64.
Papiniani, 142.
Papirio, 17.
Papirius, 56.
par, 157. 101. 232.
parabatur, 89.

- parantem, 197.
 pararet, 91. 219. 228.
 paraverint, 174.
 parca, 202.
 parcendum, 159.
 parcens, 117. 191.
 parcere, 6.
 parcus, 129. 131. 136.
 parem, 117.
 parendi, 107. 111. 185.
 parent, 165.
 parentavit, 99.
 patente, 208.
 parentem, 167. 205.
 parentes, 3. 22. 232.
 parentibus, 11. 174. 180. 199.
 210. 211. 225.
 parentis, 234.
 parentisque, 110.
 pares, 116.
 pari, 38. 71. 118. 131. 143. 148.
 153. 158. 159. 171. 208. 214.
 216.
 paria, 116. 178. 181.
 paribus, 140.
 Paridis, 199.
 parietariam, 214.
 parietem, 185.
 parietis, 226.
 parique, 221.
 pariter, 17. 23. 24. 109. 188.
 193. 199. 204. 211. 214. 220.
 paritorium, 110.
 pariturum, 149. 217.
 parium, 118.
 particidaruna, 111.
 particidio, 118. 197.
 parricidium, 143.
 pars, 107. 156. 171. 217.
 parsimonia, 176.
 parsimoniam, 139.
 parsa, 17.
 parte, 6. 20. 53. 62. 71. 75.
 132. 138. 152. 170. 171. 180.
 182. 216.
 partem, 100. 106. 150. 151. 200.
 218.
 partes, 97. 101. 111. 115. 225.
 Parthenio, 198. 199.
 Parthenium, 200.
 Parthi, 100. 155. 218.
 Parthia, 165.
 Parthici, 140.
 Parthis, 106.
 Parthorum, 118. 195. 122. 211.
 Parthos, 97. 188. 216.
 parti, 170.
 partibus, 20. 101.
 particeps, 197.
 participi, 190.
 partis, 17. 121.
 partito, 170.
 partium, 157. 181.
 parto, 7.
 partu, 229.
 partum, 21. 93. 149.
 parva, 140. 178.
 parvi, 233.
 parvis, 176.
 parum, 129. 141. 153. 169. 172.
 178. 179.
 parvulo, 72.
 parvulos, 12. 27.
 parvulum, 12.
 parvulus, 94.
 parvum, 9.
 pascere, 9. 101.
 passim, 8. 109. 172. 180. 190.
 passimque, 115.
 passus, 23. 67. 78. 166. 217.
 passuum, 206. 210.
 pastor, 9. 27. 222.
 pastoralis, 222.
 pastorem, 13.
 pastoribus, 22. 27. 75.
 pastorum, 21. 23.
 Paravina, 4.
 Patavium, 4.
 patefactis, 66.
 patefactum, 157. 170. 221.
 176.
 patefecit, 28. 126. 183.
 patentes, 198.
 pater, 5. 7. 48. 57. 76. 81. 83.
 91. 108. 110. 124. 144. 177.
 202. 214. 215. 221. 229. 234.
 paterentur, 62.
 paterna, 100.
 paterni, 201.
 paterno, 60. 142.
 paternorum, 20.
 paternum, 38.
 pati, 211.
 patibulorum, 176.
 patiebatur, 33. 122. 140.
 patiens, 144. 182. 202. 217.
 patienter, 194.
 patientes, 151.
 patientiam, 185.
 patientis, 159.
 patientissimus, 127.
 patrabantur, 140.
 patrandas, 157.
 patrandi, 225.
 patrantur, 139.
 patraretur, 119. 157.
 patrata, 122.
 patratis, 196.
 patraverat, 168.
 patravere, 162.
 patravit, 180.
 patre, 5. 14. 21. 40. 54. 65. 76.
 79. 87. 101. 107. 117. 138.
 145. 165. 166. 173. 177. 183.
 191. 196. 200. 214. 215. 216.
 217. 218. 219. 229. 231.
 232.
 patrem, 12. 17. 56. 72. 84. 115.
 124. 153. 173. 187. 223.
 patremque, 11. 215.
 patres, 29. 35. 59. 114. 129. 130.
 134. 140. 158. 159. 162. 175.
 patresque, 123.
 Patri, 10. 11. 77. 89. 193. 210.
 222.
 patria, 69.
 patriæ, 12. 108. 147. 153. 187.
 196. 202.
 patriam, 42. 107. 164.
 patribus, 46. 124. 188. 200.
 205.
 patribusque, 180.
 patricia, 166.
 patricio, 47.
 patricium, 180.
 patricius, 91.
 patrifamilias, 205.
 patii, 18.
 patriis, 32.
 patrimonii, 20.
 patrimonium, 81.
 patrio, 5. 16.
 patricque, 73.
 patris, 29. 38. 54. 66. 150. 153.
 175. 177. 196. 201.
 patrocínio, 142.
 patronæ, 116.
 patronoque, 159.
 patronum, 205.
 patronus, 51.
 patruelem, 216.
 patru, 114. 118.
 patru, 31. 110. 118.
 patruo, 131.
 patruum, 21. 166.
 patruus, 189.
 patuerant, 90.
 patuit, 211.
 paucioribus, 111.
 paucis, 64. 82. 121. 132. 146.
 194. 204. 217. 227.
 paucissimis, 17.
 paucorum, 32. 206.
 paucos, 34. 49. 182. 231.
 pavidus, 175. 190.
 pavidusque, 114.
 paulatim, 118. 141. 150. 208.
 228.
 Paulli, 79.
 Paullo, 117. 164. 221.
 paulopost, 214.
 pauloque, 147. 174.
 paululum, 15. 18. 166. 186.
 201.
 Paulus, 78.
 pauper, 44. 91.
 paupertate, 46.
 paupertatem, 64. 78. 90. 91.
 peccandi, 118. 160.
 peccasset, 42.
 pecora, 10. 43.
 pecoris, 10. 18. 177.
 pecorum, 21.
 peculatum, 162.
 peculatus, 74.
 pecunia, 11. 35. 51. 75. 81. 86.
 87. 111. 157. 197. 233.
 pecuniæ, 53. 76. 119. 149.
 196. 198.
 pecuniam, 7. 61. 101. 121. 175.
 191. 194.
 pecuniosos, 214.
 pecus, 149. 219.
 pedem, 216.
 pedes,

gedes, 141. 201.
pedestre, 181.
pedestribus, 62.
pedibus, 141. 103. 204. 226.
peditis, 216.
peditum, 119.
pedum, 211.
pejoribus, 112.
pelle, 118. 291.
pellere, 160.
pellibus, 16. 21.
pellicum, 116. 216.
Pelson, 174.
Penates, 11. 12.
Penatium, 19. 19.
pene, 57. 140. 148. 156. 164. 165.
penes, 11. 212.
penetrabilibus, 145. 146.
penetrare, 4.
penetravit, 97.
penitus, 17. 209.
pensari, 185.
pensiones, 195.
pensionibus, 170.
pensitari, 21.
perpendisse, 159.
perpetrat, 19.
perpetravit, 16. 21.
perpetit, 41.
perpigerat, 111.
perpigit, 67. 131.
per, 1. 5. 11. 12. 16. 18. 21. 23. 33. 36. 37. 38. 39. 42. 46. 49. 51. 60. 66. 68. 72. 75. 76. 81. 83. 85. 87. 88. 89. 90. 91. 93. 100. 101. 102. 105. 107. 108. 109. 110. 113. 114. 116. 117. 118. 120. 121. 123. 124. 125. 126. 135. 136. 138. 140. 144. 145. 148. 149. 150. 152. 153. 154. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 164. 165. 168. 170. 171. 174. 175. 176. 178. 179. 180. 181. 183. 184. 187. 188. 194. 195. 196. 197. 1. 8. 199. 202. 204. 205. 208. 209. 210. 212. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 224. 225. 227.
perageret, 15.
peragratia, 9. 115.
percoleret, 129.
percoluerat, 142.
percrebuerat, 195.
perculerant, 180.
perculis, 153.
percultor, 108.
percunctanti, 115. 198.
percussis, 123.
percussisset, 36.
percussit, 29. 41. 54. 55. 81. 30.
percussore, 87.
percussorem, 97. 119.
percussori, 113.
percussoribus, 36. 103.
percussu, 57.
percussit, 228.

perdidimus, 197.
perdidit, 232.
perdit, 159.
perdito, 136. 201.
perditum, 116.
perdoluit, 185.
perduci, 119.
perductus, 111. 212.
perduxit, 20. 72. 101. 106. 197.
peream, 192.
peremerunt, 91.
peremissent, 200.
peremit, 211.
perempti, 214.
perenne, 65.
pereunt, 46.
perfectisse, 15.
perfectio, 114.
perfectos, 133.
perfectum, 5. 139.
perferens, 230.
perferrem, 139.
perferret, 23.
perfici, 208.
perfidelis, 121.
perfidia, 11.
perfidiam, 31.
perfidiose, 105.
perfidios, 133.
perfrui, 201.
Pergami, 90.
Pergamo, 90.
pergit, 165.
peribunt, 62.
periclitanti, 67.
periculis, 199.
periculo, 62. 130.
periculosa, 151.
periculosus, 55.
periculosum, 148.
periculum, 15. 84. 157. 218. 231.
periere, 220.
perierunt, 38. 41. 69.
periit, 59. 75. 106. 118. 151. 156. 192. 221.
perimitur, 212.
perinde, 114. 205.
perit, 176.
perita, 35. 185.
perite, 131.
peritiam, 5.
peritissima, 9.
peritissimus, 107. 210.
peritum, 219.
perituri, 38.
peritus, 190.
perlaturum, 13.
permanit, 11.
permearet, 156.
permeatur, 127.
permensus, 13.
permiserat, 174.
permiserunt, 184.
permisit, 42. 86. 148. 207. 211. 219.
permisita, 19. 129. 195.

permissionem, 177.
permisus, 87.
permisus, 8.
permisus, 117. 171. 191.
permisum, 12.
permisus, 12.
permitteret, 208.
permistica, 213.
permovetur, 110.
pernicie, 113. 131.
perniciem, 170. 178. 204.
perniciosa, 148.
perniciosus, 117. 101.
perniciosum, 24. 154. 171.
perniciosus, 109. 210.
pernobile, 136.
perpacavit, 18.
perpendiculariores, 204.
Perpenna, 215.
perpetua, 27. 110.
perpetua, 127.
perpetuo, 108. 224.
perpetuum, 99. 100.
perpulerat, 136.
perpuleret, 120.
perquirebat, 146.
perrexisset, 12.
perrexit, 136.
perrogarent, 48.
perripit, 73.
Perse, 132. 169. 184. 191.
Persarum, 126. 140. 146. 165. 170. 174. 181. 146. 216.
Persas, 151. 160. 177. 212.
persecantes, 133.
persecutum, 100.
persecutus, 79. 85. 91. 180.
Perseus, 78. 79. 224.
persequatur, 55. 125. 198.
persequendos, 205.
persequentes, 226.
persequeretur, 21.
persequi, 17. 18.
persequitur, 214.
persequuntur, 113.
perseverans, 210.
perseveraret, 5.
perseverat, 204.
Persici, 214.
Perside, 229.
Persidem, 229.
Persis, 96. 132.
persona, 4.
personis, 234.
perspexere, 159.
perstrinxerat, 103.
persuaderet, 121.
persuasit, 36. 37.
pertinentem, 101.
petticas, 23.
Pertinaci, 136. 210.
Pertinacis, 137. 139.
pertinaciter, 79.
pertinacius, 106.
Pertinax, 139. 209.
pertinet, 196.
petractus, 41. 121.
petulerat, 204.
S f

- pertulisse, 11.
 pertulisset, 204.
 pertulit, 218.
 pertusa, 195.
 pervagatus, 64.
 pervecto, 208.
 pervectos, 8.
 pervectum, 4. 14.
 pervenerant, 138. 152.
 pervenerat, 194.
 perveniri, 165.
 pervenisse, 14.
 pervenit, 86. 97. 149. 173.
 225.
 perversa, 118.
 pervexisset, 226.
 pervexit, 218.
 pervixerat, 219.
 pervidens, 135.
 pervium, 115.
 Perusi, 105.
 Pescennium, 138. 200.
 Pescennius, 110.
 pessimi, 187.
 pessimo, 158. 175. 214.
 pessimosque, 200.
 pessimus, 159. 179. 224.
 pessumdata, 126.
 pessumdedit, 188.
 pestem, 127. 221.
 pestilentem, 85.
 pestilenti, 171. 173. 174.
 pestilentia, 49. 154. 156. 202.
 215.
 pestilentiam, 49.
 petat, 126.
 petenti, 21.
 petentibus, 68. 157.
 petere, 37. 125. 239.
 peterent, 16.
 peteret, 15. 77. 80. 91.
 peteretur, 158. 160.
 peti, 115.
 petierunt, 50. 62.
 petiisse, 5.
 petiit, 28. 29. 35. 41. 49. 54.
 62. 74. 81. 85. 102. 105.
 223.
 Petilliis, 73.
 peti, 13. 99. 149. 167. 174.
 petira, 19.
 petitione, 84.
 petitis, 50. 115. 148. 198.
 petito, 19.
 petitoque, 123. 197.
 petitum, 21.
 petiturus, 132.
 petitus, 232.
 petivere, 135.
 petivit, 102.
 petra, 195.
 Petronium, 200.
 petulantes, 146.
 petulantiz, 131.
 petulantissimum, 204.
 petulantius, 144. 215.
 petunt, 40. 150. 152.
 phalerato, 189.
 Phaone, 192.
 Pharnace, 96.
 Pharnacem, 99.
 Pharfalia, 58. 9.
 Philippi, 78. 151.
 Philippicis, 104.
 Philippo, 87. 151. 214.
 Philippopoli, 151.
 Philippum, 75. 87.
 Philippus, 151. 152. 214. 215.
 philosophandi, 131.
 philosophiaz, 140. 207. 233.
 philosophiam, 103.
 philosophorum, 132. 176. 194.
 philosophos, 228.
 philosophum, 102.
 Phœnix, 116. 191.
 Phœnices, 212.
 Phryx, 212.
 Phitiassus, 96.
 pia, 129.
 piare, 195.
 Piceni, 203.
 pictis, 75.
 pictor, 21. 203.
 Pictore, 14. 51.
 pictoribus, 174.
 pictum, 78.
 pictura, 232.
 Picum, 8.
 Picumque, 23.
 Picus, 8.
 pietas, 129.
 pietate, 12. 29.
 pietatis, 12. 46.
 pigeat, 117.
 pigeret, 212.
 pii, 130.
 pila, 209.
 pilcatis, 126.
 pileum, 35. 89.
 Pinariz, 11.
 Pinarii, 11.
 Pinariorum, 59.
 Pinariorum, 11.
 Pinarium, 11.
 Pinaris, 11.
 pio, 168. 210.
 Pipæ, 156.
 Pipam, 217.
 piratis, 99.
 Piræum, 94. 95.
 piscantibus, 185.
 piscatoria, 62.
 Pifidis, 77.
 Pifo, 14. 17.
 Pifone, 103.
 Pifonem, 119.
 Pifonis, 10.
 pistorum, 117.
 pius, 13. 84. 146. 147. 163. 176.
 182.
 placare, 206.
 placavit, 105.
 placeret, 56.
 placidas, 7.
 placide, 104.
 placidus, 182. 215.
 placuit, 17. 18. 23. 32. 40.
 225.
 plane, 125. 130. 134. 144. 152.
 224. 235.
 plantis, 166.
 Platonis, 107.
 plausibus, 210.
 Plautus, 10.
 plebe, 47. 206.
 plebeja, 47.
 plebejis, 59.
 plebejo, 47. 48.
 plebejus, 59.
 plebem, 29. 118. 211.
 plebes, 136. 175.
 plebesque, 159.
 plebi, 36. 37. 82. 161. 180.
 plebis, 47. 50. 54. 59. 73. 84.
 85. 86. 92.
 plebique, 114.
 plebs, 47. 87. 192.
 plectendum, 137.
 plene, 129.
 plenissime, 4.
 pleno, 15. 22.
 plenus, 231.
 pleræque, 127.
 pleraque, 109. 114. 164. 201.
 202.
 pleraque, 146. 168.
 plerique, 8. 9. 115. 123. 132.
 153. 193. 198. 217.
 plerisque, 114. 122. 152. 157.
 18. 18. 203.
 plerisque, 166. 225.
 plerumque, 138. 160.
 Plotina, 228.
 Plotinz, 128.
 plumbeis, 135.
 plumbo, 86.
 plura, 122. 195. 196.
 plures, 111. 118. 128. 135. 139.
 158. 172. 176. 190. 204. 206.
 226. 230.
 pluria, 76.
 pluribus, 115. 12. 178. 195.
 213.
 pluribusque, 12.
 plurima, 30. 152.
 plurimæ, 211.
 plurimam, 211.
 plurimas, 31. 127.
 plurimis, 8. 210.
 plurimum, 80. 111. 202.
 pluris, 166.
 plurisque, 219.
 plus, 48. 84. 140. 204. 219.
 plusquam, 124. 127. 146. 166.
 pocula, 108.
 pœnas, 161. 199.
 pœnam, 63. 196.
 pœnas, 125. 165. 171. 187. 211.
 221.
 Pœnorum, 133.
 Pœnos, 63.
 poëtam, 187.
 Polemoniacus, 117. 191.
 Polemonis, 117. 191.

Pollens, 169. 109.
 Pollicitatur, 62.
 Pollicitos, 19.
 Pollicitus, 19.
 Pollucem, 44.
 polluebatur, 217.
 pollucere, 119.
 polluisse, 110.
 Polybam, 190.
 Polycleto, 101.
 Polydori, 13.
 Polymnestoris, 15.
 Pometia, 19. 10.
 Pometiam, 18.
 Pompeia, 118.
 Pompeii, 100. 101. 103.
 Pompeio, 14. 96. 99. 105.
 Pompeios, 99.
 Pompeium, 100. 104. 181.
 Pompeius, 17. 18. 104. 105.
 Pompili, 34. 118. 119.
 Pompilium, 31.
 Pompilius, 10.
 Pomponio, 86. 117.
 Pomponis, 10.
 Pompeiano, 195.
 pondera, 16. 37.
 pondere, 115. 111.
 pondus, 197. 214.
 pone, 118.
 ponebat, 68.
 ponere, 119.
 ponitur, 110.
 pons, 41. 178.
 ponsque, 117.
 ponte, 41. 8. 21.
 pontem, 12. 137. 157. 175.
 215. 117. 111. 114.
 Pontii, 106. 170.
 Pontico, 116.
 pontificalium, 10. 15. 19. 23.
 pontificatus, 84.
 pontifice, 54.
 pontificem, 31. 13.
 pontificum, 1. 19. 152.
 Pontio, 15. 89.
 Pontius, 56.
 Pontum, 117. 194.
 Pontus, 117. 194.
 penunt, 6.
 Popedio, 101.
 Popedium, 84.
 Popillii, 81.
 popinas, 156.
 Poplicola, 44.
 poposcissent, 119.
 poposcisset, 118. 119.
 Poppam, 191.
 populantibus, 181.
 popolare, 116.
 popularis, 92.
 popularium, 96.
 popularis, 108.
 populi, 19. 39. 44. 51. 55. 58.
 92. 184.
 populis, 36. 37. 105.
 populo, 19. 44. 47. 18. 78.
 79. 80. 84. 85. 90. 129. 218.

populos, 184.
 populosam, 144.
 populum, 29. 30. 33. 36. 37. 43.
 44. 51. 78. 91. 111. 100.
 populus, 46. 48. 57.
 porcinæ, 161. 218.
 Porcius, 60.
 porcorum, 19.
 porculos, 15. 15.
 porrecta, 19.
 porrexit, 152.
 porro, 58. 186.
 Porcenna, 41. 41.
 Porcennæ, 41.
 Porcennam, 39.
 porta, 43.
 portæ, 90.
 portam, 86. 55.
 portanti, 20.
 portas, 11. 100.
 portendere, 152.
 portendi, 31. 36.
 portendisset, 178.
 portentis, 151.
 portum, 95.
 portus, 114.
 poscerent, 196. 205.
 poscerentur, 100.
 posceret, 81.
 Posidio, 110.
 posita, 11. 41.
 posui, 158.
 positis, 13. 218.
 posito, 6. 99. 116.
 positum, 41. 114. 215. 117.
 positus, 66. 18.
 posse, 55. 60. 63. 69. 171. 116.
 108.
 possent, 70. 170.
 possessionibus, 78. 130.
 possessionis, 117.
 possilus, 186.
 posset, 5. 10. 46. 48. 61. 66.
 67. 90. 111. 110. 117.
 possetis, 11.
 possidebant, 76.
 possidentibus, 123. 197. 214.
 possiderent, 156.
 possideret, 10. 48.
 possum, 186.
 possumus, 156.
 post, 5. 7. 8. 11. 12. 15. 17. 19.
 20. 21. 20. 36. 45. 71. 75. 77.
 78. 81. 94. 96. 98. 99. 100.
 101. 104. 107. 115. 115. 117.
 130. 141. 142. 151. 157. 161.
 163. 164. 166. 168. 171. 174.
 176. 178. 179. 180. 188. 189.
 190. 195. 196. 197. 199. 201.
 206. 207. 208. 211. 212. 213.
 214. 215. 219. 224. 216.
 214.
 postea, 3. 9. 11. 18. 23. 27. 38.
 52. 56. 61. 64. 70. 74. 81.
 106. 21. 164. 168. 193. 205.
 218.
 postera, 34.
 posteri, 19. 138. 142.

posterior, 73.
 posteriorum, 127.
 posterique, 11.
 posteris, 3. 15. 114.
 posterique, 23.
 postero, 5. 40.
 posterorum, 152. 160. 178.
 posteros, 61.
 posthac, 124.
 Posthumius, 18. 44. 55. 56.
 Posthumus, 157.
 Posthumum, 19.
 postmodum, 10. 191. 227.
 postquam, 10. 11. 13. 14. 15. 19.
 23. 24. 114. 120. 121. 123. 125.
 130. 138. 149. 150. 153. 157.
 160. 166. 171. 212.
 postrema, 188.
 postremo, 118. 129. 140. 145.
 221.
 postremum, 90. 115.
 posttridie, 19.
 postulata, 87.
 postulato, 159.
 postulaverat, 51.
 postumo, 46.
 postumus, 216.
 posuerunt, 43.
 posuisse, 172.
 posuisset, 41. 66.
 posuit, 20. 47. 61. 78.
 potens, 173.
 potentes, 60.
 potentia, 113. 135. 146. 159.
 164. 171.
 potentia, 128. 132. 145. 152.
 58. 66. 200. 214.
 potentiam, 148. 174. 187. 210.
 319. 214.
 potentianus, 180.
 potentibus, 141.
 potentissimum, 127.
 potentum, 60.
 poterat, 1. 212.
 potest, 5. 152. 185. 186. 198.
 potestas, 114. 110. 176.
 potestate, 42. 45. 108. 118.
 17.
 potestatem, 38. 40. 85. 95.
 111. 116. 154. 183. 190.
 potestates, 114.
 potestatis, 117. 197.
 potestatum, 149.
 potior, 19. 158. 214.
 potiora, 152.
 potiretur, 87.
 potissimum, 12. 162. 179.
 Potitius, 11.
 Potitio, 11.
 Potitiorum, 11. 59.
 Potitios, 11. 59.
 Potitium, 11.
 potitum, 17.
 potitus, 157.
 potiundi, 123. 157.
 potius, 10. 18. 110. 111. 124.
 141. 160. 195.
 potuere, 118.

- potuerit, 215.
 potuisse, 138. 145.
 potuisset, 61.
 potuisset, 71.
 potuit, 4. 31. 34. 35. 78. 92.
 94. 101. 151. 162. 165.
 pra, 11. 166.
 praebat, 209. 210.
 praebent, 68.
 praebitiones, 178.
 praebuisse, 21.
 praebuit, 89. 104. 201. 213.
 praedit, 132.
 praeeperat, 217.
 praepisset, 159.
 praepit, 29. 38. 197.
 praepes, 118. 126. 159. 163. 179.
 210. 215.
 praepcepta, 218. 233.
 praepceptor, 137.
 praepceptum, 229.
 praepinente, 63.
 praepinere, 8. 13.
 praepipere, 10.
 praepipitare, 184.
 praepipitaturum, 87.
 praepipitatus, 20. 52.
 praepipitavere, 148.
 praepipitavit, 82. 89.
 praepipites, 81.
 praepipiti, 157.
 praepipuas, 211.
 praepipue, 114. 121. 125. 134. 138.
 140. 63. 172. 187. 194. 196.
 220. 23. 214. 227. 233.
 praepipuaeque, 119.
 praepipui, 185. 200.
 praepipuum, 202.
 praepiso, 214.
 praepisum, 93.
 praepolari, 187.
 praepolator, 138.
 praepolaris, 196.
 praepolo, 86.
 praepolitis, 120.
 praepolnem, 75.
 praepolordia, 205.
 praepola, 59.
 praepola, 162. 169.
 praepolam, 10. 50.
 praepolatum, 125.
 praepolas, 124.
 praepolatores, 162.
 praepolia, 234.
 praepolaret, 20. 111.
 praepoliti, 120.
 praepolium, 15.
 praepolus, 154. 155.
 praepolis, 119.
 praepoliti, 3.
 praepolisse, 14.
 praepolibus, 69.
 praepolant, 164.
 praepolat, 171.
 praepollet, 157. 171.
 praepolantes, 149.
 praepolantur, 153.
 praepolatus, 205. 217. 228.
 praepolerat, 77. 147.
 praepolere, 169.
 praepoluit, 27. 181. 190.
 praepoliti, 151. 166.
 praepolito, 98. 121. 127. 136. 174.
 180. 214.
 praepolitorum, 140.
 praepolatum, 95. 104. 127.
 praepolitura, 123. 136. 165. 209.
 praepolitura, 229.
 praepolituram, 109. 145. 196.
 209.
 praepolitus, 149. 150. 168. 171.
 174.
 praepolatum, 129.
 praepolatumque, 113.
 praepolatus, 84.
 praepolia, 17.
 praepolantes, 17. 20.
 praepolitis, 18. 75. 176. 180. 218.
 232.
 praepolio, 28. 36. 41. 53. 61. 62.
 68. 75. 77. 79. 82. 95. 96.
 99. 105. 120. 148. 150.
 praepolium, 17. 228.
 praepoluciente, 63.
 praepolia, 149.
 praepoliti, 154.
 praepolitis, 19. 140. 158.
 praepolitorum, 100. 173.
 praepolitis, 152. 171.
 praepoliste, 19. 89. 95.
 praepolstinum, 57.
 praepolitoque, 17.
 praepolitus, 34.
 praepolitis, 229.
 praepolitioni, 168.
 praepolens, 146.
 praepolentatum, 98.
 praepolentem, 19.
 praepolenti, 20.
 praepolentia, 24.
 praepolentia, 144.
 praepolentim, 121. 123. 157. 162.
 174. 181. 18. 198. 233.
 praepolidatu, 153. 157.
 praepolidebat, 119. 156.
 praepolidens, 148.
 praepolidentium, 127.
 praepolidesque, 110.
 praepolidia, 64.
 praepolidiarum, 159.
 praepolidio, 18. 52.
 praepolidis, 160.
 praepolidium, 62. 70. 92. 181.
 166.
 praepolabant, 158.
 praepolans, 157.
 praepolantem, 151.
 praepolanti, 178.
 praepolantibus, 168.
 praepolantissimus, 224.
 praepolantius, 176. 199.
 praepolant, 34. 221.
 praepolant, 20.
 praepolat, 181.
 praepoltinguerentur, 17.
 praepoliterit, 229.
 praepoliti, 138.
 praepoluisse, 197.
 praepolingeretur, 206.
 praepolul, 31.
 praepolumeret, 212.
 praepolumperunt, 208.
 praepolupta, 24.
 praepolunt, 199.
 praepolter, 9. 11. 12. 80. 86. 109.
 145. 159. 176. 187.
 praepolterea, 13. 101. 110. 122. 185.
 195.
 praepolteriens, 152.
 praepolteriti, 87.
 praepolteriorum, 7.
 praepoltexta, 16.
 praepoltextatus, 150.
 praepoltrator, 70. 72. 75. 78. 81. 84.
 93. 94. 97. 99. 102.
 praepoltratorum, 57. 88. 91. 93.
 praepoltratori, 92.
 praepoltratoria, 152.
 praepoltratoribus, 131.
 praepoltratoria, 150. 173. 175.
 praepoltratoriana, 229.
 praepoltratorianam, 196.
 praepoltratorianis, 126. 171. 175.
 praepoltratorium, 172.
 praepoltratorias, 100. 137. 149.
 praepoltratorii, 165.
 praepoltratoriis, 120. 146. 192.
 praepoltratorio, 110. 123. 127. 143. 145.
 150. 151. 166. 168. 174. 214.
 praepoltratorius, 101.
 praepoltrulerat, 125.
 praepoltulisset, 20.
 praepoltura, 70.
 praepoltura, 4.
 praepolaturam, 82.
 praepolvalentem, 10.
 praepolvertens, 203. 204.
 praepolrandio, 121.
 praepolrandium, 15.
 praepolrata, 42.
 praepolravamque, 135.
 praepolrave, 122.
 praepolravis, 162.
 praepolravissimam, 222.
 praepolravitate, 179.
 praepolravum, 115.
 praepolrecans, 104.
 praepolrecaretur, 141. 155.
 praepolrecibus, 57. 92.
 praepolremeret, 167. 188.
 praepolresse, 178.
 praepolressis, 136.
 praepolressus, 111.
 praepolretia, 108.
 praepolretio, 22. 46. 47. 59. 60. 101.
 179. 116.
 praepolretiosissimis, 98.
 praepolprima, 38. 167.
 praepolprimas, 217.
 praepolprimi, 28. 217.
 praepolprimis, 88.
 praepolprimo, 8. 9. 18. 21. 41. 50. 53.
 58. 62. 63. 65. 74. 78. 89.
 90. 91. 100. 115. 116. 124. 135.
 136.

136. 142. 149. 164. 170. 190.
191. 196. 197. 198.
primordio, 108.
primum, 3. 4. 5. 7. 8. 9. 12.
21. 22. 42. 47. 57. 66. 100.
111. 132. 160. 193. 195.
primumque, 123.
primus, 3. 4. 5. 9. 34. 37. 36.
37. 39. 40. 42. 47. 48. 57.
58. 63. 68. 70. 79. 96. 97.
126. 137. 156. 148. 166. 175.
189. 218.
princeps, 148. 160. 230.
principatu, 187. 189. 205.
principatum, 179. 188. 189.
191. 214.
principe, 5. 49. 101. 136. 180.
199. 200. 212.
principem, 3. 87. 113.
principes, 11. 117. 123. 159.
191. 199.
principibus, 11. 164. 175. 189.
197. 201.
principii, 232.
principio, 123. 154. 158. 207.
principis, 75. 130. 145. 163. 165.
181. 185. 203.
principum, 50. 163. 181. 214.
prior, 7. 11. 119. 169. 173.
priora, 24.
priorem, 3. 4.
priors, 125.
priori, 23. 210.
prioribus, 169. 197.
prisci, 36. 38.
priscis, 36.
prisco, 116. 125. 133. 191.
priscorum, 1.
priscum, 36. 153.
priscus, 35.
pristinam, 19.
pristinum, 27.
privaret, 27.
privaretur, 102.
privasset, 82.
privatz, 125.
privati, 141.
privato, 45. 92. 124. 196. 133.
privatum, 20.
privatus, 82. 97.
privavit, 74. 76.
privignz, 187.
privignam, 169. 210. 224.
privigno, 108. 117.
privignos, 191.
privignus, 188. 191.
prius, 11. 16. 27. 37. 72. 61.
74. 80. 81. 83. 128. 135. 151.
159. 192. 205.
priusquam, 205.
pro, 21. 30. 31. 87. 152. 154.
174. 176. 179. 182. 185. 212.
234.
proavus, 110.
probanda, 130.
probandis, 182.
probatis, 230.
probatum, 115.
probaverat, 233.
probavere, 122.
probavit, 84.
probe, 190.
probi, 165. 170.
probitque, 130.
probitatis, 156.
probra, 140. 141.
probris, 112.
probrosior, 122.
probrum, 186.
probum, 164. 219.
probus, 219.
Proca, 27.
Procas, 20.
procedere, 158.
procederet, 140.
proceres, 154. 163. 217.
procerum, 107.
Procerus, 205.
procefferant, 121. 195.
procefferat, 17.
procefferit, 137.
procefferunt, 29. 118.
proceffissent, 16.
proceffit, 15. 28. 29. 30. 50. 55.
85. 156. 167. 170. 180.
Prochytam, 14.
proclamans, 24.
proclivius, 180.
Proconsul, 104. 148.
Procopius, 230.
procubuit, 15.
procul, 4. 5. 15. 117. 125. 140.
191. 192. 198. 217.
Proculum, 219.
Proculus, 30.
procurans, 191.
procurante, 198.
procuratores, 218. 219.
procurrit, 218.
prodere, 202.
prodi, 189.
prodidere, 177.
prodiderunt, 8.
prodidisset, 162.
prodidit, 87.
prodire, 130.
prodigenti, 175.
prodigiis, 149. 152.
prodigiorum, 119.
prodigiosis, 118.
prodiret, 205.
proditiōne, 96.
proditiis, 118. 200.
prodito, 11.
proditor, 47.
proditore, 160.
proditorem, 12.
proditur, 25. 164.
proditum, 118. 166. 210.
proditumque, 114.
producere, 119.
produci, 71.
producta, 92. 161.
productus, 194.
produxisse, 17.
produxisent, 15.
produxisset, 19.
profanari, 10.
profanataque, 10.
profanavit, 10.
profecit, 154.
profecta, 116.
profedi, 43. 81. 154. 215.
profedo, 121. 170. 174. 194.
206. 221. 226.
profectum, 14. 56.
profectus, 35. 65. 81. 90. 99.
115. 151. 168. 217.
professum, 19.
professus, 86.
proficeret, 19.
profificiens, 11.
profificeretur, 174.
profifici, 104.
profificitur, 218.
proficiant, 160.
proficientem, 21.
profuvio, 158.
profugit, 18. 48. 89.
profugum, 87.
profugus, 5.
profundum, 221.
profusione, 193.
profusiones, 224. 225.
profusiora, 212.
progenitus, 191. 212.
progredere, 170.
progrede, 121.
progressi, 43. 155.
progressive, 149.
progressu, 116. 118. 120. 174.
progressum, 17.
progressus, 78. 117. 160. 175.
191.
prohibentur, 152.
prohibita, 148.
prohibitus, 89.
prohibueritque, 233.
projecit, 71.
projectum, 212.
projectusque, 225.
proinde, 1. 156. 157. 165. 199.
prolapsi, 158.
prolapsum, 20.
prolatandi, 188.
promebatur, 137.
promendis, 121.
promiscue, 133. 148.
promiserat, 34.
promissa, 62.
promissam, 87.
promissis, 156. 200.
promittens, 62.
promontorium, 13.
promptior, 211. 212.
promptioribus, 168.
promptissimus, 215.
promptius, 157. 169.
promptum, 174.
promptus, 160. 182. 216.
promunt, 188.
prona, 139.
pronepos, 102.
proni, 132.

- prono, 122. 195.
 pronuntiat, 2. 6.
 pronuntiatur, 217.
 pronuntiavit, 75.
 pronus, 75.
 propagator, 232.
 propagavit, 43. 126.
 prope, 128. 144. 160. 162. 164.
 204. 206. 214. 217. 221.
 226. 231.
 properans, 155.
 properantium, 81.
 properat, 38.
 properavit, 8. 71. 82.
 propere, 129. 150. 167. 173.
 propinquabat, 157.
 propinquare, 121.
 propinquitatis, 40.
 propinquoque, 128.
 propinquorum, 170.
 propinquoque, 159.
 propinquum, 206.
 propinquus, 108.
 propitiam, 205.
 Propontidis, 225.
 propositum, 5.
 proposuerat, 150.
 proposuit, 95.
 proptor, 185.
 propria, 51. 197. 206. 229.
 propriis, 193. 221.
 proprio, 83.
 proprium, 129.
 propter, 16. 32. 40. 43. 86.
 propulsandis, 169.
 prorogare, 84. 85.
 proripere, 107. 135. 142. 159.
 160. 176. 179. 183. 204. 206.
 214. 215. 233.
 prouperant, 109.
 prouperat, 132.
 prouptione, 158.
 pro'criptionem, 106.
 pro'criptionibus, 116. 190.
 pro'criptionis, 95.
 pro'criptis, 57.
 pro'secutus, 15.
 pro'sequentibus, 86.
 Proserpinæ, 61.
 prospectavit, 161.
 prospere, 115. 134. 161.
 prosperius, 167.
 prospero, 152.
 prospexit, 126.
 prospexitque, 123.
 prospicere, 129.
 prostitit, 106.
 prostituerat, 115.
 prostrato, 201.
 prostratus, 20. 61.
 protegendis, 139.
 protendebant, 134.
 protinus, 21. 22. 165.
 protracto, 123.
 protulit, 185. 197.
 provecti, 49.
 provectu, 172.
 proventu, 226.
 proventura, 24.
 proventusque, 209.
 proverbio, 221.
 proverbium, 79.
 provincia, 109. 170.
 provinciæ, 117. 140. 183. 191.
 192. 211. 216. 229.
 provinciam, 75. 77. 90. 94.
 122. 126. 139. 171. 174. 188.
 provinciarum, 162. 182. 184.
 224. 226.
 provincias, 123. 193. 202. 203.
 218.
 provinciis, 114. 115. 124. 187.
 190. 195.
 provinciisque, 108. 198. 199.
 proviso, 17. 216.
 provocatione, 44.
 provocatorem, 54. 55.
 provocavit, 13.
 proxima, 4. 14.
 proximam, 49.
 proxime, 137. 167. 202. 224.
 229.
 proximis, 62.
 proximo, 172.
 proximum, 49. 83. 225.
 proximus, 1. 135. 230.
 prudens, 140. 149. 157. 182.
 188.
 prudentem, 67.
 prudentes, 125. 154. 162. 199.
 230.
 prudentesque, 169.
 prudentia, 127. 201.
 prudentiam, 40. 112.
 prudentibus, 113.
 prudentissime, 21. 195.
 prudentissimis, 230.
 prudentissimus, 110.
 prudentius, 126. 159.
 Prulam, 66. 75.
 psalendi, 103.
 psallere, 117.
 psalteriaque, 233.
 Pseudophilippum, 82.
 Ptolemæi, 98. 99. 101. 106.
 Ptolemæo, 106.
 Ptolemæum, 93.
 puberem, 229.
 puberibus, 119.
 publica, 95. 131. 148. 173. 178.
 204. 223.
 publicæ, 189.
 publicam, 147. 224.
 publicas, 198.
 publicata, 152.
 publicavit, 34.
 publice, 18. 41. 44. 46. 51. 58.
 59. 63. 64. 78. 87.
 publici, 127. 157. 216.
 publicis, 206.
 publicisque, 195.
 publico, 59. 115. 124. 125. 145.
 158. 199. 208.
 publicorum, 205.
 publicos, 11. 39.
 publicum, 85.
 Publius, 45. 53. 67. 72. 79.
 pudeat, 117. 191.
 pudicam, 69.
 pudicissima, 40.
 pudicitia, 117. 191.
 pudicitiam, 40.
 pudore, 111. 152. 162.
 pudorem, 144.
 pudori, 233.
 puellæ, 81.
 puellas, 186. 199.
 puer, 94.
 pueri, 21. 22.
 pueris, 22. 50.
 puero, 19. 173. 196. 212.
 puerosum, 21. 36.
 pueros, 21. 22. 177.
 puerosque, 42. 199.
 puerum, 5. 18.
 pugione, 15. 210.
 pugionem, 127.
 pugna, 89. 21. 133. 197.
 pugnam, 29. 161.
 pugnandi, 135.
 pugnandum, 55. 63.
 pugnans, 19. 64.
 pugnantes, 144.
 pugnaret, 63.
 pugnaſſet, 54.
 pugnatorum, 232.
 pugnavit, 57.
 pugnaſſet, 215.
 pulcher, 16. 212.
 pulcherrima, 28.
 pulchri, 114.
 pulchriora, 174.
 pulchritudinis, 106.
 pulchro, 205.
 pulſa, 106. 167.
 pulſam, 141.
 pulſaret, 185.
 pulſas, 81.
 pulſaverat, 77.
 pulſis, 120.
 pulſo, 152. 176.
 pulſos, 16. 174.
 pulſu, 226.
 pulum, 99.
 pulſus, 110. 171. 176.
 Punica, 21.
 Punico, 6. 65.
 Punicum, 100.
 puniebatur, 63.
 puniendos, 101.
 puniens, 109.
 punierunt, 48.
 puniret, 188.
 punitor, 229.
 punitus, 48. 65.
 punivit, 99. 101.
 Pupienus, 110. 214.
 pupillus, 224.
 purgamentis, 194.
 purpuræ, 166.
 purpuratum, 42.
 putans, 233.
 putant, 122. 135. 147. 148. 165.
 195. 217. 221.

putaret, 12. 70. 104.
putat, 172.
putatis, 91.
putent, 6. 7. 128. 133. 139.
Puteolano, 189.
Puteolos, 95.
puto, 118. 152.
Pyrrhi, 60. 62.
Pyrrhoque, 62.
Pyrrhum, 18. 61. 62.
Pyrrhus, 60. 61.

QUa, 5. 6. 18. 34. 42. 51.
71. 72. 81. 86. 103. 113. 141.
148. 149. 154. 156. 157. 158.
163. 164. 173. 177. 179. 180.
181. 195. 198. 230. 232.
quadam, 11. 151. 160.
Quades, 134. 157.
quadragesimo, 124.
quadragesimum, 97. 199.
quadragesies, 71.
quadragesima, 107. 187. 197.
219.
quadragesimo, 217.
quadrantibus, 46.
quadrantiennio, 118. 212.
quadrantiennis, 230.
quadrigis, 34.
Quadrorum, 130.
quadruplatorum, 161.
quadrupledem, 15.
quz, 10. 11. 12. 14. 15. 16. 17.
19. 21. 22. 24. 27. 28. 31. 33.
41. 63. 62. 84. 91. 94. 100.
108. 109. 110. 113. 114. 115. 116.
119. 120. 122. 122. 125. 127.
128. 129. 131. 133. 134. 137.
138. 139. 140. 142. 144. 146.
147. 148. 150. 152. 156. 158.
160. 161. 162. 163. 164. 166.
167. 168. 170. 171. 173. 175.
177. 178. 179. 180. 181. 183.
191. 194. 195. 196. 201. 202.
204. 205. 209. 210. 213. 215.
212. 216. 218. 233. 234.
quzcumque, 195.
quzdam, 86. 211.
quznam, 14. 23.
quzque, 109.
quzrendum, 110.
quzrentes, 8.
quzrens, 66.
quztere, 161.
quzreretur, 60.
quzlierat, 109. 156.
quzritur, 7.
quzriflet, 14.
quzrita, 94. 118. 166. 171. 176.
quzritam, 82.
quzriti, 174.
quzritis, 159.
quzritissimis, 109.
quzritos, 44. 179.
quzritus, 150. 154.
quzriverat, 110.

quzrivit, 63.
quzstu, 149.
quzstionem, 205.
quzstor, 69. 81. 84. 86. 94.
101. 102. 104.
quzstorum, 93.
quzstum, 12.
quale, 170.
qualem, 34. 201.
qualemcunque, 96.
qualis, 208.
qualitate, 18.
quam, 1. 4. 6. 8. 9. 10. 11. 14.
15. 16. 18. 22. 27. 42. 45. 48.
61. 91. 71. 76. 83. 87. 90.
91. 93. 114. 115. 116. 122. 133.
139. 140. 141. 148. 152. 157.
158. 159. 160. 164. 167. 175.
184. 184. 186. 187. 188. 191.
195. 199. 200. 201. 203. 204.
205. 206. 209. 211. 212. 216.
218. 214. 217. 218. 211.
quamquam, 107. 114. 118.
119. 121. 128. 129. 138. 139.
146. 152. 154. 158. 166. 168.
169. 171. 174. 178. 181. 187.
215. 216. 217. 219.
quamceleberrimis, 176.
quamceleberrime, 143.
quandiu, 116.
quammaxima, 201.
quamocculissimi, 118.
quamvalidissimis, 161.
quamvis, 13. 73. 78. 91. 116.
119. 151. 176. 178. 202. 208.
213.
quando, 202.
quandoque, 21. 195.
quanta, 112. 170. 197.
quanto, 218.
quantum, 41. 111. 116. 153. 162.
166. 175. 196. 198. 212.
quantumque, 170.
quantis, 206.
quantus, 26. 147.
quaqua, 173.
quare, 4. 34. 45. 83. 109. 117.
169. 174.
quarta, 62.
quarto, 52. 89. 127.
quartum, 47.
quatum, 47. 164. 165. 167.
176. 179. 211. 218.
quarundam, 218.
quas, 9. 15. 29. 63. 68. 115.
140. 151. 183. 207. 214.
quasi, 31. 37. 42. 46. 69. 72.
85. 110. 111. 117. 116. 117. 118.
119. 121. 124. 136. 138. 142.
144. 148. 153. 156. 157. 158.
170. 162. 165. 170. 172. 174.
175. 178. 186. 188. 189. 190.
195. 197. 201. 204. 206. 212.
213. 219. 225. 230. 233.
quassata, 64.
quater, 44. 71.
quatercent, 20.
quaterma, 68.

quatiebant, 169.
quatuor, 36. 37. 72. 79. 81.
83. 107. 145. 187. 193. 215.
211.
quatuordecim, 116. 189. 212.
qucant, 159.
queas, 116.
queat, 111. 206. 233.
queis, 6.
queunt, 131.
quemque, 152. 196. 218.
quem, 3. 5. 8. 9. 11. 16. 40.
42. 45. 56. 62. 75. 77. 78.
87. 89. 94. 106. 115. 117. 119.
120. 123. 132. 135. 139. 142.
144. 146. 147. 154. 155. 164.
171. 180. 187. 192. 196. 204.
205. 207. 211. 212. 214. 215.
217. 221. 226.
quemdam, 10. 70. 92. 172.
201.
quemquam, 117. 151. 191.
quemque, 140.
quercca, 189.
querreu, 53.
querrebantur, 87.
quetimonias, 224.
questa, 47.
questus, 43.
qui, 3. 4. 5. 6. 8. 9. 11. 13. 14.
16. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.
29. 31. 33. 36. 37. 41. 44.
45. 46. 47. 48. 49. 50. 53.
55. 56. 61. 62. 63. 69. 75. 77.
78. 79. 81. 82. 83. 87. 95.
101. 101. 104. 108. 111. 115.
117. 118. 119. 120. 121. 123.
123. 124. 125. 126. 127. 131.
134. 135. 136. 137. 138. 141.
145. 150. 153. 154. 157. 159.
160. 161. 163. 166. 169. 170.
171. 172. 173. 174. 176. 180.
185. 187. 191. 196. 199. 200.
201. 205. 207. 208. 210. 211.
212. 217. 218. 219. 220. 221.
221. 223. 225. 226. 227. 231.
232. 233.
quia, 5. 7. 9. 28. 31. 32. 33. 43.
81. 41. 91. 92. 96. 105. 110.
113. 119. 131. 132. 154. 155.
156. 158. 159. 168. 189. 186.
187. 188. 189. 190. 197. 200.
201. 212. 214. 214.
quibus, 8. 11. 17. 21. 22. 24. 27.
28. 29. 33. 41. 42. 49. 63. 75.
80. 82. 83. 106. 113. 115. 125.
129. 131. 134. 141. 145. 149.
162. 178. 187. 188. 190. 196.
197. 200. 221. 224. 229. 230.
231.
quibat, 115.
quibutque, 151.
quicquam, 62. 72. 184. 199.
201.
quicquid, 184. 192.
quicumque, 95.
quidam, 7. 8. 9. 12. 13. 16. 22.
82. 93. 122. 139. 186. 191.

165. 218.
quidem, 1. 4. 6. 17. 36. 37.
104. 119. 125. 128. 129. 130.
135. 137. 140. 146. 148. 159.
161. 172. 176. 185. 188. 193.
200. 222. 227. 228. 229.
230. 234.
quidve, 16.
quies, 206.
quiescentibus, 107.
quiesceret, 103.
quiescit, 93.
quieta, 168. 180.
quietam, 234.
quietem, 16. 172. 182.
quietis, 131.
quieto, 222.
quin, 111. 114. 127. 178. 185.
Quincilibus, 58.
Quincilius, 217.
Quinctium, 55. 83.
Quinctius, 45. 52. 75. 76.
Quinctus, 57. 83. 84.
quindecim, 106. 198. 216.
quindecimo, 125.
quinetiam, 131. 138. 140. 158.
quingenta, 16. 48. 59. 84.
quinquagesimo, 116. 208. 226.
230.
quinquagesimum, 234.
quinquaginta, 187. 196. 215.
217.
quinque, 13. 89. 120. 121. 152.
209. 214. 218. 229. 230. 231.
Quinquegentanæ, 169.
quinquenni, 214.
quinquennii, 174.
quinquennio, 60. 117. 191.
quinquennium, 117.
quinq̄uerem, 61.
quinquies, 69.
quinto, 125. 230.
quintum, 132. 199.
quincumdecimum, 224.
quippe, 9. 14. 32. 90. 111.
114. 118. 120. 124. 126. 127.
129. 130. 132. 135. 137. 142.
144. 146. 148. 149. 152. 158.
160. 165. 166. 172. 176. 177.
178. 196. 203. 206. 211. 212.
221.
quique, 148. 165.
quirit, 197.
Quirinalem, 57.
Quirinali, 30.
Quirinus, 30.
Quirites, 29. 113.
Quiritium, 39.
quis, 21. 24. 27. 52. 91. 112.
118. 119. 121. 123. 136. 148.
152. 158. 160. 166. 170. 174.
177. 181. 190.
quisnam, 125.
quisnamne, 158.
quisque, 1. 23. 68. 110. 121.
159.
quisquis, 122.
quiveret, 176.

quo, 5. 7. 8. 11. 12. 21. 23. 34.
35. 37. 45. 50. 55. 58. 66. 71.
77. 81. 85. 92. 100. 101. 102.
103. 104. 105. 110. 111. 116.
119. 121. 125. 126. 130. 132.
134. 135. 138. 139. 140. 141.
142. 144. 146. 148. 149.
156. 157. 160. 161. 166. 167.
168. 169. 170. 171. 172. 173.
174. 175. 176. 177. 179. 181.
190. 191. 192. 194. 195. 196.
197. 198. 200. 202. 204.
206. 207. 210. 211. 212. 222.
223. 225. 226. 230. 231.
quod, 3. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13.
14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
22. 23. 24. 27. 29. 32. 33. 34.
36. 41. 43. 46. 50. 52. 54.
55. 56. 66. 67. 70. 74. 78.
79. 83. 89. 90. 92. 96. 98.
102. 104. 107. 110. 112. 113.
114. 115. 118. 119. 120. 121.
122. 124. 125. 126. 127. 129.
130. 131. 132. 137. 138. 140.
141. 142. 143. 146. 148. 150.
151. 152. 154. 155. 156. 158.
159. 163. 165. 167. 170. 173.
176. 178. 179. 180. 181. 182.
185. 187. 188. 189. 190. 196.
197. 203. 206. 208. 211. 212.
218. 219. 221. 228. 230. 232.
233. 234.
quodque, 187. 195.
quodam, 31. 118. 122. 138. 196.
201. 204. 228.
quoddam, 8. 103. 116. 119. 156.
169. 187. 191. 192.
quolibet, 118.
quominus, 10. 180. 221.
quomodo, 5. 7.
quondam, 119. 201.
quoniam, 6. 120. 151. 165.
202.
quoque, 3. 4. 7. 11. 14. 15. 16.
17. 18. 22. 31. 33. 41. 42. 59.
75. 116. 118. 119. 125. 136. 140.
146. 149. 151. 154. 158. 180.
185. 195. 197. 199. 209. 211.
219. 220. 226. 232.
quorum, 23. 31. 42. 53. 62. 89.
110. 122. 123. 130. 139. 149.
157. 162. 172. 176. 177. 185.
186. 197. 210. 221. 233.
quos, 8. 11. 19. 27. 28. 44. 52.
58. 77. 80. 100. 103. 115.
116. 119. 121. 136. 138. 145.
150. 159. 160. 168. 173. 175.
194. 196. 208. 217. 218.
231.
quosdam, 218.
quosque, 22. 166. 188.
quousque, 220.

R

Rabidæ, 213.
Rabirius, 93.
radendum, 236. 199.

radendumque, 125.
radicem, 57.
radices, 20. 21.
radicibus, 217.
radiis, 186.
rami, 6.
Ramnenses, 29.
rapa, 58.
rapax, 123.
rapere, 148.
rapinarum, 196. 197.
raptæ, 28. 29.
rapto, 5.
rapere, 119.
rapit, 226.
raprarum, 2.
raptas, 28.
rapuissent, 28.
rara, 162.
raræ, 234.
rarius, 230.
rarus, 185.
rastro, 21.
rationali, 161.
ratione, 160. 206.
rationum, 73.
ratus, 44. 121. 195.
Ravennæ, 173.
re, 10. 21. 22. 33. 34. 38. 42.
48. 63. 149. 158.
rebatur, 164.
rebellare, 70.
rebellarunt, 218.
rebus, 10. 17. 119. 120. 121. 129.
135. 141. 142. 151. 157. 162.
166. 213. 218. 224. 233.
234.
Recarani, 9.
Recaranus, 9. 10.
recens, 17. 180.
recensere, 203.
recenseret, 233.
recepunt, 19.
recepissent, 163.
recepisset, 226.
recepit, 17. 69. 73. 83. 94. 95.
97. 233.
recepta, 159. 199.
receptavit, 218.
recepti, 176.
receptis, 115. 217.
receptum, 208.
receptus, 56. 81.
reciderant, 151.
recipere, 83. 208.
reciperet, 87. 175. 213.
reciperetur, 191.
recipiendas, 185.
recipiendum, 41. 221.
recordans, 197.
recordatum, 15.
recordatus, 19.
recreatum, 21.
reda, 159.
recte, 37. 74. 115. 127.
rectius, 117.
rectore, 161. 176.
rectorem, 117.

rectorem;

rectores, 216.
 rectori, 121.
 rectoribus, 149. 181.
 rectorum, 206.
 recuperatam, 19.
 recusavit, 55. 68.
 redacta, 215. 218.
 redactum, 208.
 redactus, 108.
 reddenda, 77.
 reddendo, 81.
 reddere, 208.
 reddiderunt, 100.
 reddidit, 51. 61. 123.
 reddita, 42.
 reddito, 147.
 redditus, 217.
 redegit, 18. 39. 109. 117. 140.
 183. 187. 191.
 redemptione, 67. 77.
 redemptionem, 87.
 redemptio, 200.
 redemptos, 174.
 redemptus, 99.
 redierit, 79.
 redierunt, 46.
 redigendum, 50.
 rediit, 14. 40. 49. 65. 103.
 104. 106.
 redimendis, 65.
 redire, 42. 85.
 rediret, 33. 38. 63. 65.
 reduci, 62.
 reduktaret, 166.
 reduxisset, 19.
 reduxit, 19. 187.
 refecit, 121. 195.
 refecti, 166.
 refectio, 15.
 refectum, 15.
 refectus, 91. 93.
 referens, 42. 85.
 referente, 103.
 referre, 100. 104.
 referret, 169.
 referretur, 74.
 referri, 142.
 refert, 7. 137. 138. 217.
 referunt, 81. 119. 164. 165.
 referuntur, 158.
 reficere, 157.
 reficerentur, 10.
 refici, 165.
 reficiebat, 214.
 reficiens, 197.
 refrigerante, 101.
 refugiens, 38.
 refugit, 61. 77. 82. 89.
 regalem, 214.
 regali, 106.
 Regallianum, 215.
 rege, 12. 16. 42. 73. 83. 94.
 101. 109. 117. 125. 140. 183.
 188. 191. 216. 217. 223.
 regebat, 7. 153. 214.
 regendas, 225.
 regem, 16. 21. 34. 38. 39. 42.
 61. 66. 75. 76. 78. 93. 98.

99. 146. 171. 188. 196.
 227.
 regens, 166. 181. 204.
 regere, 143. 2. 8.
 regeret, 96.
 reges, 10. 80.
 regi, 126. 174. 182.
 regia, 12. 16. 114. 217.
 regias, 40.
 regibus, 10. 40. 115. 181. 183.
 204. 205.
 Regillianus, 216.
 Regilli, 44.
 Regillo, 77.
 regimine, 224.
 regione, 215.
 regionibus, 9. 19.
 regionis, 10. 21.
 regionum, 8. 39.
 Regiam, 10. 171.
 regio, 106.
 regionem, 183.
 regis, 5. 16. 17. 18. 35. 77. 87.
 99. 106. 156. 184.
 regium, 104. 195. 197. 214.
 regna, 131.
 regnante, 5. 7. 8. 9. 11. 14. 19.
 165.
 regnare, 37. 218.
 regnarent, 13.
 regnatorum, 195.
 regnarit, 116.
 regnavit, 8. 10. 217. 290.
 regnaverunt, 19.
 regni, 21. 43. 51. 62. 76. 113.
 128. 135. 144. 146. 153. 163.
 172. 177. 180. 207. 210.
 regnis, 178.
 regno, 5. 23. 24. 94. 106. 118.
 216.
 regnum, 10. 12. 27. 35. 38. 39.
 45. 75. 96. 150. 156. 157.
 213. 214. 217. 230. 232.
 regredi, 19.
 regreditur, 128.
 regressus, 56. 58. 61. 62. 65. 71.
 73. 95. 106.
 Reguli, 191.
 Regulum, 101.
 Regulus, 64.
 regum, 40.
 rei, 8. 19.
 reiectis, 65.
 rejiciunt, 162.
 reipublicæ, 58. 78. 86. 94. 117.
 131. 154. 155. 158. 160. 164.
 169. 171. 174. 177. 178. 180.
 182. 187. 188. 201. 215. 217.
 218. 231. 232.
 relabente, 11.
 relata, 19. 61. 145. 180.
 relati, 202.
 relatum, 86. 103. 118.
 relatus, 43. 50. 87. 212. 228.
 relegatus, 54. 77.
 relegaverat, 187.
 relevavit, 199.
 reliâta, 18.

reliâti, 76. 71.
 reliâti, 10. 170.
 reliâto, 152. 173.
 reliâtus, 35. 43.
 religatus, 14.
 religione, 11. 34.
 religiones, 6. 172.
 religionibus, 108. 119. 177.
 religionis, 173. 213.
 religiosa, 129.
 relinquemus, 119.
 relinquens, 210.
 relinquo, 185.
 reliqua, 50. 100. 145.
 reliquam, 73. 191.
 relinquens, 214.
 reliquerat, 14. 113.
 reliquerit, 81.
 reliqui, 114. 149. 150. 128.
 reliquæ, 160.
 reliquias, 55. 72.
 reliquias, 10. 104. 105.
 reliquis, 185.
 reliquisset, 86.
 reliquissent, 11.
 reliquit, 27. 53. 54. 147.
 210.
 reliquos, 115.
 reliquum, 11. 39. 117.
 rem, 10. 11. 15. 32. 33. 40. 81.
 129. 148. 155. 177.
 Reme, 24.
 rempublicam, 85. 113. 118. 118.
 207. 214.
 remedia, 202.
 remediis, 206.
 remedio, 166.
 remediorum, 197.
 remedium, 121. 202. 217.
 remisisset, 12.
 remisit, 77.
 remissa, 69.
 remissior, 119. 160.
 remissiore, 195. 196.
 remisso, 129.
 remissum, 171.
 Remnio, 86.
 Remo, 24.
 Remores, 21.
 remotæ, 10. 178.
 remoti, 133.
 remotis, 125. 193.
 remotissimo, 172.
 remoto, 109. 171. 188.
 remotum, 124.
 removendum, 152.
 removerit, 176.
 movit, 135. 180. 200.
 remumque, 13.
 Remum, 21. 23. 24. 274.
 Remuriam, 21.
 Remus, 23. 24. 25. 27.
 renovatæ, 122. 195.
 renovavit, 90. 160.
 reor, 138.
 reorum, 141.
 reparatis, 106.
 reparavit, 195. 198.

- repente, 17. 21. 24. 69. 81. 87.
111. 114. 116. 148. 149. 177.
191. 229.
repentina, 109. 158.
repentinis, 188.
reperietur, 116.
reperimus, 145.
reperirentur, 206.
reperisset, 112.
reperit, 44.
reperitque, 14.
reperit, 113.
reperito, 127.
reperitus, 190.
reperens, 118.
reperentibus, 70.
reperitæ, 188.
reperito, 191.
reperitor, 201.
reperitum, 212.
reperenda, 56.
reperere, 38.
repereret, 75.
repeti, 117.
repetitus, 183.
reperiverat, 175.
repleffer, 81.
repleverat, 135.
replevit, 164.
repetentem, 100.
repetita, 42.
repetitus, 66.
repetivit, 160.
repetundæ, 76.
repetundarum, 73. 101. 104.
repetundus, 34.
reponerentur, 213.
reponuntur, 171.
repositæ, 133.
reposito, 176.
reposuit, 35.
repperi, 185.
repressit, 88.
reptomissis, 29.
repromittens, 42.
repsisset, 79.
Republ. 86. 95. 127. 138.
repudiato, 16.
repugnans, 209.
repugnat, 14.
repullas, 78. 82.
repullus, 66.
reputarent, 205.
requie, 197.
requiescere, 195.
requievit, 89.
requisitos, 200.
rerum, 5. 17. 78. 99. 132. 152.
158. 167. 172. 187. 196. 201.
218.
res, 17. 19. 34. 79. 80. 100.
163. 168. 171. 178. 180. 188.
203. 217.
rescindere, 97.
rescriptis, 221.
resistente, 47. 86.
resistentem, 87.
resistenti, 87. 229.
resistere, 148.
resolutis, 188.
respondentibus, 162.
respondendum, 204.
respondens, 54. 194. 230.
respondisse, 5.
respondisset, 144.
respondit, 60. 80. 130. 186.
responsa, 217. 208. 227.
responsionibus, 188.
responsio, 49. 69. 78. 118. 119.
responsum, 15. 28. 37. 93. 115.
198.
respublica, 74. 177. 196.
restate, 180.
restitit, 20. 59. 70.
restituendam, 19.
restituere, 41. 234.
restitueret, 204.
restituerunt, 27.
restitui, 10. 73.
restituisse, 181.
restituit, 62. 75. 97. 208.
restitutum, 12. 23.
retentantibus, 177.
retentata, 163.
retentavit, 141. 170.
retenti, 114. 168.
retento, 145. 152.
retinebat, 150.
retinendas, 185.
retinens, 147.
retinentem, 159.
retinere, 39. 208.
retineretur, 108.
retinisset, 118.
retinuit, 51. 67.
retractante, 114. 173.
retractantibus, 104. 129.
retulere, 124. 230.
retulisset, 81.
revera, 160.
reversus, 45. 57.
revertamur, 5.
reverteretur, 11.
revocandis, 89.
revocante, 81.
revocari, 46.
revocatum, 73.
revocatus, 66. 83. 88.
revocavit, 84. 97.
reum, 1. 1.
reus, 51. 74. 76. 79.
rex, 7. 17. 18. 19. 20. 21. 27.
30. 32. 36. 41. 60. 62. 76.
96. 121. 195. 216. 227.
rexere, 125. 199.
rexerit, 205.
rexit, 93. 104.
Rhatias, 154. 157.
Rhatos, 184.
Rhea, 22.
Rheæ, 21.
Rhæam, 21. 27.
Rhegium, 62.
Rhenum, 185.
Rhenus, 114. 115.
Rhesus, 34.
Rhetorum, 231.
Rhodi, 103.
Rhodo, 96.
Rhodum, 99. 102.
ridendum, 25.
ridicule, 125. 198.
rigendæ, 131.
ripa, 17.
ripam, 17.
ripenis, 212.
ritu, 11. 15.
ritui, 178.
ritum, 6.
robore, 6. 135.
robur, 61.
robustiori, 155.
robustioribus, 126.
roganti, 83.
rogaretur, 221.
rogat, 225.
rogatione, 83. 95.
rogationem, 88.
rogatu, 118.
rogavit, 56.
rogo, 58.
Roma, 50. 62. 132. 192. 211.
Romæ, 27. 28. 40. 105. 107.
108. 109. 114. 116. 119. 122.
125. 127. 137. 149. 150. 152.
154. 157. 161. 173. 175. 180.
183. 184. 187. 190. 198. 199.
214. 211. 216.
Romam, 19. 23. 24. 27. 30. 31.
35. 50. 56. 65. 79. 74. 119.
128. 142. 143. 145. 149. 150.
156. 157. 162. 173. 195. 199.
202. 208. 212. 215.
Romana, 66. 113. 133. 135. 172.
196. 206. 218. 227.
Romanæ, 1. 41. 151. 161. 180.
226. 227.
Romanam, 77. 155. 157. 178.
Romani, 16. 28. 29. 43. 49.
58. 76. 109. 127. 145. 168.
206. 214. 220. 224. 225.
228.
Romanis, 56. 60. 61. 66. 75.
96. 126. 218.
Romano, 37. 71. 90. 101. 107.
117. 114. 115. 202. 231.
Romanorum, 30. 33. 49. 52.
62. 64. 81.
Romanos, 18. 31. 33. 44. 45.
47. 54. 55. 90. 218.
Romanum, 29. 50. 51. 76. 195.
218. 220.
Romanus, 48. 96. 185.
Romulæ, 222.
Romuli, 30.
Romulianum, 222.
Romulo, 24. 30. 52. 68. 147.
163. 208.
Romulum, 22. 27. 30.
Romulus, 23. 24. 25. 27. 28.
29.
Rosciano, 101.
rostris, 99. 210.
Rovillæ, 20.

rubore, 194.
rubra, 175.
rubrum, 97.
rudes, 5.
rudis, 148.
rueret, 196.
Ruso, 86.
Rufus, 174.
ruinas, 202.
ruinis, 195.
ruissent, 205.
Rulliano, 56.
Rullianus, 57.
Ruminalem, 22.
ruminare, 21.
rumore, 199.
rumores, 119.
rupta, 176.
rupto, 105.
ruptis, 88. 105.
ruptus, 20.
rute, 118. 177.
ruris, 6.
rursum, 19. 94. 162. 163.
rursus, 19. 51. 180.
rursusque, 228.
rus, 54.
rusticantibus, 124.
rusticas, 79.
ruto, 25. 27.
Rutulis, 17.
Rutulos, 17.
Rutulorum, 16.

S

Sabaria, 110.
Sabina, 204.
Sabinam, 192.
Sabini, 28.
Sabini, 36. 58.
Sabino, 110. 111.
Sabinorum, 19. 30.
Sabinos, 19. 31. 45. 46. 59.
197.
Sabinum, 194.
Sabinus, 110.
Saburnum, 117.
Sacerdos, 37. 112.
Sacerdotem, 21. 77. 118.
Sacerdotes, 31. 59. 134. 108.
206.
Sacerdoti, 47.
Sacerdotis, 15. 21.
Sacerdotium, 145. 176.
Sacerdotum, 95.
sacris, 126.
sacra, 11. 15. 30. 59. 144.
sacratus, 14.
sacratum, 10.
sacravere, 108. 175. 176.
sacraverint, 217.
sacravisse, 232.
sacravit, 213.
sacrificandi, 15.
sacrificia, 58.
sacrificiis, 22.
sacrificium, 7. 15. 22.

Sacriportum, 89. 95.
sacris, 7. 11. 23.
sacrorum, 28.
sacrum, 10. 11. 21. 31.
sæpe, 16. 37. 43. 99. 106. 108.
116. 178. 228.
sæpissime, 108.
sæpius, 58. 117. 178. 197.
sava, 134.
savi, 1. 8.
sæviebatur, 116. 190.
sæviente, 154.
sævientibus, 156.
sævior, 108. 106.
sæviret, 105.
sæviretur, 118.
sævissimus, 90.
sævitia, 89. 112. 115. 195. 196.
sævitiā, 180.
sævitiis, 198.
sævo, 192.
sævos, 145.
sævus, 219.
sagax, 233.
sagittarum, 198.
sagittas, 182.
sagittis, 127. 230.
Saguntum, 66.
Salentinis, 64.
Salinarum, 34.
Salinator, 74.
Salios, 31.
Sallustius, 7.
Salonæ, 221.
Saloniarum, 216.
Saloninæ, 156.
Salonino, 155.
salte, 15.
saltem, 189. 194.
salutis, 215.
salvam, 85.
salve, 94.
Salvii, 118.
Salvius, 119. 136. 193.
salus, 160. 172. 187. 219.
salutandum, 211.
salutandus, 205.
salutaret, 47.
salutatur, 195.
salutavit, 18.
salute, 133. 224.
salutem, 85.
saluti, 121.
Sambucco, 40.
Samnitum, 17.
Samnites, 54. 55. 56. 59. 94.
Samnitibus, 53. 55. 56. 57. 58.
Samnitico, 52.
Samnitum, 58.
Samotheas, 78.
sancivit, 48.
sancte, 123.
sanctiori, 183.
sanctique, 139.
sanctiores, 201.
sanctos, 169.
sanctus, 121.
sanc, 20. 113. 116. 118. 124. 142.

150. 154. 159. 163. 164. 169.
170. 172. 174. 176. 178. 179.
204. 230. 233.
sanguinarius, 219.
sanguine, 37. 111. 180. 205.
219. 228.
sanguinis, 135. 158. 207. 230.
sanguis, 87.
sanitatem, 138.
sanxere, 136. 138.
sanxerunt, 23.
sanxit, 10.
sapiant, 113.
sapientia, 3.
sapientiz, 131. 132.
sapientiam, 166.
sapientissimi, 221.
sapientissimos, 228.
sapientissimus, 68.
sapientium, 111.
sapore, 216.
sarcina, 12.
Sardi, 79.
Sardinia, 68. 94.
Sardiniam, 70. 78. 79. 85.
Sardonios, 126.
Sarmatæ, 100.
Sarmatarumque, 177.
Sarmatarum, 181.
Sarmatis, 188.
sar, 170.
sarcelles, 90.
sarcellite, 98.
Sarcellite, 93.
sarcellites, 91. 116. 121. 135.
159. 195.
sarcellitibus, 98. 99.
sati, 114.
satis, 108. 117. 121. 122. 129.
127. 132. 136. 137. 143. 144.
156. 159. 169. 174. 180. 184.
188. 195. 199. 201. 221. 224.
227.
satisfecit, 167. 188.
satisfecit, 67.
satum, 217.
saturitate, 230.
Saturni, 7.
Saturnia, 7.
Saturniæ, 8.
Saturniam, 52.
Saturnino, 164.
Saturninum, 88. 91. 93. 219.
Saturninus, 91. 93. 214.
Saturnius, 8.
Saturno, 1. 6.
Saturnum, 3.
Saturnus, 3. 5. 7. 8.
Saxa, 175.
Saxo, 51. 87.
Scæva, 135.
Scævam, 135.
scalas, 121. 159. 194.
Scaurum, 92.
Seaurus, 91. 92.
scelera, 118.
scelerata, 43.
sceleratus, 38.

- fecelere, 93. 118. 121. 124. 163.
 164. 179. 200.
 feceribus, 16. 210.
 feceris, 205.
 feclestæ, 232.
 feclestæ, 38.
 fecelus, 21. 118. 123. 132. 166.
 171. 197. 220.
 fecidit, 73. 91.
 fecibat, 42.
 scientia, 68. 137. 148. 157.
 164. 183. 203. 229.
 scientiæ, 149. 202.
 scientiam, 9. 231.
 scientissimus, 200.
 scilicet, 8. 14. 112. 138.
 Scipio, 67. 72. 76. 79. 85.
 Scipione, 66. 67. 70. 79.
 Scipionem, 66. 78. 99.
 Scipioni, 101.
 Scipionis, 77.
 scire, 19. 83.
 sciret, 69.
 sciscitatum, 14. 18.
 scorti, 70. 152.
 scortorum, 115. 190.
 scortum, 198.
 scribendis, 48.
 scribere, 4. 9. 214.
 scriberet, 185.
 scribit, 13. 15. 17. 20. 21.
 Scribonia, 186.
 Scribonianus, 190.
 scribant, 181.
 scribunt, 14. 18. 19. 10. 22.
 scrinia, 143.
 scripta, 138. 162. 232.
 scriptoribus, 118.
 scriptorum, 201.
 scriptum, 19. 20. 66.
 scrofam, 14.
 scrutatque, 9.
 scrutator, 172.
 scutis, 29.
 Scythæ, 100. 108. 184.
 se, 6. 9. 11. 15. 16. 17. 18. 19.
 20. 23. 24. 30. 33. 40. 43.
 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54.
 55. 56. 58. 62. 65. 67. 71. 73.
 74. 79. 85. 86. 87. 88. 89.
 92. 100. 101. 103. 105. 106.
 111. 112. 113. 114. 115. 120.
 121. 122. 125. 129. 133. 135.
 140. 141. 142. 148. 149. 161.
 165. 166. 167. 169. 176. 180.
 187. 189. 190. 194. 197. 198.
 199. 201. 204. 205. 209. 210.
 211. 212. 213. 217. 220. 227.
 228. 230. 231. 233. 234.
 secedens, 225.
 secessere, 142.
 secessisset, 46.
 secessit, 129.
 secreta, 225.
 secretorum, 163.
 secretum, 48. 54.
 secretum, 133.
 sectione, 207.
 seculares, 199.
 secularibus, 215.
 secum, 12. 80. 115. 197.
 secunda, 13.
 secundarum, 141.
 secundis, 155.
 secundo, 4. 61. 130. 225.
 secundoque, 177.
 secundum, 7. 10.
 secundus, 52.
 secures, 44. 57.
 securi, 54. 57. 90. 210.
 securitatem, 184. 221.
 secus, 110. 119. 131.
 secutus, 13. 97. 101. 104. 161.
 sed, 3. 4. 5. 6. 8. 11. 12. 13. 15.
 18. 20. 22. 24. 27. 36. 37.
 38. 44. 48. 56. 61. 71. 86.
 87. 91. 111. 112. 118. 111. 124.
 130. 143. 153. 157. 159. 166.
 169. 171. 180. 188. 197. 199.
 200. 203. 219. 219. 222. 223.
 226. 227. 228. 231. 232. 233.
 sedaret, 224.
 sedata, 49.
 sedatum, 167.
 sedecim, 51. 227.
 sedem, 8. 16. 19.
 sedens, 132.
 sedentem, 91.
 sedes, 119.
 sedibus, 49.
 sedis, 14.
 sedisset, 72. 106.
 seditio, 180.
 seditione, 39. 149. 214.
 seditionem, 55. 96. 157. 206.
 214.
 seditiones, 30. 47.
 seditionibus, 30. 114.
 seditiosus, 125.
 seditiosas, 48. 88.
 seditiosum, 157.
 seditiosus, 92.
 segnior, 9.
 segnisque, 125. 193.
 segniterque, 85.
 segnitæ, 175.
 segnius, 175.
 sejuncti, 134.
 selibram, 81.
 sellam, 91. 92.
 Semea, 212.
 Semeæ, 212.
 semet, 90. 107. 115. 119. 126.
 144. 160. 175. 180. 192. 193.
 213. 222.
 semetipso, 219. 205.
 semetipsum, 197. 206.
 semiagrestem, 168.
 semianimis, 64. 87.
 feminudus, 194.
 semper, 126. 159. 170. 199.
 Sempronia, 91.
 Sempronium, 66.
 Sempronius, 14. 78.
 Senam, 71.
 Senator, 93. 120. 130.
 Senatore, 183.
 Senatores, 29.
 Senatoris, 218. 210.
 Senatorium, 161.
 senatu, 38. 51. 65. 67. 68. 69.
 70. 78. 80. 87. 91. 99. 100.
 115. 117. 121. 191. 199. 201.
 202. 204. 215. 217.
 senatui, 86. 199. 164. 207.
 senatum, 41. 59. 60. 81. 86.
 87. 118. 159.
 senatus, 46. 64. 87. 111. 113.
 125. 130. 136. 137. 149. 154.
 159. 160. 163. 175. 187. 189.
 199. 210. 212.
 Senatus-consulto, 88. 93.
 senatusque, 92.
 fenestra, 119. 130.
 fenestæ, 221.
 fenestam, 221.
 fenestus, 126.
 fenex, 60. 92. 116.
 fenior, 7.
 fenis, 130.
 Senones, 50.
 Senonum, 10. 55.
 fenferat, 121.
 fenfisset, 56.
 fenfu, 169. 208. 230.
 fenfentia, 67. 183. 192. 207.
 fenfentia, 217.
 fenfentire, 183.
 fenfentire, 141.
 fenum, 50.
 fenparatim, 23.
 fenpeliit, 14.
 fenpeliret, 14. 46.
 fenpelisse, 14.
 fenpsit, 218.
 fenpra, 89.
 fenptem, 51. 96. 161. 187. 192.
 209. 210. 217. 219. 232.
 fenptembrem, 124.
 fenptentrione, 97.
 fenptentrionem,
 fenpties, 88.
 fenptimio, 98.
 fenptimo, 88. 119. 215. 226.
 fenptimum, 147.
 fenptimius, 137. 210. 218.
 fenptimuleio, 86.
 fenptingentesimo, 107.
 fenptuagesimo, 124.
 fenptuagesimum, 132. 180. 193.
 196.
 fenptuaginta, 121. 187. 206.
 fenpulchro, 46. 98. 142. 201.
 211.
 fenpulcrum, 13. 83. 214.
 fenpultum, 13. 54. 61. 202. 224.
 225. 234.
 fenpultus, 20. 31. 44. 69. 222.
 Sequanos, 126.
 fenquebatur, 14. 177. 212.
 fenquentibus, 192. 224.
 fenqueretur, 23. 34. 69.
 fenqui, 11. 85.
 fenrena, 17.
 ferendique,

serendique, 9.
Serenio, 205.
sericam, 208.
serici, 166.
seriis, 196. 204.
sermo, 195.
sermone, 203. 219. 214.
sermonibus, 211. 230.
sermonis, 216.
serpens, 72.
Sertorium, 24. 97.
servaretur, 205.
servasset, 53.
servata, 93.
servatur, 11.
servavit, 72. 80.
servi, 218.
serviebat, 186.
serviens, 186.
servile, 115.
servili, 176. 177.
Servilio, 45.
Servio, 17. 38.
servis, 89.
servitute, 216.
servitutum, 18. 48. 62.
Servius, 16. 37. 38.
servo, 12.
servos, 11. 59. 62. 80.
servum, 10.
servus, 9.
sestertium, 121.
seu, 19. 18. 87. 109. 111. 114.
115. 125. 128. 129. 154. 155.
160. 161. 165. 170. 174. 176.
181. 195. 199. 204. 205. 206.
216. 218. 230. 233.
severa, 133.
severe, 140.
severi, 146. 178. 111.
severissime, 193.
severissimis, 214.
severissimus, 187. 114.
severitate, 162.
severitatem, 55. 82.
severitatis, 146.
Severius, 178.
Severo, 20. 227.
Severum, 138. 171.
Severus, 173. 110. 213. 118.
211. 219.
servilibus, 104.
sex, 14. 66. 80. 97. 196. 114.
218. 219. 221. 231.
sexagenarius, 122.
sexagesimum, 224.
sexaginta, 8. 64. 202. 204.
209. 119. 121. 234.
sexcentas, 61.
sexennio, 151. 171. 176.
sexies, 88.
sexti, 1.
Sextias, 88.
sexto, 116. 126. 145. 155. 163.
213.
sexto-decimo, 45.
sexturn, 38. 100. 164.

sextus, 19. 40. 104. 105.
sexu, 113.
sexui, 191.
sexumque, 1002.
sextus, 12. 28. 79.
si, 17. 19. 21. 29. 62. 65. 69. 78.
78. 83. 113. 115. 120. 121.
127. 130. 131. 139. 144. 157.
174. 176. 180. 187. 190. 191.
195. 199. 200. 202. 206. 213.
226. 230. 231. 233.
sibi, 5. 10. 14. 17. 18. 19. 21.
22. 23. 24. 37. 43. 48. 55.
58. 61. 62. 67. 68. 70. 78.
81. 92. 106. 115. 118. 120. 153.
158. 160. 175. 181. 191. 212.
213. 229. 231. 232.
Sibyllam, 13.
Sibyllinis, 160.
Sibyllinorum, 69.
sic, 6. 7. 13. 46. 51. 63. 138.
187. 201. 217. 232.
siccandam, 164.
sicco, 27.
Sicilia, 46. 62. 68. 69. 146.
Siciliam, 61. 64. 65. 92. 97.
101. 105.
sicque, 134.
Siculo, 100.
sicut, 198. 204.
sibimet, 1. 23.
siderum, 186.
sidus, 196.
signa, 100. 129.
signandi, 6.
signi, 23.
signis, 75. 82.
significatione, 4.
signo, 23. 29.
signum, 16. 67. 197.
silentio, 19.
Silone, 101.
silvam, 18.
Silvanus, 8. 180. 216. 217.
silvas, 34. 225.
Silvia, 12.
Silviam, 21. 27.
Silvii, 19. 20.
Silvio, 19.
silvis, 8. 174.
Silvium, 19.
Silvius, 18. 19. 204.
similis, 185.
similem, 110. 139. 1524.
simileis, 42.
simileis, 227.
similibus, 207.
simillimi, 172. 212.
simillique, 221.
similis, 14. 89. 185. 232. 233.
similisque, 159.
similitudo, 38.
simplici, 222.
simplicia, 213.
simpliciora, 202.
simplicissimus, 2264.
simplicitas, 3.

simplicitatem, 209. 210.
simul, 8. 20. 24. 110. 115. 119.
120. 121. 122. 123. 124. 126.
127. 136. 137. 140. 154. 160.
164. 165. 166. 168. 172. 174.
175. 176. 177. 179. 180. 157.
232.
simulque, 108. 114. 115. 153. 156.
161. 165. 215.
simulacra, 16. 19. 230.
simulacris, 15. 16.
simulacrum, 49. 217.
simulando, 108.
simularet, 106.
simulasse, 21.
simulata, 157. 158. 162.
simulato, 21. 38.
simulatos, 55.
simulavit, 28. 32.
simulans, 31. 1241. 188. 198.
204. 225.
simulant, 117. 191.
simularat, 118.
simulatem, 87. 90.
sin, 121. 117.
sine, 7. 52. 97. 174. 197. 205.
206. 230.
Singidonenfis, 229.
singulare, 194.
singularem, 9.
singulari, 28. 41. 68. 72. 792.
singulas, 70.
singuli, 141. 188. 225.
singulos, 33.
sinistra, 24.
sinistris, 16. 29.
sinit, 158.
sint, 131. 134. 151. 176. 201.
sinu, 150. 189.
sinus, 4. 13.
Sipylum, 76. 77.
siquidem, 160.
Sirmienfium, 152.
Sirmii, 219. 231.
Sirmio, 222.
Sirmium, 129. 164. 232.
sisti, 141.
sit, 9. 13. 22. 44. 98. 116. 127.
131. 170. 173. 185. 191. 1574.
202.
sita, 67.
Sithocum, 97.
situs, 66. 98.
sive, 11. 87. 215.
Smyrnæ, 83.
sobole, 27.
sobrium, 221.
socer, 220.
socer, 129. 130. 166.
socero, 17. 47. 132. 212.
sociali, 84. 94.
sociaverat, 214.
societate, 118.
societatem, 18. 73. 87. 119. 133.
135. 191.
societatibus, 201.
sociis, 12. 64.

X x

- sociorum, for.
 socios, 92. 113.
 socium, 219.
 socius, 65.
 socordia, 157.
 socordia, 131. 159.
 soctus, 109.
 sodalibus, 77.
 sol, 62. 99.
 sola, 170. 33.
 solam, 115.
 solandum, 153.
 solem, 167.
 solebat, 23.
 solemne, 22. 199.
 solemni, 81. 133. 165.
 solemnia, 54.
 solemnibus, 151.
 solent, 111. 120. 202. 206.
 solerent, 197. 234.
 solers, 219.
 solet, 8. 71. 129. 135. 139. 141.
 142. 151. 154. 157. 158. 161.
 226.
 soli, 70. 134. 161. 163. 180.
 solis, 201.
 solidatam, 189.
 solidavisset, 157.
 solio, 106.
 folique, 171.
 solis, 55. 126. 145. 147. 176.
 186. 201. 212.
 solita, 9. 22.
 solito, 21. 175.
 solitudinem, 81.
 solitudo, 58.
 solitum, 22. 191.
 solitus, 216. 224.
 sollicitantem, 197.
 sollicitari, 62.
 sollicitatis, 103.
 sollicitatus, 69.
 sollicite, 172.
 sollicitus, 234.
 solo, 45. 148. 155. 215. 233.
 Solonis, 48.
 solvendi, 158.
 solvi, 215.
 solvit, 94.
 solum, 3. 18. 171.
 solus, 41. 51. 59. 60. 83. 126.
 150. 187. 199. 207. 211. 217.
 224. 227.
 solutionem, 152.
 solutior, 155.
 solutis, 109.
 solutum, 7.
 solutus, 31.
 somni, 186.
 somniis, 16.
 somnio, 21. 37. 53. 229. 232.
 somnique, 231.
 somno, 53. 227.
 somnum, 108.
 sonum, 20. 186.
 fordida, 209.
 foricisque, 224.
 soror, 92.
 sorore, 39. 40. 47. 223.
 sororem, 21. 33. 47. 176. 223.
 226.
 sorores, 189.
 sororis, 83. 219. 221. 226.
 sororisque, 234.
 sororium, 33.
 sororum, 111. 233.
 sorte, 15.
 sortitus, 75. 85. 95. 183. 209.
 227.
 sortiuntur, 169.
 spadone, 119. 192.
 spadonum, 224. 227.
 spatio, 163. 189.
 spe, 21. 52. 110. 112. 123. 139.
 140. 154. 167. 176.
 specie, 76. 106. 107. 111. 117.
 123. 135. 143. 149. 166. 173.
 175. 177. 180. 187.
 speciem, 85. 161. 180. 189. 204.
 205.
 species, 15. 36. 163. 206. 219.
 speciosam, 81.
 speciosissimam, 5.
 spectabatur, 163.
 spectaculorum, 187.
 spectaculum, 70. 83. 123. 194.
 197.
 speculatus, 19. 21.
 speluncam, 9. 10. 11.
 spem, 158.
 sperans, 87.
 sperantem, 197.
 sperata, 24.
 speraverat, 181.
 sperni, 95.
 spes, 119.
 spicula, 198.
 spiculis, 231.
 splendidis, 193.
 splendidissimo, 197. 216.
 spoletiam, 215.
 spolia, 28. 52. 53. 68. 112.
 spoliatum, 168.
 spoliavit, 75. 82.
 spoliis, 33.
 sponso, 73.
 sponi, 33.
 sponte, 85. 123. 197. 221.
 spondidisse, 23.
 spondidisset, 62.
 Sporo, 192.
 spreto, 77. 135. 173.
 spurium, 45.
 spurius, 55.
 squalidioribus, 179.
 squalido, 209.
 stabant, 127.
 stagna, 15.
 stagnaverat, 21.
 stagnis, 15.
 stagno, 16.
 stagnum, 11. 17.
 stantem, 196.
 stantiliam, 67.
 statim, 33. 38. 41. 50. 81. 94.
 137. 162. 168. 193. 225.
 statimque, 76. 85. 130. 146.
 152. 154. 179.
 statore, 29.
 statu, 14. 202.
 statua, 41. 42.
 statua, 176.
 statuam, 217.
 statuas, 68. 129.
 statuens, 202.
 statueret, 233.
 statuisset, 174. 187.
 statuit, 204. 212.
 statum, 148. 227.
 status, 172. 206. 232.
 Stenclum, 5.
 Stephano, 198.
 Stephanum, 200.
 sterilis, 232.
 sterilitatem, 16. 50.
 stetit, 41. 69. 90.
 stimulat, 159.
 stipatoribus, 153. 213.
 stipendiaque, 212.
 stipendia, 81.
 stipendiarius, 184.
 stipendiarius, 172.
 stipendio, 74.
 stipendium, 103.
 stirpe, 153. 180. 229.
 stirpisque, 187.
 stirpis, 103.
 stolidi, 174.
 stolidior, 179.
 stolidorum, 114.
 stolidum, 180.
 stolidus, 216. 221.
 Stolo, 47. 48.
 Stolori, 47.
 stomachi, 129.
 strangulari, 196.
 stramine, 15.
 strata, 177.
 strato, 198.
 stratori, 104.
 stratus, 141.
 stravit, 59. 60. 92.
 strenue, 153. 155.
 strenuum, 140.
 strenuus, 38.
 stribo, 54.
 studens, 207.
 studia, 172. 203. 224.
 studiis, 128. 131. 133. 138. 140.
 148. 196. 228.
 studio, 108. 124. 135. 147. 158.
 160. 174. 202. 226. 231.
 studiorum, 99. 102. 188.
 studiose, 102. 154.
 studiosissimus, 186.
 studiosus, 139.
 studioso, 219.
 studiosus, 57. 202. 207. 219.
 studium, 112. 113. 182. 196.
 studuit, 91.
 stultitia, 122.
 stultitiam, 40. 116. 216.
 supra, 129.
 stuprata, 77. 212.

- stupratæ, 196.
 stupratam, 5.
 stupri, 212.
 stupris, 116. 190.
 stupro, 111. 189. 191.
 stuprum, 39. 40.
 sua, 48. 52. 53. 69. 71. 78. 85.
 86. 100. 106. 168. 206.
 suadebat, 117.
 suæ, 16. 21. 31. 36. 54. 67. 83.
 87. 191. 196. 198.
 suam, 40. 44. 46. 55. 59. 85.
 97. 108. 112. 117. 123.
 suaque, 13.
 suarum, 14. 21.
 suas, 16. 93. 18. 197. 213.
 suasit, 141.
 suasit, 36. 77.
 suasere, 179.
 sub, 7. 10. 17. 12. 33. 52. 56.
 66. 69. 70. 80. 89. 91. 98.
 100. 119. 155. 159. 188. 190.
 194. 196. 202. 213. 215. 217.
 232.
 subacti, 148.
 subactio, 140.
 subactum, 109.
 subdidisse, 21.
 subditis, 102.
 subdolos, 108.
 subduxit, 33.
 subegit, 70. 97. 99. 107. 171.
 181.
 subesse, 7.
 subest, 165.
 subjecerit, 218.
 subjecit, 189.
 subiecti, 181.
 subiecto, 194.
 subiectum, 113.
 subiectumque, 1412.
 subiectus, 190.
 subigendi, 143.
 subigere, 61.
 subiici, 118. 199.
 subiit, 197.
 subinde, 7. 15.
 subire, 18. 200.
 subiret, 96.
 subitæ, 17.
 subitis, 17.
 subito, 21. 83. 130.
 subitros, 16.
 sublatæ, 175.
 sublatis, 214.
 sublato, 55.
 sublato, 13.
 sublevandis, 201.
 subleicio, 41. 86.
 sublimatus, 190.
 sublimius, 218.
 submersus, 215.
 subministrante, 21.
 submisit, 44.
 submotæ, 140.
 submoti, 11.
 submovit, 92.
 subornavit, 48. 91.
 subrogaverat, 43.
 subrogavit, 216.
 subsecuto, 24.
 subsidia, 175.
 substantiam, 20.
 substratum, 15.
 subtercutaneo, 204.
 subtraheretur, 85.
 subveheretur, 49.
 subveniente, 94.
 subvenisset, 119.
 subvenire, 67. 197.
 subvexere, 174.
 subvulus, 21.
 subvolasset, 35.
 succedentes, 1.
 succedentibus, 173.
 succcessit, 107. 219.
 succcessore, 85.
 succcessores, 121.
 succcessu, 152. 160.
 succcessurum, 231.
 sueronenfis, 92.
 sudibus, 16.
 sudore, 201.
 sue, 15.
 suem, 16.
 Sueflam, 38.
 Suevorum, 188.
 Suevos, 184.
 suffecerat, 131.
 suffectæ, 127.
 suffecti, 116.
 sufferre, 55.
 sufficere, 135.
 sufficeret, 58. 205.
 sufficienter, 111.
 suffragiis, 91. 148.
 suffringendis, 176.
 suggerente, 101. 214.
 suggerenti, 85.
 fui, 4. 10. 16. 21. 33. 97. 116.
 118. 119. 120. 131. 160. 177.
 178. 194. 204. 218.
 fuique, 182.
 fuis, 9. 10. 12. 16. 17. 19. 27.
 28. 49. 50. 51. 53. 54. 76. 86.
 87. 106. 110. 115. 119. 120.
 148. 154. 158. 163. 173. 175.
 191. 193. 217. 218. 234. 269.
 Sulla, 94. 96.
 Sullæ, 88. 89. 93. 97. 99.
 Sullamque, 233.
 Sullanos, 101. 103.
 Sulpicia, 88. 95.
 Sulpicio, 47. 84.
 Sulpiciorum, 119. 192.
 sum, 63.
 sumat, 121.
 sumendæ, 100.
 sumendi, 15.
 sumendum, 123.
 sumens, 195.
 sumere, 23.
 sumeret, 119. 220.
 summa, 89. 101.
 summa, 118. 171.
 summaque, 231.
 summam, 18. 20. 23. 36. 37.
 39. 40. 116. 141. 148. 154. 156.
 187. 197.
 summis, 206.
 summo, 23. 111. 148. 178.
 summorum, 201.
 summoti, 160.
 summum, 15.
 sumpterunt, 28.
 sumptæ, 90.
 sumpta, 164.
 sumptam, 163.
 sumptibus, 91. 260.
 sumptis, 41.
 sumpto, 191. 157.
 sumptu, 199.
 sumptum, 183.
 sumptuosum, 234.
 sumptus, 64. 201.
 sunt, 5. 19. 24. 28. 31. 34. 35.
 39. 49. 50. 55. 59. 63. 87.
 105. 114. 116. 126. 127. 143.
 145. 148. 158. 160. 162. 164.
 167. 170. 172. 176. 179. 181.
 187. 188. 190. 195. 199. 206.
 208. 214. 216. 216. 214.
 suo, 3. 4. 5. 11. 16. 23. 24. 29.
 34. 62. 70. 74. 81. 94. 106.
 124. 125. 143. 148. 158. 180.
 181. 185. 186. 211. 212. 213. 215.
 210. 214.
 suopte, 162.
 suorum, 14. 114. 156. 164. 167.
 189. 197.
 suos, 11. 21. 23. 36. 41. 81. 109.
 118. 130. 138. 140. 183. 198.
 210. 218.
 super, 17. 38.
 superaret, 202.
 superato, 10.
 superatus, 61. 64. 77. 194. 216.
 superaverit, 158.
 superavissent, 112.
 superavit, 55. 62. 64. 66. 73.
 75. 94. 95. 100. 104. 232.
 superba, 233.
 superbe, 124.
 superbi, 39. 40.
 superbia, 51. 166.
 superbix, 10.
 superbium, 46. 166.
 superbus, 38. 80. 86.
 supererant, 159.
 superavit, 55. 62. 64. 66. 73.
 75. 93. 94. 95. 100. 104.
 232.
 superet, 180.
 superessent, 160. 213.
 superfuert, 217.
 superflua, 165.
 supergressi, 166.
 superiote, 116.
 superiorem, 20. 52. 64. 124.
 18. 119.
 superiores, 173. 178.

superioribus, 116. 154.
 superioris, 179. 216.
 superius, 121.
 superposita, 202.
 superstitiones, 114.
 supersticiosus, 129.
 supervacaneum, 202.
 supervenientibus,
 supervenisset, 48.
 supervixerat, 200.
 superum, 58.
 supplicem, 57.
 supplicem, 73.
 supplicia, 124. 158. 232.
 supplicii, 168. 172.
 supplicio, 137. 180.
 supplicium, 123. 125. 176. 198.
 supposito, 230.
 suppositum, 33. 222.
 suppressisse, 51.
 suppressit, 87.
 supra, 5. 6. 7. 15. 22. 115. 116.
 122. 144. 146. 160. 170. 185.
 203. 214.
 supradicta, 129.
 supradictum, 5.
 supremis, 208.
 supremo, 83.
 suræ, 127. 201. 202.
 Suranæ, 127.
 surripuit, 9.
 sus, 19.
 suscepit, 120. 217.
 suscepisset, 199.
 suscepit, 191. 196. 201. 219.
 suscepta, 81. 87.
 susceptum, 171. 223.
 suscipiens, 209.
 suspecta, 69.
 suspectam, 129.
 suspectans, 221.
 suspectante, 198.
 suspectarentur, 180.
 suspectior, 125.
 suspectioribus, 127.
 suspectos, 103.
 suspectum, 164. 196.
 suspensio, 16.
 suspiciebant, 170.
 suspicione, 51.
 suspicionem, 43. 158. 196. 205.
 sustinentem, 199.
 sustentoque, 181.
 sustinuit, 41. 85.
 sustulerant, 100. 180.
 sustulit, 21. 53. 68.
 suum, 21. 23. 29. 44. 46. 54.
 67. 74. 92. 93. 99. 102. 206.
 211. 213. 216. 223. 224. 226.
 229.
 suus, 16.
 sylvano, 180.
 Syphace, 73.
 Syphacis, 73.
 Syra, 222.
 Syracusanus, 62.
 Syraculas, 62. 68.

Syri, 145.
 Syria, 104. 122. 195.
 Syriacæ, 120.
 Syriacis, 104.
 Syriaco, 70.
 Syriæ, 66. 76. 128. 137. 146.
 Syriam, 98. 100. 104. 106. 144.
 153.
 Syriamque, 103.

T

T Abe, 130.
 tabernaculo, 49. 158.
 tabernaculum, 228.
 tabernas, 121.
 tabescant, 228.
 tabescentium, 166.
 tabula, 78.
 tabularum, 54.
 tabulas, 95. 129.
 tabulis, 48. 161. 162.
 tabulisque, 75. 82.
 taceant, 80.
 Tacito, 163.
 Tacitum, 163.
 taciturnitatem, 185.
 Tacitus, 165. 219.
 tactu, 165.
 tacuit, 77.
 tædio, 14.
 Taifulis, 231.
 talaresque, 211.
 tale, 43. 209.
 talem, 201. 228.
 tali, 61. 135. 159. 195.
 talia, 111. 114. 115. 116. 123. 189.
 190. 197. 202.
 talibus, 61. 118. 120. 156. 157. 211.
 talis, 12. 189.
 talium, 227.
 talos, 143.
 talum, 86.
 tam, 9. 11. 79. 81. 89. 157. 158.
 173. 184. 187. 1. 8. 200. 202.
 232.
 tamen, 3. 13. 17. 20. 38. 46.
 47. 76. 78. 104. 108. 114.
 116. 117. 121. 122. 126. 136.
 138. 139. 146. 148. 149. 152.
 154. 163. 166. 167. 168. 169.
 172. 173. 175. 176. 178. 179.
 180. 181. 186. 187. 195. 200.
 209. 215. 224. 2. 6. 227. 229.
 233.
 tandem, 74. 91. 118. 125. 157.
 163. 175.
 tamdiu, 187.
 tamquam, 110. 111. 114. 141.
 145. 147. 149. 159. 166. 182.
 186. 190. 192. 201. 206. 219.
 221. 224. 231. 233.
 Tanaquil, 35. 36.
 tanta, 3. 12. 46. 113. 122. 132.
 140. 172. 182. 233.
 tantæ, 10. 105. 110. 121. 146.
 205.
 tantam, 31. 50. 217.
 tantaque, 122.
 tanti, 195. 199. 205. 217.
 tantis, 138.
 tantisque, 161.
 tanto, 11. 131. 140. 141. 160.
 165.
 tantorum, 141. 181. 202.
 tantos, 5. 74.
 tantum, 17. 41. 46. 58. 99. 109.
 130. 131. 138. 157. 180. 189.
 200. 203. 208. 228. 233.
 tantumque, 79. 92. 132. 133.
 tantummodo, 20.
 tantus, 117. 186. 201.
 tantusque, 233.
 tardavere, 180.
 tarditate, 22. 227.
 tarditatem, 54.
 tardius, 11. 90. 96.
 Tarentinorum, 60.
 Tarentum, 61. 67. 68.
 Tarpejam, 18.
 Tarpeio, 52. 87.
 Tarpeium, 29.
 Tarquinii, 36. 38. 39. 40. 41.
 Tarquiniiis, 31. 36.
 Tarquinio, 113. 116. 125. 191.
 Tarquinius, 41.
 Tarquinium, 36. 37.
 Tarquinius, 35. 38. 39. 40.
 44.
 Tarraconensem, 156.
 Tarsum, 163. 176. 219. 222.
 Tatienses, 29.
 Tatio, 29. 101.
 ratium, 9.
 Tatus, 29.
 Tauri, 227.
 Taurinus, 213.
 tauros, 6.
 taxaverunt, 220.
 te, 9. 60.
 teclorio, 229.
 rectum, 158.
 rectus, 118. 119. 191. 193.
 tegebat, 104.
 tegulæ, 61.
 tegulis, 93.
 Telefino, 89.
 Telefinum, 95.
 telis, 20.
 reloque, 158.
 temere, 24. 62. 165.
 temeritatem, 184.
 temperamento, 101.
 temperie, 226.
 tempestate, 118. 123. 150. 157.
 174. 177.
 tempestatibus, 66. 170.
 tempestatis, 17.
 templa, 134. 180. 187. 206.
 208.
 templo, 86.
 templum, 17. 47. 49. 69. 90.
 tempora, 98. 138. 206.
 tempore, 9. 17. 83. 141. 152.
 156.

156. 157. 167. 181. 186. 190.
193. 197. 199. 201. 208. 210.
218. 219. 221. 226. 230. 231.
temporibus, 5. 13. 194. 215.
230.
temporis, 237.
temporum, 133. 140. 170.
tempus, 3. 19. 23. 39. 155. 221.
temulentus, 77. 215.
tendens, 177.
tenebant, 6.
tenebantur, 109.
tenebat, 29. 105.
tenebatur, 173.
tenebras, 158.
tenens, 217.
tener, 215.
tenere, 214.
tenetet, 21.
tenetetur, 18. 17. 223.
tentabatur, 146.
tentandum, 221.
tentans, 161.
tentare, 168.
tentaret, 41. 175.
tentari, 114. 197.
tentasset, 35.
tentat, 142.
tentata, 89.
tentaverant, 164.
tentaverat, 113. 119. 191.
tentavit, 39. 61. 105.
tenue, 181.
tenui, 185.
tenuique, 138.
tenuisset, 177.
tenuissimi, 154.
tenuit, 191. 207.
ter, 195.
Terentio, 31.
terga, 21. 68.
tergo, 194.
terra, 323.
terraqque, 9.
terraz, 3. 10. 128. 133. 189.
105.
terramotu, 129.
terramorus, 201. 206.
terram, 40. 159.
terrarum, 12. 36. 37. 61. 111.
111. 140. 171. 174. 175. 195.
terras, 121. 195. 231.
terreret, 200.
terris, 8. 137. 196.
territi, 34.
territis, 55.
territum, 97.
territus, 47. 61.
terrore, 54. 97.
terroxi, 64.
terrui, 51.
tertiam, 106.
tertio, 19. 43. 55. 57. 58. 93.
135.
tertio-decimo, 216.
tertium, 66. 89. 107. 231.
tertius, 68. 107. 228.

testamento, 118.
testatur, 117.
testatur, 3. 24.
teste, 9.
testimonium, 91.
testis, 8. 141.
tetendisse, 16. 17.
tetra, 208.
Tetrici, 100.
Tetrico, 157.
Tetricum, 157. 218.
Tetricus, 160.
tettior, 17. 198.
tettisque, 114.
tettum, 116. 178.
Teutones, 88.
Teutonico, 94.
texerat, 40.
texissent, 121.
textit, 176. 194.
texta, 140.
Thalassii, 28.
Thalassio, 88.
theatra, 196.
theatris, 115.
theatro, 83.
Thelesino, 55.
Theodorum, 120. 221.
Theodorus, 231.
Theodosio, 231.
Theodosius, 232.
Thermantia, 231.
Thermo, 99.
Thermopylarum, 70.
Thermopylas, 77.
thesauros, 51.
Thessalonicam, 224.
Thoanta, 5.
thoracis, 121.
thoro, 11.
Thracula, 214.
Thracas, 176.
Thracia, 76. 150.
Thraciz, 112. 173.
Thraciam, 11. 155. 225. 236.
Thraconites, 151.
Thrax, 214.
thure, 7.
Thydri, 148.
Thyrrum, 18. 19.
Tiberi, 49. 69.
Tiberii, 79. 81. 91. 189.
Tiberim, 21. 17. 37. 41. 42. 45.
85. 89. 111. 151. 213.
Tiberinus, 111.
Tiberio, 81. 110.
Tiberis, 34. 114. 101.
Tiberius, 20. 78. 79. 84. 108.
110. 181. 186. 188. 189.
tibi, 21. 86. 94. 127.
tibicinibus, 59.
Tibur, 19. 19.
Ticinensibus, 218.
Ticini, 217.
Ticinum, 66. 126.
tigillum, 3.
Tigrane, 94. 182.

Tigranem, 97.
timeret, 40.
timidus, 221. 226. 230.
timorem, 215.
timuimus, 210.
timuissent, 43. 44.
tineas, 224.
Tiphatham, 59.
Tissandrum, 5.
Titi, 107. 198.
Tito, 29. 101. 123.
titulo, 44.
titulos, 224.
Titum, 66. 121.
Tius, 29. 54. 55. 75. 123. 196.
togæque, 128.
tolerabili, 163.
tolerabilia, 152.
tolerabilis, 170. 191.
tolerantior, 124. 198.
tolerare, 173.
toleraret, 46.
tollere, 118.
tollerentur, 94.
Tolumnium, 52.
tonante, 20.
tonitribus, 17. 112.
tonitruque, 24.
tonuisset, 23.
toto, 79.
Torquato, 51.
Torquatus, 54.
torquem, 54.
torreret, 58.
tot, 121. 130. 161.
tota, 209.
totum, 64. 82.
totidem, 16. 58. 124.
totidemque, 186.
totius, 20.
totiusque, 226.
toto, 115. 146. 156. 186.
totum, 10. 82.
Trachea, 105.
tractandisque, 146.
tractum, 193.
tractarent, 23.
tractavit, 105.
Traclitiusque, 212.
tractio, 60.
tractum, 10. 113.
tradens, 220.
traderetur, 66.
tradiderat, 222.
tradidit, 50. 77. 82.
tradit, 12. 13. 17. 22. 24.
traditum, 15.
traditur, 3. 5. 6. 8. 10. 15. 17.
20.
traduci, 127.
traducta, 233.
tradunt, 7. 12. 19. 20. 21.
traduntur, 209.
traduxerat, 173.
traduxisset, 172.
traduxit, 62.
Tragicotum, 207.

Y y

- trahens, 11. 232.
trahere, 119.
trahitur, 194.
trahunt, 234.
Trajani, 128. 201. 201. 203.
207. 218.
Trajano, 159. 232.
Trajanum, 126. 191. 214.
Trajanus, 117. 156. 201. 201.
233.
Trajecit, 41. 61. 62. 64. 66. 71.
73. 88.
trajicitur, 118.
trahat, 67.
trahat, 48.
trahere, 139.
tranquillis, 129.
tranquillissimus, 207.
tranquillus, 144.
trans, 42. 48. 126. 151. 183. 156.
170. 185. 218. 225. 226.
Transalpinis, 181.
transigit, 119. 167. 172.
transiente, 91.
transientibus, 11.
transferetur, 95. 159.
transferri, 233.
transfixit, 193.
transfossa, 226.
transfuga, 218.
transugas, 55.
transugere, 67.
transugiendi, 41.
transugio, 38.
transgrediendi, 112.
transgrediens, 113.
transgreditur, 165.
transgressu, 110. 112. 175.
195.
transgressus, 99. 18.
transirent, 58.
transiliret, 24. 27.
transilivit, 25. 27.
transire, 31.
translata, 171.
translatore, 145.
translatum, 214.
translatus, 100.
transmigraturos, 16.
transmissit, 231.
transnavit, 41.
transstulerat, 231.
transstulisset, 19.
transstulit, 34. 184.
transversam, 140.
transvolarent, 193.
transvectus, 9.
transversa, 217.
Transmenum, 66. 75.
traxisset, 187.
Trebella, 148.
Trebiam, 66.
trecenti, 43. 64. 65.
trecentos, 42.
tredecim, 147. 174. 177. 191.
213. 218. 224. 230.
treis, 64. 68. 83. 205.
tremantibus, 205.
trepida, 158. 258.
trepidantem, 97. 192.
trepidantis, 97.
trepidatione, 180.
trepidavit, 150.
tres, 29. 30. 33. 50. 51. 78. 110.
154. 181. 187. 189. 206. 214.
224. 225. 227. 231.
tresviros, 103.
tribu, 57.
tribubus, 74.
tribuens, 233.
tribueretur, 118.
Tribuis, 73.
tribuisse, 74.
tribunal, 141.
tribunatum, 47.
tribunatus, 159.
Tribuni, 57. 185.
tribunicia, 108.
Tribuniciam, 183.
Tribunicium, 95.
Tribunis, 48. 162.
Tribuno, 47. 50. 54. 86. 92.
Tribunorumque, 158.
Tribunorum, 166. 210.
Tribunos, 46. 141.
Tribunus, 47. 54. 64. 69. 70.
76. 84. 86. 88. 92. 95.
tribus, 33. 36. 37. 74. 79. 100.
218.
tributarios, 140.
tributis, 199.
tributorum, 170.
tributum, 46.
tricesimo, 146. 177. 180. 217.
231.
Tricipitino, 40.
triclino, 196.
triduis, 187.
triduo, 180.
triduum, 197.
triennio, 179. 218. 222. 226.
triennium, 111. 176. 180.
trigeminam, 86.
trigemini, 32.
triginta, 11. 15. 16. 19. 33. 51.
210. 212. 215. 223. 231.
Tripoli, 140.
Tripolis, 178.
triste, 204.
tristis, 214.
trivis, 118.
trium, 189. 192.
triumphali, 78.
triumphandi, 181. 233.
triumphandos, 82.
triumphans, 12. 71. 189.
triumphantem, 83.
triumphantibus, 119.
triumpharet, 192.
triumphasset, 50.
triumphavit, 32. 36. 43. 46. 50.
57. 58. 64. 67. 69. 74. 76.
78. 83. 88. 91. 97.
triumphi, 45. 77. 133.
triumpho, 133.
triumphorum, 131. 157.
triumphum, 68. 78. 161. 175.
190.
triumphus, 69. 99.
Triumvir, 105.
Triumviros, 85.
Troja, 12.
Trojae, 4.
Trojanae, 14.
Trojanis, 13. 16.
Trojano, 16.
Trojanos, 7. 16.
trucem, 180.
truci, 100.
trucidaret, 135.
trucidatis, 192.
trucidatur, 220.
trucidatus, 181.
trucidavere, 146. 164.
trucidavit, 89.
truncatae, 172.
truncis, 6.
truncos, 18.
trux, 219.
tu, 139.
tux, 94.
tuba, 13.
tubamque, 13.
Tubertone, 1.
tubicine, 63.
tubicinem, 13.
Tubertina, 201.
tuebantur, 57.
tuebatur, 79. 157.
tuenda, 17.
tuendi, 168.
tuendis, 123.
tugurio, 121.
tulit, 31. 40. 44. 47. 81. 84.
85. 91. 92. 173.
Tullia, 38.
Tullio, 37. 38.
Tullius, 36. 37. 38. 101. 103.
Tullo, 32. 47.
Tullus, 32.
tum, 1. 5. 6. 7. 9. 11. 45. 16. 18.
20. 21. 23. 24. 53. 61. 62. 66.
69. 102. 110. 141. 147. 152.
171. 176. 188. 179. 214. 219.
tumens, 114.
tumidi, 166. 216.
tumidior, 123. 179.
tumque, 19. 21. 24.
tumultu, 146. 150. 156. 181.
213.
tumultuarie, 174.
tumultum, 119.
tunc, 13. 15. 97. 155. 192. 195.
213.
tunicam, 83.
turba, 38. 86.
turbæ, 114.
turbam, 87. 148.
turbare, 131.
turbas, 2. 5.
turbati, 162.

turbavit, 61.
turbine, 20.
turbiniibus 17.
turdus, 87.
turnax, 171.
Turno, 16. 17.
Turnum, 16. 17.
turpe, 141.
turpioribus, 194.
turpis, 193.
turpissimas, 60.
turpitudinum, 210.
turpius, 152.
turte, 96.
turri, 219.
Tusci, 54.
Tuscis, 47.
Tusculanum, 44.
Tusculanus, 69.
Tusculum, 19.
tura, 108.
tutela, 94.
tutela, 12.
tutorem, 16.
tutissimum, 43.
tutius, 55.
tutor, 35.
tutus, 4. 6.
Tyann, 161.
Tyberi, 175.
tyranni, 116. 108. 114.
tyrannidem, 35. 121. 158. 208.
130.
tyrannidis, 121. 175. 195.
tyranno, 174.
tyrannorum, 115. 121. 176. 191.
196.
tyrannos, 101.
tyrannum, 111.
tyronibus, 170.
tyronum, 150.

V

Vacuatus, 128.
vacuos, 114.
vacuum, 121.
vadimoniorum, 133.
vagus, 11.
vagum, 27.
valde, 230.
valens, 153. 155. 156. 121. 215.
130.
valente, 46.
valente, 152.
valentem, 129.
valenti, 112.
Valentiniano, 129. 130.
Valentinianum, 131.
Valentinianus, 209. 219.
130.
valentior, 171.
valeret, 119. 100. 211.
Valeriam, 174.
Valeriani, 155.
Valerianum, 116.
Valerianus, 116.
Valerio, 52. 66. 69. 154. 166.

167. 168. 172.
Valerium, 13. 170.
Valerius, 21. 22. 43. 55. 166.
167. 170. 171.
valet, 188.
valetudinem, 234.
validum, 65.
valide, 177. 213.
validior, 1. 218.
validioribus, 218.
validissimo, 209.
validius, 124. 136.
validos, 160.
validus, 205.
vallatus, 80.
vallum, 14. 17. 71. 210.
valuerat, 115.
valuerunt, 201.
varia, 118. 142.
varie, 13. 137. 164. 180.
vartis, 114. 176.
vario, 92. 111.
varius, 91. 204.
Varriano, 219.
Varrone, 1. 66.
Varus, 110.
vasa, 107.
vastare, 119.
vastari, 174. 175.
vastato, 166.
vastatus, 185.
vastavit, 89.
vasti, 116.
vaticinatione, 8.
vatesque, 8.
uberibus, 17.
uberiorem, 16.
ubertate, 10.
uberum, 11.
ubi, 10. 15. 16. 17. 19. 29. 31. 33.
39. 40. 41. 44. 49. 50. 62.
64. 65. 70. 73. 86. 89. 90.
96. 101. 102. 105. 108. 113.
114. 115. 116. 121. 126. 138.
149. 151. 157. 158. 159. 166.
167. 168. 172. 173. 174. 193.
194. 195. 196. 210. 221. 215.
230. 233.
ubique, 117.
vecordia, 157. 179.
vecordior, 174.
vecors, 113. 114. 190.
vedatione, 195.
vedigal, 14.
vedigallum, 121.
vedumque, 13.
vestis, 6.
vehemens, 110. 127.
vehementer, 185.
vehementior, 160. 187. 100.
vehementius, 112. 195.
vehendam, 101.
vehentis, 49.
vehetetur, 69. 110.
Veientes, 28. 34. 43.
Veientibus, 43.
Veientonem, 200.
Vefos, 30. 51.

vel, 5. 8. 15. 86. 104. 109. 123.
124. 126. 127. 163. 180. 183.
187. 188. 197. 198. 201. 203.
233.
velamento, 15. 144.
velamine, 98.
velandas, 157.
velari, 141.
velint, 9.
velle, 168. 201.
vellendo, 232.
veller, 12. 18. 23. 85. 119. 138.
207.
vellent, 8. 116.
veluti, 3.
venale, 157.
venales, 79.
venalitium, 219.
venando, 21.
venator, 90.
venatus, 6.
vendidi, 80.
vendidit, 67.
venditio, 108.
venditione, 79.
venditis, 78.
Vendebonz, 154.
venena, 96.
veneni, 209. 111.
veneno, 61. 66. 83. 124. 132.
187. 191. 211.
venenum, 96. 97.
venerabilem, 125.
venerabilis, 49.
venerando, 197.
veneratis, 110.
venerat, 11.
venerati, 50.
veneratione, 99.
Venerem, 14.
venerint, 8.
Venerio, 214.
Venerioque, 112.
Veneris, 4.
Venetix, 131.
Venetos, 167.
venia, 168.
venix, 52. 140.
veniam, 41. 57. 103. 104. 141.
161.
veniente, 85.
venientem, 3.
venientes, 3.
venire, 14.
venis, 119.
venisse, 3. 10. 14.
venissent, 49. 16.
venisset, 5. 8. 11. 14. 28. 30.
34. 81. 86. 111.
venit, 3. 8. 9. 40. 43. 63. 72.
86. 87. 106. 154. 155.
ventis, 156.
venticillet, 119.
vento, 166.
ventrem, 46.
ventri, 114. 190.
ventris, 100. 225.
venumdari, 241.

- venundata, 196.
 venustiores, 179.
 vera, 21. 121. 122.
 veratio, 1.
 verba, 54.
 verberandum, 50.
 verberantes, 22.
 verberavit, 55.
 verbi, 220.
 verbis, 199.
 verbo, 104.
 verborum, 198.
 verecundia, 118.
 vereretur, 15.
 veri, 173.
 veritus, 102.
 vernus, 1.
 vero, 5. 10. 12. 14. 15. 16. 18. 19.
 21. 22. 23. 24. 107. 111. 131.
 163. 181. 188. 189. 195. 197.
 200. 202. 208. 213. 216. 217.
 220. 224. 233.
 Veronæ, 152. 214.
 Veronam, 175.
 Veronensi, 110.
 Veronenfibus, 220.
 veroque, 212.
 veros, 21.
 Verrem, 102.
 verruca, 62.
 verrucosus, 67.
 versatus, 185.
 versibus, 3. 4. 8. 9.
 versus, 6.
 versutus, 9.
 verterat, 178.
 verti, 163.
 vertit, 127.
 Verum, 5. 7. 10. 11. 13. 15. 118.
 119. 123. 132. 139. 152. 153.
 157. 188. 165. 166. 171. 180.
 382. 194. 206. 207. 222. 223.
 227. 233.
 verumetiam, 3. 17. 160. 180.
 verumtamen, 152.
 vescendi, 234.
 vescendum, 192.
 vescentibusque, 112.
 vesci, 10. 11.
 veserim, 55.
 Vespasiani, 121. 194. 198.
 Vespasianum, 120.
 Vespasianus, 120. 121. 193.
 196.
 vesperi, 197.
 Vespillo, 85.
 Vestæ, 21. 27. 30. 118.
 Vestalem, 213.
 Vestales, 30.
 Vestalis, 69.
 vestem, 91. 208. 213.
 vesti, 16. 40. 78. 166. 185. 208.
 218.
 vestigiis, 10.
 vestis, 211.
 vestitum, 195.
 Vestuvius, 197.
 vetabatur, 219.
 vetans, 127.
 vetantibus, 81.
 veteranis, 92. 170.
 Veteranorum, 104.
 Vetere, 173.
 Veteri, 291.
 Veteribus, 195.
 veteris, 3. 111.
 veterrimæ, 130.
 veterrimum, 176.
 veterum, 112. 151. 224. 232.
 vetitum, 14.
 Vetratio, 179. 226.
 vetuerit, 233.
 vetuit, 73. 92. 159.
 Veturia, 47.
 Veturius, 55.
 vetus, 176.
 vetustatis, 183.
 vetustissimorum, 230.
 vexantem, 228.
 vexare, 119.
 vexationibus, 160.
 vexatis, 197.
 vexatus, 170.
 vexavit, 105.
 vi, 77. 96. 155. 157. 179.
 215.
 via, 170. 173.
 viæ, 122. 180. 195.
 viam, 59. 91. 189.
 vias, 213.
 vibius, 215.
 vibrans, 186.
 vice, 15. 211.
 vicem, 119. 173.
 vicerat, 104.
 vicerunt, 71.
 vices, 149.
 vicefimo, 172. 213.
 vicefimoque, 107. 216. 217.
 vicefimum, 61.
 vici, 73. 104.
 vicina, 15.
 vicinis, 9.
 vicit, 45. 76. 79. 80. 82.
 88. 89. 96. 97. 100. 226.
 232.
 vico, 146.
 victa, 106. 152.
 victique, 34.
 victi, 63.
 victis, 62. 73. 77. 101. 104.
 107.
 victo, 66. 174. 175.
 Victor, 1. 17. 17. 73. 140. 171.
 182. 218. 231.
 Victorem, 123.
 victoremque, 22.
 victores, 43. 50. 53.
 victoria, 17. 44. 61. 91. 154.
 157. 165. 179. 185. 226.
 victoriæ, 160. 190.
 victoriam, 53. 54. 57. 76. 82.
 107. 183. 208. 234.
 victorias, 218.
 Victorino, 157.
 Victorinus, 187. 217.
 Victoris, 1.
 victos, 133. 139. 150. 167.
 victum, 78. 79.
 victurus, 48.
 victus, 63. 75. 86. 88. 89. 90.
 91. 96. 98. 104. 105. 106. 193.
 204.
 vicus, 38.
 videantur, 203.
 videatur, 153.
 videbatur, 113. 124. 160. 190.
 198.
 videlicet, 9. 10. 11. 22. 29.
 videmus, 211.
 viderat, 27.
 viderentiæ, 120.
 viderentur, 120. 171. 178.
 videret, 18. 33. 38. 60. 61.
 63.
 videretur, 23. 92. 176. 190.
 201.
 videri, 10. 80. 153. 157.
 videt, 18. 200.
 videtisne, 123. 197.
 videtur, 116. 131. 156. 166. 173.
 202.
 vidisset, 57. 213. 233.
 vidit, 21. 83.
 vident, 157.
 vigesimo, 216. 227. 130.
 vigesimum, 181.
 vigilare, 155.
 vigiliis, 65. 89.
 viginti, 45. 72. 81. 89. 96.
 97. 99. 110. 118. 131. 181. 188.
 196. 203. 205. 206. 222. 227.
 233.
 viginti-tres, 205.
 viginti quinque, 220.
 villissimam, 290.
 villa, 95. 206.
 vim, 18. 23. 83. 146. 199.
 166.
 vigillum, 116.
 viminalem, 37.
 vinariorum, 156.
 vincendi, 170.
 Vincere, 60. 90.
 vinci, 68. 71.
 vinciri, 23.
 vincta, 171.
 vinctis, 118. 194.
 vinctum, 50.
 vincula, 27.
 vinculis, 23.
 Vindelicos, 184.
 vindemia, 18.
 vindicandum, 48.
 vindicabat, 232.
 vindicavit, 37.
 Vindebonam, 208.
 vineas, 219.
 vineis, 219.
 vinetis, 164.
 vini, 186. 222.
 Vinii, 192.
 vino, 18. 190.
 vinolentiam, 127. 184. 233.
 vinoque,

- vinoque, 101. 127.
 violare, 101.
 vir, 10. 30. 41. 47. 67. 130. 140.
 162. 166. 168. 186. 199. 209.
 210. 215. 219.
 Viridmarum, 63.
 vires, 56. 126. 127. 172. 208.
 226.
 Virgilium, 3. 185.
 Virgilius, 4. 6.
 virginem, 21. 28. 72. 113.
 virgines, 28. 30. 41. 115. 190.
 Virginiam, 48.
 Virginii, 48.
 virginitate, 17.
 Virginius, 48.
 virginum, 117.
 virgis, 41. 191.
 virgo, 69.
 viri, 128. 159. 167. 191. 198.
 200. 207. 219.
 Viriathum, 91.
 Viriathus, 90.
 viribus, 39. 69. 106. 191. 205.
 212.
 viridiore, 130.
 virilis, 131.
 virus, 61. 84. 111.
 viritum, 58.
 virium, 9. 18. 12. 13. 125.
 viro, 13. 37. 115. 125. 132. 157.
 190. 194.
 virorem, 39.
 viros, 118.
 virtus, 113. 118.
 virtute, 9. 10. 44. 50. 71. 80.
 115. 126. 161. 199.
 virtutem, 18. 21. 30. 41.
 virtutes, 179. 201. 204.
 virtuti, 117. 170.
 virtutibus, 72. 127. 163. 174. 215.
 virtutis, 134.
 virtutum, 157. 171. 206.
 virum, 6.
 virum, 17. 81. 116. 163.
 virus, 131. 214.
 vis, 114. 121. 144. 158. 163. 176.
 visa, 16. 101.
 viscerationem, 58.
 visebatur, 128.
 visebantur, 123. 197. 201.
 visere, 211.
 viso, 33. 36. 38. 61. 71. 182.
 193.
 visos, 14.
 visum, 30.
 visus, 17. 191. 219.
 visusque, 116.
 vita, 19. 178. 181. 193. 231.
 vitæ, 19. 117. 110. 121. 121.
 125. 139. 141. 159. 173. 191.
 194. 196. 199. 201. 207. 208.
 213. 214. 214.
 vitam, 3. 6. 134. 160. 173. 201.
 217. 216.
 Vitellii, 144.
 Vitellius, 41.
 Vitellio, 120. 193.
 Vitellium, 1207.
 Vitellius, 120. 193. 194.
 vitia, 55. 114. 118. 151. 172. 179.
 204.
 vitii, 187.
 vitis, 121. 163. 186. 187. 194.
 219.
 vitio, 117. 140.
 victorum, 122. 130. 195.
 vitrico, 117.
 vivendi, 137.
 vivere, 6. 8. 199.
 vivo, 108.
 vix, 106. 111. 125. 134. 163. 174.
 176. 180. 191. 197. 198. 199.
 201. 201. 214.
 vixdum, 196.
 vixi, 191.
 viximus, 210.
 vixisse, 124.
 vixisset, 124.
 vixit, 197. 200. 201. 204. 212.
 213. 216. 216. 217. 221. 231.
 vixque, 181.
 vlciscendam, 109. 210.
 vlciscendis, 187.
 vlcisci, 140. 206.
 Vlpianum, 146. 147.
 Vlpium, 116.
 Vlpium, 201.
 vltcrius, 14.
 vlti, 167.
 vltima, 115. 116. 173. 213.
 vltimo, 11. 48. 100.
 vltor, 187.
 vltotes, 21.
 vltura, 147. 214.
 vltices, 211.
 vltro, 80. 88. 100. 105.
 vltus, 88.
 Ulysses, 5.
 Ulysses, 15.
 vmbilicos, 112.
 vmbra, 21.
 Vmbri, 14.
 Vmbris, 57.
 vnuquam, 211.
 vnde, 199.
 vngendi, 136.
 vna, 6. 8. 10. 12. 73. 177.
 214. 230.
 vnam, 81.
 vnaquæque, 70.
 vnde, 3. 6. 11. 21. 23. 36. 38.
 39. 40. 42. 45. 59. 60. 66.
 68. 75. 77. 85. 87. 95. 110.
 113. 154. 155. 163. 168. 191.
 197. 201. 209. 212. 221. 224.
 228. 233.
 vndecimo, 207.
 vndevigesimo, 214.
 vndique, 119. 122. 147. 156.
 191. 198.
 vni, 107. 113. 183. 197.
 vnicum, 158.
 vniformi, 1951.
 vniversa, 204. 209.
 vniversis, 19.
 vniverso, 19.
 vniversos, 17. 233.
 vnus, 113. 177. 153.
 vno, 41. 110. 132. 196. 200. 205.
 206. 218.
 vnuquam, 161. 197. 213.
 vnum, 12. 43. 46. 83. 112. 152.
 180. 197. 215. 218.
 vnus, 33. 43. 48. 50. 214. 218.
 vnusquisque, 40.
 vocabat, 125. 198.
 vocabatur, 56.
 vocabulis, 120.
 vocabulo, 11. 196. 222.
 vocabulum, 141. 146. 117.
 vocant, 128. 129. 168. 169. 177.
 207.
 vocantes, 197.
 vocantur, 211.
 vocaret, 218.
 vocaretur, 52. 109.
 vocari, 6. 198.
 vocatis, 89.
 vocatur, 14. 31. 96.
 vocatus, 48. 211.
 vocavere, 63.
 vocaverit, 118.
 vocavit, 24. 27.
 voce, 34. 81. 101. 230.
 vocibus, 201.
 vocis, 210.
 vocitatur, 195.
 volans, 147.
 volantes, 144.
 volente, 197.
 volentem, 51. 67. 272.
 volentibus, 95.
 Vologeses, 195.
 Vologeso, 331.
 Vologesus, 121.
 Volunii, 62.
 Volunienibus, 612.
 Volscis, 33.
 Volscos, 45. 47.
 volucrem, 116. 191.
 volucri, 213.
 voluerat, 106.
 voluerant, 108.
 voluisse, 167.
 voluit, 57.
 volumine, 18.
 Volumnia, 47.
 volunt, 8. 11. 129.
 voluntaria, 88. 111.
 voluntarium, 51. 73. 129. 204.
 voluntate, 211.
 voluntatem, 60. 188.
 voluptatis, 231.
 voluptuarium, 226.
 Volusi, 41.
 Volusiano, 154. 215.
 Volusianum, 153.
 Volusianus, 174.
 vomitum, 200.
 voratum, 211.

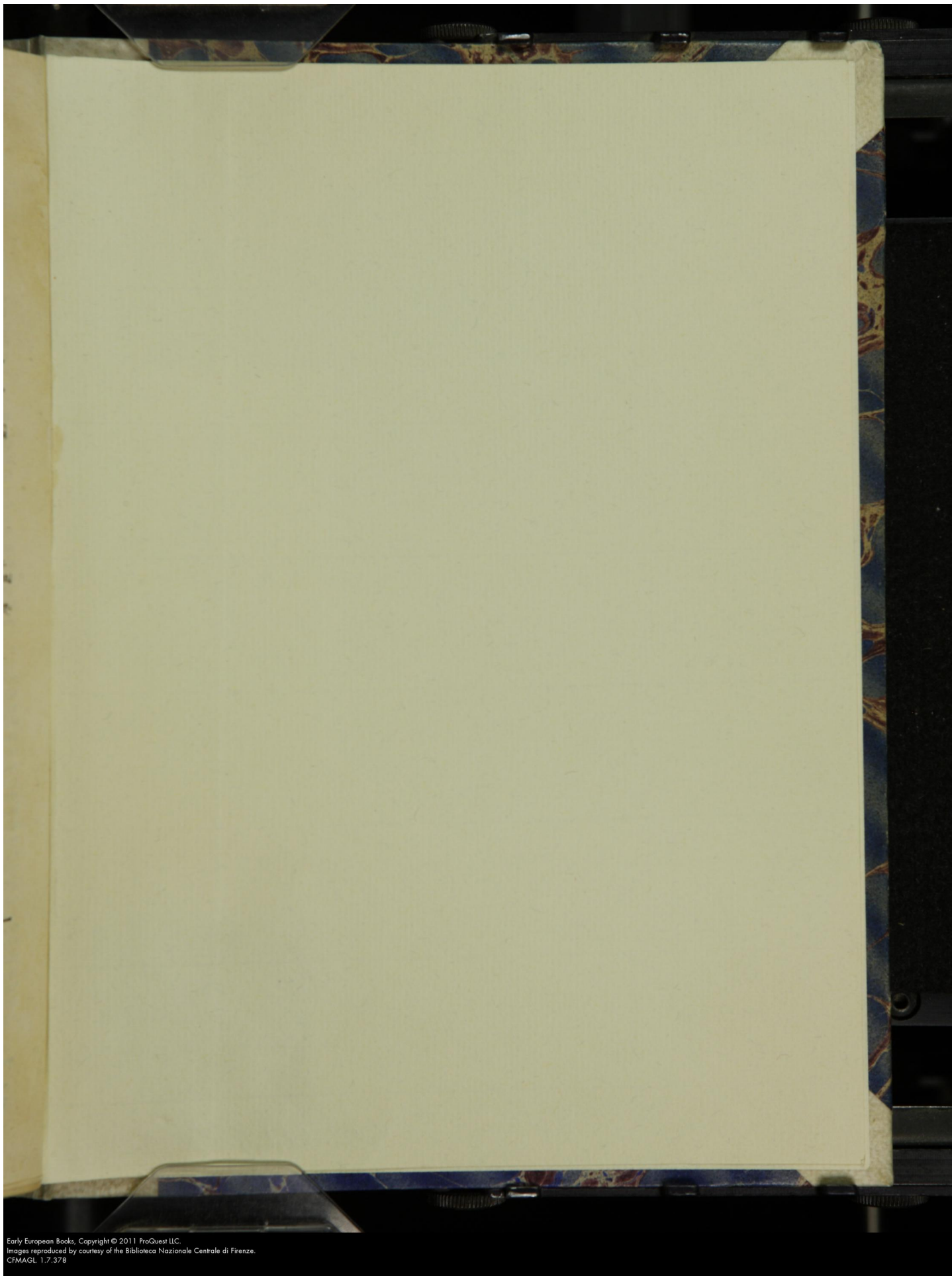
- vota, 87. lig.
 votis, 174.
 voto, 18.
 vovendum, 160.
 voveret, 53.
 vovit, 29.
 vrbanas, 79.
 vrbani, 137.
 vrbem, 16. 18. 19. 23. 24. 35. 46.
 47. 51. 61. 66. 99. 117. 126.
 129. 132. 133. 157. 159. 175.
 177. 191. 201. 206. 208. 209.
 218. 221. 223.
 vrbem, 4. 5. 8. 13. 15. 16. 17.
 19. 23. 24. 29. 39. 41. 49.
 50. 54. 57. 58. 59. 60. 66.
 68. 71. 75. 89. 98. 109. 118.
 125. 129. 158. 161. 164. 165.
 173. 174. 178. 185. 192. 199.
 201. 215.
 vrbes, 7. 109. 121. 133. 160.
 172. 195.
 vrbis, 15. 34. 36. 37. 121. 149.
 152. 175. 184. 193.
 vrbis, 19. 27. 116. 130. 131. 149.
 151. 70. 172. 175. 180. 183.
 194. 209. 213.
 vrbium, 121. 163. 195.
 vrgebat, 44. 170. 227.
 vrgerent, 218.
 vrique, 1. 3. 7. 11. 18. 19. 23. 58.
 59. 97. 98. 99. 107. 127. 133.
 134. 149. 156. 161. 170. 175.
 186. 197. 206. 210. 213. 228.
 229. 233.
 vsum, 9. 13. 21. 34. 152. 171.
 216. 218.
 vsumque, 170.
 vsum, 39. 154. 161. 175. 218. 219.
 vt, 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
 12. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 27. 28. 30. 33. 36. 37.
 38. 44. 47. 50. 52. 53. 56.
 58. 59. 62. 63. 65. 69. 70.
 75. 77. 79. 81. 84. 85. 87.
 88. 92. 93. 95. 96. 97. 101.
 106. 108. 111. 119. 120. 121.
 122. 125. 126. 132. 133. 134.
 135. 142. 149. 160. 162. 164.
 169. 170. 171. 172. 174. 175.
 176. 177. 179. 181. 182. 183.
 184. 185. 187. 188. 189. 190.
 191. 192. 193. 194. 195. 197.
 198. 199. 200. 201. 202. 204.
 205. 206. 207. 208. 209.
 211. 212. 213. 214. 217. 218.
 221. 223. 223. 224. 226. 227.
 228. 229. 230. 231. 232. 233.
 vtrumque, 10.
 vrbatur, 115. 150.
 vrens, 124.
 vterentur, 34.
 vteretur, 78. 105.
 vtero, 152.
 vterque, 174.
 vti, 10. 11. 15. 58. 86. 88. 108.
 111. 114. 115. 116. 117. 118.
 122. 124. 127. 128. 129. 130.
 132. 135. 139. 141. 142. 151.
 153. 154. 155. 157. 158. 159.
 160. 161. 162. 166. 167. 168.
 170. 175. 180. 182. 195. 228.
 230.
 vvicam, 101.
 vtile, 12.
 vtiles, 31.
 villia, 157.
 villior, 171.
 vtilis, 140. 224.
 vtilitate, 86.
 vtilius, 111.
 vtinam, 80. 81.
 vipote, 16. 179.
 vique, 12.
 vtramque, 13. 234.
 vtri, 23. 92.
 vtrunque, 162. 153. 180. 197.
 vtrique, 53. 118. 135. 164. 191.
 194. 234.
 vtriusque, 12. 17. 28.
 vtrobique, 201.
 vtroque, 56. 121.
 vtrum, 20.
 vtrumque, 22. 23.
 Vulcanali, 41.
 vulgare, 22. 193.
 Vulcatius, 14.
 vulgaretur, 111. 189.
 vulgari, 224.
 vulgaris, 186.
 vulgariter, 195.
 vulgatum, 191.
 vulgi, 19. 114. 172. 175. 194.
 vulgo, 7. 68. 107. 118. 149. 153.
 180. 187. 193.
 vulgos, 18. 110. 134. 159. 173.
 vulnerati, 33.
 vulnere, 36. 37. 158. 226.
 vulneribus, 41. 61. 99. 199. 202.
 vulnerum, 33.
 vulso, 77.
 vultu, 191. 205. 209. 215.
 vultum, 194. 207.
 vultures, 24. 27.
 vulturios, 24.
 vultus, 88.
 vulvæ, 132.
 vxor, 77. 97. 190. 204. 215.
 vxore, 47. 74. 125. 198. 200.
 212.
 vxorem, 16. 186. 191. 211. 217.
 224.
 vxoti, 22. 78. 186.
 vxoriam, 208. 209.
 vxotis, 16. 31. 174. 196.
 vxorum, 22. 77.

X

X Anhippi, 65.
 Xerxem, 146.

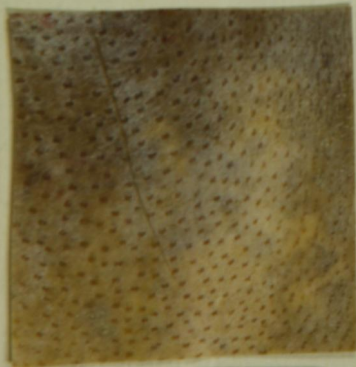
FINIS.

Ex Typographia ANTONII LAMBIN, Anno Domini 1681.

00564903

KONSERVIERT DURCH
ÖSTERREICHISCHE FLORENZHELFE
WIEN 1967

HM